

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל הַמִּשָּׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרָשַׁת יִתְרוֹ

תְּרַגְוִם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוֹמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

ספר הזוהר הקדוש חב"ל ישראל ב'ה דינמי עם לשון הקודש – ממוקד מופסק ומחולק לקטעים מסודר על הפרשיות

פְּרִישַׁת יִתְרוֹ

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּי־הָיוּ מֵדִיָּן חֲתָן מִיִּשְׂרָאֵל כָּל־אִשְׁרֵי עֲשָׂה וְגו'. רַבִּי תוֹקֵיָה (רַבִּי אֶלְעָזָר) פִּתְחָה וְאָמַר, (ויקרא ט) וַיִּשְׂאֵא אֶחָרָן אֶת־יָדוֹ. פְּתוּב יָדוֹ אַחַת, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לְהָרִים יָמִין עַל שְׂמֹאל, וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ הַסּוּד.

מִצָּאֵנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְרִים יָדוֹ לְמַעְלָה, וְהֵם אֵינָן בְּתַפְלוּת וּבִקְשׁוּת, וְהוּ אָדָם שֶׁמֵתְקַלֵּל מֵעֲשָׂרָה שְׁלִיטִים מְמַנִּים, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלִיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּעִיר. אֵלּוֹ אוֹתָם עֲשָׂרָה שְׁמֵנַיִם עַל פְּרִישַׁת הַיָּדִים לְמַעְלָה לְטַל אוֹתָהּ תַּפְּלָה אוֹ אוֹתָהּ בְּרָכָה, וְנוֹתְנִים בָּהּ כַּח לְהַתְּכַבֵּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּמֵתְבָרֵךְ מִלְּמַטָּה. כִּיּוֹן שֶׁמִּלְּמַטָּה מֵתְבָרֵךְ מֵאוֹתָהּ פְּרִישַׁת הַיָּדִים לְמַעְלָה, אִזּוֹ מֵתְבָרֵךְ מִלְּמַעְלָה, וּמֵתְכַבֵּד מִכָּל הַצְּדָדִים.

וְאֵלּוֹ עֲשָׂרַת הַמְּמַנִּים מְזַמְּנִים לְטַל מֵאוֹתָן בְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וְלְהוֹרִיב לְמַטָּה, וּלְבָרֵךְ אֶת אוֹתוֹ שֶׁמְבָרֵךְ אוֹתוֹ, שֶׁפְּתוּב (במדבר ו) וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.

וְלִכְן יִשְׁמַר הָאָדָם בְּשַׁעַה שְׁמַרִים יָדָיו לְמַעַלָּה
 לְהִיּוֹת בְּתַפְלָה אוּ בְּבִרְכוֹת אוּ בְּבִקְשָׁה,
 וְלֹא יָרִים יָדָיו לְחִנָּם, מִשּׁוּם שֶׁעֲשָׂרָה הִלְלוּ מְזֻמָּנִים
 וּמִתְעוֹרְרִים אֶל אוֹתָהּ פְּרִישַׁת יָדַיִם. וְאִם זֶה לְחִנָּם,
 אוֹתָם הָעֲשָׂרָה מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּמֵאֲתָיִם וְאַרְבָּעִים
 וְשִׁמּוֹנָה קְלָלוֹת. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים קט) וַיֵּאָהֵב
 קָלְלָה וַתִּבְוָאָהּוּ.

וְאִזּוֹ רוּחַ מִמָּאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתָם הַיְדֵדִים, שֶׁהוּא
 יִדְרֹכוּ לְשָׂרוֹת עַל מְקוֹם רִיק, וּבְרָכָה לֹא
 שׁוֹרָה בְּמְקוֹם רִיק. וְעַל זֶה (שְׁמִנְרֵךְ אוֹתוֹ. וְאִם הֵם מִתְעוֹרְרִים
 אֶל אוֹתוֹ שׁוֹרֵשׁ הַיְדֵדִים וְהֵם לְחִנָּם - מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּמֵאֲתָיִם וְאַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנָה קְלָלוֹת,
 וְאִזּוֹ רוּחַ מִמָּאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתָן יְדֵדִים, שֶׁדְּרָכָה לְשָׂרוֹת עַל מְקוֹם רִיק. מִשּׁוּם כִּי
 יִנְהַר הָאָדָם בְּשַׁעַה שְׁמַרִים יָדָיו לְמַעַלָּה אוּ בְּבִרְכוֹת אוּ בְּתַפְלָה וְלֹא יָרִים יָדָיו לְחִנָּם.
 וְעַל זֶה) כָּתוּב (בראשית יד) תִּרְמַתִּי יָדַי אֶל ה' אֵל עֲלִיּוֹן,
 שְׁמִתְרַנְּמִים: בְּתַפְלָה.

וּבְפְרִישַׁת הַיְדֵדִים הַזֹּאת יֵשׁ סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים.
 בְּשַׁעַה שֶׁנִּפְרָשִׁים וּמְדַקְפִּים לְמַעַלָּה,
 מְכַבֵּד הָאָדָם אֶת הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא בְּכִמְהַ סוּדוֹת

עֲלִיזִים. וְרֵאוּ לַיַּחַד סוּד שֶׁל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת כְּרִי
 לַיַּחַד אֶת הַכֹּל, וּלְכַרֵּךְ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרֵאוּ.
 וְרֵאוּ לַיַּחַד אֶת סוּד הַמְּרַכְבוֹת הַפְּנִימִיּוֹת
 וְהַמְּרַכְבוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת כְּרִי שְׂתַכְרֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
 בְּכָל הַצְּדָדִים, וַיִּתְיַחַד הַכֹּל בְּאַחַד, מִמְּעַלָּה וּמִמַּטָּה.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות כג) וְלֹא יֵרְאוּ פָנַי רִיקָם. וְהוּ סוּד
 שֶׁל זְקִיפַת הָאֲצַבְעוֹת, כְּשִׁזְזָה אוֹתָם
 הָאָדָם לְמַעְלָה, שְׂצָרִיךְ שֶׁלֹּא לְזַקֵּף בְּרִיקְנוֹת, אֲלֵא
 בְּתַפְלָה וּבְבִקְשׁוֹת וּבְכַרְכוֹת. וְעַל זֶה וְלֹא יֵרְאוּ פָנַי
 רִיקָם. לֹא כְּתוּב וְלֹא יֵרְאוּ לְפָנַי, אֲלֵא פָנַי, סוּד
 שֶׁל זְקִיפַת הָאֲצַבְעוֹת שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְזַקֵּפָם לְחֻנָּם,
 כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

עֲשֶׂרָה שְׁלִיטִים שְׂאֲמַרְנוּ הֵם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת
 לְמַטָּה, בְּסוּד (בסוד עֲשֶׂרָה שְׁלִיטִים מִמְּנִים שְׂאֲמַרְנוּ, אֵלּוּ
 מִמְּנִים לְמַטָּה בְּסוּד) שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַרְשׁוּמוֹת כְּמוֹ
 שְׁלִמְעַלָּה, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּרֵאשׁוֹנָה עַל אוֹתָהּ
 זְקִיפַת אֲצַבְעוֹת, וּבְזֶה נֶאֱחָז לְמַעְלָה כָּל צַד (דף סז ע"ב)

הַקְדָּשָׁה לְהָרִים, אִזּוּ כָּל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים כָּלָם
מִתְכַּוְּפִים וּמוֹדִים לְמֶלֶךְ הַקְדוֹשׁ.

בֹּא וּרְאֵה, בְּסוּד שֶׁל קְדָשָׁה (שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ) הוּא מֶלֶךְ
וּכְהֵן וּמִשְׁמֵשׁ תַּחְתּוֹ (בְּסוּד שֶׁל קְדָשָׁה), בֵּין לְמַעְלָה
בֵּין לְמַטָּה. יֵשׁ מֶלֶךְ לְמַעְלָה, שֶׁהוּא סוּד שֶׁל קְדָשׁ
הַקְדָּשִׁים, וְהוּא מֶלֶךְ עֲלִיוֹן, וְתַחְתּוֹ יֵשׁ כְּהֵן, סוּד
שֶׁל אִזּוּ רֵאשׁוֹן, שְׁמִשְׁמֵשׁ לְפָנָיו, וְזֶהוּ כְּהֵן שֶׁנִּקְרָא
גְּדוֹל, צַד הַיְמִינִי.

יֵשׁ מֶלֶךְ לְמַטָּה שֶׁהוּא כְּמוֹ אֹתוֹ מֶלֶךְ עֲלִיוֹן, וְהוּא
מֶלֶךְ עַל הַכֹּל שְׁלֵמַטָּה, וְתַחְתּוֹ יֵשׁ כְּהֵן
שְׁמִשְׁמֵשׁ אֹתוֹ, סוּד שֶׁל מִיכָאֵל כְּהֵן גְּדוֹל, שֶׁהוּא
לְיָמִין, (וְנֵאֵי בְּצַד הַקְדָּשָׁה יֵשׁ מֶלֶךְ וּכְהֵן) וְזֶהוּ סוּד הָאֲמוּנָה
הַשְּׁלֵמָה, צַד הַקְדָּשָׁה.

בְּצַד הָאֲחֵר, שְׂאִינּוּ צַד הַקְדָּשָׁה, יֵשׁ סוּד שֶׁהוּא
מֶלֶךְ, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ שֶׁנִּקְרָא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל,
וְתַחְתּוֹ יֵשׁ כְּהֵן אֹזֶן, וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב (הוֹשֵׁעַ יב)
וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אֶךְ עֲשֵׂרְתִי מְצֵאתִי אֹזֶן לִי. מִשּׁוֹם
שֶׁכֵּן זֶה שׁוֹלֵט עַל אֹתוֹ מַעֲשֵׂה שְׂעָשָׂה יִרְבְּעֵם.

וְאֶלְמָלֵא שְׁנַמְצָא בַח זֶה, לֹא יִכַּל לְהַצְלִיחַ בְּאוֹתוֹ
מִעֲשֵׂהָ.

סוּר הַדָּבָר - בְּשַׁעַה שֶׁהַמֶּלֶךְ הָיָה וְהַכֹּהֵן הָיָה
נִכְפִּים, וְנִשְׁבְּרוּ, אִזּוּ נִכְפִּים כָּל יִתְרֵי הַצְּדָדִים
וּמוֹדִים לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִזּוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹלֵט לְבַדּוֹ מִמְעָלָה וּמִמָּטָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ב)
וְנִשְׁבַּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא.

כְּמוֹ זֶה וְסוּר זֶה מִמֶּנּוּשׁ עֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּאֶרֶץ, שֶׁשָּׁבַר מֶלֶךְ זָקֵן וְכֹסִיל, וְזֶהוּ פִּרְעֹה.
בְּשַׁעַה שֶׁבָּא מִשֵּׁה לְפִרְעֹה וְאָמַר (שמות ה) אֱלֹהֵי
הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ, פֶּתַח וְאָמַר, לֹא יִדְעֵתִי אֶת
ה'. וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִתְכַבֵּד שְׁמוֹ בְּאֶרֶץ,
כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְבָּד לְמִעָלָה. כִּיּוֹן שֶׁהִלְקָה אוֹתוֹ וְאֶת
עַמּוֹ, בָּא וְהוֹדָה לוֹ לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

וְאַחַר נִשְׁבַּר וְנִכְפָּה אוֹתוֹ כִּהֵן אִוֵּן, יִתְרוֹ,
שֶׁמִּשְׁמֵשׁ תַּחְתָּיו, עַד שֶׁבָּא וְהוֹדָה לוֹ
לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְאָמַר, בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הִצִּיל
אֶתְכֶם וְגו', עֲתָה יִדְעֵתִי כִּי גָדוֹל ה' וְגו'. וְזֶהוּ כִּהֵן

און, צד האחר, שהוא צד שמאל. וזהו סוד
 שאמרה רחל, בפראתה שהיא מתה, כמו שכתוב
 (בראשית לה) בן אוני. ולכן מהר (הודה) יעקב ואמר בן
 ימין, ולא בן אוני. צד ימין, ולא צד שמאל.

וכיון שאותו מלך וכהן הודו לקדוש-ברוך-הוא
 ונשפרו לפניו, אז התעלה הקדוש ברוך
 הוא בכבודו על הכל, מעלה ומטה. ועד שהתעלה
 הקדוש ברוך הוא בכבודו, בפשהודו אלה לפניו,
 לא נתנה תורה עד לאחר שבא יתרו, והודה ואמר,
 עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים. ברוך ה'
 אשר הציל אתכם וגו'. אז התעלה הקדוש ברוך
 הוא בכבודו מעלה ומטה, ואחר כך נתן תורה
 בשלמות, בפשלוטו על הכל.

רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים סז) יודוך עמים
 אלהים יודוך עמים כלם. בא וראה, דוד
 המלך קם ושבח והודה למלך הקדוש, והוא
 השתדל בתורה באותה שעה בשרות צפון
 התעוררה והיתה מפה באותם נימי הכנור,

וְהַכְּבוֹד הָיָה מְנַגֵּן וְאוֹמֵר שִׁירָה וְכוּ'. וְאֵיזוֹ שִׁירָה
הוּא אָמַר?

בֵּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַעוֹרֵר
אֶל כָּל אוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת לְתֵת לָהֶן מָרָף, כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנוֹ שְׂפָתוֹב (משלי לא) וַתִּקֶּם בְּעוֹד לִילָה וַתִּתֵּן
מָרָף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרֹתֶיהָ, אִזּוּ כָּלֶם בְּשִׁמְחָה
פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים טו) אֱלֹהִים יַחֲנֵנוּ וַיְבָרְכֵנוּ
יְאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ סֵלָה. בְּשִׁרוֹת צִפּוֹן מְתַעוֹרֵרֵת
וַיּוֹרֵדֵת לְעוֹלָם, נוֹשֶׁבֶת וְאוֹמֵרֵת, לְדַעַת בְּאַרְץ
דְּרַכָּךְ בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ. בְּשָׁעָה שֶׁמְנַגֵּן הַכְּבוֹד
בְּאוֹתָהּ רוּחַ, פּוֹתֵחַ וְאוֹמֵר, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֶם.
בְּשִׁתְּיָה דְּוֹד קָם וּמְתַעוֹרֵר עָלָיו רוּחַ הַקְּדוֹשׁ, פִּתַּח
וְאָמַר, אֶרֶץ נְתַנָּה יְבוּלָה יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ
יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ. כִּדִּי
לְהַמְשִׁיךְ אֶת טוֹב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַמְעֵלָה
לְמַטָּה. אַחַר כֵּן בָּא דְּוֹד וְסִדֵּר אוֹתָם בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ
בְּאַחַד, הַסְּתַפֵּל בְּכָל הַפְּתוּב הַזֶּה שֶׁל הַכְּבוֹד, שֶׁל
שְׁלֵמוֹת וְכְבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

בְּשַׁעַה שְׁשָׂאָר הָעַמִּים נִכְפִּים, הֵם בָּאִים וּמוֹדִים
 לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. בֵּינּוֹן שְׁנִכְפִּים וּמוֹדִים
 לוֹ, אִז מִשְׁתַּלֵּם כְּבוֹד הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵעֲלָה
 וּמִפְּתָה. בְּשַׁעַה שְׁבֵא ^(דף סח ע"א) מִשָּׂה לְפִרְעָה וְאָמַר לוֹ
 ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ וְגו', הוּא פִתַח
 וְאָמַר, לֹא יִדְעֵתִי אֶת ה'.

וְרָצָה הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂוִית־כְּבוֹד שְׁמוֹ בְּאֶרֶץ,
 כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְבָּד לְמֵעֲלָה. בֵּינּוֹן שֶׁהִלְקָה
 אוֹתוֹ וְאֶת עַמּוֹ, בָּא וְהוֹדָה לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 שְׁכַתּוֹב ה' הַצַּדִּיק. הוּא שֶׁהִיָּה מִלְּךָ חָשׁוֹב שֶׁל כָּל
 הָעוֹלָם, בֵּינּוֹן שֶׁהוֹדָה, אִז כָּל שְׂאָר הָעַמִּים הוֹדוּ,
 שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת טו) אִז נִבְהָלוּ אֱלֹפֵי אֲדוֹם.

בָּא יִתְרוֹ, כְּמֹר עֲלִיּוֹן וְגִדּוֹל, מִמְּנָה גִדּוֹל (שֶׁל כָּל
 הַמַּמְנִים) שֶׁל כָּל הָאֱלִילִים הָאֲחֵרִים, וְהוֹדָה
 לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְאָמַר, עֲתָה יִדְעֵתִי כִי גִדּוֹל ה'
 מִכָּל הָאֱלֹהִים. אִז הִתְעַלָּה וְהִתְכַבֵּד הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּכְבוֹדוֹ מֵעֲלָה וּמִפְּתָה, וְאֲחֵר כֶּךָ נִתֵּן תּוֹרָה
 בְּשִׁלְמוֹת, כְּשִׁשְׁלִטוֹנוֹ עַל הַכּוֹל.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, עַל זֶה כָּתוּב
 (תהלים סז) יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים
 כָּלֶם. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יָדוֹ. בָּכָה רַבִּי אֲבָא
 וְאָמַר, (שם קג) בְּרַחֵם אָב עַל בְּנָיִם. מִי יִרְחַם עַל רַבִּי
 אֶלְעָזָר וַיִּשְׁלִים דְּבָרָיו, חוּץ מֵאַהֲבַת מוֹרְנוֹ? אֲשֶׁרִי
 חִלְקֵנוּ שְׂוָכֵינוּ לְשִׁמְעַ דְּבָרִים אֵלּוּ לְפָנָיו, שְׁלֵא
 נְבוֹשׁ בָּהֶם לְעוֹלָם תְּבָא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, תְּרֵי כֹהֵן אֵוֶן לֹא כָּתוּב בְּיִתְרוֹ,
 אֲבָל כֹּהֵן מְדִיָּן כָּתוּב. אָמַר לוֹ, הַכֹּל אֶחָד.
 בְּתַחֲלָה חָמִיו שָׁל יוֹסֵף נִקְרָא כֹהֵן אֵוֶן, וְאַחַר כֵּן
 חָמִיו שָׁל מֹשֶׁה - כֹּהֵן מְדִיָּן. וְהַכֹּל סוּד אֶחָד. שְׁתֵּרִי
 שְׁנֵי אֱלֹהִים, מֹשֶׁה וַיֹּסֵף, עוֹמְדִים בְּדִרְגָּה שָׁל סוּד
 אֶחָד בְּסוּד הָאוֹת וַ"ו, שְׁנֵי וַי"ם בְּאֶחָד. וּמָה
 שְׁנַיִם אֶחָד כֹּהֵן מְדִיָּן, סוּד זֶה אֲשֶׁת מְדִיָּנִים. (מֹשֶׁה וַיֹּסֵף
 בְּסוּד אֶחָד עוֹמְדִים, וְסוּד זֶה וַ"ו, שְׁנַיִם בְּאֶחָד).

תְּרֵי יָדָיו עַל רֵאשׁוֹ רַבִּי אֲבָא וּבָכָה. אָמַר, אִוֵּר
 הַתּוֹרָה עוֹלָה עִתָּה עַד רוּם הַרְקִיעַ שָׁל
 הַכִּסֵּא הָעֲלִיזוֹן, אַחַר שְׁיִסְתַּלַּק מוֹרְנוֹ מִהָעוֹלָם, מִי

יֵאִיר אֶת אֹר הַתּוֹרָה? אֹי לְעוֹלָם שִׁישָׂאֵר יְתוֹם
 מִמֶּנּוּ, אֲבָל דְּבָרֵי רַבֵּנוּ יֵאִירוּ בְּעוֹלָם עַד שִׁיבֵא מֶלֶךְ
 הַמְּשִׁיחַ, וְאִז כָּתוּב (ישעיה יא) וּמְלֹאכָה הָאָרֶץ יִדְעָה אֶת
 ה' וְגו'.

וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ כִּי־זָה רַבִּי חָיִיא אָמַר, פָּסוּק זֶה
 יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה בּוֹ, בְּתַחֲלָה כָּתוּב אֶת כָּל
 אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, וְאַחַר כֵּן כָּתוּב כִּי
 הוֹצִיא ה'. אֵלֶּה סוּד זֶה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים,
 זֶה הַשֵּׁם שֶׁהֵגֵן עַל מֹשֶׁה וְעַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא זֶה מִתְּחִלָּה
 בְּנִלּוֹת, וְאַחַר כֵּן הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן הוֹצִיא אוֹתָם
 מִמִּצְרַיִם, שְׁחָרֵי הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם תָּיִת
 בְּסוּד הַיּוֹבֵל.

דְּבָר אַחַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה -
 בְּשִׁנְזֻרְק לְנֶהָר, וּכְשֶׁהֲצִיל אוֹתוֹ מִחֶרֶב
 פְּרָעָה, וְאֶת יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ, שְׁכָתוּב (שמות כ) וַיִּשְׁמַע
 אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם. וְכָתוּב (שם י) וּכְבֹּאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ
 כִּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּי הָיוּ מֵדִיָּן. רַבִּי יוֹסֵי פָתַח, (תהלים קיא)
 פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צְוָה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ
 קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מַה שְׁוֹנָה בְּכָל שְׁאֵר הַפְּסוּקִים,
 שְׂכַבְכְּוֹם שְׁתֵּי תִבּוֹת מֵאַלְפָּא בֵּיתָא, וּבְפְסוּק זֶה
 וְשְׁלֹא־חֲרִיו שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ? אֵלָּא בְּדִי לְהַשְׁלִים שְׁשָׁה
 צְדָדִים בְּאַלְפָּא בֵּיתָא הִזְהָ, זֶה בְּנִגּוּד שְׁלֹשׁ הַנְּאֻלוֹת
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חוּץ מִהַנְּאֻלָּה הַרְאֵשׁוֹנָה, פְּסוּק אַחֵר
 בְּנִגּוּד הַתּוֹרָה נְבִיאִים וּבְתוֹבִים, וְהַכֹּל תְּלוּי בְּחֻבָּמָה
 הַזֶּה.

פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ - בְּשִׁנְאֵל הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא
 אֶת יִשְׂרָאֵל מִנְּלוֹת מִצְרַיִם וְעָשָׂה לָהֶם
 נִסִּים וּנְבוֹרוֹת. צְוָה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ - בְּשִׁפְא יִתְרוֹ
 וְקִבְּלוּ הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא וְקִרְבוּ לְעַבְדוּתוֹ, וּמִשָּׁם
 הִתְקַרְבוּ כָּל אוֹתָם גִּרִים תַּחַת בְּנֵי הַשְּׂכִינָה.
 מִשָּׁם וְהִלָּאָה, קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. שְׁחֲרִי אִז הִתְקַדְּשׁ
 שֵׁם הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא, שְׁחֲרִי (מִתְצַד הָאֵחֵר) מִתְקַדְּשׁ
 שֵׁם הַקְּדוֹשׁ, בְּשִׁנְשָׁבֵר וּנְכֻפָּה תִצַּד הָאֵחֵר, כְּמוֹ
 שְׁחֲרִי בִּיתְרוֹ.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ וְגו', וְכִי יִתְרוֹ שָׁמַע וְכָל הָעוֹלָם לֹא
 שָׁמַע, וְהָרִי פָתוּב (שמות טו) שָׁמְעוּ עַמִּים
 יִרְגְּזוּן?! אֵלֶּא כָּל הָעוֹלָם שָׁמְעוּ וְלֹא נִשְׁפְּרוּ, וְהוּא
 שָׁמַע וְנִשְׁפָּר (דף סח ע"ב) וְנִכְפָּה מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְקָרַב לִירְאָתוֹ.

רַבִּי אַבְאָ אָמַר, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁנִינוּ, שְׁכָל מַה
 שָׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה -
 הַכֹּל אֵמֶת וּמַעֲשֵׂה אֵמֶת. וְאִין לָךְ דְּבַר בְּעוֹלָם
 שָׁצְרִיךְ אָדָם לְדַחֲוֵתוֹ וּלְנַהֵג בּוֹ קְלוּן, שְׁתִּירֵי בְּלָם
 מַעֲשֵׂי אֵמֶת הֵם, וְהַכֹּל צְרִיךְ בְּעוֹלָם.

שְׁתִּירֵי פַעַם אַחַת הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ,
 וְהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה. רָאוּ נִחְשׁ
 אַחֵר. קָם רַבִּי חֲזַקְיָה לְהִרְגוֹ אֹתוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי
 אֶלְעָזָר, עֲזֹב אֹתוֹ, אַל תִּהְרַג אֹתוֹ. אָמַר לוֹ, וְהָרִי
 הוּא דְבַר רַע שֶׁהוֹרַג בְּנֵי אָדָם. אָמַר לוֹ לְרַבִּי
 חֲזַקְיָה, וְהָרִי פָתוּב (קהלת י) אִם יִשָּׁף הַנִּחְשׁ בְּלוֹא
 לְחַשׁ. לֹא נוֹשָׁף הַנִּחְשׁ אֶת הָאָדָם עַד שְׁלוּחֵשִׁים לוֹ
 מִלְּמַעַלָּה וְאוֹמְרִים לוֹ לֵךְ תִּהְרַג אֶת פְּלוֹנִי.

וּלְפַעֲמִים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה זֶה, כִּי גַם מִצִּיל אֶת
הָאָדָם מִדְּבָרִים אֲחֵרִים, וְעַל יְדוֹ
מִרְחִישׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גַם לְבְנֵי אָדָם, וְהַכֹּל
תְּלוּי בְּיַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַכֹּל מִעֲשֵׂי יָדָיו.
וְצָרִיךְ אוֹתָם הָעוֹלָם. וְאִם הָעוֹלָם לֹא הָיָה צָרִיךְ
אוֹתָם, לֹא הָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אוֹתָם.
וְלִבֵּן לֹא צָרִיךְ אָדָם לְנַהַג בָּהֶם קְלוּז בְּדַבְּרֵי
הָעוֹלָם. בְּדַבְּרָיו וּמִעֲשָׂיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
אֶחָת בְּמַה וּבְמַה.

פְּתַח וְאָמַר, וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה
טוֹב מְאֹד. וַיֵּרָא אֱלֹהִים - זֶה אֱלֹהִים חַיִּים.
וַיֵּרָא - שֶׁהַסֵּתֵיבֵל לְהַאִיר לָהֶם וּלְהַשְׁנִיחַ עֲלֵיהֶם.
אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה - הַכֹּל בְּכֹל אֶחָד, מִעֲלָה
וּמִטָּה. וְהִנֵּה טוֹב - זֶה צַד תִּימִין. מְאֹד - זֶה צַד
הַשְּׂמָאל. וְחֵרֵי פִרְשׁוּתָהּ, טוֹב - זֶה מִלְּאֵךְ תַּחֲתִיִּים.
מְאֹד - זֶה מִלְּאֵךְ תַּמּוֹת. וְהַכֹּל סוּד אֶחָד. סוּד הוּא
לְאוֹתָם שֶׁמִּתְבַּוְּנָנִים בְּסוּד הַחֲכָמָה.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (בראשית א). כָּל
מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כָּתוּב וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי
טוֹב, וְכֹאן - וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה.
אֱלֹהִים לְמַטָּה שׁוֹלֵט עַל הַתְּחִתּוֹנִים, אֱלֹהִים
לְמַעְלָה שׁוֹלֵט עַל הָעֲלִיוֹנִים. זֶהוּ סוּד שֶׁל אֱלֹהִים
תְּיָיִם, (דְּבַר אֱמֶת, הַכֹּל הוּא אֱלֹהִים תְּיָיִם) שְׂמַאִיר וּמְדֻלֵּיק כָּל
אוֹתָם מְקוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים וְתְחִתּוֹנִים, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים
כָּל אוֹתָם אוֹרוֹת לְהַאִיר.

תּוֹם פְּתָא

בְּמַכְסָּה שְׂפַמְכָּסִים נְרָשָׁם רָשָׁם אַחַד שְׁלֵא נְרָאָה
וְלֹא הַתְּנָלָה אוֹתוֹ רָשָׁם רָשׁוּם וְלֹא
רָשׁוּם. בְּעֲלֵי הַתְּבוּנָה וְעֵינִים פְּקוּחוֹת לֹא יְכוּלִים
לְעַמֵּד בּוֹ. הוּא קִיּוּם הַכֹּל. אוֹתוֹ הָרָשָׁם הוּא קָטָן,
שְׁלֵא נְרָאָה וְלֹא הַתְּנָלָה. עוֹמֵד בְּרָצוֹן לְקִיּוּם הַכֹּל.
לְקַבֵּל מֵה שְׂמַקְבֵּל מִמֶּה שְׂאִינ בּוֹ רָשָׁם וְלֹא רָצוֹן,
שְׁלֵא נְרָאָה.

אוֹתוֹ הָרָשָׁם רוֹצֵה לְכַסּוֹת אֶת עַצְמוֹ, וְעוֹשֶׂה
אוֹתוֹ לְעַצְמוֹ לְהַטְמִין בּוֹ הַיִּכָּל אַחַד. אוֹתוֹ

הֵיכָל מוֹצִיא אוֹתוֹ מֵעֶצְמוֹ, וּמוֹתֵחַ אוֹתוֹ בְּמַתִּיחָה
גְּדוֹלָה וְרַבָּה לְכָל הַצְּדָדִים, מִכְבֵּד אוֹתוֹ בְּלְבוּשֵׁי
כְבוֹד, וּפּוֹתֵחַ לוֹ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים.

לְפָנָי וְלְפָנִים נִטְמָן וְנִגְנוֹ אוֹתוֹ רֵשֶׁם. כִּיּוֹן שֶׁנִּגְנוֹ
בוֹ וְנִכְנָם לְתוֹכוֹ, מִתְמַלֵּא בְּאוֹר. מֵאוֹתוֹ
הָאוֹר נוֹבְעִים אוֹרוֹת, וְנִיצוֹצוֹת יוֹצְאִים מֵאוֹתָם
הַשְּׁעָרִים, וּמְאִירִים הַכֹּל.

אוֹתוֹ הֵיכָל מְכַסֶּה בְּשֵׁשׁ יְרִיעוֹת. אוֹתָן שֵׁשׁ
יְרִיעוֹת הֵן חֲמִשָּׁה. לְפָנָי וְלְפָנִים אוֹתָן
יְרִיעוֹת עוֹמְדוֹת יְרִיעָה אַחַת רְקוּמָה, וּבְאוֹתָהּ
הַיְרִיעָה מִתְכַּסֶּה אוֹתוֹ הַהֵיכָל, מִמֶּנּוּ מִשְׁגִּיחַ וְרוֹאֶה
הַכֹּל.

הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא פְּקִיחַת הָעֵינַיִם שְׁלֵא יָנוּם. הוּא
מִשְׁגִּיחַ תָּמִיד לְהַאִיר לְמִשְׁתֵּה מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל
אוֹתוֹ הָרֵשֶׁם. אוֹתָהּ תְּבוּנָה, חֲכָמָה נִסְתָּרָה, רְצוֹן
הַרְצוֹנוֹת, (בְּקִשְׁתְּ הַבְּקִשׁוֹת) תִּיהָ גְּנוּז וְטָמוּן, וְלֹא תִתְגַּלֶּה,
עוֹמֵד וְלֹא עוֹמֵד, בְּרוּךְ הוּא מְהַמְּכוֹסֶה שְׁכַמְכוּסִים בְּרוּךְ
הוּא לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עֵד, אָמֵן. (ע"ב הַתּוֹסֵפֶת)

בַּיָּא וְרֵאָה, יְתֵרוֹ הוּא שְׁנַתֵּן עֵצָה לְמֹשֶׁה עַל תְּקוּן
הַדִּינִים, כִּי צָרִיךְ. וְסוּד זֶה שְׁהוֹדָה לוֹ
לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְסִדֵּר לְפָנָיו תְּקוּן הַדִּינִים,
לְהִרְאוֹת מַה שְּׁכָתוּב כִּי הַמְּשַׁפֵּט לְאֱלֹהִים הוּא,
וְלֹא לַצַּד הָאֲחֵר. וְהַדִּינִים נִתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא
לְאֲחֵר, שְׁכָתוּב תְּקִיּוֹ וּמְשַׁפְּטֵיּוֹ לְיִשְׂרָאֵל. וּבֵי רֵאָה,
לֹא יִנְתֵּן אָדָם קְלוֹן בְּאֲחֵר, וְדַבֵּר הַדִּיּוּט דְּבָר ^{(דף סט}
הוּא, ^{ע"א)} שְׁתֵּרִי בְּמֹשֶׁה כְּתוּב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל
חֲתָנוּ וְגו'.

וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ וְגו'. פֶּתַח וְאָמַר (תהלים יח) עַל כֵּן אֶזְדָּרֵךְ
בַּגּוֹיִם ה' וְלִשְׁמֹךְ אֶזְמַרְתָּ. דְּוַד הַמְּלִיךְ אָמַר
אֵת זֶה בְּרוּחַ הַקִּדְּשׁ בְּשַׁעַת שְׂרָאָה שְׁכָבוֹד הַקִּדְּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹא עוֹלָה בְּעֻלְיָה וְלֹא מִתְכַּבֵּד בְּעוֹלָם,
אֲלֵא מִצַּד שְׂאֵר הָעַמִּים.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַקִּדְּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מִתְכַּבֵּד
בְּעוֹלָם אֲלֵא מִשׁוּם יִשְׂרָאֵל - כִּי זֶה וַדַּאי,
שְׁתֵּרִי יִשְׂרָאֵל הֵם הַיְסוּד שֶׁל הַיָּר לְהָאִיר, אֲבָל
כְּשִׁשְׂאֵר הָעַמִּים בָּאִים וּמוֹדִים לוֹ בְּשַׁעְבוֹד הַכְּבוֹד

שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִזּוּ נוֹסֵף יְסוֹד הַיָּגֵר וּמִתְחַזֵּק
עַל כָּל מַעֲשָׂיו בְּחִבּוּר אֶחָד, וְשׁוֹלֵט הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְבַדּוֹ מֵעֲלָה וּמִטָּה.

כְּמוֹ זֶה כָּל הָעוֹלָם, אִימָה וּפְחָד גָּפַל עֲלֵיהֶם
מִלְּפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שָׂבֵא יִתְרוֹ,
שֶׁהוּא כְּמוֹ עֲלִיּוֹן שֶׁל כָּל יִתְרֵי הָאֱלִילִים, אִזּוּ
הַתְּחִיב וְשָׁלַט כְּבוֹד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַכֹּל.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָעוֹלָם, כִּשְׁשֻׁמְעוֹ שִׁמְעַת גְּבוּרָתוֹ שֶׁל
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, זָעוּ. וְכָלֵם הָיוּ
מִסֵּתִיבִים בְּיִתְרוֹ שֶׁהוּא חָכֵם וּמְמַנֶּה גְּדוֹל שֶׁל כָּל
אֱלִילֵי הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שָׂרְאוּ שֶׁהוּא בָּא וְעוֹבֵד
לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָמַר עֲתָה יִדְעֵתִי כִּי גְדוֹל ה' ^{ה'}
מִכָּל הָאֱלֹהִים, אִזּוּ כָּלֵם הַתְּרַחֲקוּ מֵעֲבוֹדוֹתֵיהֶם
וַיִּדְעוּ שֶׁאֵין בָּהֶם מִמָּשׁ, וְאִזּוּ הַתְּכַבֵּד כְּבוֹד הַשֵּׁם
הַקְדוֹשׁ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּכָל הַצְּדָדִים. וְלָכֵן
נִרְשָׁמָה פְּרָשָׁה זוֹ בַּתּוֹרָה, וְרֵאשִׁית הַפְּרָשָׁה הִיא
בו, בְּיִתְרוֹ.

יְתָרוֹ הָיָה אֶחָד מִחַכְמֵי פְרָעָה. לְפָרְעָה הָיוּ שְׁלֹשָׁה
 חַכְמִים - אֶחָד יְתָרוֹ, וְאֶחָד אֵיזֵב, וְאֶחָד
 בְּלָעָם. אֶחָד יְתָרוֹ - שְׁלֹא הָיְתָה עֲבוּדָה וּמִמְנָה
 וְשָׁמַשׁ וְכוּכָב שִׁשׁוּלֵט עַל שְׁלֹשָׁנוֹ שְׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ
 הָעֲבוּדָה שְׂרָאוּיָה לוֹ וְאוֹתוֹ הַשְּׁמוּשׁ שְׁלוֹ. בְּלָעָם
 הָיָה מְבַשֵּׁף בְּכָל מִינֵי כְּשָׁפִים, בֵּין בְּמַעֲשֵׂה בֵּין
 בְּדַבּוֹר.

אֵיזֵב הָיָה פּוֹחֵד בְּפִחָה, וּבְאוֹתוֹ פִּחָה הָיָה עֹקְרוֹ,
 מִשּׁוֹם שֶׁדָּבָר שְׁלֹמְעָלָה, בֵּין שֶׁל קְרִישָׁה בֵּין
 שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר, לֹא יָכוֹל אָדָם לְמַשֵּׁךְ רוּחַ
 שְׁלֹמְעָלָה לְמַטָּה וְלִקְרֹב אֵלָיו אֲלֵא בְּפִחָה, וַיִּבְּזוּ
 לְבוֹ וּרְצוּנוֹ בְּפִחָה וּבְשִׁבְרוֹן הַלֵּב, וְאִזּוֹ יִמְשִׁיךְ לְמַטָּה
 רוּחַ שְׁלֹמְעָלָה וְהִרְצוֹן שֶׁהַצַּטְרָךְ.

וְאִם לֹא יֵשִׁים לְבוֹ וּרְצוּנוֹ בְּפִחָה לְאוֹתוֹ הַצַּד, לֹא
 יוּכַל לְהִדְבִּיק בּוֹ רְצוּנוֹ, פָּרַט לְאוֹתָם
 הַצּוּרוֹת הַדְּקִיקוֹת, וְלֹא בְּכָלָם, מִשּׁוֹם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם
 שְׁלִיטִים שְׁצַרִּיכִים אֵלֵיהֶם אֶת רְצוֹן הַלֵּב וְהַפִּחָה.

כָּל שָׁכֵן אוֹתָם דְּבָרִים עֲלִיּוֹנִים שְׁצָרֶיךָ אִימָה וּפְחַד
וּרְצוֹן יוֹתֵר.

יִתְרוֹ הַצָּטְרֵךְ עֲבוּדָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הֵצֵד תָּמִיד, בֵּין
בְּזִמְן שְׁצָרֶיךָ לוֹ לְאָדָם וּבֵין בְּזִמְן שֶׁלֹּא צָרֶיךָ
לוֹ, כִּדְרֵי שְׁאוֹתוֹ הֵצֵד יִדְבֵק אֵלָיו בְּשַׁעַת שְׁצָרֶיךָ
אוֹתוֹ. בְּלָעָם נִדְבֵק בְּאוֹתָם כְּשָׁפִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּכָאֵר.

אִיּוֹב, בָּרַב אוֹתוֹ הִפְחַד שְׁלוֹ, תִּזְרַח בְּמַצְרִים לְפַחַד
מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁרָאָה אוֹתָם
גְּבוּרוֹת וְנִסִּים שֶׁעָשָׂה תְּקוּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַצְרִים.
יִתְרוֹ לֹא תִזְרַח בְּכָל זֶה, עַד שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמַּצְרַיִם.
וְכָל אוֹתָם קְשָׁרִים וְהַצּוּרוֹת שֶׁקָּשְׁרוּ הַמַּצְרִים, לֹא
הָיוּ כְּלוּם, וַיֵּצְאוּ. וְאַחַר שֶׁטִּבַּע אוֹתָם בָּיִם, אִזּוֹ שָׁב
וְחָזַר לְעֲבוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בְּלָעָם לֹא שָׁב וְלֹא חָזַר, שֶׁטִּנְפַת (שְׁצוּרָת) הֵצֵד
הָאֲחֵר הָיָה דְבוּק בּוֹ, וְעַם כָּל זֶה הָיָה
מִסְתַּכֵּל הַסְתַּכְלוֹת שֶׁל מֶרְחָק בְּתוֹךְ אוֹתָהּ טִנְפַת
(צוּרָה) וְהַדְּבָקוֹת לְצַד הָאֲחֵר, שֶׁתִּרֵי בְּצַד הָאֲחֵר יֵשׁ
אוֹר דְּקִיק אֶחָד שֶׁמֵאִיר סְבִיבוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל

א) וְנָגַהּ לוֹ סָבִיב. וְזוֹ הַסִּתְּפָלוּת קִטְנָה (ועל זה) הָיָה מִסִּתְּפָל מִרְחוּק, וְלֹא בְּכָל הַדְּבָרִים.

וּבְשִׁתָּהּ מִסִּתְּפָל דְּבַר קָטָן מֵאוֹתוֹ הָאֹר, וְזֶה הָיָה בְּמֵאֲחֹרֵי הַכֶּתֶל. אָמַר וְלֹא יָדַע מָה אָמַר. וְהָיָה מִסִּתְּפָל בְּאוֹתוֹ הָאֹר בְּסִתְּימוֹת הָעֵינַי, וְהָעֵינַי מִתְּנַלְנָלָת, וְרוֹאֶה הָאָדָם אֹר סְתוּם וְלֹא רוֹאֶה. וְסוּד זֶה שְׁתֵּם הָעֵינַי, וּפְרָשׁוּהָ שְׁתֵּם - סְתוּם, וְהִכָּל אַחֵר.

שִׁתָּהּ אֵינָּה צַד אַחֵר שְׁאִינָּה בּוֹ (דף סט ע"ב) אֹר דְּקִיָּק קָטָן מֵצַד הַקְּדָשָׁה, כְּמוֹ רַב הַחֲלוּמוֹת, שְׁפָרַב הַתְּבִין יֵשׁ גְּרָעִין אַחֵר שֶׁל חֲטָה, פָּרַט לְצוּרוֹת הַדְּקִיקוֹת הַלְלוֹ הַחֲצוּפוֹת שֶׁכָּלֵם יוֹתֵר טִמְאוֹת, וּבָהֶם הָיָה בְּלָעַם יוֹדַע.

אֲשֶׁר חָלְקוּ שֶׁל מִשָּׁה, שְׁחֹא לְמַעְלָה בְּכָל הַקְּדָשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְהַסִּתְּפָל בְּמָה שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְאָדָם אַחֵר בְּעוֹלָם לְהַסִּתְּפָל. וְכֵמוֹ שֶׁבְּלָעַם הָיָה רוֹאֶה אֹר קָטָן דְּקִיָּק בְּמֵאֲחֹרֵי הַכֶּתֶל מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר, אֵף כִּי מִשָּׁה מִתּוֹךְ אֹר

עליון גדול ורב היה רואה למטה כמאחורי הכתל
 חשף דבקים אחד שנראה לו, ולא בכל זמן, כמו
 שבלעם לא היה מסתכל באותו אור בכל זמן.

אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן, מה פתוב
 בו? (שמות ג) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש
 מתוך הסנה. הסנה היה ודאי פתוך אותה קדשה,
 ונדבק בו. שחבל נדבק זה בזה, טהור וטמא. אין
 טהור אלא מתוך טמא.

וסוד זה - (איוב יד) מי יתן טהור מטמא. קלפה ומח
 עולים זה בזה, וקלפה זו לא תזוז ולא
 תשבר עד הזמן שבו יקומו המתים מן העפר, אז
 תשבר הקלפה, ואז יאיר בעולם בלי סתר מתוך
 המח. אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

ואת שני בניה. אמר רבי תיבא, וכי בניה ולא בניהו
 של משה? אלא משום שהיא השתדלה
 אחריהם בלי בעלה, קראה להם בתורה בניה ולא
 בניהו. אמר רבי יוסי, אף על גב שפני משה היו,
 דבר אמת בניה ודאי. רבי אלעזר אמר, הרי משה

הָיָה מוֹדוֹג בְּמָקוֹם אַחֵר קְרוֹשׁ עֲלִיזָה, וְלֹא כְבוֹדוֹ
 לְקַרְא לָהֶם בָּנָיו. עֲכָשׁוּ, אַף עַל גַּב שְׂפָנָיו הָיוּ,
 מִשּׁוֹם כְּבוֹד אוֹתוֹ מָקוֹם שְׁהוֹדוֹג בּוֹ, קָרָא לָהֶם
 כָּאֵן בְּנֵיהָ, וְאַחֵר כִּי קָרָא לָהֶם בָּנָיו. מָה הַפִּעָם?
 מִשּׁוֹם שְׂאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שְׁהִנְיָעוּ, הָיָה מִשָּׁה מְדַבֵּר
 בְּשִׁכְנֵיהָ. אַחֵר שְׁנַפְרָד וַיֵּצֵא אֶל חָמִיו, אִז כְּתוּב
 וַיָּבֵא יִתְרוֹ חֲתָן מִשָּׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אֶלְעָזָר אֶלְעָזָר, אֲנִי רוֹאֶה
 שְׂנַפְרָשָׁה הַזֶּה שְׂאֵתָה מִתְחִיל אֶת הַדָּבָר
 כְּרֵאוֹנִי, אִךְ הַסִּיּוֹם לֹא כִּי. וְדַעִי בְּשִׁבִיל כְּבוֹד
 הַשְּׂכִינָה, הוֹדוֹגוֹת הָעֲלִיזָה שְׁנִדְוֹנָה בְּמִשָּׁה, כְּתוּב
 בְּנֵיהָ. וְאִם תֵּאמַר, וַחֲרֵי כְּתוּב וַיָּבֵא יִתְרוֹ חֲתָן
 מִשָּׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מִשָּׁה? הַכֹּל הוּא כָּלֵל אֶחָד.
 וּבָנָיו - בָּנָיו שֶׁל יִתְרוֹ, שְׁחֲרֵי לְאַחֵר שְׂפָא אֱלִיּוֹ
 מִשָּׁה, הָיוּ לוֹ בָּנִים.

וְכִי הָיָה בְּיַעֲקֹב, שְׂכִינֹן שְׂפָא אֶל לָבָן וְשָׁם בּוֹ אֶת
 דִּיּוּרוֹ, הָיוּ לוֹ בָּנִים. אַף כָּאֵן מִשָּׁה, כִּינֹן שְׂשָׁם
 דִּיּוּרוֹ בְּיִתְרוֹ, הָיוּ לְיִתְרוֹ בָּנִים, וְאֶת כָּל בֵּיתוֹ הִבְיֵא

עמו לְהַכְנִיֶסֶם תַּחַת בְּנֵי הַשְּׂכִינָה. וַיִּתְּרוּ אָמַר
 לְמֹשֶׁה, אֲנִי חֹתְנְךָ יִתְּרוּ בָּא אֵלֶיךָ וְאַשְׁתְּךָ וְשְׁנֵי
 בָּנֶיהָ עִמָּהּ. כָּתוּב וְשְׁנֵי בָנֶיהָ, וְלֹא כָתוּב וְשְׁנֵי בָנֶיךָ.
 (וַיָּבֵא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו)
 בָּנִים הָיוּ לוֹ לְיִתְרוֹ, שְׁפָתוֹב
 (שׁוֹפְטִים א) וּבָנֵי קִינִי חֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים.
 וּבָנָיו הַשְּׂאִיר עִם מֹשֶׁה.

וַיָּבֵא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה ב) וְהָלְכוּ
 עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנִעְלָה אֵל הַר ה'
 וְנֹג'. פָּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל
 עֲתִידִים שָׂאֵר הָעַמִּים לָלֶכֶת וּלְבַתֵּת רַגְלֵיהֶם
 לְהַכְנִיֶס תַּחַת בְּנֵי הַשְּׂכִינָה. לָכוּ וְנִעְלָה - כָּל
 אֱלֹהֵי הָעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם יְרִידָה, וּמִי שְׁנֹדֵבֵק
 בְּקִדּוֹשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא יֵשׁ לוֹ עֲלֵיָהּ.

אֵל הַר ה' - זֶה אֲבָרְתָם, שְׁפָתוֹב (בראשית כב) אֲשֶׁר
 יֹאמַר הַיּוֹם בְּהַר ה' יֵרָאֵה, שְׁתֵּרֵי אֲבָרְתָם קָרָא
 לוֹ הַר. מֵהַר הַפְּקָר לְכָל מִי שְׁרוּצָה בְּעוֹלָם, אִף
 מְקוֹם קִדּוֹשׁ זֶה הַפְּקָר בְּנֶגֶד כָּל מִי שְׁרוּצָה בְּעוֹלָם.

אֵל בַּיִת - זֶה יַעֲקֹב, שֶׁקָּרָא לְמָקוֹם זֶה בַּיִת,
שֶׁכָּתוּב (שם כח) אֵין זֶה כִּי אִם בַּיִת אֱלֹהִים.

דָּבָר אַחֵר הֵר וּבַיִת - אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל דְּרָגָה
אַחַת, ^(דף ע ע"א) מִעֲלָה לְזֶה מִן זֶה. הֵר לְשֵׁאֵר
הָעַמִּים, כְּשֶׁבָּאִים לְהַכְנִים תַּחַת כְּנַפְיוֹ. בַּיִת
לְיִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת עִמָּם כְּמוֹ אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ, כְּדִיּוֹר
אַחַד בְּשִׁמְחָה, וְרוֹכֵצֵת עֲלֵיהֶם כְּאִם עַל הַכְּנִים.

כֵּן וְרָאָה מַה כָּתוּב כְּאִן בְּיִתְרוֹ, וַיָּבֵא יִתְרוֹ חֵתָן
מִיִּשְׂרָאֵל וּבְנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה וְגו'. כִּיּוֹן שֶׁכָּתוּב
אֶל מֹשֶׁה, לָמָּה כָּתוּב אֶל הַמְּדַבֵּר? אֵלָּא הָעֵקֶר שֶׁל
הַכֹּל לָמָּה שֶׁהָיָה בָּא, אֶל הַמְּדַבֵּר. וּמַהוּ? הֵר
הָאֱלֹהִים, שְׁוֵתוֹ מְקוֹם לְגֵרִים לְהַתְּגַיֵּר. וְעַל זֶה
כָּתוּב אֶל מֹשֶׁה אֶל הַמְּדַבֵּר. לְמֹשֶׁה לְגֵיֵר אֹתָם
וּלְהַכְנִיםם תַּחַת כְּנַפֵּי הַשְּׂכִינָה. אֶל הַמְּדַבֵּר הָיוּ
בָּאִים, שֶׁהוּא הֵר הָאֱלֹהִים, לַעֲשׂוֹת כְּהֵם נַפְשׁוֹתָם.

וְלָכֵן עֹמֵד אֹתוֹ מְקוֹם כְּסוּד שֶׁל הֵר, שֶׁכֹּל מִי
שְׂרוּצָה זוֹכֵה בּוֹ. וְנִקְרָא גֵר צָדֵק. וְהָרִי
בְּאֶרְצוֹ, גֵר - אַף עַל גַּב שֶׁנִּדְבַּק בְּמָקוֹם קְדוֹשׁ עֲלִיוֹן

זֶה, כִּיּוֹן שְׁעֹב אֶת עַמּוֹ וְאֶת אֲבוֹתָיו (וְנִדְבַק בְּבְרִיתוֹ),
 גֵּר (צִדָּק) נִקְרָא, כְּמִי שֶׁשָּׂם מְדוּרוֹ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא
 הִבִּיר מִקֶּדֶם לָבֹן.

רוא דרוזין

וְאֵתָה תִּחְזֶה מִכָּל הָעָם. זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. זֶה
 סֵפֶר מֵאוֹתָם סִפְרִים נִסְתָּרִים וְעִמָּקִים (זֶה
 סֵפֶר מֵאוֹתָם נִסְתָּרִים וְעִמָּקִים). אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הִרְמַתִּי יָדֵי
 בְּתַפְלָה לְמִי שֶׁקָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁאֵף עַל גַּב
 שְׁבִפְסוּק הָיָה גָלוּ הָרֵאשׁוּנִים נִסְתָּרוֹת עֲלִיוֹנִים, יֵשׁ
 לְהִתְבּוֹנֵן וְלַעֲיֵן בַּסּוּדוֹת שֶׁל סֵפֶר אָדָם הָרֵאשׁוֹן
 שֶׁמִּשָּׁם נִמְשַׁךְ סִפְרוֹ הַגָּנוּז שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ.

זֶה - שֶׁהִכֵּל תְּלוּי בּוֹ. זֶה - עֵץ תְּחִיִּים. זֶה - וְלֹא
 אַחֵר שֶׁנִּלְתָה. (מִהוּ) זֶה - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב)
 הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים. זֶה נִיסָן וְלֹא אַחֵר.

זֶה סֵפֶר - לְהִתְבּוֹנֵן וְלִגְלוֹת תּוֹלְדוֹת אָדָם, עֵץ
 שֶׁמִּנְלָה תּוֹלְדוֹת אָדָם וְעוֹשֶׂה פְּרוֹת לְהוֹצִיא
 עוֹלָם. זֶה סֵפֶר - לְדַעַת תְּכַמֶּה נִסְתָּרֵת וְעִמָּקָה,
 שֶׁנִּמְסָרָה לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּדִיוֹקָן שֶׁל בְּנֵי אָדָם.

חֲכָמָה זֹו נִמְסָרָה לְשִׁלְמָה הַמְּלָאָה, וַיִּרְשׁ אֹתָהּ וְכָתַב
בְּסִפְרוֹ.

לְמַדְנֵנוּ שְׁמִינֵי הַתְּקִשָּׁה בְּזוֹה, עַד שְׁפָאָה שְׁכִינָה
וְלַמָּדָה אוֹתוֹ, וְהִיא רְאֵתָהּ וּבְחִרָה אֶת כָּל
הָאֲנָשִׁים הַלְלוּ שְׁנֵרָאִים בְּפִרְצוֹתָ, וְשָׁם מִיָּשָׁה לְמַד
אֶת הַחֲכָמָה הַזֹּו וְנִבְנִים לְתוֹכָהּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְאֵתָהּ
תְּחִוָּה מִכָּל הָעָם. הֵהוּא שְׁכָתוּב בּוֹ (תהלים קב) וְאֵתָהּ
הוּא וְשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתְמוּ. (נחמיה ט) וְאֵתָהּ מִתְּיָה אֶת
כָּלָם. (תהלים ג) וְאֵתָהּ ה' מִיָּן בְּעָדֵי.

וְאֵתָהּ תְּחִוָּה, וְתִתְּבוֹנֵן בְּזוֹה. אֵתָהּ וְלֹא אֵחָר,
לְדַעַת וְלִהְתְּבוֹנֵן בְּשִׁשִׁים רְבּוּא. בְּשִׁשָּׁה
צְדָדִים יֵשׁ לְהִתְבוֹנֵן. בְּדִיּוֹקְנָאוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם,
וְלְדַעַת הַחֲכָמָה עַל בְּרִיָּה. וְאֵלָה יֵם בְּשִׁעָר, בְּעֵנִים,
בְּחֻטָּם, בְּשִׁפְתֵימ, בְּפָנִים, בְּיָדִים, בְּאֹתָם שְׁרֻטוֹי
הַיָּדִים. וּבְשִׁשֶׁת הַצְּדָדִים הַלְלוּ כְּתוּב וְאֵתָהּ תְּחִוָּה.

עַד כָּאֵן כָּל אוֹתָם סוּדוֹת שֶׁל תּוֹלְדוֹת אָדָם, שֶׁהֵם
תּוֹלְדוֹת שְׁנוֹלְדוֹ בּוֹ מִזְמַן לְזְמַן כְּפִי דְרָבִי
הָאָדָם. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל אֵלּוֹ שְׁיִוְשָׁבִים לְפָנֵי מוֹרְנֵנוּ

וְזָכוּ לְשָׁמַע מִפִּי סוּדוֹת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁרִיָּהֶם בְּעוֹלָם
 הַזֶּה וְאֲשֶׁרִיָּהֶם לְעוֹלָם הַבָּא! אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 אֲשֶׁרִיָּכֶם הַחֲבָרִים שָׁפַל הַסּוּדוֹת לֹא נִסְתָּרוּ מִכֶּם,
 בְּמָה מְקוֹמוֹת עֲלִיּוֹנִים מְזַמְּנִים לָכֶם לְעוֹלָם הַבָּא.

פָּתַח וְאָמַר, וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשֵׁי חֵיל
 יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אֱמֶת שְׂנֵאֵי בְּצַע. פְּסוּק
 זֶה פִּרְשׁוּהוּ. אֲבָל וְאַתָּה תַּחֲזֶה, לֹא כְּתוּב תִּבְחַר
 אֱלֹא תַּחֲזֶה, לְפִי מִרְאֵה הָעֵינַיִם. בְּמָה? בְּדִיוֹקָן שֶׁל
 אָדָם בְּשֵׁשֶׁת הַצַּדִּדִּים הִלְלוּ שְׂאֵמְרָתָם, וְהַכֵּל
 בְּפִסּוּק הַזֶּה. וְאַתָּה תַּחֲזֶה - אַחַת, בְּשֵׁעַר. מִכָּל
 הָעָם - שְׁתֵּי, בְּמִצַּח. אֲנָשֵׁי חֵיל - שְׁלֹשׁ, בְּפָנִים.
 יִרְאֵי אֱלֹהִים - אַרְבַּע, בְּעֵינַיִם. אֲנָשֵׁי אֱמֶת - חֲמִשׁ,
 בְּשִׁפְתַיִם. שְׂנֵאֵי בְּצַע - שֵׁשׁ, בְּיָדַיִם, בְּשֵׁרְטוּטֵיהֶם.

שְׂאֵלוּ הֵם הַסִּימָנִים לְדַעַת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם לְאוֹתָם
 שְׁרוּחַ הַחֲכָמָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. וְעַם כָּל זֶה,
 מִשָּׁה לֹא הִצְטַרְךְ לָזֶה, אֱלֹא מַה כְּתוּב? וַיִּבְחַר
 מִשָּׁה אֲנָשֵׁי חֵיל מִכָּל יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
 הִיָּתֵה בָּאָה אֵלָיו וּמוֹדִיעָה לוֹ, וּבָהּ הָיוּ רוֹאִים הַכֵּל.

מַנִּין לָנוּ? שְׁכָתוּב כִּי יִהְיֶה לָּהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי.
 בָּאִים אֵלַי לֹא כְתוּב, אֲלֵא בָא אֵלַי. זוֹ רוּחַ
 הַקֹּדֶשׁ שְׁהִיְתָה בָּאָה אֵלָיו, וּבָה הָיָה יוֹדֵעַ. וְלֹא
 הַצְטַרֵּךְ לְכֹל זֶה לְהִתְבּוֹנֵן וּלְעֵינַי, אֲלֵא לְפִי שְׁעָה
 הָיָה מֵשָׁה יוֹדֵעַ.

כִּמוֹ זֶה יָדַע שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, יָדַע בְּכֶסֶאֱוֹ, שְׁרוּחַ
 הַקֹּדֶשׁ שָׁרְתָה עָלָיו. שָׁכַל מִי שְׁקָרַב לְכֶסֶאֱוֹ,
 פֶּחַד וְאֵימָה נִפְלוּ עָלָיו, וּבֹו הָיָה דָן דִּין בְּלִי עֲדוּת,
 מִשּׁוֹם שְׁהֵדִיּוֹקְנָאוֹת הָיוּ בְּכֶסֶאֱוֹ, וְכֹל מִי שְׁקָרַב
 בְּשָׁקֶר, אוֹתוֹ הִדְיוֹקֵן מִכְשָׁפֵשׁ, וְהָיָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ
 יוֹדֵעַ שֶׁבָא בְּשָׁקֶר. לְכֵן אֵימַת הַכֶּסֶא הִיְתָה נוֹפֶלֶת
 עַל הַכֹּל, וְכֹלָם נִמְצְאוּ צְדִיקִים לְפָנָיו.

מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּרִיחַ, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יא) וַתִּרְיַחוּ
 בִּירְאֵת ה' וְלֹא לְמִרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפֹט וְגו'.
 וְשִׁלְשֵׁת אֵלֶּה דָנוּ אֶת הָעוֹלָם בְּלֹא עֲדִים וְהִתְרָאָה.
 שָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל פִּי עֲדִים, עַל מֵאֵמֶר הַתּוֹרָה.
 חֲכָמִים שְׁמִכִּירִים בְּאוֹתָם דִּיּוֹקְנָאוֹת, עֲלִיָּהֶם
 לְהוֹהִיר אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וּלְתֵת רְפוּאָה לְבְנֵי אָדָם

וְלָרַפָּא אֶת נַפְשָׁם. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הָזֶה וְאֲשֶׁרֵיהֶם
בְּעוֹלָם הַבָּא!

בְּחֻדְשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְיֵצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנֹו'. שְׁשׁוּלֵט
בוֹ אֲזַרְיָא"ל, מְמַנְה גְּדוּל, וְשֶׁלֶשׁ מֵאוֹת
וְשָׁשִׁים וְחֲמִשׁ רַבּוּא מִחֲנוֹת עִמּוֹ בְּחֻשְׁבוֹן יְמוֹת
הַשָּׁנָה, וְלְכָלֶם יֵשׁ שְׁלֶשׁ מֵאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה
מִפְּתָחוֹת שֶׁל אֲזֵרוֹת, מֵאוֹתוֹ הָאֹר שִׁיּוּצָא מִתּוֹךְ
הַחֻשְׁמֵל הָעֲלִיּוֹן הַפְּנִימִי הַגָּנוּז וְהַנְּסָתָר שְׁסוּדוֹת
שֶׁל אוֹתִיּוֹת קְדוּשׁוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ
תְּלוּיִים בוֹ. (דף עח ע"ב)

וְהוּא סוּד שֶׁל אִישׁ תָּם, בְּעַל הַבַּיִת, אִישׁ
הַאֵלֵהִים. תָּם - שְׁשָׁם סִיּוּם וְקָשָׁר שֶׁל
תְּפִלִּין. וַיַּעֲקֹב הָיָה אִישׁ תָּם, וּבְדִיּוֹקְנוֹ עוֹמֵד סוּד
הַחֻשְׁמֵל הַפְּנִימִי הָעֲלִיּוֹן הַטָּמִיר וְהַגָּנוּז. וְכָל
הָאֲזֵרוֹת הַנְּסָתָרִים הָעֲלִיּוֹנִים הוּא לוֹקֵחַ, וַיּוּצְאִים
מִמֶּנּוּ, וְכָל הַמִּחְנוֹת לוֹקְחִים אוֹתָם מִפְּתָחוֹת שֶׁל
אוֹתוֹ הָאֹר שִׁיּוּצָא מִתּוֹךְ הַחֻשְׁמֵל.

וְאוֹתוֹ הָאֹר כָּלוּל בְּשְׁנֵי אִוְרוֹת, וְהֵם אֶחָד. אֹר
 ראשון הוא אור לְבָן שְׁלֵא שׁוֹלֵטת בו
 הָעֵינ, וְזֶהוּ הָאֹר הַנִּנּוּז לְצַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (תהלים צו) אֹר זָרַע לְצַדִּיק וְגו'. אֹר שְׁנֵי הוּא אֹר
 נוֹצֵץ לוֹהֵט כְּצַבֵּעַ אָדָם, וְנִכְלָלוּ שְׁנֵי אִוְרוֹת בְּאֶחָד
 וְהָיוּ אֶחָד.

וְהָאִוְרִיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל הַזֶּה וְכָל אוֹתָם
 מִחֲנֻת נוֹטְלִים אוֹתוֹ הָאֹר, וּמִשׁוּם
 שְׁכָלוֹל בְּשְׁנַיִם נִקְרָא תְּאוּמִי"ם. וְעַל זֶה שׁוֹלֵט בו
 אוֹתוֹ הַמְּזוֹל שֶׁנִּקְרָא בַּסּוּד שְׁלוֹ תְּאוּמִים, וְבוֹ נִתְּנָה
 תּוֹרָה, וּמִכָּאן נִמְשָׁכוֹת דְּרָגוֹת לְמִטָּה, עַד שְׁעוֹלִים
 בְּשִׁמּוֹת (לְהַנְהִיג) לְהַאִיר אֶת הָעוֹלָם.

לְכָל שְׂאֵר הַמְּזוֹלוֹת אֵין לָהֶם פֶּה וְלָשׁוֹן, וְלִזֶּה יֵשׁ
 פֶּה וְלָשׁוֹן כְּלוּלִים בְּאֶחָד, וְעַל זֶה בַּתּוֹרָה,
 (יהושע א) וְהִגִּיתָ בוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה כְּתוּב. יוֹמָם - כְּנִגּוּד
 לָשׁוֹן. לַיְלָה - כְּנִגּוּד פֶּה. וְהַכָּל כָּלוּל בְּאֶחָד, וּבְכָל
 עוֹלָה תְּאוּמִים.

תּוֹמִים כְּתוֹב, וְעַל סוּד זֶה כְּתוֹב תּוֹמִים, (בראשית
 כה) וְהִנֵּה תּוֹמִים בְּכַטְנָה. אִם תֹּאמַר
 שְׂבִיבִיל שְׁנִיָּהֶם הוּא אָמַר - לֹא כֵן, שְׁחָרֵי עֵשׂו
 לֹא עָלָה בְּסוּד זֶה. אֲלָא בְּשִׁבִיל יַעֲקֹב הוּא אָמַר,
 וְשָׁבַח זֶה שְׁחָיָה בְּמַעֲיָה שֶׁל אוֹתָהּ הַצְּדֻקָּת מְשִׁיבָה
 הַכְּתוֹב. וּמִשּׁוֹם שְׁחָיָה שָׁם אוֹתוֹ רָשָׁע, הִסְתַּלַּק
 מִשָּׁם אֶלָּף.

וְהַכֹּל סוּד אֶחָד. יַעֲקֹב נָטַל בְּסוּד שָׁלוֹ שְׁנֵי חֲדָשִׁים
 - נִים"ן וְאִי"ר, וְהוּא נִכְלָל בְּסוּד שֶׁל סִיּוֹן
 שֶׁהוּא תְּאוּמִים. עֵשׂו נָטַל בְּסוּד שָׁלוֹ שְׁנֵי חֲדָשִׁים
 - תַּמּו"ז וְאִ"ב, וְהוּא לֹא נִמְצָא וְנִיָּאבָד, שְׁחָרֵי
 אֶלּו"ל אֵינּוּ שָׁלוֹ, וְאֶפְלוּ בָּאֵב תִּשְׁעָה יָמִים הֵם שָׁלוֹ
 וְלֹא יוֹתֵר, וְנִיָּאבָד וְלֹא נִמְצָא, וְאֵינּוּ בְּסוּד שֶׁל
 תְּאוּמִים, אֲלָא נִפְרָד לְבַדּוֹ וְסָטָה לְצַד אַחַר בָּאֶפֶס
 וְשָׁמָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּיָּאמַר (תהלים ט) הָאֵיב תַּמּוֹ חֲרָבוֹת
 לְנִצָּח.

וּמִשּׁוֹם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא תְּאוּמִים, נִתְּנָה תּוֹרָה לְבָנָיו
 בְּחֲדָשׁ תְּאוּמִים, תּוֹרָה שְׂבִיבִיב וְתּוֹרָה

שְׂבַעֲלָ פֶה, בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי, לָעַם הַשְּׁלִישִׁי, בְּדַרְגּוֹת
שְׁלִישִׁיּוֹת, תּוֹרָה מְשֻׁלָּשֶׁת - תּוֹרָה נְבִיאִים
וּכְתוּבִים. וְהַכֹּל אַחֵר.

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. פָּרָשָׁה זוֹ בְּפָסוּק זֶה פָּרָשׁוֹ
אוֹתָהּ לְמַעַלָּה. שָׁנָה רַבִּי חֵיִיא, בְּאוֹתוֹ זְמַן
שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינִי, בְּנִים אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת יָרֵעַ יִשְׂרָאֵל וְהַשְּׁנִיחַ בָּהֶם בְּכָלֶם, וְלֹא
מֵצֵא בְּכָל יָרֵעַ יִשְׂרָאֵל פְּסוּל, אֲלֵא כָּלֶם יָרֵעַ קֹדֶשׁ,
כָּלֶם בְּנֵי אִמָּת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעֲשֵׂה: עֲבָשׁוּ
אֲנִי רוּצָה לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִשְׁךְ
אוֹתָם בְּאַהֲבָה שֶׁל אֲבוֹת, בְּאַהֲבָה שֶׁאֲנִי אוֹהֵב
אוֹתָם וּבְאוֹתוֹת שֶׁעָשִׂיתִי לָהֶם, וְאַתָּה תִּהְיֶה לִי
שְׁלִיחַ וְהָשֵׁב הַדְּבָרִים הַלְלוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר
רַבִּי יְחוּדָה, כִּי אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעֲשֵׂה:
בְּדַבֵּר זֶה תִּהְיֶה לִי שְׁלִיחַ נֶאֱמַן לְמַשְׁךְ אֶת יִשְׂרָאֵל
אַחֲרַי.

וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' מִן הַהָר
 וַגּו'. וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים - לְמָקוֹם
 שֶׁפָּרוּשׁוֹת כְּנַפֵּי הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יח) וַיֵּשֶׁב
 שָׁמַיִם וַיֵּרֵד וַגּו'.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, כָּל זְמַן שֶׁחֲקִיקוֹת הַמְּלֶךְ
 הָעֲלִיזוֹן מִתֵּיּשְׁרוֹת בְּמָקוֹמָן, כָּל הָעוֹלָמוֹת
 בְּשִׂמְחָה וְכָל הַמַּעֲשִׂים מִתֵּיּשְׁרִים עַל קִיּוּמָם, (מִי כָּל
 הַמַּעֲשִׂים הַמִּתֵּיּשְׁרִים עַל קִיּוּמָם) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לז) אֵת
 מַעֲשֵׂה ה' כִּי נִזְרָא הוּא. מַה זֶה כִּי נִזְרָא הוּא?
 אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר, שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים
 י) הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. מַה זֶה (דף עט ע"א)
 וְהַנּוֹרָא? זֶה יַעֲקֹב. וְכֵתוּב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ
 תָּם, כְּתִרְגוּמוֹ - אָדָם שָׁלֵם. שָׁלֵם בְּכֹל. כֶּךָ כָּל
 מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא שְׁלֵמִים בְּשִׁלְמוֹת בְּקִיּוּם
 שָׁלֵם.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי עוֹמֵד לְפָנֶי
 רַבֵּי יְהוּדָה תִּזְקֵן וְשִׂאֲלֵתִי אוֹתוֹ עַל מַה
 שֶׁכֵּתוּב (שם כה) וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נִּזְרָא וַגּו'. מַה רָאָה

שָׁאָמַר שֶׁהוּא נֹרְאָה? אָמַר לִי, רְאֵה שְׁלֵמוֹת
הַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיְתָה מְצוּיָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
כְּמוֹ שְׁלֵמְעֵלָה, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁמְצוּיָה שְׁלֵמוֹת נִקְרָא
נֹרְאָה.

אָמַרְתִּי לוֹ, אִם כֵּן, לָמָּה תִּרְגְּמוּ פֶּחַד וְלֹא
שְׁלָם? אָמַר לִי, אֵין פֶּחַד אֵלָּא בְּמְקוֹם
שֶׁמְצוּיָה שְׁלֵמוֹת, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁמְצוּיָה שְׁלֵמוֹת
נִקְרָא נֹרְאָה, שְׁכַתוֹב (תהלים לד) יִרְאוּ אֶת ה' קְדָשׁוֹ
כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו. מִמִּשְׁמַע שֶׁאָמַר כִּי אֵין
מַחְסוֹר - בְּמְקוֹם שֶׁאֵין מַחְסוֹר מְצוּיָה שְׁלֵמוֹת.

שְׁנֵינּוּ, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרַד - אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, זֶהוּ
מֹשֶׁה, שְׁכַתוֹב וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים.
מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְּנָיו - זֶהוּ אֶהֱרֹן, שְׁכַתוֹב (ויקרא טו)
וּמִלֹּא חַפְּנָיו קָטַרְתְּ סַמִּים דְּקָתָה. מִי צָרַר מַיִם
בְּשִׁמְלָה - זֶה אֶלְיָהוּ, שְׁכַתוֹב (מלכים א' יז) אִם יִהְיֶה
הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי. מִי
הִקִּים כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ - זֶהוּ אַבְרָהָם, שְׁכַתוֹב כּו

(בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם.

אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם, אֵלֶּה בְּאַבְרָהָם.

הוּא שָׁנָה אֶת זֶה, וְהוּא אָמַר. מִי עָלָה שָׁמַיִם -

זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכֵתוֹב בּוֹ (תהלים מז)

עָלָה אֱלֹהִים בְּתְרוּעָה. (מִי עָלָה, תִּקּוֹן בְּסוּד אֶת הָאֹר. אָמְנָם

בְּתְרוּעָה. וַיְבַר, בְּסוּד וַיִּבְדֵּל. הַבְּדִילוֹ לֹא אֱלֹהִים בְּתְרוּעָה) מִי אִסַּף רוּחַ

בְּחַפְּנָיו - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכֵתוֹב (איוב יב)

אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל חַי וְגו'. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה

- זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכֵתוֹב בּוֹ (שם כו) צוֹרַר

מַיִם בְּעַבְיוֹ. מִי הִקִּים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ - זֶה הַקְּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא, שְׁכֵתוֹב בּוֹ (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה'

אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם. עוֹד אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרַד

וְגו' - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה קִשְׁרֵי הָעוֹלָם - אֵשׁ,

רוּחַ, מַיִם וְעָפָר.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, נִרְאִים דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי שְׁלֵא

בְּתַקְוֵימִים. כְּשֶׁחֲנִיעוּ הַדְּבָרִים הִלְלוּ אֵל רַבִּי

שְׁמַעוֹן, הִנִּיחַ יָדוֹ בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי וַיִּבְרַכוּ,

וְאָמַר, יָפָה אִמְרַת וְכַךְ זֶה. אָמַר לוֹ, מַנֵּינן לָךְ? אָמַר

לו, כִּךְ לְמִדְתִּי מֵאֲבִי שֶׁהָיָה אוֹמֵר מִשְׁמוֹ שֶׁל רַב
הַמְּנוּנָא סָבָא.

יוֹם אַחַד הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּשַּׁעַר שֶׁל צְפוּרִי.
אָמַר לוֹ רַבִּי יִיסָא, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי מִי
עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֵד - פֶּעַם אַחַת אָמַר זֶה מַלְאָכָה, אַחַר
כִּךְ אָמַר זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַחַר כִּךְ אָמַר אֵלֹהִי
אֲרַבְּעָה קְשָׁרִים, אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעָפָר, וְרֵאִיתִי
שְׁמוֹרְנוּ בְּרַכּוֹ?

אָמַר לוֹ, וְרֵאִי שְׁיִיפָה אָמַר, וְכִךְ הוּא, וְהַכֹּל דְּבָר
אַחַד, וְכֹל הַדְּבָרִים הַתְּקִימוּ
בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֹל עוֹלָיִם בְּמִשְׁקַל אַחַד.
הַתְּרַגְּשׁ רַבִּי יִיסָא בְּדַבְּרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְרֵאִי
כִּךְ זֶה, וְכִךְ לְמִדְתִּי מִשְׁמוֹ מוֹרְנוּ בְּפֶעַם אַחֲרָת.
וְהַכֹּל יָפָה. (אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָה, אֵל תְּקַרֵּי בְּהַבְּרָאָה אֵלֶּה

בְּאֲבָרְהָם, שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים פ"ט) כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד וְיִגְוָה. אֲבָל)

אֲבָל סוּף תְּכַתוּב מֵהוּ אוֹמֵר? שְׁכַתוּב מֵה שְׁמוֹ
וּמֵה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תִדְעַ. מֵה שְׁמוֹ מִיֵּלָא, מֵה
זֶה מֵה שֵׁם בְּנוֹ? אָמַר לוֹ, סוּד תְּדַבֵּר תְּרִי לְמִדְתִּי

לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנֵי. אָמַר לוֹ, יֹאמֵר לוֹ מוֹרֵי, שְׁחֵרֵי
 בְּחִלּוּמֵי שְׂאֵלָתִי לְפָנֵי מוֹרֵי דְּבָר זֶה, וְאָמַר לִי
 וְשִׁכַּחְתִּי אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, אִם אָמַר - תִּזְכֹּר? אָמַר
 לוֹ, וַדַּאי, שְׁחֵרֵי מַה שְׁלַמְדֵתִי לְפָנֵי מוֹרֵי, יוֹם זֶה
 נִזְכַּרְתִּי.

אָמַר לוֹ, סוּד הַדְּבָר - הֵינּוּ שְׁפָתוֹב (שמות ו) בְּנֵי
 בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכַתוּב יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
 אֶתְפָּאֵר. וּכְסוּד עֲלִיזוֹן, וְזֶה נִקְרָא בְּנֵו. אָמַר, תְּנוּחַ
 דַּעְתּוֹ שֶׁל מוֹרֵי, שְׁחֵרֵי סוּד זֶה יִדְעֵתִי. בֵּינָן כָּךְ לֹא
 נִזְכַּר רַבִּי יִיסָא, חֲלָשָׁה דַּעְתּוֹ וְהֵלֶךְ לְבֵיתוֹ. נִרְדָּם.
 הִרְאוּ לוֹ בְּחִלּוּם סֵפֶר אַנְדָּה אַחַד שְׁחֵיָה כְּתוּב בּו
 חֲכָמָה וְתַפְאֶרֶת בְּמַקְדָּשׁוֹ.

הַתְּעוֹרֵר וְהֵלֶךְ אֶל רַבִּי שְׁמַעוֹן. נָשַׁק יָדוֹ וְאָמַר,
 כָּךְ רָאִיתִי בְּחִלּוּם. פַּעַם אַחֶרֶת רָאִיתִי
 בְּחִלּוּם (דף עט ע"ב) סֵפֶר אַנְדָּה אַחַד שְׁחֵרָאוֹ לְפָנֵי, וְהָיָה
 כְּתוּב בּוֹ חֲכָמָה וְתַפְאֶרֶת בְּמַקְדָּשׁוֹ, חֲכָמָה
 לְמַעַלָּה, תַּפְאֶרֶת לְמַטָּה, בְּמַקְדָּשׁוֹ אֲלֵיהֶם. וְכָךְ
 רָאִיתִי בְּחִלּוּם פַּעַם אַחַת וְכָךְ מְצֵאתִי בְּפִי. אָמַר

לו רבי שמעון, עד עכשו אתה תינוק להכנס בין
קוצרי השדה, וחרי הכל הראו לך. וזהו שכתוב
מה שמו ומה שם בנו כי תדע. חכמה שמו,
תפארת בנו.

ומשה עלה אל האלהים. אשרי חלקו של משה
שזכה לכבוד זה שהתורה העידה בשבילו
בך. (שנה רבי יהודה) בא וראה מה בין משה לשאר בני
העולם. שאר בני העולם, בשעולים - עולים
לעשר, עולים לגדלה, עולים למלכות. אבל
במשה, בשעולה, מה פתוב? ומשה עלה אל
האלהים. אשרי חלקו!

רבי יוסי אמר, מכאן אמרו החברים, הבא לטהר
מסייעין אותו, שכתוב ומשה עלה אל
האלהים. מה פתוב אחריו? ויקרא אליו ה'. שמי
שרוצה להתקרב, מקרבים אותו.

ויקרא אליו מלאך ה' מן החר לאמר כה תאמר
לבית יעקב וגו'. רבי יצחק פתח, (תהלים סה)
אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך. אשרי חלקו של

אֹתוֹ אָדָם שֶׁהִקְדֹּשׁ כָּרוֹךְ הוּא הַתְּרָצָה בּוֹ וְקָרַב
 אֹתוֹ לְשָׂרוֹת כְּתוּבָה הַיֵּיכָל הַקְּדוֹשׁ, שְׁכָל מִי שֶׁהוּא
 הַתְּרָצָה בּוֹ לְעִבּוּדָתוֹ, רָשׁוּם הוּא מִרְשׁוּמִים
 שְׁלִמְעָלָה לְדַעַת, שְׁהֲרִי הוּא נִבְחָר מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ
 הַקְּדוֹשׁ הָעֵלְיוֹן לְשָׂרוֹת בְּמִדּוּרוֹ, וְכָל מִי שֶׁנִּמְצָא
 בּוֹ אֹתוֹ הַרְשָׁם, עוֹבֵר בְּכָל הַשְּׁעָרִים שְׁלִמְעָלָה
 וְאִין מוֹחָה בְּיָדוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁעָלְיוֹ
 כְּתוּב אֲשֶׁרִי תִבְחָר וְתִקְרָב, וְכְתוּב (שְׁמוֹת ב)
 וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל, (שֵׁם כד) וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֶל
 ה' וְהֵם לֹא יִנָּשׂוּ. כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב - אֱלֹ
 תִּנְקָבוֹת. וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל - אֱלֹ תִזְכְּרוּם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כֹּה תֹאמַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כֹּה
 תִּבְרְכוּ. וְכְתוּב וַחֲסִידֶיךָ יִבְרַכּוּכָה, כְּלוֹמַר
 יִבְרְכוּ כֹה. כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב - בְּאִמְרָה,
 וְחִינּוּ מִצַּד הַדִּין. וְתִגִּיד לְבֵית יִשְׂרָאֵל - כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ד) וַיִּגַּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ. וְכְתוּב (שֵׁם כו)

הגדתי היום לה' אלהיך. לבני ישראל - הזכרים,
שפאו מצד הרחמים.

אמר רבי יצחק, הואיל ובאנו לזה, מה זה הגדתי
היום לה' אלהיך? לה' אלהינו הנה צריך
להיות! אמר לו רבי שמעון, וכי רק בלבדו הוא,
והרי פתוב (שם ה) כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ
טובה וגו', (שם) אשר ה' אלהיך נתן לך, (שם ה) כי
ה' אלהיך יאש אנכה הוא, וכלם כד?

אלא כד שנינו, כל הדר בארץ ישראל דומה כמי
שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ
דומה כמי שאין לו אלוה. מה הטעם? משום
שהדרע הקדוש עולה לארץ הקדושה, ושכינה
יושבת במקומה, וזה בזה תלוי. ומשה לא אמר
אלהיך אלא לאותם שהיו עתידים להכנס לארץ
הקדושה ולקבל פני שכינה. ומה שלא אמר
אלהינו, משום שהרי משה לא זכה להכנס לארץ,
ולכן אלהיך ודאי בכל מקום, משום שהם היו
עתידים להכנס לשם.

אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא. אֲבָל כָּאֵן כָּתוּב (שם כו) וּבָאתָ אֶל הַכְּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הַהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הַגִּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ, וַחֲרִי הֵם בְּאֶרֶץ שׁוּרִים. מָה הַטַּעַם אֱלֹהֶיךָ וְלֹא אֱלֹהֵינוּ? אֵלֹא הֵם רָצוּ לְהִרְאוֹת וּלְהוֹדוֹת שְׂבַגְלָל הַחֶסֶד הָעֲלִיּוֹן זָכוּ לְכָל זֶה וְשָׂרוּ בְּאֶרֶץ וְנִבְנְנָסִים לְאוֹתָהּ אֶרֶץ וְעָשָׂה עִמָּהֶם כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת, וּמִשׁוֹם כָּךְ הָיוּ אוֹמְרִים דְּבָרִים אֵלֶּה לַכְּהֵן (וְלֹא לְאָדָם אַחֵר), שְׂפָתוֹב הַגִּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ, (וְכֵן הוּא וַדַּאי) מִשׁוֹם שְׂבַגְלָל מֵצַד הַחֶסֶד.

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב - לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָאוֹי לָהֶם. וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל - בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁלֵם שְׂרָאוֹי לָהֶם, שְׁחֲרֵי יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל שְׁתֵּי דְרָגוֹת עָלוּ, וּבְדִרְגָּה אַחַת עוֹלָיִם. אֵלֹא יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמוֹת הַכֹּל (דף פ ע"א) נִקְרָא. וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, לְהִרְאוֹת חֲכָמָה וּלְדַבֵּר בְּרוּחַ חֲכָמָה טוֹב וְאַמֶּת שְׁעָשָׂה לָהֶם תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂפָתוֹב וַיִּגִּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ.

נְשִׁינֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, פַּעַם אַחַת הָיִיתִי הוֹלֵךְ
 בַּדֶּרֶךְ וְהָיָה עִמִּי רַבִּי חֵיִיא בְּנִי. עַד שֶׁהֵינֵנוּ
 הוֹלְכִים, מְצֵאתִי אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה לוֹקֵט בַּשָּׂדֶה
 עֹשְׂבִים לְרִפּוּאָה. קִרְבָּתִי אֵלָיו וְאָמַרְתִּי לוֹ: בֶּן
 אָדָם, כָּל הַמַּאֲגֵדוֹת הַקְּשׁוּרוֹת הַלָּלוּ שֶׁל הָעֹשְׂבִים
 לְמָה? לֹא תֵרִים רֵאשׁוֹ וְלֹא אָמַר דְּבָר. תּוֹרָתִי פַּעַם
 נּוֹסֶפֶת וְאָמַרְתִּי אֶת זֶה - וְלֹא אָמַר דְּבָר. אָמַרְתִּי
 לְרַבִּי חֵיִיא בְּנִי: אִו שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה אֲזַנִּיו אֲטוּמוֹת,
 אִו שׁוֹטָה, אִו חֶכֶם. יִשְׁכַּבְתִּי אֶצְלוֹ. אַחַר כֵּן לִקַּט
 אוֹתָם עֹשְׂבִים, וְאַחַז אוֹתָם וְכִסָּה עֲלֵיהֶם בַּעֲלֵי גִפְנֵי.
 אָמַר לָנוּ: אֲנִי רָאִיתִי שְׂאֵתָם יְהוּדִים, וְעַל
 תִּיהוּדִים אוֹמְרִים שֶׁהֵם חֶכְמִים. אִם לֹא
 תֵיִיתִי חָם עֲלֵיכֶם, עֲכָשׁוּ תִהְיוּ מְרַחֲקִים מִבְּנֵי אָדָם
 כְּמוֹ הַמַּצָּרֵעַ הַזֶּה שֶׁמְרַחֲקִים אוֹתוֹ מִחֶבֶל, שֶׁחֲרִי
 אֲנִי רוּאָה שְׂרִיתֶם שֶׁל עֹשֵׁב אֶחָד שֶׁהָיָה קְרוֹב אֵלֵיכֶם
 נִכְנֵם בְּגוֹפְכֶם, וְתִהְיוּ מְרַחֲקִים שְׁלֹשָׁה יָמִים, אֶלֹא
 אֲכָלוּ שׁוּמֵי הַבָּר הַלָּלוּ וְתִתְרַפְּאוּ.

אֲבָלָנוּ מֵהֶם, שֶׁהָיוּ מְצוּיִים שָׁם, וְנִרְדְּמָנוּ וְנִקְשַׁרְנוּ
 בְּזַעַח עַד זְמַן רַב. אַחַר כֵּן הִתְעוֹרְרָנוּ.
 אָמַר לָנוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ: עֲכָשׁוּ אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם
 שֶׁמְצַאֲתֶם אוֹתִי, שֶׁהָרִי רְפוּאֵת גּוֹפְכֶם עַל יְדֵי
 נִשְׁלָמָה.

עַד שֶׁהֵינִי הוֹלְכִים, אָמַר לָנוּ: כָּל אָדָם צָרִיךְ
 לְדַבֵּר עִם אָדָם אַחַר כְּפִי דְרָכָיו. שֶׁהָרִי
 לְנִקְבָה כְּפִי דְרָכָה, לְאִישׁ כְּפִי דְרָכָיו, וְלַנֶּבֶר
 שֶׁבְנִבְרִים כְּפִי דְרָכָיו. אֲמַרְתִּי לְרַבִּי חֵיִיא בְּנִי, זֶהוּ
 שֶׁכְּתוּב כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבֵית
 יִשְׂרָאֵל. (כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָאוּי לְהֵם. וְתִגִּיד וְתִגִּיד לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁלָם שְׂרָאוּי לְהֵם, שֶׁהָרִי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵם
 וּבְדִרְגָה אַחַת עוֹלָיִם, אֱלֹא יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמוֹת הַכֹּל נִקְרָא).

אָמַר לָנוּ: רְאִיתֶם שְׁלֵא תִרְמַתִּי רֵאשִׁי וְלֹא דִבְרַתִּי
 עִמָּכֶם, מִשּׁוֹם שֶׁאֲנִי הָיָה חֲכָם הָעֹשֵׂבִים
 מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, וְלִמְדַתִּי מֵאֲנִי דְרָכֵי כָּל הָעֹשֵׂבִים
 שֶׁבָּהֶם אֲמַת, וְאֲנִי בְּכָל הַשָּׁנָה מְדוֹרֵי בֵינֵיהֶם.

וְהַעֲשֵׂב תְּהִי שְׂרָאֵיתֶם שְׂכַסִּיתִי אוֹתוֹ בְּעַלְי הַגָּפֶן
 תִּלְלוּ - בְּבֵיתִי יֵשׁ מְקוֹם אֶחָד, וְהוּא לְצַד
 צָפוֹן, וּבְאוֹתוֹ מְקוֹם נְעוּץ רַחִים אֶחָד, וּמִהָעֵין שֶׁל
 אוֹתוֹ רַחִים יוֹצֵא אִישׁ אֶחָד עִם שְׁנֵי רְאִשִׁים וְתָרַב
 שְׁנוֹנָה בִּידוֹ, וּבְכָל יוֹם הוּא מְצַעֵר אוֹתֵנוּ, וְאֲנִי
 לְקַטְתִּי אֶת הָעֵשֶׂב תְּהִי, וְלָכוּ אַחֲרַי וְתִרְאוּ אֶת
 פֶּחוֹ שֶׁל הָעֵשֶׂב תְּהִי וּמִה שְׁאֵלוֹתָ הָעֲלִיזוֹן גְּלַח
 בְּעוֹלָם, וְאִין מִי שִׁיזְדַּע דְּרָכָיו בְּכָל.

הַלְכֵנוּ אַחֲרָיו. עַד שֶׁתִּינּוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ,
 הַתְּכוּפָה לְנֶקֶב אֶחָד בְּעֶפֶר, וְשֵׁם מֵאוֹתוֹ
 הָעֵשֶׂב בְּנֶקֶב. יֵצֵא נָחֵשׁ אֶחָד וְרֵאשׁוֹ גָּדוֹל. לְקַח
 חֶבֶל (סוּדָר) אֶחָד וְקָשֶׁר אוֹתוֹ כְּמוֹ גְּדֵי אֶחָד. פְּתַדְנוּ.
 אָמַר לָנוּ: לָכוּ אַחֲרַי.

עַד שֶׁתִּגְעֵנוּ לְבֵיתוֹ, רְאִינוּ אוֹתוֹ מְקוֹם בְּחֻשְׁכָּה
 אַחַר כֶּתֶל אֶחָד. לְקַח גֵּר אֶחָד וְהִדְלִיק אִישׁ
 סְבִיב אוֹתוֹ מְקוֹם הַרְחִים. אָמַר לָנוּ: מִמֶּה שֶׁתִּרְאוּ
 - לֹא תִפְחָדוּ וְלֹא תִדְבְּרוּ דָבָר.

בֵּין כֹּד הַתִּיר אֶת הַנְּחֹשׁ מִקְשָׁרָיו, וְכִתַּשׁ
בְּמִכְתָּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָעֵשֶׂב וְשָׁם בְּרֹאשׁ הַנְּחֹשׁ.
נִכְנַם הַנְּחֹשׁ בְּאוֹתוֹ עֵין הַרְחִים, וְשָׁמְעָנוּ קוֹל שָׁפֵל
הַמָּקוֹם הַזֶּה. רָצִינוּ לְצֵאתָ, אַחַז בְּיָדֵינוּ אוֹתוֹ
הָאִישׁ וְאָמַר: אֵל תִּפְחָדוּ, קָרְבוּ אֵלַי.

בֵּין כֹּד יֵצֵא הַנְּחֹשׁ שׁוֹתֵת דָּם. לָקַח אוֹתוֹ הָאִישׁ
מֵאוֹתוֹ הָעֵשֶׂב וְשָׁם בְּרֹאשׁוֹ בְּבִתְחִלָּה. נִכְנַם
לְאוֹתוֹ עֵין הַרְחִים. לְשַׁעָה קָטְנָה רְאִינוּ שֶׁיֵּצֵא
מֵאוֹתוֹ הָעֵין אִישׁ אַחַד עִם שְׁנֵי רְאִשִׁים וְנְחֹשׁ שְׂרוּי
סְבִיב צוֹאָרוֹ. נִכְנַם לְאוֹתוֹ עֵין הַרְחִים וַיֵּצֵא שֶׁלֵּשׁ
פְּעָמִים. וְהוּא אָמַר: זְקִיטָא זְקִיטָא (מִזֶּה שְׂרָי) ! אוֹי
לְאִמּוֹ שְׁהוֹבִילָה אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מָקוֹם!

בֵּין כֹּד נִעְקַר הַרְחִים מִמְּקוֹמוֹ, וַיֵּצֵאוּ הָאִישׁ
וְהַנְּחֹשׁ, וְנָפְלוּ וּמָתוּ שְׁנֵיהֶם. וְאָנוּ פִּחְדָנוּ
מְאֹד. אָמַר לָנוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ: זָהוּ כַחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
עֵשֶׂב שְׁאֵנִי לְקַטְתִּי לְפָנֵיכֶם, וְלָכֵן לֹא דִבַּרְתִּי
עִמָּכֶם וְלֹא חִרְמְתִי רְאִשֵׁי בְשַׁעָה שֶׁקָּרַבְתֶּם אֵלַי.

אָמַר לָנוּ: אֱלוֹ (דף פ ע"ב) יָדְעוּ בְּנֵי אָדָם חֲכָמָה, שְׂפָל
 מִה שְׂנַטְעַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ וְכַח כָּל
 מִה שְׂנַמְצָא בְּעוֹלָם, יָדְעוּ אֶת כַּח רַבּוֹנָם בְּחֲכָמָתוֹ
 הַרְבֵּה. אֲבָל לֹא הִסְתִּיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲכָמָה
 זוֹ מִבְּנֵי אָדָם, אֲלָא בְּדֵי שְׂלֵא יִסְטוּ מִדְּרָכָיו וְלֹא
 יִבְטְחוּ בְּאוֹתָהּ חֲכָמָה וַיִּשְׁכַּחוּ אוֹתוֹ.

בְּשִׁבְאַתִּי וְאִמַּרְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ לִפְנֵי רַבִּי
 שְׂמַעוֹן, אָמַר, וַדַּאי שְׂחַכְכֶם הָיָה. וְכֵא
 רֵאָה, אִיזֵן עֵשֶׁב וְעֵשֶׁב שְׁנוּלֵד בְּאֶרֶץ שְׂלֵא הָיְתָה כּוֹ
 חֲכָמָה רַבָּה וְכַחוּ בְּשָׁמַיִם רַב. כֹּא וְרֵאָה מִן הָאֵזוּב,
 שְׂבִכָל מְקוֹם שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת
 הָאָדָם, הוּא נִטְהָר בְּאֵזוּב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
 שְׂיִתְעוֹרֵר כַּחוּ שְׂלִמְעָלָה שְׂנַפְקָד עֲלָיו, שְׂחַרִּי
 בְּשִׁמְתְּעוֹרֵר אוֹתוֹ הַכַּח שְׂנַפְקָד עֲלָיו, הוּא מְבַעֵר
 רוּחַ הַטְּמָאָה וְנִטְהָר הָאָדָם. וְעֲלִיף אֲנִי אוֹמֵר, בְּרוּךְ
 תְּרַחֲמֵן שְׂהַצִּילְךָ!

אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאַשָּׂא אֶתְכֶם
 עַל בְּנֵי נִשְׁרִיִּים. מָה זֶה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? אָמַר

רַבִּי יְהוּדָה, בְּרַחֲמִים, שְׁכַתוֹב (דברים לב) בְּנֶשֶׁר יַעִיר
 קִנּוּ וְגו'. וְהִינּוּ סוּד הַכֶּתוּב שֶׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דָּרָךְ
 הַנֶּשֶׁר בְּשָׁמַיִם. מָה זֶה בְּשָׁמַיִם? בְּרַחֲמִים. מָה
 הַנֶּשֶׁר נִמְצָא בְּרַחֲמִים עַל פְּנֵי וְדִין לְאַחֲרִים - כָּךְ
 הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּרַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, וּבְדִין
 אֵל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ מִקְפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְהָיוּ
 הוֹלְכִים עִמּוֹ רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲנִיָּא. קָמוּ בְּאוֹר,
 בְּשֶׁהָאִיר הַיּוֹם, וְהָיוּ הוֹלְכִים. אָמַר רַבִּי חֲנִיָּא,
 רְאִיתִי אֶת הַפְּסוּק תְּהֵא שְׁכַתוֹב (יחזקאל א) וּפְנֵי אֲרִיָּה
 אֵל תִּימִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמֵאוֹל
 לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן. תְּרֵי אֲרִיָּה בְּיָמִין,
 שׁוֹר מִשְּׂמֵאל. נֶשֶׁר בְּאַיִזָּה מְקוֹם מְקוֹמוֹ?

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּמְקוֹם (שְׁיַעֲקֹב) שְׁתֵּיזְנֵק שָׂרוּי.
 מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנֶּשֶׁר נִמְצָא בְּכָל -
 רַחֲמִים לְבָנָיו, וְדִין אֵל אַחֲרִים. כָּךְ הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ
 הוּא - מוֹבִיל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, וּבְדִין אֵל

אחרים, שְׁפָתוֹב וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׂרִים,
וְכַתוֹב כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ.

מַנִּין לָנוּ שֶׁנֶּשֶׁר נִקְרָא רַחֲמִים? שְׁפָתוֹב (משלי ל) דָּרָךְ
הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. בַּשָּׁמַיִם מִמָּשׁ. וְלִכֵּן אֲרִיָּה
לְיָמִין, שׂוֹר לְשִׁמְאֵל, נֶשֶׁר בֵּינֵיהֶם, וְאוֹחִז אוֹתָם.
אָדָם כּוֹלֵל אֶת כָּלֶם, וְהַכֹּל נִכְלָלוּ בוֹ, שְׁפָתוֹב וְעַל
דְּמוּת הַכֶּסֶּא דְּמוּת כְּמֵרְאָה אָדָם עָלָיו מְלַמְּעָלָה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָּתַח, (שיר ח)
אֲחוֹת לָנוּ קַמְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה
לְאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיִּדְבַּר בָּהּ. אֲחוֹת לָנוּ קַמְנָה - זוֹ
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאָת אֲחוֹת לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
וְשָׂדִים אֵין לָהּ - הֵינּוּ שֶׁשָּׂנִינוּ, בְּשַׁעַה שֶׁקָּרְבוּ
יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, לֹא הָיָה בָּהֶם זְכוּיֹת וּמַעֲשִׂים
מוֹזְבִים לְהַגִּן עֲלֵיהֶם, שְׁפָתוֹב וְשָׂדִים אֵין לָהּ, שֶׁהָרִי
הֵם הַתִּקּוֹן וְהַיָּפִי שֶׁל הָאִשָּׁה, וְאֵין יָפִי שֶׁל אִשָּׁה
אֵלָּא הֵם. מַה נַּעֲשֶׂה לְאֲחוֹתֵנוּ - מַה יַּעֲשֶׂה מִמְּנָה
בְּשַׁעַה שֶׁתִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְנַלָּה בְּהַר סִינַי לְדַבַּר
אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְתִפְרַח מֵהֶם נִשְׁמָתָם.

אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁקָּרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר
 סִינַי בְּאוֹתוֹ לַיְלָה וְנִשְׁלָמוּ, שָׁלְשָׁה יָמִים
 שָׁלֹא הִזְדַּוְּגוּ לְנִשְׁוֹתֵיהֶם, בָּאוּ מִלְּאָכִים עֲלִיּוֹנִים
 וְקִבְּלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲוָה. אוֹתָם מִלְּאָכִים
 לְמַעַלָּה, וַיִּשְׂרָאֵל מִלְּאָכִים מִלְּמַטָּה. הֵם מְקַדְּשִׁים
 אֶת הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן לְמַעַלָּה, וַיִּשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים אֶת
 הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן לְמַטָּה.

וְהַתְּעַפְּרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבְּעִים כְּתָרִים בְּאוֹתוֹ לַיְלָה,
 וּמִלְּאָכִים עֲלִיּוֹנִים הָיוּ אוֹמְרִים, אַחֲוָה
 לָנוּ קַמְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ, שְׂאִין בָּהֶם זְכוּיּוֹת
 וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מַה נַּעֲשֶׂה לְאַחֲוֹתֵנוּ? כְּלוּמַר, מַה
 כְּבוֹד וְגִדְּלָה נַעֲשֶׂה לְאַחֲוֹתֵנוּ זוּ בַּיּוֹם שֶׁתְּקַדּוֹשׁ
 כְּרוּךְ הוּא יִתְנַלָּה בְּחַר סִינַי לְתֵת לָהֶם תּוֹרָה?

(וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי). כְּתוּב הָיוּ נִכְנָיִם לְשִׁלְשֵׁת יָמִים אֵל
 תִּנְשׂוּ אֵל אִשָּׁה, וְהִינּוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. רַבֵּי
 שְׂמֵעוֹן אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה תְּקַדּוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא
 לְהַנְּלוֹת ^(דף פא ע"א) בְּחַר סִינַי, קָרָא תְּקַדּוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא
 לְכָל הַפְּמִלְיָה שְׁלוֹ וְאָמַר לָהֶם: עַכְשָׁו יִשְׂרָאֵל

הַיְנוּקוֹת שְׂאִינָם יוֹדְעִים אֶת הַנְּהִגוֹתַי, וְאֲנִי רוֹצֵה לְהַתְּנִלוֹת עֲלֵיהֶם. אִם אֶתְּנֶלְהָ אֵלֵיהֶם כְּכַח הַגְּבוּרָה - לֹא יוּכְלוּ לְסַבֵּל. אֲבָל אֶתְּנֶלְהָ עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים וַיִּכְבְּלוּ אֶת הַנְּהִגוֹתַי. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַדְּאִי, שְׂחֵוֹא רַחֲמִים. מַנִּין לָנוּ? שְׂפָתוֹב (שמואל-ב כב) וַיִּט שָׁמַיִם וַיִּרֶד.

וּבְזֹה הַתְּנִלָּה הַקָּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. הַקָּדִים לָהֶם רַחֲמִים בְּתַחֲלָה, וְאַחַר נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה מֵצֵד הַגְּבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שְׂכַךְ רְאוּי לָהֶם, שְׂבַנְלָל כֶּךְ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל.

בְּהִיּוֹת הַפְּקָר, שְׂפָתוֹב (שם כג) פְּקָר לֹא עֲבוֹת. הֲרִי אִם הָיָה עֲבוֹת, אִזּוּ נִמְצְאָת קְדָרוֹת וְלֹא הַתְּנִלָּה חָס"ד. וּמִתִּי מִתְּנִלָּה חָס"ד? בְּפְקָר, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (בראשית מד) הַפְּקָר אֹזַר. שְׂכַשְׂמַאִיר הַפְּקָר, נִמְצְאָ חָס"ד בְּעוֹלָם וְחֲדִינִים עוֹבְרִים. וּבְזִמָּן שְׂלֹא מַאִיר הַפְּקָר, חֲדִינִים עַד אִזּוּ לֹא עוֹבְרִים, שְׂפָתוֹב (איוב לח) פָּרָן יַחַד פְּכִבִי פְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל פְּנֵי אֱלֹהִים. כִּיּוֹן שְׂעֶבְרוּ אוֹתָם פּוֹכְבִים וּמַאִיר הַשְּׂמֶשׁ, כְּאוֹתָהּ

שָׁעָה כְּתוּב בְּקַר לֹא עָבוֹת, וְחָס"ד מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם
הַתְּחִתּוֹן. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כְּתוּב בְּהִיּוֹת הַבְּקָר. וְכִיּוֹן
שָׁעֲבְרוּ הַכּוֹכָבִים, נִמְצָא הַבְּקָר. (בְּשִׁתְּעוֹרֵר הַבְּקָר, דִּינִים לֹא

נִמְצָאוּ)♦

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּהִיּוֹת הַבְּקָר הַתְּחִיל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְהַתְּגַלּוֹת בְּהַר סִינִי. שְׁנֵינוּ בְּהִיּוֹת
הַבְּקָר - בְּשִׁתְּעוֹרֵרָה זְכוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שְׁכַתוּב
בוֹ (בראשית יט) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבְּקָר.

וַיְהִי קִלְתָּ וּבְרָקִים. אָמַר רַבִּי אֲפָא, קִלְתָּ כְּתוּב
חֶסֶד. שְׁנֵי קוֹלוֹת שֶׁחֲזְרוּ לְהִיּוֹת אַחֵד. זֶה
יוֹצֵא מִזֶּה. רוּחַ מִמִּיָּם, וּמִיָּם מִרוּחַ. שְׁנַיִם שֶׁהֵם
אַחֵד, וְאַחֵד שֶׁהוּא שְׁנַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קִלְתָּ אַחֵד, וְהוּא קוֹל גְּדוֹל חֲזָק
שְׁאִינוּ פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים, הוּא שְׁכַתוּב בוֹ קוֹל
גְּדוֹל וְלֹא יָסָף, שְׁחֵרֵי שְׂאָר הַקּוֹלוֹת פּוֹסְקִים,
שְׁשֵׁנֵינוּ, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת בְּשָׁנָה הַקּוֹל נִפְסָק, וְאִז
הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, וְקוֹל זֶה שֶׁכּוֹלֵל בוֹ אֶת
שְׂאָר הַקּוֹלוֹת, לֹא נִפְסָק לְעוֹלָמִים וְלֹא עוֹבֵר

מקיום שלם וְהחֹזֵק שְׁלוֹ. שְׁנִינֹ, קוֹל זֶה קוֹל שְׁל
הַקּוֹלוֹת, קוֹל שְׁבוּלֵל אֶת כָּל שְׂאֵר הַקּוֹלוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵינן קוֹל אֶלָּא מֵצַד רוּחַ וּמִים
וְאֵשׁ, וּבְקוֹל (וְהַכֹּל) עוֹשֶׂה קוֹל, וְנִבְלָל זֶה
בְּזֶה, וְעַל זֶה כָּתוּב קִלְת וּבְרָקִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
הֲיֵנוּ מֵה שְׂפָתוֹב (תהלים קלה) בְּרָקִים לְמַטָּר עֹשֶׂה.
שְׁלֵהֲכֶת בְּעֶטְרוֹת, קֶשֶׁר שֶׁל רַחֲמִים בְּחֶכֶת, שְׁלֵא
(שׁוֹקֶצֶת) מֵצַוִּיִּים.

שְׁנִינֹ, רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, בְּצַד הַגְּבוּרָה נִתְּנָה
הַתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כֵּן, הִיא
הִיָּתָה בְּצַד שְׂמֵאל? אָמַר לוֹ, הַתּוֹרָה לְיָמִין,
שְׂפָתוֹב (דברים לג) מִיָּמִינוּ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְכָתוּב יְמִינֶךָ
ה' נֶאֱדָרִי בְּכַח וְגו'. מֵצַאֲנוּ שְׂמֵאל שְׁהַתּוֹרָה לְיָמִין,
וְיָמִין לְשְׂמֵאל. תְּרִי גְבוּרָה לְשְׂמֵאל (לְיָמִין).

וְעַנְן כְּבֵד עַל הַהָר וְגו' - עַנְן חֹזֵק שְׁשִׁקוּעַ
בְּמִקוּמוֹ, שְׁלֵא לֹקְחָת. וְקַל שְׁפָר חֹזֵק מְאֹד
- מֵתוֹרָה הָעַנְן הַחֹזֵק הִיָּה יוֹצֵא אוֹתוֹ הַקּוֹל, כְּמוֹ

שָׁנְאֵמֵר (דברים ה) וַיְהִי כְּשִׁמְעֶכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ
הַחֹשֶׁךְ.

אָמַר רַבִּי יְחֻדָּה, שָׁלַשׁ חֲשָׁבִים הָיוּ, שְׁכַתּוּב חֹשֶׁךְ
עֲנָן וְעַרְפֶּל. וְאוֹתוֹ קוֹל הָיָה יוֹצֵא פְּנִימֵי
מִבְּלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַפְּנִימֵי שֶׁל הַכֹּל הָיָה, שָׁבוּ
כְּתוּב קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתוּב וְכֹל הָעַם רֹאִים אֶת
הַקּוֹלֹת. רֹאִים? שׁוֹמְעִים הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת!
אֲלֵא כִּדְ שְׁנִינֵנו, אוֹתָם קוֹלוֹת הָיוּ נִחְקָקִים בְּאוֹתוֹ
חֹשֶׁךְ וְעֲנָן וְעַרְפֶּל וְנִרְאִים בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁנִּרְאָה גּוֹף,
וְרוֹאִים מַה שְׁרוֹאִים, וְשׁוֹמְעִים מַה שֶׁשׁוֹמְעִים
מִתּוֹךְ אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ וְעַרְפֶּל וְעֲנָן, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ מִרְאָה
שֶׁהָיוּ רוֹאִים, הָיוּ מְאִירִים בְּאוֹר עֲלִיּוֹן, וַיּוֹדְעִים מַה
שֶׁלֹּא יָדְעוּ דוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרֵיהֶם.

וְכֹלָם הָיוּ רוֹאִים פְּנִים בְּפְנִים, זֶהוּ שְׁכַתּוּב פְּנִים
בְּפְנִים דְּכַר ה' עִמָּכֶם. וּמַה הָיוּ רוֹאִים?
שָׁנָה רַבִּי יוֹסֵי, מִהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת, שֶׁלֹּא
הָיָה קוֹל, שֶׁלֹּא הָיָה מְאִיר בְּאוֹר, שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בּוֹ

כָּל הַגְּנוּזִים, וְכָל הַנְּסֻתָּיִם, וְכָל הַדּוֹרוֹת שְׂיָבֹאוּ עַד
מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ. וּמִשּׁוּם כֵּן כָּתוּב וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת
הַקּוֹלֹת. רֹאִים - (דף פא ע"ב) רֹאֵיהֶם מִמַּשׁ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעַם רֹאִים, רֹאִים - כְּמוֹ
שֶׁאָמַרְנוּ, שָׂרְאוּ מִהֶאֱזֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת
מֵה שְׁלֵא רָאוּ דוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים אַחֲרֵיהֶם. אֶת הַקּוֹלוֹת
- כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) וַיֵּרָא אֶת ה'. וַיֵּרָא ה' לֹא
כָּתוּב, אֲלֵא אֶת ה'. אֵף כֵּן, וְכָל הָעַם רֹאִים
הַקּוֹלוֹת לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא אֶת הַקּוֹלוֹת.

כְּמוֹ זֶה אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. שְׁחֵרֵי הָאֵתִים
שֶׁבַתוֹרָה נִתְּנוּ כִּדְרֵי לְהַסְתַּכֵּל בַּתּוֹרָה (בְּחֻמְהָ).
כִּכְד אֶת אֲבִיךָ וְאֵת אִמְךָ. (משלי ג) כִּכְד אֶת ה'
מִהוֹנֶךָ. וְכֵלָם לְהַכְלִיל בָּהֶם דְּבַר אַחֵר. אֵף כֵּן אֶת
הַקּוֹלוֹת - לְרַבּוֹת אוֹתוֹ קוֹל אַחֵר לְמִטָּה, שְׁכוּנִים
אוֹתָם אֵלָיו מֵה שְׂיוּעָא מֵהֶם, שְׁכוּ רֹאִים
וּמִסְתַּכְלִים בְּחֻמְהָ עֲלִיּוֹנָה כָּל הַגְּנוּזִים הָעֲלִיּוֹנִים
וְכָל הַסּוּדוֹת הַטְּמִירִים וְנִסְתָּרִים, מֵה שְׁלֵא הַתַּנְלָה
לְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שְׂבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם וְלֹא לְדוֹרוֹת

שְׁיָבֹאוּ לְעוֹלָמִים עַד הַזְּמַן שְׁיָבֹא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ,
שְׂפָתוֹב כִּי עֵין בְּעֵין יֵרְאוּ בְּשׁוֹב ה' צִיּוֹן.

וְאֵת הַלְּפִידִם - בַּתְּחִלָּה בְּרָקִים, וְעַכְשָׁיו לְפִידִים.
הַכֹּל אֶחָד. אֲבָל מִשְׁהַתְּתַקְּנוּ בְּתַקּוּנִים
לְהִירְאוֹת, נִקְרְאוּ כָּךְ.

וְאֵת קוֹל הַשּׁוֹפָר - שָׁנָה רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב (תהלים סב)
אֶחָת דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זו שְׁמַעְתִּי, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר אֲנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה לְךָ.

אֶמַר רַבִּי יְהוּדָה, קוֹל בְּשׁוֹפָר תִּיָּה צְרִיךְ לְהִיּוֹת!
לָמָּה הַשּׁוֹפָר? אֵלָּא אוֹתוֹ קוֹל שֶׁנִּקְרָא
שׁוֹפָר, שְׂפָתוֹב (ויקרא כה) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבַעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים. בְּזֶה
נִבְרָא (נִקְרָא) שׁוֹפָר.

אֶמַר רַבִּי יוֹסֵי, מֵה שׁוֹפָר מוֹצִיא קוֹל, אֵשׁ רוּחַ
וּמִים (דִּין חֶסֶד וְרַחֲמִים), אֵף כָּאֵן הַכֹּל נִכְלָל בְּזֶה,
וּמִזֶּה יוֹצְאִים הַקּוֹלוֹת הָאֲחֵרִים.

אמר רבי אלעזר, קול שיוצא משופר, שמשמע ששופר אחד, וקול יוצא ממנו, ושופר בקיומו מצוי, ומשום כך כתוב קול השופר.

רבי יהודה אמר כן, קול השופר - השופר כתוב חסר, כמו שפנאמר (דניאל ו) שפר קדם דריוש. (שם ד) מלכי ישפר עלך. (שם ג) שפר קדמי להחיות.

רבי שמעון אמר, קול השופר - מקום שקול יוצא ממנו נקרא שופר. עוד אמר רבי שמעון, בא וראה, קול השופר - מקום של קול, הינו שכתוב (דברים ח) כי על כל מוצא פי ה' יתיה האדם. מה זה מוצא פי ה'? זה קול (ס"ד שיוצא משופר, וזה קול) השופר, הוא גדול מכל שאר הקולות התחתונים וחזק מכלם, שכתוב וקל שפר חזק מאד, ועל כל שאר הקולות לא נאמר חזק מאד. (אמר רבי שמעון) בקול השופר הנה הכל תלוי, וזהו שנקרא קול גדול, שכתוב קול גדול ולא יסף. ונקרא קול דממה בקה, אור המנורות, שהוא נד ונדקיק ומזכך ומאיר לכל.

דְּמָמָה, מַה זֶה דְּמָמָה? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׂצָרִיד
 אָדָם לְשֵׁתֶק מִמֶּנּוּ וְלַחֲסֹם אֶת פִּיו, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לט) אָמַרְתִּי אֲשַׁמְרָה דְרַבִּי מִחַטּוֹא
 בְּלִשׁוֹנִי אֲשַׁמְרָה לְפִי מִחֲסוֹם. דְּמָמָה הִיא שְׂתִיקָה
 שְׁלֵא נִשְׁמַעַת הַחוּצָה. וַיֵּרָא הָעָם וַיִּנְעוּ וַיַּעֲמְדוּ
 מֵרַחֵק, שָׂרְאוּ מַה שָׂרְאוּ. וַיִּנְעוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה
 ו) וַיִּנְעוּ אַמּוֹת הַסְּפִים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא.

שְׁנִינּוּ, מַה כְּתוּב בִּיהוֹקָאֵל כְּשֶׁרָאָה גְבוּרֹת
 הַנְּהַגוֹת הַקְּרוֹשׁ כְּרוּף הוּא, שְׂכַתוּב (יהוֹקָאֵל
 א) וַאֲרָא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה כָּאָה וְגו'. לָמָּה רוּחַ
 סְעָרָה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּדִּי לְשֹׁכֵר אֲרַבַּע מַלְכוּיֹת.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁנִינּוּ, רוּחַ גְּדוּלָּה שְׂמַתְעוּרְרַת
 בְּהַנְּהַגוֹת הַגְּבוּרָה שְׁלִמְעָלָה כָּאָה מִן הַצָּפוֹן. לֹא
 כְּתוּב מִצָּפוֹן אֲלָא מִן הַצָּפוֹן, מִן אוֹתוֹ הַצָּפוֹן,
 אוֹתוֹ שְׁנוּדַע לְמַעְלָה, אוֹתוֹ שְׁטַמִּיר וְגַנּוּז לְמַעְלָה.
 עֲנָן גְּדוּל וַאֲשׁ מִתְּלַקְחַת, שְׁתִּיה אָחוּז כּו (ולא אָחוּז,
 אָחוּז בְּצַדִּי) וְלֹא תִּיה אָחוּז בְּצַדּוֹ לְעוֹרֵר תְּדִין,
 שְׁשִׁנּוּ, שְׁלֵשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם יוֹנֵק אוֹתוֹ דִּין הַקֶּשֶׁה

בְּמַמְנִים חֲקוּקִים מִצַּד הַגְּבוּרָה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְאִישׁ
מִתְּלַקְחָת, כִּי־י לְעוֹרֵר בְּעוֹלָם.

וּמָה מְבַסֵּם אוֹתוֹ? אוֹתוֹ שְׂפָתוֹב בּוּ וְנִגְה לּוּ
סְבִיב. שְׂאוֹתוֹ זֶהר שְׂמִקִּיף אוֹתוֹ מְכָל אַדְרִיּוֹ
מְבַסֵּם אוֹתוֹ וּמִתְקַן אוֹתוֹ כִּי־י שְׁלֵא יִהְיֶה דִין קָשָׁה
וְיֻכְלוּ בְּנֵי אָדָם לְסַבֵּל אוֹתוֹ.

וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל. שְׁנִינּוּ, וּמִתּוֹכָהּ -
וּמִתּוֹכָהּ. כְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל - מָה זֶה
חֲשֵׁמֶל? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חִיּוֹת אִישׁ מְדַבְּרוֹת.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֲשֵׁמֶל - מָה שְׂתִּיחָה לֵב
לְאִישׁ, שְׂפָתוֹב מִתּוֹךְ הָאִישׁ כְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל.
וְלֹא הַחֲשֵׁמֶל מִתּוֹךְ הָאִישׁ, מִתּוֹךְ אִישׁ שְׂתִּיחָה לְתוֹךְ
אִישׁ. כְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל, שְׂתִּיחָה אַחַר אַרְבַּע דְּרָגוֹת,
שְׂפָתוֹב רוּחַ סְעָרָה, עֲנָן גְּדוֹל, וְאִישׁ מִתְּלַקְחָת, וְנִגְה
לוּ ^(דף פב ע"א) סְבִיב. וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל מִתּוֹךְ הָאִישׁ,
אוֹתוֹ שְׂפָתוֹב בּוּ וְאִישׁ מִתְּלַקְחָת.

שְׁנִינּוּ, רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, רָאוּ יִשְׂרָאֵל
כָּאֵן מָה שְׁלֵא רָאָה יְחֻזְקָאֵל בֶּן בּוּזִי, וּכְלָם

נִדְבְּקוּ בְּחֻכְמָה עֲלִיּוֹנָה נִכְבְּדָתָה. חֲמִשׁ דְּרָגוֹת שָׁל
 קוֹלוֹת רָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי, וּבְחֲמִשׁ הַדְּרָגוֹת
 הֶלְלוּ נִתְּנָה תּוֹרָה. דְּרָגָה חֲמִישִׁית הוּא, שְׁכַת־טוֹב
 קוֹל הַשָּׁפָר. בְּנִגְנָדָם רָאָה יְחֻזְקָאֵל חֲמִשׁ דְּרָגוֹת שָׁחַן
 חוּץ לְאַלְהָה, שָׁחַם: רוּחַ סְעָרָה, עֲנַן גְּדוֹל, וְאִישׁ
 מִתְּלַקְחָתָה, וְנִתְּנָה לוֹ סְבִיב, בְּעֵינַי תַּחֲשִׁימֵל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּיִשְׂרָאֵל כָּתוּב (דברים ה) פָּנִים
 בְּפָנִים דְּבַר ה' וְגו'. בְּיְחֻזְקָאֵל כָּתוּב בְּעֵינַי,
 וּדְמוּת, כְּמִי שְׂרוּאָה אַחַר כְּתָלִים רַבִּים, כְּמִי
 שְׂרוּאָה אָדָם אַחַר כְּתָל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה
 שְׂרָאוּ יִשְׂרָאֵל - לֹא רָאָה נִבְיָא אַחַר. כָּל שָׁחַן מַה
 שְׂרָאָה מִשָּׁה שְׁלֹא רָאָה נִבְיָא אַחַר (כָּל שָׁחַן אָדָם אַחַר).
 אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ, שְׁכַת־טוֹב בּוֹ (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה',
 וְלֹא בְּמִרְאָה אַחַר, כְּכַתוּב (במדבר לד) וּמִרְאָה וְלֹא
 בְּחִידוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֵּא וּרְאֵה, כָּתוּב הָיָה הָיָה דְּבַר
 ה'. נְבוּאָה לְשַׁעֲתָה הָיְתָה. רַבִּי יְהוּדָה
 אוֹמֵר, לְקִיּוֹם הוּא בֵּא, שְׁחַצְמִרְדֵּי לְהִיּוֹת בְּשִׁבְלֵי

ישראל, להודיע שְׁתֵּרִי לא עֹבֹב אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא, וּבְכָל מָקוֹם שִׁישְׂרָאֵל מִתְפַּזְרִים בְּנִלוֹת, הוּא
שְׂרׁוֹי עֲמָהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָיָה הָיָה - שְׂרָאָה וְלֹא רָאָה,
שְׁעוֹמֵד בְּאוֹתָם וְדַבְרִים וְלֹא עוֹמֵד. וְהוּ
שְׂפִתוֹב וְאֵרָא בְּעֵין הַחֲשָׁמַל, וְלֹא חֲשָׁמַל. אֲבָל
ישראל מַה פְּתוֹב בָּהֶם? וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת
הַקּוֹלֹת. כָּל אֶחָד וְאֶחָד רָאָה בְּרֵאיוֹ לֹ.

שְׁשִׁנְיָנוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיוּ עוֹמְדִים שׁוֹרֹת
שׁוֹרֹת, תְּחוּמִים תְּחוּמִים, וְכִמוֹ שְׂרָאֵי
לָהֶם רָאוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

השלמה מההשמטות (סימן א)

(שמות ב) וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֵת הַלְּפִידִם.
וְכִי רוֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת? אֵלֶּא וְכָל הָעַם
רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, אוֹתָם קוֹלוֹת שְׁנֵאָמַר (תהילים כט)
קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם אֵל הַכְּבוֹד הִרְעִים. קוֹל יְיָ בְּכַת.
וְאוֹמַר (ישעיה י) בְּכַת יְדֵי עֲשִׂיתִי. וְאוֹמַר (שם מח) אָף
יְדֵי יְסֻדָּה אֶרְץ. (תהלים כט) קוֹל ה' בְּתַדְדָּה. וְאוֹמַר (שם)

קיא) הוֹד וְהִדָּר פָּעֵלוּ וְצִדְקָתוֹ. (שם כט) קוֹל יְיָ שֹׁבֵר
 אֲרָזִים, זֶה קִשָּׁת שְׁמֵשְׁפֶרֶת עֲצֵי אֲרָזִים וְעֲצֵי
 בְרוֹשִׁים. (שם) קוֹל יְיָ חִצָּב לְהַבּוֹת אֵשׁ, זֶה שְׁעוֹשֶׂה
 שְׁלוֹם בֵּין הָאֵשׁ וּבֵין הַמַּיִם, שְׁחוֹצֵב כַּח הָאֵשׁ
 וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְּחַדֵּךְ הַמַּיִם גַּם מוֹנֵעַ מִלְּכַבּוֹתוֹ. (שם)
 קול יְיָ יִחִיל מִדְּבָר, שְׁנֵאמַר (שם יח) וְעֲשֵׂה חֶסֶד
 לְמַשִּׁיחוֹ לְדוֹד וּלְזֶרְעוֹ עַד עוֹלָם. יוֹתֵר מִן הַמְדַבֵּר.
 (שם כט) קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אֵילוֹת וַיִּחַשֵּׁף יַעֲרוֹת וּבְהִיכְלוֹ
 בָּלוּ אִמֵּר כְּבוֹד, שְׁכָתוֹב (שיר השירים ב) הַשְּׂבַעְתִּי
 אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוּ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה.
 הָא לְמִדַּת שְׂבַשְׁבַּע קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וּבְכָלֵם
 נִגְלָה עֲלֵיהֶם אֲדוֹן הָעוֹלָם וְרֵאוּם, וְהִינוּ שְׁכָתוֹב
 (שמות ב) וְכָל הָעַם רֵאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

כָּתוֹב אֶחָד אוֹמֵר, (תהלים יח) וַיִּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וְעָרְפֵל
 תַּחַת רִגְלָיו. וְכָתוֹב אֶחָד אוֹמֵר, (שמות ב) כִּי
 מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. הָא כִּיצַד? אֲשׁוּ הַגְּדוּלָּה
 הִיְתָה בְּאָרְץ שְׁהוּא קוֹל אֶחָד, וּשְׂאָר קוֹלוֹת הָיוּ
 בְּשָׁמַיִם, שְׁכָתוֹב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעָךְ אֶת
 קוֹלוֹ לְיִסְרְךָ וְעַל הָאָרֶץ הִרְאָךְ אֶת אֲשׁוּ הַגְּדוּלָּה

וְדַבְּרִינָה שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּמַהי גְּדוּלָּהּ? וּמֵאֵלָיו
הָיָה יוֹצֵא רְבוֹר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר וְדַבְּרִינָה
שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וּמָה (שם) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָּתִי קוּל? כִּמּוֹ
שֶׁאֵמַר לָהֶם מִשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל (שם) כִּי לֹא
רִאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. תְּמוּנָה, וְלֹא כָּל תְּמוּנָה. מִשָּׁל
לָמָּה הַדָּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ שֶׁהָיָה עוֹמֵד עַל עַבְדָּיו
מְעַטְפָּה בְּכֶסֶת לְבָנָה, לֹא דִי לְאִימַת הַמֶּלֶךְ
שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בְּלְבוּשָׁיו, וְעוֹד רְחוּק הָיָה הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ
קוּלוֹ, יְכוּלִין לְרֹאוֹת גְּרוּנוֹ? אֲמַרְתָּ לֹא. הֲרִי לְמִדַּת
שָׂרָאוֹ תְמוּנָה וְלֹא כָּל תְּמוּנָה, וְהִינוּ שְׂכָתוֹב,
וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָּתִי קוּל. וּכְתוּב (שם) קוּל
דְּבָרִים אֲתֶם שֹׁמְעִים.

כְּתוּב אַחַד אוֹמֵר, וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוּלָּת,
וּכְתוּב אַחַד אוֹמֵר קוּל דְּבָרִים אֲתֶם
שׁוֹמְעִים. הָאֵל כִּיצַד? בְּתַחֲלָה רֹאִים אֶת הַקּוּלָּת.
וּמָה רָאוּ? שֶׁבָּעָה קוּלָּת שֶׁאֵמַר דָּוִד, וְלִסּוּף שֶׁשָּׁמְעוּ
הַדָּבָר יוֹצֵא מִבֵּין כָּלָם. וְהֲרִי הֵם עֹשְׂרָה. שְׂחַכְכְּמִים

אָמְרוּ שְׁכַל הָאֲמִירוֹת כְּמִלָּה אַחַת, בֵּן כֶּלֶן כְּמִלָּה
 אַחַת נֶאֱמָרוּ. וְהָיוּ שְׂבָעָה מֵאֲמָרוֹת בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת.
 וְעַל זֶה נֶאֱמַר, קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וְתִמְוִנָה
 אֵינְכֶם רֹאִים זוֹלָתִי קוֹל. הֲרִי לְמִדָּת שְׂכָלָם בְּאַחַד
 מִדְּבַר אַחַד נֶאֱמָרוּ. וּבַעֲבוּר שְׂלֵא יִטְעוּ יִשְׂרָאֵל
 לֹאמַר, אֲחֵרִים יַעֲזְרוּהוּ מִן הַמְּלֹאכִים, אַף קוֹלוֹ
 לְבַדּוֹ לֹא יוּכַל לְהִיזֵת חֹזֵק כָּל כּוֹף, בַּעֲבוּר כּוֹף תּוֹר
 וּבְכָלָם.

דָּבָר אַחֵר, שְׂלֵא יֵאמְרוּ הָעוֹלָם, הוֹאִיל וְהֵם עֲשָׂרָה
 מֵאֲמָרוֹת לַעֲשָׂרָה מְלֹאכִים, שְׂמַא לֹא יוּכְלוּ
 לְדַבֵּר עַל פֶּה אַחַד, כְּתוּב בּוֹ "אֲנֹכִי", וְכֻלָּל כָּל
 הָעֲשָׂרָה. וּמָה הָעֲשָׂרָה מְלֹאכִים? שְׂבָעָה קוֹלוֹת
 וְשִׁלְשָׁה מֵאֲמָרִים. וּמָה אֲמָרִים? שְׂכַתוּב (דְּבָרִים כו)
 וַיִּי הָאֲמִירָד הַיּוֹם. וּמָהֶם הַשְּׁלִשָּׁה? שְׂכַתוּב (מִשְׁלֵי ד)
 רֵאשִׁית חֲכָמָה קִנְיָה חֲכָמָה וּבְכָל קִנְיָנָךְ קִנְיָה בִּינָה.
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב לב) וְנִשְׁמַת שִׁדֵי תְּבִינָם. נִשְׁמַתוּ
 שֶׁל שִׁדֵי, הוּא תְּבִינָם. שְׁלִישִׁית מָה הִיָּתָה? כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר לוֹ אֹתוֹ גָּבַר זָקֵן לְאוֹתוֹ תִּינוּקָה, בְּמִפְּלֵא

בְּמַךְ אֵל תִּדְרֹשׁ וּבְמִכְסֵה מִמֶּךָ אֵל תִּחְקֹר. בְּמָה
שֶׁהִרְשִׁיתִיךָ הַתְּבוּנָה, אִינן לְךָ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

שְׁנֵינוּ, (משלי כה) כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּדָבָר. מָה
תִּדְבָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיט) רֵאשׁ דְּדָבָרְךָ
אִמְתָּ. (משלי כה) וּכְבֹד מְלָכִים חִקֵּר דְּדָבָר. מָה הַדְּבָר?
שְׁפָתוֹב (שם) דְּדָבָר דְּדָבָר עַל אִפְּנֵינוּ. אֵל תִּקְרִי אִפְּנֵינוּ,
אֵלָא אִפְּנֵינוּ: (עד כאן מההשמטות)

אֲמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, רֵאשִׁי הָעַם לְבָדָם, רֵאשִׁי
הַשְּׂבָטִים לְבָדָם. הַנְּקֻבוֹת לְבָדָן. חֲמִשׁ
דְּרָגוֹת לְיָמִין, וְחֲמִשׁ דְּרָגוֹת לְשְׂמָאל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(דברים כט) אַתֶּם נֹצְצִים הַיּוֹם בְּלִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם
רֵאשִׁיכֶם שְׂבָטֵיכֶם וְקִנְיֵיכֶם וְשִׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ וְגו'.

הֲרִי חֲמִשׁ דְּרָגוֹת לְיָמִין. וְחֲמִשׁ דְּרָגוֹת לְשְׂמָאל מָה
הֵן? הֵינוּ שְׁפָתוֹב טַפְּכֶם, נְשִׁיכֶם, וְגִרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב
מִחֲנִיךָ, מִחֲטָב עֲצִיךָ, עַד שֵׂאֵב מִימֶיךָ. הֲרִי חֲמִשׁ
דְּרָגוֹת לְשְׂמָאל.

כֹּל הַדְּרָגוֹת הַתְּתַקְּנוּ כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. בְּנִגְדָם יִרְשׁוּ
יִשְׂרָאֵל יִרְשֵׁת עוֹלָמִים, עֲשֶׂר אַמִּירוֹת, שְׁבָהֶן

הַלְוִיּוֹת כָּל הַמְצֻוֹת וְכָל הַזְּכוּיֹת וְכָל יִרְשֵׁת נַחֲלָה,
שֵׁהֶם הַחֶלֶק הַטּוֹב שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

שְׁנֵינוּ, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁהִתְנַלְּהָ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְיִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינִי, הָיוּ רוֹאִים כָּל יִשְׂרָאֵל
כְּמִי שֶׁרוֹאֶה אֹר בְּעֵשְׂשִׁית, וּמֵאוֹתוֹ אֹר הָיָה
רוֹאֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׁלֹשׁ רָאָה יְחֻזְקָאֵל
הַנְּבִיא.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתָם קוֹלוֹת עֲלִיוֹנִים הִתְנַלְּוּ
(נְחֻמָּה) בְּאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁאִמְרָנוּ, שְׁכַתּוֹב וְכָל הָעַם
רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. אֲבָל בִּיחֻזְקָאֵל, הַשְּׂכִינָה נִגְלְתָה
בְּמַרְכְּבוֹתֶיהָ וְלֹא יוֹתֵר, וְהָיָה רוֹאֶה כְּמִי שֶׁרוֹאֶה
אַחַר כְּתָלִים רַבִּים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁכַתּוֹב
בוֹ וַיֵּרַד ה' עַל הַר סִינִי וַיִּקְרָא ה' לְמֹשֶׁה.
אֲשֶׁרֵי דוֹרוֹ, שְׁכַתּוֹב בוֹ יֵרַד ה' לְעֵינָי כָּל הָעַם עַל
הַר סִינִי.

בֵּא וּרְאֵה, כְּתוֹב מִיְמֵינוּ אֲשֶׁר דָּת לָמוֹ, שְׁתֵּרֵי מִיְמֵינֵינוּ
הִתְנַלְּהָ מֵה שֶׁהִתְנַלְּהָ. מֵה בֵּין זֶה לְזֶה? אָמַר

רַבִּי יוֹסֵי, כָּאֵן בְּסִינֵי - רֵאשׁ וְגוֹף הַמְּלֶךְ, שְׂכָתוֹב
(שמואל-ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד. וּבְמָקוֹם שֵׁישׁ רֵאשׁ יֵשׁ
גוֹף. אֲבָל בִּיחֻזְקָאֵל כָּתוּב וַתְּהִי עֲלָיו שָׁם יַד ה',
שְׁתַּתְּנִלְתָּה תִּיד וְלֹא הַגּוֹף. וְשָׁנִינוּ, אֲפֹלוּ בִּיד, יַד
ה' עֲלֵיוֹנָה, יַד ה' תַּחְתּוֹנָה.

בֵּא וּרְאֵה, כָּתוּב נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאִרְאֵה מִרְאֵת
אֱלֹהִים. מִרְאֵת כָּתוּב חֶסֶד, לְהִרְאֹת
שְׂבָשְׁבִיל הַשְּׁכִינָה זֶה נֹאמַר, שְׁתַּרִּי וְאִרְאֵה מִרְאֵת
חֶסֶד, מִרְאֵה אַחֵר. אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְכִי שְׂכִינָה לֹא
הַכֹּל? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא דוֹמָה רֵאשׁ הַמְּלֶךְ לְרַגְלֵי
הַמְּלֶךְ, אִם עַל גַּב שְׁחַכֵּל נִמְצָא בְּגוֹף הַמְּלֶךְ.

בֵּא וּרְאֵה, בִּישְׁעֵיהוּ כָּתוּב (ישעיה ו) וְאִרְאֵ אֶת ה'.
בִּיחֻזְקָאֵל כָּתוּב וְאִרְאֵה מִרְאֵת אֱלֹהִים. כָּאֵן
אֶת, שָׁם מִרְאֵת. מַה שְׁרְאֵה זֶה - רְאֵה זֶה. אֲשַׁרִּי
חִלְקוּ שָׁל מִשָּׁה, שְׁלֹא הִיָּה נְבִיא נֹאמֵן שָׁלֵם
כְּמוֹתוֹ.

וְאִרְאֵ אֶת ה', אֶת דּוֹקָא. וְאִרְאֵה מִרְאֵת אֱלֹהִים,
מִרְאֵת דּוֹקָא. וּבְדַרְרָנָה אַחַת הִיָּו. אִם

(דף פב ע"ב)

כָּדָה, אִזּוּ לָמָּה לֹא פִרְשׁ יִשְׁעֶיהָ כָּל זֶה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֶה כָּלֵל וְזֶה פִרְשׁ. מָה הַטַּעַם יְחֻזְקָאֵל פִּרְשׁ אֶת כָּל זֶה? אֵלֶּא הַכֹּל הַצְטַרֵּף בְּשָׂבִיל יִשְׂרָאֵל, שְׂיִדְעוּ אֶת הַחֲפָה שְׁחַכְבּ אוֹתָם הַקְדוֹשׁ פָּרוּף הוּא, שְׂשְׂכִינְתוֹ וּמְרַכְבּוֹתָיו בָּאוּ לְדוֹר פִּינִיחָם בַּנְּלוֹת.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, בְּאֶרֶץ פְּשָׁדִים? וְחָרִי פְתוּב (ישעיה
 ב) הֵן אֶרֶץ פְּשָׁדִים זֶה הָעָם לֹא הָיָה. לָמָּה הִתְנַלְתָּה שָׁם שְׂכִינָה? אִם תֹּאמַר בְּשָׂבִיל יִשְׂרָאֵל - הָיָה טוֹב שְׁתַּשְׁרָה שְׂכִינָה בְּתוֹכָם וְלֹא תִתְנַלְתָּה. אֵלֶּא כָּדָה שְׁנִינוּ, אִם לֹא הָיָה נְגִלִית, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים.

וְזֶה שְׁהִתְנַלְתָּה, מַה פְּתוּב? עַל נְהַר כְּבָר. עַל הַמַּיִם. בְּמָקוֹם שְׁלֹא נִטְמָא וְלֹא שׁוֹרָה טְמֵאָה. וְאוֹתוֹ נְהַר הָיָה אַחַד מֵאַרְבָּעָה נְהָרוֹת שְׂיוּצָאִים מִזֶּן עֵדֶן, שְׁכַתוּב עַל נְהַר כְּבָר. מַה זֶה כְּבָר? שְׁכַבְר הָיָה מְמָקוֹם שְׂשְׂכִינָה שׁוֹרָה עֲלָיו, וְכַתוּב וַתְּהִי עֲלָיו שָׁם יַד ה', שָׁם וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

אמר רבי תיבא, פתוב ומתוכה דמות ארבע חיות
 וזה מראיהן דמות אדם להנה. שנינו, בסוד
 עליון ארבע חיות יש שהן לפני ולפנים התיכל
 הקדוש, והן ראשונות, העתיקים מהעתיק הקדוש,
 כלל השם העליון. ויחזקאל ראה דמות המרכבות
 העליונות, שהרי הוא ראה במקום שלא היה
 מאיר כל כך. שנינו, כמו שלמעלה יש למטה
 מהם, וכן בכל העולמות כלם אחוזים זה בזה וזה
 בזה.

ואם תאמר שהיא ראה יותר למעלה - שנינו,
 משה ראה באספקלריה שמאירה, וכל
 הנביאים לא ראו אלא מתוך אספקלריה שאינה
 מאירה, שפתוב ואראה מראת אלהים. וכתוב
 (במדבר יב) אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע
 וגו' לא בן עבדי משה וגו', וכתוב פה אל פה
 אדבר בו.

אמר רבי יוסי, בא וראה שכל הנביאים כלם
 לנביו בנקבה לנבי חזק, שפתוב פה אל

כֹּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרֵאָה. וְלִשְׁאֵר הַנְּבִיאִים (בְּתוֹב בְּמֵרְאוֹת,
 וּלְמֹשֶׁה - ה') בְּמֵרְאוֹת אֵלָיו אֶתְוַדַּע, בְּמֵרְאוֹת וְלֹא
 מֵרְאוֹת. כָּל שֶׁכֵּן יְחֻזְקֵאל, שְׁאֵפְלוֹ מֵרְאוֹת לֹא כְּתוֹב
 בּוֹ, אֵלָּא מֵרְאוֹת חֶסֶד, וְכָל שֶׁכֵּן שְׁכַתוֹב בְּמֹשֶׁה
 וְלֹא בְּחִידוֹת, אֵלָּא כָּל דְּבָר עַל פְּרִיּוֹ. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר
 שְׁתֵּנְבִיא תוֹה שְׁרוֹי בְּתוֹכֵם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, פְּנִים בְּפְנִים רָאוּ
 יִשְׂרָאֵל אֶת זֵיו כְּבוֹד מַלְכָּם, (שָׁל רַבּוֹנָם) וְלֹא
 הָיוּ בָּהֶם סוּמִים וְחֻגְרִים וְקִטְעִים וְחֻרְשִׁים. סוּמִים
 - מִשְׁמַע שְׁכַתוֹב וְכָל הָעַם רֹאִים. חֻגְרִים - שְׁכַתוֹב
 וְיִתְיַצְבוּ בְּתַחֲתִית הָהָר. קִטְעִים וְחֻרְשִׁים - נַעֲשֶׂה
 וְנִשְׁמָע. וְלַעֲתִיד לָבֵא כְּתוֹב (יִשְׁעִיה לֵה) אֲזִי יִדְלַג בְּאֵיִל
 פִּסְחַ וְתָרוֹן לְשׁוֹן אֱלִים.

וַיִּדְבֹּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמֵר. רַבִּי
 יְהוּדָה פָּתַח, (תְּהִלִּים קו) מִי יִמְלִל גְּבוּרוֹת ה'
 יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. בְּכַמָּה דְרָכִים הֵעִידָה הַתּוֹרָה
 בְּאָדָם שְׁלֹא יִחַטָּא לְפָנָיו רַבּוֹנוֹ. בְּכַמָּה דְרָכִים נִתְּנָה
 לוֹ עֲצָה שְׁלֹא יִסְטָה מִדְרָכָיו יְמִין וּשְׂמֹאל. בְּכַמָּה

דרכים נתנה לו עצה איך ישוב לפני רבונו וימחל לו.

ששנינו, יש מאות ושלשה עשר מיני עצה נתנה תורה לאדם להיות שלם ברבונו, משום שרבונו רוצה להיטיב לו בעולם הזה ולעולם הבא, ויותר לעולם הבא, שחרי שנינו, כל מה שהשלים הקדוש ברוך הוא לאדם - מאותן טובות שזוכה בהם לעולם הבא השתלם בהם. מה הטעם? משום שהעולם הבא הוא של הקדוש ברוך הוא. (ואם תאמר שהעולם הזה אינו שלו אלא)

וכך שנינו, העולם הזה פגוד העולם הבא אינו אלא בפרוודור לטרקלין. (משום כך העולם הבא הוא של הקדוש ברוך הוא) וכשזוכה אותו הצדיק - בשלו הוא זוכה. ששנינו, כתוב (דברים ב) ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו. מה הטעם? משום שה' הוא נחלתו. אשרי חלקו מי שזוכה לחלק ירשה עליון זה. זוכה בה בעולם הזה, ובבית של העולם הזה. כך בעולם הבא ובבית העליון הקדוש, שכתוב (ישעיה נז) ונתתי

לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם. (דף פג ע"א) אֲשֶׁרִי חָלְקוּ
שָׁל אוֹתוֹ צַדִּיק שְׁמֹדְרוֹ עִם הַמְּלֹךְ בְּבֵיתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שָׁל אוֹתוֹ צַדִּיק
שְׁוִיזָכָה לָזֶה, שְׁפָתוֹב (ישעיה נח) אִז תִּתְעַנֵּג עַל
ה'. לֹא כִתוֹב עִם ה', אֶלָּא עַל ה'. מַה זֶה עַל ה'?
מְקוֹם שְׁעָלְיוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים נִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ וְתֹאבִים
לְאוֹתוֹ מְקוֹם, שְׁפָתוֹב (תהלים קכא) מֵאִיִן יָבֵא עֲזָרִי.
וְכִתוֹב (דניאל ז) וְעַד עֲתִיק הַיָּמִים מִנִּיעַ וּלְפָנָיו
הַקְּרִיבוֹהוּ. וְתִשׁוּקַת וְעִנְגַת הַצַּדִּיקִים לְהִסְתַּכֵּל
לְאוֹתוֹ זִיו, שְׁכָל זִיו יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁכִים כָּל
אוֹתָם הַכְּתָרִים.

עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁנִינּוּ בְּפִסּוּק זֶה אִז תִּתְעַנֵּג
עַל ה', בְּסוּף הַפִּסּוּק מַה כָּתוֹב? וְהִרְכַּבְתִּידָּ
עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ, עַל אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא בְּמַתִּי
אֶרֶץ, הוּא לְמַעְלָה מִהָאֶרֶץ הַזֹּאת. וְאוֹתוֹ מְקוֹם
שְׁנִקְרָא בְּמַתִּי אֶרֶץ, הֵינּוּ שָׁמַיִם, וְהֵינּוּ שְׁפָתוֹב עַל
בְּמַתִּי אֶרֶץ.

על ה' - אָמַר רַבִּי אַבְא, לֹא כְּתוּב אִזּוּ תֵּשֵׁב, אֲלֵא
 אִזּוּ תִּתְעַנֵּג עַל ה', הִינּוּ שָׁמַיִם, שְׁכַתוּב (תהלים נו)
 רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים. וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל כַּמְתִּי
 אֶרֶץ, הִינּוּ אֶרֶץ הַחַיִּים, מִמִּשְׁמַע שְׁכַתוּב עַל כַּמְתִּי,
 לְהַכְלִיל צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם שְׁנִקְרְאוּ כַּמְתִּי אֶרֶץ, וְהִינּוּ
 שָׁמַיִם שְׁלֹמֶעְלָה וְאֶרֶץ שְׁלֹמֶעְלָה. וְהִדְבַּר שֶׁאָמַר
 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן כֹּהֵן הוּא, וְהַכֹּל אַחַד, שְׁכַתוּב וְעַד
 עַתִּיק הַיָּמִים מִגִּיעַ וְגו', וְכָל הַדְּבָרִים הִלְלוּ עוֹלָיִם
 לְמָקוֹם אַחַד.

אָמַר רַבִּי אַבְא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, יֹאמַר לִי מוֹרֵי,
 פְּסוּק זֶה כֵּלּוּ בַּמָּה בְּאַרְנוּ אוֹתוֹ, שְׁכַתוּב
 אִזּוּ תִּתְעַנֵּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל כַּמְתִּי אֶרֶץ
 וְהִאֲבִלְתִּיךָ נִחְלַת יַעֲקֹב אַבִּיךָ? אָמַר לוֹ, תְּרֵי הַכֹּל
 נֹאמַר כְּבָר, שְׁתַּפְּנוּק וְעֵדוֹן עַל ה' כְּתוּב, מָקוֹם
 שֶׁהוּא לְמַעְלָה, וְכְתוּב וְעַד עַתִּיק הַיָּמִים מִגִּיעַ. עַל
 כַּמְתִּי אֶרֶץ, כְּמוֹ שְׁנִתְבְּאָר.

וְהִאֲבִלְתִּיךָ נִחְלַת יַעֲקֹב אַבִּיךָ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב
 (בראשית כו) וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל

השמים וגו', והיננו נחלת יעקב. והברכה שברך
 יצחק את יעקב, על השמים הללו הוא אמר,
 וברכו בברכה, שעתידים בני יעקב, להחיות
 באותו טל לעתיד לבא, שכתוב ויתן לך האלהים,
 לך ולא לאחר. מטל השמים, שבו עתידים המתים
 להחיות לעתיד לבא. שיוצא מהעתיק לזעיר אנפין
 ושורה בשמים הללו. התבונן רבי אבא ואמר,
 עבשו נשמע הכל, ונמצאת ברבת יצחק עליונה
 ממה שחשבתני.

שנינו, מי ימלל גבורת ה'. מי ימלל? מי ידבר
 תיה צריך להיות! אמר רבי תניא, כמו
 שנאמר (דברים כג) וקטפת מלילת בידך. גבורת ה',
 שרבים הם ויוצאים מגבורה אחת. ושנינו, גבורה
 עליונה אחת, עטרת העטרות, מתעטרת, ויוצאים
 ממנה חמשים שערים, מהם ימינה ומהם שמאלה,
 וכל אחת נקראת גבורה, וכל אחת ואחת
 מתעטרת באורות של תקיקות גבוהות, וכלם
 נקראות גבורות ה'.

אָמַר רַבִּי תַּיִיא, גְּבוּרַת ה' חָסַר כְּתוּב, שְׁהָרִי כָּלָם
 כְּלוּלִים בָּזֶה. יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ - זֹהִי
 שְׂכִינַת זֵיו כְּבוֹד הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא, שְׂכַתוּב
 וְתִהְלָתוֹ מְלֶאכֶה הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, כְּתוּב (בראשית ב) וְנָהַר יֵצֵא מִעֵדֶן
 לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן וְגו', שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן
 וְגו'. הָרִי אֵלֶּה נִקְרָאִים בְּשֵׁמוֹת, וְאֶרְבָּעָה הִלְלוּ
 מֵאוֹתוֹ נָהַר שְׂוִיָצָא הֵם נִמְשָׁכִים. מַה שֵׁם אוֹתוֹ
 הִנָּהַר שְׂוִיָצָא? אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, שְׂמוֹ יוֹבֵל,
 שְׂכַתוּב (ירמיה יז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו, וְכַתוּב וְלֹא
 יִמִּישׁ מַעֲשׂוֹת פְּרִי. מַה הַטַּעַם לֹא יִמִּישׁ? מִשּׁוֹם
 שְׂעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו. וְעַל זֶה כְּתוּב (ישעיה נח)
 וְכִמּוֹצָא מִיָּם אֲשֶׁר לֹא יִכּוּבוּ מִיָּמִיו. וּמִשּׁוֹם כְּדָ
 כְּתוּב יֵצֵא, יוֹצֵא וְאֵינוֹ פּוֹסֵק.

שְׂנִינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, כְּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת
 כָּל הַדְּבָרִים וְגו'. וַיְדַבֵּר, כְּדִי לְהַכְרִיז
 דְּבָרִים. שְׂשִׁנִּינוּ, בְּשַׁעַה שְׁהַתְנַלְּחַ הַקְּדוּשׁ כְּרוּף

הוא והתחיל לדבר, עליונים ותחתונים התחלחלו,
ויצאו נשמותיהם של ישראל.

ושנינו, אותו רבור היה טם מלמעלה למטה,
ונחקק בארבע רוחות העולם ועולה
ויורד. כשעולה, נשאב מהרי אפרסמון ^(דף פג ע"ב) וזה,
ונשאב באותו טל שלמעלה וסוכב סביב ישראל,
ושבה בהם נשמתם, וסוכב ונחקק במקומו
בלוחות אבן. וכן כל מלה ומלה.

אמר רבי שמעון, כל מלה ומלה היתה מלאה
בכל אותם טעמים, בכל אותם דברי
גזרות, שבר וענשים, סודות וסתרים פאוצר
(באנצנת) זה שמלא מן הכל.

ובשעה שהיה יוצא אותו תדבור, נראה אחד.
ובשהיה נחקק במקומו, נראו באותו
תדבור שבעים ענפים שנכנסים לתובה, וחסמים
בתרים חסר אחד מצד זה, וחסמים חסר אחד
מצד האחר, כמו הפטיש הזה בזמן שהוא מכה

בְּסֵלַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג) וּכְפֹטִישׁ יְפוּצִין סֵלַע.
וְהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל רוֹאִים עֵינַי בְּעֵינַי וְהָיוּ שִׂמְחִים.

וְכָל הַדּוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים הוֹדְמָנוּ לְשָׁם, וְכָלֵם קִבְּלוּ
תּוֹרָה בְּהַר סִינַי, שְׁפָתוֹב (דברים כט) כִּי אֶת
אֲשֶׁר יִשְׁנֹו פֹה וְגו' וְאֶת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה עִמָּנוּ הַיּוֹם.
וְכָלֵם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ, וְכָלֵם רוֹאִים
וּמְקַבְּלִים דְּבָרִים.

אֱלֹהִים - זוֹ גְבוּרָה. אֵת - שֶׁנִּכְלָל בְּיָמִין, כְּמוֹ
שֶׁשְׁנִינֹו אֵת הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא יָמִין, וְאֵת
הָאָרֶץ שֶׁהוּא שְׁמָאל, שְׁפָתוֹב (ישעיה מח) אֵף יְדֵי יְסֻדָּה
אָרֶץ וַיְמִינִי טַפְחָה שָׁמַיִם. וַיְמִין זֶה הוּא אֵת. כָּל -
לְכַלֵּל אֵת כָּל שְׂאֵר הַכְּתָרִים. הַדְּבָרִים - מִתְקַשְּׂרִים
זֶה בָּזֶה. הָאֵלֶּה - כָּל אוֹתָם טְעָמִים, כָּל אוֹתָם
סוּדוֹת, כָּל אוֹתָם סְתָרִים, גְּזוּרוֹת וְעֲנָשִׁים.

לֵאמֹר - לְהִיזֹת יְרֵשָׁה לְכָל, שְׁפָתוֹב (דברים לג) תּוֹרָה
צְוָה לָנוּ מִתְּשֶׁה מוֹרְשָׁה וְגו'. שְׂאֵם תֵּאמַר,
לְגַלּוֹת מַה שֶּׁלֹּא הֶצְטַרְךְ לְגַלּוֹת לְכָל אָדָם - כְּתוֹב

אנכי ה' אלהיך. כמו שאני טמיר ונסתר, כך יהיו
הדברים הללו טמירים ונסתרים בלבך.

דבר אחר וידבר אלהים - אחר. את כל הדברים
האלה לאמר - הרי חמש דרגות אחרות.
רבי יהודה אומר, וידבר אלהים - גבורה. את -
ימין. כל - זה וזה (האלה - אותם שנתגלו, שכתוב וכל העם ראים
את הקולת. דבר אחר, כל -). אומר רבי יצחק, לכלל את
אברהם, שכתוב וזה' בך את אברהם בכל.

הדברים - לכלל שאר הכתרים המכסים. האלה
- אלו שהתגלו, וכתוב וכל העם ראים
את הקולת. לאמר - זהו שכתוב (משלי יב) אשת חיל
עטרת בעלה. וכתוב (ירמיה ג) לאמר הן ישלח איש
את אשתו.

אמר רבי יצחק, למה נתנה תורה באש וחישבה,
שכתוב וזהר בער באש עד לב השמים
חשך ענן וערפל. שכל מי שישתדל בתורה, ינצל
מאש אחרת של הגיהנם ומהחשך שמהשיכים כל

שָׂאֵר הָעַמִּים לְיִשְׂרָאֵל, שְׂבֻכֹת אַבְרָהָם נִצְלוּ
יִשְׂרָאֵל מֵאֵשׁ הַגִּיהֶנֶם.

שְׂשַׁנְיָנוּ, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, כָּל
זְמַן שְׂכַנְיָךְ יִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה, הֵם יִנְצְלוּ
מֵאֵלֶּה, וְאִם לֹא - תִּרִי אֵשׁ הַגִּיהֶנֶם תִּשְׁלַט בָּהֶם
וְיִשְׁתַּעֲבְדוּ בֵּין הָעַמִּים. אָמַר לוֹ, בְּשָׁנֵי קִשְׁרִים לֹא
יִקוּמוּ הַדְּבָרִים, אֲלֵא אִם נוֹחַ לְפָנֶיךָ - שְׂשַׁנְצְלוּ
מֵאֵשׁ הַגִּיהֶנֶם, וְיִשְׁתַּעֲבְדוּ בֵּין הָעַמִּים עַד שְׂיִשׁוּבוּ
אֵלֶיךָ. אָמַר לוֹ, יָפָה זֶה וְדַאי. זֶהוּ שְׂכַתוֹב (דברים לב)
אִם לֹא כִי צוּרָם מְכָרָם. מִיְהוּ צוּרָם? זֶהוּ אַבְרָהָם,
שְׂכַתוֹב (ירמיה ג) הַבֵּיטוּ אֶל צוּר הַצִּבְּתָם. וְה'
הַסְּגִירָם - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂהַסְּגִירָם עַל יָדוֹ.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִיּוֹם שְׂשַׁנְצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמְּצָרִים
עַד הַיּוֹם שְׁנַתְּנָה בּוֹ תּוֹרָה הָיוּ חַמְשִׁים יוֹם,
מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם אוֹתָן שְׁנוֹת
הַיּוֹבֵל, שְׂכַתוֹב (ויקרא כה) וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת
הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה.

שְׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹתוֹ הַיּוֹבֵל הוֹצִיא אֶת
 יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְאִם תֹּאמַר שְׁיֻבֵל
 מִמֶּשׁ, אֵלֶּא מִצַּד הַיּוֹבֵל זֶה הָיָה, וּמִצַּד הַיּוֹבֵל
 הַתְּעוֹרֵר דִּין עַל הַמִּצְרַיִם, וְלִכְּנֹן חַמְשִׁים אֵלֶּה הָיוּ
 שָׁל הַיּוֹבֵל.

שְׁנֵינוּ, כְּנֶגֶד זֶה חַמְשִׁים פְּעָמִים נֹאמַר וְנֹזְכֵר
 בַּתּוֹרָה הַנְּהַגוֹת מִצְרַיִם, וְכֻלָּם הֵם
 שְׁבָחִים: אֲשֶׁר ^(דף פ דע"א) הוֹצֵאתִיךָ. וַיִּצְאֶנְךָ. כִּי בִיד
 חֲזָקָה הוֹצִיאֶנְךָ. וְכֹל הַפְּעָמִים הֵם חַמְשִׁים, וְלֹא
 יוֹתֵר. מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הַתְּעֵטָר בַּיּוֹבֵל. וּמִצַּד הַיּוֹבֵל
 הַכֹּל בָּא. וְלִכְּנֹן תּוֹרָה שְׁבָעָה מִנְּבוֹרָה הַתְּעֵטָרָה
 בַּיָּמִין, שְׁבַת־וֹב (דברים לג) כִּי מִימֵינוּ אֵשׁ דָּת לָמוּ.
 וְשְׁנֵינוּ, חַמְשָׁה קוֹלוֹת הָיוּ, וְכֻלָּם נִרְאוּ בָּהֶם וְנִכְלְלוּ
 בָּהֶם וְהַתְּעֵטָרוּ בָּזֶה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁקָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל
 תּוֹרָה, הַיּוֹבֵל הָיָה עֵטָר בְּעֵטְרוֹתָיו אֶת
 הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא כְּמִלְךָ שֶׁהַתְּעֵטָר בְּתוֹךְ חִילוֹ,
 שְׁבַת־וֹב (שיר ג) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ

שְׁלֹמֹה בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אָמוּ. מִי זֶה אָמוּ? זֶה הַיּוֹבֵל, וְהַיּוֹבֵל הִתְעַפֵּר בְּשִׂמְחָה בְּאַהֲבָה בְּשִׁלְמוֹת, שְׂפָתוֹב (תהלים קיג) אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה. מִי זֶה אִם הַבָּנִים? אָמַר רַבִּי שְׂמֵעוֹן, זֶה הַיּוֹבֵל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַל זֶה פָּתוּב (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמְךָ וְתִגַּל יוֹלְדֶתְךָ. מִי זֶה אָבִיךָ וְאִמְךָ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּחַ בְּסִפְרָא דְצְנִיעוּתָא, שְׂפָתוֹב עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה. אֲוִי לְמִי שְׂמִינְגָה עֲרוֹתָם.

שְׂנִינֵנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעָה שְׁחֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְנַגְּלָה בְּחַר סִינֵי, הוֹדְעוּעַ הָהָר, וּבְשַׁעָה שְׂסִינֵי הוֹדְעוּעַ, כָּל שְׂאָר הָרֵי הָעוֹלָם הוֹדְעוּעוּ וְהָיוּ עוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים, עַד שֶׁהוֹשִׁיט הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָדוּ עֲלֵיהֶם וְהִתְיַשְׁבוּ, וְקוֹל יוֹצֵא וּמִכְרִיזוֹ, (תהלים קיד) מַה לָּךְ הַיָּם כִּי תִנּוּם תִּירְדֵן תִּסַּב לְאַחֹר, תְּהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים וְגו'.

וְהֵם שָׂבִים וְאוֹמְרִים, מִלְּפָנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִלְּפָנֵי אֲדוֹן - זֶה הָאֵם, שְׂפָתוֹב

אם הבנים שמחה. חולי ארץ - זו האם התחתונה.
מלפני אלוה יעקב - זהו האב, שכתוב בני בכרי
ישראל. ועל זה כתוב בעטרה שעטרה לו אמו.

מה זה בעטרה? אמר רבי יצחק, פכתוב (שמואל-א
בג) ושאל ואנשיו עטרים אל דוד. משום
שמטעטר בלבן ובאדם ובירק, בכל הגונים שקלם
כלולים בו ומקפים בו. אמר רבי יהודה, בעטרה
שעטרה לו אמו, מי זו העטרה? שכתוב (ישעיה מט)
ישראל אשר בך אתפאר, וכתוב (שם ס) ובית
תפארתו אפאר.

אמר רבי יצחק, תורה נתנה באש שחרה על גבי
אש לבנה, לכלל ימין בשמאל, ושמאל
שחזור להיות ימין, שכתוב מימינו אש דת למו.

אמר רבי אבא, בשעה שעשן של סיני היה יוצא,
עולה אש, ומטעטר באותו עשן בגלוי
באשכול הוה, ועולה ויורה, וכל הריחות
והבשמים של גן עדן היה מעלה אותו עשן

בְּמִרְאָה שָׁל לָבָן וְאָדָם וְשָׁחַר. וְהוּא שְׂפָתוֹב (שיר ג)
מִקְטָרַת מֵר וּלְבוֹנָה מְכַל אֲבָקַת רוֹכֵל.

אוֹתוֹ עֵשֶׂן מָה הָיָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׂכִינָה
שֶׁנִּגְלָתָה לְשָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר מִי זֹאת עֵלָה מִן
הַמִּדְבָּר בְּתַמְרוֹת עֵשֶׂן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה לָךְ
כָּל זֶה, הָרִי פָסוּק שָׁלֵם הוּא, שְׂפָתוֹב וְהָר סִינִי
עֵשֶׂן כִּלּוּ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' כָּאֵשׁ וַיַּעַל עֵשֶׂנוּ
כְּעֵשֶׂן הַכֹּבֵשֶׁן. אֲשֶׁרֵי הָעָם שָׂרְאוּ אֶת זֶה וַיִּדְעוּ אֶת
זֶה.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, כְּשֶׁנְּחַקְקוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּלוֹחוֹת
הָאֶבֶן, הָיוּ נִרְאִים מִשְׁנֵי צְדָדִים - מִצַּד זֶה
וּמִצַּד זֶה, וְהַלוֹחוֹת הָיוּ מֵאֶבֶן סַנְפִירִינוֹן, וְנִחְקְקוּ
וְנִתְכַסּוּ בְּאֵשׁ לְבָנָה, וְהָאוֹתִיּוֹת הָיוּ מֵאֵשׁ שְׁחָרָה,
וְנִחְקְקִים בְּשְׁנֵי צְדָדִים - מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

אָמַר רַבִּי אֶבְיָא, הַלוֹחוֹת הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם, וְהָאוֹתִיּוֹת
הָיוּ טָסוֹת וְנִרְאוֹת בְּשְׁנֵי סוּגֵי אֵשׁ - אֵשׁ
לְבָנָה וְאֵשׁ שְׁחָרָה, לְהִרְאוֹת פְּאֶתְד יָמִין וּשְׂמָאל,
שְׂפָתוֹב (משלי ג) אַרְךְ יָמִים בִּימִינָה בְּשְׂמָאלָהּ וְגו'.

וְהָרִי כְּתוּב מִימֵינוּ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. אֵלֶּא מִצַּד
הַגְּבוּרָה זֶה הָיָה, וְנִבְלָלָת בְּיָמָיו. וְלִכֵּן אֵשׁ לְכַנֵּה
וְאֵשׁ שְׁחָרָה.

שְׁנֵינוּ, כְּתוּב (שְׁמוֹת לב) וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה
וְנֹו'. (מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וְדַאי) אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, כְּתוּב וְהִלַּחַת, אַחֲרֵי. שְׁנַיִם הָיוּ וְנִרְאִים
אַחֲרֵי. וְעָשָׂר אֲמִירוֹת חֲקוּקוֹת בָּהֶם, חֲמִשׁ כְּלוּלוֹת
בְּחֲמִשׁ, לְהִיּוֹת הַכֹּל יָמָיו. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה
וְדַאי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁל סִנְפִירֵינוּן הָיוּ, (דף פד ע"ב) וְיִשְׁתִּי
אֲבָנִים הָיוּ, וְהָאֲבָנִים הָיוּ סְתוּמוֹת. נָשַׁב
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרוּחַ, וְהִתְפַּשְׁטוּ וְנִחְקְקוּ שְׁנֵי
לוֹחֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּעֵין סִנְפִירֵינוּן הָיוּ, (שְׁהוּמָה
אֲבָן טוֹבָה) מִשְׁמַע שְׁכָתוּב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, סִנְפִירֵינוּן זֶה, שֶׁהִיא אֲבָן טוֹבָה
וְכִבְדָּה מִשְׁאָר הָאֲבָנִים, אֵינָם מַעֲשֵׂה שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אָמַר לוֹ, בְּמָה בַּאֲרָנוּ מַעֲשֵׂה
אֱלֹהִים הִמָּה? הִמָּה דוֹקָא. אֵלֶּא בַּאֲ וְרֵאָה, כְּתוּב

והִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. הִלַּחַת כְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב
וְהָאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכֹּל אֶחָד הוּא, אֲכַל שְׁנֵי
הַלּוּחֹת הַלֵּלוּ, עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם הָיוּ,
וְנִתְעַלּוּ מִיַּעֲרַב שִׁבְתָּ, וְעָשָׂה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּמַעֲשָׂיו הָיוּ.

בְּמַה הֵם נִעֲשׂוּ? שְׁנֵינוּ, מֵאוֹתוֹ הַטַּל הָעֲלִיּוֹן
שִׁשׁוּפֵּעַ מִן הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ. וּכְשִׁשׁוּפֵּעַ
וְנִמְשָׁךְ לְשִׁדָּה הַתְּפוּחִים הַקָּדוֹשִׁים, נָטַל הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׁתֵּי טַפּוֹת כְּפוּר מֵהֶם וְנִגְלְדוּ, וְנִעֲשׂוּ
שְׁתֵּי אֲבָנִים יְקָרוֹת. נָשַׁב בְּהֵן, וְהִתְפַּשְׁטוּ לְשְׁנֵי
לוּחֹת. זֶהוּ שְׁכַתוּב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמְּכַתֵּב
מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת ל"ב) כְּתוּבִים
בְּאֲצַבַּע אֱלֹהִים.

שְׁנֵינוּ, אֲצַבַּע אֱלֹהִים - אוֹתָהּ אֲצַבַּע עוֹלָה
לְעִשְׂרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲצַבַּע אֱלֹהִים
הִיא. וְכֹל אֲצַבַּע וְאֲצַבַּע עוֹלָה לְעִשְׂרָה, עַד

שְׁנַעֲשִׂית יָד שְׁלֵמָה, שְׁפָתוֹב (שמות יד) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל
אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חָרוֹת עַל הַלְּחַת - נְקוּבִים הָיוּ
הָאֲבָנִים וַנִּרְאוּ מִשְׁנֵי אֶצְבָּדִים, חָרוֹת חֲקִיקָה
שֶׁל חֲקִיקוֹת. אָמַר רַבִּי אֲבָא, מֵצַד זֶה נִרְאָה הַצַּד
הָאֲחֵר, וַנִּקְרָא מִכָּאן מֵה שְׁפָתוֹב בְּצַד הָאֲחֵר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּנִים הָיוּ בְּתוֹבִים, שְׁפָל בְּנֵי
הָאָדָם הָיוּ אוֹמְרִים וּמְעִידִים שְׁהֲרִי מִכְּתַב
אֱלֹהִים הוּא וַדְּאוּ, שְׁהֲרִי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יִכְלוּ
לְדַעַת אוֹתָם כִּמּוֹ שְׁהֲיוּ.

לְדַעַתְתֶּם שֶׁל הָאוֹמְרִים נְקוּבִים הָיוּ, הֲאֵם פְּתוֹב
חָרוֹת בַּלְּחַת? עַל הַלְּחַת פְּתוֹב. אֵלֶּא
כִּדְ שְׁנִינוּ, חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הֵם לְיָמִין וְחֲמִשָּׁה
לְשְׂמָאל, וְאוֹתָם שֶׁל הַשְּׂמָאל כְּלוּלִים בְּיָמִין.
וּמִהַיָּמִין נִרְאוּ אוֹתָם שְׁבַשְׂמָאל, וְכָאן הַכֹּל הוּא
יָמִין, וְנִבְלְלוּ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, מֵה שְׁהֲיָה בְּצַד זֶה נִרְאָה
לְצַד הָאֲחֵר, וְקוֹרְאִים אֶת אוֹתָם הָאוֹתִיּוֹת. שְׁהֲרִי

שְׁנֵינּוּ, הַשְּׂמַאל הַפֶּךָ לְהִיּוֹת יָמִין, שְׂפָתוֹב מִימֵינוּ
 אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּמִשּׁוֹם כָּךְ מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא וַדַּאי.

הַכִּיצֵד? מַה שְּׁהִיָּה בַּצֵּד הִיָּה הִיָּה קוֹרָא בְּזוּה,
 אֲנָכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. וּמִהֲאֹתִיּוֹת הִלְלוּ הִיָּה
 רוּאָה וְקוֹרָא לֹא תִרְצֶת. הִיָּה קוֹרָא לֹא יִהְיֶה לָּךְ,
 וְהִיָּה רוּאָה וְקוֹרָא לֹא תִנְאָף. וְהִיָּה קוֹרָא לֹא תִשָּׂא
 אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּא. וְהִיָּה רוּאָה וְקוֹרָא לֹא
 תִגְנֹב. וְהַכֹּל מִצֵּד זֶה. וְכֵךְ לְכֻלָּם, וְאִזּוּ מִצֵּד הַאֲחֵר,
 וְכֻלָּם כְּלוּלִים זֶה בְּזוּה כְּגוֹן זֶה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שֵׁם לֵג)
 מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא. מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא וַדַּאי.

וַיִּרְדּוּ מִלְּשָׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם. רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
 מִהִי הָאֲמִירָה הַזֹּאת שְׂפָתוֹב וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם, וְלֹא
 כְּתוּב מַה אָמַר? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּלַי וְרֵאָה, דְּרִדְךָ
 הָעוֹלָם הוּא, כְּשֶׁבָאָה שְׂמִיחָה לְאָדָם אִזּוּ כְּשֶׁבָא צֵעֵר
 - כְּשֶׁעֲדִין לֹא יוֹדֵעַ מִמְּנוֹ, לֹא יָכוֹל לְסַבֵּל, שְׁחֲרֵי
 לְבוֹ פוֹרְחַ לְשַׁעָה. וּכְשִׁיּוֹדֵעַ מִמְּנוֹ, עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ
 וְיָכוֹל לְסַבֵּל. כָּל שְׂכֵן כָּאֵן, (וְכֵאֵן אֵינּוּ כֵּךְ) שְׁחֲרֵי מִלְּשָׁה
 אָמַר לָהֶם כָּל מַה שְּׁהִיָּה אֲחֵר כָּךְ וְחֻזַּק לָבָם

בְּדַבְרִים, וְלֹא יִכְלוּ לְסַבֵּל. כָּל שָׂכֵן אִם לֹא הָיָה
אוֹמֵר לָהֶם דָּבָר. וּמִשׁוּם כֵּן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בַּתְּחִלָּה,
וְחִזַּק לָבָם, וְאַחֵר כֵּן וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים.

וְעַם כָּל זֶה לֹא יִכְלוּ לְסַבֵּל, שֶׁהָרִי שְׁנֵינוּ, אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי תַּיִיא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
בְּשִׁשְׁמֵעוּ דְבָרוֹ שֶׁל תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרְחָה
נְשָׁמָתָם, וְעֲלָתָה נְשָׁמָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד כִּסֵּא
כְבוֹדוֹ לְהַדְבִּק שָׁם.

אָמְרָה תוֹרָה לְפָנֵי תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִי לְחֻנָּם
הָיִיתִי מֵאֲלֵפִים שָׁנִים טָרָם שְׁנַבְרָא
הָעוֹלָם?! לְחֻנָּם כָּתוּב בָּהּ (ויקרא יז) וַאֲיִשׁ (דף פה ע"א) אִישׁ
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם, (שמות ל) וְאֵל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הַדַּבֵּר לְאֹמֵר, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
עֲבָדִים?! אֵיפֹה הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
הַחֲזִירָה הַתּוֹרָה אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
לְמִקוֹמוֹ. הַתּוֹרָה חֹזְקָה וְאַחֲזָה בְּנְשָׁמוֹתֵיהֶם לְהַחֲזִיר
אוֹתָן לְיִשְׂרָאֵל. וְהוּא שְׁכָתוּב (תהלים יט) תּוֹרַת ה'
תְּמִימָה מְשִׁיבַת נְפֶשׁ. מְשִׁיבַת נְפֶשׁ מִמֶּשׁ.

שְׁנֵינּוּ, כְּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמִלְכָּה, כְּמוֹ
שְׁכַתוֹב (מלכים-א י) שֵׁשׁ מַעְלוֹת לְכִסֵּא. רַבִּי
אָבָא אָמַר, שְׁהִלְבְּנָה עֲמֻדָה בְּשִׁלְמוֹת, שְׁשֵׁנֵינוּ
שְׁבִימֵי שְׁלֹמֹה עֲמֻדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת.

אֵימַתִּי בְּשִׁלְמוֹת? (שְׁנֵינּוּ, כְּתוּב וַתִּרְבַּב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה וְגו'. מַהוּ וַתִּרְבַּב?

אָמַר רַבִּי אָבָא, שְׁעֲמֻדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ. מַהוּ בְּשִׁלְמוֹתָהּ?)

שְׁעֲמֻדָה בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר, כְּמוֹ שְׁשֵׁנֵינוּ, אֲבָרְהָם.
יִצְחָק. יַעֲקֹב. יְהוּדָה. פָּרְץ. חֲצֵרוֹן. רָם. עַמִּינָדָב.
נַחֲשֹׁן. שְׁלֹמוֹן. בַּעֲזוֹ. עוֹבֵד. יִשִּׁי. דָּוִד. שְׁלֹמֹה.
כְּשָׂא שְׁלֹמֹה עֲמֻדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמִלְכָּה. וְכַתוּב שֵׁשׁ מַעְלוֹת
לְכִסֵּא. הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֹמֹה.

בִּימֵי צְדָקָיָה עֲמֻדָה הִלְבְּנָה בַּפָּנִים וּנְפֻגְמָה, כְּמוֹ
שְׁנֵינּוּ (ישעיה יג) וַיִּרְחַל לֹא יִגִּיחַ אֲזָרוֹ. שְׁשֵׁנֵינוּ,
בִּימֵי צְדָקָיָה נְפֻגְמָה הִלְבְּנָה וְחָשְׁכוּ פְּנֵיהֶם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל.

צֵא וְחָשַׁב, רַחֲבָעִים. אֲבִיָּה. אָסָא. יְהוֹשָׁפָט. יְהוֹרָם.
אֲחִזְיָהוּ. יוֹאָשׁ. אֲמִצְיָהוּ. עֲזַרְיָהוּ. יוֹתָם. אֲחִזוֹ.

יְחַזְקֶיהוּ. מִנְשָׂה. אָמוֹן. יֹאשִׁיָּהוּ. צְדָקְיָהוּ. וּכְשָׂא
 צְדָקְיָהוּ, נִפְנְמָה הַלְבָנָה וְעַמְדָה עַל פְּנֵם, שְׁכַתוֹב
 (ירמיה נב) וְאֵת עֵינֵי צְדָקְיָה עֹזֵר. בְּאוֹתוֹ זְמַן (איכה ב)
 הַשְּׁלִיף מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. אֶרֶץ זֹו הָעֶבְרָה מִלְּפָנֵי שָׁמַיִם
 וְהִתְרַחֲקָה מִפְּנֵו, וְנִחַשְׁבָה הָאֶרֶץ הַזֹּו. (בלומה, שְׁעַמְדָה
 הַלְבָנָה בְּפָנֵימוֹתָה).

שְׁנֵינֹו, בְּשַׁעָה שְׁעַמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינֵי,
 הִתְחִילָה הַלְבָנָה לְהֵאִיר, שְׁכַתוֹב (שמואל-ב
 כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּירֵד. מַה זֶה וַיִּירֵד? שְׁקֵרֵב הַשָּׁמַיִשׁ
 לְלִבָּנָה, וְהִתְחִילָה לְהֵאִיר הַלְבָנָה, שְׁכַתוֹב (במדבר ב)
 דָּגַל מִחַנֵּה יְהוּדָה מוֹרְחָה.

בְּהַר סִינֵי הִתְמַנָּה יְהוּדָה בְּשִׁלִּישׁ בַּמְּלָכוֹת,
 שְׁכַתוֹב (הושע יב) וַיְהוּדָה עַד רָד עִם אֵל וְעִם
 קְדוֹשִׁים נְאֻמָּן. (רפי יצחק אָמַר מִכָּאן, וַיְהוּדָה עַד רָד עִם אֵל, הַשְּׁלִמוֹן
 הָיָה בְּשַׁעָה שְׁהָאֵל הָיָה שׁוֹלְמָת מְלָכוֹתוֹ עַל הַר סִינֵי, בְּאוֹתָהּ שַׁעָה מְלָכוֹתוֹ שֶׁל
 יְהוּדָה) מַה זֶה וְעִם קְדוֹשִׁים נְאֻמָּן? בְּשִׁאמֵר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֻכַת כְּהֲנָנִים

וְגוֹי קְדוֹשׁ, נֶאֱמָן הָיָה יְהוּדָה לְקַבֵּל מַלְכוּת,
וְהִתְחִילָה הַלְבָנָה לְהָאִיר.

אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְגוֹ'. רַבִּי אֶלְעָזָר
פָּתַח, (מְשָׁלִי א) שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל
תִּטְּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ - זֶה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאַל תִּטְּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ - זֶה
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִי זֶה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? זֶה בֵּינָה, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב לְהַבִּין אִמְרֵי בֵּינָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מוֹסֵר אָבִיךָ - זֶה הוּא חֲכָמָה.
וְאַל תִּטְּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ - זֶה הוּא בֵּינָה. רַבִּי
יִצְחָק אָמַר, זֶה וְזֶה דָּבָר אֶחָד הִתְפָּרְשׁוּ. שְׁשֵׁנִינוּ,
תּוֹרָה יִצְאָה מִחֲכָמָה שֶׁל מַעֲלָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
מִבֵּינָה יִצְאָה, שֶׁכָּתוּב לְהַבִּין אִמְרֵי בֵּינָה, וְכָתוּב
וְאַל תִּטְּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תּוֹרָה נִבְלְלָה מִחֲכָמָה וּבֵינָה,
שֶׁכָּתוּב שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל תִּטְּשׁ
תּוֹרַת אִמְךָ. רַבִּי אַבְיָא אָמַר, כָּל הוּא נִבְלְלָה.
שְׁכִינּוֹן שֶׁנִּבְלְלָה בְּשֵׁנֵי אֱלֹהִים, הוּא נִבְלְלָה כָּל -

בְּחֶסֶד, בְּדִין וּבְרַחֲמִים. בְּכֹלֶם הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁהַדָּבָר
צָרִיךְ. אִם הַמֶּלֶךְ וְהַנְּבִיָּא מִסְּבִימִים - הַכֹּל
מִסְּבִימִים. בְּמָקוֹם שֶׁאֵלֶּה נִמְצְאִים - כֹּלֶם נִמְצְאִים.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אָנֹכִי - זֶה הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
(בראשית מו) אָנֹכִי אֵרָד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה. ה'

אֱלֹהֵיךְ. (הַכֹּל עוֹלָה לְמַעְלָה לְהִיוֹת הַכֹּל אֶחָד) (זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב וְאֵל

תַּמְשֵׁל תּוֹרַת אֱמֻנָה) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָנֹכִי - זֶה הַשְּׁכִינָה,

וּמִכְּסִיק הַטַּעַם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָנֹכִי עֲשׂוּ בְכוֹרֵךְ. ה'

אֱלֹהֵיךְ - זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים

ד) מִן הַשָּׁמַיִם הַשְּׁמִיעָךְ אֶת קוֹל. וְכָתוּב אַתֶּם

רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. מִן הַשָּׁמַיִם

(מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּשֶׁה, זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא).

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשֶׁר - מָקוֹם

שֶׁהַכֹּל מֵאֲשָׁרִים אוֹתוֹ. (דף פה ע"ב) הוֹצֵאתִיךָ

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם - זֶה יוֹבֵל, כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינּוּ, מִצַּד הַיּוֹבֵל

יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וּמִשׁוֹם כַּף הַמַּשִּׁים פְּעָמִים

נִזְכָּרָה יֵצִיאת מִצְרַיִם בַּתּוֹרָה. הַמַּשִּׁים יָמִים

לְקַבֵּלַת הַתּוֹרָה. הַמַּשִּׁים יָמִים לְחֵרוֹת הָעֶבְרִים.

מִבֵּית עֲבָדִים - כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות יב) הִכָּה כָּל
 בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְשִׁנְיָנוּ, הַכֹּתָרִים
 הַתְּחִתּוֹנִים הִלְלוּ שֶׁהַמִּצְרִים כָּטְחוּ בָהֶם. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ
 בֵּית לְמַעְלָה - יֵשׁ בֵּית לְמַטָּה. בֵּית קְדוֹשׁ
 שְׁלִמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב (משלי כד) בְּחִכְמָה יִפְנֶה בֵּית - בֵּית
 תְּחִתּוֹן לְמַטָּה שֶׁאֵינוֹ קְדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִבֵּית
 עֲבָדִים.

שִׁנְיָנוּ, בְּשָׁעָה שֶׁנֶּאֱמַר אֲנֹכִי, כָּל אוֹתָן מִצּוֹת
 הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱחָזוּ בַּמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הָעֵלְיוֹן
 בְּצַד (וה), כֻּלָּם הָיוּ כְּלוּלוֹת בַּדָּבָר הַזֶּה.

כְּמוֹ שֶׁשִׁנְיָנוּ, כָּל מִצּוֹת הַתּוֹרָה אַחֲזוֹת בְּגוֹף
 הַמֶּלֶךְ, (בַּמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הָעֵלְיוֹן) מִתֵּן בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ,
 וּמִתֵּן בְּגוֹף, וּמִתֵּן בִּיְרֵי הַמֶּלֶךְ, וּמִתֵּן בְּרִגְלָיו, וְאִין
 מִי שִׁיּוּצָא מִגּוֹף הַמֶּלֶךְ הַחּוּצָה. וְלִכֵּן מִי שֶׁפָּשַׁע
 בְּמִצְוָה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמִי שֶׁפָּשַׁע בְּגוֹף הַמֶּלֶךְ,
 כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים
 הַפְּשָׁעִים בֵּי, בֵּי מִמָּשׁ. אוֹי לְרָשָׁעִים שֶׁעוֹבְרִים עַל
 מִצּוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים מֵהֶם עוֹשִׂים.

וַיֹּאמֶר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוּא חֲטָא
אֵלָיו, אוֹתוֹ מְקוֹם מִמַּשׁ מְנַלָּה חֲטָאוֹ.

(וַיֹּאמֶר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמַּשׁ מְנַלָּה חֲטָאוֹ) חֲטָא
בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַלָּה
חֲטָאוֹ, שְׁכַתוֹב (איו"ב ב) יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאָרֶץ
מִתְקוֹמְמָה לוֹ. יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וְאָרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
(זו כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל).

שְׁנֵינּוּ, שָׁמַיִם מְנַלָּיִם חֲטָאוּ שֶׁל אָדָם, וּבְשַׁעָה
שֶׁהוּא מְנַלָּה חֲטָאוֹ, אָרֶץ עוֹשָׂה דִין
הָאָדָם, שְׁכַתוֹב וְאָרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ, לַעֲשׂוֹת בּוֹ
דִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנֵינּוּ מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן,
בְּשַׁעָה שֶׁנִּתְּנָה תוֹרָה, הָאֵם וְהַפְּנִיִם נִמְצְאוּ
בְּשִׁלְמוֹת, שְׁכַתוֹב (תהלים קיג) אֵם הַפְּנִיִם שְׁמַחָה.

אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. אֲנֹכִי, כְּמוֹ שֶׁשְׁנֵינּוּ, בַּת הַיְתָה
לוֹ לְאַבְרָהָם אֲבִינּוּ. הִיא שְׁכִינָה, וְזוֹ בַּת. ה'
אֱלֹהֶיךָ, שְׁכַתוֹב בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל. וְכַתוּב (משלי ג)
עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ. הִנֵּה בֵּן.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, שְׁכַתוֹב (ויקרא כה)
 יוֹבֵל הוּא קִדְשׁ תְּהִיָּה לָכֶם. וְכַתוּב אִם
 הַבָּנִים שְׂמַחָה. וְקִדְשָׁתֶם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה
 וְקִרְאתֶם דְּרוֹר. הֲרִי אִם וּבָנִים. יוֹשְׁבֵת הָאֵם,
 יוֹשְׁבִים הַבָּנִים. (והעולמות) כָּלֶם כְּשֶׁמַּחָה כְּשֶׁלְמוֹת,
 וְעַל זֶה כְּתוּב אִם הַבָּנִים שְׂמַחָה. נִעְבְּרָה הָאֵם -
 כָּלֶם נִעְבְּרִים מִמְּקוֹמָם. וְכַתוּב (דברים כב) לֹא תִקַּח
 הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְשֵׁנִינוּ, לֹא יַעֲשֶׂה אָדָם חֲטָאִים
 לְמַטָּה, כִּדְרֵי שְׂתַעֲבֹר הָאֵם מֵעַל הַבָּנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּל הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא. הַכֹּל
 הוּא. הַכֹּל אֶחָד. וְהַדְּבָרִים הֵלְלוּ הַתְּנַלְלוּ
 לְקוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה. אֲשֶׁרֵיהֶם כְּעוֹלָם תְּהִיָּה וּכְעוֹלָם
 הַבָּא.

שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב כְּרִיאֵשִׁית כְּרִיא
 אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְכַתוּב
 (בראשית ב) כִּיּוֹם עָשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. כִּמָּה
 כְּרִיאֵנוּ כְּסוּקִים אֵלֵינוּ, הֲרִי שְׁנִינוּ שְׁשֵׁנֵיהֶם נִכְרָאוּ
 כְּאֶחָד? מִלְּמַד שְׁנִמְטָה הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא כִּן יִמִּינוּ

וּבָרָא הַשָּׁמַיִם, וְנָטָה קַו שְׁמַאֲלוֹ וּבָרָא אֶת הָאָרֶץ.
 בְּתַחֲלָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְאַחַר כֵּן אָרֶץ
 וְשָׁמַיִם.

שְׁנֵינּוּ, כְּתוּב (הושע ב) פִּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נְאֻם ה'
 אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ.
 אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם - שָׁמַיִם מִמָּשׁ, שְׁכַת־תּוֹב (ישעיה סו)
 הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי. וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ - הָאָרֶץ מִמָּשׁ,
 שְׁכַת־תּוֹב וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי. שָׁמַיִם - שָׁמַיִם
 הָעֲלִיּוֹנִים. וְאָרֶץ - הָאָרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה. שְׁשֵׁנֵינוּ,
 כְּשֶׁהִתְתַּקֵּן שָׁמַיִם זֶה בְּתַקּוּנֵינוּ, (התפארת) כְּנִגּוּד אָרֶץ זו,
 וְתִשׁוּקָתוֹ כְּנִגּוּדָה בְּדַרְבָּנָה אַחַת שְׁנִקְרָאת צַדִּיק,
 כְּמוֹ שְׁכַת־תּוֹב (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם, וְנִדְבַק
 בְּאָרֶץ הַזֶּה.

וּמֵרֵאשִׁי הַמֶּלֶךְ עַד אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁשׂוּרָה תְּצַדִּיק
 תְּזֶה, בָּא נִהַר אֶחָד (דף פו ע"א) קְדוּשָׁה, שְׁמֹן
 מִשְׁחָה, וּמִטִּיל בְּרַב תִּשׁוּקָה בְּאָרֶץ תְּקַדּוּשָׁה הַזֶּה,
 וְהָאָרֶץ הַזֶּה נוֹטְלָת הַכּוֹל, וְאַחַר כֵּן מִהָאָרֶץ הַזֶּה
 הַכּוֹל גּוֹזְנִים, עֲלִיּוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים, כְּמוֹ תּוֹכַר תְּזֶה

בְּשֵׁתְשׁוּקָתוֹ לְהִדְבֵק בְּנִקְבָּה, שְׁמוּצִיא וְרַע שָׁל
רַבִּיהַ מִרְאֵשׁ הַמַּח בְּאוֹתָהּ אִמָּה וּמִטִּיל בְּנִקְבָּה
וּמִמֶּנּוּ הִנְקָבָה מִתְעַפְּרֵת. נִמְצָא שָׁכַל אֵיבָרֵי הַגּוֹף
בְּלֵם נִדְפָּקִים בְּנִקְבָּה, וְהִנְקָבָה אוֹחֶזֶת הַכֹּל.
בְּדִנְמָה זוֹ שְׁנִינּוּ, כָּל הַמְשָׁלִים לַעֲשָׂרָה רֵאשׁוּנִים
שָׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, נוֹטֵל שְׂכָר בְּלֵם. רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
בְּנִגְדַּב בְּלֵם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב (שְׁמוּאֵל-ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּירֶד,
וְכִתּוּב יִירֶד ה' לְעֵינַי כָּל הָעָם עַל הַר סִינַי.
(לֹא נִזְרָסִים תִּנָּא) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּירֶד, לָאֵן יִירֶד? אִם תֵּאמְר
שְׁיִירֶד לְסִינַי, תִּירֵי כְּתוּב עַל הַר סִינַי, וְלֹא כְּתוּב
בְּהַר סִינַי?

אֵלֶּא וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּירֶד, לָאֵן יִירֶד? אָמַר רַבִּי יוֹסִי
(אָמַר רַבִּי יְחִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא), יִירֶד בְּדִרְגוֹתָיו מִדְּרָגָה
לְדִרְגָּה וּמִכְּתָר לְכְּתָר עַד שְׁנִדְבֵק בְּאָרְצָן תִּזּוּ, וְאִז
הֵאִירָה הַלְּבָנָה וְעִמְדָה בְּשִׁלְמוֹת. זְהוּ שְׁכַתוּב וַיֵּט
שָׁמַיִם וַיִּירֶד, לְאָרְצָן תִּזּוּ. וְאִז כְּתוּב עַל הַר סִינַי. מָה
עֹמֵד עַל הַר סִינַי? הִנּוּחַ אוֹמֵר זוֹ שְׁכִינָה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר מִכָּאן, (שמות יט) מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו
 ה' בָּאֵשׁ. וְכַתּוּב (דברים ה) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ
 אוֹכֵלָה הוּא. וְכַתּוּב (בראשית יט) וְה' הִמְטִיר עַל סֹדֶם
 וְעַל עֲמֹרָה נִפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וְה'
 הִמְטִיר - זוּהִי אֶרֶץ. מֵאִיזָה מְקוֹם נָטַל אֶת זֶה?
 סוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁכַתּוּב מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם,
 מִן הַשָּׁמַיִם מִמָּשׁ. רַבִּי חֵיִיא אָמַר מִכָּאן, וַיְדַבֵּר
 אֱלֹהִים אֶת כָּל, כָּל - הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל, שְׁחֵרֵי בְּזָה
 תְּלוּי הַכֹּל.

לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי. רַבִּי יִצְחָק
 אָמַר, אֱלֹהִים אַחֲרַיִם - לְהוֹצִיא שְׂכִינָתָה. עַל
 פְּנֵי - לְהוֹצִיא פְּנֵי הַמֶּלֶךְ שְׂכִינָתָה נִרְאָה הַמֶּלֶךְ
 הַקְּדוֹשׁ, וְהֵם שְׁמוֹ, וְהוּא הֵם. הוּא שְׁמוֹ, שְׁכַתּוּב
 (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי. הוּא וְשְׁמוֹ אֶחָד הוּא.
 פָּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

שָׁנָה רַבִּי שְׂמֵעוֹן, אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁחֵקְדוֹשׁ פָּרוּךְ
 הוּא קָרָא לָהֶם אָדָם, שְׁכַתּוּב (יחזקאל לד) וְאִתָּן
 צֵאנִי צֵאן מִרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, (ויקרא א) אָדָם כִּי

יְקָרִיב מִכֶּם. מָה הַטַּעַם קָרָא לָהֶם אָדָם? מִשּׁוֹם
 שְׂכָתוֹב (דברים ד) וְאַתֶּם הִדְבַּקִּים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם. אַתֶּם
 וְלֹא לְשָׂאֵר עַמִּים. וּמִשּׁוֹם כִּד אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם
 קְרוּיִים אָדָם, וְאִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת קְרוּיִים
 אָדָם.

וַיִּשְׁנֵנוּ, אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בִּיּוֹן שְׂאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל
 נִמְזַל, נִכְנָם לַבְּרִית שְׁנוֹר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עִם אַבְרָהָם, שְׂכָתוֹב (בראשית כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת
 אַבְרָהָם בְּכָל. וְכָתוֹב (מיכה ז) חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וְהִתְחִיל
 לְהַכְּנִים לַמָּקוֹם הַזֶּה. (אדם) בִּיּוֹן שְׂזוּכָה לְקַיִם מַעֲוֹת
 הַתּוֹרָה, נִכְנָם לְאָדָם (למקום) וְנִדְבַק בְּגוֹף הַמַּלְאָךְ, וְאִין
 נִקְרָא אָדָם.

וַיִּרְעֵ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אָדָם. כֹּא וְרֵאָה, כָּתוֹב
 בְּיִשְׂמַעְאֵל וְהוּא יְהִיָּה פָּרָא אָדָם. פָּרָא
 אָדָם, וְלֹא אָדָם. פָּרָא אָדָם, מִשּׁוֹם שְׂנַמְזַל,
 וְרֵאָשִׁיתוּ שָׁל אָדָם הָיָה כּוּ, שְׂכָתוֹב (בראשית יז)
 וַיִּשְׂמַעְאֵל בְּנוֹ בֶן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהַמְלוֹ אֶת
 בְּשֵׁר עַרְלָתוֹ. בִּיּוֹן שְׂנַמְזַל נִכְנָם לְרֵאָשִׁית הַזֹּאת

שְׁנֵקְרֵאת כּל. וְהוּ שְׁכָתוּב וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם,
 וְלֹא אָדָם. יְדוּ בְּכָל, יְדוּ בְּכָל וְדָאֵי - וְלֹא יוֹתֵר,
 מְשׁוּם שְׁלֹא קִבֵּל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה. רֵאשִׁית הָיְתָה כּוּ
 מְשׁוּם שְׁנִמּוּל, וְלֹא הַשְׁתַּלֵּם בְּמְצוּוֹת הַתּוֹרָה. אֲבָל
 יִרְעֵ יִשְׂרָאֵל שְׁנִשְׁלָמוּ בְּכָל, נִקְרָאוּ אָדָם מְמָשׁ,
 וְכָתוּב (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבְלֵ נַחֲלָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מְשׁוּם כֶּךָ כָּל הַפְּרָצוּפִים מִתְּרִים,
 פָּרַט לְפְרָצוּף אָדָם. רַבִּי יַצְחָק אָמַר,
 כְּשֶׁנֶּעֱשֶׂה, נִרְאֶה שְׁחָקוּק תּוֹף הַחֲקִיקוֹת שֶׁל
 הַשְּׁלֵמוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ מֵה שְׂאֵנָשִׁים
 אוֹמְרִים, קִשְׁרֵיּוֹ בְּרוּחַ מְצוּיִים בַּצּוֹרָה.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה הוֹלֵךְ מִקְפּוּטְקֵיָא לְלוֹד לְרֵאוֹת
 אֶת רַבִּי שְׂמַעוֹן שְׁתֵּיהָ שָׁם, וְהָיָה רַבִּי חֲזַקְיָה
 הוֹלֵךְ עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חֲזַקְיָה, זֶה
 שְׂשֵׁנִינוּ לְפָנֵי רַבִּי שְׂמַעוֹן וְהוּא יְהִי (דף פו ע"ב) פָּרָא
 אָדָם - וְדָאֵי כֶּךָ הוּא. וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר - סוּף
 הַפְּסוּק, שְׁכָתוּב וְעַל פָּנֵי כָּל אֶחָיו יִשְׁכֵּן. מֵה זֶה
 וְעַל פָּנֵי כָּל אֶחָיו יִשְׁכֵּן?

אָמַר לוֹ, לֹא שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָמַר, שְׁחַרְי לְמַדְנֹו,
בְּתוֹב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֵשָׁה.
אֲשֶׁר שָׁם מֵשָׁה - אֶתָּה יָכוֹל לוֹמַר. אֲבָל שְׁלֹא שָׁם
מֵשָׁה - אֵינְךָ יָכוֹל לוֹמַר.

פָּתַח רַבִּי יְהוֹנָתָן וְאָמַר, (שם) כִּי הוּא חַיִּיךָ וְאֶרְךָ
יָמֶיךָ. מִי שְׁזוֹכָה בַּתּוֹרָה וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה,
זוֹכָה לְשָׁנֵי חַיִּים - אֶחָד בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֶחָד בְּעוֹלָם
הַבָּא, שְׁכַתוֹב חַיִּיךָ, שָׁנִים. וְכֹל מִי שֶׁנִּפְרָד מִמֶּנָּה,
כְּמִי שֶׁנִּפְרָד מִן הַחַיִּים, וְכִי שֶׁנִּפְרָד מִרַבִּי שְׁמַעוֹן,
כֹּאֲלוֹ נִפְרָד מִהַכֹּל.

וַיְמַח בַּפֶּסֶק הַזֶּה שֶׁהוּא פּוֹתַח פְּתַח לֹא יִכְלֹנוּ
לְהַכְנִים אֱלֹו - דְּבָרֵי תּוֹרָה הַנְּסֻתָּרִים עַל
אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אִוִי לְדוֹר שְׂרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי
יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ. שְׁכַשְׂאָנוּ עוֹמְדִים לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן,
מֵעֵינֹוֹת הַלֵּב פְּתוּחִים לְכֹל עֶבֶר וְהַכֹּל מִתְנַלָּה.
וְכִשְׁנִפְרָדִים מִמֶּנּוּ, לֹא יוֹדְעִים דָּבָר, וְכֹל הַמֵּעִינֹוֹת
נִסְתָּמִים.

אמר רבי חזקיה, הינו שכתוב (במדבר יא) ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים. כמנורה הזו שמאירים ממנה כמה מנורות, והיא מצויה בקיומה. כך רבי שמעון בר יוחאי בעל המנורות הוא מאיר לכל, והאור לא זו ממנו ונמצא בקיומו. הלכו עד שהגיעו אליו.

בשהגיעו אליו, מצאוהו שהיה יושב ועוסק בתורה, והיה אומר (תהלים קב) תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו. כל תפלת ישראל היא תפלה, ותפלת העני עליונה מכלם. מה הטעם? משום שזו עולה עד פסא הכבוד של המלך ומתעפרת בראשו. ותקדוש ברוך הוא משתבח (מהעטף) באותה תפלה ודאי, תפלת העני נקראת תפלה.

כי יעטף. עטוף זה אינו עטוף של כסוי, שהרי אין לו. אלא כתוב כאן כי יעטף, וכתוב שם (איכה ב) העטופים ברעב. ולפני ה' ישפך שיחו, שקובל לפני רבונו. וזה נוח לפני תקדוש ברוך

הוא, משום שהעולם מתקיים בו כשלא נמצאים
 שאר מקימי העולם בעולם. אוי למי שאותו העני
 יקבל עליו לרבנו, משום שהעני קרוב למלך יותר
 מכלם, שפּתּוּב (שמות כב) וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי
 וְשָׁמַעְתִּי כִּי תִנּוֹן אָנֹכִי.

ולשאר בני העולם - לפעמים ששומע ולפעמים
 שלא שומע. מה הטעם? משום שדיור
 המלך הוא בכלים השבורים הללו, שפּתּוּב (ישעיה
 ט) וְאֵת דִּבְא וּשְׁפַל רוּחַ. וְכַתּוּב (תהלים לד) קָרוֹב ה'
 לְנִשְׁפָּרֵי לֵב. (שם נה) לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְבָה אֱלֹהִים לֹא
 תבזה.

מכאן שנינו, מי שנוזף בעני - נוזף בשכינה,
 שפּתּוּב וְאֵת דִּבְא וּשְׁפַל רוּחַ, וְכַתּוּב (משלי
 כב) כִּי ה' יְרִיב רִיבָם וְגו'. משום שהאפוזרופוס
 שלהם חזק ושולט על הכל, שלא צריך עדים ולא
 צריך דין אחר, ולא נוטל משכונן בשאר הדינים.
 ואיזה משכונן נוטל? נשמות בני אדם, שפּתּוּב
 וְקָבַע אֶת קִבְעֵיהֶם נִפְשׁוּ.

עוֹד אָמַר, תּוֹפֵלָה לְעֵנִי - כָּל מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא תּוֹפֵלָה,
 דְּבַר עֲלִיּוֹן הוּא, שֶׁהוּא עוֹלָה לְמְקוֹם (שֶׁהַקְדוּשָׁה
 בְּרוּךְ הוּא) עֲלִיּוֹן. תּוֹפֵלָת הָרֵאשִׁי הֵן הַתּוֹפְלִין שֶׁל הַמְּלֶכֶךְ
 שְׂמִנִּיחַ אוֹתָם.

רַבִּי שְׂמֵעוֹן סוֹבֵב רֵאשׁוּ, וְרָאָה אֶת רַבִּי יְהוּדָה
 וְאֶת רַבִּי חֲזַקְיָה שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו. אַחֲרַיִם, שְׂפִימִים,
 הִסְתַּכֵּל בָּהֶם. אָמַר לָהֶם, אוֹצֵר הָיָה לָכֶם וְאֶבֶד
 מִכֶּם. אָמְרוּ לוֹ, וְדַאי שֶׁפִּתַּח עֲלִיּוֹן פִּתַּח מוֹרְנוֹ,
 וְלֹא יִכְלְנוּ לְהַכְנִים בּוֹ.

אָמַר, מַה הוּא? אָמְרוּ לוֹ, (בְּרֵאשִׁית טו) וְהוּא יְהִיָּה
 פְּרָא אָדָם. וְסוֹף הַפְּסוּק אָנוּ רוֹצִים לְדַעַת,
 שֶׁפִּתּוּב וְעַל פְּנֵי כָּל אֶחָיו יִשְׁכֵּן. מַה זֶה עַל פְּנֵי
 כָּל אֶחָיו? שֶׁהָרִי בְּרוּר שֶׁל כָּל הַפְּסוּק יִדְעֵנוּ, וְאֶת
 זֶה לֹא יִדְעֵנוּ, שֶׁסוֹף הַכֶּתוּב לֹא נִרְאָה כְּרֵאשׁוֹ.

אָמַר לָהֶם, חֲיִיכֶם, הַכֹּל הוּא דְבַר אֶחָד, וְנִבְרָאָה
 אֶחָת עוֹלָה. שְׂנִינּוּ, בְּמַה פְּנִים לְפְנִים יִשׁ
 לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: פְּנִים הַמְּאִירִים. פְּנִים שֶׁלֹּא
 מְאִירִים. פְּנִים תּוֹחֲתוֹנִים. פְּנִים (דף פז ע"א) רְחוּקִים. פְּנִים

קְרוּבִים. פָּנִים שְׁלֹפָנִים. פָּנִים שְׁלַחוּץ. פָּנִים שָׁל
יְמִין. פָּנִים שָׁל שְׂמאל.

בֹּא וּרְאֵה, אֲשֶׁר־יָהֶם יִשְׂרָאֵל לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׂאֲחֻזִּים בַּפָּנִים הָעֲלִיוֹנִים שָׁל הַמְּלָךְ
בְּאוֹתָם פָּנִים שֶׁהוּא וְשִׁמוֹ אֲחֻזִּים בָּהֶם, וְהֵם וְשִׁמוֹ
אֶחָד הוּא, וְשָׂאֵר הָעַמִּים אֲחֻזִּים בְּאוֹתָם פָּנִים
רְחוּקִים, בְּאוֹתָם פָּנִים תַּחְתּוֹנִים, וְלִכְּן יֵהם רְחוּקִים
מִגּוֹף הַמְּלָךְ, שֶׁהָרִי רָאִינוּ כָּל אוֹתָם שָׁל מַצְרַיִם,
קְרוּבֵי יִשְׁמַעֵאל, כְּמוֹ אֲחִים וְקְרוּבִים הָיוּ לוֹ, וְכָל־ם
הָיוּ בַּפָּנִים תַּחְתּוֹנִים וּבְאוֹתָם פָּנִים רְחוּקִים.

וּבְגִלְלֵי אֲבָרָהֶם, כְּשֶׁנִּמְוֹל יִשְׁמַעֵאל, זָכָה שֶׁשָּׂם
מְדוּרוֹ וְחֶלְקוֹ בְּמָקוֹם שֶׁשׂוֹלֵט עַל כָּל
אוֹתָם פָּנִים רְחוּקִים וְתַחְתּוֹנִים, עַל כָּל אוֹתָם פָּנִים
שָׁל שְׂאֵר הָעַמִּים. וְהוּ שֶׁכְּתוּב יָדוֹ בְּכֹל. וּמִשׁוֹם כֶּךָ
עַל פָּנַי כָּל אֲחָיו יִשְׁכַּן. כְּלוּמַר, יִשִּׁים מְדוּרוֹ וְחֶלְקוֹ
לְמַעַלָּה מִכָּל־ם, שֶׁכְּתוּב יָדוֹ בְּכֹל, שֶׁשׂוֹלֵט עַל כָּל
שְׂאֵר הַפָּנִים שְׁלִמְטָה, וּמִשׁוֹם כֶּךָ עַל פָּנַי כָּל אֲחָיו
וַדַּאי, שְׁלֵא זָכוּ כְמוֹתוֹ.

בָּאוּ רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי חֲזַקְיָה וְנִשְׁקוּ יְדוּ. אָמַר רַבֵּי
 יְהוּדָה, הֵינּוּ מֵה שְׂאֵנָשִׁים אוֹמְרִים, יִין
 בְּשִׁמְרֵי וּנְבִיעַת הַבַּיִר, בְּקֶשֶׁר שֶׁל קִימָא מִתְעַטֵּר.
 אוֹי לָעוֹלָם בְּשִׁיסְתֵּילַק מִמֶּנּוּ מוֹרְנוּ! אוֹי לְדוֹר
 בְּשִׁיעָה יֵאָרַע בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן! אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שְׂמִפִּירִים
 אֶת מוֹרְנוּ! אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שֶׁהוּא שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ!

אָמַר רַבֵּי חֲזַקְיָה, הֲרִי שְׂנִינּוּ, בְּשִׁגְר נְמוּל נִקְרָא
 גֵּר צֶדֶק, וְלֹא יוֹתֵר. וְכֹאן אָמַר מוֹרְנוּ יְדוּ
 בְּכַל. אָמַר רַבֵּי שְׂמַעוֹן, הַכֹּל נִקְשָׁר בְּאַחֵר. אֲבָל
 שְׂנִינּוּ שְׁחֵגַר, שׁוֹנָה יִשְׂמַעְעָל, שְׂאִינּוּ גֵר. כֵּן אֲבַרְחָם
 הוּא תָּהָה, בְּנוֹ שֶׁל קְרוֹשׁ תָּהָה. וְכֹתוּב כּוּ
 בְּיִשְׂמַעְעָל, (כְּרֵאשִׁית י"ז) תָּהָה בְּרַכְתִּי אֶתוֹ. כֹּתוּב כּוּ
 בְּרַכְתִּי אֶתוֹ, וְכֹתוּב שָׁם (שֵׁם כֹּד) וְה' בְּרַךְ אֶת
 אֲבַרְחָם בְּכַל. וְעַל כֵּן כֹּתוּב יְדוּ בְּכַל.

וּמִשּׁוֹם כֵּן כֹּתוּב עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו יִשְׁכֵּן. שָׁאם
 שָׂאָר קְרוֹבֵיו נְמוּלוֹ (תְּהִיבֵרוּ), נִקְרָאִים גֵּרֵי
 צֶדֶק וְלֹא יוֹתֵר, וְהוּא יוֹתֵר וְעֲלִיּוֹן מִכֻּלָּם. כָּל שְׂכֵן
 הֵם שְׂלֹא נְמוּלוֹ שְׂעוּמְדִים בְּאוֹתָם פְּנִים רְחוּקִים,

בְּאֹתָם פְּנִים תַּחְתּוֹנִים. וְהוּא מְדוּרוֹ לְמַעַלָּה מִכָּל
הַפְּנִים שְׁלָחָם, וּמִכָּל הַפְּנִים שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת. זֶהוּ שְׂכָתוֹב עַל פְּנֵי כָּל
אֶחָיו יִשְׂכֵן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם כָּךְ הִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הַכְּרִיז וְאָמַר, לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים
אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי, שְׂזוֹתֵי הָאֱמוּנָה שְׁלוֹ.

לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. הֲרִי נִתְּבֵאֵר.
וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל הַפְּרָצוּפִים מִתְּרִים, פָּרַט
לְפָרְצוֹף אָדָם, שְׁתֵּרֵי פְּרָצוֹף זֶה שׁוֹלֵט בְּכָל.

דְּבַר אַחַר לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה - רַבִּי
יִצְחָק פָּתַח, אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחַטִּיא אֶת
בְּשָׂרְךָ. כִּמְהָ יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִזְהַר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה,
כִּמְהָ יֵשׁ לוֹ לְהִזְהַר שְׂלֵא יִטְעֶה בָּהֶם, וְשְׂלֵא יוֹצִיא
מִהַתּוֹרָה מֵה שְׂלֵא יוֹדֵעַ וְלֹא קִבֵּל מִרְבוֹ. שְׂכָל מִי
שְׂאוֹמֵר דְּבָרֵי תּוֹרָה מֵה שְׂלֵא יוֹדֵעַ וְלֹא קִבֵּל מִרְבוֹ,
עָלְיוֹ כָּתוּב לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה.
וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַפְרֵעַ מִפְּנֵי בְּעוֹלָם
חֲבֵא, בְּזִמָּן שְׂנַשְׂמָתוֹ תִּרְצֶה לְהַכְּפִים לְמִקּוּמָה,

דוֹחִים אוֹתָהּ תְּחוּצָה, וְתִשְׁמַד מֵאוֹתוֹ מְקוֹם
שֶׁצָּרוּרָה בְּצָרוּר תִּי שָׂאָר הַנְּשָׁמוֹת.

(רבי יהודה אומר מבאן) כְּמוֹ שֶׁשְׂנִינוּ, לָמָּה יִקְצַף תְּאֵלֵהוּם
עַל קוּלָּהּ. קוּלָּהּ - זוֹהִי נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם. אָמַר
רַבִּי תִּיֵיא, עַל זֶה פְּתוּב בִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמְקַנָּא לְשֵׁמוֹ בְּכָל. אִם מִשּׁוּם
הַפְּרָצוּפִים מְקַנָּא לְשֵׁמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמְשַׁקֵּר בְּשֵׁמוֹ, אוֹ
מִשּׁוּם הַתּוֹרָה.

שְׂנִינוּ, כָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קְדוֹשׁ, שְׂאִין לָךְ דְּבָר
בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כָּלּוּל בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם
כִּךְ צָרִיךְ לְהוֹתֵר שֶׁלֹּא יִטְעֶה בְּשֵׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ וְלֹא
יִשְׁקֵר בוֹ. וּמִי שֶׁמְשַׁקֵּר בַּמְּלָךְ הָעֲלִיּוֹן, לֹא מְכַנִּיסִים
אוֹתוֹ לַפְּלִטְרִין שֶׁל הַמְּלָךְ, וַיִּשְׁמַד מִן הָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, פְּתוּב כָּאֵן לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל
וְכָל תְּמוּנָה, וְכַתוּב שָׁם (דף פז ע"ב) (שמות לד) פְּסָל
לָךְ שְׂנִי לַחַת אֲבָנִים. כְּלוּמַר, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל
- לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ תּוֹרָה אַחֲרַת שֶׁלֹּא יִדְעָתָּ וְלֹא אָמַר
לָךְ רַבִּי. מָה הַטַּעַם? כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא.

אני הוא שעתידי להפריע ממך בעולם הבא בשעה
שהנשמה רוצה להכניס לפני, כמה מזמנים לשקר
בה ולהכניסה לגיהנום.

שנינו, אמר רבי יצחק, לא תעשה לך וגו' -
שצריך האדם שלא לשקר בשמו של

הקדוש ברוך הוא (דבר אחר לא תעשה לך פסל וגו' - שצריך האדם
שלא לשקר בשמו של הקדוש ברוך הוא, ומהו? זו ברית אמת הקיום הקדושה.

שמי שמשקר בברית הזו, משקר בשמו של הקדוש ברוך הוא) של הקשר
הראשון שנקשרו ישראל בקדוש ברוך הוא
בשנמולו, וזהו הקיום הראשון של הכל - להכניס
בברית אנבהם, שהיא קשר השכינה. וצריך אדם
שלא לשקר בברית הזו, שמי שמשקר בברית הזו,
משקר בקדוש ברוך הוא. מה השקר? הוא שלא
יכניס ברית זו לרשות אחרת, כמו שנאמר ובעל
בת אל נבר.

רבי יהודה אמר מבאן, (הושע ה) בה' פגרו כי בני
זרים ילדו - מי שמשקר בברית הזו, משקר
בקדוש ברוך הוא, משום שברית זו אחוזה בקדוש

בְּרוּךְ הוּא, וְכָתוּב לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה
אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּגו'.

לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם. רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה
הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי חִיָּא. אָמַר רַבִּי
חִיָּא, כָּתוּב וְרֵאִיתָ בַּשָּׁמַיִם אִשֶׁת יִפֶּת תֵּאֵר. מָה
הַטַּעַם, וְהָרִי כָּתוּב לֹא תִתְחַתֵּן בָּם? אָמַר לוֹ,
בְּעוֹד שָׁתֵּן קִימוֹת בְּרֵשׁוֹתָם.

וּבֹא רֵאֵה, אֵינן לָךְ אִשָּׁה בְּעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
בּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת בְּשָׂרָה בְּרֵאִוִי, שְׁשֻׁנִּינוּ,
לָמָּה סִמְךָ פָּרָשָׁה זוֹ לְבֵן סוּרֵר וּמוֹרָה? אֵלֶּא בּוֹדֵאִי
מִי שְׁנוּשֵׂא אִשָּׁה זוֹ, יוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה בֶּן סוּרֵר וּמוֹרָה.
מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁקָּשָׁה לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ זַחְמָה,
וְכָל שֶׁכֵּן אוֹתָהּ שְׁנוּשֵׂאָה בְּתַחֲלָה, שְׂדִין בְּדִין נִדְבָק
וְנִטְמָאת בָּהּ, וְקָשָׁה לְהַעֲבִיר מִמֶּנָּה הַזַּחְמָה, וְהִינּוּ
מָה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה בְּנִשְׁוֹת מִדִּין, (במדבר לא) וְכָל אִשָּׁה
יִדְעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר חֲרָגוּ.

אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שָׁל אוֹתוֹ אָדָם שִׁיּוֹרֵשׁ גִּחְלָה זוֹ
וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ, שְׁבִאוֹתָהּ יִרְשָׁה קְדוּשָׁה

נִדְבַק הָאָדָם בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כָּל שֶׁכֵּן אִם זֹכָה
 לְמַצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרִי פּוֹשֵׁט הַמֶּלֶךְ יְמִינוֹ כְּנִגְדּוֹ
 וְנִדְבַק בְּגוֹף הַקִּדּוֹשׁ. וְעַל זֶה כָּתוּב בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל,
 (דברים ה) וְאַתֶּם הִדְבַקְתֶּם בְּה' אֱלֹהֵיכֶם, וְכָתוּב (שם יד)
 בָּנִים אַתֶּם לַה'. בָּנִים אַתֶּם מִמֶּשֶׁ, שְׁכַתּוּב (שמות ד)
 בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ
 אֶתְפָּאֵר.

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם וְגו'. רַבִּי שִׁמְעוֹן פְּתַח, (מלכים ב-
 ה) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ הַגִּידִי
 לִי מַה יֵּשׁ לָךְ בַּבַּיִת. אָמַר לָהּ אֱלִישָׁע, כָּלוּם יֵשׁ
 לָךְ עַל מַה שֶׁתִּשְׁרָה בְּרַכַּת הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?
 שֶׁשְׁנִינוּ, אָסוּר לְאָדָם לְבָרֵךְ עַל שְׁלֶחַן רֵיק, מַה
 הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהַבְּרָכָה שְׁלֹמַעְלָה לֹא שׁוֹרָה
 בְּמָקוֹם רֵיק.

וּמִשּׁוֹם כֵּן צָרִיךְ אָדָם לְסַדֵּר עַל שְׁלֶחַנוֹ לָחֶם אֶחָד
 או יוֹתֵר לְבָרֵךְ עֲלָיו. וְאִם לֹא יִכּוֹל, צָרִיךְ
 לְהִשְׁאִיר מֵאוֹתוֹ מִזֶּן שֶׁאֵכֵל עַל מַה שֶׁיְּבָרֵךְ, וְלֹא
 יִמָּצֵא שְׁמֵבְרָךְ בְּרִיקָנוֹת.

כִּיּוֹן שְׂאֵמְרָה אֵינן לְשִׁפְחָתָךְ כָּל כְּפִית כִּי אִם
 אָסוּף שָׁמֶן - אָמַר, וַדַּאי הָרִי בְּרָכָה
 שְׁלֵמָה בְּזוֹת, שְׁכַתוֹב (קהלת ז) טוֹב שֵׁם מִשָּׁמֶן טוֹב.
 שְׁשֵׁם קְדוֹשׁ יוֹצֵא מִשָּׁמֶן לְהַתְּפִירָךְ וּלְהַדְּלִיק
 מְנוֹרוֹת קְדוֹשׁוֹת. מֵהוּ הַשָּׁמֶן הַזֶּה? (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (בראשית ב) וַנְּהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן) רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלג) כִּשְׁמֵן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ
 וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר אֹמֵר, אֵלּוּ הָרִי אֶפְרָסִמוֹן וְד.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, טוֹב שֵׁם - כְּפִי טוֹב שֵׁם עֲלִיוֹן
 שֶׁל מְנוֹרוֹת עֲלִיוֹנוֹת קְדוֹשׁוֹת כְּשֶׁכֶּלֶן
 מְאִירוֹת מִשָּׁמֶן טוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַרְנוּ. וְאִסּוּר לְאָדָם
 לְהַזְכִּיר אֶת שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִיקְנוֹת. שְׁכָל
 מִי שֶׁמְזַכֵּר אֶת שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִיקְנוֹת,
 טוֹב לוֹ שְׁלֵא נִבְרָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם
 הַקְּדוֹשׁ, אֶלָּא אַחַר דְּבַר. (דף פח ע"א) שְׁחֵרֵי הַשֵּׁם
 הַקְּדוֹשׁ לֹא נִזְכָּר בַּתּוֹרָה אֶלָּא אַחַר שְׁנֵי דְבוּרִים
 (כְּלוּמַר עַל דְּבַר), שְׁכַתוֹב בְּרִאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ אֵלָּא עַל
 עוֹלָם שָׁלֹם, שְׁכַתוֹב (בראשית ב) כִּיֹּם עֲשׂוֹת ה'
 אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. מִכָּאן שְׁלֹא לְהִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם
 הַקָּדוֹשׁ בְּרִיקְנוּת. וְכַתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה'
 אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא. (כתוב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא, שלא להזכיר
 שם הקדוש בריקנות, אלא בברכה או בתפלה. ומי שמוזכר השם הקדוש בריקנות,
 שלא בברכה או בתפלה, פאשר נשמחו תצא ממנו עתידים להפרע ממנו ולנקם
 ממנו נקמות, שכתוב כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא.)

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהִי בְרָכָה? הַשֵּׁם
 הַקָּדוֹשׁ. מִשּׁוֹם שְׁמִמְנוּ נִמְצְאָת הַבְּרָכָה
 לְכָל הָעוֹלָם, וְהַבְּרָכָה לֹא נִמְצְאָת עַל מְקוֹם רֵיק
 וְלֹא שׁוֹרָה עָלָיו. וְהוּוֹ שְׁכַתוֹב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה'
 אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
 כַּתוּב (שם א) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי,
 וְכַתוּב בְּפָנַי (שמות מז) שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקַטְהוּ וּבַיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה בוֹ. כִּיֹּן שְׁלֹא נִמְצְאָ בוֹ
 מִזְוָנוֹת, אִיזוּ בְרָכָה נִמְצְאָת בוֹ?

אֵלֶּא כֶּךָ שְׁנִינוּ, כָּל הַבְּרָכוֹת שְׁלֹמְעָלָה וְשְׁלֹמֶטָה
 תְּלוּיֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְשְׁנִינוּ, לָמָּה לֹא
 נִמְצָא מִן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי? מִשּׁוּם שְׂמֵאוֹתָו יוֹם
 מִתְּפָרְכִים כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים, וְכֹל אֶחָד
 וְאֶחָד נוֹתֵן מְזוֹנוֹ לְמִטָּה, כָּל אֶחָד בַּיּוֹמוֹ, מֵאוֹתָהּ
 בְּרָכָה שְׂמֵת־פְּרָכִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ, מִי שֶׁהוּא בְּדַרְגַּת הָאֱמוּנָה, צָרִיךְ
 לְסִדֵּר שְׁלֶחֶן וּלְתַקֵּן סְעוּדָה בְּלַיִל שֶׁבֶת
 בְּדֵי שְׂמֵת־פְּרָךְ שְׁלֶחֶנוּ כָּל אוֹתָם שֵׁשֶׁה יָמִים, שְׁחֵרֵי
 בְּאוֹתוֹ זְמַן מְזַדְּמָנֵת הַבְּרָכָה לְהַתְּפָרֵךְ כָּל שֵׁשֶׁת יָמֵי
 הַשֶּׁבֶת, וְהַבְּרָכָה לֹא נִמְצְאָת בְּשֶׁלֶחֶן רִיק, וְעַל כֶּךָ
 צָרִיךְ לְסִדֵּר שְׁלֶחֶנוּ בְּעֶרֶב שֶׁבֶת בְּלַחֲמִים וּמְזוֹנוֹת.
 רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִפְלוּ בַּיּוֹם הַשֶּׁבֶת גַּם. רַבִּי
 יְהוּדָה אָמַר, צָרִיךְ לְהַתְּעַנֵּג בַּיּוֹם הַזֶּה וּלְאָכַל
 שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשֶׁבֶת, בְּדֵי שְׂמֵמְצָאוּ שֶׁבַע וְעֵנֵג
 בַּיּוֹם הַזֶּה בְּעוֹלָם.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, לְחֻזְמִין בְּרָכָה בְּאוֹתָם יָמִים
 שְׁלֹמְעָלָה שְׂמֵת־פְּרָכִים מִן הַיּוֹם הַזֶּה, וּבַיּוֹם

הָיָה מְלֵא רֵאשׁוֹ שֶׁל זְעִיר אַנְפִּין מִטַּל שְׁנוֹת מִהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ הַנִּסְתָּר שֶׁל הַכֹּל, וּמִטַּיִל לְשִׁדָּה הַתְּפוּחִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים מִשְׁנַכְנְסֵת שַׁבָּת, שְׁכַלְכְּלֵם יִתְבָּרְכוּ בְּאֶחָד.

וְעַל זֶה צָרִיךְ אָדָם לְהִתְעַנֵּג שֶׁלֹּשׁ הַפְּעָמִים הַלָּלוּ, שְׁחֵרֵי בֹהַ תְּלוּיָה הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה - בְּעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ, וּבְזְעִיר אַנְפִּין, וּבְשִׁדָּה הַתְּפוּחִים. וְצָרִיךְ אָדָם לְהִתְעַנֵּג בָּהֶם וּלְשַׂמַּח בָּהֶם. וּמִי שֶׁגִּזְרַע סְעוּדָה מֵהֶם, מֵרָאָה פָּנָם לְמַעְלָה, וְעָנְשׁוּ שֶׁל הָאָדָם הַחוּא נְדוּל.

מִשׁוּם כִּי צָרִיךְ לְסַדֵּר שְׁלַחְנוּ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים מִשְׁנַכְנְסֵת שַׁבָּת, וְלֹא יִמְצֵא שְׁלַחְנוּ רִיק, וְתִשָּׁרַח עָלָיו הַבְּרָכָה כֹּל שְׂאֵר יְמוֹת הַשַּׁבָּת, וּבְדַבָּר הַזֶּה מֵרָאָה וְתוֹלָה אֶת הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, זֶה מִי שְׁמִשְׁלִים שֶׁלֹּשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, קוֹל יוֹצֵא וּמְכַרִּיז עָלָיו: (ישעיה נח) אִז תִּתְעַנֵּג עַל ה'. זוֹ סְעוּדָה אַחַת בְּנֶגֶד הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ שֶׁל כֹּל הַקְּדוֹשִׁים. וְהַרְבֵּבְתִּיךְ עַל בְּמִתִּי

אָרִיז - זוּ סְעוּדָה שְׁנֵייה בְּנֶגֶד שְׂרָה הַתְּפוּחִים
הַקְּדוּשִׁים. וְהֵאֱבֹלְתִיךָ נְחֹלֶת יַעֲקֹב אָבִיךָ - זוּהִי
הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁהִשְׁתַּלְּמָה בְּזַעִיר אֲנֹפִין.

וּבְנֶגְדָם צָרִיךְ לְהִשְׁלִים סְעוּדָתוֹ, וְצָרִיךְ לְהִתְעַנֵּג
בְּכָל הַסְּעוּדוֹת וְלִשְׂמַח בְּכָל אַחַת וְאַחַת
מֵהֶן, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הָאֲמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, וּמִשּׁוּם כִּי
הַשְּׂבֵת נִתְכַבְּדָה מִכָּל שְׂאֵר הַזְּמַנִּים וְהַחֲנִים, מִשּׁוּם
שֶׁהַכֹּל בָּהּ נִמְצָא, וְלֹא נִמְצָא כִּי בְּכָל הַזְּמַנִּים
וְהַחֲנִים. אָמַר רַבִּי תִּיבֵי, מִשּׁוּם כִּי, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל
נִמְצָא בּוֹ, נִזְכָּר שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, שְׂפָתוֹב (בראשית ב)
וַיִּכַּל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁכַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.
וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי.

רַבִּי אֲבָא (רב המנונא סבא), כְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּסְעוּדָת
הַשְּׂבֵת, הָיָה שְׂמֵחַ בְּכָל אַחַת וְאַחַת, וְהָיָה
אוֹמֵר: זוּהִי סְעוּדָה קְדוּשָׁה שֶׁל הָעֵתִיק הַקְּדוּשׁ
הַנִּסְתָּר שֶׁל הַכֹּל. בְּסְעוּדָה הָאֲחֵרָת הָיָה אוֹמֵר:
זוּהִי סְעוּדָה שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵן בְּכָל
הַסְּעוּדוֹת. וְהָיָה שְׂמֵחַ בְּכָל אַחַת וְאַחַת. כְּשֶׁהָיָה ^{דף}

משלים את הסעודות, אומר: נשלמו סעודות
האמונה.

בשרבי שמעון היה בא לסעודה, היה אומר בך:
התקינו סעודה של האמונה העליונה.
התקינו סעודת המלך. והיה יושב ושמח.
בשהשלים סעודה שלישית, היו מבריונים עליו:
אז התענג על ה' והרבבתיך על במתי ארץ
(ישעיה נח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך.

אמר רבי אלעזר לאביו, איך מתקנים את
הסעודות הללו? אומר לו, ליל שבת פתוב
והרבבתיך על במתי ארץ. בו בלילה מתברכת
הגבירה וכל שדה התפוחים, ומתברך שלחנו של
אדם, ונשמה נוספת, ואותו הלילה שמחת
הגבירה הוא. וצריך אדם לשמח בשמחה ולאכל
סעודת הגבירה.

ביום השבת, בסעודה השנייה פתוב אז התענג
על ה'. על ה' ודאי. שאותה שעה נגלה
העתיק הקדוש, וכל העולמות בשמחה, והשלמות

והַחֲדוּתָהּ שֶׁל הָעֵתִיק אָנוּ עוֹשִׂים, וְזוֹהִי סְעוּדָתוֹ
וְדַאי.

בַּסְּעוּדָה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל שֶׁבֶת כָּתוּב וְהַאֲבִלְתִּיךָ
נִחַלְתָּ יַעֲקֹב אָבִיךָ. זוֹהִי הַסְּעוּדָה שֶׁל
זְעִיר אַנְפִּין שֶׁהוּא בְּשִׁלְמוֹת. וְכָל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים
מֵאוֹתָהּ שִׁלְמוֹת מִתְּבָרְכִים. וְצָרִיךְ אָדָם לְשַׂמַּח
בַּסְּעוּדָתוֹ וּלְהַשְׁלִים הַסְּעוּדוֹת הַלְלוֹ, שֶׁהֵן סְעוּדוֹת
הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁל זֶרַע קְדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהָאֱמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה הִיא שְׁלֵמָה וְלֹא שֶׁל עַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. וּמִשׁוּם כֵּן אָמַר,
(שְׁמוֹת ל"א) בִּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

בֵּן וּרְאֵה, בַּסְּעוּדוֹת הַלְלוֹ נוֹדְעִים יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם
בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם בְּנֵי
הָאֱמוּנָה, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם סְעוּדָה אַחַת מֵהֶם, מֵרְאֵה
פָּנָם לְמַעַלָּה, וּמֵרְאֵה אֶת עֲצָמוֹ שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ
הָעֲלִיוֹן, שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְשֶׁאֵינוֹ מִזֶּרַע
קְדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנוֹתְנִים עֲלָיו חֹמֶר שֶׁל שְׁלֵשָׁה
דְּבָרִים - דִּין תְּגִיהָנָם וְכוּ'.

וּבֹא רְאֵה, בְּכֹל שָׂאֵר הַזְּמַנִּים וְהַחֲנִים צָרִיךְ אָדָם
 לְשַׁמַּח וּלְשַׁמַּח אֶת הָעֲנִיִּים, וְאִם הוּא שֹׁמֵחַ
 לְבָדוֹ וְלֹא נוֹתֵן לְעֲנִיִּים - עֲנֵשׂוּ רַב, שְׂחַרֵי לְבָדוֹ
 שֹׁמֵחַ, וְלֹא נוֹתֵן שִׂמְחָה לְאַחֵר. עֲלִיו פָּתוּב (מלאכי ג)
 וְזֵרִיתִי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם פָּרֵשׁ חֲנִיכֶם. וְאִם הוּא
 שֹׁמֵחַ בְּשִׁבְתוֹ, אֵף עַל נַב שְׂלֹא נוֹתֵן לְאַחֵר - לֹא
 נוֹתֵנִים עֲלָיו עֲנֵשׂ כְּבִשְׂאֵר הַזְּמַנִּים וְהַחֲנִים, שִׁבְתוֹ
 פָּרֵשׁ חֲנִיכֶם. אָמַר פָּרֵשׁ חֲנִיכֶם, וְלֹא פָּרֵשׁ
 שִׁבְתְּכֶם. וְכָתוּב (ישעיה א) חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שִׁנְאָה
 נַפְשִׁי. וְאֵלֹו שִׁבְתָּ לֹא אָמַר.

וּמִשׁוֹם כֶּךָ פָּתוּב פִּינִי וּבֵין פִּינִי יִשְׂרָאֵל. וּמִשׁוֹם
 שְׂכָל הָאֱמוּנָה נִמְצְאָה בְּשִׁבְתוֹ, נוֹתֵנִים
 לְאָדָם נְשִׂמָה אַחֲרָת, נְשִׂמָה עֲלִיוֹנָה, נְשִׂמָה שְׂכָל
 הַשְּׂלֵמוֹת בָּהּ, בְּדִגְמַת הָעוֹלָם הַבָּא. וּמִשׁוֹם כֶּךָ
 נִקְרְאָה שִׁבְתוֹ. מַה זֶה שִׁבְתוֹ? שֵׁם שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, שֵׁם שֶׁהוּא שְׁלֵם מְכֹל צְדָדָיו.

אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, וְדַאי כֶּךָ הוּא. אֵוִי לְאָדָם שְׂלֹא
 מִשְׁלִים אֶת שִׂמְחָה הַמְּלֹךְ הַקְּדוֹשׁ. וּמַהִי

שְׂמֵחָתוֹ? אֵלֹהֵי שְׂלֹשׁ הַסְּעוּדוֹת שֶׁל הָאֱמוּנָה,
 סְעוּדוֹת שְׂאֵבְרָהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב כְּלוּלִים בָּהֶם,
 וְכֻלָּם שְׂמֵחָה עַל שְׂמֵחָה, אֱמוּנָה שְׂלֵמָה מְכַל
 צְדָדָיו.

שְׂנִינֵנוּ, בַּיּוֹם הַזֶּה מִתְּעַפְּרִים הָאֲבוֹת, וְכָל הַבָּנִים
 יוֹנְקִים, מֵה שְׂאִין בֵּן בְּכָל שְׂאָר הַחֲגִים
 וְהַזְּמַנִּים. בַּיּוֹם הַזֶּה רִשְׁעֵי הַגִּיהֶנֶם נָחִים. בַּיּוֹם הַזֶּה
 כָּל הַדִּינִים נִכְפִּים וְלֹא מִתְּעוֹרְרִים בְּעוֹלָם. בַּיּוֹם
 הַזֶּה הַתּוֹרָה מִתְּעַפְּרָת בַּעֲטָרוֹת שְׂלֵמוֹת. בַּיּוֹם הַזֶּה
 שְׂמֵחָה וְתַפְנוּק נִשְׁמָעִים בְּמֵאֲתִים וַחֲמִשִּׁים
 עוֹלָמוֹת.

בֹּא וּרְאֵה, בְּכָל יְשׁוּת יְמֵי הַשְּׁבֵת, כְּשֶׁמִּגִּיעַה שְׁעַת
 תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הַדִּין הַקָּשָׁה שׁוֹלֵט וְכָל
 הַדִּינִים מִתְּעוֹרְרִים, אֲבָל בַּיּוֹם הַשְּׁבֵת, כְּשֶׁמִּגִּיעַ זְמַן
 תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, נִמְצָא רְצוֹן הַרְצוֹנוֹת, וְהַעֲתִיק
 הַקָּדוֹשׁ מְנַלְּחָה רְצוֹנוֹ, וְכָל הַדִּינִים נִכְפִּים, וְנִמְצָא
 רְצוֹן וְשְׂמֵחָה בְּכָל.

וּבְרָצוֹן הָיָה הַסְתַּלֵּק מִשָּׁה, הַנִּבְיָא הַנִּצְאָמֵן הַקָּדוֹשׁ
 מִן הָעוֹלָם, כִּי לְהוֹדִיעַ שְׂלֵא בְדִין
 הַסְתַּלֵּק, וְאוֹתָהּ שָׁעָה (דף פט ע"א) בְּרָצוֹן שֶׁל הָעֵתִיק
 הַקָּדוֹשׁ יִצְאָה נִשְׁמָתוֹ וְנִטְמָנָה בּוֹ. מִשּׁוּם כֵּן וְלֹא
 יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ כְּתוּב. מָה הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ
 טָמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים, וְלֹא יוֹדְעִים עֲלֵיוֹנִים
 וְתַחְתּוֹנִים - אַף כָּאֵן נִשְׁמָה זֶה שֶׁנִּטְמָנָה בְּרָצוֹן הָיָה
 שֶׁהַתְּנַלְּהָ בְּשַׁעַת הַפְּלִיטָה מִנְחַת הַשְּׁכֵת, כְּתוּב וְלֹא
 יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ, וְהוּא טָמִיר מִכָּל הַטְּמִירִים
 שֶׁל הָעוֹלָם, וְהַדִּין לֹא שׁוֹלֵט בּוֹ. אֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ שֶׁל
 מִשָּׁה!

שְׁנֵינּוּ, בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהַתּוֹרָה מִתְעַטֶּרֶת בּוֹ,
 מִתְעַטֶּרֶת בְּכָל, בְּכָל אוֹתָן מַצּוּוֹת, בְּכָל
 אוֹתָן גְּזֻרוֹת וְעֲנָשִׁים, בְּשִׁבְעִים עֲנָפִים שֶׁל אֹר
 שְׁזוֹהָרִים מִכָּל צַד וְצַד. מִי רָאָה הָעֲנָפִים שִׁיּוֹצְאִים
 מִכָּל עֲנָף וְעֲנָף, חֲמִשָּׁה עוֹמְדִים בְּתוֹךְ הָאֵילָן, וְכָל
 הַפְּנִים אַחֲזוּיִם בָּהֶם? מִי רָאָה אוֹתָם שְׁעָרִים
 שֶׁנִּפְתָּחִים בְּכָל צַד וְצַד, וְכָלֵם זוֹהָרִים וּמְאִירִים
 כְּאוֹתוֹ הָאֹר שִׁיּוֹצְאָ וְלֹא פּוֹסֵק?

קול הַכְּרוֹז יוֹצֵא: הַתְּעוֹרְרוּ קְדוֹשִׁים עֲלֵינוּ,
 הַתְּעוֹרְרוּ הָעָם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּבְחַר לְמַעַלְהָ
 וּלְמַטָּה, עוֹרְרוּ שְׂמֵחָה כְּנֶגֶד רַבּוֹנְכֶם, הַתְּעוֹרְרוּ
 בְּשִׂמְחָה שְׂלֵמָה, הוֹדִמְנוּ לְשֵׁלֶשׁ שְׂמֵחוֹת שֶׁל שְׁלֹשֶׁת
 הָאָבוֹת, הוֹדִמְנוּ לְקִרְאָת הָאֱמוּנָה שֶׁל שְׂמֵחַת כָּל
 הַשְּׂמֵחוֹת. אֲשֶׁרִי חֲלָקְכֶם, יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים, בְּעוֹלָם
 הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא! זוּהִי יְרֻשָׁה לְכֶם מִכָּל הָעַמִּים
 עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. וְעַל זֶה כָּתוּב בֵּינִי
 וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּךְ הוּא וַדָּאִי. וְעַל זֶה כָּתוּב
 זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב (ויקרא
 י"ט) קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה'. וְכָתוּב (ישעיה נח)
 וְקִרְאֵת לַשַּׁבָּת עֲנֵג לְקְדוֹשׁ ה' מְכַבֵּד.

שְׁנֵינוּ, בַּיּוֹם הַזֶּה כָּל נְשִׁמוֹת הַצְּדִיקִים מִתְּעוֹדְנִים
 בְּתַפְנוּקֵי הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ, נִסְתַּר כָּל
 הַנִּסְתָּרִים, וְרוּחַ אַחַת מִהֶעֱנֵג שֶׁל אוֹתוֹ הָעֵתִיק
 הַקְּדוֹשׁ מִתְּפַשְׁטָה (הַהוּא מִתְּפַשְׁט) כָּכֵל הָעוֹלָמוֹת,
 וְעוֹלָה וַיּוֹרְדָה, וּמִתְּפַשְׁטָה לְכָל הַבָּנִים הַקְּדוֹשִׁים

לְכֹל שׁוֹמְרֵי הַתּוֹרָה, וְנֹחִים בְּמִנוּחָהּ שְׁלֵמָה,
נִשְׁכָּחִים מִכָּל כָּל הַרְגָזִים, כָּל הַדִּינִים וְכָל
הַעֲבוּרוֹת הַקְּשׁוֹת. וְהוּא שְׂכֵתוֹב (שם יד) בְּיוֹם הַנִּיחַ ה'
לְךָ מֵעַצְבֶּךָ וּמִרְגָזֶךָ וּמִן הַעֲבָרָה הַקְּשָׁה.

מִשׁוּם כֵּן שְׁקוּלָה שְׂכֵת בְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, וְכֹל מִי
שִׁשׁוֹמֵר שְׂכֵת כְּאֵלוֹ שׁוֹמֵר אֶת כָּל
הַתּוֹרָה. וְכֵתוֹב (ישעיה נז) אֲשֶׁרֵי אֲנֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וְכֵן
אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שְׂכֵת מִחֲלָלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ
מֵעֲשׂוֹת כָּל רָע. נִשְׁמָע, שְׂמִי שִׁשׁוֹמֵר אֶת הַשְּׂכֵת
כְּמִי שִׁשׁוֹמֵר כָּל הַתּוֹרָה.

רַבֵּי יוֹדְאֵי שָׂאֵל אֶת רַבֵּי שְׂמַעוֹן יוֹם אֶחָד שֶׁנִּפְגַּשׁ
עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ, אָמַר לוֹ, רַבֵּי, הֲרֵי כָתוּב (בְּפָרָשַׁת
הַשְּׂכֵת) בְּפָרָשָׁה זֹאת שְׂכֵת שִׁשׁוֹמֵר יַשְׁעֶיהָ, שְׂכֵתוֹב כֹּה
אָמַר ה' לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שְׂכֵתוֹתַי וְגו',
וְנִתְּתֵי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי וְגו'. מַה זֶה אוֹמֵר?

אָמַר לוֹ, קְפוּטְקָאֵי, קָשֶׁר אֶת חֲמוֹרְךָ בְּגִיד וְרָה,
שִׁדְבֵר תּוֹרָה צָרִיךְ צַחוּת, אוֹ תִפְךָ לְאַחֲוָרֶיךָ

וְלֹךְ אַחֲרַי וּתְכוּן לְבָבְךָ. אָמַר לוֹ, מִשׁוּם מוֹרֵי עֲשִׂיתִי
אֶת הַדָּרָה, וְאַחֲרַי מוֹרֵי אֶסְתַּכַּל בַּשְּׂכִינָה.

אָמַר לוֹ, בֵּא וּרְאֵה, דָּבָר זֶה הָרִי פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים
וְלֹא פִּרְשׁוּ דָבָר. כֹּה אָמַר ה' לְסָרִיסִים, מִי
הֵם הַסָּרִיסִים? אֵלֹו הֵם הַחֲבָרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים
בַּתּוֹרָה וּמְסַרְסִים עֲצָמָם כָּל יְשֻׁעַת יְמֵי הַשָּׁבַת
וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וּבְלֵיל הַשָּׁבַת מְזוֹרְזִים אֶת עֲצָמָם
בְּזוּזוֹנָם מִשׁוּם שְׂיודָעִים הַסּוּד הָעֲלִיזוֹן בַּשָּׁעָה
שֶׁהַגְּבִירָה מְזוּדָּנָה בַּמָּלָךְ.

וְאוֹתָם חֲבָרִים שְׂיודָעִים סוּד זֶה, מְכַוְּנִים לְכֶם
לְאַמּוֹנַת רְבוֹנָם, וּמַתְּפָרְכִים בְּפָרִי מְעִיָּהֶם
בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה. וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר.

וּנְקַרְאִים סָרִיסִים וְדַאי, בַּשְּׂבִיל לְחַבּוֹת לְשָׁבַת
לְמַצֵּא אֶת רְצוֹן רְבוֹנָם, שְׁכַתוֹב וּבְחָרוּ
בְּאֲשֶׁר חֲפָצְתִּי. מַה זֶה בְּאֲשֶׁר חֲפָצְתִּי? זֶה זְוֹנָה
הַגְּבִירָה. וּמְחֻזְקִים בְּבְרִיתִי, הַכֹּל אַחֵר. בְּבְרִיתִי

סָתָם. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמֵתְקַדֵּשׁ בְּקִדְשָׁהּ הַזֶּה
וַיִּדְרַע הַסּוּד הַזֶּה.

בֹּא וּרְאֵה, כְּתוּב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל ^{(דף}
מְלֵאכֶתְךָ וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לַה' אֱלֹהֶיךָ ^{פט ע"ב)}
וְגו'. כָּל מְלֵאכֶתְךָ - פְּאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַיָּמִים מְלֵאכֶת
בְּנֵי הָאָדָם, וּמִשׁוֹם הַדְּבָר הַזֶּה לֹא מוֹדוּנָגִים
הַחֲבֵרִים, רַק בְּזִמְנָא שְׁלֵא נִמְצָא מִמַּעֲשֵׂי בְנֵי אָדָם,
אֲלֵא מַעֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמָה מַעֲשֵׂהוּ? וַיּוֹג
הַגְּבִירָה לְהוֹצִיא נְשָׁמוֹת קְדוּשׁוֹת לְעוֹלָם.

וּמִשׁוֹם כֶּךָ בְּלִילָה הַזֶּה הַחֲבֵרִים מֵתְקַדְּשִׁים
בְּקִדְשָׁת רַבּוֹנָם וּמְכֻוֹנִים לָבָם, וַיּוֹצֵאִים
בְּנִים מַעֲלִים, בְּנִים קְדוּשִׁים, שְׁלֵא סוֹטִים יְמִינָהּ
וּשְׂמֵאלָהּ, בְּנֵי הַמְּלָךְ וְהַגְּבִירָה, וְעַל אֵלֶּה כְּתוּב
בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. לַה' אֱלֹהֵיכֶם ^(דברים יד)
וּרְאֵי. מִשׁוֹם שְׂאֵלָה נִקְרָאִים בְּנִים שְׁלוֹ, בְּנִים לְמֶלֶךְ
וְלַגְּבִירָה.

וְזוֹ דַעַת הַחֲבֵרִים שִׁינְדָעִים סוּד זֶה, בְּזֶה נִדְבָקִים,
וּמִשׁוֹם כֶּךָ נִקְרָאִים בְּנִים לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

וְאֵלֶּה הֵם שְׁהֵעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלָם. וּבְשִׁעוֹלָה
הָעוֹלָם בְּדִין, מִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּבְּנִים
הָלְלוּ וּמְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב כֹּלֵה יִרְעֵ
אַמֶּת. יִרְעֵ אַמֶּת וְדָאֵי. מַה זֶה אַמֶּת? מַבְעֵת
קְדוּשָׁה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ז) תִּתֵּן אַמֶּת
לְיַעֲקֹב. (אַמֶּת זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא) וְחִפְלֵ אַחֲדָה. וּמִשׁוּם כֶּךָ
יִרְעֵ אַמֶּת וְדָאֵי.

אֶמֶר לוֹ רַבֵּי יוֹדָאֵי, בְּרוּךְ הִרְחֵמֵן שֶׁשְׁלַחְנִי לְכָאֵן.
בְּרוּךְ הִרְחֵמֵן, שֶׁהֲרִי דְבָר זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּיךָ.
בְּכַה רַבֵּי יוֹדָאֵי. אֶמֶר לוֹ רַבֵּי שְׁמַעוֹן, לָמָּה בְּכִיתָ?
אֶמֶר לוֹ, בְּכִיתִי, שֶׁאֲמַרְתִּי אֹי לְאוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם
שֶׁדְרָכֵיהֶם כְּבַהֲמוֹת וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים,
שֶׁטוֹב לָהֶם שְׁלֵא נִבְרָאוּ. אֹי לְעוֹלָם כְּשִׁינְאָ מוֹרְנוּ
מִמֶּנּוּ, שְׁמִי יָכוֹל לְגַלּוֹת סוּדוֹת, וּמִי יוֹדֵעַ אוֹתָם,
וּמִי יִסְתַּכֵּל בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה?

אֶמֶר לוֹ, חֲתִיךָ, אֵינְ עוֹלָם אֵלֶּא לְאוֹתָם חֲבָרִים
שֶׁשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וַיִּוְדְעִים נִסְתָּרוֹת
הַתּוֹרָה. וְדָאֵי בְּאַמֶּת נִזְרוּ הַחֲבָרִים עַל עַמִּי

הָאֲרָצוֹת שְׁמֵשְׁחִיתִים דְּרַבְּכֶם וְלֹא יוֹדְעִים בֵּין יָמִין
 לְשִׁמְאֹל, שְׁחַרְיֵי הֵם בְּבַהֲמוֹת שְׁנֵאָה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם
 דִּין אֶפְלוּ בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים. וְעַל בְּנֵיהֶם כָּתוּב (הושע ב)
 כִּי בָנֵי זְנוּנִים הָמָּה. בָּנֵי זְנוּנִים מִמֶּשֶׁשׁ.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, פָּסוּק זֶה צָרִיךְ לְהַתְיַשֵּׁב בְּדַרְכּוֹ.
 כָּתוּב וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וְיָשֵׁם
 טוֹב מִבְּנִים וּמִבְּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן לוֹ. אֶתֶּן לָהֶם
 הָיָה צָרִיךְ לְהֵיוֹת! מַה זֶה אֶתֶּן לוֹ?

אָמַר לוֹ, בֵּיא וְרֵאָה, וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי, מַה זֶה
 בְּבֵיתִי? כִּמּוֹ שְׁנֵאָמַר (במדבר יב) כָּכֹל בֵּיתִי
 נֶאֱמָן הוּא. (שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא בֵּית) וּבְחֹמֹתַי, כִּמּוֹ
 שְׁנֵאָמַר (ישעיה סב) עַל חֹמֹתַיךָ יְרוּשָׁלַם הִפְקַדְתִּי
 שְׁמֵרִים. יָד וְיָשֵׁם, כְּלוּמַר, שְׂיֵצְאוּ נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת
 מִמָּקוֹם זֶה. וְאוֹתָהּ יָד, חֶלֶק הַשְּׁלֵמוֹת, טוֹב מְלֵא
 מִבְּנִים וּמִבְּנוֹת. שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן לוֹ, לְאוֹתוֹ חֶלֶק
 שְׁלֵם, אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת לְדוּרֵי דוּרוֹת. דְּכָר אַחַר אֶתֶּן
 לוֹ - לְאוֹתוֹ שְׂיִוָּדַע סוּד הַדְּכָר וַיִּתְּבֹן בְּמַה שְׁצָרִיךְ
 לְבִוֵּן.

עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּתוּב לֹא תִבְעְרוּ אִישׁ בְּכֹל
 מִשְׁבְּתֵיכֶם בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת. מָה הַטַּעַם? בְּדִי
 שְׁלֹא יֵרָאֶה דִּין בַּיּוֹם הַזֶּה. וְאִם תֹּאמְרוּ, הֲרֵי לְגִבּוֹת
 עוֹלָה? בְּכֹל מִשְׁבְּתֵיכֶם אָמַר, וְלֹא לְגִבּוֹת. וְאוֹתוֹ
 שְׁעוֹלָה לְגִבּוֹת, עוֹלָה לְכַפּוֹת דִּין אַחֵר. שְׁשָׁנִינוּ, יֵשׁ
 אִישׁ אוֹכֵל אִישׁ, וְאִישׁ הַמּוֹפֵחַ אוֹכֵל אִישׁ אַחֵר.

וּמִשּׁוֹם כֵּן מִתְנַלָּה הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה
 מִכָּל שְׂאֵר הַיָּמִים. וּבְזִמְנֵי שְׁמִתְנַלָּה
 הָעֵתִיק, לֹא נִרְאֶה דִּין בְּלָל, וְכָל הָעֲלִיזוֹנִים
 וְהַתְּחַתּוֹנִים נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה שְׁלֵמָה, וְהַדִּין לֹא
 שׁוֹלֵט.

שְׁשָׁנִינוּ, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
 הָאָרֶץ. שֵׁשֶׁת יָמִים וַדַּאי, וְלֹא בְּשֵׁשֶׁת.
 וְהַיָּמִים הַקָּדוֹשִׁים הָעֲלִיזוֹנִים הִלְלוּ נִקְרָאִים יָמִים
 שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִכְלָל בָּהֶם, וְהֵם נִכְלָלִים בּוֹ. אֲשֶׁרֵי
 חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
 בּוֹכָבִים וּמְזוֹלוֹת, עָלִיָּהֶם כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם
 תִּדְבְּקוּם בַּה' אֱלֹהֵיכֶם תַּיִם בְּלָכֶם הַיּוֹם.

כַּכֵּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. רַבִּי חֵיִיא פָּתַח, (בראשית
 ט) וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן וְגו'. וְנָהָר - זוּ נְבִיעַת
 הַמַּעֲיָן שִׁיּוּצֵא תָּמִיד וְלֹא פּוֹסֵק, וּמִנְהָר הַמַּעֲיָן הָיָה
 נִשְׁקָה כָּל צֶן הָעֵדֶן. וְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁל הַמַּעֲיָן הַקָּדוֹשׁ
 נִקְרָא אֶ"ב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹבֵעַ לְזוֹן
 אֶת הַצֶּן.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, עֵדֶן מִמַּשׁ נִקְרָא אָב, מִשּׁוּם שֶׁעֵדֶן
 זֶה נִמְצָא מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֵיִן, וּמִשּׁוּם
 כֶּךָ נִקְרָא אָב. וְהָרִי בְּאֶרְצוֹ, מִמְּקוֹם שֶׁפָּתַח חֵיל
 לְהַמְשִׁיךְ הַכֹּל נִקְרָא אֶתָּה, וְנִקְרָא אָב, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (ישעיה סג) כִּי אֶתָּה אֲבִינִי.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כַּכֵּד אֶת אֲבִיךָ - זֶה הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וְאֶת אִמְךָ - זוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶת
 אֲבִיךָ, אֶת דְּוִקָא, לְהַכְלִיל שְׂכִינָה (עליונה). רַבִּי
 יְהוּדָה אָמַר, כַּכֵּד אֶת אֲבִיךָ - סְתָם. וְאֶת אִמְךָ -
 סְתָם. שְׁחָרִי הַכֹּל הָיָה כְּמִנְיָן. אֶת - לְרַבּוֹת כָּל מָה
 שֶׁלְּמַעַלָּה וּמִפָּתָה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי אַבְיָא, מִמָּקוֹם
שֶׁמֵתְחִיל לְהַפְשֵׁף הַכֹּל, נִקְרָא אֶתָּה, יָפֵה.
שֶׁתִּירִי לְמִדְנֵוּ שְׁאוֹתוֹ הַנִּסְתָּר וְאִין בּוֹ הַתְּחִלָּה נִקְרָא
הוּא. מִמָּקוֹם שֶׁתִּירָאשִׁית נִמְצְאָת נִקְרָא אֶתָּה.
וְנִקְרָא אָב. וְהַכֹּל אַחֵר. בְּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי
עוֹלָמִים אָמֵן.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, וְדַאי הַכֹּל אַחֵר. כִּכְד אֶת אַבְיָיָ
- זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֶת אַמְרָ - זֶה כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. שֶׁתִּירִי שְׁנִינֵוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב כְּנִים
אַתֶּם לְה' אֱלֹהֵיכֶם - אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא כְּנִים.
וּבְשׁוֹם כֶּךָ הַסְתִּימוֹת שֶׁל תְּדַבֵּר, כִּכְד אֶת אַבְיָיָ
וְאֶת אַמְרָ, לְהַכְלִיל אֶת הַכֹּל שֶׁלְמַעְלָה וְשֶׁלְמַטָּה.
רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לְהַכְלִיל בּוֹ אֶת רַבּוֹ, שֶׁהוּא
מְכַנֵּים אוֹתוֹ לְעוֹלָם תָּבֵא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוּא
בְּכֹלל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שְׁנִינֵוּ, בְּחֵמֶשׁ הָאֱמִירוֹת הִלְלוּ כָּלוּל הַכֹּל. בְּחֵמֶשׁ
הָאֱמִירוֹת הִלְלוּ נְחֻקְקוּ חֵמֶשׁ אַחֲרוֹת,
וְדַאי חֵמֶשׁ תוֹךְ הַחֵמֶשׁ. תְּכִיצַד? אָנֹכִי ה' אֱלֹהֵיךָ

- בַּנְּגֵד לֹא תִרְצֶחַ. וְשָׁנִינוּ, (אָמַר רַבִּי יֶחֱזֶק אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה)
 שְׁנֵי אֱלֹהִים בְּכֹל אֶחָד נִכְלְלוּ, שְׁמֵי שְׁהוּרַג מִקְטִין
 הַדְּמוּת וְצֵלֶם שֶׁל רַבּוֹנוֹ, שְׁכַתוֹב (בראשית ט) כִּי בְּצֵלֶם
 אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכַתוּב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת
 הַכֶּסֶף דְּמוּת כְּמֵרְאֵה אָדָם.

אָמַר רַבִּי תַּיִיא, כְּתוּב (בראשית ט) שִׁפְךָ דַּם הָאָדָם
 כְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ וְגו'. (שִׁפְךָ דַּם הָאָדָם) מִי
 שִׁשְׁוֹפְךָ דָּם כְּאֵלוֹ מִקְטִין הַדְּמוּת וְהַצֵּלֶם שֶׁלֹּמְעֵלָה.
 כְּלוּמַר, לֹא הִקְטִין דְּמוּת זוֹ, אֲלָא דְּמוּת אַחֲרַת,
 מִשְׁמַע שְׁכַתוֹב שִׁפְךָ דַּם הָאָדָם כְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ.
 כְּאָדָם הָעֲלִיזוֹן מִנֵּיעַ הַפָּנִים הַזֶּה מֵאוֹתוֹ דָּם שִׁשְׁוֹפְךָ.
 מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי בְּצֵלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת
 הָאָדָם. וּמִשּׁוּם כִּי זֶה בְּזֶה תְלוּי.

לֹא יִהְיֶה לָךְ - בַּנְּגֵד לֹא תִנְאַתָּה. זֶה מִשְׁקַר בְּשֵׁמוֹ
 שֶׁל הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא שְׁנַרְשָׁם כְּאָדָם. וּבְזֶה
 כְּמָה וְכְמָה חֲטָאִים וְגִזְרוֹת וְעֲנָשִׁים תְלוּיִים. וּמִי
 שִׁמְשַׁקֵּר בְּזֶה, מִשְׁקַר בּוֹ בְּמִלָּה, שְׁכַתוֹב (הושע ה) בַּח'

בָּנָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ. וְכֵתוּב לֹא תִשָּׁתַחֲוֶה לָהֶם
וְלֹא תִעֲבָדֵם, וְזֶה בְּזֶה תִּלְוִי.

לֹא תִשָּׂא - בְּנֶגֶד לֹא תִגְנֹב. וְכֵתוּב (משלי כט) חוֹלֵק
עִם גֵּנֹב שׁוֹנֵא נַפְשׁוֹ אֶלֶּה יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד.
וְדַאי זֶה בְּזֶה תִּלְוִי, שְׁתֵּרֵי הַגֵּנֹב לְזֶה מִזְדַּמֵּן,
לְהִשָּׁבַע בְּשִׁקָּר. מִי שֶׁעוֹשֶׂה זֶה, עוֹשֶׂה זֶה.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת - בְּנֶגֶד לֹא תִעֲנֶה בְרַעְיָךְ עַד
שִׁקָּר. שָׁאֵמַר רַבִּי יוֹסִי, שַׁבָּת נִקְרְאת עֵדוּת,
וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהַעֲיִד עַל זֶה, שַׁבָּתוֹב כִּי שִׁשֶּׁת יָמִים
עָשָׂה ה' וְגו'. וְשַׁבָּת כָּלֵל (עֵדוּת) שֶׁל הַכֹּל. וְאָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מֶה שַׁבָּתוֹב (מִיבַח ז) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לֹא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וּמִי
שֶׁמַּעֲיֵד שִׁקָּר - מִשִּׁקָּר בַּשַּׁבָּת, שֶׁהוּא עֵדוּת אֱמֶת.
וּמִי שֶׁמַּשִּׁקָּר בַּשַּׁבָּת - מִשִּׁקָּר בְּכָל הַתּוֹרָה. וּמִשׁוּם
כִּף זֶה בְּזֶה תִּלְוִי.

כִּפֵּר אֶת אֲבִיךָ - בְּנֶגֶד לֹא תַחַמֵּד אִשְׁתְּ רַעְיָךְ.
וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּפֵּר אֶת אֲבִיךָ - אֲבִיךָ
מִמֶּשֶׁ. שְׁתֵּרֵי מִי שֶׁחֹמֵד אִשָּׁה וּמוֹלִיד בֵּן, הֵחֵא

מִכְבֵּד אֶת הָאֲחֵר וְשִׂינּוֹ (דף ז ע"ב) אָבִיו, וְכֹתוּב כְּבֹד
 אֶת אָבִיךָ וְגו', לֹא תִחַמַּד בֵּית רֵעֶךָ שְׂדֵחֻהוּ. וְכֹתוּב
 כָּאֵן, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ. אוֹתוֹ
 שָׁנַתָּן לָךְ יִהְיֶה שְׂלָף, וְלֹא תִחַמַּד אֹחֶר. וַדַּאי שְׂוֵה
 תְּלוּי בְּנֵה.

וְאֵלּוּ הַחֲמִשׁ הָרֵאשׁוֹנוֹת בּוֹלְלוֹת חֲמִשׁ אַחֲרוֹנוֹת,
 וּמִשׁוּם כָּךְ, (דברים לג) מִיִּמִּינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.
 שְׁהַכֵּל נִעְשָׂה יָמִין. וְעַל זֶה בְּחֻמְשָׁה קוֹלוֹת נִתְּנָה
 הַתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֻּלָּם הָיוּ חֲמִשׁ בְּתוֹךְ
 חֲמִשׁ, כְּנִגְדָם חֻמְשָׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה.

שָׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת הִלְלוּ נְחֻקָּיו
 כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, גְּזֵרוֹת וְעִנְיָשִׁים, מָהוֹר
 וְטַמְא, עֲנָפִים וְשָׂרָשִׁים, אֵילָנוֹת וְנִטְעִים, שָׁמַיִם
 וְאָרֶץ, יָם וּתְהוֹמוֹת, שְׁחָרֵי הַתּוֹרָה הֵיא שְׁמוֹ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מֵה שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 נְחֻקַּ בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת - אֵף הַתּוֹרָה נְחֻקָּה בְּעֶשֶׂר
 אֲמִירוֹת. עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת הִלְלוּ הֵם שְׁמוֹ שֶׁל

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכָל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם אֶחָד,
שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמֶּשׁ.

אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שָׁל מִי שְׂוֹזָכָה בָּהּ. מִי שְׂוֹזָכָה בַּתּוֹרָה
זוֹכָה בַּשֵּׁם הַקְדוֹשׁ (שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא). רַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר, זוֹכָה בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִמֶּשׁ (וּבְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל),
שְׁתֵּרֵי הוּא וְשְׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי
עוֹלָמִים אָמֵן.

לֹא תַעֲשׂוּן אֶתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂפָתוֹב (חֲנִי ב) לִי
הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. אֵף עַל גַּב שְׁלֵי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב
- לֹא תַעֲשׂוּן אֶתִּי. אֶתִּי, כְּלוּמַר אוֹתִי.

אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, כְּתוּב (ירמיה י) מֵאִין כְּמוֹךְ ה' גְּדוֹל
אֶתָּה וְגְדוֹל שְׁמֹךְ בְּגִבּוֹרָה וְגו'. (גְּדוֹל אֶתָּה וְגְדוֹל
שְׁמֹךְ) גְּדוֹל אֶתָּה - הִינּוּ לִי הַכֶּסֶף. וְגְדוֹל שְׁמֹךְ
בְּגִבּוֹרָה - הִינּוּ וְלִי הַזָּהָב. שְׁנֵי הַגְּוֹנִים הִלְלוּ לֹא
נִרְאִים וְלֹא מִתְפָּאֲרִים, פָּרַט לְבַשְׁתָּם חֲקוּקִים
בְּמָקוֹם אֶחָד. בְּאִיזָה מָקוֹם נַחְקְקוּ? בְּיִשְׂרָאֵל. כָּאֵן

נראים הגונים להתפאר, כפתוב (ישעיה מט) ישראל
אשר בך אתפאר.

רבי יהודה פתח, (שם סא) שוש אשיש בה' תגל
נפשי באלהי וגו'. אשרי חלקם של ישראל
מעמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות, שהשמחה
והתפנוק שלהם בקדוש-ברוך-הוא, שפתוב שוש
אשיש בה'. ביון שאמר בה', למה כתוב באלהי?
אלא בך אמרו ישראל: אם ברחמים בא עלינו -
שוש אשיש בה', ואם ברין - תגל נפשי באלהי.

מה הטעם? משום שאלה נחקקו בו, שפתוב פי
הלבישני בגדי ישע. מה זה בגדי ישע? גונים
שנחקקו להסתכל בו, כמו שנאמר ישעו וגו' אל
ה'. ישע הוא הסתכלות. מי שרוצה להסתכל בו,
יסתכל בגונים שלי. מה הטעם? משום שפתוב
מעיל צדקה יעטני, צדקה ממש, שהגונים נחקקו
בו. פחתו יבהן פאר, זה גון אחר. וכפלה תעדה
בלית, זה גון אחר. וכשהגונים מתחברים, באותה

שָׁעָה נִרְאִים, וְכֹלָם מִשְׁתַּוְּקָקִים לְרֵאוֹת וּלְהַסְתַּכֵּל
בּוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בַּה' - שְׁתֵּי חֲדוּוֹת.
בַּה' - בְּרַחֲמִים. תִּגַּל נַפְשִׁי - הֲרִי (אחת בְּחֲדוּה) (אחת בְּחֲדוּה)
בְּדִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכֹל שְׂמֻחָה שֶׁל שְׂמֻחָה.
וְחֲדוּה שֶׁל צִיּוֹן עֲתִיד תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׂמַּח אֶת
יִשְׂרָאֵל בְּשְׂמֻחָה יִתְרָה מִחֶכְל, שְׂכָתוֹב (שם לה) וּפְדוּיֵי
ה' יִשְׁכּוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְגו'. וּפְדוּיֵי ה' יִשְׁכּוּן -
הֲרִי אַחַת. וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה - הֲרִי שְׁתֵּים. וְשְׂמֻחַת
עוֹלָם עַל רֵאשִׁים - הֲרִי שְׁלֹשׁ. שְׁשׁוֹן וְשְׂמֻחָה יִשְׁיִגוּ
- הֲרִי אַרְבַּע. בְּנִגְדָם שֶׁל אַרְבַּע פְּעָמִים שְׂהַתְּפִזּוּ
יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים, וְאִז כָּתוּב (שם יב) וְאִמְרַתֶם בַּיּוֹם
תִּהְיֶה הוֹדוֹ לְה' קָרָאוּ בְּשִׁמוֹ וְגו'.

השלמה מההשמטות (סימן ב)

וְאֵלוֹ הֵן י"ב מִצְוֹת: א - יְחוּד ה'. ב - לְיִרְאָה
אֶת ה'. ג - לְדַעַת שְׁיִישׁ דִּין וְיִישׁ שְׂכָר טוֹב
וְכוֹ'. ד - לְקַדֵּשׁ אֶת ה'. ה - לְהַתְּפַלֵּל בְּכֹל יוֹם
שְׁחֲרִית מִנְּחָה עַרְבִית. ו - לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה. ז - לְמוֹל

את הפן. ח - בקדש לי כל בכור. ט - תפלין. י -
 ציצית. יא - מזוזה. יב - למסר נפשו בדבקות.
 ילו הם י"ב מצוות שמור: א - שלא לתת גדרה
 לעבודה זרה. ב - שלא לבנות מגדל לעבודה זרה.
 ג - אל תפנו וגו', (שלא) להרהר אחריהם. ד - לא
 תשתחוה להם. ה - שלא להפגע, זהו לא תעבדם.
 ו - שלא להחליף יחוד של רבוננו, זהו תחימיר. ז
 - שלא להרהר, זהו לא תתורו וגו'. ח - שלא
 לשאל באזב. ט - שלא לשאל בידעוני. י - שלא
 לדרש אל המתים. יא - שלא לעשות כשפים, זהו
 וחבר תבר. יב - ושם אלהים אחרים שלא תזכירו:
 וידבר אלהים את כל הדברים האלה. כל
 הדברים - כלל זה הוא כלל של הכל,
 כלל של מעלה ומטה.

אנכי, סוד של העולם העליון בסוד השם הקדוש
 יה"ו. אנכי, נגלה ונגנו, נגלה בסוד קדוש
 של הפסא, שהלבנה עומדת בשלמות באחד,

בְּשֵׁהשָׁמַשׁ שׁוּלַט וְהִלְכָנָה מְאִירָה, וְאִין לָהּ שָׁבַח
פָּרַט לְשָׁבַח ^(דף צא ע"א) שֶׁל הָאֹר שְׁמֵאִיר עָלֶיהָ.

אָנְכִי, בְּהַשְׁלַמַּת סוּדוֹת שֶׁל שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַפֶּסַח
לְמַטָּה, וְהִתְעַלּוּ הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, וְהִיא
הִתְתַּקְּנָה בְּתַקוּנֶיהָ. וּבְשֵׁהיָא יָפָה לְמֵרָאָה וּבַעֲלָה
בָּא אֵלֶיהָ, אָז נִקְרְאת אָנְכִי.

אָנְכִי, סוּד שֶׁל הַכֹּל בְּאַחַד, בְּכֻלָּל שֶׁל כָּל
הָאוֹתִיּוֹת בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה שְׁיִצְאוּ מִתּוֹךְ
סוּד עֲלִיּוֹן. בְּאָנְכִי הָיָה תְלוּיִים עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.
אָנְכִי, סוּד לְתֵת שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים שְׁמֹחֲכִים לוֹ
וְשׂוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, בְּזֶה יֵשׁ לָהֶם בְּטַחֲוֹן
בְּרֵאֵי לְעוֹלָם הַבָּא, וְסִימְנֵךְ - אָנִי פִרְעָה.

אָנְכִי וְלֹא יִהְיֶה לָךְ נֶאמַר בְּסוּד הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ זְכוּר
וְשִׁמּוֹר. אָנְכִי, סוּד נִסְתָּר וְנִגְנוֹז בְּכֹל אוֹתָן
דְּרָגוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּכֻלָּל אַחַד. וְכִיּוֹן
שְׁנֵאמַר אָנְכִי, הִתְחַבֵּר הַכֹּל בְּאַחַד, בְּסוּד אַחַד.

אָנְכִי, סוּד שֶׁל שְׁנֵי כְּסָאוֹת. אָנִי ה' - שֶׁל כְּסֵא
אַחַד. (אָנִי - כְּסֵא אַחַד. כ' - כְּסֵא אַחַד עֲלִיּוֹן).

אָנְכִי, שְׁכַשְׁנִי מִתְּהִי הַמִּקְדָּשׁ וְנִכְרִי לֹא יִקְרַב אֵלָיו
וְהַמִּקְדָּשׁ מֵאִיר לְבָדוֹ, שְׁחֵרִי הַתְּבִטִּל
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יֵצֵר הָרַע מִן הָעוֹלָם, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הַתְּעַלָּה בְּכַבּוּדוֹ לְבָדוֹ, וְאֵן נֹאמֵר אָנְכִי ה'
אֱלֹהֶיךָ. סוּד שְׁלֵם בַּשֵּׁם הַקְדוֹשׁ. א' - לְיַחַד סוּד
הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ בְּדַרְגוֹתָיו לְהִיּוֹת אֶחָד, מִשּׁוּם שְׁסוּדוֹ
הוּא ו'. נ' - סוּד לִירָא מִן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְלִדְעַת שֵׁשׁ דִּין וְיֵשׁ דִּין, וְיֵשׁ שְׂכָר טוֹב לְצַדִּיקִים
וּפְרָעָנוֹת לְרָשָׁעִים, מִשּׁוּם שְׁהַסוּד שְׁלוֹ ה' תַּחַתוֹנָה.
ב': לְקַדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ בְּכָל יוֹם, וְלְהַתְקַדֵּשׁ
בְּדַרְגוֹת קְדוּשׁוֹת, וְלְהַתְפַּלֵּל אֵלָיו תְּפִלָּה בְּכָל
זְמַן לְהַעֲלוֹת הַבִּתָּר הָעֲלִיּוֹן, סוּד שְׁלֵם הַכֶּסֶף הָעֲלִיּוֹן
עַל גְּבֵי הַחַיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת בְּרֵאוֹי, וְהַסוּד שְׁלוֹ ה'
עֲלִיּוֹנָה.

י': לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, וְלָמוּל מִיֶּלֶה
בְּסוּד לְשִׁמְנָה יָמִים, וְלְקַדֵּשׁ הַכְּבוֹר, וְלְהַנִּיחַ
תְּפִלִּין וְצִיצִית וּמְזוּזָה, וְלִמְסַר אֶת הַנֶּפֶשׁ
לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלְהַדְבִּק בּוֹ. אֱלֹהֵי הַן שְׁתִּים

עֲשֶׂרָה מְצוּוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שְׂבוּלָלוֹת מְאִתִּים שְׁלֹשִׁים
 וְשֵׁשׁ מְצוּוֹת אַחֲרוֹת שֶׁהֵן בְּסוּד שֶׁל אֲנַכְי, כִּלְל שֶׁל
 זְכוּר. וְאוֹת זוֹ לֹא מְתַחַלְפֶת בְּמָקוֹם אַחֵר, זֶה
 מְשׁוֹם שֶׁהִיא י', סוּד עֲלִיוֹן, כִּלְל שֶׁל הַתּוֹרָה,
 וּבְשֵׁתִים עֲשֶׂרָה הִלְלוּ יֵשׁ שְׁתֵּים עֲשֶׂרָה מְדוֹת
 תְּרַחֲמִים שֶׁתְּלוּיֹת מֵהֶם, וְאַחַת שֶׁשׁוֹלְמֶת לְהִיּוֹת
 שֶׁלֹּשׁ עֲשֶׂרָה.

לֹא יִהְיֶה לָּהּ, סוּד שֶׁל שְׁמֹר בְּשֵׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים
 וְחָמֵשׁ מְצוּוֹת הַתּוֹרָה. ל' - סוּד שֶׁלֹּא לְתֵת
 כְּבוֹד וּגְדֻלָּה לְאֱלוֹהַ אַחֵר, ל' - מִגְדֵּל שְׁפוֹרַח
 וְעוֹלָה בְּאֵוִיר, שֶׁלֹּא יִסְטָה הַלֵּב לְבָנוֹת לְאֱלוֹהַ
 אַחֵר, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ סוּד שֶׁל בּוֹנֵה מִגְדֵּל (לְאֱלוֹהַ אַחֵר). ל'
 - שֶׁלֹּא לְפָנוֹת בְּדִיוֹקָן שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁלֹּא
 לְהִרְחֵק אַחֲרֶיהָ, שֶׁלֹּא לְהַשְׁתַּחֲוֹת וְלֹא לְכַפּוֹת
 עֲצָמוֹ לְאֱלוֹהַ אַחֵר.

א': שֶׁלֹּא לְהַחֲלִיף הַיְחוּד שֶׁל רְבוּנוֹ בְּשָׂבִיל
 אֱלִילִים אַחֲרִים. שֶׁלֹּא לְהִרְחֵק שֵׁשׁ אֱלוֹהַ
 אַחֵר פָּרַט אֱלִיוֹ. א': שֶׁלֹּא לְסַטּוֹת אַחֵר אוֹב

וידעוני בסוד של דמות אדם, ולא בדמות אחרת.
 א': שלא לשאל מן המתים ולא לעשות פשעים.
 א': שלא ישבע בפיו בשם של אלוה אחר. עד כאן
 שתיים עשרה אחרות שהם מצוות שמורה, ובשתיים
 עשרה הללו תלויות שלש מאות חמשים ושלש
 מצוות של שמור אחרות שכלולות בשתיים עשרה
 הללו, וסוד זה אנכי.

אמר רבי שמעון, עוד שנינו, אנכי - כלל של
 מעלה ומטה, כלל של עליונים ותחתונים,
 כלל של חיות הקדושות שכלולות בו, הכל הוא
 בסוד של אנכי. לא יהיה לך - למטה, סוד של
 שתיים עשרה החיות התחתונות.

לא תעשה לך פסל. נפסלו מאותו מקום עליון,
 מאותו מקום קדוש. פסל - פסלת של
 קדשה, שהיא סוד של אליל אחר, וסוד זה כמו
 שנאמר (יחזקאל א) וארא והנה רוח סערה באה מן
 הצפון וגו'. וכל תמונה, והו שכתוב (שמות ט) ואש
 מתלקחת. כי אנכי ה' אלתיך, כדי לעורר את

הַלֵּב לְמַעַלָּה וְלֹא לְרֵדֶת לְמַטָּה, וְלֹא לְקַרֵּב לְשַׁעַר
הַבַּיִת אֶל קִנְיָא, שֶׁהַקִּנְיָא הִיא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם.

וְסוּד זֶה - (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ. וְהוּא,
לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ - אֶחָד. פֶּסֶל - שְׁנַיִם. וְכָל
תְּמוּנָה - שְׁלֹשׁ. וְאֶרֶץ זֹו עַל זֶה הִיא ^(דף צא ע"ב) הַתְּרִגְזָה.

פִּקְדַּי עֲזוֹן אֲבוֹת עַל בְּנִים עַל שְׁלִישִׁים וְעַל רַבְעִים.
אֵילָן אֶחָד שְׁנַנְטֵעַ פֶּעַם וּפְעָמִים וְשְׁלֹשׁ
פְּעָמִים וְאַרְבַּע פְּעָמִים, וְנִפְקַד עַל חֲטָאִים
רֵאשׁוֹנִים אָב וּבֵן. שְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי אֶחָד הוּא כְּשֶׁלֹּא
הִתְתַּקֵּן וְלֹא חָשַׁשׁ לְהִתְתַּקֵּן, וְכֵן בְּהַפּוּךְ שֶׁל זֶה,
לְאֵילָן שֶׁהִתְתַּקֵּן כְּרֵאשִׁי וְעֲזוּמָד עַל קִיּוּמוֹ (א) וְעֹשֶׂה
חֶסֶד וְגו'.

לֹא תִשָּׂא. אֵת הַסּוּד הַזֶּה תִּרִי בְּאֵרוֹ הַחֲבֵרִים,
מִשׁוּם שֶׁכְּשֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁתַל אֵת
הָעוֹלָם, תִּמְבִּיעַ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת צָרוּר אֶחָד חֲקוּק
בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, וְהִמְבִּיעַ אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם,
וּכְשֶׁהַמַּיִם רוֹצִים לְעֵלוֹת, הֵם רוֹאִים אֵת סוּד הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ חֲקוּק עַל אוֹתוֹ צָרוּר, וְשָׁבִים וְנִשְׁקָעִים

וְחֹזְרִים לְאַחֹר, וְהַשֵּׁם הָיָה עֹמֵד עַד הַיּוֹם הַזֶּה
בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם.

וּבְשָׁעָה שְׁנֵשְׁבָעִים בְּנֵי אָדָם עַל אֲמַת, בְּקִיּוֹם שָׁל
אֲמַת, אוֹתוֹ הִצְרֹר עוֹלָה וּמְקַבֵּל אֶת
אוֹתָהּ שְׁבוּעָה, וְחֹזֵר וּמְתַקֵּים עַל הַתְּהוֹם וְהָעוֹלָם
מְתַקֵּים, וְאוֹתָהּ שְׁבוּעַת אֲמַת עֹמֶדֶת לְעוֹלָם.

וּבְשָׁעָה שְׁנֵשְׁבָעִים בְּנֵי אָדָם שְׁבוּעָה לְשָׁקָר, אוֹתוֹ
הִצְרֹר עוֹלָה לְקַבֵּל אֶת אוֹתָהּ שְׁבוּעָה.
בֵּינָן שְׂרוּאָה שֶׁהוּא שָׁקָר, אִזּוֹ אוֹתוֹ צְרֹר שֶׁהִיא
עוֹלָה שָׁב לְאַחֹר, וְהַמִּים הוֹלְכִים וְשָׂטִים,
וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל אוֹתוֹ צְרֹר פּוֹרְחוֹת לְתוֹךְ
הַתְּהוֹמוֹת וּמְתַפְזְרוֹת, וְרוֹצִים הַמִּים לְכַסּוֹת אֶת
הָעוֹלָם וּלְהַחֲזִירוֹ כְּמוֹ מְקַדָּם.

עַד שְׁמֹזְמִין (שְׂדֵימִין) הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַמְנָה אַחֵר,
יַעֲזְרֵיא"ל, שְׁמֹמְנָה עַל שְׂבָעִים מִפְּתָחוֹת בַּסּוּד
שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וְנִבְנָם לְאוֹתוֹ צְרֹר, וְחוֹקֵק בּוֹ
אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ מְקַדָּם, וְאִזּוֹ מְתַקֵּים הָעוֹלָם וְחֹזְרִים
הַמִּים לְמְקוֹמָם, (שְׂאוֹתוֹ צְרֹר וּמְרַנֵּישׁ אֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ

וְחֹקֵק אוֹתָן בְּבִתְחִלָּה, וְחֹזְרִים הַמַּיִם לְמִקְוָמָם, וְאִי מִתְקַבְּלִים הָעוֹלָם) וְעַל זֶה
 כָּתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לִשְׁוֹא.

רְעִיָא מְהִימְנָא

מִצְוַה י"ב - לְהִשְׁבַּע בְּשֵׁמוֹ בְּדַרְדָּר אֱמֶת. וּמִי
 שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁבוּעָה הוּא כּוֹלֵל אֶת עֲצֻמוֹ
 בְּאוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהַשֵּׁם שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נִכְלָל בָּהֶן. וְהֵרִי הֵם שֵׁשׁ. אוֹתוֹ אָדָם
 שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁבוּעַת אֱמֶת עַל פִּי בֵּית דִּין, כּוֹלֵל אֶת
 עֲצֻמוֹ בָּהֶן, וְהוּא שְׁבִיעֵי לְקַיָּם אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
 בְּמִקְוָמוֹ, וְעַל כֵּן כָּתוּב וּבְשֵׁמוֹ תִשְׁבַּע. וּמִי שֶׁנִּשְׁבַּע
 שְׁבוּעָה לְחֶנֶם וְלִשְׂקָר, גּוֹרֵם לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁלֹּא
 יִתְקַיָּם בְּמִקְוָמוֹ.

שְׁבוּעָה לְקַיָּם מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ - זוֹהִי שְׁבוּעַת אֱמֶת,
 בְּשֵׂאוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע מְקַטְרֵג לְאָדָם וּמַפְתֵּה
 אוֹתוֹ לַעֲבֹר עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ. זוֹהִי שְׁבוּעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בּוֹ, וְצָרִיךְ לְאָדָם לְהִשְׁבַּע
 בְּרַבּוֹנוֹ עַל זֶה, וְהוּא שְׂבַחוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְשַׁתַּבַּח בּוֹ, כְּמוֹ בַּעַז, שֶׁכָּתוּב חֵי ה' שְׂכָבִי עַד

הַבָּקָר. שְׁתֵּרֵי יֵצֵר תָּרַע הָיָה מִקְטָרָג לוֹ, וְנִשְׁבַּע עַל
זֶה.

נֶדָר הוּא לְמַעַלָּה, וְהֵם חַיֵּי הַמֶּלֶךְ, סוּד שֶׁל רמ"ח
אֵיבָרִים וְשָׁנִים עֶשְׂרֵי קְשָׁרִים בְּחֻשְׁבוֹן וְנֶדָר.
וְעַל זֶה חָמוּר מִשְׁבוּעָה. חַיֵּי הַמֶּלֶךְ אֱלֹהִים, שְׁנוֹתָיו
חַיִּים לְכֹל הָאֵיבָרִים הַלְלוּ, וְנִקְרְאִים כֶּךָ בְּשֵׁבִיל
אוֹתָם חַיִּים, וְאוֹתָם חַיִּים יוֹרְדִים מִמַּעַלָּה לְמַטָּה,
לְאוֹתוֹ מְקוֹר הַחַיִּים, וּמֵאוֹתוֹ מְקוֹר יוֹרְדִים לְמַטָּה
לְכֹל אוֹתָם אֵיבָרִים.

שְׁבוּעָה לְקַיֵּם דְּרָגָה שְׁלֵמָה, סוּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.
וְזֶה נִקְרָא מֶלֶךְ עֲצָמוֹ, שֶׁל רוּחַ עֲלִיּוֹנָה
וְנוֹף שֶׁלוֹ, לְשָׁרוֹת בְּתוֹכוֹ וְלְדוֹר בּוֹ כִּמוֹ הַרוּחַ
שֶׁשׁוֹרָה בְּתוֹךְ הַנוֹף, וְעַל זֶה נִקְרָא מֶלֶךְ עֲצָמוֹ,
שְׁרוּחַ עֲלִיּוֹנָה הַשְּׁתוֹקְקוֹת שֶׁלָּהּ לְשָׁרוֹת בְּתוֹכוֹ
עֲצָמוֹ שֶׁל הַהוּא הַנִּסְתָּר לְמַעַלָּה. וּמִשׁוֹם כֶּךָ מִי
שֶׁנִּשְׁבַּע בְּאֵמֶת, הוּא מְקַיֵּם אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם,
וּבְשֵׁעוֹמֵד הַמְּקוֹם הַזֶּה מְקַיֵּם, מְקַיֵּם אֶת כָּל
הָעוֹלָם. הַנֶּדָר שׁוֹרָה עַל הַכֹּל, עַל מִצְוָה, וְעַל

רְשׁוֹת שְׁלֵא כֶּךָ בְּשִׁבּוּעַתָּה, וְכֶךָ בְּרִשׁוּתָּה הַחֲבֵרִים. (דף

צב ע"א)

זֵהָר:

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, זֶהוּ סוּד שֶׁל הַחֲבֵרִית
הַקְּדוֹשׁ. וּמִשׁוּם שֶׁבְּחֵרִית זוֹ עוֹמְדִים כָּל
הַמְּקוֹרוֹת שֶׁל אֵיבָרֵי הַגּוּף וְהוּא כָּלֵל הַכֹּל, כְּמוֹ
זֶה שַׁבָּת הִיא כָּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכֹל סוּדוֹת הַתּוֹרָה
הַלְלוּיִים בָּהּ, וְקִיּוּם שֶׁל הַשַּׁבָּת כְּמוֹ קִיּוּם שֶׁל כָּל
הַתּוֹרָה. מִי שֶׁשׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּאֵלוֹ שְׁמַר אֶת כָּל
הַתּוֹרָה.

רְעִיָא מְהִימָנָא

מְצֻוָה ב"ד - לְהִיזֵת זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. סוּד
שֶׁל שַׁבָּת, הֵרִי בְּאֲרָנוֹ בְּכֹל אוֹתָם מְקוֹמוֹת, יוֹם
זְכוֹר שֶׁל מְנוּחָה שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא כָּלֵל שֶׁל
הַתּוֹרָה. וּמִי שֶׁשׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּאֵלוֹ שְׁמַר כָּל הַתּוֹרָה.
וְהֵרִי נִתְבָּאֵר, זְכוֹר שֶׁל שַׁבָּת לְקַדְּשׁ אוֹתָהּ בְּכֹל
מִינֵי קְדוּשִׁים. מִי שֶׁמְזַכֵּיר אֶת הַמְּלָכָה, צָרִיךְ לְבָרֵךְ

אותו. מי שמזכיר שבת, צריך לברך אותה, וְהִרִי
נִתְבָּאֵר.

זכור הוא לזכר. שמור הוא לנקבה. (וזה בלי פירוד) יום
שבת הסוד של כל האמונה, שתלויה
מהראש העליון עד סוף כל הדרגות, שבת היא
הכל.

שלש דרגות הן, ובכלן נקראות שבת. שבת
עליונה. שבת של היום. שבת של הלילה.

השלמה מההשמטות (סימן ח)

בסוד של שמור, דבור, לילה. זו היא תורת ה',
תורה שבעל פה. משה קבל תורה מסיני
ומסרה ליהושע וגו', וְהִרִי הִתְעוֹדְרוּ עַל תּוֹרָה
שְׁבַעַל פֶּה, שאלו תורה שכתב הרי פתוב, (דברים
לא) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית ה'
לֵאמֹר. לָקַח אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה. וְזֶה הַלְוִיִּם
רְאוּיִים לְבָרֵךְ, לְזֶה שְׂאֲחוֹז בַּשָּׁמַשׁ. וְהַמֶּלֶךְ שְׂבַא
מִמֶּנּוּ - מֹשֶׁה, הַאִיר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנִים

שָׁמַשׁ בַּיּוֹם, וְתוֹרַת ה' - זֶה עָרַב שַׁבַּת בְּסוּד אֶחָד
וְכוּ':

וּבְלֹן אַחַת, וְהִכַּל נִקְרָא שַׁבַּת. וְכָל אַחַת בְּשֵׁהִיא
שׁוֹלְטָת, לוֹקַחַת אֶת חֲבֵרוֹתֶיהָ וּמִזְמִינָה
אוֹתָן עִמָּהּ בְּאוֹתוֹ הַשְּׁלֵטוֹן שְׁלָהּ. וּבְשִׁוּהָ בָּא
לְעוֹלָם, בְּכֹלם בָּאִים וּמִזְמִינִים עִמּוֹ.

בְּשַׁבָּא הַלְיָלָה, מִזְמִין עִמּוֹ שַׁבַּת שֶׁל הַיּוֹם, וּמִזְמִין
אוֹתוֹ לְהִיכָלוֹ וּמִסְתַּתֵּר עִמּוֹ. בֵּינוֹן שְׁוִיהָ
בָּא, שַׁבַּת הָעֲלִיזוֹנָה נִמְשָׁכַת עָלֶיהָ, וְכֹלם גְּנוּזִים
בְּהִיכָל שֶׁל הַלְיָלָה, וּמִשׁוּם כֶּךָ סְעוּדַת הַלְיָלָה
חֲמוּדָה מִבַּיּוֹם (בְּמִו שֶׁל הַיּוֹם).

בְּשַׁבָּא הַיּוֹם, מִזְמִין עִמּוֹ אֶת שְׁתֵּי הָאַחֲרוֹת הַלָּלוֹ
- בְּרָגָה עֲלִיזוֹנָה וְדִרְגָה תַּחַתוֹנָה, זֶו
שְׁמֵאִירָה לָּהּ זֶו שְׁנֵאִירָה מִמֶּנָּה, וּבְלֹן בְּאַחַת
נִקְרָאוֹת שַׁבַּת, וְשׁוֹלְטוֹת בַּיּוֹם שַׁבַּת. וְשֶׁלֹּשׁ
הַדִּרְגוֹת הַלָּלוֹ הֵן כָּלָל וְסוּד שֶׁל כָּל תַּתוֹרָה, תוֹרָה
שְׁבַכְתָּב, נְבִיאִים וּכְתוּבִים. מִי שֶׁשׁוֹמֵר שַׁבַּת,
שׁוֹמֵר אֶת כָּל תַּתוֹרָה.

שְׁתֵּי מַרְגְּלֵי־הַיָּד, וַיִּתֵּד אֶחָד עֵמֶן בְּתוֹכָן שְׁעוֹמֵד
 בֵּין זו וּבֵין זו. הַמַּרְגְּלִית הָעֲלִיזָה אֵין בָּהּ
 גִּזְוֹן, וְאֵין בָּהּ מַרְאָה בְּהַתְנַלּוֹת.

הַמַּרְגְּלִית הַזֹּאת, בְּשִׁמְת־חִילָה לְהַתְנַלּוֹת, מְאִירוֹת
 שֶׁבַע אוֹתֵי־וֹת חֻקוֹת בּוֹלְטוֹת
 וְנוֹצְצוֹת, וּבּוֹקְעוֹת בְּקָעִים וְהִיכְלוֹת וּמְאִירִים כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד, וְאוֹתָן שֶׁבַע הָאוֹתֵי־וֹת הֵן שְׁנֵי שְׁמוֹת
 חֻקוֹת בְּאוֹתָהּ הַמַּרְגְּלִית, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִת נּוֹצְצִים
 וּמְאִירִים, וּפּוֹתְחִים פְּתָחִים וְיוֹצְאִים וְשׁוֹלְטִים.
 וְאוֹתָם אֵהִי"ה יֵה"ו, מִתְנוֹצְצוֹת הָאוֹתֵי־וֹת,
 וּבְאוֹתֵי־וֹת שְׁלֶחֶן נִכְנְסוֹת זו בְּזוֹ וּמְאִירוֹת זו בְּזוֹ.

וּכְשֶׁנִּכְנְסוֹת זו בְּזוֹ, הֵן מְאִירוֹת זו מִתּוֹךְ זו בְּשְׁנֵי
 גִּזְוִיִּם. גִּזְוֹן אֶחָד לְכֹן וְגִזְוֹן אֶחָד אֶלֶם.
 וּמְאִירוֹת שְׁנֵי גִּזְוִיִּם נִעְשִׂים שְׁנֵי שְׁמוֹת אַחֲרִים, עַד
 שְׁעוֹלוֹת הָאוֹתֵי־וֹת לְשֶׁבַע שְׁמוֹת.

א' יוֹצֵא וְנוֹצֵץ, וְנִכְנֵם פְּאוֹת ו', וּמְאִירִים שְׁנֵיהֶם
 בְּשְׁנֵי גִּזְוִיִּם. וְאוֹתָם שְׁנֵי שְׁמוֹת, אֶחָד נִקְרָא
 יֵהו"ה, וְאֶחָד נִקְרָא א"ל, וּמְאִירִים פְּאֶחָד. ה'

יִוצֵאת וְנוֹצֵצֶת, וְנִכְנָסֶת בָּאוֹת ה', וּמְאִירוֹת
 שְׁתֵּיהֶם בְּשְׁנֵי גִוְנִים, וְאוֹתָם שְׁנֵי שְׁמוֹת, אֶחָד נִקְרָא
 יְהוָה, סוּד שֶׁל אֱלֹהִים, וְאֶחָד נִקְרָא אֱלֹהִים,
 וּמְאִירִים בְּאֶחָד. י' נִכְנָסֶת בִּי', וּמְאִירוֹת וְנוֹצֵצוֹת
 בְּאַחַת, וְנִכְנָסוֹת זוּ בְּזוֹ וּמְאִירוֹת שְׁתֵּיהֶן, תְּקִיּוֹת
 תְּקוּקוֹת בְּאַחַת, וְהֵן זֹקְפוֹת רֹאשׁ, מְאִירוֹת
 וְנוֹצֵצוֹת, הָעֲנָפִים עוֹלִים מִן הַצַּד הַזֶּה וּמִן הַצַּד
 הַהוּא, וְהֵם אֶחָד עֶשֶׂר עֲנָפִים.

וּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ שְׁמֵאִירוֹת, מִתְּחִבָּקוֹת זוּ
 בְּזוֹ, הֵן יְהוָה יְהוָה מִצַּפֵּן מִצַּפֵּן, בְּסוּד
 שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת תְּרַחֲמִים. וּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת
 הִלְלוּ, בְּשִׁחַן נִכְנָסוֹת זוּ בְּזוֹ וּכְשִׁמְתְּחִבָּקוֹת זוּ בְּזוֹ,
 (וּכְשִׁנְדָּבְקוֹת זוּ בְּזוֹ) זֹקְפוֹת רֹאשׁן וּמְאִירוֹת וְנוֹצֵצוֹת עַל
 הַכֹּל בְּאוֹתָם אֶחָד עֶשֶׂר הָעֲנָפִים שְׁיִוְצָאִים בְּכֹל

צד. (דף צב ע"ב)

ה' שְׁנִשְׂאָרָה, הִיא עוֹלָה בְּשֵׁם אֶחָד לְהִתְחַבֵּר
 עִמָּם, וְהִיא אֲדוּנִי. וְכֹל הַשְּׁמוֹת הִלְלוּ בּוֹלְטִים
 וְנוֹצֵצִים וְיִוְצָאִים וְשׁוֹלְטִים בְּיוֹם הַזֶּה. בִּיּוֹן שְׂאֵלָה

שולטים, יוצאת אותה המרגלית העליונה בולטת
נוצצת, ומתוך ההתנוצצות שלה לא נראה בה
גון.

בשיוצאת, מכה בשמות הללו. שם אחד מהם
ארג"י, שהוא שביעי, מתעטר ונכנס
למרגלית התחתונה, ומתישב שם אחר תחתיו,
והוא י"ה. ומקפת בו אותה המרגלית העליונה,
ומתעטרת אותה ההתנוצצות שנוצצת בשם הזה.

אחר שהתכנסה בשמות הללו, יוצאים מהם
שבעים ענפים לכל צד, ומתחברים כלם
באחד, ונעשית מרכבה וכסא לאותה
המרגלית העליונה, ושולטת בעטרותיה, מלך
בכסא ביום הזה, והכל שמחים. כיון שכלם
שמחים, יושב המלך על הכסא, ועולה בשבעים
ענפים הכסא, כמו שאמרנו.

ואותן שתי האותיות עולות ויורדות, ומאירות
ומתעטרות כ"ב אותיות (כ"ב אותיות), כלל
של התורה, מכות בשתי האותיות הראשונות

ועולות לאחד בפשעה שבטים, ולאחד בפשעה
שבטים אחרים, ואלה הם שנים עשר שבטי
ישראל העליון.

עוד, שתי האותיות הללו (ראשונות עולות) עולות
ויורדות ומבות בפתי אותיות של סוף
כ"ב האותיות. ועולות אחת בחמש דרגות, ואחת
בחמש דרגות. ועשר האמירות הללו (לתמו) לכלל
לכ"ב אותיות. י"ב שבטים בפתי אותיות (ראשונות),
כלל של התורה ועשר אמירות של שתי האותיות
שבסוף - הרי כ"ב אותיות של סוף התורה. וסוד
זה יורשת המרגלית העליונה באותו כפסא של
ע"ב, ומאירות כ"ב אותיות.

המרגלית התחתונה, בפעיה שיושבת המרגלית
העליונה באותו הכפסא של ע"ב
ומאירות כ"ב אותיות, אז אותה המרגלית
התחתונה שהיא בחשכה מסתכלת באותו האור,
בכח של תקוף של אותן האותיות שנרשמה בהן,
שנקראו אדני, ואז מאיר ועולה אותו האור, ונוטל

כָּל אֹתָן כ"ב אֹתוֹת עֲלִיּוֹת, וְשׂוֹאֵת אֹתָן
אֹתָהּ הַמְרַגְלִית לְתוֹכָהּ, וּמֵאִיר אֹר שְׁנוּצִין לְע"ב
עֲבָרִים.

כִּיּוֹן שֶׁהַמְרַגְלִית הִזוּ נֹצְצֶת וְשׂוֹאֵת אֶת אֹתָן
הָאֹתוֹת עִמָּהּ, אִזּוּ הַמְרַגְלִית הָעֲלִיּוֹת
נִמְשָׁכֶת עִמָּם, וְנִדְבָקֶת מְרַגְלִית בְּמְרַגְלִית, וְנִהְיָה
הַכֹּל אֶחָד. וְזֶהוּ סוּד אֶחָד שֶׁל הַתְּשֻׁבָּת, וְהִרִי
בְּאֶרְנוּ.

כְּשֶׁהָאֹתוֹת נֹצְצוֹת מִהֵצֵד הֵיחָד וּמִהֵצֵד הֵיחָד,
וְהוּ הִיְתֵד שְׂפִינִיָּהֶם, כִּיּוֹן מְרַגְלִית
לְמְרַגְלִית, אִזּוּ נִעֲשׂוֹת סוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל
מ"ב אֹתוֹת. וּבְכֹל הַסוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל
ע"ב אֹתוֹת שֶׁל הַמְרַבָּה הָעֲלִיּוֹת, וְהַכֹּל - זֶה
וְזֶה - נִקְרָאת שֻׁבָּת, וְזֶהוּ סוּד הַשֻּׁבָּת. (ע"ב רע"א מהימנא)

זְכוּר - הוּא סוּד שֶׁל זָכָר, סוּד שֶׁל תּוֹכָר שֶׁל זִקְחָה
אֶת כָּל אֵיבָרֵי הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. אֶת יוֹם
הַשֻּׁבָּת - לְרַבּוֹת עָרַב שֻׁבָּת, שֶׁהוּא לְיֵלָה. וְזֶהוּ אֶת.

לְקַדְּשׁוּ - שְׁצַרְיָךְ קְדָשָׁה מִתּוֹךְ הָעָם הַקְּדוֹשׁ,
וּלְהַתְּעַטֵּר בָּהֶם כְּרֹאוּי.

זְכוּר - מְקוֹם שְׂאִיִן בּוֹ שְׂבָחָה וְלֹא עוֹמְדָת בּוֹ
שְׂבָחָה, שְׂתַרִי אִיִן שְׂבָחָה בְּמְקוֹם שֶׁל
הַבְּרִית הָעֲלִיּוֹן, וְכֹל שֶׁבֶן לְמַעְלָה. וּלְמַטָּה יֵשׁ
שְׂבָחָה, מְקוֹם שְׁצַרְיָךְ לְהוֹזִיֵר, וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים
קט) יִזְכַּר עֵוֹן אֲבֹתָיו וְגו'. וַיֵּשׁ שָׁם מְמַנִּים שְׂמִזְבִּירִים
זְכוּיֹת הָאָדָם וַחֲטָאָיו.

וְאִיִן שְׂבָחָה לְפָנַי הַכֹּסֵא הַקְּדוֹשׁ מֵה שֶׁהוּא לְפָנָיו.
וּמֵה הוּא לְפָנָיו? זְכוּר. וְכֹל שֶׁבֶן לְמַעְלָה.
מִשּׁוֹם שֶׁהַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל זְכוּר, וְשָׁם נִחְקַק סוּד
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ יי"ו. וּלְמַטָּה צָרִיךְ לְהַתְּקַדֵּשׁ. וּבְמֵה
הַתְּקַדֵּשׁ? בְּזְכוּר, שְׂתַרִי מִמֶּנּוּ נוֹטֵל כָּל הַקְּדוּשׁוֹת
וְכֹל הַבְּרָכוֹת. וְזֶה בְּשִׂמְתַּעֲטָרִים עָרַב שִׁבְתָּ עַל
הָעָם הַקְּדוֹשׁ כְּרֹאוּי בְּתַפְלוֹת וּבְבִקְשׁוֹת וּבְסִדּוּר
שֶׁל שְׂמִחָה.

וְאִם תֹּאמַר, זְכוּר לֹא צָרִיךְ לְהַתְּקַדֵּשׁ, שְׂתַרִי מִמֶּנּוּ
יוֹצְאִים שֶׁל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל הָעוֹלָם - לֹא כִּדָּ!

שְׁתַּחֲרִי וְזֶה צָרִיךְ לְהַתְקַדֵּשׁ בַּיּוֹם, וְזֶה צָרִיךְ לְהַתְקַדֵּשׁ
בְּלַיְלָה, וְכָל הַקְּדוּשִׁים נוֹטְלִים אוֹתָם יִשְׂרָאֵל אַחֵר
כָּךְ, וּמִתְקַדְּשִׁים בְּקְדוּשׁוֹת שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

(דף צג ע"א)

כִּבְדֵּךְ אֵת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, כָּכֵל מִיַּי כְּבוֹד,
לְשִׂמְחָה בְּמַעֲשֵׂים כְּשָׂרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(משלי כג) גִּיל יְגִיל אָבִי צְדִיק. וְזֶהוּ כְּבוֹד אָבִיו וְאִמוֹ.

רוּעָה נְאֻמָּן (רַעֲיָא מְהִימְנָא)

כִּבְדֵּךְ אֵת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ. כִּבְדִּיהוּ בְּכֶסֶת נְקִיָּה,
דְּחִינּוּ בְּנַפְי מַצְוָה, כִּבְדֵּךְ אֵת ה' מְהוֹנָה, זֶה
תּוֹרָה וּמַצְוֹת. זֶהוּ שְׂפָתוֹב אֲרֵךְ יָמִים בְּיִמְנָה
בְּשִׂמְאֵלָה וְגו'. שְׂאִין אָדָם עֲנִי אֵלָא מִן הַתּוֹרָה וּמִן
הַמַּצְוֹת. נוֹדַע, אַחֵר שְׂבִאָרוֹהָ בְּעֵלֵי הַמַּשְׁנָה, אִין
עֲנִי אֵלָא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמַּצְוֹת, שְׂעֵשְׂרוּ שֶׁל אָדָם
תּוֹרָה וּמַצְוֹת.

וּמִשׁוֹם כֵּךְ כִּבְדֵּךְ אֵת אָבִיךָ מְהוֹנָה, וְאֵל תִּשְׁתַּדֵּל
בְּתוֹרָה כְּדֵי לְהַתְגַּדֵּל בָּהּ, כְּמוֹ שְׂבִאָרוֹהָ
הַחֲבָרִים, וְאֵל תַּעֲשֵׂם עֲטָרָה לְהַתְגַּדֵּל בָּהֶם, וְלֹא

תֹּאמֶר אֶקְרָא בְּעִבּוֹר שִׁיקְרָאוֹנִי רַבִּי, אֵלֶּיךָ (תהלים לד)
 גִּדְלוּ לַח' אֶתִּי. כִּי־כִד אֶת ה' מִהוֹנֶה, כִּי־כִד שִׁחִיב
 בְּכִבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ.

מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשְׁתַּף מִשְׁתִּי מִפּוֹת שְׂמֵחַן נוֹצֵר
 הָאָדָם. מִהַטָּפָה שֶׁל אָבִיו לִבְנֵי הָעֵינַיִם,
 וְעֲצָמוֹת וְאִיבָרִים. וּמִהַטָּפָה שֶׁל אִמּוֹ הַשָּׂחַר שְׂבָעִין,
 וְשִׁעָר וְעוֹר וּבָשָׂר. וּמִגְדָּלִים אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה וּמַעֲשִׂים
 טוֹבִים.

שֶׁאָדָם חָיִב לְלַמֵּד בְּנוֹ תּוֹרָה, שְׂפָתוֹב (דברים ו)
 וְשִׁנְנֶתֶם לְבַבְיָךְ. וְאִם לֹא לָמַד אוֹתוֹ תּוֹרָה
 וּמִצְוֹת, כָּאֵלּוּ עָשָׂה לוֹ פֶּסֶל, וּמִשּׁוּם כִּי לֹא
 תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל. וְעֵתִיד לְהִיזֹת בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה
 וּמִבְּיַת אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹזֵל מִמֶּנּוּ כִּמְהַר בְּרִכּוֹת.
 שֶׁהוּאִיל וְהוּא עִם הָאָרֶץ, הוּא חָשׂוֹד עַל הַכֹּל,
 וְאִפְלוֹ עַל שְׂפִיכוֹת דָּמִים וְגִלּוֹי עֲרִיּוֹת וְעִבּוֹדָה זָרָה.
 שְׂמִי שֶׁהוּא עִם הָאָרֶץ וְהוֹלֵךְ לְמָקוֹם שְׂאִיִן מִכִּירִים
 אוֹתוֹ וְלֹא יוֹדֵעַ לְבָרָךְ, חוֹשְׁדִים אוֹתוֹ שֶׁהוּא עוֹבֵד
 עִבּוֹדָה זָרָה. (ע"כ רע"א מהימנא)

כְּכַבֵּד אֶת אָבִיךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כְּכַד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ.
 מֵהוֹנֶךָ - מִמְּמוֹנֶךָ. מֵהוֹנֶךָ - מִחֲנוּךָ. כְּשִׂמְחַת
 הַנְּגוּן לְשִׂמְחַת הַלֵּב, שֶׁהֲרִי זֶה שִׂמְחַת הַלֵּב, כְּמוֹ זֶה
 הַנְּגוּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. מַעֲשִׂים כְּאֲשֶׁרִים שֶׁל אוֹתוֹ בֵּין
 מְשִׂמְחַת לֵב אָבִיו וְאִמּוֹ. מֵהוֹנֶךָ - מִמְּמוֹנֶךָ לְכָל מֵה
 שְׁצַרְיָכִים.

כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם מְכַבֵּד אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּד
 צָרִיךְ לְכַבֵּד אָב וְאִם, מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם
 שְׂתַפּוֹת אַחַת עִם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלָיו. וְכֵמוֹ
 שֶׁצָּרִיךְ לְפַחַד מֵהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּד צָרִיךְ לִירֵא
 מֵאָבִיו וְאִמּוֹ וּלְכַבֵּדָם כְּאֶחָד בְּכָל מִינֵי כְבוֹד.

לְמַעַן יִאֲרִיכוּן יָמֶיךָ, מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ יָמִים לְמַעֲלָה
 שְׂתַלּוּיִים בָּתֵּם חַיֵּי הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה.
 וּבִאֲרָנוּ עַל אוֹתָם יָמִים שֶׁל אָדָם לְמַעֲלָה בְּאוֹתוֹ
 הָעוֹלָם, וּבְכֵל עוֹמְדִים לְפָנַי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּבָהֶם נוֹדְעִים חַיֵּי הָאָדָם.

עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ. הַבְּטָחָה
 לְהַנּוֹת בְּאִם פְּקֻלָּתָהּ הַמְּאִירָה, וְסוֹד זֶה עַל

הַאֲדָמָה, זוֹ אִם־פִּקְלָרְיָה הַמֵּאִירָה, בְּאוֹתָם הַיָּמִים
הָעֲלִיּוֹנִים שְׁמֵאִירִים מִתּוֹךְ הַמַּעַן שֶׁל הַכֹּל.

מֵה שׁוֹנָה בְּשֵׁתֵי הַמַּצּוֹת הַלְלוּ שֶׁל הַתּוֹרָה
שְׁכַתּוֹב בְּהֵן לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יָמֶיךָ, בְּזֶה
וּבְשֵׁלוֹחַ הַקֵּן? אֵלֶּא שְׁתֵּי מַצּוֹת אֵלֶּה בְּלֵן תְּלוּיּוֹת
לְמַעַלָּה. אָב וְאִם, סוֹד שֶׁל זְכוּר וְשָׁמּוֹר בְּאֶחָד,
וּמִשׁוֹם בְּךָ כְּתוֹב לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יָמֶיךָ. וּבְשֵׁלוֹחַ
הַקֵּן, שְׁכַתּוֹב (שם כב) שֶׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת הָאִם וְאֶת
הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וְגו'. הַסּוֹד שֶׁל
עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ,
וְצָרִיךְ לְשַׁלַּח מִתּוֹךְ שְׁאֵלָה וְהַתְּבוּנָנוֹת בּוֹ.

וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, שְׁכַתּוֹב (שם ד) כִּי שֶׁאֵל נָא
לְיָמִים רֵאשֵׁנִים וְגו' [וּלְ]מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד
קִצֵּה הַשָּׁמַיִם. אֲבָל לְמַעַלָּה מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם, שֶׁלַּח
תִּשְׁלַח מִרְעִיּוֹנֶיךָ לְשֶׁאֵל.

וּבְזֶה כְּתוֹב לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וְהֵאֲרַכְתָּ יָמִים. לֹא
כְּתוֹב לְמַעַן אֵיטִיב לָךְ, אֵלֶּא לְמַעַן יֵיטֵב
לָךְ. וְלֹא כְּתוֹב יֵאָרִיכוֹן יָמֶיךָ, אֵלֶּא וְהֵאֲרַכְתָּ יָמִים.

לְמַעַן יִיטַב לָךְ - אֹתוֹ הַמָּקוֹם שְׁמִיטִיב לְכָל, וְהוּא
הָעוֹלָם הַגָּנוּז וְהַנְּסֻתָּר. וְהֵאֲרַכְתָּ ^(דף צג ע"ב) יָמִים - כְּמוֹ
שְׁכַתוֹב תִּקַּח לָךְ, וְהוּ בְרִשׁוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם.

וְאִם יוֹדְמִין לוֹ מַעֲשֵׂה וַיְכִיֵּן בּוֹ, צַדִּיק הוּא. וְאִם
עַל גַּב שְׂלֵא מְכִיֵּן בּוֹ, צַדִּיק הוּא, שְׁעוֹשֵׂה
מִצְוֹת אֲדוֹנָיו. אֲבָל לֹא נֶחֱשַׁב כְּמִי שְׁעוֹשֵׂה רְצוֹנוֹ
לְשִׁמְחָה, וַיְכִיֵּן בּוֹ בְּרִצּוֹן שֶׁל הַסְּתַכְּלוֹת בְּכַבּוֹד
רְבוּנוֹ, כְּמִי שְׂלֵא יוֹדֵעַ לְסַבֵּר סְבָרָא, שְׁחֵרֵי בְּרִצּוֹן
תְּלוּי הַדְּבָר לְשִׁמּוֹ. וּבְמַעֲשֵׂה שְׂלֵמָטָה לְשִׁמּוֹ,
מִתְעַלָּה הַמַּעֲשֵׂה לְמַעְלָה וּמִתְתַקֵּן כְּרֵאוּי.

כְּמוֹ זֶה בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל הַגּוֹף נִתְקַן מַעֲשֵׂה הַנְּפֶשׁ
בְּאֹתוֹ הַרְצוֹן, שְׁחֵרֵי הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא
רוֹצֵה אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן שֶׁל הָאָדָם, וְאֶפְלוּ כֵּן, אִם
אִין שָׁם רְצוֹן שֶׁל הַלֵּב, שֶׁהוּא עֶקֶר הַכֹּל, עַל זֶה
הַתְּפִלָּל דָּוִד וְאָמַר, (תהלים צא) וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ כּוֹנֵנָה
עֲלֵינוּ וְגו'. שְׁחֵרֵי אִין כָּל אָדָם חָכָם לְשִׁים רְצוֹן
וְלֵב לְתַקּוֹן הַכֹּל וַיַּעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה שֶׁל מִצְוָה. עַל זֶה
הַתְּפִלָּל תְּפִלָּה זוֹ - וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ.

מה זה פוננה עלינו? פוננה והתקן תקונך למעלה
 פראוי. עלינו, אף על גב שאיננו יודעים לשים
 הרצון, אלא המעשה לבדו. מעשה ידינו פוננהו,
 למי? לאותה דרנה שצריך להתקן. פוננהו, את
 מי? פחפור אחר באבות, להיות מתקן פהם
 במעשה הנה פראוי.

השלמה מההשממות (סימן ט זה נמצא בספר ישן)

גורסים בזה, מי שאחוז בתורה, סומכת אותו
 ומחזיקה אותו על ירכו שלא יטה לימין
 ולשמאל. אשריהם ישראל שהקדוש פרוך הוא
 נתן להם תורה לגלות להם סודות עליונים,
 עליהם פתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם
 וגו'.

ובא ראה, פאשר נתן הקדוש פרוך הוא תורה
 לישראל, רשם אותה פסוד השם הקדוש.
 אמר (שמות ב) אנכי ה' אלהיך - פסוד תחסד
 שאברהם אחוז בה, וכננהו מצוות עשה, וסוד זה
 הצוי ראשון שצנה הקדוש פרוך הוא את

אֲבָרְתָם, וּמִצְוֹת עֲשֵׂה הִיתָה, שְׁכַתּוֹב (בראשית יב) לְךָ
 לְךָ מֵאֲרֻצְךָ. וּמִשׁוֹם כֶּךָ חֲשָׁבוֹן מִצְוֹת עֲשֵׂה רמ"ח,
 בְּחֲשָׁבוֹן אֲבָרְתָם.

לֹא יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְגו' (שמות ב) - בְּסוֹד
 הַגְּבוּרָה שְׁאֲחוֹז בָּהּ יִצְחָק, שְׁכָל אֱלֹהִים
 אֲחֵרִים וְאֱלֹהֵי הַשָּׁרִים הַמְּמַנִּים - מִצְדוֹ יִנְקָתָם, וְכֵן
 עָשׂוּ וְכָל אֱלֹהֵי הַמְּמַנִּים שָׁלוּ. שְׁחֵרֵי יִצְחָק אֲחוֹז
 בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהַצְּוֵי הָרֵאשׁוֹן שָׁלוּ מִצְוֹת לֹא
 תַעֲשֶׂה הִיתָה, שְׁכַתּוֹב (בראשית כו) אֵל תִּירָד מִצְרֵימָה.
 וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִצְד שֶׁל הַדִּין פָּאָה, שְׁחֵרֵי
 מַעֲנִיָּשִׁים לוֹ לְבֵן אָדָם כַּאֲשֶׁר עוֹבֵר עָלֶיהָ.
 וּמִשׁוֹם כֶּךָ חֲשָׁבוֹן מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּסוֹד שְׁדַרְגָּה
 שָׁלוּ בְּסוֹד שֶׁל שֵׁם"ה, כְּנֶגֶד יְמוֹת הַחֲמָה שְׁמֵאִיר
 מִצְד הַגְּבוּרָה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שופטים ה) כִּצְאֵת הַשָּׁמֶשׁ
 בְּגִבְרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא - בְּסוֹד הַגְּבוּרָה, שְׁתַּפְּאֶרֶת שְׁנִקְרָא
 אִמָּת, וְנִקְרָא בָּהּ יַעֲקֹב שָׁלֵם וְיוֹנֵק שְׁנֵי
 חֻלְקִים - מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. זֶהוּ

שְׁכַת־טוֹב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ אִישׁ תָּם יָשָׁב אֲהָלִים.
וְעוֹלָה לְכָל הַצְּדָדִים - לְרַחֲמִים וּלְדִין, לְמַצּוֹת לֹא
תַעֲשֶׂה וּלְמַצּוֹת עֲשֵׂה. וְנִקְרָא שָׁלֵם מִשׁוּם
שִׁשְׁבוּעָה מִשָּׁלֵם בָּאָה.

וְעַל זֶה בְּסוּד שָׁל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. וְכִמוֹ שֶׁהִיא
לֹא תַעֲשֶׂה בְּאִשֶּׁר הִיא לְשִׁקָּר, כִּךְ הִיא מַצּוֹת
עֲשֵׂה בְּאִשֶּׁר הִיא בְּאִמָּת, שְׁכַת־טוֹב (ירמיה ד) וְנִשְׁבַּעְתָּ
חַי ה' בְּאִמָּת בְּמִשְׁפָּט וּבְצַדִּיקָה, וְכַתוּב (דברים י'
וּבְשִׁמוֹ הַשְּׁבַע.

זְכוֹר אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ (שמות כ) - בְּסוּד
הַבְּרִית, שֶׁהוּא יְסוּד שְׁאֲחִיזוֹ בּוֹ יוֹסֵף. וְעַל
זֶה נִקְרָא שַׁבָּת, שֶׁחֲרֵי יוֹסֵף נִקְרָא כָּל, שַׁבָּת גַּם בֵּין
כ"ל, שֶׁכָּל עֲנַג וְתַפְנוּקִים יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְקַיִם
הָעוֹלָמוֹת כָּלָם (כָּלָם). וְעַל זֶה שַׁבָּת - כָּלְלוֹת (כָּלָל)
שָׁל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, מִשׁוּם שִׁיּוֹסֵף גַּם בֵּין בְּכוֹר
שְׁנוּטִיל שְׁנֵי חֲלָקִים.

בֹּא וּרְאֵה, בְּעֵשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה
כַּתוּב, (דברים כד) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם

וַיִּפְדֶּה ה' אֶלְהֵיךָ מִשָּׁם. כָּאֵן מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה
 סוֹד עֲלִיוֹן, שְׁחָרֵי הַצְּדִיק הַהוּא שְׁנִמְכַר חַי לְעַבֵּד
 בְּמִצְרַיִם וְחָלְלוּ (וַיְרֵא) אוֹתוֹ, לְעַמְתּוֹ הוּא זְכוֹר אֶת
 יוֹם הַשַּׁבָּת.

וּמִשּׁוֹם כֵּן אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל: בְּבִקְשָׁה מִכֶּם הָיוּ זוֹכְרִים
 הַצְּדִיק הַהוּא שְׁנִמְכַר עַל יְדֵיכֶם וְהָיָה לְעַבֵּד
 בְּמִצְרַיִם, וּבְאוֹתוֹ הַחֲטָא נִגְזַר עֲלֵיכֶם לְהַשְׁתַּעֲבֵד
 בְּכֶם בְּמִצְרַיִם וּלְכַפֵּר הַחֲטָא הַהוּא שְׁמִכְרְתֶם
 אוֹתוֹ. שְׁמְרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיִּתְּכַפֵּר לָכֶם, שְׁחָרֵי
 יוֹם הַשַּׁבָּת פְּנִנְדוּ הוּא, כִּמוֹ שְׁפִאֲרָנוּ בְּסוֹד
 הַאֲמוּנָה.

יוֹם רֵאשׁוֹן פְּנִנְד אַבְרָהָם, הוּא שַׁבָּתוֹב (תהלים נב)
 חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. יוֹם שְׁנֵי פְּנִנְד יִצְחָק,
 וּמִשּׁוֹם כֵּן יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא לְדוֹן הָעוֹלָם.
 יוֹם שְׁלִישִׁי פְּנִנְד יַעֲקֹב, שֶׁהוּא קוֹ אֲמִצְעֵי, וּמִשּׁוֹם
 כֵּן פְּתוּב בּוֹ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית יִקְוּ הַמַּיִם.

יוֹם רְבִיעִי בְּנֶגֶד דָּוִד, שְׂכָתוֹב בּוֹ (בראשית א) יְהִי
 מְאֹרֶת, מְאֹרֶת חֶסֶד. שְׁחֵרֵי בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל אֵינִי
 לָהּ אֹזֶר מְשַׁלָּה, אֶלָּא מַה שְּׁנִתְּנָן לָהּ עַל יְדֵי הַצְּדִיק,
 כִּי גַם דָּוִד כָּתוּב בּוֹ עֲנִי וְאֶבְיוֹן, וְאֵינִי חַיִּים אֶלָּא
 מַה שְּׁנִתְּנָן לוֹ מִיָּמָיו שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׁבַע עִים שָׁנָה.
 יוֹם חֲמִישִׁי בְּנֶגֶד מִשָּׁה. יוֹם שֵׁשִׁי בְּנֶגֶד אֶהְרֹן, וְאֵלוֹ
 שֵׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁל מַעֲלָה הֵם שְׁרֵמוֹזִים בְּפֶסוּק
 (דברי הימים א כט) לָךְ ה' הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפֹאֶרֶת
 וְהַנִּצְחִי וְהַהוֹד כִּי ב"ל, וְהֵם חֲלָקֵיהֶם שֶׁל
 הַצְּדִיקִים.

בְּסוּד וְהַגְּדֹלָה בְּסוּד שֶׁל אֲבֹרָהִם. הַגְּבוּרָה -
 בְּסוּד שֶׁל יִצְחָק, וְהַתְּפֹאֶרֶת - בְּסוּד שֶׁל
 יַעֲקֹב. הַנִּצְחִי - חֲלָקוֹ שֶׁל מִשָּׁה. הַהוֹד - חֲלָקוֹ
 שֶׁל אֶהְרֹן. כִּי ב"ל - (בְּנֶגֶד) בְּנֶגְדוֹ חֲלָקוֹ שֶׁל יוֹסֵף.
 הַמְּמֹלָכִי - חֲלָקוֹ שֶׁל דָּוִד. וְיוֹסֵף נִקְרָא שְׂכָת
 לְמִשָּׁה, בְּנֶגֶד צְדִיק חֵי הָעוֹלָמִים שְׁנִקְרָא שְׂכָת
 לְמַעְלָה, וּמִשׁוֹם כִּי כָתוּב (דברים ה) עַל כֵּן צִוֶּה ה'
 אֶלְהִידָּ.

בא וראתה, כַּאֲשֶׁר רָצוּ יִשְׂרָאֵל לְכַבֵּשׁ לְאֶרֶץ כְּנַעַן,
הַקִּיפוּ אוֹתָהּ שֵׁשָׁה יָמִים, (פּעם) אַחַת בְּכָל יוֹם,
כְּנָגַד אוֹתָם צַדִּיקֵי אֲמַת שְׁעֲלֵיהֶם עוֹמֵד הָעוֹלָם,
וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי שָׁבַע פְּעָמִים כְּנָגַד יוֹם הַשִּׁשִּׁתָּה,
שֶׁהוּא כְּנָגַד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא זֶן לָהֶם וּמְקַיֵּם אוֹתָם,
שְׁפָתוֹב (משלי ט) הַצָּבָה עֲמוּדֶיהָ שְׁבָעָה, וְכַתוּב (שם י)
וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם, הוּא יִסּוֹד וְעֵקֶר שָׁל כָּל אֱלוֹ
הַצַּדִּיקִים. וְאִם לֹא זְכוּתָם שָׁל הַצַּדִּיקִים, לֹא הָיוּ
יְכוּלִים לְכַבֵּשׁ אוֹתָהּ. וְהוּ שְׁפָתוֹב (דברים ט) לֹא
בְּצַדִּיקוֹתָי וּבִישָׁר לְבָבִי וְגו' וּלְמַעַן הָקִים אֶת הַדָּבָר
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם. כִּכֹּד אֶת אַבְרָם (שמות כ),
בְּסוֹד שָׁל הַנִּצָּח שֶׁאַחֲזוּ בָּהּ מִשָּׁה וּמִשְׁפִּיעַ לָּהּ.
שְׁחֵרֵי מִשָּׁה הָיָה מְכַבֵּד לְהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא פְּתוּרָה.
בא וראתה, אִם לֹא הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה עַל יַדֵּי שָׁל
מִשָּׁה הַנְּבִיא הַגְּדוֹל, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים כִּי אָדָם
לְהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא וְלֹא הָיוּ מְכַבְּדִים אוֹתוֹ, שְׁחֵרֵי
עַל יַדֵּי הַתּוֹרָה לוֹמֵד כֵּן אָדָם עֲבוֹדַת קוֹנֹו וּמְכַבֵּד
אוֹתוֹ לְהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא. וּמִפְּנֵי כֵּן כִּכֹּד אֶת אַבְרָם
הוּא כְּנָגַד מִשָּׁה.

דָּבָר אַחַר כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ - זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב. וְאֵת
 אֱמֻנָה - זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. שֶׁכֵּמוֹ שֶׁאֵינָא
 נוֹתֵן שִׁפְעָה לְאִמָּא, כִּי גַם הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב נוֹתֵנת
 שִׁפְעָה לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. לֹא תִרְצַח - כְּנֶגֶד דְּרִגְתָּה
 שֶׁל הַהו"ד שֶׁאֲחִיו בָּהּ אֶחָד, וּמִשׁוֹם כִּי לֹא
 תִרְצַח. מִשׁוֹם שֶׁכֵּאֲשֶׁר הוֹרְגִים לוֹ לְבֵן אָדָם, אוֹתוֹ
 זִיו וְהוֹד עֲלִיזוֹן שֶׁעָלָיו לֹקְחִים מִמֶּנּוּ. וְהוּא שֶׁכַּתּוּב
 (דניאל י) וְהוֹדִי נְהַפְדָּה עָלַי וְגו', וּמִשׁוֹם כִּי מִזְהִיר לָהֶם
 תְּקוּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי אָדָם, שֶׁאוֹתוֹ יִפִּי עֲלִיזוֹן
 שֶׁנִּתֵּן עֲלֵיהֶם, שֶׁלֹּא יִקְחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְהוּא גַם כֵּן
 סוֹד הַשְּׁלוֹם. וּמִשׁוֹם כִּי עוֹמֵד אֶחָד לְכַבֵּר וּלְשַׁחַט
 שְׁחִיטָת קַדְשִׁים, וְעַל פִּיו כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לֹא
 תִנְאָף - בְּסוֹד שֶׁל צְדִיק שֶׁאֲחִיו בָּהּ מִי שֶׁאֲחִיו בָּהּ,
 וְהוּא סוֹד שֶׁל הַחֲכָמָה, שֶׁחֲרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא
 מִתְּחַבֵּרֶת אֶלָּא בְּאוֹתוֹ שְׂרָאוֹי לוֹ בִּיסוֹד שֶׁל הָעוֹלָם
 - וְצְדִיק יִסוֹד עוֹלָם.

דָּבָר אַחַר, כִּי לְמִדְּנוּ בְּסוֹד הָאִמוּנָה, כִּי"ד -
 כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. לֹא תִרְצַח - כְּנֶגֶד
 דְּרִגְתָּה הַנִּצְ"ח. לֹא תִנְאָף - כְּנֶגֶד דְּרִגְתָּה הַהו"ד. דָּבָר

אחר, כּבֵּד - כְּנָנֵד (בראשית א) יְהִי מֵאֲרֵת שָׁל מַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית. לֹא תִרְצֶח - כְּנָנֵד (שם) יִשְׁרְצֻוּ הַמַּיִם שָׂרִץ
 נֶפֶשׁ חַיָּה, מִשּׁוּם כִּי נֶפֶשׁ חַיָּה לֹא תִרְצֶח. לֹא
 תִנָּאֵף - כְּנָנֵד (שם) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ,
 מִשּׁוּם כִּי לֹא תִנָּאֵף בְּאִשָּׁה שְׁלֹא מִינָהּ, שֶׁהִיא לֹא
 בַּת זִוְגָה.

דְּבַר אַחֵר - הוּא סִיּוּם שֶׁל עֲשָׂרָה דְבָרוֹת הַתּוֹרָה,
 כְּנָנֵד עֲתִיק הָעֲתִיקִים רֵאשִׁית הַכֹּל, לְחַבֵּר
 סוּף בְּרֵאשִׁי, לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְזֶה שְׁלֹא הַתְּחִיל
 בָּהֶם בְּהַתְּחִלָּה לְלַמֵּד סוּד עֲלִיּוֹן עַד אֵיזָה מְקוֹם
 נִתְּנָה לוֹ רִשּׁוּת לְמַעֲשֵׂה, וּמֵאֵיזָה מְקוֹם קִבֵּל תּוֹרָה
 מוֹעִיר אֲנִפִּין, אָמַר שְׁבַעַה דְבָרוֹת, כְּנָנֵד שְׁבַע
 מִדְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שְׁרִמוּזוֹת בְּכֶסֶם לְךָ ה' הַגְּדִלָּה
 וְגו', וְעַד הַמְּקוֹם הַהוּא הִסְתַּכֵּל מַעֲשֵׂה, שְׁכַתּוֹב
 פָּנִים בְּפָנִים דְּבַר ה' עִם מַעֲשֵׂה. פָּנִים - זֶה בֵּין
 הַקְּדוֹשׁ. בְּפָנִים - זֶה הַבַּת. פָּנִים - זֶה הַבְּרִית, בְּפָנִים
 - זֶה הָאָרוֹן. וְכִיּוֹן שֶׁהַתְּחִבְרוּ, דְּבַר ה'. וְכִי אֵלּוּ?
 שְׁבַעַה הַדְּבָרוֹת. שְׁאֵלּוּ (יחז) שְׁלֹשׁ מִדְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת

שֶׁל הַעֲתִיק הַקָּדוֹשׁ, נֶאֱמָרוּ כְּנִגְדֵן שְׁלֹשָׁה דְבָרוֹת
אֲחֵרוֹנִים וְעוֹלָם מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

לא תגנב - כְּנִגְדֵן אִמָּא עֲלִיזָה, בִּינָה, שְׂיִזְנֶקֶת
מִחֲכָמָה. וּמִי שְׂיִישׁ בּוֹ בִּינָה, נִקְרָא מִבֵּין דְּבָר
מִתּוֹךְ דְּבָר, כְּמִי שְׂגוֹנֵב וְלוֹקַח מִה שְׂיִישׁ בְּלִבּוֹ שֶׁל
הַחֲכָם שְׁלֵמֵד אוֹתוֹ חֲכָמָה. וְהַתּוֹרָה, אֵף עַל גַּב
שְׂהַתְרָה אֵצֶל הַבִּינָה לִינֵק מִהַחֲכָמָה, גִּנְבָה יִישׁ
מִהַצַּד הָאֲחֵר שְׂאִסוּר, וְאָמַר לֹא תִגְנֹב - סָתָם.

לא תענה ברעך - כְּנִגְדֵן מִדְּרָגָה עֲלִיזָה שֶׁל
הַחֲכָמָה, שְׂחֵרֵי בֶן אָדָם לֹא יְכוּל לְהִשִּׁיב דְּבָר
אֲלֵא מִשּׁוֹם מִדְּרָגָה שֶׁל רוּחַ עֲלִיזָה שֶׁל הַחֲכָמָה
שְׂיִישׁ בּוֹ. וְהוּ שְׂכַתוּב (אִיוב טו) הַחֲכָם יַעֲנֶה דַעַת רוּחַ.
וְאֵף עַל גַּב שְׂזוּ עֲנִיָה, שְׂהוּא עוֹנָה, יִישׁ כְּזֶה הַעֲמַדַת
הָעוֹלָם וְעִזְרָה לָעוֹלָם לְדַעַת לְקוֹנוֹ, וְהוּא כְּסוּד
הָאִמוּנָה. וְיִישׁ עֲנִיָה מִצַּד הָאֲחֵר שְׂאִסוּר, וְהוּ
שְׂכַתוּב לֹא תַעֲנֶה וְגו'.

לא תחמד - כְּנִגְדֵן מִדְּרָגָה סְתוּמָה עֲלִיזָה שְׂכָל
הַמְּחַשְׁבוֹת כֶּה תְלוּיוֹת, וְאִין בְּעוֹלָם שְׂיִידַע

הַמְדַרְגָּה הַהִיא, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא סְתוּם הַסְתוּמִּים.
 וְכֹאֲשֶׁר עָלָה בְּמַחְשָׁבָה עֲלִיּוֹנָה נִסְתַּרְתָּ, בְּרָא עוֹלָם
 הָעֲלִיּוֹן וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּרִנֵּעַ אַחֵד, וְהוּ שֶׁכֶּתוּב
 (ישעיה מח) יַעֲמְדוּ יַחֲדוּ, וְהִיא מַחְשָׁבָה סְתוּמָה. וְכֵן
 אָדָם יֵשׁ לוֹ מַחְשָׁבָה סְתוּמָה, שְׂאִין שְׂיֹדֵעַ בָּהּ אֵלֶּא
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֲצָמוֹ, וְנוֹתֵן כּוֹ בְּפִי אָדָם
 לְחֹשֶׁב דְּבָרֵי תוֹרָה, וְדְבָרֵי מִצְוָה, בְּדִי (שְׂאוֹתָה)
 שְׂאוֹתָה מַחְשָׁבָה עֲלִיּוֹנָה תַמְשִׁיךְ נְבִיעוֹת שְׁלָה
 לְמָקוֹם הַחֲכָמָה וְלֹא יִפְרֵד כָּלָל.

וּמִזֶּה הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה יוֹצֵאת תוֹרָה, וְנִמְשָׁךְ
 הַשִּׁפְעַ שְׁלָה עַד הַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁל הַחֲכָמָה
 הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת מִצְוָה. וְעַל זֶה מִי שֶׁחֹשֶׁב
 לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, כְּאִלוֹ עֲשָׂאָהּ, מִשּׁוֹם שֶׁגִּזְרָם לְהִבִּיא
 שִׁפְעַ שֶׁל בְּרָכוֹת מִהַמְּחַשְׁבָּה הָעֲלִיּוֹנָה הִיא עַד
 מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא מִצְוָה. וְכֹאֲלוֹ עֲשָׂאָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (במדבר טו) וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם. וּמַחְשָׁבָה זוֹ רֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל.
 וְאִם עַל גַּב שֶׁמִּצֵּד הַמְּחַשְׁבָּה הָעֲלִיּוֹנָה נִתֵּן לוֹ
 רְשׁוֹת לְדַבְּרִים שֶׁל מִצְוָה, דְּבָרִים שְׂאִינָם שֶׁל מִצְוָה
 אֲסוּרִים. וְהוּ שֶׁכֶּתוּב לֹא תִחְמַד.

וּבֹא רְאֵה, מִה שְׁעַם כָּל הַדְּבָרוֹת כְּנֶגֶד כָּל כְּתָר
 וְכְתָר? מִצְוֹת עֲשֵׂה בְּמָקוֹם הָרְאוּי לְהֵן,
 וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּמָקוֹם שְׂרְאוּי לְהֵן. וְאֵלֹ
 שְׁלֹשָׁה אַחֲרוֹנִים, אֵלֹ לֹא תַעֲשֶׂה מִכָּלֵל עֲשֵׂה, כְּמוֹ
 שְׂבִאֲרֵנוּ בְּכָלֵם. אֵף עַל נֶבֶשׁוֹת מִתָּר - זֶה אִסּוּר,
 מִפְּנֵי שְׂאֵלֹ כְּנֶגֶד עֵתִיק הָעֵתִיקִים שְׂחֶסֶד וְרַחֲמִים
 גְּדוּלִים תְּלוּיִים בּוֹ, וְלֹא רְאוּיִים אֶלָּא לְמִצְוֹת
 עֲשֵׂה. מִפְּנֵי כֵן דִּיּוּק מֵהֶם שְׂלֹא יִפְּנֶה בֵּין אָדָם (כְּהֵן
 גְּדוּל) לְצַד אַחֵר, וְסִמָּן אוֹתָם בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה
 וְהוֹהִיר אוֹתָם לְבִנֵי אָדָם בְּלֹא עַל זֶה הַדְּבָר
 הָאֲחֵרוֹן, שֶׁהִיא כְּלָלוֹת הַתּוֹרָה.

וּמִי שְׂעוֹבֵר עַל זֶה כְּאֵלֹ עֹבֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה,
 מִשּׁוֹם שֶׁהוּא לְמַעַלָּה רְאֵשִׁית שְׁל חֶבֶל,
 כְּלָלוֹת חֶבֶל. וְאִם בֵּין אָדָם עֹבֵר עַל זֶה וְהִטָּה
 מִחֲשִׁבָתוֹ מִדְּרָכֵי הַתּוֹרָה, אִזּוּ נִדְּבָק בְּצַד הָאֲחֵר שְׁל
 שְׂקָר, וְאִזּוּ בָּא לְיַדֵּי לֹא תַעֲנֶה בְּרַעְדָּ וְגוֹ', כְּמוֹ
 שְׂמִצְאָנוּ אֶעֱלֵ אֶתְּאֵב שְׂחֶמֶד הַכָּרֶם שְׁל נְבוֹת וְאִזּוּ
 הַעִידוּ עָלָיו שְׂקָר. וּמִכָּאֵן בָּא בֵּין אָדָם לְעֹבֵר עַל
 כָּל הַדְּבָרוֹת. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הוּא הוֹלֵךְ בְּדְרָכֵי הַתּוֹרָה

וְחֹשֶׁב בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ, אִזּוּ מִתְפַּשְׁטֵת
הַמִּחְשָׁבָה הַהִיא בְּכָל הַמְדַרְגּוֹת מִצַּד הָאִמָּת, מִצַּד
הָאִמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה.

וְכֵן רֵאָה שְׁחָרֵי קְבִיעוֹת כָּל הַדְּפָרוֹת שֶׁלֹּא יָטָה
מִחֲשַׁבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ לְצַד הָאֲחֵר. וְכֵן אֲשֶׁר בֵּין
אָדָם גְּדָבָק בְּזוֹת, אִזּוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְמַלְאִים
בְּרָכוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁנִּמְשָׁכוֹת מֵעֵתִיקָא סְתִימָא שְׁלָה:

(עד כאן מדהשמטות)

לֹא תִרְצָח. לֹא תִנְאַף. לֹא תִגְנוֹב. לֹא - יֵשׁ טַעַם
מִפְּסִיק בְּכָל שְׁלֹשֵׁת אֵלֶּה. וְאִם לֹא הָיָה טַעַם
מִפְּסִיק, לֹא הָיָה תְקוּנָה לְעוֹלָמוֹת, וַיְהִי אֲסוּר לָנוּ
לְהִרְגוֹ נֶפֶשׁ בְּעוֹלָם, אִף עַל גַּב שִׁיעָבֵר עַל הַתּוֹרָה.
אֲבָל בְּמֵה שִׁישׁ הַפְּסִק טַעַם - אֲסוּר וּמִתָּר.

לֹא תִנְאַף - אִם לֹא טַעַם מִפְּסִיק, אֲסוּר אֲפִלּוּ
לְהוֹלִיד אוֹ לְשַׁמַּח בְּאִשְׁתּוֹ שְׂמִיחַת מִצְוָה,
וּבְמֵה שֶׁהַטַּעַם מִפְּסִיק - אֲסוּר וּמִתָּר.

לֹא תִגְנוֹב - אִם לֹא הָיָה טַעַם מִפְּסִיק, הָיָה אֲסוּר
אֲפִלּוּ לְגַנֹּב דַּעַת שֶׁל רַבּוֹ בַּתּוֹרָה אוֹ דַּעַת שֶׁל

חכם כְּרִי לְהַתְּבוּנָה בָּהּ, אוּ דַיִן שְׂדֵן דִּיין לְפִי טַעֲנָה
שְׁצַרְיָךְ לְגַנֵּב אֶת דַּעַת הַרְמַאי, וְלִגְנֹב אֶת דַּעַת
שְׁנֵיהֶם כְּרִי לְהוֹצִיא אֶת הַדִּין לְאוֹר. וּבְמַה
שְׁמַמְסִיק הַטַּעַם - אָסוּר וּמִתָּר.

לֹא תַעֲנֶה בְרַעַף עַד שֶׁקָּרָה. פֶּאֵן לֹא מִפְּסִיק טַעַם,
מִשּׁוּם שֶׁזֶה אָסוּר כָּלֵל וּכְלָל, וּכְבֹּל דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה שֶׁם הַקְּדוּשָׁה פְּרוּךְ הוּא סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים,
וְלַמִּד בְּנֵי אָדָם דָּרָךְ לְהַתְּתַקֵּן בָּהּ וְלִלְכֹת בָּהּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ"ח) אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ מְלִמְדֶךָ לְהוֹעִיל
מִדְּרִיכֶךָ בְּדָרְךָ תִּלְךָ.

אֵת פֶּאֵן לֹא תַחֲמֹד, לֹא מִפְּסִיק טַעַם כָּלֵל. וְאִם
תֵּאֱמַר, אֲפֹלוּ חֲמוּד שֶׁל הַתּוֹרָה אָסוּר, בִּינוֹן
שֶׁלֹּא מִפְּסִיק הַטַּעַם? בֵּא וּרְאֵה, בְּכֹלֵם עֲשִׂתָּהּ
הַתּוֹרָה כָּלֵל, וּבְזֶה עֲשִׂתָּהּ פְּרָט. בֵּית רַעַף שִׁדְהוּ
וְעִבְדוּ וְגו', בְּכֹל דְּבָרֵי הָעוֹלָם. אֲבָל הַתּוֹרָה הִיא
תְּמִיד חוֹמְדִים אוֹתָהּ, שֶׁעֲשׂוּעִים, גְּנוּזֵי חַיִּים, אֲרָךְ
הַיָּמִים, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

עֵשֶׂר הָאֲמִירוֹת הִלְלוּ שָׁל הַתּוֹרָה הֵן כָּלֵל שָׁל כָּל
 מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כָּלֵל שָׁל מַעֲלָה וְשָׁל מִטָּה,
 כָּלֵל שָׁל כָּל עֵשֶׂר הָאֲמִירוֹת שָׁל בְּרֵאשִׁית. אֵלֶּה
 נִחְקְקוּ עַל לוחות אֲבָנִים, וְכָל הַגְּנוּזִים שֶׁהָיוּ בָּהֶם
 נִרְאוּ לְעֵינַי כֹּל, לְדַעַת וּלְהַסְתַּכֵּל בַּסּוּד שָׁל תְּרִי"ג
 הַמִּצְוֹת שָׁל הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם, הַכֹּל נִרְאָה
 לְעֵינַיִם, הַכֹּל הוּא בְּתַבּוּנָה, לְהַתְּבוּנָה בְּלֵב שָׁל כָּל
 יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל הָיָה מֵאִיר לְעֵינֵיהֶם.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כָּל סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְכָל הַסּוּדוֹת
 הָעֲלִיוֹנִים וְהַתְּתוּנִים לֹא זָזוּ מֵהֶם,
 מִשּׁוֹם ^(דף צד ע"א) שֶׁהָיוּ רוֹאִים עֵין בְּעֵין אֶת זֵיו כְּבוֹד
 רַבּוֹנָם - מַה שְּׁלֹא הָיָה כְּמוֹ אוֹתוֹ הַיּוֹם מִיּוֹם
 שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּנַלְּהָ
 בְּכְבוֹדוֹ עַל הַר סִינַי.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי שָׁנִינוּ שְׂרָאֲתָה שֶׁפָּחָה עַל הַיָּם
 מַה שְּׁלֹא רָאָה יְחֻזְקָאֵל הַנְּבִיא, יְכוּל כְּמוֹ
 אוֹתוֹ יוֹם שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי? לֹא כִּי?
 מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי,

עֲבָרָה מֵהֶם הַזִּהְמָה, וְכָל הַגּוֹפִים הָיוּ מִצְחָצְחִים
בְּצִחְצוּחַ שֶׁל מַלְאָכִים עֲלִיוֹנִים בְּשִׂמְת־לִבָּשִׁים
בְּלִבוֹשִׁים מִצְחָצְחִים לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלִיחוֹת רַבּוֹנָם.

וּבְאוֹתוֹ מִלְבוּשׁ מִצְחָצְחָ נִכְנָסִים לְאִשׁ וְלֹא
פוֹחָדִים. כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמְּלֶאךָ שֶׁל מְנוּחָה,
בְּשִׁנְרָאָה לוֹ וְנִכְנָס בְּשִׁלְהֶבֶת וְעָלָה לְשָׁמַיִם,
שְׁכֵתוֹב (שׁוֹפְטִים יג) וַיַּעַל מְלֶאךָ ה' בְּלֶחֶב הַמּוֹזֵבָח.
וּכְשֶׁעֲבָרָה מֵהֶם אוֹתָהּ זִהְמָה, נִשְׁאַרוּ יִשְׂרָאֵל גּוֹפִים
מִצְחָצְחִים בְּלִי טְנוּף כָּלָל, וְהַנְּשִׁמוֹת בְּפָנִים בּוֹהֵר
הִרְקִיעַ לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר.

כִּי הָיוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ רוֹאִים וּמִסְתַּכְּלִים לְתוֹךְ
כְּבוֹד רַבּוֹנָם, מֵה שְׁלֹא הָיָה כִּי עַל הַיָּם, שְׁלֹא
עֲבָרָה מֵהֶם הַזִּהְמָה בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְכֵאן בְּסִינַי,
שֶׁפָּסְקָה הַזִּהְמָה מִן הַגּוֹף, אִפְלוּ עֲבָרִים בְּמַעֵי
אִמּוֹתֵיהֶם הָיוּ רוֹאִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּכְבוֹד רַבּוֹנָם,
וּבְכֹלם קִבְּלוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוֹי לוֹ.

וְאוֹתוֹ יוֹם הָיְתָה שִׁמְחָה לְפָנַי הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא
יֹתֵר מִן הַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, מִשּׁוּם

שְׁהִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא הָיָה בְּקִיּוֹם עַד שֶׁקִּבְּלוּ
יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה, שְׁפָתוֹב (ידמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם
וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.

בֵּינָן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה עַל הַר סִינַי, אִז
הִתְבַּשְׂם הָעוֹלָם, וְהִתְקַיְּמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ,
וְנִדְּעַת הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא מֵעַלָּה וּמִטָּה, וְהִתְעַלָּה
בְּכַבּוּדוֹ עַל הַכֹּל. וְעַל אוֹתוֹ יוֹם פָּתוּב, (תהלים צג) ה'
מִלֶּךְ גֵּאוֹת לְבַשׁ לְבַשׁ ה' עִז הַתְּאֵזֶר. וְאִין עִז אֶלֶּא
תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם כט) ה' עִז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת
עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

**ספר זוהר השפּת – לְאַבוֹת וּפְנִים, זְמַנִּים עִם זְמַנִּים
עִם לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ – מְנוקָד מְפֹסֵף וּמְחַוֵּל לְקַטְעָנִים
מְסוּדָר עַל הַפְּתָשׁוֹת**

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

פְּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

ספר הזוהר הקדוש חב"ל ישראל ד"ה דינמי עם לשון הקודש – ממוקד מופסק ומחולק לקטעים מסודר על הפרשיות

פְּרִישַׁת מִשְׁפָּטִים

פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
תָּשִׂים לְפָנֶיהֶם. תְּרַגְּוּם: וְאֵלֶּיךָ דִּינֵיָא דִּי
תְּסַדֵּר קְדָמִיהוֹן. אֵלֶּה אוֹתָם סְדוּרִים שְׁלַ הַגְּלָגוּל,
דִּינֵי הַנְּשָׂמוֹת שְׁנִדְוֵנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְקַבֵּל עֲנָשׁוֹ.

כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֶבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשָׁבִיעִית
יֵצֵא לְחֻפְשֵׁי חָנָם. חֲבֵרִים, תּוֹמֵן כָּעֵת לְגִלוֹת
כַּמָּה סוּדוֹת נִסְתָּרִים שְׁלַ הַגְּלָגוּל. כִּי תִקְנֶה עֶבֶד
עֶבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, כְּשֶׁתִּנְשָׂמָה תִתְּחִיבָהּ
בְּגִלְגוּל, אִם הִיא מֵצֵד אוֹתוֹ הָעֶבֶד מִטְּרוּן,
שֶׁהוּא כּוֹלֵל שִׁשָּׁה צְדָדִים, כְּתוּב בּוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים
יַעֲבֹד. גְּלָגוּלִים שְׁלָה לֹא מִתְּחִיבָת אֵלָּא שֵׁשׁ שָׁנִים,
עַד שְׁמִשְׁלִימָה שֵׁשׁ דְּרָגוֹת מֵאוֹתוֹ הַמְּקוֹם
שְׁנִלְקָחָהּ.

אֲבָל אִם הַנְּשָׂמָה הִיא מֵצֵד תִּשְׁכִּינָה שֶׁהִיא
שְׁבִיעִית, וְדַאי מַה כְּתוּב? וּבְשָׁבִיעִית יֵצֵא
לְחֻפְשֵׁי חָנָם. שְׁצַדִּיק וְדַאי אֵינּוּ בּוֹ מְלָאכָה, וְכִיּוֹן
שֶׁאֵינּוּ בּוֹ מְלָאכָה, אֵינּוּ בּוֹ שְׁעֵבוֹד. וְהַנְּשָׂמָה שֶׁהִיא

מִשָּׁם, נֹאמֵר בָּהּ וּבְשִׁבְעֵיתָ יֵצֵא לְחַפְּשֵׁי חֲנָם, אִין
בָּהּ שְׁעָבוֹד.

בֵּין בָּךְ (דף צד ע"ב) יָרַד הַזִּקְוֹן אֵלָיו, אָמַר לוֹ, אִם בָּךְ
רַבִּי, מַה תּוֹסֶפֶת לְנִשְׁמָה שְׁחִיא מִמְּנָה,
שֶׁנֹּאמֵר בָּהּ (שמות ב) לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אֶתָּה
וּבְנֶךָ וּבִתֶּךָ עֲבָדֶיךָ וְגו'?

אָמַר לוֹ, זָקוֹן זָקוֹן, וְאֶתָּה שׁוֹאֵל אֶת זֶה? שְׂוֹדְאִי
זֶה נֹאמֵר עַל נְשִׁמַת הַצַּדִּיק, שְׁאֵף עַל גַּב
שְׁהַתְּחִיב לָרֹדֶת בְּגִלְגּוֹל בְּכָל אֵלֶּה, אֶפְלוּ בְּעֶבֶד
וְאָמָה, וּבְהַמּוֹת שְׁהִם אוֹפְנִים, אוּ בְּכָל הַחַיּוֹת
שְׁמָהֶם נְשִׁמּוֹת בְּנֵי אָדָם, פְּתוּב בָּהּ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל
מְלָאכָה, וְזֶהוּ (ויקרא כה) לֹא תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדֶת עֶבֶד.
בְּצַדִּיק, שְׁהוּא יוֹם הַשְּׁבֶת, לֹא תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדֶת
עֶבֶד, שְׁהוּא יוֹם שֶׁל חַל.

אַבֵּל זָקוֹן זָקוֹן, שְׁבֶת (הַנְּשִׁמָּה) שְׁהוּא בֵּת יְחִידָה, וְהוּא
בֵּת זוּגוֹ שֶׁל צַדִּיק שְׁהוּא שְׁבֶת. מַה זֶה אִם
אַחֲרַת יְקוּחַ לוֹ? אָמַר לוֹ, הֲרִי וְדִאִי הַבְּדֻלָּה חֵלוֹ
שֶׁל שְׁבֶת, שְׁיֵשׁ אַחַר שְׁלֵא נִקְרָא חֵלוֹ שֶׁל שְׁבֶת,

אָלָא חָלוּ שְׁל טַמְאָה שְׂפַחָה. אָמַר לוּ, וַהֲרִי חָלוּ
שְׁל שְׂפַת מַה זָה? אָמַר לוּ, זוּ אָמָה, שְׂחִיא גּוּף שְׁל
בַת יַחֲדָה, שְׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אִם אַחֲרַת יִקַּח לוּ.

בַּא וְרֵאָה, נְשָׂמָה יֵשׁ שְׂנֵקְרֵאת אָמָה, וַיֵּשׁ (נְשָׂמָה)
שְׂכִינָה שְׂנֵקְרֵאת שְׂפַחָה, (וּנְשָׂמָה) וַשְׂכִינָה יֵשׁ
שְׂנֵקְרֵאת בַת הַמְלָךְ. כָּאֵן יֵשׁ אִישׁ שְׂנֵאֱמַר בּוּ (שְׂמוּת
טו) ה' אִישׁ מְלַחֲמָה. וַיֵּשׁ אִישׁ שְׂנֵאֱמַר בּוּ (דְנִיאל ט)
וְהָאִישׁ נְבִרְיָאֵל.

וְלִבָּן, נְשָׂמָה שְׂמַחֲיָבַת פְּגִלְגּוּל, אִם הִיא בַתוּ שְׁל
הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא, אִם תֵּאמַר שְׂתַמְכֵּר
לְגוּף נְבִרְיָאֵל שְׁשָׁם שְׁלִמּוֹן יֵצֵר הָרַע שְׂחִיא מֵצֵד
סְמֵא"ל - חַם וְשָׁלוֹם, שְׂחִרֵי פְתוּב (ישעיה מב) אָנִי ה'
הוּא שְׂמִי וְכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן, שְׂחִיא יֵצֵר הָרַע.
וְאוֹתוֹ הַגּוּף שְׁשָׁם שׁוֹרָה בַת הַמְלָךְ, אִם תֵּאמַר
שְׂנַמְכֵּר בְּכַתְרִים תַּחְתּוֹנִים שְׂנַמְכֵּאוּ -
חֲלִילָה וְחַם. עָלְיוֹ נֶאֱמַר (ויקרא כה) וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכֹּר
לְצַמְתַּת כִּי לִי הָאָרֶץ. מִי גּוּף שְׁל בַת הַמְלָךְ? זָה
מִטְטְרוֹן, וְגוּף זָה הוּא אָמָה שְׁל הַשְׂכִינָה, אָף עַל

גב שְׁהִיא נִשְׁמָה שְׁהִיא בַת הַמְּלָךְ, שְׁבוּיָה שָׁם,
בְּגִלְגּוּל בָּאָה, שְׁפָאִים גְּלִגּוּלִים מְשׁוּם שְׁפָאָה שָׁם.
מָה כְּתוּב בָּהּ? וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בֵּיתוֹ לְאִמָּה לֹא
תֵצֵא כִּצְאֵת הָעֶבְרִים.

וְעוֹד, וְכִי יִמְכַר אִישׁ - זֶה הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא. אֶת
בֵּיתוֹ - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שָׁהֵם מֵצַד שָׁל בַּת
יְחִידָה נִקְרְאוּ בֵּיתוֹ. וְאִם תֹּאמַר שְׂיֵצְאוּ, כְּמוֹ שְׂאֵלָה
מֵצַד שָׁל הָעֶבֶד שְׁהוּא מִטְטְרוֹ"ן, שְׂיֵצְאוּ בְּמִנוּסָה
מִמְצָרִים, לֹא תֵצֵא כִּצְאֵת הָעֶבְרִים. זֶהוּ שְׁכַתוּב
(ישעיה נב) כִּי לֹא בְּחַפְזוֹן תֵּצְאוּ וּבְמִנוּסָה לֹא תִלְכוּן.

בֵּיא וּרְאֵה, כְּשֶׁנּוֹלָד אִישׁ, נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ מֵצַד
הַבְּהֵמָה מֵצַד שָׁל טַהַר, מֵצַד אֵלָה שְׁנִקְרְאִים
אוֹפְנֵי הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ מֵצַד שָׁל
חַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ נִשְׁמָה מֵצַד
שָׁל הַכֶּסֶא. וּשְׁלֵשֶׁת אֵלּוּ הֵם אִמָּה, עֶבֶד וְשִׁפְחָה
שָׁל בַּת הַמְּלָךְ.

אִם זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוֹת,
מֵצַד שָׁל בַּת יְחִידָה, וְנִקְרְאֵת בַּת מְלָךְ. זָכָה

יֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ שֶׁל אֲצִילוֹת מְצַד הָעֵמוּד
הָאֲמָצְעִי, וְנִקְרָא בֵּן לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וְכֵן יוֹתֵר
- נוֹתְנִים לוֹ נְשָׁמָה מְצַד שֶׁל אֲבָא וְאִמָּא. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים. אֵיזָה
חַיִּים? אֵלֶּא אֹתָם י"ה שְׁעָלֵיהֶם נֹאמֵר (תהלים קג) כָּל
חַנְּשָׁמָה תִּתְּלֵל יְהוָה, וְנִשְׁלָמָה בָּהּ יְהוָה.

וְכֵן יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ יְהוָה בְּשִׁלְמוֹת הָאֹתִיּוֹת
- יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, שְׁחֹא אָדָם, בְּאַרְח
אֲצִילוֹת לְמַעְלָה. וְנִקְרָא בְּדַמוֹת רְבוּנוֹ. וְעָלְיוֹ נֹאמֵר
(בראשית א) וַיְרֹדוּ בְּדַגַּת הַיָּם וְגו'. וְזֶהוּ שְׁלִטוֹנוֹ בְּכָל
הַרְקִיעִים וּבְכָל הָאוֹפָנִים וְהַשָּׂרָפִים וְהַחַיּוֹת וּבְכָל
הַחַיִּלוֹת וְהַכַּחוֹת שְׁלִמְעָלָה וּלְמַטָּה. וְלִכְּנֵן בְּשִׁבְן
אָדָם זוֹכָה בְּנִפְשׁ מְצַד שֶׁל בַּת יְחִידָה, נֹאמֵר בּוֹ
לֹא תֵצֵא בְּצֵאת הָעֶבְרִים.

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי נִפְגְּשׁוּ לִילָה אַחַד בְּמַגְדָּל צוּר.
הַתְּאָרְחוֹ שָׁם וְשָׁמְחוּ זֶה בְּזֶה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
בְּמָה שָׁמְחֹתִי שְׂרָאִיתִי פָּנֵי הַשְּׂכִינָה, שְׁעַכְשָׁנוּ בְּכָל

הַדָּרֶךְ הַזֶּה הַצִּטְעָרְתִּי בְּזֶקֶן אַחַד סוֹחֵר שְׁתָּהִי
שׂוֹאֵל אוֹתִי (דף צה ע"א) כָּל הַדָּרֶךְ:

מִי הוּא נָחֵשׁ הַפּוֹרֵחַ בְּאֵיִר וְהוֹלֵךְ בְּפִירוֹד, וּבֵין
כֶּךְ וּבֵין כֶּךְ יֵשׁ מְנוּחָה לְנַמְלָה אַחַת שֶׁשׁוֹכֶכֶת
בֵּין שְׁנָיו, הַתְּחִיל בְּחִבּוּר וְסִיִּם בְּפִירוֹד? וּמָה הוּא
נֶאֱשֶׁר שֶׁמִּקְנֵי בְּאֵלָן שְׁלֵא הָיָה? בְּנֵיו שֶׁנִּגְזְלוּ, וְלֹא
מִהֶבְרִיּוֹת? שֶׁנִּבְרְאוּ בְּמָקוֹם שְׁלֵא נִבְרְאוּ?
כְּשֶׁעוֹלָיִם יוֹרְדִים, כְּשֶׁיוֹרְדִים עוֹלָיִם? שְׁנַיִם שֶׁהֵם
אַחַד, וְאַחַד שֶׁהֵם שְׁלֵשׁ? מָה זֶה עֲלָמָה יָפָה וְאֵין
לָּהּ עֵינַיִם, וְהַגּוֹף נִסְתָּר וּמִתְנַלָּה? הִיא יוֹצֵאת
בְּבִקָּר וְנִתְכַּסִּית בַּיּוֹם, וּמִתְקַשֶּׁטֶת בְּקִשׁוּטִים שְׁלֵא
הִיוּ?

כָּל זֶה שְׂאֵל בְּדָרֶךְ, וְהַצִּטְעָרְתִּי. וְעַכְשָׁיו יֵשׁ לִי
מְנוּחָה. שְׂאֵלוֹ הֵיִינוּ בְּאַחַד, הַתְּעַסְקֵנוּ בְּדַבְרֵי
תוֹרָה מִה שֶׁהֵיִינוּ בְּדַבְרֵים אַחֲרִים שֶׁל תַּחֲו. אָמַר
רַבִּי חֵיִיא, וְאוֹתוֹ זֶקֶן סוֹחֵר יִדְעָתָּ בּוֹ מִשְׁהוּ? אָמַר
לוֹ, יִדְעָתִי שְׂאֵין מִמֶּשׁ בְּדַבְרֵיו, שְׂאֵלוֹ הָיָה יוֹדֵעַ,
יִפְתַּח בַּתּוֹרָה, וְלֹא הִיָּתָה הַדָּרֶךְ בְּרִיקְנוֹת. אָמַר

רַבִּי תִּיֵּא, וְאוֹתוֹ הַסּוֹחֵר יִשְׁנוּ כָּאֵן, שְׁחֵרֵי לְפַעֲמִים
 בְּאוֹתָם חֲרִיקָנִים יִמָּצֵא אִישׁ פְּעֻמוֹנֵי זָהָב. אָמַר לוֹ,
 חֵרֵי הוּא כָּאֵן, וְהַתְּקִין חֲמוּרוֹ לְמֵאֲכָל.

קָרְאוּ לוֹ וּבֵא לְפָנֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, כָּעֵת שְׁנַיִם הֵם
 שְׁלֹשָׁה, וְשְׁלֹשָׁה הֵם כְּאַחַד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
 וְלֹא אָמַרְתִּי לָךְ שְׁכָל דְּבָרָיו רִיקָנִים וְהֵם
 בְּרִיקָנוֹת?! יֵשֵׁב לְפָנֵיהֶם.

אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתֵינוּ, אֲנִי נַעֲשִׂיתִי סוֹחֵר, וְרַק
 מִלְּפָנֵי מְעַט יָמִים, שְׁחֵרֵי בְּהַתְּחַלָּה לֹא
 הָיִיתִי סוֹחֵר, אֲבָל בֵּן אֶחָד קָטָן יֵשׁ לִי, וְנָתַתִּי אוֹתוֹ
 לְבֵית הַסֵּפֶר, וְאֲנִי רוֹצֵה שְׁיַעֲמֶם בְּתוֹרָה, וּכְשֶׁאֲנִי
 מוֹצֵא אֶחָד מִתְּרַבָּנִים שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, אֲנִי טוֹעֵן
 אַחֲרָיו, וְהַיּוֹם תְּזֶה חֲשַׁבְתִּי שְׁאֲשַׁמַּע דְּבָרִים חֲדָשִׁים
 בְּתוֹרָה, וְלֹא שָׁמַעְתִּי דָּבָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּכָל הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַעְתִּי שְׁאֲמַרְתָּ
 לֹא תִמְחַתֵּנִי, אֲלֵא רַק מֵאֶחָד - אִו שְׁאֲתָה
 אָמַרְתָּ בְּשִׁטּוֹת, אִו שֶׁהֵם דְּבָרִים רִיקָנִים. אָמַר אוֹתוֹ
 זְקוּן, וּמָה תִּיֵּא? אָמַר, נִעְרָה יָפָה וְכוּ'.

פָּתַח אֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אֵירָא
 מִה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם. ה' לִי בְּעֹזְרֵי וְגו'. טוֹב
 לַחֲסוֹת בַּה' וְגו'. כַּמָּה טוֹבִים וְנַעֲיָמִים וְנִבְכָּרִים
 וְעֲלִיּוֹנִים דְּבַרֵי הַתּוֹרָה, וְאֲנִי אֵיךְ אֹמֵר לְפָנָי
 רְבוּתֵינוּ, שְׁלֹא שָׁמַעְתִּי מִפִּיהֶם עַד עַכְשָׁו אֲפֹלוּ
 דְּבַר אֶחָד?! אֲבָל יֵשׁ לִי לֹאמֵר, שְׂאִין בּוֹשָׁה כָּלֵל
 לֹאמֵר דְּבַרֵי תּוֹרָה לְפָנָי הַכֹּל.

הַתַּעֲטִיף אֹתוֹ הַזָּקֵן, פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבַת
 כַּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִיא בְּתֵרוּמַת
 הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל. פְּסוּק זֶה סְמוּךְ עַל פְּסוּק אֲחֵר
 - (שם) וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְגֵרַע אִין
 לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ בְּנִעוּרֶיהָ מִלְּחָם אָבִיהָ
 תֹאכַל וְכֹל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ. פְּסוּקִים תִּלְלוּ
 בְּמִשְׁמָעֵם, אֲבָל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה הֵם דְּבָרִים סְתוּמִים.
 וְכַמָּה הֵם דְּבַרֵי חֲכָמָה שְׁסֵתוּמִים כָּכֵל דְּבַר וְדְבַר
 שְׁבַת־תּוֹרָה, וְנִדְעִים לְאוֹתָם הַחֲכָמִים
 שְׂיִדְעִים דְּרַבֵי הַתּוֹרָה, שְׁתַּרֵי הַתּוֹרָה אֵינָם דְּבַרֵי
 חֵלוֹם הֵם, שְׁנִמְסְרוּ לְמִי שְׁפוֹתָר אוֹתָם וְנִמְשָׁכִים

אחר הַפֶּה, וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ לְפִתּוֹר אוֹתָם לְפִי דְרָכָם. וּמָה אִם דְּבָרֵי חֵלוֹם צָרִיךְ לְפִתּוֹר אוֹתָם לְפִי דְרָכָם - דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם שֵׁעֲשׂוּעֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ עַל אַחַת פְּמָה וּבְמָה שֶׁצָּרִיכִים לְלָכֵת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת בָּהֶם, שְׂפָתוֹב (הוֹשַׁע יד) כִּי יִשְׂרָאֵל דְּרָכֵי ה' וְגו'.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לֹזֵמֵר, וּבֵת כֹּהֵן - זֶה הַנְּשָׁמָה הָעֲלִיזָנָה, בֵּיתוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם אָבִינוּ רֵאשׁוֹן לַגֵּרִים, וְהוּא מוֹשֶׁד אֶת אוֹתָהּ נְשָׁמָה מִמָּקוֹם עֲלִיזוֹן. מָה בֵּין פָּסוּק שְׂאֹמֵר וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן, וּבֵין פָּסוּק שְׂאֹמֵר וּבֵת כֹּהֵן, וְלֹא כִּתוּב אִישׁ? אֵלֶּא יֵשׁ כֹּהֵן שֶׁנִּקְרָא אִישׁ כֹּהֵן, וְלֹא כֹּהֵן מִמֶּשׁ. וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה תִּהְיֶה (אִישׁ) כֹּהֵן, וְתִהְיֶה סֶגֶן, וְתִהְיֶה כֹּהֵן גָּדוֹל, וְתִהְיֶה כֹּהֵן שְׂאִינוֹ גָּדוֹל. כֹּהֵן סֶתֶם גָּדוֹל וְעֲלִיזוֹן מֵאִישׁ כֹּהֵן. וְעַל זֶה יֵשׁ נְשָׁמָה, (דף צה ע"ב) וְיֵשׁ רוּחַ, וְיֵשׁ נֶפֶשׁ.

וּבֵת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר - זֶה הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנִּמְשָׁכָה מִמָּקוֹם עֲלִיזוֹן וְנִכְנָסָה לְתוֹךְ סֵתֵר עֵץ הַחַיִּים, וּכְשֶׁרוּחַ הַכֹּהֵן הָעֲלִיזוֹן נוֹשָׁבֵת וְנוֹתֶנֶת

נְשָׁמוֹת בְּאֵילָן הַזֶּה, פּוֹרְחוֹת מִשָּׁם אוֹתָם נְשָׁמוֹת
וְנִבְנְסוֹת בְּאוֹצַר אֶחָד.

אִי לְעוֹלָם, שְׁלֹא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם לְהִשְׁמַר,
שְׁמוֹנְשָׁכִים מְשִׁיבָה עִם יֵצֵר הָרָע, שֶׁהוּא אִישׁ
זָר, וּבֵת כַּהֵן הוּאֵת פּוֹרְחַת לְמִטָּה וּמוֹצֵאת בְּנֵי
בְּאִישׁ זָר. וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁל אֲדוֹנָהּ, נִבְנְסַת
לְשָׁם וְנִבְכִּיִּת, וְלֹא יְכוּלָה לְשַׁלֵּט, וְלֹא הִשְׁתַּלְמָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּכְשִׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, הִיא בְּתֵרוֹמַת
הַקְּדוּשִׁים לֹא תֹאכַל, בְּשָׂאֵר כָּל הַנְּשָׁמוֹת
שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

עוֹד יֵשׁ בְּפִסּוֹק הַזֶּה, וּבֵת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר.
עֲלוּבָה הִיא הַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ
זָר, שֶׁנִּמְשְׁכָה עַל הַגֵּר שֶׁהִתְגַּיַר, וּפְרָחָה אֵלָיו מִזֶּן
עֵדוֹן בְּדָרְךָ נִסְתָּר עַל בְּנֵי שֶׁנִּבְנְנָה מִעֲרָלָה טְמֵאָה,
זוֹ הִיְתָה לְאִישׁ זָר.

וְזֶהוּ סוֹד עֲלִיּוֹן יוֹתֵר מִהַכֹּל. בְּעֵמוּד שְׁעוֹמֵד
לְמֵאוֹנִים בְּתוֹךְ אֹיִר שְׁנוֹשֵׁב, יֵשׁ מִשְׁקָל
אֶחָד בְּצֵד זֶה, וְיֵשׁ מִשְׁקָל אֶחָד בְּצֵד זֶה. בְּצֵד זֶה

מֵאֲזֵנֵי צָדֵק, וּבְצַד זֶה מֵאֲזֵנֵי מִרְמָה. וְהַמְשַׁקֵּל הַזֶּה
 לֹא שׂוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, וְנִשְׁמוֹת עוֹלוֹת וַיּוֹרְדוֹת,
 נִכְנָסוֹת וַיּוֹצְאוֹת, וַיֵּשׁ נִשְׁמוֹת עֲשׂוֹקוֹת, כְּשִׁשׁוּלֵט
 אָדָם בְּאָדָם, שְׁכַתּוֹב (קהלת ח) עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם
 בְּאָדָם לְרַע לוֹ. לְרַע לוֹ וַדָּאֵי.

אֲבָל נִשְׁמָה זוֹ שֶׁהִיְתָה לְצַד הָאֲחֵר, אִישׁ זֶה,
 וְנִעְשָׂקָה מִמֶּנּוּ, זוֹהִי לְרַע לוֹ. לוֹ - לְאוֹתוֹ
 אִישׁ זֶה, וְהִיא בְּתֵרוּמַת הַקְּדוּשִׁים לֹא תֹאכֵל, עַד
 שְׁעוֹשָׂה בָּהּ הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא מֵה שְׁעוֹשָׂה. כֹּא
 הַפְּסוּק וְאָמַר, וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זֶה, כֹּךְ
 זֶה.

כָּאֵן יֵשׁ סוּד אֵיךְ נִעְשָׂקוֹת הַנִּשְׁמוֹת. אֵלֶּא הָעוֹלָם
 הַזֶּה מִתְנַהֵג הַכֹּל בְּעֵין הַדַּעַת טוֹב וְרַע.
 וּכְשֶׁמִּתְנַהֵגִים בְּנֵי הָעוֹלָם בְּצַד הַטּוֹב, הַמְשַׁקֵּל
 עוֹמֵד וּמְכַרְיָעָה לְצַד הַטּוֹב, וּכְשֶׁמִּתְנַהֵגִים בְּצַד
 הָרַע - מְכַרְיָעָה לְאוֹתוֹ הַצַּד. וְכֹל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהִיוּ
 בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בַּמְשַׁקֵּלָתָהּ, הִיָּה עוֹשֵׂק אוֹתָן וְלוֹקַח
 אוֹתָן.

אֲבָל לְרַע לוֹ, שְׂאוֹתָן נְשָׁמוֹת מְכַנְיָעוֹת (מְכַסּוֹת) אֶת
 כָּל מֵה שְׂמוֹצְאוֹת מֵצַד הָרַע וּמִשְׁמִידוֹת
 אוֹתוֹ, וְסִימָן לָזֶה - אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁנֶּעֱשֶׂה לְתוֹךְ
 פְּלִשְׁתִּים וְשִׁלְמוֹ לְהַרֵּעַ לָהֶם. אֵף כֹּאן, אֵלּוֹ
 הַנְּשָׁמוֹת נֶעֱשָׂקוֹת מֵהַצַּד הַאֲחֵר לְהַרֵּעַ לָהֶן.

מֵה נֶעֱשֶׂה מֵאוֹתָן נְשָׁמוֹת? רְאִינוּ בְּסִפְרֵי
 הַקְּדֻמוֹנִים, שְׁמֵהֶם הָיוּ אוֹתָם חֲסִידֵי אֱמוּנֹת
 הָעוֹלָם. וְאוֹתָם הַמְּמֹזְרִים שְׁהֵם תִּלְמִידֵי חֲכָמִים
 שְׁקוֹדְמִים לְכַהֵן גְּדוֹל עִם הָאָרֶץ וְחָשׁוּב בְּעוֹלָם, אֵף
 עַל גַּב שֶׁהוּא נִכְנָס לְפָנָיו וּלְפָנֵיהֶם. כָּכֵה הוֹקֵן הָזֶה
 רִנֵּעַ אֶחָד. תְּמַהוּ הַחֲבָרִים וְלֹא אָמְרוּ דָבָר.

פְּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, אִם רָעָה בְּעֵינַי אֲדַנֶּיָּה אֲשֶׁר
 לֹא יַעֲדָה וְהַפְּדָה לְעַם נְכָרֵי וְגו'. פִּרְשָׁה זֶה
 נִאֶמְרָה עַל הַסּוּד הַזֶּה, וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בְּתוֹ
 לְאִמָּה לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים אִם וְגו'. רַבּוֹן
 הָעוֹלָם, מִי לֹא יִפְחַד מִמֶּךָ, שְׂאֵתָה שׁוֹלֵט עַל כָּל
 מַלְכֵי הָעוֹלָם, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה י) מִי לֹא יִרְאֶךָ
 מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךָ יֵאָתֶה וְגו'.

בַּמָּה הֵם בְּנֵי הָאָדָם בְּעוֹלָם שְׂמֵשֶׁת־בָּשִׂים בַּפְּסוּק
 הַזֶּה, וְכֵלָם אוֹמְרִים, אֲבָל הַפְּסוּק הַזֶּה לֹא
 מְתִישָׁר בְּפִיָּהֶם. וְכִי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְּךָ
 הַגּוֹיִם!?! וְהֵלֵא הוּא מִלְּךָ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן נִקְרָא! שְׁחֲרֵי
 כְּתוּב (דברים לב) בְּהִנָּחֵל עֲלֵיוֹן גּוֹיִם וְגו', וְכֵתוּב (שם)
 כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ. וְעַל זֶה הוּא נִקְרָא מִלְּךָ יִשְׂרָאֵל.
 וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא נִקְרָא מִלְּךָ הַגּוֹיִם, חֲרֵי שְׂבַח
 שְׁלָתָם שֶׁתִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְּךָ עֲלֵיהֶם, וְלֹא כִּמוֹ
 שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהֵם נִמְסְרוּ לַשְּׂמֵשִׁים וְלַמַּמְנִים שְׁלוֹ.

וְעוֹד סוּף הַפְּסוּק, שְׂכַתוּב (ירמיה י) כִּי בְּכָל חֲכָמֵי
 הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאִין כָּמוֹךָ. כֹּל זֶה
 הוּא שְׂבַח לְשֹׂאֵר הָעַמִּים. וְתַמִּיחָה הִיא אֵיךְ לֹא
 מְתַעֲלִים בַּפְּסוּק הַזֶּה לְרוּם (דף צו ע"א) תְּרַקִּיעַ? אֵלֵא
 שֶׁתִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סָמָא אֶת עֵינֵיהֶם וְלֹא יוֹדְעִים
 בּוֹ כֹּלֵל, שְׁחֲרֵי מַה שֶׁאֵנוּ אוֹמְרִים שְׂכָלָם אֵין וְאֶפְסָם
 וְתַהוּ, שְׂכַתוּב (ישעיה מ) כֹּל הַגּוֹיִם כָּאֵין נִגְדוּ מֵאֶפְסָם
 וְתַהוּ נִחְשְׁבוּ לוֹ, חֲרֵי הָעֶקֶר הָעֲלִיּוֹן הַגְּדוֹל וְהַנְּכַבֵּד
 שֶׁם אוֹתָם הַכְּתוּב הַזֶּה.

אָמַר לוֹ רַבִּי תִיָּא, וְהָרִי כָּתוּב מֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל
 גּוֹזִים וְגו'. אָמַר לוֹ, אֲנִי רָאִיתִי שְׂאֵחַר הַכֶּתֶל
 שְׁלָחָם הָיִיתָ, וַיַּצֵּאתָ בַּפֶּסוּק הַזֶּה לַעְזוֹר לָהֶם. הֲיָה
 לִי לְהָשִׁיב בַּתְּחִלָּה עַל מַה שְׂאֵמַרְתִּי. אֲבָל בֵּינוֹן
 שְׂמַצֵּאתִי אוֹתָךְ בַּדֶּרֶךְ, אֲעַבִּיר אוֹתָךְ מִשָּׁם, וּמִשָּׁם
 אֵילֶךְ לְהַעֲבִיר אֶת הַכֹּל.

בֵּא וּרְאֵה, כָּל הַשְּׂמוֹת וְכָל כַּנּוּיֵי הַשְּׂמוֹת שֵׁשׁ
 לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּלָם מִתַּפְּשֻׁטִים
 לְדַרְכֵיהֶם, וְכָלָם מִתְּלַבְּשִׁים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְכָלָם
 נִחְלָקִים לְדַרְכִים וְשִׁבְלִים יְדוּעִים, פָּרַט לַשֵּׁם
 הַיְחִידִי, הַנִּבְחָר שֶׁל כָּל שְׂאֵר הַשְּׂמוֹת, שְׁהוֹרִישׁ
 לָעַם הַיְחִיד הַנִּבְחָר מִכָּל הָעַמִּים, וְהוּא - יו"ד ה"א
 וּא"ו ה"א, שְׂכָתוּב (דברים לב) כִּי חִלַּק ה' עַמּוֹ. וְכָתוּב
 (שם) וְאַתֶּם תִּדְבְּקִים בָּהּ, בְּשֵׁם זֶה מִמֶּנּוּ יוֹתֵר מִכָּל
 שְׂאֵר הַשְּׂמוֹת.

וְשֵׁם אֶחָד מִכָּל שְׂאֵר שְׂמוֹתָיו, אוֹתוֹ שְׁהַתַּפְּשֻׁט
 וְנִחְלָק לְכַמָּה דַרְכִים וְשִׁבְלִים וְנִקְרָא
 אֱלֹהִים. וְהוֹרִישׁ אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה, וְנִחְלָק לַתְּחִתּוֹנִים

שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִחְלַק הַשֵּׁם הַזֶּה לְשִׁמְשֵׁים
 וְלִמְמַנִּים שִׁמְנֵהֵינִים אֶת שְׂאֵר הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (במדבר כב) וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם לִילָה. (בראשית כ)
 וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה. וְכֵן כָּל
 מְמַנָּה וּמְמַנָּה שְׁהוֹרֵישׁ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם
 לְשְׂאֵר הָעַמִּים נְכַלְלִים בַּשֵּׁם הַזֶּה, וְאֶפְלוּ עֲבוּדָה
 זָרָה נִקְרְאת בַּשֵּׁם הַזֶּה. וְשֵׁם זֶה מְלֶךְ עַל גּוֹיִם, וְלֹא
 אוֹתוֹ הַשֵּׁם, שֶׁהוּא מְלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא יְחִידִי
 לְעַם הַיְחִידִי, לְעַם יִשְׂרָאֵל, הָעַם הַקְדוֹשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, עַל דְּרָךְ זֶה נִבְאָר אֶת הַפְּסוּק,

שְׁכַתוֹב (ירמיה י) מִי לֹא יִרְאֶה מְלֶךְ הַגּוֹיִם,
 שְׁחַרֵי הוּא שֵׁם שְׁמוּלָךְ עַל גּוֹיִם - אֱלֹהִים, שְׁחַרֵי
 תִירָאָה שְׁרוּיָה בּוֹ וְתִדִין שְׁרוּי בּוֹ - לֹא כָּךְ, וְלֹא
 עַל זֶה נֶאֱמַר. שְׂאֵם כָּךְ, אֶפְלוּ עֲבוּדָה זָרָה בְּכֻלָּל
 זֶה הִיא.

אֲבָל בִּיּוֹן שְׁחַכְתֵּל שְׁחַיִתָּ סְמוּךְ אַחֲרָיו נִעְקַר,
 הַפְּסוּק עוֹמֵד עַל קִיּוּמוֹ בְּהַסְתַּכְּלוֹת קַטְנָה.
 מִי לֹא יִרְאֶה מְלֶךְ הַגּוֹיִם. וְאִם תֹּאמַר שְׁמוּלָךְ הַגּוֹיִם

נאמר על הקדוש ברוך הוא - לא כף. אלא מי
 הוא מלך הגוים שלא יראך, שלא פוחד ממך ולא
 יודעו ממך, מי מלך הגוים שלא יראך? כמו זה,
 (תהלים קיג) הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'.
 מי ששמע אותנו, לא יודע מה אמר. כיון שאמר
 הללויה, אף כף הללו עבדי ה'! שתייה לו לכתב,
 עבדי ה' הללו את שם ה'. אף כאן הנה לו לכתב,
 מי ממלך הגוים שלא יראך, אלא הכל על תקונו
 נתבאר.

כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוך.
 מה הדבר שהתפשט ביניהם בכתמה שלהם?
 מאין פמוך, ובכלם מודים על זה. בשרואים
 בכתמתם מעשיך ונבורותיך, התפשט דבר זה
 ביניהם, ואומרים מאין פמוך בכל חכמי הגוים
 ובכל מלכותם. מאין פמוך אומרים, והתפשט
 ביניהם. שמחו החברים, ובכו ולא אמרו דבר. אף
 כף הוא פכה במקדם.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית כא) וְתֹאמַר לְאַבְרָהָם גֵּרֶשׁ
הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנֹתָי וְגו'. הַחֲבָרִים
הַתְּעוֹרְרוּ, שְׂרָצְתָה שָׂרָה לְפָנֹת מִבֵּיתָה עֲבוּדָה
זָרָה, וְעַל זֶה כָּתוּב כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַיךְ שָׂרָה
שְׁמַע בְּקוֹלָהּ. כָּאֵן כָּתוּב וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בְּתוּלוֹ -
זו הַנְּשֻׁמָּה בְּגִלְגּוּלִים עַל מַעֲשֵׂי רָעִים שְׂפָעוּלָם.
לְאֵמָה - לְאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר בְּגִלְגּוּל רַע שֶׁל
הַמְּשֻׁקֵּל שְׁחֹזֵר, וְחָרִי נֶעֱשֶׂקָה לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִשָּׁם.
וְדַאי לֹא תֵצֵא כִּיצֵאת הָעֲבָדִים, כֹּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת
שְׁנַעֲשֻׁקוֹת.

מִי הֵן כָּאֵן? הוּא סוּר אֵלֶּה אוֹתָן נְשָׁמוֹת
הַתִּינּוּקוֹת הַקְּטַנִּים, בְּשֵׁיהֶם יוֹנְקִים מִתּוֹךְ
תִּקְוָה שֶׁל אִמָּם, וְהַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא רוֹאֵה שְׂאֵם
יִתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם, יִבְאֵשׁ רִיחָם וְיִחַמְּיָצוּ כְּמוֹ הַחֲמִיץ
תְּהֵא. לֹזְקָה אוֹתָם קְטַנִּים, בְּעוֹדָם נוֹתְנִים רִיחַ.

מָה עוֹשֶׂה? מִשְׁאִיר אוֹתָם לְהַעֲשֶׂק בְּיַד אוֹתָהּ
הָאֵמָה, וְזוֹתִי לִילִי"ת. שְׁכִינּוֹן (דף צו ע"ב) שְׁנַתְּנוּ
בְּרִשׁוֹתָהּ, שְׁמַחָה (אוֹחֹת) בְּאוֹתוֹ תִּינּוֹק וְעוֹשֶׂקָת

אותו, ומוציאה אותו מן העולם כשהוא יונק מבח
אמו.

ואם תאמר שאותן נשמות יעשו טוב לעולם -
לא כן, שפתוב אם רעה בעיני אדניה,
שיתחמיץ אותו האיש בזה לאחר ימים, אם יתקיים
בה. זו נעשקת, ואחרת לא נעשקת, ועל אלה
בתוב, (קהלת ד) ופראה את כל העשוקים וגו', ותינו
אם רעה בעיני אדניה.

אשר לא יעדה. לא - בתוב בא"ל"ת. אם תאמר
שחרי באותו הצד האחר הזמין לה הקדוש
ברוך הוא מיום שהיתה - לא! ועכשו בגלגולי
המאזנים - לו יעדה, בוא"ו, מה שלא היה במקדם
לכן.

והפדה, מה זה והפדה? גאל אותה הקדוש ברוך
הוא עכשו, שמעלה ריח, מרם
שיתחמיץ, ומעלה אותה לרומי מרומים בישיבה
שלו. ואם תאמר, כיון שנעשקה מאתו הצד הרע,
נותן אותה, כמו שאמרו לחסדי אמות העולם

וְלֹאֲתֶם מִמְּזֵרִים תִּלְמִידֵי חֲכָמִים - בַּאֲ הַכֶּתוּב
 וּמוֹכִיחַ, לְעַם נְכָרִי לֹא יִמְשַׁל לְמַכְרָה, וְדַאי, בְּבִגְדוֹ
 בָּה, שְׁעוֹשֵׁק אוֹתָהּ בְּעֹשֶׁק שֶׁל גִּלְגוּל הַמַּאֲזֵנִים,
 אֵלֶּה לְיִשְׂרָאֵל וְדַאי, וְלֹא לְאַחֵר. וּכְשִׁיּוֹצֵאת מִן
 הַמַּאֲזֵנִים, לֹא תֵצֵא כִּצֵּאת הָעֶבְרִים, אֵלֶּה
 מִתְעַפְּרֵת בְּעִטְרָתָהּ בְּתַרְמָה עַל רֵאשֶׁה.

וְאִם תֵּאמֹר שֶׁהַצַּד הַזֶּה הַכְּנִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ תִּינּוֹק
 - לֹא כֵּן, אֵלֶּה נוֹטְלֵת אוֹתָהּ וּשְׂמִיחָה עִמָּה
 וּפּוֹרֶחַת מִיָּדָה וְנִכְנָסֶת לְאוֹתוֹ מְקוֹם, וְהִיא פּוֹקֶדֶת
 אֶת אוֹתוֹ תִּינּוֹק וּשְׂמִיחָה בּוֹ וְצוֹחֶקֶת בּוֹ, וְתֹאבָה
 אֶת אוֹתוֹ הַבָּשָׂר, עַד שְׁאַחֵר כֵּן נוֹטֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֶת נִשְׁמָתוֹ, וְהִיא לְגוֹף. וְאַחֵר כֵּן הַכֹּל
 בְּרִשּׁוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בַּאֲ וְרֵאשֶׁה, לֹא תֵצֵא כִּצֵּאת הָעֶבְרִים, מַה זֶה?
 אֵלֶּה בְּשַׁעֲה שְׁיּוֹצֵאת מִן הַמַּאֲזֵנִים וְאוֹתוֹ
 הַצַּד בְּשְׂמִיחָה, רוּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְחוֹתֶם
 אוֹתָהּ בְּחוֹתְמַת אַחַת, וּפּוֹרֵם עָלֶיהָ לְבוֹשׁ כְּבוֹד
 שְׁלוֹ, וּמִיָּהוּ? הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא אֵלֹהִים. וְזֶהוּ

בְּבִגְדוֹ בָהּ, הִלְבוּשׁ הַנִּכְבָּד שֶׁל הַמֶּלֶךְ פּוֹרֵשׁ עָלֶיהָ,
וְאִזּוּ הִיא שְׂמוּרָה, שְׁלֵא נִמְסְרָה לְעַם נְכָרִי אֶלָּא
לְיִשְׂרָאֵל לְחֹדֶר.

וְזֶהוּ שְׂפָתוֹב (אֵיבֹב כַּסּוּ) כִּימִי אֵלּוּהַ יִשְׁמְרֵנִי, וְעַל סוּד
זֶה פָתוֹב פָּאן, לְעַם נְכָרִי לֹא יִמְשַׁל לְמִכְרָה
בְּבִגְדוֹ בָהּ, בְּעוֹד שְׁלִבוּשׁ כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ בָּהּ. כִּינּוּן
שְׂבִגְדוֹ בָהּ, פָתוֹב לְעַם נְכָרִי לֹא יִמְשַׁל לְמִכְרָה.

מָה רְשׁוֹת יֵשׁ לְאוֹתוֹ צַד בָּהּ? בֵּא וּרְאֵה, כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם בְּלָם בְּרְשׁוֹת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וּלְכֹלֵם
יֵשׁ זְמַן בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁהוּא רוֹצֵה לְסַלְקָם מִן
הָעוֹלָם, וְזֶה אֵינּוּ לוֹ זְמַן, וְעַל כֵּן הִיא צוֹחֶקֶת בָּהֶם
וּשְׂמַחָה בָּהֶם.

עוֹד, אִזְחָרָה לְאָדָם (בְּעוֹלָם הַזֶּה) יֵשׁ בְּפִסּוּקִים תֵּלְלוּ
וּכְמָה עֲצוֹת טוֹבוֹת עֲלִיּוֹנוֹת הֵן בְּכָל דְבָרֵי
הַתּוֹרָה, וּבְלֵן אֵמֶת בְּדַרְךְ אֵמֶת, וְנוֹדְעוֹת לְחַכְמִים
שְׂיִוְדְעִים וְהוֹלְכִים בְּדַרְךְ אֵמֶת. בְּזְמַן שֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְבְרֵא אֶת הָעוֹלָם, עָלָה בְּרָצוֹן לְפָנָיו,
וְצִיר אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן עֲתִידוֹת לְהִנָּתֵן בְּבִנֵי

אָדָם אַחַר כָּהֵן, וְכֹלֵן הַצִּמְטִירוֹ לְפָנָיו בְּאוֹתוֹ צִיּוֹר
מִמֶּשׁ שְׁעֵתִידִים לְהִיּוֹת בְּנֵי אָדָם לְאַחַר מִכֵּן, וְרֵאָה
כֹּל אֶחָד וְאֶחָד.

וַיֵּשׁ מִהֵן שְׁעֵתִידוֹת לְהִרְעֵ אֶת דְּרָכֵיהֶן בְּעוֹלָם,
וּבְשָׁעָה שְׁמַנְיַע וּמִנֵּן, קוֹרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה וְאוֹמֵר לָהּ: לְכִי וְהַכְנְסִי בְּמִקוֹם
פְּלוֹנִי לְגוֹף פְּלוֹנִי. וְהִיא מְשִׁיבָה לְפָנָיו: רַבּוֹן
הָעוֹלָם, דִּי לִי בְּעוֹלָם הָיָה שְׁאֲנִי יוֹשֶׁבֶת בּוֹ, וְלֹא
אֵלֶיךָ לְעוֹלָם אַחַר שִׁשְׁתַּעֲבְדוּ בִי וְאַתְּיָה מְלַכְלֶכֶת
בֵּינֵיהֶם. אוֹמֵר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִיּוֹם
שֶׁנִּבְרְאָתָה, עַל מְנַת בֶּן נִבְרְאָתָה, לְהִיּוֹת בְּאוֹתוֹ
עוֹלָם. בֵּיּוֹן שְׂרוּאָה הַנִּשְׁמָה כָּהֵן, בְּעַל פְּרָחָה יוֹרְדַת
וְנִכְנְסַת לְשָׁם.

הַתּוֹרָה שְׁנוֹתֶנֶת עֲצָה לְכֹל הָעוֹלָם רוֹאָה כָּהֵן,
וּמִזְהִירָה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְאוֹמְרָת: רְאוּ
כִּמָּה חָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיכֶם. מְרַנְלִית טוֹבָה
שְׁהִיתָה לוֹ, מְכַר לָכֶם בַּחֲנָם כִּדְרֵי שִׁשְׁתַּעֲבְדוּ בָהּ
בְּעוֹלָם הָיָה.

וְכִי יִמְכַר אִישׁ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֵת בְּתוֹ
 - זוֹ הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה. לְאִמָּה - לְהִיּוֹת אִמָּה
 מִשְׁעֶפְדָּת בִּינִיכָם ^(דף צו ע"א) בְּעוֹלָם הָזֶה. בְּבִקְשָׁה מִכֶּם,
 בְּשָׁעָה שְׁמַנִּיעַ זְמַנָּה לְצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא
 תֵצֵא בְּצֵאת הָעֶבְרִים, לֹא תֵצֵא מִטְּנַפְת בְּחַטָּאִים.
 תֵצֵא בֵת חוֹרִין, בְּרוּרָה נְקִיָּה, בְּדִי שְׂשִׁימָח בָּהּ
 אֲדוּנָה וַיִּשְׁתַּבַּח בָּהּ וַיִּתֵּן לָהּ שְׂכָר טוֹב בְּצַחְצוּחֵי
 בֵּן עֶדֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחְצוּחֹת נַפְשֶׁךָ.
 וְדַאי כִּאֲשֶׁר תֵצֵא בְרוּרָה נְקִיָּה כְּרֵאוּי.

אֲבָל אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֻנְיָהּ, בְּשִׂיּוּצֵאת מְלַכְלָכַת
 בְּטַנוּפֵי חַטָּאִים וְלֹא נִרְאִית לְפָנָיו כְּרֵאוּי -
 אוֹי לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שְׂאֵבֵד מֵאוֹתָהּ נְשָׂמָה לְעוֹלָמִים.
 מִשׁוּם שְׂכַאֲשֶׁר הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת בְּרוּרוֹת וַיּוֹצֵאוֹת
 נְקִיּוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל נְשָׂמָה וְנְשָׂמָה נִכְנָסֶת
 לְסֵפֶר אוֹצֵר הַמְּלָאָה, וְכֵלֵן בְּשִׁמּוֹת, וְאוֹמֵר: זֶה הוּא
 נְשָׁמַת פְּלוֹנֵי עֵתִידָה תִהְיֶה לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שְׂעִזְבָּה.
 וְאִז בְּתוֹב לוֹ יְעֲדָה, בּוֹ.

וּבְשִׁיּוּצֵאת רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ, שְׂנֵטְמָאָה
 בְּחַטָּאִים וּבִטְנוּף שָׁל הַחַטָּאִים, אִז
 לֹא יַעֲדָה, בָּא'. וְנֶאֱכָר אוֹתוֹ הַגּוֹף מִמְּנָה, וְהִיא לֹא
 מְזַדְמָנֶת אֵלָיו, פָּרַט לְאוֹתָהּ שְׂבַעֲלָה הַתְרַצָּה וְשָׁב
 בְּתִשׁוּבָה שָׁל הַגּוֹף בָּהּ, אִז כְּתוּב וְהַפְּדָה, כְּמוֹ
 שְׂנֵאֱמַר (איוב לג) פָּדָה נַפְשׁוֹ מִעֵבֶר בַּשְּׁחַת. וְהַפְּדָה,
 זְהוּ בְּאָדָם, שְׂחַעֲצָה שָׁלוֹ שְׂיַפְדָּה אוֹתָהּ וַיֵּשׁוּב
 בְּתִשׁוּבָה. וְהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא אָמַר אֶת זֶה לְשֵׁנֵי
 צְדָדִים, וְהַפְּדָה בְּתִשׁוּבָה. אַחַר שְׂשָׁב בְּתִשׁוּבָה,
 פָּדָה אוֹתָהּ מִדְּרוֹךְ הַגִּיחַנָּם.

לְעַם נְכָרֵי לֹא יִמְשַׁל לְמַכְרָה. מִי זֶה עִם נְכָרֵי?
 עֲלוּבָה הִיא הַנְּשָׁמָה, שְׂכַאֲשֶׁר יוֹצֵאת מִן
 הָעוֹלָם וּבֵן אָדָם מִסְטָה דְרָבוּ עִמָּה, הִיא רוֹצָה
 לְעֲלוֹת לְמַעְלָה לְתוֹךְ הַמַּחְנוֹת הַקְדוּשִׁים, מִשׁוּם
 שְׂחַמְחָנוֹת הַקְדוּשִׁים עוֹמְדִים בְּאוֹתָהּ דְרוֹךְ שָׁל גֵּן
 עֵדֶן, וּמַחְנוֹת נְכָרִים עוֹמְדִים בְּאוֹתָהּ דְרוֹךְ שָׁל
 הַגִּיחַנָּם.

וְכִתְּתָה הַנְּשֻׁמָּה, וְאוֹתָהּ שְׁמִירָה וּפְרִישֵׁת לְבוּשׁ
 הַנִּכְבָּד עָלֶיהָ. כִּמָּה מַחְנֹת קְדוּשִׁים
 מְעַתְּדִים לָהּ לְהַתְחַבֵּר עִמָּהּ וּלְהַכְנִים אוֹתָהּ לְגַן
 עֵדֶן. לֹא וְכִתְּתָה - כִּמָּה מַחְנֹת נְכָרִים מְזַמְּנִים
 לְהַכְנִים אוֹתָהּ בְּדֶרֶךְ תְּגִיתָנָם, וְאוֹתָם מַחְנֹת שֶׁל
 מְלֶאכִי חֲפָלָה מְזַמְּנִים לַעֲשׂוֹת בָּהּ נְקֻמּוֹת. בֶּא
 הַפְּתוּב וּמוֹכִיחַ, לְעַם נְכָרִי לֹא יִמְשַׁל לְמַכְרָה -
 אֵלּוּ מְלֶאכִי חֲפָלָה. בְּבִגְדוֹ בָּהּ - אוֹתָהּ שְׁמִירָה
 שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָּהּ שְׁמִירָה שְׁלֵא יִשְׁלַט
 בָּהּ עַם נְכָרִי בְּאוֹתָהּ הַפְּרִיסָה שֶׁשׁוֹמְרֵת עָלֶיהָ.

וְאִם לְבָנוּ יִיעֲדָנָה. בֶּא וּרְאֵה כִּמָּה יֵשׁ לְאָדָם
 לְהִזְהַר שְׁלֵא יִסְטוּ דְרָכָיו בְּעוֹלָם תְּהִיָּה. שְׁאֵם
 וְכִּי אָדָם בְּעוֹלָם תְּהִיָּה וְשׁוֹמֵר אֶת הַנְּשֻׁמָּה בְּרֵאוּי,
 וְהוּא אָדָם שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצֵּה מִמֶּנּוּ,
 וּמְשַׁתְּבַח בּוֹ בְּכָל הַיָּמִים בְּפִמְלִיָּה שֶׁלוֹ וְאוֹמֵר: רְאוּ
 בֶּן קְדוּשׁ שֵׁשׁ לִי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, כִּי וְכִי עֲשֵׂה,
 כִּי וְכִי מַעֲשֵׂיו מְתַקְּנִים.

וְכַשְׁנִשְׁמָה זֹו יוֹצֵאת מִהָעוֹלָם הָיָה זָכָה נִקְיָה
 וְכַרוּרָה, הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא מֵאִיר לָהּ
 בְּכַמָּה אֹרוֹת, בְּכָל יוֹם קוֹרֵא עָלֶיהָ: זֹוהִי נִשְׁמַת
 פְּלוֹנִי בְּנִי, שְׁמִירָה תִּהְיֶה לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שְׁעֶזְבָּה.

וְזָהוּ שְׁפָתוֹב וְאִם לְבָנוּ יִיעָדְנָה כְּמִשְׁפַּט הַכְּנוֹת
 יַעֲשֶׂה לָּהּ. מַה זֶה כְּמִשְׁפַּט הַכְּנוֹת? כָּאֵן יֵשׁ
 סוֹד לְחַכְמִים. בְּתוֹךְ הַסְּלַע הַחֲזֵק, הָרְקִיעַ הַטְּמוֹן,
 יֵשׁ הֵיכַל אֶחָד שְׁנִקְרָא הֵיכַל הָאֱהָבָה, וְשֵׁם הַגְּנוּזִים
 טְמוּנִים, וְכָל נְשִׁיקוֹת הָאֱהָבָה שֶׁל מֶלֶךְ הֵן שָׁם,
 וְאוֹתָן נִשְׁמוֹת אֱהוּבוֹת הַמֶּלֶךְ נִכְנָסוֹת לְשָׁם.

כִּיּוֹן שֶׁהַמֶּלֶךְ נִכְנָס לְאוֹתוֹ הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, שָׁם כָּתוּב
 (בראשית כט) וַיִּשָּׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל. וְהַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ
 הוּא מוֹצֵא שָׁם אֶת אוֹתָהּ נִשְׁמָה קְרוֹשָׁה, מְקַדִּים
 מִיַּד וְנוֹשֵׁק לָהּ, וּמְנַיֵף אוֹתָהּ וּמַעֲלָה אוֹתָהּ אֵלָיו
 וּמִשְׁתַּעֲשֵׂע בָּהּ.

וְזָהוּ כְּמִשְׁפַּט הַכְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ, כְּדִין שְׂאֵב עוֹשֶׂה
 לְבָתוֹ, שֶׁהִיא חֲבִיבָה עָלָיו, שְׁנוֹשֵׁק לָהּ
 וּמְנַיֵף אוֹתָהּ וְנוֹתֵן לָהּ מִתְּנוּת. כֶּךָ הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ

הוא עושה לנשמה הצדיקה בכל יום, כמו שכתוב
במשפט הכנות יעשה לה.

הינו שכתוב (ישעיה סד) יעשה למחכה לו. כמו
שהכתוב הואת משלימה עשייה בעולם הזה,
אף כך תקדוש פרוץ הוא משלים לה עשייה אחרת
בעולם הבא, שכתוב עין לא ראתה אלהים וולתך
יעשה (דף צו ע"ב) למחכה לו. וכאן כתוב יעשה לה. עד
כאן. אותו הוקן השתטח והתפלל תפלה, וככה
במקום.

ואמר, אם אחרת יקח לו וגו', מה זה אם אחרת?
וכי נשמה אחרת עתיד תקדוש פרוץ הוא
להשיב לצדיקים בעולם הזה, ולא נשמה זו
שהשלימה בעולם הזה את רצון רבוניה? אם כן,
אז אין הכטחה לצדיקים כלל. מה זה אם אחרת
יקח לו?

פתח אותו זקן ואמר, (קהלת יב) וישוב העפר על
הארץ בשהיה והרוח תשוב אל האלהים
אשר נתנה. פסוק זה פרשוהו החברים בתרבו בית

הַמְקַדֵּשׁ. (וְשֵׁם שְׁנֵינֵינוּ) וַיָּשׁוּב הָעֶפְרַיִם עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה.
 כָּאֵן הוּא מַה שְּׂכַתוֹב וְהַכְּנִיעָנִי אִזּוּ בְּאָרֶץ, כְּשֶׁהָיָה
 וַדְּאִי. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתַנָּה, מַה
 זֶה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב? זֹו שְׂכִינָה, שְׁהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.
 כְּשֶׁרָאָתָה שְׂכִינָה בְּאוֹתָם עֲשֶׂרָה מִסְּעוֹת שְׁנִסְעָה,
 וְלֹא רָצוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלִמָה לְפָנָי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹלֵט הַסְּטָרָא אַחֲרָא עַל
 הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וּפְרִשׁוּהָ הַחֲבָרִים.

בֵּא וּרְאֵה, רוּחַ שְׁלֵ אִישׁ צַדִּיק מְתַעֲפָרֵת בְּדַמוֹת
 בְּנֵן עֶדֶן שְׁלִמָּה, וּבְכֹל הַשְּׂכַתוֹת וְהַמוֹעֲדִים
 וְרֵאשֵׁי הַדְּשִׁים מְתַעֲפָרוֹת רוּחוֹת וּמְתַפְּשָׁטוֹת,
 וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה. כְּמוֹ שְׁעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּאוֹתָהּ נְשָׁמָה עֲלִיוֹנָה קְדוֹשָׁה לְמַעְלָה, כְּדִן גַּם
 עוֹשֶׂה בְּרוּחַ הַזֵּאת לְמַטָּה בְּנֵן עֶדֶן הַתַּחְתּוֹן
 כְּשֶׁעוֹלָה לְפָנָיו, וְאוֹמֵר: זֹוהִי רוּחַ פְּלוֹנֵי הַגּוֹף. מִיֵּד
 מְעַטֵּר אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתָהּ רוּחַ כְּכַמָּה
 עֲפָרוֹת וּמְשַׁתְּעֵשֶׂע בָּהּ.

וְאִם תֹּאמַר, שְׁהָרִי מִשּׁוֹם רוּחַ זֶה הַשָּׂאִיר הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מֵה שְׁעָשָׂה לְנַשְׁמָה - לֹא כָּדָּ!
אֵלָּא שְׂאֵרָה כְּסוּתָהּ וְעִנְתָּהּ לֹא יִגָּרַע. אֵלֶּה אוֹתָם
שֶׁלִּשְׁתַּיִם הַשָּׁמַיִם הָעֲלִיּוֹנִים שְׁעִין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים
זוֹלָתָךְ.

וּבְכֵלָם בְּעוֹלָם הֵבֵא וְנִמְשְׁכוּ מִשָּׁם. אֶחָד מֵהֶם
שְׂאֵרָה - מְשִׁיכָה שֶׁל הַתְּנוּצָצוֹת וְאוֹר
שְׂמֵאִיר בְּדָרְךְ נִסְתָּר, מְזוּז (לְנוֹ) שְׁזוֹן לְכָל, וְנִקְרָא
יְהו"ה עִם נִקּוּד אֱלֹהִים. שְׂאֵרָה בְּהַפּוּךְ אוֹתִיּוֹת -
אֲשֶׁר ה', וְזֶה (בְּרֵאשִׁית מ"ט) מֵאֲשֶׁר שְׁמִנָּה לְחֶמֶן, וְזֶה
הוּא שְׂאֵרָה.

כְּסוּתָהּ - פְּרִישָׁה שֶׁל הַמֶּלֶךְ. זֶה מְשִׁיכָה אַחֲרַת
שְׂמֵאִירָה וְשׁוֹמְרַת אוֹתָהּ תְּמִיד, פְּרִישָׁה
שֶׁל לְבוּשׁ הַמֶּלֶךְ שְׁפוֹרֵשׁ עָלֶיהָ אֵלוֹתָהּ. זֶה בְּכַנְדוֹ
בְּהַ תְּמִיד, שֶׁלֹּא זֶה מְמַנָּה, וְזֶהוּ כְּסוּתָהּ.

וְעִנְתָּהּ, מִי הוּא? זֶה מְשִׁיכָה מִן הָעוֹלָם הֵבֵא שְׁבוּ
הַכָּל. ה' צְבָאוֹת הוּא, וְזֶהוּ שְׂמֵאִיר בְּכָל
הָאוֹרוֹת הַנִּסְתָּרִים הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שְׁבוּ

שְׁמוֹרָה עוֹנָה, שְׁמִשָּׁם הִיא יוֹצֵאת, וְכָל זֶה בְּעֵדוּן
וּתְשׁוּקָה שֶׁל הָעוֹלָם הַבֶּא.

שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יִגְרַע לָהּ, בְּשִׁהִיא וּבְאִית בְּרֵאוּי.
וְאִם אֵינָה בְּרֵאוּי, שְׁלֹשׁ אֵלֶּה נִגְרָעוֹת
מִמֶּנָּה, שְׁלֹשׁ יַעֲשֶׂה לָהּ עֲטָרָה אֶפְלוּ מֵאֶחָד מֵהֶם.
בֹּא וְרֵאֵה מַה פְּתוּב, וְאִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ
- שְׁלֹשׁ זְכָתָה בָּהֶם, וְיִצְאָה חֲנָם אֵין כֶּסֶף - תִּצַּא
מִלְּפָנָיו, וְדוּחָה אֹתָהּ הַחוּצָה. אֵין כֶּסֶף - אֵין לָהּ
כֶּסֶף וְלֹא עֵדוּן כָּלֵל.

עַד כָּאֵן מוֹכִיחָה הַתּוֹרָה שְׁכָל הָעֲצוֹת תְּלוּיוֹת בָּהּ,
וְנוֹתְנַת עֲצָה טוֹבָה לְבְנֵי אָדָם. מִכָּאֵן וְהִלְאָה
נִחְזֹר לְדַבְּרִים הָרֵאשׁוֹנִים, בְּאֹתָהּ שְׁמִירָה עֲלִיוֹנָה
שְׁפֹרֵשׁ עֲלֶיהָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּדִּי שְׁלֹשׁ תְּהִיָּה
לְעַם נְבָרִי, שְׁתֵּרִי בְּגֵדוֹ בָּהּ, וּשְׁמִירָה הִיא לָהּ
תְּמִיד.

וְאִם לְבָנוּ יִיעָדְנָה בְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ. אָמַר
אוֹתוֹ זָקֵן, חֲבָרִים, בְּשִׁתְּלֵכוּ לְאוֹתוֹ הַסֵּלַע
שֶׁהָעוֹלָם סָמוּךְ עֲלָיו, אָמְרוּ לוֹ שְׁיִזְכֹּר אֶת יוֹם

השֵׁלֵג שֶׁנִזְרָעוּ פִּוְלִים לַחֲמֹשִׁים וְשָׁנִים גְּזוּנִים, וְאַחַר
כֵּן קָרְאוּ אֶת הַפְּסוּק תְּזֶה, וְהוּא יֹאמֵר לָכֶם.

אָמְרוּ, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, מִי שֶׁתְּחִיל אֶת הַדָּבָר -
הוּא שִׁיאֹמַר! אָמַר לָהֶם, וַדַּאי שִׁידַעְתִּי
שֶׁאַתֶּם צְדִיקִים, וַיֵּשׁ לְרִמּוֹ לָכֶם רָמֹז שֶׁל חֲכָמִים.
וְעַל מַה שֶׁאֲנִי אוֹמֵר, בְּשִׁתּוּכִירוֹ לֹא סִימָן זֶה, הוּא
יִשְׁלִים אֶת זֶה. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לֹמֵר מִי הוּא שֶׁנִּקְרָא בֵּין
לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

בֵּא וּרְאֵה, כָּל ^(דף צח ע"א) מִי שֶׁהוּא זוּכָה לְשֵׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנִים וּמַעְלָה, נִקְרָא בֵּין לְבִנְיַת יִשְׂרָאֵל. וְכָל
מִי שֶׁהוּא מִבֵּין עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה וְזוּכָה בָהֶם,
נִקְרָא בֵּין לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וַדַּאי. (דברים יד) בְּנִים
אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

בְּשִׁתְּנֵי־דוֹד לְשֵׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְזוּכָה בְּאוֹתוֹ יוֹם
שֶׁנִּכְנַס לְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה, אִזּוֹ כְּתוּב (תהלים ב)
ה' אָמַר אֵלַי בְּנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ. מָה
הַטַּעַם? שֶׁתִּרִי מִקֶּדֶם לָזֶה לֹא תִּיָּחַ לֹא בֵּין, וְלֹא
שֶׁרְתָה עֲלָיו נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה, שֶׁתִּרִי בְּשָׁנוֹת עֲרָלָה

הוא הָיָה, ומִשּׁוֹם כֶּךָ אֲנִי הַיּוֹם יִלְדֶתֶיךָ, הַיּוֹם וַדָּאֵי
 יִלְדֶתֶיךָ. אֲנִי, וְלֹא הֵצֵד הָאֲחֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה עַד
 עַכְשָׁיו, אֲנִי לְבָדִי. בֶּן עֲשָׂרִים שָׁנִים, מֵה כָּתוּב
 בְּשִׁלְמָה? (מִשְׁלִי ה) כִּי בֶן הָיִיתִי לְאָבִי, לְאָבִי מִמֶּשׁ
 וַדָּאֵי.

וְאִם לְבָנִי יִיעָדְנָה. בֶּן שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמֵעֵלָה,
 שֶׁהָרִי יֵצֵא מִרְשׁוֹת הֵצֵד הָאֲחֵר שֶׁהוֹדְמָן לוֹ.
 מֵה כָּתוּב? כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ. מֵה זֶה
 כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת? שְׁנֵינוּ, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם רוֹאֶה
 הַקְּרוֹשׁ כְּרוּף הוּא אֶת אוֹתוֹ תִּינּוֹק שֶׁעוֹמֵד בְּרִשׁוֹת
 הָעֵרְלָה, וְהוּא יוֹצֵא מִמֶּנָּה וְנִמְשָׁף לְבֵית הַסֵּפֶר,
 וְשׁוֹבֵר אוֹתָהּ. מֵה עֲשֶׂה הַקְּרוֹשׁ כְּרוּף הוּא לְאוֹתָהּ
 נִשְׁמָה? מִכְּנִים אוֹתָהּ לַגָּרֶן (תָּרַד לְמוֹד) שָׁלוֹ, וְנוֹתֵן לָּהּ
 מִתְּנוּת וְאוֹצְרוֹת רַבִּים וּמִקְשֵׁט אוֹתָהּ בְּקִשׁוּטִים
 עֲלֵאֵיִם, עַד הַזְּמַן שֶׁמִּכְנִיסָהּ לַחֲפָה עִם אוֹתוֹ (תוֹף
 אוֹתוֹ) בֶּן מִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמֵעֵלָה.

אִם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. כָּאֵן יֵשׁ סוּד הַסּוּדוֹת
 שֶׁלְחֻכְמִים נִמְסְרוּ, וַיֵּשׁ לְהוֹדִיעַ בְּרֵאשׁוֹנָה

דְּבַר אַחֵר. בֹּא וּרְאֵה, בְּיוֹם הַשְּׁפָת, בְּשָׁעָה
שְׁמַתְקִדֵּשׁ הַיּוֹם, יוֹצְאוֹת נְשָׁמוֹת מִתּוֹךְ עֵץ הַחַיִּים,
וּמִנְשָׁבוֹת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לְתַחְתּוֹנִים
וְנַחִים פָּהֶם כָּל יוֹם הַשְּׁפָת. וְאַחֵר שְׂיוֹצְאוֹת הַשְּׁפָת,
עוֹלוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמִתְעַפְּרוֹת בְּעַפְּרוֹת קְדוֹשׁוֹת
לְמַעְלָה. (וּבְשִׁמְתַעְפְּרוֹת בְּאוֹתוֹ טוֹב, אֵלֶּי הֵם בְּעֵלְיוֹ שֶׁל אוֹתוֹ טוֹב וְדַאי)
אִם כָּאֵן מִזְמִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ,
וְזוֹהֵי נְשָׁמָה אַחֲרָת, וְאִם עַל גַּב שְׂוֹ מְזַמְּנָת לוֹ,
הַנְּשָׁמָה שְׁהִיְתָה לוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂאֵרָה הָרֵאשׁוֹנָה,
בְּסוֹתָהּ וְעֵנְתָהּ לֹא יִגְרַע, כְּמוֹ שְׁנֵת־כָּאֵר.

בְּכָה אוֹתוֹ וְקוֹן בְּמִקְדָּם, וְהוּא אָמַר לְנִפְשׁוֹ, וְקוֹן
וְקוֹן, בְּפֹה יִנְעַת לְחִשׁוֹ דְּבָרִים קְדוֹשִׁים אֵלֶּי,
וְעִבְשׁוֹ תֹאמַר אוֹתָם בְּרַנֵּעַ אַחֵד?! אִם תֹּאמַר
שְׁתַּחֲוִים עַל אוֹתָם הַדְּבָרִים וְלֹא תֹאמַר אוֹתָם -
חֲרִי כְּתוּב (מִשְׁלֵי ג) אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעֵלְיוֹ בְּהִיּוֹת
לְאֵל יִדְּךָ לַעֲשׂוֹת.

מַה זֶה אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעֵלְיוֹ? אֵלֶּי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וּבְנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל הֵם כָּאֵן, שְׁחֲרִי

בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֹּאמְרִים דְּבָרֵי תוֹרָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וּבְנִסְתַּיִשְׂרָאֵל שָׁם וּמִקְשִׁיבִים לָהֶם. וְאִזּוֹ אֹתוֹ
 עֵץ שֶׁל טוֹב וְרָע, בְּשָׁעָה שֶׁהוֹלְכִים מִשָּׁם
 וּמִקְשִׁיבִים לְאוֹתָם דְּבָרִים, אֹתוֹ צִד הַטּוֹב מִתְנַפֵּר
 וּמִתְעַלֶּה לְמַעְלָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנִסְתַּיִשְׂרָאֵל
 מִתְעַטְרִים בְּאוֹתוֹ טוֹב, וְאֵלֶּה הֵם בְּעֲלִיּוֹ
 שֶׁל אֹתוֹ טוֹב.

זְקוּן זְקוּן, אֵתָה אֲמַרְתָּ דְבָרִים אֵלָיו וְלֹא יִדְעָתָ אִם
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּאֵן, וְאִם אֵלֶּה שְׁעוֹמְדִים
 כָּאֵן וּכְבֹּאִים לְדְבָרִים הָאֵלֶּה. אֵל תִּפְחַד, זְקוּן, שְׁחֵרֵי
 חַיִּיתָ בְּכַמָּה קְרִבּוֹת שֶׁל גְּבָרִים חוֹקִים וְלֹא פְחַדְתָּ,
 וְעַכְשָׁיו אֵתָה פּוֹחֵד?! אֲמַר דְּבָרֶיךָ, שְׁחֵרֵי וּדְאֵי כָּאֵן
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנִסְתַּיִשְׂרָאֵל, וְאֲשֶׁרֵי הֵם
 אֵלֶּה שְׁכָאֵן. וְאִם לֹא כֵּן, לֹא חַיִּינוּ פּוֹנְשִׁים אוֹתָם
 וְלֹא הִתְחַלְנוּ בְּדְבָרִים הַלְלוּ. אֲמַר דְּבוּרְךָ, זְקוּן,
 אֲמַר לְלֹא פְחַד.

פְּתַח וְאֲמַר, (תהלים קד) ה' אֵלֵחֵי גְדַלְתָּ מְאֹד הוֹד
 וְהִדְרָר לְבָשֶׁת. ה' אֵלֵחֵי - זוֹ רֵאשִׁית

הַאֲמוֹנָה, עֲלִיַּת הַמַּחְשָׁבָה וְהַעוֹלָם הַבֶּא, סוּד אַחַד
 בְּלֹא פְרוּד. גְּדֻלַּת - זוֹ הִרְאֵשִׁית, הַיּוֹם הִרְאֵשׁוֹן
 וְאוֹתָם יָמִים עֲתִיקִים, צַד הַיָּמִין. מְאֹד - זֶהוּ צַד
 הַשְּׂמָאל.

הוֹד וְהִדְר לְבָשֶׁת - אֵלֹו שְׁנֵי בְיַד עֲרָבוֹת. עַד כָּאֵן,
 בֵּינוֹן שְׁהַגִּיעַ לְתוֹךְ עֵץ הַחַיִּים, נִטְמָן וְלֹא
 הִתְעַלָּה לְהִיּוֹת בְּמַנְיֵן מִשׁוֹם אוֹתוֹ מְאֹד. מַה זֶה
 מְאֹד? הַשְּׂמָאל, שְׁכָל הָעֲנָפִים שְׁלִמְטָה וּבְכָלֵל עֲנָף
 מִר אַחַד. וְלִכֵּן נִטְמָן אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים וְלֹא רָצָה
 לְהִיּוֹת בְּמַנְיֵן הַזֶּה, עַד שֶׁחִזַּר כָּמוֹ מִקְדָּם וְשִׁפַּח בְּגִזֵּן
 אַחֵר.

וְאָמַר, עֲטָה אוֹר כִּשְׁלֵמָה - זוֹ רֵאשִׁיתוֹ (שָׁל הָאוֹר)
 שָׁל (דף צח ע"ב) הַיּוֹם הִרְאֵשׁוֹן. נוֹטָה שָׁמַיִם -
 כָּאֵן נִכְלָל הַשְּׂמָאל, וְלֹא אָמַר מְאֹד, נִכְלָל הַשְּׂמָאל
 בְּיָמִין לְהִיּוֹת מְאִיר בְּכָלֵל שָׁל שָׁמַיִם. הַמְקַרָּה בְּמִים
 עֲלִיּוֹתָיו - כָּאֵן יוֹצֵא בְּשִׁמְחָה אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים,
 הַנִּהַר שִׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְנִשְׂרָשׁוּ בוֹ בְּמִיָּמוֹ אוֹתָם שְׁנֵי
 בְיַד עֲרָבוֹת, שְׁחָם גְּדֻלִּים בְּמִיָּמוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (אוֹתוֹ)

אֵילָן תְּחִיִּים, וְנִשְׂרְשׁוּ בּוֹ אוֹתָם שְׁנֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת, שָׁחַם גְּדָלִים בְּמִימֵי, וְאוֹתוֹ נָהַר
 יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזָהוּ) (תהלים קד) הַמְּקַרָּה בַּמַּיִם עַל־יוֹתָיו. מִי הֵם
 עַל־יוֹתָיו? אֵלֹהֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת.

וְזָהוּ שְׂפָתוֹב (ירמיה יז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו. וְזָהוּ
 סוֹד הַתְּתוֹב (תהלים מז) נָהַר פְּלָגָיו יִשְׁמְחוּ עִיר
 אֱלֹהִים. מִי הֵם פְּלָגָיו? אֵלֹהֵי הֵם שְׂרָשָׁיו, וְכֹדֶ
 נִקְרָאִים. עַל־יוֹתָיו, שְׂרָשָׁיו, פְּלָגָיו - כֵּלָם נִשְׂרְשׁוּ
 בְּאוֹתָם הַמַּיִם שֶׁל אוֹתוֹ נָהַר.

הַשָּׁם עֲבִים רְכוּבוֹ - זֶה מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, אֵלֶּה
 הֵם עֲבִים. הַמְּהַלֵּךְ עַל פְּנֵי רוּחַ, לְתֵת
 רְפוּאָה לְעוֹלָם, וְזָהוּ רַפְאֵל. מִכָּאֵן וְהַלָּאָה עֲשֵׂה
 מִלְּאֲכָיו רוּחֹת וְגו'. זָקוֹן זָקוֹן, אִם כָּל אֵלֶּה יִדְעֶתָ,
 אָמַר וְאֵל תִּפְחַד, אָמַר דְּבָרֶיךָ וַיֵּאִירוּ דְבָרֵי פִיךָ!
 שְׂמְחוּ תַחְבְּרִים, וְהָיוּ מִקְשִׁיבִים בְּשִׂמְחָה לְדְבָרָיו
 הַקְּרוֹשִׁים. אָמַר, אִי זָקוֹן, אִי זָקוֹן, בְּמָה הַכְּנִסְתָּ אֶת
 עֲצֻמְךָ, נִכְנְסְתָּ לָּיִם הַגְּדוֹל? יֵשׁ לָךְ לְשׁוּטֵט וְלָצֵאת
 מִשָּׁם.

אם אחרת יקח לו. כמה גלגולים עתיקים יש כאן
 שלא התגלו עד עכשו, וכלם אמת כראוי,
 שאין לסטות מדרך אמת אפלו במלא נימה.
 בפתחלה (עפה) יש להתעורר, נשמות הנגרים בלן
 פורחות מתוך גן עדן בדרך נסתר. כשמתלקות
 מן העולם הזה, נשמותם שהרויחו מתוך גן העדן,
 לאיזה מקום חוזרות?

אלא שנינו, מי שנוטל ואוחז בנכסי הגר בפתחלה,
 זוכה בהם. אף כך כל אותן הנשמות
 הקדושות העליונות שמזמין אותן הקדוש ברוך
 הוא למטה, כפי שאמרנו, בלן יוצאות לזמנים
 ידועים, (ועולות) כדי להשתעשע בגן עדן (העליון),
 ופוגעות באותן נשמות הנגרים. מי שאוחז בהן
 מאותן הנשמות (שעולות), אוחז בהם וזוכה בהם,
 ומתלבשים בהם ועולים. וכלן עומדות בלבוש זה,
 וירדו לתוך הגן בלבוש הזה, משום שגגן עדן לא
 עומדות שם אלא בלבוש כל אלו שעומדות שם.

אם תאמר שבשביל הלבוש הוה גורעים אותן
 נשמות מכל הענג שהיה להן בפתחלה, הרי
 פתוב אם אחרת יקח לו שארה כסותה וענתה לא
 יגרע? פנן עומדות בלבוש זה, שקדמו לאחו פהם
 וזכות פהם, וכשעולות למעלה מתפשטות ממנו,
 שהרי שם לא עומדות בלבוש.

פכה אותו זקן כמקדם ואמר לנפשו, זקן זקן,
 בנראי יש לה לבבות, בנראי יש לה לשפך
 דמעות על כל דבר ודבר, אבל גלוי לפני הקדוש
 ברוך הוא ושכינתו הקדושה שאני ברצון הלב
 ובעבודתם אמרתי, משום שהם בעליו של כל דבר
 ומתעטרים בהם.

כל אותן נשמות קדושות, כשיורדות לעולם הוה
 כרי לשרות כל אחת על מקומן שראויים
 להם לבני אדם, פלן יורדות מלבשות באותן
 הנשמות שאמרנו, וכך נכנסות לזרע הקדש.
 ובמלבוש זה עומדות להשתעבר מהם בעולם הוה.
 וכשנשאבים אותם לבושים מדברי העולם הוה,

אוֹתָן נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת נִזְנָוֹת (נְהַנּוֹת) מִתְּרִיחַ שְׁמֵרִיחַ
 מִתּוֹךְ הַלְבוּשִׁים הַלְלוּ.

כָּל הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה,
 הַבְּנִים אוֹתָם לְתוֹרַה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַכֹּל נִמְצָא
 בַּתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ דָּבָר נִסְתָּר גְּלָתָה אוֹתוֹ הַתּוֹרָה,
 וּמִיָּד הַתְּלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ אֲחֵר, וְנִטְמָן שָׁם וְלֹא
 הַתְּנַלְּתָה. וְהַחֲכָמִים שֶׁהֵם מְלֵאִים עֵינַיִם, אֵף עַל גַּב
 שְׂאוֹתוֹ הַדְּבָר נִסְתָּר בְּלְבוּשׁוֹ (שָׁם), רוֹאִים אוֹתוֹ
 מִתּוֹךְ לְבוּשׁוֹ, וּבְשָׁעָה שֶׁהַתְּנַלְּתָה אוֹתוֹ דָּבָר, מָרָם
 יִכְנָס לְלְבוּשׁ, זוֹרְקִים בּוֹ פְּקִיחַת עֵינָיו, וְאֵף עַל גַּב
 שְׂמִיָּד נִסְתָּר, לֹא נִיָּאָד מֵעֵינֵיהֶם (נ"א מְהֵם).

בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הִזְהִיר הַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא עַל הַגֵּר
 (בְּדִי) שִׁיזְהִירוּ בּוֹ יַרְעֵה הַקְּדוֹשׁ, וְאַחֵר הוֹצִיא
 דָּבָר נִסְתָּר מִנְּרֵתִיקוֹ. (דף צט ע"א) וְכִיּוֹן שֶׁהַתְּנַלְּתָה, חוֹזֵר
 מִיָּד לְנְרֵתִיקוֹ וְהַתְּלַבֵּשׁ שָׁם.

כִּיּוֹן שֶׁהִזְהִיר עַל הַגֵּר בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת, יִצָּא
 הַדְּבָר מִנְּרֵתִיקוֹ וְהַתְּנַלְּתָה וְאָמַר, וְאַתֶּם
 יַדְעֶתֶם אֵת נֶפֶשׁ הַגֵּר. מִיָּד נִכְנָסָה לְנְרֵתִיקָה,

וְחִזְרָה בְּלְבוֹשׁ וְנִטְמְנָה, שְׁפָתוֹב כִּי גֵרִים הֵייתֶם
 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, שְׁחָשַׁב הַכָּתוּב, שְׁבִנְלִל שְׁמִיד
 הַתְּלִבֵּשׁ, לֹא הָיָה מִי שִׁישְׁנִיחַ בּוֹ. בְּנִפְשׁ הַגֵּר הוּוּ
 יוֹדֵעַת הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִהְיִית
 (וְשׂוֹאֵבֵת) מֵהֶם.

פָּתַח אֹתוֹ זְקֵן וְאָמַר, (שם כד) וַיֵּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ
 הָעֵנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר וְגו'. עֵנָן זֶה מֵהוּ? אֵלֶּא
 זֶהוּ הַכָּתוּב (בראשית ט) אֶת קִשְׁתִּי נָתַתִּי בְּעֵנָן. שְׁנִינֵנו
 שְׂאוֹתָה קִשְׁתַּת הַפְּשִׁיטָה אֶת לְבוּשִׁיָה וְנָתַנָּה אֹתָם
 לְמֹשֶׁה, וּבְאוֹתוֹ לְבוֹשׁ עָלָה מֹשֶׁה לָהָר, וּמִמֶּנּוּ רָאָה
 מֵה שְׂרָאָה וְנִהְיָנָה מֵהַכֹּל. עַד אֹתוֹ מְקוֹם בָּאוּ
 אֹתָם הַחֲבֵרִים, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָי אֹתוֹ זְקֵן וּבְכוֹ
 וְאָמְרוּ, אֵלֶּמְלֵא לֹא בָּאֵנוּ לָעוֹלָם אֵלֶּא בְּדִי לְשִׁמְעַ
 דְּבָרִים אֵלֹו מִפִּיךָ - דִּי לָנוּ!

אָמַר אֹתוֹ זְקֵן, (אם אֲחֵרֵת יִקַּח לוֹ) חֲבֵרִים, לֹא בְּשָׁבִיל
 זֶה בְּלִבְד הַתְּחִלְתִּי אֶת הַדָּבָר, שְׁחֵרֵי זְקֵן
 כְּמוֹנֵי לֹא בְּדָבָר אַחֵר עוֹשֶׂה קִישׁ קִישׁ וְלֹא קוֹרֵא,
 כְּמָה פָּנֵי הָעוֹלָם שְׁהֵם בְּעַרְפּוּבִיָּה בְּתַבּוּנָה שְׁלָהֶם,

וְלֹא רוֹאִים בְּדַרְךְ אֵמֶת בַּתּוֹרָה, וְתוֹרָה קוֹרְאִת
בְּכָל יוֹם בְּנִהְיָמָה (בְּאֵהָבָה) אֲלֵיהֶם, וְלֹא רוֹעִים
לְהָשִׁיב רֹאשׁם.

וְאִתָּה עַל גַּב שְׂאֵמֵרְנוּ שְׁחֵרֵי הַתּוֹרָה הוֹצִיאָה דָבָר
מִנְרֵתִיקָה, וְנִרְאָה קָטָן וּמְיָד נִטְמָן - בְּךָ הוּא
וְדַאי. וּבְזִמְן שְׁנַתְנַגְלָה מִתּוֹךְ נְרֵתִיקָה וְנִטְמָן מִיָּד,
לֹא עוֹשֶׂה אֶת זֶה אֶלָּא לְאוֹתָם שִׂינְדְעִים בָּהּ
וְנִדְעִים בָּהּ.

מִשָּׁל לְמָה הַדָּבָר דוּמָה? לְאַהוּבָה, שֶׁהִיא יָפָה
בְּמִרְאָה וְיָפָה בְּתֵאֵר, וְהִיא טְמוּנָה בְּהַסְתֵּר
בְּתוֹךְ הַחֵיכָל שְׁלֵה, וַיֵּשׁ לָהּ אוֹהֵב יְחִידִי שֶׁלֹּא
יִדְעִים עָלָיו בְּנֵי אָדָם, אֶלָּא שֶׁהוּא בְּנִסְתָּר. אוֹתוֹ
אוֹהֵב, מִתּוֹךְ הָאֵהָבָה שֶׁאוֹהֵב אוֹתָהּ, עוֹזֵר עַל
שַׁעַר בֵּיתָה תְּמִיד, מֵרִים עֵינָיו לְכָל צַד. הִיא יוֹדֵעַת
שְׁחֵרֵי הָאוֹהֵב סוֹבֵב שַׁעַר בֵּיתָה תְּמִיד. מָה עוֹשֶׂה?
פּוֹתַחַת פֶּתַח קָטָן בְּאוֹתוֹ הַיְכָל נִסְתָּר שֶׁהִיא שָׁם
וּמִנְגְּלָה אֶת פְּנֵיהָ לְאוֹהֵבָה, וּמְיָד חוֹזֶרֶת וְנִתְכַפֵּית.
כָּל אוֹתָם שֶׁהָיוּ אֶצֶל הָאוֹהֵב, לֹא רָאוּ וְלֹא

הַסְתַּכְלוּ, פָּרַט לְאוֹהֵב לְבָדוֹ, וּמַעֲיוּ וּלְבוֹ וְנִפְשׁוֹ
הָלְכוּ אַחֲרֶיהָ. וַיִּזְדַּע שְׁמַתוֹךְ הָאֲהָבָה שֶׁהִיא אוֹהֶכֶת
אוֹתוֹ, נִגְלִית אֵלָיו רָנַע אֶחָד לְעוֹרֵר (אֵלָיו אֲהָבָה) אוֹתוֹ.
כִּי הוּא דְבַר הַתּוֹרָה לֹא נִגְלָה אֶלָּא לְאוֹהֲבוֹ.
יִזְדַּעַת הַתּוֹרָה שְׁאוֹתוֹ תְּכַם לֵב סוֹכֵב שֶׁעַר פִּיתָה
כָּל יוֹם. מַה הִיא עוֹשָׂה? מִנְּגָלָה פְּנִיָּה אֵלָיו מִתּוֹךְ
תְּהִיכָל, וְרוֹמְזוֹת לוֹ רָמוֹן, וּמִיַּד חוֹזֵרֶת לְמִקּוֹמָה
וְנִסְתָּרֶת. כָּל אֵלּוֹ שֶׁשָּׁם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְלִים,
אֶלָּא רַק הוּא בְּלִבּוֹ, וּמַעֲיוּ וּלְבוֹ וְנִפְשׁוֹ הוֹלְכִים
אַחֲרֶיהָ, וְעַל זֶה הַתּוֹרָה נִגְלִית וְנִכְסִית וְהוֹלְכֶת
בְּאַהֲבָה לְאַהֲוִיבָה לְעוֹרֵר עִמּוֹ אֲהָבָה.

בא וּרְאֵה, כִּי הִיא בְּרָכָה שֶׁל תּוֹרָה: פְּרָאשׁוּנָה
כְּשֶׁמֶתְחִילָה לְהַתְּגַלּוֹת אֶל הָאָדָם, (כְּרָנַע)
רוֹמְזוֹת לוֹ בְּרָמוֹן. אִם יוֹדַע - אִז טוֹב, וְאִם לֹא יוֹדַע
- שׁוֹלַחַת אֵלָיו וְקוֹרְאֶת לוֹ פְּתִי. וְהַתּוֹרָה אוֹמְרֶת
לְאוֹתוֹ שֶׁשְּׁלַחָה אֵלָיו: אָמְרוּ לְאוֹתוֹ הִפְתִּי שִׁיְקָרֵב
לְבָאֵן וְאֲדַבֵּר עִמּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב מִי פְתִי יָסַר הִנָּה
חֲסַר לֵב וְגו'. קָרֵב אֵלֶיהָ, וּמִתְחִילָה לְדַבֵּר עִמּוֹ

מֵאַחַר פְּרֻכַת שְׁפוּרָשֶׁת לוֹ דְּבָרִים לְפִי דְרָכּוֹ, עַד
שִׁיתְבוֹנֵן לְאֵט לְאֵט, וְזֶהוּ הַדָּרֵשׁ.

אַחַר כֵּן הַדָּבָר עִמּוֹ מֵאַחַר פְּשִׁשׁ קָטָן דְּבָרֵי
חִידָה, וְזֹהֵי הַנְּקָדָה. אַחַר שֶׁהַתְּרַגְּלֵל אֵלֶיָּהּ,
נִגְלִית אֵלָיו פְּנִים בְּפָנִים וּמְדַבְּרֶת עִמּוֹ כֹּל הַסּוּדוֹת
הַנִּסְתָּרִים שָׁלָה, וְכֹל הַדָּרָכִים הַנִּסְתָּרוֹת שֶׁהָיוּ
שְׁמוּרִים בְּלִבָּהּ מִיָּמִים רֵאשׁוֹנִים, וְאִז (דף צט ע"ב) אוֹתוֹ
אָדָם הוּא שָׁלֵם, בַּעַל תּוֹרָה וְדַאי, בַּעַל הַבַּיִת,
שֶׁהָרִי כֹּל סוּדוֹתֶיהָ גְּלָתָהּ לוֹ, וְלֹא רַחֲקָה וְלֹא
בְּסֻתָּהּ מִמֶּנּוּ כְּלוּם.

אוּמַרְתָּ לוֹ, רְאִיתָ דְּבַר הָרְמִז שְׁרַמְזֵתִי לָךְ
בְּתַחֲלָה? כֵּן וְכֵן הָיוּ הַסּוּדוֹת, כֵּן וְכֵן
הוּא. וְאִז רוּאָה (שְׁהַעֲלִיזִים) שֶׁעַל הַדְּבָרִים הַלְלוּ אִין
לְהוֹסִיף וְאִין לְגַרֵעַ מֵהֶם, וְאִז פְּשִׁט הַכְּתוּב כְּמוֹ
שֶׁהוּא, שְׁלֵא לְהוֹסִיף וְלֹא לְגַרֵעַ אֶפְלוּ אוֹת אַחַת.
וְעַל כֵּן אֲנָשִׁים צְרִיכִים לְהִתְחַדֵּר וְלְרַדֵּף אַחֲרֵי
הַתּוֹרָה לְהִיּוֹת אוֹתֵהֶם שְׁלָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בֵּא וּרְאֵה, אִם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. הַגְּלוּלִים
 שְׂמַת־גְּלוּלִים בַּפְּסוּק הַזֶּה כִּמְה גְּלוּלִים
 וְעֲלִיזִים הֵם, שְׁחָרִי כֹל הַנְּשָׁמוֹת נִכְנְסוֹת בְּגְלוּלוֹ,
 וְלֹא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם וְרִבֵּי הַקְּדוֹשׁ פְּרוּף הוּא אִיךְ
 עוֹמְדִים הַמֵּאֲזִיזִים וְאִיךְ גְּלוּזִים בְּנֵי אָדָם בְּכֹל יוֹם
 וּבְכֹל זְמַן, וְאִיךְ נְשָׁמוֹת נִכְנְסוֹת לְדִין עַד שֶׁלֹּא
 בָּאוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה, וְאִיךְ נִכְנְסוֹת לְדִין אַחַר
 שִׁיוְצָאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.

כִּמְה גְּלוּלִים וְכִמְה מַעֲשִׂים נִסְתָּרִים עוֹשֶׂה
 הַקְּדוֹשׁ פְּרוּף הוּא עִם כִּמְה נְשָׁמוֹת
 מְעַרְטָלוֹת, וְכִמְה רוּחוֹת מְעַרְטָלוֹת הוֹלְכוֹת בָּאוֹתוֹ
 הָעוֹלָם שֶׁלֹּא נִכְנְסוֹת לְפִרְגוֹד שֶׁל הַמַּלְאָךְ, וְכִמְה
 עוֹלָמוֹת מֵת־חַיִּי בָּהֶם, וְהָעוֹלָם שְׂמַת־חַיִּי בְּכִמְה
 פְּלָאִים נִסְתָּרִים, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
 מִשְׁנִיחִים, וְאִיךְ מֵת־גְּלוּלוֹת הַנְּשָׁמוֹת כְּאֶבֶן בְּכַף
 הַקַּלָּע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת נַפְשׁ אִיבִיד יְקַלְעֶנָּה
 בְּתוֹךְ כַּף הַקַּלָּע.

(והואיל והתחלנו לגלות) עָבָשׁוּ יֵשׁ לְגִלוֹת, שְׁחָרֵי כָּל
הַנְּשָׁמוֹת מִתְּאִילָן הַגָּדוֹל וְהַתְּקִיף, שֶׁהוּא הַנְּחָר
שִׁיּוּצָא מֵעָדָן, יוּצָאוֹת, וְכָל הָרוּחוֹת מֵעֵין אַחַר קָטָן
יוּצָאוֹת. הַנְּשָׁמָה מְלַמְעָלָה וְהָרוּחַ מְלַמְטָה,
וּמִתְחַבְּרוֹת כְּאַחַת כְּמוֹ זָכָר וּנְקֵבָה. וְכֹאֲשֶׁר
מִתְחַבְּרוֹת כְּאַחַת, אִזּוּ מְאִירוֹת אֹרֶךְ עֲלִיּוֹן, וּבְחַבּוּר
שָׁל שְׁנֵיהֶם נִקְרָא נֶר. נֶר ה' נְשָׁמַת אָדָם. מֵהוּ נֶ"ר?
נֶ"שָׁמָה ר'וּחַ. וְעַל הַחַבּוּר שָׁל שְׁנֵיהֶם כְּאַחַד נִקְרָא
נֶר, שְׁכַתּוּב (משלי ב) נֶר ה' נְשָׁמַת אָדָם.

נְשָׁמָה וְרוּחַ - זָכָר וּנְקֵבָה לְהֵאִיר כְּאַחַד, וְזֶה בְּלִי
זֶה לֹא מְאִירִים וְלֹא נִקְרָא נֶר.
וּבְשִׁמְתֵּי חַבְּרִים כְּאַחַד, הַכֹּל נִקְרָא נֶר. וְאִזּוּ
מִתְעַטְפֹּת הַנְּשָׁמָה בְּרוּחַ לְעֵמֹד שָׁם לְמַעְלָה בְּהִיכָל
הַגִּבּוֹר, שְׁכַתּוּב (ישעיה נז) כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוּף. לֹא
כְּתוּב יִתְעַטֵּף, אֲלֵא יַעֲטוּף, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁנְּשָׁמוֹת אֲנִי עֹשִׂיתִי. שָׁם לְמַעְלָה בְּגֹן, בְּהִיכָל
הַגִּבּוֹר, מִתְעַטְפֹּת וּמִתְלַבֶּשֶׁת הַנְּשָׁמָה בְּרוּחַ כְּמוֹ
שְׂרָאוּי.

וְכִיּוֹן שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיָּכֹל לֹא הָיָה וְלֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ אֱלֹהִים
 בְּרוּחַ וּנְשָׁמָה, הַנִּפְשׁ לֹא בָּאָה לְשֵׁם (מִשָּׁם),
 אֱלֹהִים מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתָהּ רוּחַ שָׁם, וּכְשִׁינֹרְדַת לְתוֹךְ
 בֵּן עֶדֶן הִתְחַתְּוֶן, (בְּעוֹלָם הַזֶּה) מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתָהּ רוּחַ
 אֲחֵרֶת שְׂאֵמְרָנוּ, אוֹתָהּ שִׁינְעָאָה מִשָּׁם וְהִיְתָה מִשָּׁם,
 וּבְכֵלָן הִיא שׁוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְּלַבֶּשֶׁת בָּהֶם.

אוֹתָהּ רוּחַ שִׁינְעָאָה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, שְׁלֹא
 הִתְרַבְּתָה (שְׁלֹא נִמְתָּרָה) וְלֹא הִתְפַּשְׁטָה בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, הוֹלְכֶת בְּגִלְגּוּל וְלֹא מוֹצֵאת מְנוּחָה. בָּאָה
 בְּגִלְגּוּל בְּעוֹלָם בְּאֵבֶן בְּכַף הַקַּלַּע, עַד שִׁינְעָאָה אוֹתוֹ
 גּוֹיָאֵל שִׁינְעָאָלְנָה, וּמִבִּיא אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ כְּלִי מִמֶּשׁ
 שֶׁהוּא הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, וּמְדַבֵּיק בּוֹ תְּמִיד רוּחוֹ
 וּנְפִשׁוֹ, וְהִיְתָה בֵּת זִיגוּ, רוּחַ בְּרוּחַ, וְאוֹתוֹ הַגּוֹיָאֵל
 בּוֹנֶה אוֹתוֹ כְּמִקְדָּם.

וְאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר וְנִדְבְּקָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי, לֹא
 נִאֲבָדָה. שְׁחֵרֵי אֵינן אֶפְלוּ דְּבַר קָטָן בְּעוֹלָם
 שְׂאֵינן לוֹ אֲתֵר וּמְקוֹם לְהַטְמִין וְלְהַתְּכִינֵם לְשָׁם, וְלֹא
 נִאֲבָד לְעוֹלָמִים. וּמִשׁוּם כֵּן, אוֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר

בְּאוֹתוֹ כְּלִי שָׁם, הוּא וְדַאי רוּחַ אַחַר הָעֶקֶר
וְהִיסוּד שְׁלוֹ שְׁיִצָּא מִמֶּנּוּ, וּמֵבִיא אוֹתוֹ וּבּוֹנֵה אוֹתוֹ
בְּמִקוּמוֹ, בְּמִקוּם שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ בַּת זּוּגוֹ שְׁיִצָּאָהּ
עִמּוֹ, וּנְבִנָּה שָׁם בְּמִקְדָּם, וְזוֹהִי בְּרִיַּת חֲדָשָׁה עֲכָשׁוּ
בְּעוֹלָם, רוּחַ חֲדָשָׁה וְגוֹף חֲדָשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, רוּחַ זֶה הִיא מֵה שְׁתֵּיהֶ - כִּדְּזֵה, אֲבָל
לֹא נִבְנִית אֶלָּא בְּשִׁבִיל אוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרַת
שְׁהִשְׁאִיר בְּאוֹתוֹ כְּלִי. (דף ק ע"א) כָּאֵן יֵשׁ סוּדוֹת (סוּד תְּפִירוֹת
בְּאוֹתוֹ כְּלִי). בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, בְּנִיזְן זֵה שְׁנִבְנָה, לֹא
נִבְנָה אֶלָּא בְּאוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרַת שְׁהִשְׁאִיר שָׁם,
בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי. וּכְשֶׁתְּחִיל לְהַפְנוֹת, זֵה מוֹשֵׁף
אַחֲרָיו שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ שְׁהוֹלֶכֶת עֲרִטִילָאִית וּמוֹשֵׁף
אוֹתָהּ אֵלָיו, וְשָׁם שְׁתֵּי רוּחוֹת שְׁהֵן אַחַת. אַחַר כִּדְּ
זוֹהִי רוּחַ, וְזוֹהִי נִשְׁמָה, וְשְׁתֵּיהֶן אַחַת.

אִם זָכָה לְהַטְהֵר כְּרָאוּי, שְׁתֵּיהֶן הֵן אַחַת לְהַתְּלַבֵּשׁ
בְּהֵן נִשְׁמָה אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה. כְּמוֹ שְׁיֵשׁ לְשֶׁאֵר
בְּנֵי הָעוֹלָם רוּחַ שְׁזוֹכוֹת בְּהֵן תְּנַשְׁמוֹת, אוֹתָן
שְׁקוֹדְמוֹת וְאוֹחֲזוֹת בְּהֵן, וְרוּחַ אַחֲרַת מְלַמְעָלָה,

וְהַנְשָׁמָה הַקְרוּשָׁה הַתְּלַבְּשָׁה בְּהֵן - אֵף כִּי גַם
 מִשָּׁלוֹ מִמֶּשׁ יֵשׁ שְׁתֵּי רוּחוֹת כִּי לְהַלְבִּישׁ בְּהֵן
 הַנְשָׁמָה הָעֲלִיזָנָה.

יְהִי לָזֶה גּוֹף אַחַר שֶׁנִּבְנָה עֲכָשׁוּ חֲדָשׁ. אוֹתוֹ
 הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר, מַה נַּעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ?
 אוֹ שְׁוֵה בְּרִיקָנוֹת, אוֹ שְׁוֵה בְּרִיקָנוֹת. לְפִי תְבוּנַת
 אָדָם נִשְׁמָע, שֶׁהָרֵאשׁוֹן הַזֶּה שְׁלֵא נִשְׁתַּלֵּם בְּתַחֲלָה
 נֶאֱבָר, הוֹאִיל וְלֹא זָכָה. אִם כֵּן, לְחַנּוּם הַשְׁתַּדְּל
 בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אוֹ אֶפְלוֹ בְּאַחַת מֵהֶן? וְהִרִי אָנוּ
 יוֹדְעִים שֶׁאֶפְלוֹ רִיקָנִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, כֵּלָם מְלֵאִים
 מִצְוֹת כְּרַמּוֹן. וְגוֹף זֶה, אֵף עַל גַּב שְׁלֵא הִשְׁתַּלֵּם
 לְהַתְּרַבּוֹת וְלִזְכוּת וְלְהַשְׁתַּדְּל בְּעוֹלָם, מִצְוֹת
 אַחֲרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא שָׁמַר, שְׁלֵא נֶאֱבָרוּ מִמֶּנּוּ,
 וְכִי לְחַנּוּם הֵם הָיוּ?

חֲבָרִים חֲבָרִים, פְּקַחוּ עֵינֵיכֶם, שְׁחַרְי אָנִי יִדְעֵתִי
 שְׁכִי אַתֶּם סְבוּרִים וְיוֹדְעִים, (תִּנְעֲלָה עַל תְּדַעַת)
 שְׁכֵל אוֹתָם גּוֹפִים נִצְטִירוּ הֵם בְּרִיקָנוֹת, שְׁאִין לָהֶם

קיום לעולמים. לא בך, וְחַם לָנוּ לְהַסְתַּכֵּל בְּדַבָּרִים
הַלְלוּ.

פֶּתַח הַזִּקְנָן וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת ה'
יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהַלָּתוֹ. מִי הוּא בְּעוֹלָם שְׂיִכּוֹל
לִמְלֵל הַגְּבוּרוֹת שְׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם
תְּמִיד? אוֹתוֹ גּוֹף הָרֵאשׁוֹן שֶׁהַשְּׂאִיר, לֹא נֶאֱבָר,
וַיְהִי לוֹ קִיּוּם לְעֵתִיד לָבֵא, שְׁחֵרֵי אֶת עֲנִשׁוֹ סָבֵל
בְּכַמָּה מִיָּנִים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מְקַפֵּחַ שְׂכָר
שׁוֹם בְּרִיּוֹת שְׂכָרָא, פָּרַט לְאוֹתָם שְׂיִצְאוּ מִתּוֹךְ
הָאֱמוּנָה שְׁלוֹ וְלֹא הָיָה בָּהֶם טוֹב לְעוֹלָמִים, וּפְרַט
לְאֵלוֹ שְׁלֹא כָרְעוּ בְּמוֹדִים, שְׂמֵאלָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּרִיּוֹת אַחֲרוֹת, כְּדֵי שְׁלֹא יִבְנֶה בְּאוֹתוֹ
הַגּוֹף בְּדַמוֹת שֶׁל אָדָם וְלֹא יִקּוּם לְעוֹלָמִים. אֲבָל
אֵלֶּה לֹא בְּךָ.

מָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אִם אוֹתָהּ רוּחַ
זוֹכָה לְהַתְתַּקֵּן בְּעוֹלָם תְּהֵא הַגּוֹף בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף
הָאֲחֵר, מָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל
שְׂגוֹאֵל אוֹתָהּ, אוֹתָהּ הַרוּחַ שְׁלוֹ שְׂמִכְנִים לְשָׁם,

וּמִשְׁתַּף וּמַעְרַב בְּאוֹתָהּ רוּחַ שְׁהִיְתָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי,
 וְדַאי שְׁלֹא נֶאֱבַדְתָּ. וּמָה נַעֲשֶׂה? שְׁהִירֵי יֵשׁ שֵׁם
 שְׁלֹשׁ רוּחוֹת (בְּאוֹתוֹ גּוֹף אֶחָד בּוֹ יָקוּם. וּמָה עֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? בֹּא
 וּרְאֵה, הַנּוֹאֵלָה תְּהִיָּא שְׁהִיָּה גּוֹאֵל אוֹתָהּ, רוּחַ שְׁלֹו חֲרֵי נִכְנְסֵת שֵׁם וְנִעְזְבֵת,
 וּמִשְׁתַּתְּפֵת וּמִתְעַרְבֵת בְּכְלֵי תְּהוּא. וְאוֹתָהּ הַרוּחַ הַרְּאִשׁוֹנָה שְׁהִיְתָה בְּאוֹתוֹ כְּלֵי
 וְנִדְבְּקֵת בּוֹ, וְדַאי שְׁנִשְׁאֲרֵת שֵׁם וְלֹא נֶאֱבַדְתָּ, וּמִשׁוּם זֶה אוֹתָהּ הַרוּחַ שְׁעוֹב בְּאוֹתוֹ
 תְּכְלֵי וְנִדְבְּקָה שֵׁם, הוּא רוּחָה אֶחָד הַשְּׂרֵשׁ שְׁלֹו וְהַיְסוּד שְׁלֹו שְׁהִיָּה יוֹצֵא מִמְּנוּ
 וּמְבִיא אֵלָיו, וּבּוֹנֵה אוֹתוֹ בְּמִקּוֹם שְׁהִיְתָה בֵּת זַנְגוּ. חֲרֵי שְׁלֹשׁ רוּחוֹת שֵׁם) -
 אַחַת שְׁהִיְתָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלֵי וְנִשְׁאֲרָה שֵׁם, וְאַחַת
 אוֹתָהּ שְׁנִמְשָׁכָה לְשֵׁם וְהִיְתָה עַרְטִילָאִית, וְאַחַת
 אוֹתָהּ שְׁהַכְּנִים לְשֵׁם אוֹתוֹ הַנּוֹאֵל וְהַתְּעַרְב בְּהֵן.
 לְהִיּוֹת שְׁלֹשׁ רוּחוֹת אֵי אֶפְשָׁר, וּמָה נַעֲשֶׂה?

אֵלָּא כִּי הֵן תְּגַבּוּרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שְׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. אוֹתָהּ רוּחַ שְׁהַכְּנִים לְשֵׁם אוֹתוֹ
 הַנּוֹאֵל, בּוֹ תְּתַלְבְּשָׁה הַנְּשָׁמָה הַזֹּוּ בְּמִקּוֹם שְׁלֹ לְבוּשׁ
 תִּגְרִים, (וְהוּא) וְאוֹתָהּ רוּחַ עַרְטִילָאִית שְׁשָׁכָה שֵׁם
 לְהַפְּנוֹת לְהִיּוֹת לְבוּשׁ לְנִשְׁמָה הָעֲלִיּוֹנָה. וְאוֹתָהּ
 רוּחַ שְׁהִיְתָה בְּתַחֲלָה שְׁנִשְׁאֲרָה בְּאוֹתוֹ כְּלֵי, פְּרָחָה
 מִשָּׁם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לָהּ מְקוֹם בְּתוֹךְ

סודות החלונות שפסלע שאחר בתפי הגן עדן,
 ונטמנת שם. ומתעלה לאותו הגוף הראשון שהיה
 בתחלה, ובאותה רוח יקום אותו הגוף, וזהו אחר
 מאותם השנים שאמרנו (למעלה).

אבל אותו הגוף טרם שיקום ענשו גדול, שהרי
 משום שלא זכה להתרבות, הורידו אותו
 לתוך האדמה, שפמוכה לארקא, ונדון שם. ואחר
 כך מעלים אותו לתבל הזאת. עכשו יורד ועכשו
 עולה, הנה עלה והנה ירד, אין לו מנוחה, פרט
 לשבתות וימים טובים ובראשי חודשים.

ואלה ישנים באדמת עפר. (דף ק ע"ב) אדמת -
 מאדמה. עפר - מתבל. ועל אלו כתוב
 (דניאל יב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי
 עולם ואלה לתרפות ולדראון עולם. כל אלה שלא
 זכו להתתקן. אבל אם זכתה אותה רוח
 ערשילאית ששבה כמו מקדם להתתקן, אז צדיק
 הוא, שהרי אותה רוח שנאמר בה שנשמרה
 בפסלע, תתקן באותו הגוף הראשון, ועל אלה

בְּתוֹב אֱלֹה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֱלֹה לְחַרְפוֹת וְגו'. כָּל
אוֹתָם שְׂלֵא זְכוּ לְהַתְקִין.

וְאֵלֹה הֵן הַנְּבוֹרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן
הַקְּדוֹשׁ, וּכְלוּם לֹא נֶאֱכָר. אֲפֹלוּ הַכֵּל הַפֶּה
יֵשׁ לוֹ אֶתֶר וּמְקוֹם, וְהַקְּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ
מֵה שְׁעוֹשֶׂה, וְאֲפֹלוּ דְבוּר שֶׁל אָדָם וְאֲפֹלוּ קוֹל
אֵינּוּ בְּרִיקָנוֹת, וְאֶתֶר וּמְקוֹם יֵשׁ לְכֻלָּם.

זֶה שֶׁנִּבְנָה עֲבָשׁוּ וַיֵּצֵא לְעוֹלָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, אֵין
לוֹ בֵּת זוּג, וְעַל זֶה לֹא מְבַרְיִימ, שְׁחֲרֵי בֵּת זוּגוּ
אֲבָדָה מִמֶּנּוּ. בֵּת הַזּוּג שְׁחִיתָה לוֹ נַעֲשֶׂתָה אִמּוֹ,
וְאֲחִיו לְאָבִיו.

זְקוּן זְקוּן, מָה עֲשִׂיתָ? טוֹבָה הָיְתָה לְךָ הַשְּׁתִּיקָה.
זְקוּן זְקוּן, חֲרֵי אֲמַרְנוּ שֶׁנִּבְנַסְתָּ לַיָּם הַגָּדוֹל בְּלֵי
חֲבָלִים וּבְלֵי דָגָל, מֵה תַעֲשֶׂה? אִם תֹּאמֶר שְׁתַּעֲלֶה
לְמַעַלָּה - לֹא תוּכַל. וְאִם תֹּאמֶר שְׁתִּירַד לְמַטָּה -
חֲרֵי עֲמָקוֹ שֶׁל הַתְּהוֹם גָּדוֹל. מֵה תַעֲשֶׂה? אֵי זְקוּן,
אֵי זְקוּן, אֵין לְךָ לְחֹזֵר לְאַחֹזֵר. בְּזַמְנִים הִלְלוּ לֹא
חַיִּיתָ, וְלֹא הִתְרַגַּלְתָּ לְהַחֲלִישׁ בְּכַחַד, שְׁחֲרֵי יַדְעָתָ

שָׁאָרִם אַחַר כָּכָל הַדֹּר הַזֶּה לֹא נִכְנָם לְאַיִן בְּעַמְּךָ
הַזֶּה שְׂאֵתָה שָׁם.

בֶּן יוֹחָאי יוֹדֵעַ לְשָׁמֵר אֶת דְּרָכָיו, וְאִם הוּא נִכְנָם
לַיָּם הַעֲמֻק, הוּא מִשְׁנִיחַ בַּהֲתַחֲלָה אִיךָ יַעֲבֹר
בְּפַעַם אַחַת וַיִּשְׁוֹט בֵּינָם טָרָם שִׁיבָנָם. וְאַתָּה, זְקֵן,
לֹא הִשְׁגַּחְתָּ בַּתַּחֲלָה. עֲכָשׁוּ, זְקֵן, הוֹאִיל וְאַתָּה שָׁם,
אֵל תַּחֲלֹשׁ בְּכַתֵּף, אֵל תַּעֲזֹב אֶת כָּל דְּרָכָי, לְשׁוֹט
לְיָמִין וְלִשְׂמָאל, לְאַרְךָ וְלָרַחֵב, לְעַמְּךָ וְלַגְּבוּהַ. אֵל
תִּפְחָד. זְקֵן זְקֵן, הִתְחַזַּק בְּכַתֵּף. כַּמָּה גְּבָרִים חֻזְקִים
שָׁבְרָת בְּכַחֵם וְכַמָּה קָרְבוֹת נִצְחָת.

בְּכָה, פָּתַח וְאָמַר, (שיר ג) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן
בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם
חַתֻּנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׂמִיחַת לְבוֹ. פָּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ, וְכֵן
הוּא. אֲבָל צְאִינָה וּרְאִינָה, וְכִי מִי יִכּוֹל לְרַאֲוֹת
בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שָׁלוֹ? וְהִרִי
הוּא נִסְפָּר מִכָּל חֵילוֹת הַמְּרוֹמִים שֶׁלְמַעַלָּה בְּאוֹתוֹ
מְקוֹם, (ישעיה סד) שְׁעִין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים וּזְלַתָּה,
וְאַתָּה אָמַרְתָּ צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ

שְׁלֹמֹה? וְעוֹד, שְׁחֵרֵי כְבוֹדוֹ, כָּל הַמְּלָאכִים
הָעֲלִיזִים שׁוֹאֲלִים וְאוֹמְרִים אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ?

אֲלֵא, מַה שֶּׁאָמַר צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה, בְּעֶטְרָה כְּתוּבָה, וְלֹא כְּתוּבָה וּבְעֶטְרָה.
שָׁכַל מִי שֶׁרֹאֶה אוֹתָהּ עֶטְרָה, רֹאֶה אֶת הַנְּעִם שֶׁל
הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ. שֶׁעֶטְרָה לֹא אִמּוֹ, חֵרֵי שְׁנִינֹה,
קוֹרֵא לָהּ בֵּית וְקוֹרֵא לָהּ אֶחָזָה, קוֹרֵא לָהּ אִם,
וְהַכֹּל הוּא, וְהַכֹּל הִיא. מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל וַיִּדַע אֶת זֶה,
יִדַע חֲכָמָה נִכְבְּדָה.

עֲכָשׁוּ מָה אַעֲשֶׂה? אִם אֲמַר סוּד נִסְתָּר זֶה - לֹא
צָרִיךְ לְגַלּוֹת. אִם לֹא אֲמַר - יִשְׁאָרוּ
הַצְּדִיקִים הַלָּלוּ יְתוּמִים מִן הַסּוּד הַזֶּה. נִפְּלֵ אוֹתוֹ
הַזִּקְן עַל פָּנָיו וְאָמַר, (תְּחִלִּים לֹא) בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי
בְּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. כְּלִי שֶׁהָיָה לְמִטָּה, אֵיךְ
יַעֲשֶׂה לְמַעַלָּה? בְּעֵלָה שֶׁהָיָה לְמַעַלָּה, אֵיךְ יִתְהַפֵּךְ
וַיְהִי לְמִטָּה? בֵּית זוּגוֹ נַעֲשֶׂתָה אִמּוֹ? תְּמִיחָה עַל
תְּמִיחָה. אָחִיו הוֹפֵךְ לְאָבִיו? אִם אָבִיו שֶׁפָּרָא שׁוֹנָה
יִגָּאֵל אוֹתוֹ - יָפָה, אֲבָל אָחִיו שֶׁיְהִי אָבִיו? וְכִי זֶה

לא תמיתה?! עולם הפוך הוא! ודאי שעליונים
למטה ותחתונים למעלה.

אָלֵא, (דניאל ב) יהיה שם האלוה מבכר מן העולם
ועד העולם, שהחכמה והגבורה שלו היא,
והוא משנה עינים וזמנים וגו'. יודע מה פחשכה,
והאור עמו שרוי. בא וראה, מי ששרוי באור לא
יוכל להסתכל ולראות מה שפחשכה. אבל
הקדוש ברוך הוא לא כן, (דף קא ע"א) יודע מה פחשכה
אף על גב שהאור שרוי עמו. מתוך האור מסתכל
פחשך ויודע כל מה ששם.

עכשו יש להקדים בראשונה דבר אחר שאמרנו
הקדמונים באותם מראות הלילה.
ששנינו, מי שבא על אמו בחלום, יצפה לבניה,
שפתוב (משלי ב) כי אם לבניה תקרא. כאן יש
להתבונן, אם משום שהיא אם - יפה, ותיה לו
לכתב כן: שמי שרואה אמו בחלום, יזכה לבניה.
אבל מי שבא על אמו למה?

אֵלֶּא סוּד עֲלִיּוֹן הוּא, מִשּׁוּם שְׁהַתְּהַפֵּךְ וְעָלָה
 מְלֻמְטָה לְמַעְלָה. בֵּן הָיָה בַּתְּחִלָּה, בֵּינּוֹן
 שְׁעָלָה לְמַעְלָה, מִתְּהַפֵּךְ הָאֵילָן, וְנַעֲשֶׂה הוּא
 מַעוֹלָם עֲלִיּוֹן, וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ וְזוֹכָה לְבִינָה.

בַּתְּחִלָּה בְּשַׁעוֹלָה אָדָם לְשָׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, מַה
 בָּתוֹב? (תהלים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אֲתָה
 אֲנִי הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ. אִזּוּ הוּא לְמֻטָּה מִמְּנָה. בֵּינּוֹן
 שְׁעָלָה אֵלֶיהָ, הָרִי הוּא מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שְׁהָרִי
 הַתַּעֲלָה לְדַרְגַּת יוֹסֵף, וְזֶה (ו'דא) זוֹכָה לְבִינָה.

אִם בְּךָ הַכְּלִי הָיָה בַּתְּחִלָּה הוּא הָיָה בְּדַרְגַּת יוֹסֵף,
 בַּעַל הָאֵילָן הַתְּחִתּוֹן, עוֹמֵד בְּרַצוֹנוֹ וְשׁוֹלֵט
 עָלָיו, שְׁהָרִי כָּל נִקְבָּה בְּדַמוֹת הַנִּקְבָּה הָעֵץ
 הַתְּחִתּוֹן עוֹמְדָת. בֵּינּוֹן שְׁהוּא לֹא רָצָה לַעֲמֹד
 בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁל יוֹסֵף וְלֹא הִתְקַיֵּם לְשִׁמְשׁ בָּהּ
 וְלִהְתַּרְבּוֹת בְּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, אִזּוּ יוֹרֵד
 לְמֻטָּה, וְהִיא נַעֲשִׂית אִמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַגּוֹאֵל יוֹרֵשׁ אֶת
 יְרֵשֶׁת יוֹסֵף, שְׁהָיָה הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה וְהוּא יוֹרֵד
 לְמֻטָּה.

בִּיּוֹן שְׁיָרֵד לְמַטָּה, אִזְּ הַתְּקִיִּים בּוֹ, ה' אָמַר אֵלַי
 בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ. הַתְּהַפְּךָ הָאֵילָן.
 מַה שְׁהָיָה תַּחְתּוֹ וְהוּא שָׁלַט עָלָיו, תּוֹר וְשָׁלַט
 הָאֵילָן הַהוּא עָלָיו, וְהוּא יָרַד לְמַטָּה. בִּיּוֹן שְׁהוּא
 יָרַד לְמַטָּה, אוֹתוֹ שְׁיָרֵשׁ יִרְשֶׁת מְקוֹם יוֹסֵף, אָבִיו
 נִקְרָא, אָבִיו יִהְיֶה וַדָּאֵי, וְהַכֹּל בָּא עַל תְּקוּנֹו וַדָּאֵי
 בְּרָאוּי.

בַּתְּחִלָּה הָיָה מַעוֹלָם הַזְּכוּר, וְהָרִי נִעְקַר מִשָּׁם,
 וְעָבְדוּ הוּא מַעוֹלָם הַנְּקֵבָה. וְמַה שְׁהוּא
 הָיָה שׁוֹלֵט עָלֶיהָ - הִיא שׁוֹלֵטַת עָלָיו, וְחוֹזֵר לְהִיּוֹת
 בְּעוֹלָם הַנְּקֵבָה, וְעַל זֶה אֵין לוֹ בְּכֹלל בַּת זוּג, וְלֹא
 מִכְרִיזִים עָלָיו עַל הַנְּקֵבָה, שְׁתֵּרִי הוּא תּוֹר לְהִיּוֹת
 מַעוֹלָם הַנְּקֵבָה.

וְאוֹתוֹ הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן שְׁהַשְּׂאִיר, אֶלְמָלֵא יִדְעוּ
 וַיִּסְתַּכְּלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֶת הַצַּעַר שְׁיֵשׁ לוֹ
 בְּשִׁיעָקָר מִן עוֹלָם הַזְּכוּר וְחוֹזֵר לְעוֹלָם הַנְּקֵבָה, יִדְעוּ
 שְׁתֵּרִי אֵין צַעַר בְּעוֹלָם בְּאוֹתוֹ הַצַּעַר. בַּת זוּג אֵין
 לוֹ, שְׁתֵּרִי אֵינוֹ עוֹמֵד בְּמְקוֹם שָׁל זָכָר. לֹא מִכְרִיזִים

עָלְיוֹ עַל הַנִּקְבָּה, שְׁתָּרִי הוּא מְעוֹלָם הַנִּקְבָּה. וְאִם
 יֵשׁ לוֹ בֵּית זוּג, זֶה בְּרַחֲמִים נִפְגָּשׁ עִם (בְּאֵחָת) נִקְבָּה,
 שְׁעָר עֲבָשׁוֹ אֵינֶן לָהּ בֶּן זוּג. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, שְׂמֵא
 יִקְדָּמֵנו אַחַר בְּרַחֲמִים, אַחַר שְׁשִׁנּוּ. וְהַכֹּל הוּא עַל
 תַּקוּנּוֹ.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (ויקרא כב) וּבֵית כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֱלֻמָּנָה
 וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵינֶן לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ
 בְּנִעוּרֶיהָ. וּבֵית כֹּהֵן - הָרִי בְּאֲרָנוֹ דָּבָר זֶה. אֱלֻמָּנָה
 - מֵאוֹתוֹ הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן. וּגְרוּשָׁה - שְׂלֵא נִכְנָסָה
 לְפָרְגוֹד הַמֶּלֶךְ. שְׂכָל אוֹתָם שְׂלֵא עוֹמְדִים בְּעוֹלָם
 הַזְּכָר, אֵינֶן לָהֶם בּוֹ חֵלֶק. הוּא הַשְׁתַּמֵּט וְעָקָר עֲצָמוֹ
 מְעוֹלָם הַזְּכָר, אִזּוֹ אֵינֶן לוֹ חֵלֶק בּוֹ, וְעַל כֵּן הִיא
 גְרוּשָׁה. וְזָרַע אֵינֶן לָהּ - שְׂאֵם תִּיהָ לָהּ זָרַע, לֹא
 נִעְקָר מִמֶּנּוּ וְלֹא תִיהָ יוֹרֵד לְעוֹלָם הַנִּקְבָּה.

וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מַה זֶה בֵּית אָבִיהָ? זֶה
 עוֹלָם הַנִּקְבָּה, שְׂאוֹתוֹ הָעוֹלָם נִקְרָא בֵּית
 אָבִיהָ, וְאוֹתוֹ כְּלִי שֶׁתִּיהָ מִתְקַן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ,
 הַתְּהַפֵּךְ וְהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה, וְאוֹתוֹ כְּלִי עוֹלָה

לְמַעַלָּה. כְּנַעֲוִירָהּ - כְּמוֹ אוֹתוֹ זְמַן שְׁכַתוֹב אֲנִי
 הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ. יְלֻדְתִּיךָ וַדַּאי, יָשׁוּב לְיָמַי עַל־וָמִיּוֹ,
 כְּמוֹ שְׁהִיָּה (בַּתְּחִלָּה) מִשְׁלַשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמַעַלָּה.

אִם זָכַתָּה לְהַתְּקֵן - הוֹאִיל וְשָׁכַח אֵל בֵּית אָבִיָּה,
 מְלָחֶם אָבִיָּה הַנֶּאֱכָל, (דף קא ע"ב) תִּתְעַנֵּג מֵאוֹתוֹ
 הָעֵנֵג שֶׁל עוֹלָם הַנְּקָבָה שְׂאוֹכְלִים מְלָחֶם אֲבִירִים
 שְׂוִיזָרֵד מְלַמְעָלָה. אֲכָל לְהַסְתַּכֵּל וְלִהְנוֹת כְּמָה
 שְׁנֵהָנִים שָׂאָר הַצְּדִיקִים לֹא יָכוֹל, מִשּׁוּם שְׁהִיָּה זָר
 לְשֵׁם. וְעַל זֶה הוּא לֹא אוֹכֵל קִדְשׁ, אֲכָל אוֹכֵל
 תְּרוּמָה, כִּי הוּא יוֹשֵׁב בְּעוֹלָם הַנְּקָבָה.

וּמִתְנֹךְ שֶׁהוּא מֵעוֹלָם הַנְּקָבָה, לֹא אוֹכֵל אוֹתוֹ
 אֵלָּא בְּלִילָה, שְׁכַתוֹב (וַיִּקְרָא כב) וַבֹּא הַשֶּׁמֶשׁ
 וַמָּהָר וְאַחַר יֹאכֵל מִן הַקִּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא.
 שְׁתֵּרֵי קִדְשׁ שֶׁהוּא מֵעוֹלָם תִּזְכָּר לֹא נֵאֱכָל אֵלָּא
 בַּיּוֹם. מִשּׁוּם כֶּךָ (יִרְמִיָּה ב) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית
 תִּבּוֹאָתָהּ, רֵאשִׁית עֲלִיזָהּ שֶׁל כָּל עוֹלָם תִּזְכָּר הִיא
 קִדְשׁ, וּמָה שֶׁעוֹלָה בּוֹ, בְּקִדְשׁ הָיָה יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם
 כֶּךָ קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תִּבּוֹאָתָהּ.

בְּשֵׁרוּחוֹת פּוֹקְדוֹת, בְּאוֹתָם זְמַנִּים שְׁפוֹקְדִים אֶת
 בֵּית הַקְּבָרוֹת, אוֹתָם לֹא פּוֹקְדִים,
 שְׁהִירִי לֹא זוֹכוֹת לְעוֹלָם הַקֹּדֶשׁ, שְׁפָתוֹב (ויקרא כג)
 וְכֹל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וְאִם אוֹתָהּ רוּחַ לֹא זָכָתָה
 לְהַתְּקֵן בְּרֵאוּי, בִּיּוֹן שְׁחֵזַר בְּגִלְגּוּל אֶפְלוֹ בְּאוֹתוֹ
 מְקוֹם, לֹא אוֹכַל בְּתְרוּמָה, וְנִקְרָא זָר אֶפְלוֹ לְעוֹלָם
 הַתְּחִתּוֹן וְלֹא אוֹכַל בָּהּ. עַד כָּאֵן בְּסוּד זֶה.

זָקֵן וְזָקוּ, בִּיּוֹן שְׁהַתְּחַלְתָּ לְשׁוֹט בְּיָם הַגְּדוֹל, לֶךְ
 בְּרֵצוֹנְךָ לְכָל צַדִּירֵי הַיָּם. עַכְשָׁו יֵשׁ לְגִלוֹת,
 שְׁהִירִי אֲמַרְנוּ, שְׁכַשְׁפָּא הַגּוֹיָאֵל הוּא וְנִכְנַם אֵל אוֹתוֹ
 הַכְּלִי שְׁאֲמַרְנוּ, מִכְּנִים לְשֵׁם וּמִדְּבִיק שֵׁם אֶת הָרוּחַ
 (שֶׁל הָעוֹלָם) שְׁלוֹ בְּאוֹתוֹ כְּלִי וְכִלּוּם לֹא נִיאָכַד, אֶפְלוֹ
 הַכֵּל תִּפְּה - יְפָה הוּא וְכֶךְ הוּא. זָקֵן וְזָקוּ, אִם תֹּאמַר
 וְתַגְּלָה, אֵימַר כְּלִי פִּחַד.

שְׁאֵר בְּנֵי הָאָדָם שֶׁל הָעוֹלָם שְׁעוֹלִים מִמֶּנּוּ, וְהִירִי
 יִדְעֵנוּ שְׁרוּחוֹ הַשְּׂאִיר בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שְׁהִיתָה
 לוֹ, וְהַכְּנִים לְשֵׁם רוּחַ, מַה נַּעֲשֶׂה מֵאוֹתָהּ הָרוּחַ?
 וְאִם נִשְׂאֵת הָאִשָּׁה הַזֶּה, אֵיךְ כֶּךְ - מַה נַּעֲשֶׂה

מאותה רוח שהשאיר בָּהּ בַּעֲלָהּ הָרֵאשׁוֹן, שְׁחֵרֵי
אִישׁ אַחֵר בָּא עָלֶיהָ?

לְהִתְקַיֵּם רוּחַ עִם רוּחַ אִי אֶפְשָׁר, שְׁחֵרֵי זֶה
שָׁעֲבָשׁוּ בָּא עָלֶיהָ, הַכְּנִים בָּהּ רוּחַ, וְכֵן
אוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּלַּק הַכְּנִים בָּהּ רוּחַ. אוֹתוֹ
רֵאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּלַּק הָיוּ לוֹ בְּנִים, וְזֶה שֶׁל עֲבָשׁוּ אֵינּוּ
גּוֹיָל רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר אוֹתוֹ רֵאשׁוֹן בְּאוֹתוֹ כְּלִי, וְכֵא
הָאֵחֵר תְּזֶה וְהַכְּנִים בָּהּ רוּחַ, וְדַאי שְׁלֵא יוּכְלוּ
שְׁנֵיהֶם לְהִתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ גּוֹף הָאִשָּׁה בְּאַחֵר. וְאִם
נֹאמֵר שְׁנֵאבְד - אִי אֶפְשָׁר. מַה נַּעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ?

אֵף כִּי אִם הֵיא לֹא נִשְׁאַתָּה, אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר
בָּהּ בַּעֲלָהּ מַה נַּעֲשֶׂה מִמֶּנָּה? אִם נֹאמֵר
שְׁתֵּאבְד - לֹא כִּי. כֹּל זֶה צָרִיךְ עֲבָשׁוּ לְגִלּוֹת. זְקוּן
זְקוּן, רֵאִה מָה עֲשִׂיתָ וּבְמָה הַכְּנַסְתָּ אֶת עֲצָמְךָ. קוּם
זְקוּן תֵּרֵם הַגְּלָדָּךְ! קוּם זְקוּן וְהִשְׁפֵּל עֲצָמְךָ לְפָנַי
רְבוּנָךְ!

פְּתַח אוֹתוֹ זְקוּן וְאָמַר, (תְּחִלִּים קְלֵא) ה' לֹא נָבַח לְבִי
וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְנָו'. הַיּוֹד הַמְּלִךְ אָמַר אֶת זֶה

מִשׁוּם שֶׁהָיָה מִלֶּךְ עֲלִיּוֹן וְשׁוֹלֵט עַל כָּל הַמְּלָכִים
הָעֲלִיּוֹנִים וְהַשְּׁלִיטִים שֵׁשׁ מִמּוֹרָח וְעַד מִעֲרָב, וְלֹא
עָלָה עַל לְבוֹ לְסֻטּוֹת מִן הַדָּרָה, וְתָמִיד שָׁפַל לְבוֹ
לְפָנַי רַבּוֹנוֹ, וּבִשְׁתֵּיהֶם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הָיָה מִתְנַפֵּר
בְּאַרְיֵה, וְעֵינָיו תָּמִיד מִנְּמֻכּוֹת לְאַרְצָן מִפֶּתַח רַבּוֹנוֹ,
וּבִשְׁתֵּיהֶם הוֹלֵךְ בֵּין הָעָם, לֹא הִיָּתָה בּוֹ נַפְסוֹת הַרוּחַ
בְּלָל.

וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קלא) ה' לֹא נִבְּחָה לְפָנַי וְגו'. לֹא
נִבְּחָה לְפָנַי, אֵיךְ עַל גֵּב שְׂאֵנֵי מִלֶּךְ שְׁלִיט עַל
כָּל שְׂאֵר מְלָכֵי הָעוֹלָם. וְלֹא רָמוּ עֵינַי, בְּזִמְנֵי שְׂאֵנֵי
עוֹמֵד לְפָנָי וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וְלֹא הִלְכֹתִי בְּגִדְלוֹת
וּבְנִפְלְאוֹת מִמֶּנִּי, בְּשַׁעַת שְׂאֵנֵי הוֹלֵךְ בֵּין הָעָם. וְאִם
דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר כֵּן - שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת
בְּמָה וּבְמָה. וְאֵנִי בְּמָה אֲנִי שָׁפַל לֵב עִם עֵיז נְמוּכָה
לְפָנַי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וַחֲבַל לִי שֶׁבְדָּבָרִים קְדוֹשִׁים
שָׁלַח הַתּוֹרָה יְרוּם לְפָנַי. כָּכָה וְדַמְעוֹתָיו נוֹפְלוֹת עַל
זְקָנִי.

אמר, וְקֹזַע עֵינַי בְּכַח, כִּמְהַ יָּפוֹת הַדְּמָעוֹת עַל
 וְקִנְיָה, כִּמּוֹ שֶׁהָיָה יָפָה הַשָּׁמֶן הַטּוֹב כְּשֶׁהָיָה
 יוֹרֵד עַל הַזֶּקֶן שֶׁל הַזֶּקֶן הַטּוֹב אֲהָרֵן. אָמַר וְדָבָרָה,
 וְקֹזַע, ^(דף קב ע"א) שֶׁהָיָה הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ כָּאֵן. שֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם
 שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ, וְהַשְּׂאִירוּ רוּחַ בָּאוֹתוֹ
 בְּלִי שְׁחִיּוֹ מִשְׁתַּמְשִׁים בּוֹ, וְנִשְׂאָה, וְכֵן אַחֵר
 וְהַכְּנִים לְאוֹתוֹ בְּלִי רוּחַ אַחֲרָת, מֵהַנַּעֲשֶׂה מֵאוֹתוֹ
 רֵאשׁוֹן, כִּמּוֹ שֶׁנִּתְּבַאֵר?

בֵּן וְרֵאָה, כִּמְהַ עֲלִיּוֹנִים גְּבוּרוֹת הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וְמִי יָכוֹל לְהַגִּיד אוֹתָם.
 כְּשֶׁהַבַּעַל הַשְּׂנִי הָיָה בֵּן וּמִכְּנִים רוּחַ לְאוֹתוֹ בְּלִי,
 הַרוּחַ הַרֵאשׁוֹנָה מִקְטָרְגַת בְּרוּחַ הַזֶּה שֶׁנִּכְנָסָה
 (גְּלֻחָת), וְלֹא מִתְּיָשְׁבוֹת בְּאַחֵר.

וּמִשׁוֹם כִּי הָאִשָּׁה לֹא מִיִּשְׁכַּת כְּרֵאִי עִם בַּעְלָהּ
 הַשְּׂנִי, מִשׁוֹם שֶׁהַרוּחַ הַרֵאשׁוֹנָה
 מְכַשְׁפֶּשֶׁת בָּהּ, וְאִזּוֹ הִיא זוֹכֶרֶת אוֹתוֹ תָּמִיד וּבֹכָה
 עָלָיו אוֹ נִאֲנַחַת עָלָיו, שֶׁהָיָה רוּחוֹ מְכַשְׁפֶּשֶׁת
 בְּמַעֲיָהּ בְּנַחֲשׁ, וּמִקְטָרְגַת עִם הַרוּחַ הַאֲחֵרֶת

שְׁנֹכְנֶסֶה בָּהּ מִהַבְּעַל הַשְּׂנִי. עַד זְמַן רַב מִקְטָרְגִים
זֶה בָּזָה.

וְאִם מִעֲבִירָה זֶה שְׁנֹכְנֶסֶה לְאוֹתָהּ (הַתְּעוֹרְרוֹת) שְׁהִיתָה
רֵאשׁוֹנָה (לְאַחַר בָּרָה) - זֶה הָרֵאשׁוֹנָה יוֹצֵאת
וְהוֹלֶכֶת לָהּ. וְלִפְעָמִים שְׂדוּחָה הָרֵאשׁוֹנָה הִזּוּ אֶת
אוֹתָהּ הַשְּׂנִיָּה וְנִעֲשִׂית לָהּ מִקְטָרְגִי, עַד שְׂמוּצִיָּאָה
אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם. וְעַל זֶה שְׂנִינִי, שְׂמִשְׁנִים וְמַעְלָה
לֹא יֵשֵׁא אָדָם אֶת הָאִשָּׁה הִזּוּ, שְׂחֲרֵי מִלְּאָד הַמּוֹת
הַתְּחִיב בָּהּ, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים שְׂחֲרֵי הָרוּחַ,
כִּיּוֹן שְׂנֵתְחִיב וְנִצַּח אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ הָאֲחֶרֶת
הַשְּׂנִיָּה, מִכָּאֵן וְהִלְאָה לֹא יִתְעַרֵב אִישׁ אַחֵר עִמָּה.
חֲבֵרִים, חֲרֵי יִדְעֵנוּ שְׂבִמְקוֹם זֶה יֵשׁ לָכֶם לְהַקְשׁוֹת
וְלוֹמַר, אִם כֵּן, הַשְּׂנִי הַזֶּה לֹא מֵת בְּדִין
וְלֹא דָנוּ אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. בֹּא וּרְאֵה, הַכֹּל הוּא בְּדִין
שְׂיִנְצַח פְּלוֹנִי אֶת פְּלוֹנִי אוֹ שְׂלֹא יִקְטָרְגִי עָלָיו פְּלוֹנִי
לְפְלוֹנִי, וּמִי שְׂנוֹשֵׂא אֶלְמָנָה כְּמוֹ שְׂנֹכְנֶסֶה לַיָּם
בְּרוּחוֹת עֲזוֹת בְּלֵי חֲבָלִים, וְלֹא יוֹדֵעַ אִם יַעֲבֹר
בְּשָׁלוֹם אוֹ יִטְבַּע לְתוֹךְ הַתְּחִיבוֹת.

וְאִם זֶה שְׁהַכְנִים אוֹתָהּ רוּחַ שְׁנֵיָהּ הַתְּחִיב וְנִצַּח
 אֶת אוֹתוֹ הִרְאֵשׁוֹן - אוֹתוֹ הִרְאֵשׁוֹן יוֹצֵא
 מִשָּׁם וְהוֹלִיךְ לוֹ. לְאִיזָה מְקוֹם הוֹלִיךְ לוֹ וּמָה נַעֲשֶׂה
 אִתּוֹ? זָקוּן זָקוּן, מָה עֲשִׂיתָ? חֲשַׁבְתָּ שְׁתִּדְבַר מְעַט
 וַיִּצְאָתָּ לָזֶה? הֲרֵי נִכְנַסְתָּ לְמְקוֹם שְׁלֹא נִכְנַס לְשָׁם
 אִישׁ אַחֵר, וּמִיּוֹם שִׁדוּאָנִי וְאַחִיתָפֵל עָשׂוּ קִשְׁיוֹת
 אֵלַי, בְּאוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת קִשְׁיוֹת, שְׁחִיו מִקְשִׁים
 עַל מַגְדֵּל הַפּוֹרֵחַ בְּאֵוִיר וְלֹא הִשִּׁיב עֲלֵיהֶן אִישׁ, עַד
 שָׁבָא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וּבִרַר אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל
 תְּקוּנָו. זָקוּן זָקוּן, תִּסּוֹד הָעֲלִיּוֹן שְׁחִיָּה טְמִיר בְּאֵת
 לְגִלוֹת, מָה עֲשִׂיתָ?

זָקוּן זָקוּן, בְּתַחֲלָה תִּהְיֶה לָךְ לְשֹׁמֵר בְּדִרְכָּךְ, וְתִסְתַּכֵּל
 בְּרֵאשִׁיךְ. אֲבָל עֲבָשׂוּ אִינְהָ שְׁעָה לְהַתְּחַבֵּא.
 זָקוּן, תּוֹר בְּכַחֲךָ. אוֹתָהּ רוּחַ שְׁיִצְאָהּ, לָאֵן הוֹלְכֶתָ?
 בָּכָה וְאָמַר, תְּחַבְּרִים, כָּל הַכְּבִיּוֹת הִלְלוּ שְׁאֲנִי בּוֹכָה
 אִינָם בְּגִלְלָכֶם, אֵלָּא פּוֹחַד אֲנִי לְרַבּוֹן הָעוֹלָם שְׁאֲנִי
 מִגְּלָה דְרָכִים נִסְתָּרוֹת כְּלֵי רְשׁוֹת. אֲבָל גְּלוּי לְפָנֶי
 תְּקַדּוּשׁ כְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא לְכַבּוּדִי עֲשִׂיתִי וְלֹא לְכַבּוּד
 אָבִי, אֲבָל רְצוֹנִי הוּא לְעַבּוּדָתוֹ, וְאֲנִי רוֹאֶה תְּכַבּוּד

שָׁל אַחַד מִכֶּם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְאַחַר יִדְעֵתִי שְׂפָךְ
הוּא, אֲבָל לֹא גָלוֹי לְפָנַי, וְעַכְשָׁו רְאִיתִי.

שְׁנֵינוּ, הוֹחִים אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ, בְּכַמָּה דְרָכִים
נִסְתָּרוֹת גְּדוּחִים. אוֹתָהּ רוּחַ רֵאשׁוּנָה
שְׁנִדְחָתָה מִלְּפָנַי אוֹתָהּ הַשְּׁנִיָּה, לָאֵן הוֹלְכָתָ?
אוֹתָהּ רוּחַ יוֹצֵאת וְהוֹלְכָתָ וּמְשׁוֹטְטָת בְּעוֹלָם, וְלֹא
יִדוּעַ, וְהוֹלְכָתָ לְקַבְרוֹ שָׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּמִשָּׁם
מְשׁוֹטְטָת בְּעוֹלָם וְנִרְאִיתָ בְּחֵלוֹם לְבָנֵי אָדָם,
וְרוֹאִים בְּחֵלוֹם אֶת דְּמוֹת אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּמוֹדִיעַ
לָהֶם דְּבָרִים לְפִי דְרָכָה שָׁל אוֹתָהּ רוּחַ רֵאשׁוּנָה
שְׁנִמְשָׁכָה מִמְּנוֹ, כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, כִּי
מְשׁוֹטְטָת זוֹ וּמוֹדִיעָה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכִי הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטְט בְּעוֹלָם, וּפּוֹקֶדֶת תָּמִיד אֶת
אוֹתוֹ הַקָּבֵר עַד הַזְּמַן שֶׁהַרוּחֹת פּוֹקֶדוֹת
לְקַבְרוֹת הַגּוֹפִים. אִזּוֹ הַרוּחַ הַזֶּה מִתְחַבֶּרֶת בְּאוֹתָהּ
רוּחַ שָׁלוֹ, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בָּהּ, וְהוֹלֵךְ לוֹ. כְּשֶׁנִּכְנָם
לְמַקוֹמוֹ, מִתְפַּשֵּׁט מִמְּנוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ מְקוֹם (בְּאוֹתָן רוּחֹת בְּנֵי

עֲדֹן) (דף קב ע"ב) בְּאוֹתָם הַיְכָלוֹת שֶׁל גֵּן עֵדֶן אִוּ בַּחוּץ לְפִי
 דְּרָכֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְשָׁם נִשְׁמַר.

וּבְשִׁתְרוּחוֹת הַוּקְדוֹת אֶת הָעוֹלָם הָיָה, שֶׁהַמֵּתִים
 נִזְקָקִים אֶל הַחַיִּים, הֵם לֹא נִזְקָקִים
 אֲלָא רַק בְּאוֹתָהּ מְשִׁיבַת הַרוּחַ, וְכֵן מִתְלַבֶּשֶׁת
 רוּחַ אַחֲרָת. וְאִם תֹּאמַר, אִם כֵּן, אִיזוֹ תוֹעֵלֶת
 לְרוּחַ, וְהֵאֲשֶׁה הַזֶּה עוֹשֶׂה תוֹעֵלֶת לְכָל - לֹא כֵּן,
 שְׂאֵלְמָלֵא לֹא נִשְׁאַה לְאַחַר וְאוֹתָהּ רוּחַ רֵאשׁוּנָה
 לֹא הִיָּתָה נְדַחִית מִלְּפָנֵי הָאִישׁ הָאֶחָד הָיָה, תוֹעֵלֶת
 אַחֲרָת הִיָּתָה לוֹ בְּגֵזֶן אַחַר, וְלֹא יִהְיֶה יִגַּע בְּעוֹלָם
 כְּמוֹ שֶׁהוּא, וְלֹא יוֹדִיק לַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הָיָה כְּמוֹ
 שֶׁתִּיָּה מְשׁוֹטֵט כָּאֵן וְכָאֵן.

אִם כֵּן, הַזֶּה הַשְּׁנִי שֶׁל הָאֲשֶׁה הַזֶּה לֹא הִיָּה
 מִלְּמַעְלָה, וְאַתָּה אֹמֵר שֶׁנְּדַחַה אִישׁ מִפְּנֵי
 אִישׁ? וְאִמְרָנוּ שֶׁהַבַּעַל הַשְּׁנִי שֶׁנִּשְׁאַ אֶת הָאֲשֶׁה הַזֶּה
 הִיא בֵּת זִוְגוֹ מִמֶּשׁ, וְאוֹתוֹ הִרְאִישׁוֹן לֹא הִיָּה מִמֶּשׁ
 בֶּן זִוְגָה, וְהַשְּׁנִי הִיָּה שְׁלָה, וּבְשִׁתְרוּחַת זְמַנּוֹ נְדַחַה זֶה
 מִפְּנֵיו - וְדַאי זֶה כֵּן, שֶׁחֲרִי לֹא נְדַחִית אוֹתָהּ רוּחַ

ראשונה שְׁהִיתָה בְּאִשָּׁה הַזֶּה אֵלֶּךָ בְּשָׂבִיל הַשְּׂנִי
תָּוָה, שְׁתוּא בֶּן זִוְנָה. (שְׁחָבֵן חִיא בֵּת זִוְנָה) (וְהָ הַשְּׂנִי).

וְכָל אֹתָם הַשְּׂנִיִּים שְׁנִדְחִים מִלְּפָנֵי הָרֵאשׁוֹנִים -
הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ בְּנֵי זִוְנָם וְלֹא אֵלֶּךָ, וְלִבֵּן אִין
לָהֶם קִיּוּם עַמָּם, וְנִדְחִית הָרוּחַ הַשְּׂנִיָּה מִלְּפָנֵי הָרוּחַ
הָרֵאשׁוֹנָה. וְלִבֵּן מִי שְׁנִוּשָׁא אֶלְמָנָה, קוֹרְאִים עָלָיו
(מִשְׁלִי ז') וְלֹא יָדַע כִּי בְּנִפְשׁוֹ הוּא. (שֵׁם א) כִּי חָנָם מְזָרָה
הָרֵשֶׁת וְנָו'. וְלֹא יָדוּעַ אִם חִיא בֵּת זִוְנָה מִפְּשׁ וְאִם
לֹא.

אֶלְמָנָה שְׁלֵא נִשְׂאָת, אִף עַל גַּב שְׂפָא בֶּן זִוְנָה
וְהִיא לֹא רוּצָה לְהַנְשֵׂא - הַקְּרוּשׁ פְּרוּךְ
הוּא לֹא כּוֹפֶה אֹתָה מִן הַדִּין, וְהַקְּרוּשׁ פְּרוּךְ הוּא
מְזַמֵּן לְאֹתוֹ הָאִישׁ אִשָּׁה אַחֶרֶת, וְלֹא נִכְנָסֶת בְּדִין
כְּזָה (וְאִין עָלֶיהָ בֵּית דִּין כְּזָה) בְּאֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאִף עַל גַּב
שְׂאִין לָהּ בֶּן, שְׁחֵרִי אִשָּׁה לֹא מְצָוָה עַל פְּרִיָּה
וְרִבְיָה, כְּמוֹ שְׂפִארוּהָ.

הָאִשָּׁה הַזֶּה שְׁלֵא נִשְׂאָה פַּעַם שְׂנִיָּה, אֹתָה רוּחַ
שְׁתֵּשְׂאִיר כָּה בַּעֲלָהּ, מַה נַּעֲשֶׂה מִמָּנָה?

יושבת שם שנים עשר חדשים, ובכל לילה ולילה
 יוצא ופוקד את הנפש, וחוזר למקומו אחר שנים
 עשר חדשים, כשהסתלק דינו של אותו האיש.
 שהרי כל אותם שנים עשר חדשים, זו הרוח
 כפופה בעצבות כל יום. אחר שנים עשר חדשים
 יוצאת משם והולכת ועומדת בשער גן עדן
 ופוקדת את העולם הזה אל אותו הכלי שיוצאת
 ממנו. וכשהאשה הזו מסתלקת מן העולם, אותה
 רוח יוצאת ומתלבשת באותה רוח שלה, וזוכה
 בה לבעלה, ושניהם מאירים כראוי בחבור אחד.
 כיון שבאנו למקום זה, עכשו יש לגלות דרכים
 נסתרות של רבון העולם ולא יודעים בהם
 בני אדם, וכלם הולכים בדרך אמת, כמו שנאמר
 (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' וצדקים ילכו בם
 ופושעים יכשלו בם. ובני אדם לא יודעים ולא
 משגיחים כמה הם עליונים מעשי הקדוש ברוך
 הוא וכמה הם משנים, ובני העולם לא יודעים,
 וכלם בדרך אמת, שלא סוטים ימינה ושמאלה.

אֵלֶּה שְׁמֵתֵנְלָנְלִים, שְׁגִרְשׁוּ בְּגֵרוּשֵׁינִי מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם
 וְאִין לָהֶם בֵּית זוּג, בֵּית הַזּוּג שְׁהֵם מְזֻדְוֹגִים
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵאִיפֹה הֵן אוֹתָן נָשִׁים שְׁמֻזְדְּוֹגוֹת עִמָּם
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁחֲרִי (גִּרְשׁ אוֹתָהּ וְאִין לוֹ בֵּית זוּג כְּאוֹתָם גְּבָרִים שְׁלֹא
 גִּרְשׁוּ וּמְזֻדְוֹגִים עִם נְשׁוֹתֵיהֶם) לְכָל בְּנֵי הָאָדָם יֵשׁ בֵּית זוּג, חוּץ
 מִזֶּה?

רְאוּ עֲבָשׁוּ כִּמָּה גְדוּלִים וְעֲלִיוֹנִים גְּבוּרוֹתָיו. שְׁנִינוּ,
 מִי שְׁמֻגִרְשׁ אִשְׁתּוֹ הֲרֵאשׁוֹנָה, מְזַבַּח מוֹרִיד
 עָלָיו דְּמָעוֹת. לָמָּה מְזַבַּח? אֵלֶּה הֲרֵי אָמַרְנוּ שְׁכָל
 נְשׁוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בְּדַמּוֹת הַמְזַבַּח הַזֶּה, וְעַל זֶה
 הֵן יוֹרְשׁוֹת שְׁבַע בְּרָכוֹת, שְׁכָלָן הֵן מְכַנְּסֵת יִשְׂרָאֵל.
 וְאִם הוּא (דף קג ע"א) מְגִרְשׁ אוֹתָהּ, חוֹזֶרֶת הָאֵבֶן (שֶׁל הַמְזַבַּח
 הָעֲלִיוֹן) לְגִרְעוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁמֵתֵחֲבָרִים
 תִּגְרוּשֵׁינִי זֶה עִם זֶה.

וְסוּד זֶה, שְׁכַתּוּב (דברים כד) וְכַתּוּב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת
 וְנָתַן בְּיָדָהּ וְגו', וַיֵּצֵאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה
 וְהִיתָה לְאִישׁ אַחֵר. מִמִּשְׁמַע שְׁאָמַר וְהִלְכָה וְהִיתָה
 לְאִישׁ, לֹא יִדְעֶנּוּ (שְׁאוֹתָהּ שֶׁהוֹלֶכֶת אֵצֶל בַּעֲלָהּ שְׁגִרְשׁ אוֹתָהּ) (שְׁוֹה)

אינו) (אותו שג'ש אוקתה) מה זה אחר? אלא כמו שנאמר, שנינו אחר, ואחר כתוב, ואחר קוראים אותו, שכתוב (איוב ה) ומעפר אחר יצמחו. והגרושים מתחברים באחד, גרושים של אותו העולם וגרושים של העולם הזה. ומה שהאשה הזו היתה בדיוקן עליון, הרי השתעבדה לדיוקן פחתון, קוראים לו אחר.

וקוראים לו אחרון. מנין לנו אחרון? שכתוב (שם יט) ואחרון על עפר יקום. וכאן כתוב ושנאה האישה האחרון. או, כי ימות האישה האחרון. אחרון? שני הנה צריך להיות! ואם תאמר שלא תזדווג אפלו לעשרה זה אחר זה - לא כן. וכי לבצל הנה תזדווג ולא לאחר. מה זה אחרון?

אלא זהו האחר הנה שאמרנו, והוא אחר, והוא אחרון. עכשו האבן מתגלגלת בכף הקלע. למה אחר נקרא כן? שחרי כל הפנין נפל וחסר לעפר, הוא הנה מה שחיה ולא אחר. למה קוראים

לו אחר? אף כף למה נקרא אחרון, וכי הוא
אחרון? והרי אם יתיישר - יפה, ואם לא - יחזר
ויתגלגל וינטע במקדם. למה נקרא אחרון?

אבל בא וראה, כתיוב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת
כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מה זה טוב?
שנינו, זה מלאך הטוב. מאד - זה מלאך המות.
ולכל הקדוש כרוך הוא הזמין תקונו.

בא וראה, כתיוב (שם ב) וַנִּחַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן. נחר זה לא שוכך לעולמים מלרבות
ומלגדל ולעשות פרות. ואל אחר הסתרים, ואין לו
תשוקה לעולמים, ולא מרבה ולא עושה פרות.
שאמלא עשה פרות, יבלבל את כל העולם.

ומשום כף אדם שגורם לאותו הצד לגדל בעולם
נקרא רע, ולא רואה פני שכינה
לעולמים, שפתיוב (תהלים ה) לא יגרד רע. האיש הזה
שמתגלגל בגלגול, אם עבר ונדבק באותו אל אחר
שלא עושה פרות ולא מתרבה בעולם, משום כף

נִקְרָא אַחַר, וְהַשֵּׁם גּוֹרֵם לוֹ. הוּא הוּא, וְאַחַר
נִקְרָא, אַחַר וְדַאי.

אַחֲרוֹן - מֵרֵאשׁוֹן וְאֵילָךְ אַחֲרוֹן קוֹרְאִים לוֹ,
וְאַחֲרוֹן נִקְרָא. שְׁנֵי הוּא, וּמִיָּד נִקְרָא
אַחֲרוֹן, וְכֵן קוֹרְא לוֹ הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא אַחֲרוֹן,
מִשּׁוֹם שֶׁנִּתְקַן לְהִיּוֹת אַחֲרוֹן וְלֹא יָשׁוּב כְּמִקְדָּם.
הַשְּׁלִישִׁי אֵף כֵּן. וְכֵן בְּכָל הַפְּעָמִים מִתְּרַאשׁוֹן
וְאֵילָךְ, כֵּן נִקְרָא אַחֲרוֹן, וְכֵן צְרִיךְ לִקְרֹא אַחֲרוֹן,
שֶׁאֵלְמַלְא נִקְרָא מִיָּד שְׁנֵי, הֲרֵי יֵשׁ פְּתִיחוֹן פֶּה לְחֹזֵר
כְּמִקְדָּם, וְאוֹתוֹ בְּנִין נִתְּרָם.

בְּנִין לָנוּ? מִבֵּית שְׁנֵי שֶׁנִּקְרָא אַחֲרוֹן, שְׁפָתוֹב (חֲנִי
ג) גְּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן
תְּרַאשׁוֹן. שְׁתֵּרֵי מֵרֵאשׁוֹן וְאֵילָךְ נִקְרָא אַחֲרוֹן, שְׁתֵּרֵי
לֹא יִהְיֶה פְּתִיחוֹן פֶּה שְׁאוֹתוֹ בְּנִין יִפְּל וְיִחֹזֵר
כְּמִקְדָּם.

אֵף זֶה כֵּן, אַחֲרוֹן קוֹרְאִים לוֹ. וְלָכֵן פְּתוֹב לֹא
יֻבַל בַּעֲלָה תְּרַאשׁוֹן אֲשֶׁר שְׁלָחָה לָשׁוּב
לְקַחְתָּהּ. לֹא יֻבַל? לֹא יִקְחָנָה הִיא צְרִיךְ לְהִיּוֹת!

מה זה לא יוכל? אלא כיון שהאשה הזו נדבקה באחר וירדה להשתעבד בדרגה תחתונה, לא רוצה הקדוש ברוך הוא שישוב מדרגתו לתת פרי ולתדבק באותה דרגה שאינה שלו.

ובא ראה, אם האשה הזו לא נשאת, אפלו תזנה עם כל האנשים שבעולם - אם רוצה בעלה, ישוב אליה. אבל אם נדבקה בנשואין לאחר, (ואחר) זה (זה) לא יוכל לשוב לדרגתו הראשונה שהיה בתחלה אליה. לא יוכל ודאי להשיב אותה תדרגה לעולמים.

אחרי אשר הטמאה. שנינו, שהטמאה בלבן. אם כן, אפלו אם תתרחק ותזנה בלי נשואין? אלא כיון שנדבקה לאחר, הרי קבלה עליה את החלק של אותו הצד, ובעלה (דף קג ע"ב) הראשון שהיא מצד אחר טוב של טוב, לא יהיה לו כה חלק לעולמים, ולא ירבה כלל את אותו מקום. הרי אם שלחה האישה האחרון או כי ימות האישה האחרון - לראשון אסורה, אבל לשאר בני אדם

מִתְּרַת. אוֹלַי תִּמְצָא מָקוֹם כָּמוֹ מִקְדָּם, וְאַחֲרוֹן
יָקוּם וַיִּזְדוֹג עִמָּה.

מִי שֵׁשׁ לוֹ בָּנִים מֵאִשְׁתּוֹ הֲרֵאשׁוּנָה וּמִכְּנִים אֶת
זוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא נִדְבֵק בְּחֶרֶב
קָשָׁה שְׂמֵת־הַפֶּכֶת בְּשִׁבִיל שְׁנֵי צְדָדִים. אַחַד - שְׁחָרִי
שָׁנִים הִיא דְחָתָה הַחוּצָה, וְעַכְשָׁו הוּא הַשְּׁלִישִׁי.
וְעוֹד - כָּלִי שֶׁהִשְׁתַּעֲבַד (שֶׁהִשְׁפַּח) בּוֹ אַחַר, אֵיךְ הוּא
יָבֵא לְתֵת כָּה רוּחוֹ שָׁלוֹ וַיִּשְׁתַּתֵּף עִמָּה וַיִּדְבֵק בָּהּ?
לֹא שֶׁהִיא אֲסוּרָה, אֲבָל וַדַּאי שְׂתוּף רַע הוּא
לְעַצְמוֹ (כְּמוֹ שֶׁבִאֲרָנוּ).

רַבִּי לְוִיטֵם אִישׁ כָּפַר אוֹנוֹ הָיָה צוֹחֵק וּמִתְלוֹצֵץ
עַל הָאִשָּׁה הַזֹּאת, בְּשִׂרְיָה מִי מוֹזְדוֹג עִמָּה, וְהָיָה
אוֹמֵר, (מִשְׁלֵי לֹא) וַתִּשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן כָּתוּב. מִי
שֶׁנִּדְבֶּקֶת בּוֹ בְּאִישׁ אַחֲרוֹן, אַחַר כֵּן הִיא צָחוּק.

עַכְשָׁו יֵשׁ לְחוֹד וּלְעֵין עַל מָקוֹם (נ"א אֵילָן) אַחַד גָּדוֹל
וְעֵלְיוֹן שֶׁהָיָה בְּעוֹלָם, וְגִזַּע וְשִׂרְשׁ שֶׁל אֱמֶת,
וְהוּא עוֹבֵד אֲבִי יֵשׁי אֲבִי דָוִד, שְׁחָרִי נֶאֱמַר שֶׁהָיָה
אַחֲרוֹן, אֵיךְ יֵצֵא שִׂרְשׁ אֱמֶת מִהַמָּקוֹם הַזֶּה?

אֵלֶּא עוֹבֵד נִתְקַן בְּתִקּוֹן עֲלִיּוֹן, וְחֹזֵר הַשְׂרֵשׁ שָׁל
הָאֵילָן שְׁחַתְּחִיבָהּ עַל תְּקוּנָהּ, וְהַתְּעֵלָה בּוֹ
וְהַתְּתִיקוֹן פְּרֵאוּי, וְעַל זֶה נִקְרָא עוֹבֵד, מֵה שְׁלֵא זְכוּ
בָּהּ שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם.

הוּא בָּא, עֹבֵד וְעוֹדֵר אֶת עֵקֶר וְשֵׂרֵשׁ הָאֵילָן, וְיֵצֵא
מֵהַפְּנִים הַמְּרִים, וְחֹזֵר וְנִתְקַן בְּנוֹף שָׁל אֵילָן
אַחַר עֲלִיּוֹן. בָּא יֵשִׁי בְּנוֹ וְחֹזֵק אוֹתוֹ וְתִקּוֹן אוֹתוֹ,
וְנִאֲחֹז בְּעֲנֵפֵי הָאֵילָן הָעֲלִיּוֹן הָאַחֵר, וְחִבֵּר אֵילָן
בְּאֵילָן, וְהִסְתַּכְּבוּ זֶה בְּזֶה. כִּיּוֹן שְׂבֵא דוֹד, מְצֵא
אֵילָנוֹת מְסַכְּכִים וּמֵאֲחֻדִים זֶה בְּזֶה. אִזּוּ יֵרֵשׁ
הַשְּׁלֵטוֹן בְּאַרְצֵי, וְעוֹבֵד נֵרֵם אֶת זֶה.

בְּכַח אוֹתוֹ זְקוֹן וְאֵמֶר, אִי זְקוֹן זְקוֹן, וְלֹא אֲמַרְנוּ לָךְ
שְׁנִכְנַסְתָּ לַיָּם הַגְּדוֹל?! עֲכָשׁוּ אֶתְּהָ הוּא
בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת הַגְּדוֹלִים. הַתְּתִיקוֹן לְעֵלוֹת. זְקוֹן זְקוֹן,
אֶתְּהָ נְרַמְתָּ לָּזֶה, שְׂאֵלְמֵלֵא הֵייתָ שׁוֹתֵק בְּתַחֲלָה,
הָיָה נֶאֱחָ לָךְ, אֲבָל עֲכָשׁוּ לֹא יִכְלַת וְאִין מִי שְׂיֵאֲחֹז
בְּיָדְךָ, אֵלֶּא אֶתְּהָ בְּלִבְדָּךְ. קוּם זְקוֹן וְעֵלָה בְּמַעְלָה.

עוֹבֵד זֶה הִתְתַּקֵּן וַיֵּצֵא מִתּוֹךְ שָׂדֵה רַע שָׁל בּוֹרוֹת
 רָעִים. כָּא יֵשִׁי בְּנֹו וְהִתְקִין וְעָדַר אֶת הָאֵילָן,
 וְעַם כָּל זֶה, (וְעוֹבֵד) זֶה סוֹד הַסּוּדוֹת, וְלֹא יִדְעֵתִי אִם
 אָמַר וְאִם לֹא אָמַר. אָמַר דְּבַרְיָה, וְקֹן, וַדַּאי אָמַר,
 בְּזֶה יְדוּעִים כָּל שְׂאֵר בְּנֵי הַגְּלִגּוּל. (עוֹבֵד הִתְקִין אֵילָן, וְעַם
 כָּל זֶה שֶׁהִתְקִין אֵילָן) עוֹבֵד עִם כָּל זֶה הִתְקִין אֵילָן. כְּשֶׁבֵּא
 דוֹד הַמְּלָךְ, נִשְׂאָר בְּאֵילָן הַתְּחִתּוֹן שָׁל הַנְּקִבָּה,
 וְהַצְּטַרְף לְקַבֵּל חַיִּים מֵאַחַר. וּמָה אִם זֶה שֶׁהִתְתַּקֵּן
 וְהִתְקִין הַכֹּל כֶּךָ - שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂכָאִים
 בְּגִלְגּוּל, שְׁלֹא יְכוּלִים לְהִתְתַּקֵּן כֶּךָ, עַל אַחַת בְּמָה
 וּבְמָה.

בְּכָל הַצְּדָדִים מִתְחַפֵּף בְּגִלְגּוּל. כֶּךָ תִּיהַ פְּרִיץ. כֶּךָ
 תִּיהַ פֵּעוּ. כֶּךָ תִּיהַ עוֹבֵד. (וְעַם כָּל זֶה הָאֵילָן נִתְקַן)
 וּבְכָל יוֹצֵא אֵילָן מֵצַד הָרַע, וְאַחַר כֶּךָ נִדְּבַק בְּצַד
 הַטּוֹב. בְּתַחֲלָה, וַיְהִי עַר כְּבוֹר יְהוּדָה רַע. (אֵינֹן אֵף כֶּךָ)
 מִחֲלוּן אֵף כֶּךָ וְלֹא כָל כֶּךָ. אֲבָל בְּאֵלֶּה הַתְּעַכְבֵּל
 הָרַע, וַיֵּצֵא אַחַר כֶּךָ טוֹב, (וַיֵּצֵא) אוֹתוֹ שְׂכָתוֹב כּוֹ
 (שְׂמוּאֵל א' טו) וְטוֹב רָאִי. וְה' עִמּוֹ. עֲבָשׁוּ עוֹמֵד אֵילָן
 תְּחִתּוֹן עַל תְּקוּנֹו, וּמְלָךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם.

בְּרֵאשִׁית הַכֹּל, מֵעַקֵּר וַיִּסּוֹד עֲלֵיוֹן הַשְּׁתָרְשׁוֹ
 דְּרָגוֹת, רְאוּבֵן שְׁמֵעוֹן לְוֵי יְהוּדָה. מֵה
 פְּתוּב בּוֹ? (בראשית כט) הַפֶּעַם אֹדָה אֶת ה'. וְכַתוּב
 וַתַּעֲמֵד מִלְּדָתָהּ. תִּינּוּ (ישעיה נד) רְנִי עֲקָרָה לֹא יִלְדָה.
 מִשׁוּם שְׂכַשְׁנוּלָד יְהוּדָה, יֵצֵאָה נִקְבָּה דְבוּקָה בְּזִכְרָה,
 וְלֹא תִיָּתֵה עַל תְּקוּנָתָהּ פָּנִים בְּפָנִים וְלֹא הִכְשָׁרָה
 לְלֵדָתָהּ. כִּיּוֹן שְׁנִפֵּסר אֹתָהּ תְּקַדּוּשׁ פְּרוּף הוּא וְהַתְּקִין
 אֹתָהּ, (פָּנִים בְּפָנִים) אִזּוּ הִכְשָׁרָה לְהַתְּעַבֵּר וְלִלְדָתָהּ.

וּבְכַסְפָּרוֹ שֶׁל חֲנוּף, וַתַּעֲמֵד מִלְּדָתָהּ לֹא נֵאמַר עַל
 לֵאָה, אֵלָּא נֵאמַר עַל רְחֵל, אֹתָהּ
 שְׂמִכְבָּה (דף קד ע"א) עַל בְּנֵיהָ, אֹתָהּ שְׁנִשְׁרָשָׁה בִּיהוּדָה
 - יח"ו ד"ה. וַתַּעֲמֵד מִלְּדָתָהּ, שְׁחֵרִי לֹא נִתְקַנָּה.

בְּתַחֲלָה דִּיּוֹקֵן הָעֲלִיּוֹן הָיָה הַכֹּל רְאוּבֵן - או"ר
 ב"ן. (בראשית א) וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, וַיְמִין אֹר. (ב"ן) שְׁמֵעוֹן שְׂמֵאל אֹר, כְּאוֹתוֹ סִיג
 שְׁתֵּהֵב עֲמוֹ - שָׁם עֵזוֹ. לְוֵי - חֲבוּר שֶׁל הַכֹּל
 לְהַתְּחַבֵּר מִשְׁנֵי צְדָדִים. יְהוּדָה - נִקְבָּה עִם זָכָר

נְדַבְקָתָּ. יְה"ו - זֶה זָכַר. ד"ה - זוּ נִקְבְּהָ שְׁהִיתָה
עמו.

ד"ה, לָמָּה ד"ה? אֵלֵּא ד' בְּהַדְבָּקוֹת שֶׁל רַע עָמָה
היא דל"ת, היא עֲנִיָּה, וְצָרִיכָה לָשׁוּב
בְּגִלְגּוּל לְבַעַר אֶת אוֹתוֹ הָרַע וְלְהַתְּבַלּוֹת בְּעָפָר,
וְאַחַר לְצַמֵּחַ בְּצַד הַטּוֹב וְלְצַאֵת מֵעֲנִי לְעֵשָׂר, וְאִז
ה'. וְעַל זֶה יְה"ו ד"ה.

צֵא זָקֵן מִתּוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, אֵל תִּפְחַר, בַּמָּה סְפִינּוֹת
מְזַמְנּוֹת לְךָ בְּשַׁעַה שְׁתִּשׁוּמַ בַּיָּם כִּי לָנוּחַ
בָּהֵן. בָּכָה כְּמוֹ מִקְדָּם וְאָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם, אוֹלֵי
יֹאמְרוּ הַמַּחְנֹנּוֹת הָעֲלִיּוֹנִים שְׂאֵנִי זָקֵן וּבּוֹכָה
בְּתִינּוֹק. גְּלוּי לְפָנֶיךָ שָׁעַל כְּבוֹדְךָ אֲנִי עוֹשָׂה, וְלֹא
עֲשִׂיתִי לְכְבוֹדִי, שְׁהָרִי בַתְּחִלָּה הָיָה לִי לְהַשְׁמֵר
שֶׁלֹּא אֶכְנֵם לַיָּם הַגָּדוֹל, וְעַכְשָׁו כִּינּוֹן שְׂאֵנִי בּוֹ, יֵשׁ
לִי לְשׁוֹמֵט בְּכָל הַצְּדָדִים וְלְצַאֵת מִמֶּנּוּ.

יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךָ אֶחָיִךָ, (בְּלָם מוֹדִים עַל הַשֵּׁם הַזֶּה) תִּיָּנּוּ
מֵה שְׂאֵנִי אוֹמְרִים כְּרוּךְ אֶתָּה, הוּא כְּרוּךְ

וְהִיא אֶתָּה. לְכֹל בְּנֵי לֹא אָמַר יַעֲקֹב אֶתָּה, אֵלָּא
לְמָקוֹם שֶׁהֶצְטַרְךָ. וְהוּא אֶתָּה.

הַשֵּׁם הָיָה (וְדַאי אֶתָּה) יוֹדוּךְ אַחִיד. כֵּלָם מוֹדִים לָךְ
עַל הַשֵּׁם הָיָה. וְדַאי אֶתָּה יוֹדוּךְ אַחִיד, עַל
הַשֵּׁם הָיָה הַסְּתַלֵּק וְנִכְפָּה הִצַּד הָאֲחֵר, מִשׁוֹם
שֶׁכְּשֶׁנִּקְרָא וְנִזְכָּר, תְּרִי יוֹצֵא אֶתּוֹ הִצַּד הָאֲחֵר. כִּיּוֹן
שֶׁאֲמָרִים אֶתָּה, שְׁלֵטוֹן וְנִדְלָה יֵשׁ לָהּ, וְהִצַּד הָאֲחֵר
נִכְפָּה וְלֹא נִרְאָה שָׁם. וְדַאי שֶׁכְּשֵׁם הָיָה נִרְשָׁם
וְנִבְחָר מִהִצַּד הָאֲחֵר. וְזוֹ הָעֲלִיָּה וְהַמְּשָׁלָה שְׁלָהּ,
וְשָׁבַר וְרַע לִצַּד הָאֲחֵר. כִּיּוֹן שֶׁיוֹדוּךְ אַחִיד עַל הַשֵּׁם
הָיָה, אֶתָּה, אִי יוֹדוּךְ בְּעֶרְףְּ אִיבִיךָ, מִיָּד נִכְנָעִים
אֵלֶיךָ, וְהַשֵּׁם הָיָה גִּזְרָם.

יִדְעָתִי, חֲבָרִים, יִדְעָתִי, שֶׁאֶתָּה תְּרִי הַשֵּׁם הָיָה,
אֶתָּם אֲמָרִים לְמָקוֹם עֲלִיּוֹן אֲחֵר,
שֶׁכְּתוּב (תהלים קי) אֶתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, כִּיּוֹן הָעֲלִיּוֹן.
יָפָה הוּא, שֶׁתְּרִי כִּיּוֹן שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדִים לוֹ
עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְזָכָה לְכֹל. כֹּל מֵה שֶׁהוּא
אוֹמֵר, כִּיּוֹן זֶה וְיָפָה.

אֲבָל כְּשִׁתְּהוּ מִגִּיעִים אֵלָיו, אָמְרוּ לוֹ וְהִזְכִּירוּ לוֹ
אֶת יוֹם הַשְּׁלֵג כְּשִׁזְרַעְנוּ פֹּלִים לַחֲמֹשִׁים
וְשָׁנִים גְּוָנִים, שְׁחָרִי אֶתָּה כִּהֵן. כָּאֵן נִקְשָׁר בּוֹם שָׁל
בְּרָכָה בַּיָּמִין בְּלִי פִּרּוֹד כָּלֵל, וּמִשּׁוֹם כָּף, אֶתָּה כִּהֵן
לְעוֹלָם. כָּאֵן נִקְשָׁר בּוֹם בַּיָּמִין כְּרֵאוֹי.

וְעַל זֶה אָמַר הַכֶּתוּב, יְהוּדָה אֶתָּה, לְאֶתָּה הָיָה
יְזוּדָף אַחִידָה, וְלֹא כְּתוּב יְהוּדָה יְזוּדָף אַחִידָה
וְלֹא יוֹתֵר, אֵלָּא עַל שֵׁם שָׁל אֶתָּה. אֶתָּה - מְקוֹם
זֶה הַצְּטָרָף לַשֵּׁם הָיָה, וְלֹא אַחֵר.

יְהוּדָה - הָאֵב הַרְאֵשׁוֹן וְהָאֵב הַשְּׁנִי, וְלֹא הָיָה בּוֹ
חִלּוּף לְעוֹלָמִים. וּמִשּׁוֹם כָּף פָּרִין הַתְּנַבֵּר
בּוֹ בְּנִבְרָתוֹ מֵהַ שְׁלֵא הָיָה כָּף לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם.
וְעַל כָּף בְּנִינּוֹ שָׁל דָּוִד מִתְּחִיל אֶת הַחֲשֵׁבּוֹן מִפָּרִין,
וְלֹא מִבְּעוֹ, שְׁחָיָה בּוֹ שְׁנׁוֹי. חֲבָרִים, אִם תִּשְׁגִּיחוּ,
לֹא אֶמְרָתִי דְבָרִים בְּסִתָּה, וְאִתָּה עַל גַּב שְׁחָהם
נִסְתָּרִים.

וְעַל כָּף יְהוּדָה הַרְוִיחַ אֶת הַשֵּׁם הָיָה שְׁנִקְרָא
אֶתָּה. עָמַד עַל בְּרִיז פֶּעַם רֵאשׁוֹנָה וּפֶעַם

שְׁנֵיָהּ וְלֹא הִשְׁתַּנָּה לְעוֹלָם. וּבְנֵי יְהוּדָה וְזָרְעוֹ מוֹדִים
 וְאוֹמְרִים כִּי אַתָּה אֲבִינוּ, מַה שְּׂאִין בֵּין לְשָׂאֵר בְּנֵי
 הַגִּלְגּוֹל לְעוֹלָמִים. שְׂאֵר בְּנֵי הַגִּלְגּוֹל, שְׁנֵי אֲבוֹת,
 שְׁתֵּי אִמֹּת, יֵשׁ לָהֶם גִּוּן לַבְּנָיִן. וְסוּדוֹת הִלְלוּ
 בְּעַמְּקֵי הַיָּם, הֵם בְּלֵב הַתְּהוֹמוֹת, מִי יָכוֹל לְהוֹצִיא
 אוֹתָם? קוּם זְקֵן, הַתְּנַפֵּר וְהַתְּחַזֵּק בְּתוֹקֶךָ וְהוֹצֵא
 מִרְגְּלֵיֹת מִתּוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת!

בְּעֵז נִרְאָה שְׁתֵּיהֶן בּוֹ שְׁנֵוֵי כְּשֶׁהוֹלִיד אֶת עוֹבֵד,
 שְׁתֵּרֵי עוֹבֵד (מַעֲשֶׂה) הוּא בְּשְׁנֵוֵי. לֹא כֹה. אֲבִצֵן
 הוּא בְּעֵז, הוּא הָאֵב הָרֵאשׁוֹן שְׁלֹא עָשָׂה שְׁנֵוֵי. וְאִם
 תֵּאמַר שֶׁהוּא תֵּהָ, וְדַאי כְּשֶׁהַתְּעוֹרֵר לַמַּעֲשֶׂה תֵּהָ
 תֵּהָ בּוֹ, מִי שֶׁהוּא גִּבּוֹר כְּאֲרִי וְכִלְבִּיא תֵּהָ בּוֹ, כִּדֵּי
 שְׁלֹא (דף קד ע"ב) יִהְיֶה שְׁנֵוֵי בְּדוֹה, וְחֹזֵר תִּדְבֵּר לְעֶקֶר
 תְּרֵאשׁוֹן כִּדֵּי שֶׁחֶבֶל יִהְיֶה מֵאֵב אַחַד, וְשֶׁלְּשֵׁלֶת
 אַחַת. וְחֶבֶל אַחַד, וְלֹא תֵּהָ שְׁנֵוֵי בְּגִלְגּוֹל שֶׁל זָרַע
 דָּוִד. וְעַל זֶה אַתָּה, מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף, בְּלֵי שְׁנֵוֵי כָּלֵל.
 עֲכָשׁוּ יִצְאֵת זְקֵן מֵעַמְּקֵי שֶׁל לֵב הַיָּם. יְהוּדָה אַתָּה,
 וְדַאי מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף, וְלֹא רְאוּי לְכָל שְׂאֵר

הַבָּנִים שִׁיקְרָאוּ אֶתְּהָ, אֵלֶּא לֹא לְבַדּוֹ. אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ
שֶׁל דָּוִד שֶׁכָּדָּ נִבְחַר וְהִתְעַלָּה מִשָּׂאֵר הָעֶקֶר שֶׁל
אָדָם בְּאֶרֶץ.

יְדוּדָּ אַחִידָּ, יְדוּדָּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הִנֵּה צָרִידָּ
לְהִיּוֹת! מָה הַטַּעַם אַחִידָּ? אֵלֶּא שְׂדֵדָּ כָּל
בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא מִתְיַבְּמִים לְגִלְגּוּל אֵלֶּא מִהֲצַד שֶׁל
הָאֲחִים, וְהָאֵח מְזַמֵּן לְיָבוּם, (וְאֶתְּה בְּעֶצְמָהּ הַיְדוּמָנֶת לְיָבוּם),
וְכֵאֵן כָּל אַחִידָּ יְדוּדָּ, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּלְּשֵׁל מֵהֶם וְלֹא
מֵאַחַד מֵהֶם שֶׁלְּשִׁלְת הַמְּלוּכָה, אֵלֶּא אֶתְּה לְבַדָּ.
אֶתְּה מֵרֵאשׁ וְעַד סוֹף אֶתְּה עֲשִׂיתָ, וּמִמָּה יֵצֵא כָּל
הַשְּׁלִשְׁלֵת וְגִזַּע (דְּמוּת וְגוֹף) שֶׁל הָאֶרֶץ.

בְּנֵי אֶרֶץ אֶרֶץ, שֶׁלֹּא עָבְרוּ לְשֵׁנוֹי שֶׁל אַחִידָּ, לֹא
הִתְחַלְּפוּ לְטָלָה וְלֹא לְשׁוֹר וְלֹא לְגֵדִי וְלֹא
לְשׁוֹם דִּיּוֹקָן אַחַר, אֵלֶּא אֶרֶץ הִתְחִיל לְבָנוֹת,
וְאֶרֶץ סִיָּם אֶת הַבְּנֵי. כָּל הַשְּׁלִשְׁלֵת שֶׁלָּהֶם בְּנֵי
אֶרֶץ, שֶׁאֵלְמֵלֵא בָּא גִלְגּוּל מֵצַד אַחִידָּ, יִתְחַלְּפוּ כָּל
הַדִּיּוֹקְנָאוֹת וְיִתְעַרְבוּ אֵלֶּה בְּאַלְהָ. וְלִבֵּן יְדוּדָּ
אַחִידָּ, שֶׁלֹּא הִנֵּה אַחַד מֵהֶם בְּגִלְגּוּל הַשְּׁלִשְׁלֵת שֶׁל

בְּנִיָּהּ. יָדָךְ הָרַם, שְׁלֹא הָיָה בְּךָ עֲרֻבוּכָיָה אַחֲרַת
מֵהֶם. וְהִינּוּ מִטָּרְף בְּנֵי עֲלִיָּת, שְׁלֹא הָיָה מִטָּרְף
לְאַחַר עַל שְׁלֹחַנְךָ.

כָּרַע - בְּמִיתַת עַר. רַבִּין - בְּמִיתַת אוֹנָן. אַחַר כֵּן
הִתְגַּבֵּר פְּאָרֵי לְהַקִּים אֶת פְּרִין, וּבְלָבִיא
לְהַקִּים אֶת זָרַח. מִי יִקְיָמֵנוּ? שְׁכֵתוּב (בראשית לח) וְלֹא
יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ, וְתַרְגוּם: וְלֹא פָסַק. מִי יִקְיָמֵנוּ,
מִי הוּא שְׁאֹמֵר אִסוּרָה אֲשֶׁה זֶה. מִי הוּא שְׁאֹמֵר,
הוֹאִיל וְהַשְׁלִימָה אֶת צְרָכֶיהָ, לֹא הִצְטַרְכָּה לָךְ
יֹתֵר, יְבָמָה זֶה, כִּיּוֹן שְׁהַשְׁלִימָה דְרָכֶיהָ, לֹא
הִצְטַרְכָּה לָךְ יֹתֵר, וְנִרְאִית לְפָרֵשׁ מִמֶּנָּה. אֲבָל מִי
יִקְיָמֵנוּ, וְדַאי שְׁמֵשֶׁם וְהִלָּאָה הִיא שְׁלוֹ, שְׁחֲרֵי
הוֹצִיאָה מִי שְׁמֵכְשֵׁשׁ בְּמַעִיָּה.

סוֹד נִסְתָּר כָּאֵן, אֲחֵי הָאָדָם לָמָּה? וְעוֹד, יְהוּדָה
שְׁהָיָה אֲבִיו לָמָּה? אֵלָּא אוֹתוֹ שְׁמֵכְשֵׁשׁ
בְּמַעִיָּה רוֹאָה שְׁמִי שְׁשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, מִקְטָרֵג עָלָיו
קְטָרוּגִים כָּכֵל הַצְדָדִים וְרוֹצֵה לְצֵאתָ. כִּיּוֹן שְׁיִצְאָה,
מִזְמִין אַחַר אוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרָתָהּ, וְנִבְאִים לְהַכְנִס כָּמוֹ

מקדם, עד שנבנה כמו מקדם בכת הקטרוג הקשה
 שמקטרוג באחיו. משם והלאה מתרת לו האשה
 חזו.

אשרי חלקו של יהודה. בהתחלה היה גור. אחר
 כך אריה, שמתגבר ומתפשט בכתו (ואחר
 כך) באריה. וסיום בלביא. כל שאר בני העולם לא
 כך, ועל זה יהודה, כמו שאמרנו.

ראובן שמעון לוי - הרי שלשה, כמו שאמרנו.
 יהודה התחר עמם, והכל פראוי.
 יששכר וזבולון שתי ירכים. מקום שיונקים נביאי
 האמת. יששכר ירד ימין, כתוב ומבני יששכר
 יודעי בינה לעתים (זבולון ירד שמאל), וכתוב (דברים לג)
 שמה זבולן ביצאתך. ובשעור גדול כתוב (בראשית מט)
 זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אגית. מה
 הטעם? משום שזינכתו על צידן. שעור (הירד שלו)
 עד צידון.

בנימין נשאר למעלה בין הירכים, שהרי יוסף
 היה דיוקנו בארץ, ולהשתמש בעולם

הַזֶּה, וְעָמוּ הַשְּׂתֵמֵשׁ מִזֶּשֶׁה, שְׂכַת־טוֹב (שמות יג) וַיִּקַּח
 מִזֶּשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עָמוּ. בְּנִימִין הִסְתַּלַּק
 לְמַעַלָּה, בְּנִימִין צָדִיקוֹ שֶׁל עוֹלָם.

מְבָרְכִים לְמַטָּה - הֵן וְנִפְתְּלֵי גֹד וְאֲשֶׁר. בְּיַרְדֵּן
 שְׁמַאל - הֵן עַד פָּרַק הַרְגֵל, פָּרַק הַרְגֵל
 נִפְתְּלֵי, וּמִשׁוֹם כֶּךָ נִפְתְּלֵי אֵילָה שְׁלַחָה, קַל
 בְּרִגְלָיו. בְּיַרְדֵּן יָמִין גֹּד, וְהוּא יָגֵד עֲקֵב, עַד פָּרַק
 הָעֵקֵב. אֲשֶׁר פָּרַק שֶׁל עֲקֵב יָמִין, וְטַבֵּל בְּשִׁמּוֹן רִגְלוֹ,
 וְכַתּוּב בְּרִזֵּל וְנַחֲשֵׁת מְנַעֲלָיָהּ.

כָּל אֵלֶּה הֵם דְּיוֹקְנָאוֹת עֲלִיזִים, דְּיוֹקֵן שֶׁל מַעַלָּה.
 וּמִשׁוֹם שֶׁהֵיוּ בְרִיּוֹת מִמֶּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה, נִתְקַנְּהָ
 בָּהֶם הַשְּׂכִינָה (דף קה ע"א) בְּשָׁנִים עָשָׂר הַפָּרָקִים הַלְלוּ
 שְׁתֵּים עָשָׂר הַתְּפִשְׁטִיּוֹת שְׁנַת־פִּשְׁטוֹ מִמֶּשׁ
 מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂכַת־טוֹב כָּל אֵלֶּה שְׂכַטֵי יִשְׂרָאֵל שָׁנִים
 עָשָׂר. הַתְּפִשְׁטִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֵלֶּה נִקְרְאִים.
 לְהַתְּפִשְׁטוֹת שֵׁם שֶׁל מ"י לְהִיּוֹת בְּנִין בְּרֵאוֹנִי,
 לְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָלֵל שֶׁל שֵׁם אֱלֹהִים. אֵל"ה הוּא

יִשְׂרָאֵל בְּכֻלּוֹ. מ"י חֵבֶר (בְּרֵא) אֵלֶּה עַמּוֹ, וְהָיָה בְּנֵי
שָׁלֵם עַל תְּקוּנָו, שֵׁם אֶחָד מִמֶּשׁ.

וְהוּא שָׁאֵמֶר לוֹ לְיַעֲקֹב אֹתוֹ הַמְּמַנֶּה שֶׁל עֵשָׂו,
שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית לֵב) כִּי שָׁרִיתָ עִם אֱלֹהִים, (עִם
אֲנָשִׁים וְתוֹבֵל) לְמַעַלָּה, בְּתִקּוֹן רֵאשׁוֹן בְּבִנְיָן רֵאשׁוֹן. כָּל
אֵלֶּה, וְדֵאֵי בְּנֵי רֵאשׁוֹן הוּא.

וְלָכֵן אֵין בְּלִיּוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.
וְחָם וְשָׁלוֹם, אֶלְמָלֵא יִכְלוּ, הַשֵּׁם הָיָה לֹא
הָיָה. וְהוּא שְׁפָתוֹב (יְהוֹשֻׁעַ ז) וְהִבְרִיתוּ אֶת שְׁמֵנוּ מִן
הָאָרֶץ וּמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמּוֹד הַגְּדוֹל. שֵׁם הַגְּדוֹל זֶה
הַבְּנֵי הָרֵאשׁוֹן, שֵׁם הָרֵאשׁוֹן אֱלֹהִים. וְעַכְשָׁו
שְׁיִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת, (וְתַחֲבֵר) בְּכִיבוֹל נֶפֶל כָּל הַבְּנֵי,
וְלַעֲתִיד לָבֵא בְּשִׁינְאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת בְּנֵי
מִתְּגִלוֹת, מ"י וְאֶל"ה שְׁחִיו בְּפִרוּד בְּגִלוֹת יְתַחֲבְרוּ
כְּאֶחָד, וְשֵׁם הָאֱלֹהִים יְהִי שָׁלֵם עַל תְּקוּנָו וְהַעוֹלָם
יְתַבַּסֵּם. וְהוּא שְׁפָתוֹב (יִשְׁעִיהַ ס) מִי אֵלֶּה כָּעֵב תְּעוֹפִינָה
וְכִיּוֹנִים אֶל אַרְבַּתֵּיהֶם.

וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא שֵׁם אַחֵר, לֹא כְּתוּב מִי וְאַלֶּה, אֱלֹהִים
 מִי אֱלֹהִים, שֵׁם אַחֵר לְלֹא פְּרוּדָה, וְהוּא
 אֱלֹהִים. שֶׁעֲבָשׁוּ בְּגִלּוֹת הַתְּעַלָּה מִי לְמַעַלָּה,
 בְּבִיכּוּל הָאֵם מֵעַל הַכְּנִיָּים, וְהַכְּנִיָּים נִפְלוּ, וְהַשֵּׁם
 שֶׁהָיָה שָׁלֵם, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן הַגָּדוֹל הַרְאֵשׁוֹן,
 נִפְלָה.

וְעַל זֶה אָנוּ מִתְּפַלְּלִים וּמְקַדְּשִׁים בְּכַתְּבֵי כְּנִסְיֹת
 עַל הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁיִּכְפֹּנֶה כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְאוֹמְרִים
 יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמִיָּה רַבָּא. אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא
 מְבָרַךְ. מִי זֶה שְׁמוֹ הַגָּדוֹל? אוֹתוֹ הַרְאֵשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל,
 מִשּׁוֹם שֶׁאֵין לוֹ בְּנֵי אֱלֹהִים עִמָּנוּ. מִי לֹא יִכְפֹּנֶה
 לְעוֹלָם אֱלֹהִים בְּאֱלֹהִים. וְעַל זֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִי אֱלֹהִים
 בְּעֵב תְּעוֹפִינָה, וְיִרְאוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁהָרִי הַשֵּׁם
 הָעֲלִיּוֹן נִתְקַן עַל תְּקוּנֹו.

וְאֵם שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַזֶּה נִתְקַן וְנִכְפַּנָּה עַל תְּקוּנֹו, הָרִי
 יִשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים עַל הַכֹּל, וְכָל שְׂאֵר הַשְּׂמוֹת
 יִחְזְרוּ עַל תְּקוּנָם, וְיִשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים עַל הַכֹּל, שֶׁהָרִי
 כָּלָם תְּלוּוִיִּים בְּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל, רֵאשׁוֹן לְכָל הַכְּנִיָּיִם.

סוד זה, כשפרא הקדוש ברוך הוא את העולמות.
ראשון לכל הבנינים, שם זה נבנה, שכתוב
(ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. ברא
שמו על תקונו. וכשפרא אלה, ברא (שמו) אותו
בכל החילות שנראים לו להיות שמו על תקונו
בראו, שכתוב המוציא במספר צבאם.

מה זה במספר? אלא בן אחד שמאיר מסוף
העולם ועד סוף העולם יש
לקדוש-ברוך-הוא, והוא עין גדול וחזק. ראשו
מגיע לגבה השמים, וסופו מתפשטים שרשיו,
ומשרשים בעפר הקדוש, ומספר שמו. ותלוי
בשמים העליונים, וחמשה רקיעים תלויים ממנו
עד המספר הזה, וכלם נוטלים שם זה בגללו,
שכתוב (תהלים יט) השמים מספרים, בגלל מספר זה.
כל (בשכיל השם הזה מספר) השמים מרויחים את השם
הזה בגללו. ועל זה המוציא במספר צבאם,
שאמלא מספר זה לא ימצאו חילות ותולדות
לעולמים.

וְעַל זֶה כָּתוּב (במדבר כג) מִי מָנָה עֲפָר יַעֲקֹב וּמִסֶּפֶר
 אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁנַיִם הֵם שְׁמֵנוּ צֵאן וְנִבְנָנוּ
 בְּחֻשְׁבוֹן עַל יְדֵיהֶם, בְּגִלְלֵי שְׁלֵטָה בָּהֶם עֵין
 הָרַע. מִי מָנָה עֲפָר יַעֲקֹב - הָרִי אַחַד שְׁעֵשָׂה
 חֻשְׁבוֹן. וּמִסֶּפֶר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל - הָרִי מוֹנֵה אַחַר.

וְעַל שְׁנֵי אֵלֹהִים לֹא שְׁלֵטָה בָּהֶם עֵין הָרַע, שְׁהָרִי מִי
 מָנָה לְעֲפָר יַעֲקֹב - אֵלֹהִים אוֹתָן אֲבָנִים (דְּרָגוֹת)
 קְדוֹשׁוֹת, אֲבָנִים מְפֻלְמוֹת שְׁמֵהֶן יוֹצְאִים מִים
 לְעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית כח) וְהָיָה וְרַעַף כַּעֲפָר
 הָאָרֶץ. מָה אוֹתוֹ עֲפָר הָעוֹלָם מִתְפָּרֵף בְּשִׁבְלֹו, אַף
 כִּי (בראשית כב) וְהִתְפָּרְכוּ בְּזֶרְעֶךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ.
 כַּעֲפָר הָאָרֶץ מִמָּשׁ. וּמִסֶּפֶר, שֶׁהוּא מוֹנֵה שְׁנֵי, מָנָה
 אֶת רִבְעֵי כָּל אוֹתָן נִקְבוֹת, מִרְגְּלֵיזוֹת עֲלִיזוֹת, שֶׁל
 הַמָּטָה שֶׁשׁוֹכֵב עָלֶיהָ יִשְׂרָאֵל.

וּמִשָּׁם (דף קה ע"ב) וְהִלָּאָה הוּא מוֹנֵה לְכֹל, מִשׁוֹם שֶׁהוּא
 טוֹב עֵין. זֶהוּ שְׁכָתוּב מוֹנֵה מִסֶּפֶר
 לְבוֹכָבִים. מִי הוּא שְׁמוֹנֵה אֶת הַבוֹכָבִים? מִסֶּפֶר.
 מוֹנֵה מִסֶּפֶר לְבוֹכָבִים. וְעַל יְדוֹ עוֹבְרִים כָּלָם

בְּחֶשְׁבוֹן. וְלַעֲתִיד לָבֹא, (ירמיה לג) עוֹד תַּעֲבֹרְנָה הַצֵּאֵן
עַל יְמֵי מוֹנָה. וְלֹא יוֹדְעִים מִי הוּא. אֲלֵא מִשׁוֹם
שָׂבָאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה הַכֹּל בְּיַחְוֹד בְּלֹא פְרוּד, הַכֹּל
יִהְיֶה (וְהַכֹּל יִהְיֶה) מוֹנָה אַחֵר.

קוֹם זְקוּן, הַתְּעוֹרֵר וְהַתְּנַבֵּר בְּכַחַד וְשׁוֹט בְּיָם. פֶּתַח
וְאָמַר, (במדבר כג) מִי מָנָה עֵפֶר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר
אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל. בְּשַׁעַת שְׁתַּקְדּוּשׁ פְּרוּד הוּא
יִתְעוֹרֵר לְהַחֲיוֹת מֵתִים - אֵלֹו שְׁחֹזְרוּ בְּגִלְגּוֹל שְׁנֵי
גּוֹפִים פְּרוּחַ אַחַת, שְׁנֵי אֲבוֹת, שְׁתֵּי אִמָּהוֹת, כְּמָה
גִּלְגּוֹלִים מִתְּגַלְגְּלִים עַל יְדֵי זֶה, אֵף עַל גַּב
שְׁנֵת־כַּאֵר, וְכֹד הוּא. אֲבָל מִי מָנָה עֵפֶר יַעֲקֹב, וְהוּא
יִתְקַן הַכֹּל, וְלֹא יֵאבֵד כְּלוּם, וְהַכֹּל יִקּוּם.

וְחָרִי נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אַדְמַת עֵפֶר
יִקְיִצּוּ. אַדְמַת עֵפֶר אֵלֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, כְּשֶׁהַחֲבָרִים הִסְתַּכְּלוּ בְּאוֹתָן
אוֹתִיּוֹת (שְׂמֻסוֹת) כְּאֹוִיר כּוֹ, וְהֵם אַע"ד פִּמַת"ר, הִינּוּ
אַדְמַת עֵפֶר. הִינּוּ (קהלת ד) וְשִׁבְחָ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים
שֶׁכָּבְדוּ מֵתוֹ. אַדְמַת עֵפֶר הֵן אוֹתִיּוֹת, וְקוֹל מִתְּעוֹרֵר

וּמֹדִיעַ וְכִךְ אֹמֵר בְּבִנְיַן הַשֵּׁנִי. עֶפֶר - עֶפֶר רֵאשׁוֹן.
 אֲדַמַּת - שֵׁנִי. שְׁהִתְתַּקֵּן הָעֶפֶר הָרֵאשׁוֹן פְּסֻלַּת
 אֱלֹוֵי.

אֲדַמַּת עֶפֶר - בָּלָם - יִקְיֹצוּ, אֵלֶּה שְׁהִתְתַּקְּנוּ לְחַיֵּי
 עוֹלָם. (יִקְיֹצוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ. חֲבָרִים הִסְתַּכְּלוּ

בְּאֵלוֹ הָאוֹתוֹת אֲדַמַּת עֶפֶר (וְהֵן אַע"ד פִּמַּת"ר) אוֹתָן אוֹתוֹת טָסוֹת בְּאֹוִיר, וְקוֹל
 מִתְעוֹרֵר וּמֹדִיעַ (וּמְבַרֵּי) הִקְיֹצוּ וְרִנְנוּ שִׁבְנֵי עֶפֶר, וְהֵן בִּנְיַן שֵׁנִי שְׁנִתְקַן. וְכִךְ אֹמֵר
 בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ: בִּנְיַן שֵׁנִי עֶפֶר שְׁנִתְקַן. רֵאשׁוֹן אֲדַמַּת. וְאוֹתוֹ רֵאשׁוֹן פְּסֻלַּת לְגַבֵּי
 שֵׁנִי שְׁנִתְקַן. וְאֵלוֹ יִשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפֶר בָּלָם יִקְיֹצוּ אֵלֶּה שְׁנִתְקַנוּ לְחַיֵּי עוֹלָם) מִי זֶה
 עוֹלָם? זֶהוּ עוֹלָם שְׁלִמְטָה, שְׁחֵרֵי לֹא זָכוּ לְהִיּוֹת
 בְּעוֹלָם שְׁלִמְעָלָה. וְאֵלֶּה שְׁלֹא זָכוּ - לְחֻרְפוֹת
 וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם. מַה זֶה לְחֻרְפוֹת? מִשׁוֹם שֶׁצָּד
 הָאֲחֵר יַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, וְתִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁאִיר
 אֶת אֵלֶּה שְׁחֵיו מִנְּבִיעַת אוֹתוֹ הַצָּד לְחֻרְמֵיהֶם בָּהֶם
 אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

מִי גָרַם כָּל זֶה? אוֹתוֹ שְׁלֹא רָצָה לְהִתְרַפּוֹת בְּעוֹלָם
 וְלֹא רָצָה לְבָנִים (בְּדִרְגָּה שֶׁל אוֹתוֹ נִחַר שְׁחוּא) בְּרִית
 חֲקוּדֵשׁ, וְלָכֵן גָּרַם כָּל מַה שְׁגָרַם וְכָל הַתְּלַגּוּלִים

הָלָלוּ שְׂאֵמְרָנוּ עֲלֶיהָ עַד כָּאֵן. (וְהוּוּ) עַד כָּאֵן זְקוֹן.
שָׁתַק רַנֵּעַ אַחֵר, וְהַחֲבָרִים הָיוּ תְמִיחִים, וְלֹא הָיוּ
יֹדְעִים אִם הָיָה יוֹם אִם הָיָה לַיְלָה, אִם עוֹמְדִים
שָׁם אִם לֹא עוֹמְדִים.

פָּתַח אוֹתוֹ זְקוֹן וְאָמַר, כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרֵי יֵשׁ
שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשָׁבִיעִית וְגו'. פְּסוּק זֶה מוֹכִיחַ
עַל כָּל מֵה שְׁנֵת־בְּאֵר. בֵּא וּרְאֵה, כָּל זָכָר עוֹמֵד
בְּדִיוֹקוֹן בְּעוֹלָם הַזְּכָר, וְכָל נִקְבָּה עוֹמֶדֶת בְּדִיוֹקוֹן
בְּעוֹלָם הַנִּקְבָּה. בְּעוֹד שֶׁהוּא עֶבֶד שְׁנֵדָבֵק בּוֹ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָן יֵשׁ שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת,
וְאִם עָקַר עֲצָמוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ, יַעֲקֹר אוֹתוֹ הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן יֵשׁ שָׁנִים שָׁל עוֹלָם הַזְּכָר,
וַיִּמָּסַר לְאָדָם שֶׁהוּא מְשִׁשָּׁה צְדָדִים, יַעֲבֹד לוֹ יֵשׁ
שָׁנִים, וַיַּעֲקֹר מְשִׁשׁ שָׁנִים (קַדְמוֹנִיּוֹת) שְׁלִמְעֵלָה.

אַחֵר כִּף יוֹרֵד מִשָּׁם וְנִמָּסַר לְעוֹלָם הַנִּקְבָּה. הוּא
לֹא רָצָה לַעֲמֹד (בְּעוֹלָם) בְּזָכָר - יוֹרֵד וְעוֹמֵד
בְּנִקְבָּה. בָּאָה הַנִּקְבָּה, שֶׁהִיא שְׁבִיעִית, וְנוֹטְלָת
אוֹתוֹ. הָרִי מִכָּאֵן וְהִלָּאָה הוּא מֵעוֹלָם הַנִּקְבָּה.

לֹא רָצָה לְעַמֵּד בָּהּ וּבִנְאֻלָּהּ שְׁלָהּ - יוֹרֵד לְמַטָּה
וְנִדְבָק לְמַטָּה וְנִאָּחַז בְּצַד הָאֲחֵר. מִכָּאן
וְהִלָּאָה נִעְקָר מֵעוֹלָם הַזֶּכֶר וּמֵעוֹלָם הַנְּקִבָּה. הֲרִי
נִאָּחַז בְּאוֹתָם עֲבָדִים שֶׁהֵם מְצִד הָאֲחֵר.

עֲבָשׁוּ, בֵּינֵן שְׂפָךְ הוּא, הַצְּטִירָךְ פְּנִים וְלַעֲשׂוֹת כּוּ
רָשָׁם שָׁל פְּנִים, שְׁתֵּרִי כָּל פְּנִים הוּא שָׁל
צַד הָאֲחֵר, וּמִיּוֹבֵל וְהִלָּאָה חוֹזֵר לְגִלְגּוּל, וְשָׁב
לְעוֹלָם בְּמִקְדָּם, (אם זוּכָה וּמִתְקַן עֲצֵמוֹ, נִדְבָק) וְנִדְבָק בְּאוֹתוֹ
עוֹלָם הַנְּקִבָּה וְלֹא יוֹתֵר. זָכָה - עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת
בְּעוֹלָם הַנְּקִבָּה, וְכֵלָם סוֹד הַכְּתוּב (תהלים מה)
בְּתוֹלוֹת אֲחֵרֶיהָ רַעוּתֶיהָ מוֹכָאוֹת לָהּ. וְאֲשֶׁרִיו
בְּשִׁמְתֵּתִיקוֹן וְזוּכָה לְכָהּ.

וְאִם לֹא זָכָה אֶפְלוּ בְּגִלְגּוּל הַיּוֹבֵל, הֲרִי הוּא כֹּלֵא
הָיָה, שְׁחֹזֵר וְלֹא הַשְּׁלִים יָמָיו לְהַנְשֵׂא בְּעוֹלָם
וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת. מַה כְּתוּב? אִם כְּנִפּוֹ יָבֵא כְּנִפּוֹ
יֵצֵא. אִם יְחִידִי יִכְנִס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלִי תּוֹלְדוֹת
וְלֹא רָצָה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָהּ, וַיֵּצֵא מִהָעוֹלָם תְּהֵא יְחִידִי
בְּלִי (דף קו ע"א) זָרַע - הוֹלִיךְ כְּמוֹ אֶבֶן בְּכַף תְּקַלְעַ עַד

אותו מקום של הסלע החזק, ונכנס לשם, ומיד
 נושבת רוח של אותו יחיד שנועזב מנקבתו, והולך
 יחירי בנחש שלא מתחבר עם אחר בדרך, ונושב
 בו.

ומיד יוצא מתוך אותו מקום של הסלע החזק
 הוא לבדו, והולך ומשויטט בעולם עד
 שמוצא גואל להשיבו. והינו אם בגפו יבא בגפו
 יצא, זה שלא רצה לשאת שיהיו לו תולדות.

אבל אם פעל אשה הוא, שנשא והשתדל באשתו
 ולא יכל - ההוא לא מנרש פאותו אחר, לא
 יבגם יחירי ולא יצא יחירי. אלא אם פעל אשה
 הוא, הקדוש ברוך הוא לא מקפח שכר כל
 בריותיו, אף על גב שלא זכו לבגים, מה פתוב?
 ויצאה אשתו עמו. ושניהם באים בגלגול וזוכים
 להתחבר באחד במקדם. וזה לא נשא אשה של
 גרושין, אלא אותה שהשתדל בה בהתחלה ולא
 זכו - פעת יזכו באחד אם יתקנו מעשיהם, ועל
 זה ויצאה אשתו עמו.

אם אֲדַנְיוּ יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה וְגו'. (עֲפָה) חוֹזֵר הַכֶּתוּב
 לְדַבָּרִים אֲחֵרִים (לְדַבַּר הַרְאִשׁוֹן), לְאוֹתוֹ שִׁיִּצְא
 יַחֲדֵי בְּלִי נִקְבָּה כָּלֵל, וַיִּנָּאֵל אוֹתוֹ מְקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא שְׂבִיעִית, וְאוֹתָהּ שְׂבִיעִית נִקְרָאת אֲדַנְיוּ,
 הוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. אִם אֲדַנְיוּ - זֶה חָם עָלָיו
 וּמֵשִׁיב אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה יַחֲדֵי כְּמוֹ שְׂתֵיָהּ, וְנוֹתֵן
 לוֹ אִשָּׁה, אוֹתָהּ שְׂמוּבָת הוֹרִיד עָלֶיהָ דְּמַעוֹת,
 וּמִתְחַבְּרִים בְּאַחֵר. וַיִּלְדָּה לוֹ בָּנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה
 וַיִּלְדֶּיהָ תִּהְיֶה לְאֲדֻנֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

שְׂתֵיָרִי אִם שָׂב וְהִתְקִין אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁפָּנָם בְּחֵייוֹ,
 מִתְקַבֵּל לְפָנָי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, נוֹטֵל אוֹתוֹ
 וּמִתְקַנּוֹ עַל תְּקוּנוֹ אַחֵר כְּהֵ. וְזֶה נִקְרָא בְּעַל
 תְּשׁוּבָה, שְׂתֵיָרִי יֵרֵשׁ אֶת מוֹשְׁבּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּקוֹם
 שֶׁל אוֹתוֹ נֶהָר שֶׁשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא, וּמִתְקַן אֶת עֲצָמוֹ
 מִמָּה שְׂתֵיָהּ בְּתַחֲלָה. (אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּפְגָּם וּמִתְקַן אוֹתוֹ עַל תְּקוּנוֹ
 בְּחֵייוֹ, מִתְקַבֵּל לְפָנָי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ וְלוֹקֵחַ אוֹתוֹ אַחֵר כְּהֵ, וְזֶה נִקְרָא בְּעַל תְּשׁוּבָה,
 שְׂתֵיָרִי תִקַּן עֲצָמוֹ מִמָּה שְׂתֵיָהּ בְּתַחֲלָה) כִּיּוֹן שֶׁנִּתְקַן וְשָׂב בְּתְשׁוּבָה,
 תֵּרִי עָלָה עַל תְּקוּנוֹ. שְׂאִין דְּכָר בְּעוֹלָם וְאִין מִפְּתַח
 בְּעוֹלָם שְׂלֵא שׁוֹבֵר אוֹתוֹ שֶׁשָׂב בְּתְשׁוּבָה.

מה זה יצא בנפשו? הרי נתבאר. אבל עוד סוד יש בו, יצא בנפשו - כמו שנאמר (משלי ט) על גפי מרמי קרת. מה לשם עלוי והתעלות, אף כּאן עלוי והתעלות. מקום שבעלי תשובה עולים, אפלו צדיקים גמורים לא יכולים לעמד שם. ומשום כך, כיון שישב בתשובה, הקדוש ברוך הוא מקבל אותו ודאי מיד.

שנינו, אין דבר בעולם שעומד לפני התשובה, ואת הכל הקדוש ברוך הוא מקבל ודאי. ואם שב בתשובה, הרי מזמן כנגדו ארח חיים. ואף על גב שפנם מה שפנם - הכל נתקן והכל חוזר על תקונו, שחרי אפלו כמה שיש בו שבועה, (לפני הקדוש ברוך הוא נקרא בו כי ה' צבאות יעין ומי יפר. זהו סוד סתום. ועוד, כאשר הקדוש ברוך הוא נשבע שבועה, לא נשבע אלא אם לא יעשה תשובה, שחרי אין דבר שעומד בפני התשובה, ועל הכל מכפר הקדוש ברוך הוא כאשר עושים תשובה שלמה) הקדוש ברוך הוא מקבל, שכתוב חי אני נאם ה' כי אם יהיה פניהו וגו'. וכתוב כתבו את האיש הזה ערירי וגו'. ואחר שישב בתשובה כתוב, וכני יכניה אפר בנו וגו'. מפאן

שְׁתָּשׁוּבָה מִשְׁכַּרְת כַּמָּה גִזְרַת וְדִינִים וְכַמָּה
שְׁלֹשָׁאוֹת בְּרוּל, וְאִין מִי שְׁעוּמַד לְפָנֵי הַתְּשׁוּבָה.

וְעַל זֶה כָּתוּב, (ישעיה סו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפָגְרֵי הָאֲנָשִׁים
הַפְּשָׁעִים בְּנִי. אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִּי לֹא כָּתוּב, אֲלֵא
הַפְּשָׁעִים בְּנִי. שְׁלֹא רוֹצִים לָשׁוּב וּלְהִתְנַחֵם עַל מַה
שְׁעָשׂוּ. אֲבָל בֵּינָן שְׁהִתְנַחֵמוּ, הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִקְבֵּל אוֹתָם.

לְכֵן הָאָדָם הַזֶּה, אֵף עַל גַּב שְׁפָשַׁע בּוֹ וּפָנָם
בְּמָקוֹם שְׁלֹא צָרִיךְ וְיָשָׁב לְפָנָיו - מִקְבֵּל אוֹתוֹ
וְחָם עָלָיו, שְׁתַּרִּי הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ^(דף קו ע"ב) הוּא מְלֵא
רַחֲמִים, וּמִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל כָּל מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אֲפֹלוֹ עַל
בְּהִמּוֹת וְעוֹפּוֹת מְגִיעִים רַחֲמָיו. אִם עָלִיהֶם מְגִיעִים
רַחֲמָיו, כָּל שָׂכֵן עַל בְּנֵי אָדָם שִׂיזְדָּעִים וּמְכִירִים
לְשִׁבְחָ רְבוּנָם שְׂרַחֲמָיו מְגִיעִים עָלֵיהֶם וְשׁוֹרִים
עָלֵיהֶם. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד, (שם קיט) רַחֲמֶיךָ רַבִּים ה'
כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חֲיִנִי.

אם על רשעים מניעים רחמיו, כל שכן על צדיקים. אלא מי צריך רפואה? אותם בעלי כאבים. ומי הם בעלי כאבים? אלה אותם רשעים, הם צדיקים רפואה ורחמים, שתקדוש פרוץ הוא (מרחם) עליהם שלא יהיו עזובים מפנו, והוא - שלא מסתלק מהם, וישונו בנגדו. כשתקדוש פרוץ הוא מקרב, הוא מקרב בימין. וכשדוחה, דוחה בשמאל. ובשעה שדוחה, הימין מקרבת. מצד תזה דוחה ומתצד תזה מקרב, ותקדוש פרוץ הוא לא עוזב את רחמיו מהם.

בא וראה מה כתוב, (ישעיה ט) וילך שובך בדרך לבו. וכתוב אחריו, הרביו ראיתי וארפאהו ואנחתו ואשלם נחמים לו ולאבליו. וילך שובך, אף על גב שתדשעים עושים כל מה שעושים בודון, שהולכים בדרך לבם, ואחרים עושים בהם התראה ולא רוצים לציית להם - בשעה ששבים בתשובה ונוטלים דרך טובה של תשובה, הרי הרפואה מזמנת בנגדם. עכשו יש להתבונן, אם על החיים אומר הכתוב, או שעל המתים אומר

הַכְּתוּב, שְׁחֵרִי רֹאשׁ הַפְּסוּק אֵינוֹ סוּף, וְהַסּוּף אֵינוֹ
 רֹאשׁ - רֹאשׁ הַכְּתוּב מֵרֵאשִׁית עַל הַחֲתִיּוּם, וְסוּפוֹ
 מֵרֵאשִׁית עַל הַמַּתִּיּוּם. אֵלֶּא שֶׁהַפְּסוּק (רֹאשׁ הַפְּסוּק) אֹמֵר,
 בְּעוֹד שֶׁהָאָדָם הוּא בְּחַיּוֹ, וְכֵן הוּא - וַיִּלְךְ שׁוֹכֵב
 בְּדֶרֶךְ לְבוֹ, מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יֵצֵר הָרַע תּוֹק וּמַחְזִיק
 בּוֹ, וְלִכְּזֵה הוֹלֵךְ שׁוֹכֵב וְלֹא רוֹצֵה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה.

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה אֶת דְּרָכָיו שֶׁהוֹלְכִים
 בְּרַע בְּלִי תוֹעֵלֶת, אֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא: אֲנִי צָרִיךְ לְהַחְזִיק בְּיָדוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב דְּרָכָיו
 רְאִיתִי (וְאֵרְפָּאֵהוּ), שֶׁהוֹלְכִים בְּחַשְׁכָּה, אֲנִי רוֹצֵה תֵּת
 לוֹ רְפוּאָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְאֵרְפָּאֵהוּ. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מַכְּנִים לְלִבּוֹ דֶּרֶךְ הַתִּשׁוּבָה שְׁלוֹ וְרְפוּאָה
 לְנַשְׁמָתוֹ. וְאֵנְחָהוּ, מַה זֶה וְאֵנְחָהוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (שְׁמוֹת ל"ב) לֵךְ נִחַח אֶת הָעַם. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַחֵם
 אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁר כְּמִי שֶׁמַּחְזִיק בְּיָדוֹ שֶׁל אַחַר
 וּמוֹצִיא אוֹתוֹ מִתּוֹךְ הַחֲשִׁכָּה.

וְאַשְׁלֵם נַחְמִים לוֹ וְלֹאֲבָלָיו, הֲרִי נִרְאָה שֶׁהוּא
 מֵת! (אֵלֶּא) כֵּן הוּא וְדַאי מֵת וְעוֹמֵד

בַּחַיִּים. שְׁהוֹאִיל (אֵלֶּא שְׁהִיא הוּא וְעוֹמְדִים בַּחַיִּים, וְהוֹאִיל) וְהוּא
 רָשָׁע, נִקְרָא מֵת. מַה זֶה וְאֲשֵׁלֶם נַחְמִים לוֹ
 וְלֹאֲבַלְיֹו? אֵלֶּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה טוֹב עִם
 בְּנֵי אָדָם, שְׁפִינֹן שְׁנַכְנָם מִשְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים
 וּמַעֲלָה, מִפְּקִיד עִמּוֹ שְׁנֵי מִלְּאָכִים שׁוֹמְרִים
 שְׁשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, אֶחָד מִיַּמִּינוֹ וְאֶחָד מִשְּׂמָאלוֹ.

בְּשִׂאָרָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, הֵם שְׂמֵחִים בּוֹ
 וּמַחְזִיקִים אוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה, מִכְּרִיזִים
 לְפָנָיו וְאוֹמְרִים: תָּנוּ כְבוֹד לְדַמוֹת הַמֶּלֶךְ.
 וּכְשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ עַקֵּם, הֵם מִתְאַבְּלִים עָלָיו וְעוֹבְרִים
 מִמֶּנּוּ. כִּינֹן שְׁתִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחְזִיק בּוֹ וּמַנְהִיג
 אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, אִזּוֹ כְּתוּב וְאֲשֵׁלֶם נַחְמִים לוֹ
 וְלֹאֲבַלְיֹו. וְאֲשֵׁלֶם נַחְמִים לוֹ בַּתְּחִלָּה, שְׁהוּא
 הַתְּנַחֵם עַל מַה שְּׁעָשָׂה בַּתְּחִלָּה וְעַל מַה שְּׁעוֹשֶׂה
 עַכְשָׁיו וְשָׁב בַּתְּשׁוּבָה. וְאַחֲרַי כֶּךָ וְלֹאֲבַלְיֹו, אוֹתָם
 מִלְּאָכִים שְׁהִיו מִתְאַבְּלִים עָלָיו בְּשִׁעְבָּרוֹ מִמֶּנּוּ,
 וְעַכְשָׁיו שְׁחִזְרוּ עִמּוֹ, תְּרִי וְדַאי נַחֲוִים לְכֹל
 הַצְּדִדִים.

וְעַכְשָׁיו הוּא וְדַאי חַי. חַי בְּכָל הַצְדָדִים, אֲחוּז בְּעֵץ
 חַתִּיִּים. וְכִיּוֹן שְׂאֲחוּז בְּעֵץ חַתִּיִּים, אִז
 נִקְרָא בַּעַל תְּשׁוּבָה, שְׁתֵּרִי בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת
 אַף כִּף תְּשׁוּבָה, וְהוּא נִקְרָא בַּעַל תְּשׁוּבָה.
 וְהִרְאֵשׁוּנִים אָמְרוּ, בַּעַל תְּשׁוּבָה מִמָּשׁ. וְעַל זֶה
 אֶפְלוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד
 בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים נא) לָךְ לְבַדְךָ חֲטָאתִי
 וְהִרְעֵ בְּעֵינַיִךְ עֲשִׂיתִי וְגו'. לָךְ לְבַדְךָ, מַה
 זֶה לָךְ לְבַדְךָ? אֵלֶּא מִשׁוּם שְׂיֵשׁ חֲטָאִים שְׁחוּטָא
 אָדָם לְקְדוֹשׁ-פְּרוּף-הוּא וְלִבְנֵי אָדָם, וַיֵּשׁ חֲטָאִים
 שְׁחֲטָא לִבְנֵי אָדָם וְלֹא לְקְדוֹשׁ-פְּרוּף-הוּא, וַיֵּשׁ
 חֲטָאִים שְׁחוּטָא לְקְדוֹשׁ-פְּרוּף-הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא
 לִבְנֵי אָדָם (אַחֲרִים). דָּוִד הַמֶּלֶךְ חֲטָא לְקְדוֹשׁ פְּרוּף
 הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא לִבְנֵי אָדָם.

וְאִם הִיאֵמַר, תֵּרִי ^(דף קז ע"א) חֲטָא אֹתוֹ חֲחֲטָא שְׁל בַת
 שְׁבַע, וְשְׁנִינוּ, מִי שְׂבָא עַל אִשָּׁה עֲרוּהָ
 בְּרִצּוֹנָה אִסֵּר אֹתָהּ עַל בַּעֲלָהּ, וְחֲטָא לְחִבְרוֹ,

וְחָטָא לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא - לֹא בְּךָ הוּא. שְׂחָהוּא
 שְׂאִתָּה אֹמֵר בְּחֵתֵר הָיָה, וְדוֹד לְקַח אֶת שְׁלוֹ, וְגַט
 הָיָה לָהּ מִבְּעֵלָהּ מָרָם שְׂיִצְאָ לְקָרְבַּ, שְׂכָךְ הָיָה
 מִנְהַג שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁנוֹתָנִים גִּט זְמַן לְאִשְׁתּוֹ כָּל
 שְׂיִצְאָ לְחֵיל, וְכֹךְ עָשָׂה אִזְרְיָה לְבַת שְׁבַע, וְאַחַר
 שְׂעֵבֵר זְמַן וְחֵיתָה פְטוּרָה לְכָל, לְקַח אֹתָהּ דָּוִד,
 וּבְחֵתֵר עָשָׂה כָּל מַה שְׂעָשָׂה.

שְׂאִלְמָלֵא לֹא בְּךָ וְזֶה הָיָה בְּאִסּוּר, לֹא הָיָה
 מִשְׂאִיר אֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּיָדוֹ. וְחֵינוּ שְׂכַתוּב לְעֵדוּת, (שְׁמוּאֵל-ב' יב) וַיִּנָּחֶם דָּוִד
 אֶת בֵּית שְׁבַע אִשְׁתּוֹ. עֵדוּת שְׂאִשְׁתּוֹ הִיא, וְדַאי
 אִשְׁתּוֹ, וּבַת זִוְגוֹ הָיְתָה שְׂחִזְדָּמְנָה אֵלָיו מִיּוֹם
 שְׂנִבְרָא הָעוֹלָם. (וּסוּד הַדְּבָר - מַלְכוּת שֶׁל מַעֲלָה שְׂחָהוּא נַעֲשָׂה רָגַל
 רְבִיעִית לְמַרְכָּבָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְנִקְרָא בֵּית שְׁבַע, עַל אֲנָן אַחַת שְׂכָעָה עֵינָיִם) תִּרִי
 עֵדוּת שְׁלֵא חָטָא דָּוִד אֶת חָטָא בֵּית שְׁבַע כְּמוֹ
 שְׂאִמְרָנוּ.

וּמָה תַחְטָא שְׂחָטָא? (אֵלֵא) לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבָדוֹ
 וְלֹא לְאַחַר. שְׂחָרַג אֶת אִזְרְיָה בְּחָרְבַּ בְּיַד עֲמוּזַן

וְלֹא הִרְגוּ אֹתוֹ בְּשַׁעַת שְׂאֵמֶר לוֹ וְאֵלֵנִי יוֹאֵב, שְׂהִירֵי
 דָּוִד הָיָה רַבּוֹן עָלָיו (ועל יואב), וְהִכְתוּב מוֹכִיחַ,
 שְׂכַתוּב (שם כג) יֵאלֶּה שְׁמוֹת הַנְּבָרִים אֲשֶׁר לְדָוִד, וְלֹא
 אֲשֶׁר לְיוֹאֵב. וְלֹא הִרְגוּ אֹתוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְהִרְגוּ
 אֹתוֹ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן.

וְהִכְתוּב אוֹמֵר וְלֹא נִמְצָא אֹתוֹ דָּבָר, רַק בְּדָבָר
 אוֹרְיָה תַחְתִּי. רַק לְמַעַט הוּא בָּא. בְּדָבָר
 אוֹרְיָה, וְלֹא בְּאוֹרְיָה. וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר,
 וְאוֹתוֹ הִרְגוּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן. וְכָל חֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן
 הָיָה חָקוּק בּוֹ נְחֹשׁ עֵקֶם, דְּיוֹקֵן שֶׁל דְּרָקוֹן, וְהוּא
 עֲבוּדָה זָרָה שְׁלֵהֶם. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, נִתְּתָה
 כַּח לְאוֹתוֹ שְׂקוּיָן. (שְׂפִינּוֹן שְׂחָרֵב בְּנֵי עַמּוֹן הַתְּנַבְּרָה אוֹתָהּ שְׁעָה עַל
 אוֹרְיָה, בְּמָה חֹזֵק הַתְּחִיב אֹתוֹ נְחֹשׁ עֵקֶם) מִשּׁוּם שְׂבִשְׁעָה שְׂחָרְגוּ
 בְּנֵי עַמּוֹן אֶת אוֹרְיָה, וְעַמּוֹ רַבִּים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְהַתְּנַבְּרָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה חֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן, בְּמָה חֹזֵק
 הַתְּחִיבָה אוֹתָהּ עֲבוּדָה זָרָה שְׂקוּיָן.

וְאִם תֵּאמַר שְׂאוֹרְיָה לֹא הָיָה צְדִיק, כִּינּוֹן שְׂכַתוּב
 עָלָיו אוֹרְיָה תַחְתִּי - לֹא כֵּן! צְדִיק הוּא תְּיָה,

אֵלֶּא שְׁשֵׁם מְקוֹמוֹ הָיָה חֲתִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּפְתַּח
הַגְּלָעָדִי, עַל שֵׁם מְקוֹמוֹ נִקְרָא כָּדֵּי.

וְעַל זֶה בְּדַבַּר אֹרְיָה הַחֲתִי, שֶׁשְׂקוּיָן בְּנֵי עַמּוֹן
הִתְגַּבֵּר עַל מַחְנֵה אֱלֹהִים, שֶׁמַּחְנֹת דָּוִד הָיוּ
מִמָּשׁ דִּיּוֹקָן שְׁלֹמֶעֱלָה, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁפָּנַם דָּוִד
מַחְנֵה זֶה, פָּנַם לְמַעְלָה מַחְנֵה אַחֵר. וְעַל זֶה אָמַר
דָּוִד, לָךְ לְבַדְּךָ חֲטָאתִי. לְבַדְּךָ וְלֹא לְאַחֵר. שֶׁהוּא
הָיָה אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁחֲטָא אֵלָיו. וְזֵהוּ בְּדַבַּר אֹרְיָה,
וְזֵהוּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן.

כְּתוּב, כִּי ה' עֵינָיו מִשְׁטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, אֵלֹו
הַנְּקֻבוֹת. וְכְתוּב, (זכריה ד) עֵינֵי ה' הִמָּה
מִשׁוֹטְטִים, אֵלֹו הַזְּכָרִים. וְהָרִי הֵם יְדוּעִים. דָּוִד
אָמַר (תהלים נא) וְחָרַע בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי. בְּעֵינֶיךָ? לְפָנֵי
עֵינֶיךָ הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֵלֶּא מַה זֶה בְּעֵינֶיךָ? אָמַר
דָּוִד, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁחֲטָאתִי, בְּעֵינֶיךָ הָיָה. שֶׁחֲתִיתִי
יִדְעַ שְׁחָרִי עֵינֶיךָ הָיוּ זְמִינִים וְעוֹמְדִים לְפָנֵי וְלֹא
הִחְשַׁבְתִּי אוֹתָם, הָרִי הַחֲטָא שֶׁחֲטָאתִי וְעֲשִׂיתִי,
בְּאֵיזָה מְקוֹם הָיָה? בְּעֵינֶיךָ.

לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ תְּזוּכָה בְּשִׁפְטֶךָ, וְלֹא יִהְיֶה לִי
 בְּתַחֲזֹן פֶּה לֹאמֵר לְפָנֶיךָ. בֹּא וּרְאֵה, כָּל אֲמֵן
 בְּשִׁמְדֶּךָ, הוּא מְדַבֵּר בְּאֲמָנוֹתָיו. דָּוֵד הָיָה בְּדַחַן
 הַמֶּלֶךְ, וְיָאֵף עַל נֹב שְׁתָּיָה בְּצַעַר, בִּיּוֹן שְׁתָּיָה לְפָנֶי
 הַמֶּלֶךְ, שָׁב לְבַדְחָנוֹתָיו כְּמוֹ שְׁתָּיָה בְּדִי לְבַדַּח אֶת
 הַמֶּלֶךְ.

אָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם, אֲנִי אֲמַרְתִּי (שם כו) בְּתַנְנִי ה'
 וְנִסְנִי, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ שְׁלֵא אוֹכַל לַעֲמֹד
 בְּנִסְיוֹנֶךָ. חֲרִי חֲטָאתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ וַיִּהְיֶה
 דְּבָרְךָ אֱמֶת, שְׁאֵלְמֵלֵא לֹא חֲטָאתִי, יִהְיֶה דְבָרִי
 אֱמֶת, וַיִּהְיֶה דְבָרְךָ בְּרִיקָנוֹת. עֲכָשׁוּ שְׁחֲטָאתִי, בְּדִי
 שְׁיִהְיֶה דְבָרְךָ אֱמֶת, נָתַתִּי מְקוֹם לְצִדִּיק דְּבָרֶיךָ, לְכֹן
 עֲשִׂיתִי, לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ תְּזוּכָה בְּשִׁפְטֶךָ. חֲזַר
 דָּוֵד לְאֲמָנוֹתָיו וְאָמַר תוֹךְ צִעְרוּ דְבָרֵי בְּדַחַנוֹת
 לְמֶלֶךְ.

שְׁנִינֹו, דָּוֵד לֹא הָיָה רָאוּי לְאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, שְׁחֲרִי
 הוּא אָמַר, (שם קט) וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי (נְקוּד חָלַל,
 שְׂבָבַר הָיָה חָלַל בְּקִרְבִּי) (דף קז ע"ב) כִּי הוּא. אֲבָל דָּוֵד אָמַר, בְּלִב

יש שני היכלות, באחד דם ובאחד רוח. אותו אחד
 שפלא בדם, בו יש דיור לייצר הרע, ולפי לא פה,
 שהרי הוא ריקן, ולא נתתי דיור לדם רע לשכן
 בו יצר הרע, ולפי הוא ודאי חלל בלי דיור (דס)
 רע, וכיון שפך זה, לא ראוי דוד לאותו חטא
 שחטא, אלא כדי לתת פתחון פה לרשעים,
 שיאמרו, דוד המלך חטא ושכב בתשובה ומחל לו
 הקדוש ברוך הוא, כל שכן לשאר בני אדם. ועל
 זה אמר (תהלים נא) אלמדה פשעים דרכיך וחטאים
 אליך ישובו.

וכתוב, (שמואל ב טו) ודוד עלה במעלה היותים עלה
 ובוכה וראש לו חפוי והוא הלך יחף.
 ראש לו חפוי ויחף למה? אלא היה נזוף, עשה
 עצמו נזוף לקבל ענש, והם היו רחוקים ממנו
 ארבע אמות. אשרי העבד שפך עזב לרבו ומודע
 לחטאו לשוב ממנו בתשובה שלמה.

בא וראה, יותר היה מה שעשה לו שמעי בן נרא
 מכל הצרות שעברו עליו עד אותו היום, ולא

הַשִּׁיב דְּוֹד בְּנִגְדֵוֹ דְּבַר, שְׂפָךְ הָיָה רְאוּי לֹ, וּבָזָה
הַתְּכַפְּרוּ חַטָּאֵיו. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְהַתְּבַוֵּן, שְׂמַעֵי הָיָה
תְּלַמִּיד חָכָם, וְחֻכְמָה רַבָּה הָיְתָה בּוֹ, לָמָּה יֵצֵא
לְדוֹד וְעָשָׂה לוֹ כָּל מַה שְׂעָשָׂה? אֵלֶּא מִמָּקוֹם אַחַר
הָיָה תְּדַבֵּר, וְהַכְּנִים לוֹ בְּלִבּוֹ דְּבַר זֶה, וְכָל זֶה
לְתוֹעֲלָתוֹ שֶׁל דְּוֹד, שְׁחַרֵי מַה שְׂעָשָׂה לוֹ שְׂמַעֵי,
גַּרְם לוֹ לָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְשֹׁכֵר לִבּוֹ בְּשֹׁכֵר
רַב, וְשֹׁכֵר תְּרַבָּה דְּמַעוֹת מִתּוֹךְ לִבּוֹ לְפָנֵי תְּקוּדָשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה אָמַר, כִּי ה' אָמַר לוֹ קַלֵּל. יֵדַע
שְׁחַרֵי מִמָּקוֹם עֲלִיזוֹן יֵרֵד תְּדַבֵּר.

שְׁנֵי צוּוּיִים צְוָה דְּוֹד אֶת שְׁלֵמָה בְּנֵו - אַחַד שֶׁל
יּוֹאֵב, וְאַחַד שֶׁל שְׂמַעֵי, עִם שְׂאָר הַצּוּוּיִים
שְׂצוּה אֹתוֹ. שֶׁל יּוֹאֵב - שְׂכַתוֹב (מַלְכִים-א ב) וְגַם אֶתָּה
יִדְעָתָ אֵת עָשָׂה לִי יּוֹאֵב בֶּן צְרוּיָה. דְּבַר נִסְתָּר הָיָה,
שְׁחַרֵי אֶפְלוֹ שְׁלֵמָה לֹא הָיָה לוֹ לְדַעַת. אֵלֶּא מִשּׁוּם
שְׂאֲחַרִים יִדְעוּ (אוֹתוֹ), זֶה הַתְּנַלָּה לְשְׁלֵמָה. וְעַל זֶה
אָמַר, וְאַתָּה יִדְעָתָ וְגו', מַה שְׂלֵא רְאוּי לָךְ לְדַעַת.

נָשָׁל שְׁמָעִי - שְׁכַתוּב וְהִנֵּה עֹמֵד שְׁמָעִי בֶן גֵּרָא. מַה
 זֶה וְהִנֵּה עֹמֵד? מִזְמַן הוּא עֹמֵד תָּמִיד, רַבּוּ
 הָיָה, וּמִשּׁוֹם כֶּף לֹא אָמַר לוֹ עַל יוֹאֵב וְהִנֵּה עֹמֵד
 יוֹאֵב. אֲבָל שְׁמָעִי זֶה שֶׁנִּמְצָא תָּמִיד עִמּוֹ, אָמַר
 וְהִנֵּה עֹמֵד.

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשְׁמָעִי וַיֹּאמֶר בְּנֵה לְךָ בַּיִת
 בִּירוּשָׁלַם. אֵיפֹה הִיא חֲכָמְתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה
 בְּזוֹה? אֵלֶּה הַכֹּל עָשָׂה בְּחֲכָמָה, וְלְכֹל הַעֲבָדִים הוּא
 הַתְּבוּנָן. שְׁחָרִי שְׁמָעִי הָיָה חָכֵם, וְאָמַר שְׁלֹמֹה, אֲנִי
 רוֹצֵה שְׁתַּגְדֵּל תּוֹרָה עַל יְדֵי שְׁמָעִי וְלֹא יֵצֵא
 הַחוּצָה.

עוֹד דָּבָר אַחֵר הַשְּׁנִיחַ שְׁלֹמֹה בְּחֲכָמָה, שְׁכַתוּב
 (שְׁמוּאֵל-ב טז) יֵצֵא יֵצֵא וּמְקַלֵּל. מַה זֶה יֵצֵא
 יֵצֵא פְעָמִים? מִסְפִּיק וַיֵּצֵא וַיִּקְלֵל (טז). אֵלֶּה יֵצִיָּא
 אַחַת - שְׁיֵצֵא מִבַּיִת מִדְּרָשׁוֹ לְדוֹד, וַיֵּצִיָּא אַחַת -
 שְׁיֵצֵא מִירוּשָׁלַם אֶל עַבְדּוֹ שְׁמֵת עֲלָיו. יֵצִיָּא אַחַת
 לְמֶלֶךְ, וַיֵּצִיָּא שְׁנִיחַ לְעַבְדִּים. וְכֹל זֶה רָאָה שְׁלֹמֹה

וְהַשְּׂנִיחַ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹתָהּ הִצִּיאָהּ הַשְּׂנִיחַ, וְעַל
זֶה אָמַר וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ. יִדַּע שְׂפִי צִיאָהּ יָמוֹת.

וְעַפְרָר בְּעַפְרָר מֵהוּ? אָמַר שְׁלֹמֹה, אֵל אָבִי זֶה הָיָה
בְּעַפְרָר, אֵל שְׁמָעִי זֶה יְהִיָּה בְּמִים, שְׂפָתוֹב
וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעַבְרָתְךָ אֶת נַחַל קְדְרוֹן. שָׁם עֶפְרָר
וְכֹאֵן מִים. שְׁנִיחָם דָּן שְׁלֹמֹה, לְהִיּוֹת עֶפְרָר וּמִים
כְּמוֹ סוּמָה, לְמִי שֶׁהֶסְטִין דְּרָכּוֹ לְאָבִיו.

כְּתוֹב וְהוּא קָלְלֵנִי קָלְלָהּ נְמַרְצָת. וְכְתוֹב וְאֶשְׁבַּע
לוֹ בְּה' לֵאמֹר אִם אֶמִיתְךָ בְּחָרְב. וְכִי שְׁמָעִי
הָיָה טִפְשׁ? שְׂאֵלוֹ בְּךָ הַשְּׂבִיעַ אוֹתוֹ, שְׂלֵא יֵאמֹר
בְּחָרְב לֹא, אֲבָל בְּחִנִּית אוֹ בְּחִין בִּין.

אֶלֶּא שְׁנֵי דְבָרִים יֵשׁ כָּאֵן. אֶחָד אָמַר הַתִּינוֹק, בְּנוֹ
שֶׁל הַדָּג הַגְּדוֹל, אוֹתוֹ ^(דף קח ע"א) שְׂקֵשֶׁק שְׂקֵשִׁין
עוֹלָיִם לְרוֹם הָעֲנָנִים. שְׂבוּעָתוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ,
בְּשִׁתְּיָהּ רוּצָה לְהַשְּׁבַע, הָיָה מוֹצִיא אֶת חֲרָבּוֹ שְׂשָׁם
הָיָה חֲקוּק שָׁם חֲקוּק וְשָׁם נִשְׁבַּע. וְכֵן עֲשֵׂה
לְשְׁמָעִי, שְׂפָתוֹב וְאֶשְׁבַּע לוֹ בְּה' לֵאמֹר אִם אֶמִיתְךָ
בְּחָרְב. בְּמָה הָיְתָה הַשְּׂבוּעָה הַזֹּאת? בְּחָרְב. (בְּחָרְב הַזֹּאת)

שְׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רָקַק בָּהּ שְׁבוּעָה) בַּחֶרֶב נִשְׁפָּע. וְדָבַר אַחֵר דָּן
 שְׁלֵמָה. אָמַר, בְּקִלְקָלָה בָּא אֵל אֲבִי, בְּדַבָּרִים - הִרִי
 דַּבָּרִים אֵלָיו. וּבְשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ הָרַג אֹתוֹ וְלֹא בַּחֶרֶב.
 וְלִכֵּן שְׁלֵמָה עָשָׂה כֵּן.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, שְׁכִינֹן שְׁדוּד הַשְּׂפִיעַ אֹתוֹ,
 לָמָּה הָרַג אֹתוֹ, שֶׁנִּרְאָה שֶׁשְׁבוּעָה זוֹ הִיְתָה
 בְּעֵלִילָה, שְׁחֵרֵי הַלֵּב וְהַפֶּה לֹא הָיוּ כְּאַחֵר? אֵלֶּא
 וְדַאי דָּוִד לֹא הָרַג אֹתוֹ, וְחֵרֵי יְדוּעַ, כָּל אֵיבָרֵי
 הַגּוּף מְקַבְּלִים הַכֹּל, וְהַלֵּב לֹא מְקַבֵּל אִפְלוּ כְּחוֹשׁ
 שֶׁל נִימָה שֶׁל שִׁעְרָה. דָּוִד הַמְּלֹךְ הָיָה הַלֵּב, וְקַבֵּל
 מִה שֶׁלֹּא רָאוּי לוֹ לְקַבֵּל, וּמִשׁוֹם כֵּן, וַיִּדְעָתָ אֵת
 אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לוֹ כְּתוּב. וְעוֹד, שְׁחֵרֵי הָאֵילָן גּוֹרֵם
 לְהִיּוֹת נוֹטֵר וְנוֹקֵם בְּנִחְשׁ.

כְּתוּב (תהלים נא) כִּי לֹא תִחַפֵּץ זָבַח וְאַתְּנָה עֹלָה
 לֹא תִרְצָה. זָבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה לֵב
 נִשְׁפָּר וְנִדְבָּחָה אֱלֹהִים לֹא תִבְוָה. כִּי לֹא תִחַפֵּץ זָבַח,
 וְכִי לֹא רוּצָה הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא שֶׁיִּקְרִיבוּ לְפָנָיו
 קָרְבָּן, וְחֵרֵי הוּא תִקַּן לְרִשְׁעִים קָרְבָּן שֶׁיִּקְרִיבוּ

וַיִּתְכַפֵּר לָהֶם תְּטָאֵם? אֵלֹא שְׁדוּד אָמַר אֶת זֶה
 לְשֵׁם אֱלֹהִים, וְקָרְבָן לֹא מִקְרִיבִים לְשֵׁם אֱלֹהִים,
 אֵלֹא לְשֵׁם יו"ד ה"א וּא"ו ה"א. שְׁתֵּרִי לְדִין תִּקְשָׁה,
 מִדַּת הַדִּין, לֹא מִקְרִיבִים קָרְבָן, שְׁפָתוֹב (ויקרא א)
 אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַה'. לַה', וְלֹא לְשֵׁם
 אֱלֹהִים. וְכִי תִקְרִיב קָרְבָן מִנְחָה לַה'. וְזִבַח תֹּודָה
 לַה'. וְזִבַח שְׁלָמִים לַה'.

וּמִשׁוֹם כָּה, כִּיֹּון שְׁדוּד תִּמְלֹךְ אָמַר לְאֱלֹהִים,
 תִּצְטָרֵךְ לְכַתֵּב כִּי לֹא תִחַפֵּץ זִבַח וְאַתְנָה
 עוֹלָה לֹא תִרְצָה. שְׁתֵּרִי לְשֵׁם תְּזַה לֹא מִקְרִיבִים,
 אֵלֹא רוּחַ נְשַׁפְּרָה, שְׁפָתוֹב וְזִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ
 נְשַׁפְּרָה. קָרְבָן שֶׁל אֱלֹהִים הוּא עֶצֶב וְשִׁבְרוֹן לֵב.
 וּמִשׁוֹם כָּה, מִי שֶׁחָלַם חֲלוֹם רַע, צָרִיךְ לְהִרְאוֹת
 עֲצָבוֹת, שְׁתֵּרִי בְּמִדַּת אֱלֹהִים (דִּין) עוֹמֵד, וְזִבַח שֶׁל
 מִדַּת הַדִּין צָרִיךְ עֲצָבוֹת וְרוּחַ נְשַׁפְּרָה, וְאוֹתָהּ
 עֲצָבוֹת מְרַפֵּאת אֶת הַחֲלוֹם הָרַע, וְלֹא שׁוֹלֵט עָלָיו
 הַדִּין. שְׁתֵּרִי תִזְבַח שְׁרָאוֹי לְמִדַּת הַדִּין, תִּקְרִיב
 לְפָנֶיהָ.

לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְּזֶה. מַה זֶה לֹא
 תִבְּזֶה? מִכָּל שֵׁשׁ לֵב שֶׁהוּא בּוֹזֵה? כֵּן. זֶהוּ
 לֵב שֶׁהוּא גֹאֵה, לֵב בְּנִסּוֹת חֲרוּת, הִינּוּ לֵב בּוֹזֵה,
 אֲבָל לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְּזֶה.

הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנָךְ אֶת צִיּוֹן תִּבְּנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם.
 מַה זֶה הִיטִיבָה? נִרְאָה שְׁחָרֵי טוֹב יֵשׁ
 בָּהּ, וְעִכְשָׁו הִיטִיבָה עַל אוֹתוֹ הַטוֹב?! וְדַאי כָּךְ
 הוּא, שְׁחָרֵי מִן הַיּוֹם שֶׁהִקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא הַשְׁתַּדְּל
 בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁלִמְעָלָה עַד עִכְשָׁו, אוֹתָהּ
 הִטְבָּה שֶׁל רְצוֹן לֹא שָׂרְתָה עַל אוֹתוֹ הַבִּנְיָן, וְעַל
 כֵּן לֹא נִתְקַן. שְׁחָרֵי בְּשַׁעַת שֶׁהִרְצוֹן הָעֲלִיּוֹן
 יִתְעוֹרֵר, הוּא יִיטִיב וְיִדְלִיק אֶת הַמְּנֹרוֹת שֶׁל אוֹתוֹ
 הַבִּנְיָן וְאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, שְׂאֵפְלוֹ הַמְּלֹאכִים שֶׁל
 מַעְלָה לֹא יוּכְלוּ (לא) לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ
 וְלֹא בְּאוֹתוֹ בִּנְיָן, וְאִזּוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכָל הַמַּעֲשֶׂה
 נִתְקַן.

תִּבְּנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם. וְכִי מִיּוֹם שֶׁהִשְׁתַּדְּל בְּבִנְיַן
 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַד עִכְשָׁו לֹא בָּנָה אוֹתָם? (א)

אם חומות ירושלים עד עכשו לא בנה - בית המקדש על אחת כמה וכמה. אלא שכל מעשי הקדוש ברוך הוא אינם כמעשי בן אדם. כשפני אדם בנו בית המקדש למטה, בפתחלה עשו את חומות העיר, ולבסוף עשו את בית המקדש. חומות העיר בפתחלה כדי להגן עליהם, ואחר כך בנין הבית. והקדוש ברוך הוא לא כך, אלא בונה בפתחלה את בית המקדש, ובסוף כשזריר אותו מן השמים ויושב אותו על מקומו, אז יבנה את חומות ירושלים, ששן חומות העיר. ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום, (תהלים נא) היטיבה ברצונך את ציון - בפתחלה, ואחר כך תבנה ^(דף קח ע"ב) חומות ירושלים.

כאן יש סוד. כל המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא, בפתחלה מקדים אותו שלבחון, ואחר המח שלפנים, וכאן לא כך. בא וראה, כל אותם המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא ומקדים אותו של בחון, המח הקדים במחשבה, ובמעשה אותו של בחון, שחרי כל קלפה היא מצד האחר, והמח

מן המח, ותמיד הצד האחר מקדים ונגדל ומתרבה
 ושומר הפרי. כיון שמתרבה, וזרקים אותו
 החוצה, ויכין רשע וצדיק ילבש, וזרקים את
 אותה קלפה, ומברכים את הצדיק בעולם. אבל
 כאן, כבנין בית המקדש, שהצד הרע יעבר
 מהעולם - לא צריה, שחרי המח ותקלפה שלו
 תיה. הקדים המח, שכתוב היטיבה ברצונך את
 ציון - בפתחלה, ואחר כך תבנה חומות ירושלים.
 אותה חומה תחיצונית, שהיא קלפה, שלו היא
 מפוש, שכתוב (וכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת
 אש סביב. אני ולא הצד הרע.

ישראל הם המח העליון של העולם. ישראל עלו
 במחשבה בפתחלה. העמים עובדי עבודת
 בוכבים ומולות, שהם קלפה, הקדימו, שכתוב
 (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום
 לפני מלך מלך לבני ישראל. ועתיד הקדוש ברוך
 הוא להקדים את המח בלי קלפה, שכתוב (ירמיה ב)
 קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. המח קודם
 לקלפה. ואף על גב שהמח יעמד בלי קלפה, מי

הוא שיושיט יד לאכל ממנו? משום שכל אנליו
יאשמו רעה תבא אליהם נאם ה'.

באותו זמן, (תהלים נא) אז תחפץ זכחי צדק. היות
שחרי אז יתחבר הכל בחבור אחר, ויהיה
השם שלם בכל תקונו, ואז הקרבן יהיה שלם לה'
אלהים. שעכשו אלהים לא מתחבר לקרבן,
שאלמלא התחבר בו, כמה אלהים יעלו אזנים
להתחבר לשם. אבל באותו זמן, (שם פו) כי גדול
אתה ועושה נפלאות אתה אלהים לבדך. ואין
אלהים אחר.

ובאותו זמן כתוב, (דברים לב) ראו עתה כי אני אני
הוא ואין אלהים עמדי. (ראו עתה) ראו כי
אני אני הוא גדול, מה זה עתה? אלא שלא תהיה
קדם לבן, ובאותו זמן זה יהיה. אמר הקדוש ברוך
הוא, עתה ראו מה שלא יכלתם לראות מקדם
לבן.

כי אני אני, למה פעמים? אלא כדי לדיק, שחרי
אין שם אלהים, אלא הוא. שחרי כמה פעמים

שָׁנָאֵמֵר אֲנִי פַעַם אַחַת וְלֹא יוֹתֵר, וְהָיָה שָׁם הַצַּד
הָאֲחֵר. אֲבָל עֲבָשׁוּ אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדִי,
שְׁחָרִי כָּל הַצַּד הָאֲחֵר הָעֵבֶר, וְדוֹקֵא אֲנִי אֲנִי.

אֲנִי אֲמִית וְאַחֲיָה. עַד עֲבָשׁוּ תַמַּח הָיָה מִן הַצַּד
הָאֲחֵר. מִכָּאן וְהִלָּאָה, אֲנִי אֲמִית וְאַחֲיָה.
מִכָּאן שְׂבִאוֹתוֹ הַזְּמַן, כָּל אוֹתָם שְׁלֵא טָעְמוֹ טַעַם
הַמּוֹת - מִמֶּנּוּ יִהְיֶה לָהֶם מוֹת, וַיִּקִּים אוֹתָם (מִיָּד).
לָמָּה? כִּי שְׁלֵא תִשָּׂאֵר מֵאוֹתָהּ הַזִּהְמָה בְּעוֹלָם
כָּלֵל, וְיִהְיֶה עוֹלָם חָדָשׁ בְּמַעֲשֵׂי יְדֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא.

וְאִם אָמַר יֹאמֵר וְגו' לֹא אֵינָא חֲפָשִׁי, כְּמוֹ
שְׂנֵתִּבְיָא, אִזּוּ פּוֹנִים אוֹתוֹ בְּפָנָם. אִם בְּנִפּוֹ
יבֵא, מַה זֶה בְּנִפּוֹ שְׁנִינּוּ, כְּתִרְגוּמוֹ - לְבַדּוֹ. יָפָה
הוּא. אֲבָל חֲרִי שְׁנִינּוּ, כָּל הָעוֹלָם לֹא עוֹמֵד אֵלָּא
עַל סִנְפִיר אֶחָד שֶׁל לוֹיִתָּן.

וְסוּד זֶה, בְּשַׁעָה שְׁעוֹמְדִים זָכָר וְנִקְבָּה, שְׂזוּכָר
וְנִקְבָּה בָּרָא אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וּבְכָל מַה שְׁהוֹלְכִים, הָעוֹלָם מוֹדְעוּעַ, וְאַלְמָלֵא

שְׁמֵרָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַזְכָּר וְצִנֵּן אֶת
הַנִּקְבָּה, הָיוּ מִקְרִיבִים אֶת הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן לֹא
עוֹשִׂים תּוֹלְדוֹת. (וְכִי שָׁלַח עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת בְּנֵפוֹ) אִם בְּנֵפוֹ יבֹא,
תַּחַת אוֹתוֹ סִנְפִיר שָׁלַח עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת נִכְנָם.
וְהוֹאִיל וְכֵן בְּנֵפוֹ יֵצֵא, לְשֵׁם נִדְחָה, וְלֹא נִכְנָם
לְפָרְגוֹד כָּלֵל, וְנִדְחָה וְנִטְרָד מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם. בְּנֵפוֹ
יֵצֵא, בְּנֵפוֹ יֵצֵא וְדָאֵי.

בֵּא וּרְאֵה מַה פְּתוּב, (וַיִּקְרָא ב) עֲרִירִים יָמְתוּ. עֲרִירִים
(פְּתוּב) - כָּלֵל שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה. כְּסוּד שֶׁל זָכָר
נִכְנָם, וּכְסוּד שֶׁל נִקְבָּה יֵצֵא. נִכְנָם פְּזָה וַיּוֹצֵא פְּזָה.
וְזָהוּ מְקוֹם שֶׁנִּדְבַק בּוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שְׁחֵרֵי
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֵה שְׂיִפְנִים לְפָנָיו מִי
שֶׁמְסָרֵם עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

בֵּא וּרְאֵה מִן הַקְרִבָּן, שָׁלַח (דף קט ע"א) הָיוּ מִקְרִיבִים
לְפָנָיו מְסָרֵם, וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ שָׁלַח יִקְרַב
לְפָנָיו, וְצָוָה וְאָמַר, (וַיִּקְרָא כב) וּבִאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ.
וְכֵן לְדוּרֵי דוּרוֹת אִסֵּר לְסָרֵם אֶת הַפְּרִיּוֹת שֶׁבְּרָאֵם
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, שְׁחֵרֵי כָּל סְרוּם הוּא

שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר. וְאִם הוּא הַשְּׂתֵדֵל וְנִשְׂא אִשָּׁה וְלֹא עָשָׂה תּוֹלְדוֹת וְלֹא רָצָה, וְאִף עַל גַּב שֵׁישׁ לוֹ אִשָּׁה, אוֹ שֶׁהִיא לֹא רָצָתָה, וְנִכְנָס לְאוֹתוֹ עוֹלָם בְּלִי תּוֹלְדוֹת - מַה פְּתוּב? אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, וְלֹא הַשְּׂנִיחוֹ לְפַעַל יְדֵי רַבּוֹנָם, וְיִצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמוֹ. הוּא יִכְנָס בְּנַפְשׁוֹ שֶׁל זָכָר, וְהִיא בְּנִקְבָּהּ. בְּנַפְשׁוֹ יָבֵא בְּנַפְשׁוֹ יֵצֵא, כְּמוֹ שְׁנֵת־כַּיָּאֵר, הַכֹּל עַל תְּקוּנָו.

אִם אֲדָנָיו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמוֹ שְׁנֵת־כַּיָּאֵר. אִם אֲדָנָיו - זֶה אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה - מִכָּאֵן שֶׁלֹּא בְּרִשׁוֹת הָאָדָם עוֹמֵד לְשֵׁאת אִשָּׁה, אֵלָּא (הַכֹּל מִשְׁלֵי טו) פְּלִם וּמֵאֲוִי מִשְׁפֵּט לָהּ) הַכֹּל בְּמֵאֲוִיָּם לְעֵלוֹת. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, שְׁחֵרֵי זֶה לֹא בְּרִשׁוֹתוֹ הוּא, וּמִי הִיא? תְּהִיָּא שְׂאִינָה שְׁלוֹ וְלֹא הוֹדְמָנָה אֱלִיּוֹ, וּמִי הִיא? אוֹתָהּ שְׁחֵיָתָה מְוַמְנֵת לְאַחַר, וְהַקְדִּים זֶה בְּרַחֲמִים וְנִטְל אוֹתָהּ, זוֹ נִתְּנָה לוֹ, שֶׁלֹּא רְאוּיָה לוֹ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּאָה מִרְחוֹק וְרוּאָה אֶת אוֹתָהּ אִשָּׁה שְׁעֵתִידָה לְהוֹצִיא תּוֹלְדוֹת בְּעוֹלָם, מִקְדִּים זֶה בְּרַחֲמִים וְנִתְּנָת לוֹ, וְעוֹשֶׂה פְרוֹת, וְזוֹרֵעַ וְזֵרַע בְּאִשָּׁה (בְּנֵי) שְׂאִינָה שְׁלוֹ, מִשׁוּם כֶּךָ הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ

תְּהִיחַ לְאֲדֹנֶיהָ, וְהוּא יֵצֵא בְּנַפּוֹ. אִי עֲנִי מִסְכֵּן,
בְּמַה הַשְׁתַּדֵּל בְּרִיקְנוֹת, הַתִּינַע וְנִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת
פְּרוֹת בְּנֵן שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ, וַיֵּצֵא בְּרִיקְנוֹת.

זָקֵן זָקוּ, בְּזִמְנִים (בְּעֲנִיִּים) הִלְלוּ לֹא הָיִיתַ בְּרִגְלֶיךָ
דוֹחָה אֶת הַשַּׁעַר, כְּמִי שֶׁשׁוֹכֵב בְּאָרֶץ בְּלִי
בַת, שְׁחֲרֵי נַחֲלָשׁ, וּמַחֲלָשָׁה רַבָּה, שֶׁלֹּא יָכוֹל דוֹחָה
בְּרִגְלָיו. הַתְּחִיב זָקֵן וְאֵל תִּפְחַד. הָעֲנִי הַמְּסֵכֵן הוּחַ
שֶׁהַשְׁתַּדֵּל לְרִיק, אָמַר לְמָה? אִם מִשׁוֹם שְׂזָרַע בְּנֵן
אַחַר שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ - יָפָה. אִם כֶּךָ (אֲבָל כֵּן) הֲרִי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ אוֹתוֹ תִּנּוּן לְזָרַע בּוֹ, שְׁחֲרֵי
לֹא הוּא שֶׁלָּקַח אוֹתָהּ.

אֵלֶּיךָ בֵּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, בְּלֵם הֵם בְּדִין, וְלֹא תִּיחַ דְּבַר
לְרִיק. זֶה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ אִשָּׁה וְעֵשָׂה
בַּת פְּרוֹת וְגִדּוּלִים, אֵינן זֶה כְּשֶׁאֵר בְּנֵי הַגְּלָגוּל, וְלֹא
דוֹמָה מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּעוֹלָם תְּהִיחַ לְהַגְדִּיל אֶת הָאֵילָן
(וְלֹא יָכוֹל), לְמִי שֶׁלֹּא רוֹצֵחַ לְהַגְדִּיל וְלַהֲשִׁיב, וְעוֹקֵר
וּמְפִיל אֶת הָעֵלִים שֶׁל הָאֵילָן וּמְקַטֵּין הַפְּרִי שְׁלוֹ.

וְהָאִשָּׁה אֲדוֹנָיו נָתַן לוֹ אִשָּׁה כְּרִי לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת, הֲרִי
 הַשְּׂתִדְל בְּהַתְחָלָה כְּרִי לְהַגְדִּיל אֶת הָאֵילָן וְלֹא
 יִכַּל. וְכִיּוֹת כָּל כֶּךָ אֵין לוֹ, (שָׁל כְּנִים גַּם בֵּן אֵין לוֹ) שָׂאם
 הָיָה צְדִיק כְּרֵאוֹי, לֹא הָיָה שָׁב בְּגִלְגּוֹל (בְּאֶבֶן כְּבֵדָה הַקְּלָע),
 שְׂחֵרִי כְּתוֹב (ישעיה נז) וְנָתַתִּי לָכֶם כְּבִיתִי וּכְחַמְתִּי יָד
 וְשֵׁם טוֹב מִכְּנִים וּמִכְּנֹת. וְעַכְשָׁו שְׂלֹא זָכָה,
 הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא רוֹאֵה שְׂחֵרִי הַשְּׂתִדְל וְלֹא יִכַּל.
 וְהָאִשָּׁה אֲדוֹנָיו יָתַן לוֹ אִשָּׁה, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר. וְכִיּוֹן שְׂחָם
 עָלָיו הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא וְנָתַן לוֹ כְּרַחֲמִים, הַקְּדוֹשׁ
 כְּרוּךְ הוּא גּוֹכָה מִשְׁלוֹ בְּהַתְחָלָה, וְנוֹטֵל מֵה שְׂנֵרַע
 אוֹתוֹ הַמַּעֲיִן. וּמִשׁוֹם כֶּךָ, הָאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תִּהְיֶה
 לְאִדְנִיָּה, וְאַחַר כֶּךָ יָשׁוּב וַיִּשְׂתִּדְל עַל עַצְמוֹ
 לְהַשְׁלִים גְּרַעוֹנוֹ. עַד כָּאֵן סוּד הַכְּתוּב.

זָקֵן זָקוֹ, אֶתָּה אֲמַרְתָּ עַל זֶה שְׂלָרִיק הַשְּׂתִדְל, וְלֹא
 הַשְּׂנֵחַת עָלֶיךָ שְׂלָרִיק אֶתָּה הוֹלֵךְ בְּמַה
 שְׂאֲמַרְתָּ, שְׂחֵרִי הַכְּתוּב רוֹדֵף אַחֲרֶיךָ, שְׂסוֹתֵר אֶת
 כָּל הַכְּנִין שְׂכְּנִיתָ עַד עַכְשָׁו, וְאַתָּה חוֹשֵׁב שְׂאֶתָּה
 מִשִּׁיט אֶת הַיָּם לְרַצוֹנְךָ. וּמַהוּ? שְׂכְּתוּב וְאִם אָמַר
 יֹאמֵר הָעֶבֶד אֶתְּבִיתִי אֶת אֲדֹנָי אֶת אִשְׁתִּי וְגו'.

אִי זָקֵן וְזָקוּ, עֵינָיו כָּח, מַה תַּעֲשֶׂה? חֲשַׁבְתָּ שְׂלֵא
 יִהְיֶה מִי שְׂיִרְדֶּךָ אַחֲרָיִךָ, תִּירֵי תִכְתּוּב תְּהִי רֹדֶךָ
 אַחֲרָיִךָ וַיּוֹצֵא מֵאַחַר הַכֶּתֶל כְּאֵילָה בַשָּׂדֶה, מְדַלֵּג
 דְּלוּגִים אַחֲרָיִךָ, שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי דְלוּגִים דִּלֵּג אַחֲרָיִךָ
 וְהַשִּׁיג אוֹתָךְ. מַה תַּעֲשֶׂה, זָקֵן? עֲכָשׂוּ יֵשׁ לָךְ
 לְהַתְנַבֵּר בְּכִתְּךָ, שְׁתִּירֵי גְבוּר תִּזְק תִּיִתְ עַד הַיּוֹם.
 זָקֵן וְזָקוּ, תִּתְּיָה זֹכֵר אֶת יוֹם הַשְּׁלֵג בְּשֹׁרְעָנוּ
 פּוֹלִים, וְהָיוּ כַּמָּה גְּבָרִים בְּנֵי ^(דף קט ע"ב) חֵיל בְּגִנְדָּךְ,
 וְאַתָּה לְבִדְךָ נִצְחָתָ שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי גְּבָרִים תִּזְקִים בְּנֵי
 חֵיל, שְׁכָל אֶחָד מֵהֶם הוֹרֵג אֶרְיָה טָרָם שְׂיֵאכֹל.

אִם אֶת אוֹתָם שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי גְּבָרִים נִצְחָתָ - אֵלָה
 שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי שְׂאִין בָּהֶם כָּח, אֵלָה דְּבָרִים, עַל
 אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. כָּתוּב אָמַר יֹאמֵר. אֵלָה תִקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְדָבָר לַעֲשׂוֹת דִּין לְכֹל. בְּשֹׁמְנֵיע וּמְנָה
 שֶׁל הָאִשָּׁה הַזֹּאת לְמַצֵּא אֶת בֶּן זִוְגָהּ, מַה עוֹשֶׂה?
 הוֹרֵג אֶת זֶה, וְנוֹטֵל אוֹתָהּ אוֹתוֹ בֶּן זִוְגָהּ, וְהוּא
 יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם תְּהִי לְבָדוֹ יְחִידוֹ.

וְאִם אָמַר יֹאמֶר, הֲרִי בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים כִּפְשֵׁט
הַכְּתוּב. וְאִם אָמַר - בְּרֵאשִׁית שֶׁל שֵׁשׁ
הַשָּׁנִים. יֹאמֶר - בְּסוֹף שֵׁשׁ הַשָּׁנִים מָרַם תְּכַנֵּם
הַשְּׁבִיעִית. שְׁהֲרִי אִם אָמַר כְּשֶׁהוּא אֶפְלוֹ בַּיּוֹם אַחַד
מִהַשְּׁבִיעִית - דְּבָרָיו בְּטָלִים. מָה הַטַּעַם? כְּתוּב
הָעֶבֶד, בְּעוֹד שֶׁהוּא עֶבֶד, בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית. אָמַר
בְּרֵאשִׁית שֶׁל שֵׁשׁ הַשָּׁנִים וְלֹא אָמַר בְּסוֹף שֵׁשׁ
הַשָּׁנִים - אֵינּוּ כְּלוּם. וּמִשּׁוּם כֵּךְ פְּעָמִים אָמַר
יֹאמֶר.

וְכֵאֵן בְּעוֹד שֶׁהוּא כְּבֹאֶשֶׁה הַזֶּה, מְרַבָּה תְּפִלוֹת
וּבִקְשׁוֹת בְּכָל יוֹם לְמַלְכֵךְ הַקְּדוֹשׁ. כְּמוֹ
שֶׁתִּיהָ תְּרֵאשִׁית בְּרַחֲמִים, כֵּךְ הוּא תְּסוֹף בְּרַחֲמִים.
וְזֶהוּ אָמַר יֹאמֶר. אָמַר - בְּתַחֲלָה, כְּשֶׁתִּקְדִים
בְּרַחֲמִים. יֹאמֶר - בְּסוֹף, וַיִּתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים. וְזֶה
יֹאמֶר? אֶתְחַבְּתִי אֶת אֲדֹנִי. שְׁבַגְלָל זֶה וְכֵרֵב
הַתְּפִלוֹת אוֹהֵב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִתִּקֵּן
מֵעֲשִׂיו, וְאוֹמַר אֶתְחַבְּתִי אֶת אֲדֹנִי אֶת אֲשִׁתִּי וְאֶת
בְּנֵי לֹא אֵינָא חֲפָשִׁי. וְתִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל
אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ תְּשׁוּבָה וּבְאוֹתָן הַתְּפִלוֹת הַרְבּוֹת.

מָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מַה שְׁהִיָּה מִזְמַן
 לְהַחְזִירוֹ בְּגִלְגּוּל וְלִסְכַּל עֲנָשִׁים בְּעוֹלָם הַזֶּה
 עַל מַה שְׁעָשָׂה - לֹא מִחְזִירוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה. וּמַה
 עוֹשֶׂה? מְקַרֵּב אוֹתוֹ לְבֵית דִּין שֶׁל יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ,
 וְדָנִים אוֹתוֹ וּמוֹסְרִים אוֹתוֹ לְבֵית הַמַּלְקוֹת, וְרוֹשֵׁם
 אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵיךְ נִמְסָר לְבֵית הָעֲנָשׁ,
 וּפּוֹנֵם אוֹתוֹ לְהִיּוֹת פְּתַח שְׁלֵמוֹן הָעֲרֵלָה (וּמְצִיחַ אוֹתוֹ
 לְהִיּוֹת פְּתַח שְׁלֵמוֹן הַיּוֹבֵל) עַד זְמַן יְדוּעַ, וְאַחַר כֵּן גּוֹאֵל
 אוֹתוֹ.

אִם בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁעוֹשִׂים לוֹ פָּנִים, אִם הַגִּיעַ יוֹבֵל,
 אֶפְלוּ יוֹם אַחַד לַיּוֹבֵל - נִחָשֵׁב כְּמִי שְׁמַצָּא
 זְמַן עַד הַיּוֹבֵל. כֵּן גֵּעֲנָשׁ וְלֹא יוֹתֵר. כֵּן הַיּוֹבֵל
 וּנְגָאֵל, וּמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַפְּרָגוֹד. עַד כֵּן.
 הַסֵּתִיר אוֹתוֹ זְקַן אֶת עֵינָיו רָגַע אַחַד.

פְּתַח וְאָמַר, (מִיבֵה ו') שְׁמָעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'
 וְהֵאֲתַנִּים מִסְדֵי אֶרֶץ כִּי רִיב לַה' עִם עַמּוֹ
 וְגו'. אִי זְקַן, עַד כֵּן הָיִיתָ בְּעַמְּקֵי הַיָּם, וְעַכְשָׁו
 דַּלְגַּתָּ עַל הָרִים חֲזֻקִים לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם קָרֵב?! אֵלֵּא

וְדַאי עַד עַכְשָׁו אֲתָהּ בַּיָּם הַחֹזֵק, אֲבָל עַד שְׁהִלְכָתְךָ
לְעַמְּקֵי הַיָּם, פְּנִישָׁתְךָ אֶת אוֹתָם הָרִים תְּחַזְּקִים שְׁפָתוֹךָ
הַיָּם וְנִתְקַלְתָּ בָּהֶם. עַכְשָׁו יֵשׁ לְךָ לְעַרְךָ קָרָב
בְּעַמְּקֵי הַיָּם וּבְהָרִים הַלְלוּ.

זָקֵן עֵינָי בַּח, מִי נִתְנָהּ בְּזֶה? הֲיִיתָ בְּשָׁלוֹם, וְרָצִיתָ
אֶת כָּל זֶה?! אֲתָה עָשִׂיתָ - אֲתָה סוּבַל. עַכְשָׁו
אֵין לְךָ אֵלָּא לְעַרְךָ קָרָב וּלְנִצַּחַת אֶת הַכֹּל וְלֹא לַחֲזוֹר
לְאַחֲזוֹר. הַתְּחִיזֵק בְּכַחְךָ, חֲגֵר מִתְּנִיף וְאֵל הַתְּפַחֵד
לְשַׁבֵּר אֶת הַהָרִים הַלְלוּ שְׁלֹא יִתְחַזְּקוּ עֲלֶיךָ. אָמַר
לָהֶם: הָרִים רָמִים, הָרִים תְּחַזְּקִים, אֵיךְ אֲתֵם
מִתְּנַבְּרִים?

שְׁנֵי פְּסוּקִים בְּתוֹבִים. אַחַד בְּתוֹב, (שם) קוּם רִיב
אֶת הַהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלְךָ, וְאַחַד
בְּתוֹב, שְׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'. אֵלָּא יֵשׁ הָרִים וַיֵּשׁ
הָרִים. יֵשׁ הָרִים שְׁהֵם הָרִים רָמִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
לְאַלְהָ בְּתוֹב שְׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'. וַיֵּשׁ הָרִים
שְׁהֵם הָרִים תַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה מֵהֶם, וְלְאַלְהָ בְּתוֹב

קום ריב את הָהָרִים, שְׁתֵּרֵי רוֹדֵף מְרִיבוֹת יֵשׁ לָהֶם.
וְלִבֵּן יֵשׁ הָרִים וַיֵּשׁ הָרִים.

וְאִם תֹּאמַר, זָקֵן, הָרִי כְּתוּב וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת,
אֵלֶּה גְּבָעוֹת כָּל אֹתָם שְׁלֵמָה, וְעַכְשָׁו אֶתָּה
עוֹשֶׂה אֹתָם הָרִים? אֵלֶּה כֶּן הוּא - לְאֹתָם הָרִים
רָמִים נִקְרָאִים גְּבָעוֹת. כְּשֶׁהֵם לְבָדִם הֵם נִקְרָאִים
הָרִים.

בַּא וְרָאָה, כְּתוּב וְהֵאֲתָנִים מִסְדֵי אֶרֶץ. כִּיֹּן
שְׁכַתּוֹב שְׁמַעוּ הָרִים, ^(דף קי ע"א) מִי הֵם הָרִים וּמִי
הֵם אֲתָנִים? אֵלֶּה הָרִים וְהֵאֲתָנִים הַכֹּל דָּבָר אֶחָד.
אֲבָל אֹתָם שְׁלֵשָׁה עֲלִיּוֹנִים מֵעַל רְאִשֵׁיהֶם, וְאֹתָם
שְׁלֵשָׁה לְמַטָּה מֵהֶם, וְכֵלֶם אֶחָד. הָרִים לְמַעְלָה,
וְעֲלִיָּהֶם אָמַר דָּוִד, (תהלים קכא) אֲשָׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים.
וְאֵלֶּה הֵם שְׁלֵשָׁה הָרָאשׁוֹנִים. וְהֵאֲתָנִים מִסְדֵי אֶרֶץ,
אֵלֶּה הֵם שְׁלֵשָׁה אַחֲרוֹנִים, לְמַטָּה מֵהֶם, שְׁנֵי עֲמוּדֵי
הַבַּיִת וְאֶחָד שְׂמֹחַת הַבַּיִת, וְאֵלֶּה נִקְרָאוּ מִסְדֵי
אֶרֶץ. אֲתָנִים הֵם, וְהֵאֲתָנִים נִקְרָאוּ.

זָקֵן וְזָקוּ, הָרִי יָדַעְתָּ, מִי שְׁעוֹרֵךְ קָרַב, אִם לֹא יוֹדַע
 לְהִשָּׁמֵר, לֹא יִנְצַח בַּקְּרִבּוֹת. צָרִיךְ לְהַכּוֹת
 בְּיָדוֹ וּלְהִשָּׁמֵר בְּרַעְיוֹנּוֹ, מֵה שְׂיִהְיֶה אַחֵר חָשׁוּב,
 שְׂיִהְיֶה הוּא חָשׁוּב, וַיֵּד יָמִין מְזַמְּנֵת תָּמִיד לְהַכּוֹת.
 וּמַחְשְׁבוֹתָיו וַיֵּד שְׂמֵאלִית וְיָמִינִים תָּמִיד לְקַבֵּל
 וּלְהִשָּׁמֵר, וַיָּמִין חֶבֶל.

עֲבָשׁוּ אָמַרְתָּ וְהָאֵתָנִים. אֵיתָנִים הֵם לְמִטָּה,
 וְהָרִים לְמַעְלָה. הַשָּׁמֵר זָקֵן, שְׁהָרִי רַעְיוֹן
 אַחֵר כְּנִגְדָּה, שְׂפָתוֹב (שם פט) מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחִי.
 וְזֵהוּ אֲבָרְתָם הַזָּקֵן, וְנִקְרָא אֵיתָן. וְאִם אֲבָרְתָם הוּא
 אֵיתָן, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב נִקְרָאוּ אֵיתָנִים. קוּם זָקֵן, שְׁהָרִי
 יָדַעְתָּ רַעְיוֹן זֶה הָיָה מִכָּה אֶת רַעְיוֹנָךְ.

וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֵיתָן מוֹשְׁבֵךְ וְשִׁים בְּסִלַּע קִנְדָּה
 (במדבר כד). אֵיתָן - זֶה בִּקְרָ שָׁל אֲבָרְתָם, וְהֵינּוּ
 (בראשית מד) הַבִּקְרָ אֹר. זֶה הָעַמּוּד שְׁכָל הָעוֹלָם עוֹמֵד
 עָלָיו, וְאֵת אֹרּוֹ יֵרֵשׁ מֵאֲבָרְתָם. נִקְרָא נָהָר הַיּוֹצֵא
 מֵעֶדֶן. אִי זָקֵן וְזָקוּ, הָיָה רַעְיוֹן אַחֵר כְּנִגְדָּה, וְלֹא

יִדְעַתָּה לְהַשְׁמֵר אֵיךְ עוֹרְכִים קָרַב. וְקֹנֵי אֵיפֶה הִכָּח
שָׁלֶךְ? וְדַאי לֹא לְגַבּוֹרִים הַמְּלַחֵמָה.

כָּתוּב מִשְׁכִּיל לְאִיתָן הָאֲזָרְחִי, וְכָתוּב מִשְׁכִּיל
לְדוֹד. זֶה נִהַר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא תְּרַגְּמָן
לְדוֹד לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵאוֹתָם דְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים
הָעֲלִיּוֹנִים. אִם מִשְׁכִּיל הוּא נִהַר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, אִז
אִיתָן הָאֲזָרְחִי אֲבָרְהָם הוּא לְמַעַלָּה וְדַאי. זֶה
יִדְעַתִּי. וְאִף עַל גַּב שְׂאֵנֵי וְקֹנֵי עַל רַעֲיוֹן זֶה אֲנִי
מוֹחָה. אִיתָן הָאֲזָרְחִי הֵם שְׂתֵי דְרָגוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
בְּקַר אֹר. אֹר זֶה אֲבָרְהָם. בְּקַר זֶה נִהַר. אִף בְּךָ
אִיתָן הָאֲזָרְחִי. אֲזָרְחִי הוּא אֲבָרְהָם. אִיתָן, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר, זֶה אוֹתוֹ נִהַר שֶׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן.

עֲבָשׁוּ, וְקֹנֵי קוּם עֲמַד עַל מְרַכְבֵּיתָהּ, שֶׁעֲבָשׁוּ תַּפְּל
וְלֹא תוּכַל לְקוּם. הֲרֵי שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ בָּא
בְּכַחוֹתָיו וּמְרַכְבוֹתָיו וּגְבָרָיו וּפְרָשָׁיו וּבָא בְּגִבְדָּה.
קוּם צֵא מִן הַשָּׂדֶה, שֶׁלֹּא יִמָּצֵא אוֹתָךְ שָׁם. כָּתוּב
(מַלְכִים א ח) וַיִּקְהָלוּ אֶל הַמְּלֶךְ שְׁלֵמָה כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל
בְּיַרְחַ הָאֲתָנִים בְּחַג וְגו'. יָרַח שֶׁנּוֹלְדוּ בוֹ הָאִיתָנִים,

וְמִי הֵם? הָאֲבוֹת, וְהֵם אֵיתָנִי הָעוֹלָם, וַיֵּרַח זֶה הוּא
הַיְשָׁרִי. שְׂאֵלָפָא בֵּיתָא חוּזַר לְמַפְרַע מִמִּטָּה לְמַעְלָה.

וְעוֹד מְדַבְּרִיהּ, נָאֵה שְׂתַצֵּא מִן הַשְּׁדָה וְלֹא תַמְצֵא
שָׁם. אֱלוֹ פְתוּב מִשְׁכִּיל אֵיתָן הָאֲזָרְחִי - אִז
כְּמוֹ שְׂאֵמְרָתָּ. אֲבָל עֲכָשׁוּ שְׂכַתוּב מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן
הָאֲזָרְחִי, הַקָּרַב שְׁלָדָּ אֵינּוּ כְלוּם, וְתַצֵּא מִן הַשְּׁדָה
בְּעַל בְּרַחֲךָ וְלֹא תִתְרָאֵה שָׁם.

אִי זָקוּ, עֲנִי מִסְכּוֹ, אֵיךְ תַצֵּא? אִם כָּהּ, יִנְצָחוּ
אוֹתְךָ וְתִבְרַח מִן הַשְּׁדָה, כָּל כְּנִי הָעוֹלָם יִרְדְּפוּ
אֲחֵרִיהּ, וְאִין לָךְ פְּנִים לְהִרְאוֹת לְפָנֵי אִישׁ
לְעוֹלָמִים. כָּאֵן נִשְׁבַּע אֲנִי שְׁלֵא אֵיצֵא מִהַשְּׁדָה,
וְכָאֵן אֲרָאֵה פְּנִים בְּפְנִים בְּשִׁלְמָה הַמְלָךְ, וְכָל אִישׁ
יִשְׂרָאֵל, וְהַגְּבָרִים וְהַפְּרָשִׁים וְהַמְרַכְּבוֹת שְׁלוֹ.
הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא יִסְיַע לָךְ, זָקוּ, שְׁחֵרִי אֶתְּחַ עֵינֵךְ
כַּת. קוּם זָקוּ, הַתְּגַבֵּר בְּכַחֲךָ וְהַתְּחַזֵּק, שְׁעַד הַיּוֹם
תְּהִיָה תְּהִיתָ גְבוּר חֲזוֹק בְּגַבְרִים.

פְּתַח וְאָמַר, מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחִי. אֱלוֹ פְתוּב
מִשְׁכִּיל לְדוֹד - אִז כְּמוֹ שְׂאֵמְרָתָּ, אֲבָל

מִשְׁכִּיל לְאִיתָן כְּתוּב. יֵשׁ מִשְׁכִּיל וְיֵשׁ מִשְׁכִּיל. יֵשׁ
מִשְׁכִּיל לְמַעְלָה וְיֵשׁ מִשְׁכִּיל לְמַטָּה. מִשְׁכִּיל לְאִיתָן,
בְּזִמְן שְׁאוֹתוֹ אִישׁ (נְהַר) עוֹמֵד בְּתִשׁוּקָה, כֹּל

הָאֵיבָרִים שְׂמֵחִים וּמְתַחַבְרִים עִמּוֹ. וְאִם הוּא ^(דף קי ע"ב)
עוֹלָה, עַד שְׁתַּמַּח הָעֲלִיּוֹן מִתַּפִּיחַ אֵלָיו וְשַׂמַּח
בְּנִגְדּוֹ. וְאִזּוֹ מִשְׁכִּיל לְאִיתָן הָאֲזָרְחִי, מִשְׁכִּיל אוֹתוֹ
וּמוֹדִיעַ לוֹ עַל יְדֵי אֲבָרָהֶם (עַל יְדֵי שֶׁל אֲבָרָהֶם) אוֹתְבוּ כֹּל
מֵה שְׁצָרִיךְ, וְאוֹתוֹ מִתְּעֲלִיּוֹן מִשְׁכִּיל לְאִיתָן.
וּבְשִׁדּוֹד הַמֶּלֶךְ נִתְקַן בְּתִשׁוּקָה אֵלָיו, הוּא מִשְׁכִּיל
לְדוֹד, כְּמוֹ שֶׁתִּיחַ הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן מִשְׁכִּיל אוֹתוֹ. וְלִבְנֵי
יֵשׁ מִשְׁכִּיל וְיֵשׁ מִשְׁכִּיל. (יֵשׁ מִשְׁכִּיל).

בְּיֶרַח הָאֲתָנִים, שְׁנוֹלְדוֹ הָאִיתָנִים בְּיֶרַח תְּוֹה.
תְּבִנֵּן לְמַטָּה הוּא כְּמוֹ שְׁלְמַעְלָה, וְנוֹלְדוֹ
בוֹ הָרִים וְאִיתָנִים. הָרִים נִסְתָּרִים. אֲתָנִים - יֶרֶבִים
תְּזוֹקוֹת כְּנִחְשָׁת, וְאוֹתוֹ הָאִיתָן בִּינֵיהֶם.

קוּם זְקוּן, תִּפְּחָה לְכֹל הַצְּדָדִים. בְּשַׁעַת שְׁעָלָה מִשָּׁה
לְקַבֵּל תּוֹרָה, מִסֵּר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׁבָעִים מִפְּתֻחוֹת שֶׁל תּוֹרָה. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְחַמְשִׁים

(לשמים) ותשעה, הִיָּה מִפְתַּח אֶחָד גָּנוּז וְנִסְתָּר, שְׁלֹא
הָיָה מוֹסֵר לוֹ. הִתְחַנַּן לְפָנָיו. אָמַר לוֹ: מִשָּׁה, כָּל
הַמִּפְתָּחוֹת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחִתּוֹנִים תְּלוּיִים בַּמִּפְתָּח
הַזֶּה. אָמַר לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָם, מַה שָּׁמוֹ? אָמַר לוֹ:
אֵיתָן. וְכֹל אוֹתָם אֵיתָנִים תְּלוּיִים בּוֹ, וְכוּ עוֹמְדִים
מִחוּץ לַגּוֹף, שְׁתוֹרָה שְׂבֻכָתָב הוּא, מוֹדִיעַ לוֹ
וּמְשַׁבֵּיל אוֹתוֹ, הוּא עֶקֶר וְהַמִּפְתָּח שֶׁל תּוֹרָה
שְׂבֻכָתָב.

וּכְשֶׁנִּתְקַנְּהָ תּוֹרָה שְׂבֻעַל פֶּה אֱלֹוֹ, עֶקֶר הַהֵיכָל
הוּא הַמִּפְתָּח שְׁלֵחַ (אֱלֹוֹ), וְדַאי שְׁאוֹ
מִשְׁבִּיל לְדוֹד. וּמִתּוֹךְ שִׁירְשָׁה תּוֹרָה שְׂבֻעַל פֶּה (אֱלֹוֹ)
אוֹתִיּוֹת לְמַפְרֵעַ. וְעַל זֶה הוּא נִקְרָא תְּשֻׁרִי, הוּא
תְּשֻׁרִי, אֲבָל מִשּׁוֹם שֶׁהוּא סוֹד הַשֵּׁם תְּקִדּוֹשׁ, חֲתוּם
בּוֹ תְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹת שֶׁל שָׁמוֹ י'. בַּמְּוִבָּח
חֲתוּם בּוֹ ה', תְּרֻשֶׁת עַד תְּצִי הַמְּוִבָּח. כָּאֵה דְבוּרָה
וְחֲתָמָה בּוֹ ו', וְהֵינּוּ מַה שְׂבֻכָתוֹב (שׁוֹפְטִים ה) וְתִשְׁר
דְבוּרָה. וּבְמָקוֹם הַזֶּה הַחֲתוּם שֶׁל הַשֵּׁם תְּקִדּוֹשׁ
שְׂחָתָם בּוֹ.

וְאוֹתוֹ הַמִּפְתִּיחַ, כְּשִׁפּוֹתֶיךָ בַּתּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה,
צָרִיכִים לְהוֹדִיעַ לוֹ, וְזוֹהוּ תַּנְיָא, אֵיִתְּנָן
מוֹשְׁבֵיךָ, בְּרִיתָא מִחוּץ לַגּוֹף. אֵיִתְּנִים הֵם תַּנְיָאִים,
עֲמוּדִים תּוֹמְכִים מִחוּץ לַגּוֹף. עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהוֹדִיעַ
דְּבָר, בְּזִמְנֵי שְׂאֵלָה לְתוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב נִקְרְאִים אֵיִתְּנִים
- לְתוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה נִקְרְאִים תַּנְיָאִים. אֵיִתְּנָן אֶל
הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב. תַּנְיָא אֶל הַתּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה,
וְהַכֹּל כְּרֵאוּי.

חֲבֵרִים, הֲרִינִי בַּשְּׂדֵה. שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבוּרִים
הַחֲזוּקִים שָׁלוּ יָבֵא וַיִּמְצָא זְקֵן אֶחָד עֲיִף
בְּכַחוֹ, תּוֹק גְּבוּר, מְנַצֵּחַ קְרִבּוֹת. הֲרִינִי יוֹדֵעַ שֶׁיָּבֵא,
וְעוֹמֵד אַחַר סֵלַע הַשְּׂדֵה וְהוּא מְשַׁנֵּית בִּי וְאִיךְ
גְּבוּרָתִי עוֹמְדָת בַּשְּׂדֵה, לְבַדּוֹ מְשַׁנֵּית, שֶׁהוּא אִישׁ
שָׁלוֹם, בַּעַל הַשָּׁלוֹם, וְהוֹלֵךְ לוֹ. עֲבָשׁוּ, זְקֵן, גְּבוּרָתְךָ
עָלֶיךָ, וְאַתָּה לְבַד בַּשְּׂדֵה, שׁוֹב לְמִקוּמְךָ וְתִתֵּר כְּלִי
וַיִּנְדֵּךְ מֵעָלֶיךָ. (כְּמִי שִׁינְיָא מִן הַשְּׂדֵה).

שְׁמָעוּ הָרִים אֶת רִיב ה' וְהֵאֲתַנִּים מִסְדֵי אֶרֶץ (מיכה
1). שְׁמָעוּ הָרִים, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. וְהֵאֲתַנִּים

מסדי ארץ, מסדי ארץ ודאי, שחרי ממנו נוזנית,
ומהם מקבלת כל יום, והם מסדי ארץ.

כי ריב לה' עם עמו. מי הוא זה שיכול לקום
בריב של הקדוש ברוך הוא (כל שבו) בישראל?
ועל זה אמר לאלה, שמעו הרים את ריב ה' - והו
ריב אחד. קום ריב את ההרים - זה ריב שני.
שמנצח בהם הקדוש ברוך הוא כל הריבות הללו
לישראל, וכל אותם תוכחות, כלם באב המוכיח
את בנו, ורחי פרשוה.

ביעקב כתוב בשעה שרצה לנצח עמו, מה
כתוב? (הושע יב) וריב לה' עם יהודה
ולפקד על יעקב. מהו הריב? בכתוב, בפטן עקב
את אחיו. על דבר זה באה תוכחה, וכל אותם
ריבות. וכי לא דבר גדול הוא, בפטן עקב את
אחיו וגו'? זה אינו דבר קטן מה שעשה בפטן. וכי
רמאות עשה בפטן? כן, ודאי.

ס"א

(וְהָרִי נֹאמֵר) (אָבֵל) שְׁבִבְלֵ דְרָחָה יַעֲקֹב אֶת עֵשָׂו אָחִיו, בְּרִי
 שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּלָל. עֵשָׂו לֹא הִתְרַעַם אֲלֵא
 מֵאֶחָד שָׁהֵם שְׁנַיִם, שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית כו) וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה
 פְּעַמִּים. פְּעַמִּים הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב), מַה זֶה "זֶה"?
 אֲלֵא אֶחָד שָׁהֲקִישׁ לְשְׁנַיִם, אֶחָד שְׁיִצֵּא לְשְׁנַיִם,
 וּמַהוּ? בְּכֻרְתִּי. שְׁהִתְהַפְּכוּ הָאֹתִיּוֹת וְנִהְיֶה בְּרֻכְתִּי.
 זֶה פְּעַמִּים - אֶחָד שְׁהַקֵּשׁ לְשְׁנַיִם.

וְלֹא יָדַע עֵשָׂו מַה שְׁעָשָׂה לוֹ בְּכַמְּוֵן, אָבֵל הַשָּׂר
 הַמְּמַנֶּה שְׁלוֹ הָיָה יוֹדַע, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 רִגַּשׁ אֶת הַשָּׁמַיִם וְחִילִיָּהֶם לְקוֹל הַזֶּה, שְׁהָרִי בְּרָכָה
 וּבְכוּרָה לֹא תִבַע הַמְּמַנֶּה שְׁלוֹ, וְלֹא אָמַר. שְׁהָרִי
 בְּרָכָה הָיָה לוֹ לְתִבַע וְלֹא תִבַע. אָחִיו הָרִי וְדַאי
 שְׁתִּבַע, שְׁפָתוֹב (יִשְׁעִיה נח) וּמִכְשָׁרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם, וְלֹא
 רָצָה יַעֲקֹב לָתֵת לוֹ לְאָבֵל, עַד שֶׁנִּטַּל מִמֶּנּוּ אֶת
 בְּכוּרְתּוֹ.

אִיזוֹ בְּכוּרָה נִטַּל מִמֶּנּוּ? הַבְּכוּרָה שְׁלִמְעָלָה
 וְלִמְטָה. בְּכֻרָה חָסֵר ו'. אִזּוֹ הוּא עַקֵּב אֶת

אָחיו. וְדַאי שְׁעָשָׂה אוֹתוֹ עֲקֵב וְזָרַק אוֹתוֹ לְאַחֹר.
 אֵיזָה אַחֹר? שְׁהַקְרִים אוֹתוֹ, שְׂיַצֵּא בְּרֵאשׁוֹנָה
 לְעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, טַל אֶתָּה אֶת
 הָעוֹלָם הַזֶּה בַּתְּחִלָּה, וְאַנִּי אַחֲרָיִךְ.

בֵּא וּרְאֵה מַה פָּתוּב, וְאַחֲרֵי כֵן יֵצֵא אָחיו וְיֵדוּ
 אַחֲוֹת בְּעֲקֵב עֵשָׂו. מַה זֶה בְּעֲקֵב עֵשָׂו? וְכִי
 יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׁתִּיחַ אוֹתוֹ אֶת יָדוֹ בְּרִגְלוֹ? לֹא
 כֵּן. אֲלֹא יָדוֹ אוֹחֲוֹת בְּמִי שֶׁהוּא הָיָה עֲקֵב. וּמִיָּהוּ?
 עֵשָׂו, שְׁתֵּרֵי עֵשָׂו נִקְרָא עֲקֵב מִשְׁעָה שְׁעֵקֵב אֶת
 אָחיו, וּמִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם קוֹרָא לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עֲקֵב, שְׁכַתוּב הוּא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפְנֵנוּ
 עֲקֵב. אֶתָּה שֶׁנִּקְרָא עֲקֵב תִּשׁוּפְנֵנוּ בַּתְּחִלָּה, וְלְבַסּוּף
 הוּא שְׂיִמְחָה אֶת רֹאשְׁךָ מֵעֲלֶיךָ. וּמִיָּהוּ? סַמָּא"ל,
 שֶׁהוּא רֹאשׁ שֶׁל הַנְּחָשׁ שְׂמִמָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְעַל זֶה בְּכַתּוּב עֲקֵב אֶת אָחיו, שָׁם עָלָיו לְקִיּוֹת
 עֲקֵב, וְנִטַּל עֵשָׂו אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בַּהֲתַחֲלָה.
 וְזֶה סוּד הַכְּתוּב וְאַלְהַ הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכּוּ בְּאֶרֶץ
 אֲדוּם לְפָנַי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ הַסּוּד

שָׁאֵמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, (משלי ב) נִחַלָה מִבְּהִלָּת
בְּרֵאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תִבְרָךְ, בְּסוֹף הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה (הושע יב) בִּפְטָן עֵקֶב אֶת אֲחִיו וּבֵאוּנוּ שָׂרָה
אֶת אֱלֹהִים. מַה זֶה וּבֵאוּנוּ? כִּי אָמְרוּ, בְּכַח
וְהַתְקוֹף שָׁלוֹ נָאֵת. אֲבָל לֹא כִּי. בְּרוּר הַדְּבָר -
שְׂיַעֲקֹב הָיָה דְיוֹקָן עֲלִיּוֹן וְנוֹף קְדוֹשׁ, שְׂאִין גּוֹף
מִיּוֹם שֶׁהָיָה אָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּמוֹ הַנוֹף שֶׁל יַעֲקֹב.
וְיָפִיו שֶׁל אָדָם, מִמָּשׁ אוֹתוֹ הִיפִי הָיָה לְיַעֲקֹב.
וְדְיוֹקָן שֶׁל יַעֲקֹב, דְיוֹקָן שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן מִמָּשׁ.

אָדָם הָרֵאשׁוֹן, בְּשַׁעַה שֶׁבָּא הַנְּחָשׁ וְהַתְּפִתָּה עַל
יָדוֹ, יָבֵל לוֹ הַנְּחָשׁ. מַה הַטַּעַם? כִּי לֹא הָיָה
כַּח לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְעַד עַכְשָׁיו לֹא נוֹלַד מִי שֶׁהָיָה
הַכַּח שָׁלוֹ. וּמִיָּהוּ תִקְפוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן? זֶה אֵשֶׁת,
שֶׁהָיָה בְּדְיוֹקָן שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן מִמָּשׁ, שְׂכַתוֹב
(בראשית ה) וַיּוֹלַד בְּדַמוֹתָיו כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
אֵשֶׁת. מַה זֶה בְּדַמוֹתָיו כְּצִלְמוֹ? שֶׁהָיָה מְהוּל. וּכְשֶׁבָּא
הַמְּמַנָּה שֶׁל עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב, כְּבָר נוֹלַד תִּקְפוֹ שֶׁל

יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹסֵף, וְזֶהוּ וּבְאוּנוּ שָׂרָה אֶת אֱלֹהִים.

(עד כאן מצאתי).

הַקּוֹל הַזֶּה שֶׁל הָאִשָּׁה שְׂיִכּוֹל קוֹל הַנְּחֹשׁ לְהֵאָחֹז

בָּהּ כְּמוֹ כָּלֵב בְּכַלְבָּהּ, מַה הוּא?

אֵלֶּא בֵּא וּרְאֵה שְׂאִין בְּכָל קוֹלוֹת הַנְּשִׁים שֶׁל

הָעוֹלָם שְׂיִכּוֹל קוֹל הַנְּחֹשׁ לְהִדְבֵק בּוֹ וּלְהֵאָחֹז בּוֹ

וּלְהַשְׁתַּתֵּף בּוֹ. אֵלֶּא שְׁתֵּי נָשִׁים הֵן שְׂיִכּוֹל קוֹל

הַנְּחֹשׁ לְהֵאָחֹז בָּהֶן - אַחַת זֹו שְׂלֵא שׁוֹמְרַת טְמֵאֹת

נְדָה וַיְמִי לְבוֹנָה פְּרֵאוֹי, אוֹ שְׂמִקְדִּימָה יוֹם אַחַד

לְטַבֵּל, וְאַחַת זֹו אִשָּׁה שְׂמֵאֲחָרַת לְבַעֲלָהּ אֶת

עוֹנָתָהּ לַעֲשׂוֹת צַעַר לְבַעֲלָהּ, פְּרֵט אִם אֵינּוּ מִקְפִּיד

וְלֹא מִשְׁנִיחַ עַל זֶה.

וְאֵלוֹ הֵן שְׁתֵּי נָשִׁים. שְׁתֵּי כְּמוֹ שְׂהַקְדִּימוֹ, כִּד הֵן

מִתְאַחֲרוֹת לְקוֹל הַנְּחֹשׁ, עַד שְׁנִדְבֵק קוֹל

בְּקוֹל, וְכְמוֹ שְׂמֵת־אֲחֵרוֹת לַעֲשׂוֹת צַעַר לְבַעֲלָהּ

(בְּעִבְרִית) בְּעֵפוֹב מְצוּהָ, כִּד מִקְדִּים קוֹל הַנְּחֹשׁ

לְהִדְבֵק בְּקוֹל אוֹתָהּ הָאִשָּׁה. וְאֵלוֹ הֵן שְׁתֵּי נָשִׁים

שְׁקוּל הַנְּחָשׁ אוֹחוֹ בְּקוּל שְׁלֵהֵן כְּמוֹ כָּלֵב כְּכֹלְבָה,
טְמֵאָה אַחַר טְמֵאָה, מִיֵּן אַחַר מִיֵּנוּ.

וְאִם תֹּאמַר, מָה אֲכַפֵּת לָנוּ אִם אוֹחוֹ קוּל בְּקוּל
וְאִם לֹא אוֹחוֹ? אוֹי שְׂכָד מִתְאַפְּדִים בְּנֵי
הָעוֹלָם בְּלִי דַעַת. הַקּוּל הַזֶּה שֶׁל הָאִשָּׁה,
בְּשִׂמְתֵּעֲרֵב וּמִשְׂתֵּתֵף יַחַד עִם קוּל הַנְּחָשׁ, בְּשָׁעָה
שֶׁהָרָשָׁעָה וּמְרַשָּׁעַת יוֹצֵאת מִתּוֹךְ (הָאִיפָה) וּמְשׁוֹטְטֵת
בְּעוֹלָם, אִם הִיא פּוֹנֵשֶׁת בְּאוֹתָם שְׁנֵי קוּלוֹת, קוּל
הַנְּחָשׁ וְקוּל הָאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה מִתְחַמֶּמֶת בָּהֶם וְהֵם
בָּהּ, וְכִיּוֹן (שְׂמֵת־חַמָּמִים נַעֲשִׂים רוּחַ וְהוֹלְכִים עִמָּה), שְׂמֵת־חַמָּמֶת
נַעֲשִׂים רוּחַ, וּמִתְנַשֵּׂם עִמָּה, עַד שְׂמֵשׁוֹטְטֵת
וְנִכְנָסֶת לְמַעֵי אוֹתָהּ הָאִשָּׁה.

וְהַתִּינּוֹק הַזֶּה שִׁיּוֹלְדֵת, בְּשִׂבְאָה אוֹתָהּ רְשָׁעִית
(לִילִי"ת), פּוֹקֶדֶת אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהוּא
חֲבוּר רַע, קוּל הַנְּחָשׁ שְׂמֵכ־שֶׁשׁ בָּהּ, וְהוּא צוֹחֵק
בְּתִינּוֹק, עַד שִׂבְאָה אוֹתָהּ הָרְשָׁעִית (לִילִי"ת) כְּמוֹ
אִשָּׁה שֶׁפּוֹקֶדֶת בֵּן לְאִשָּׁה אַחֲרָת, וּמְפַטְפֵּט לּוֹ
וְצוֹחֵקֶת לּוֹ בְּפִטְפוּט עַד שֶׁתֵּבֵא אָמוֹ. כִּד עוֹשָׂה

אוֹתָהּ הָרוּחַ. וּפְעָמִים רַבּוֹת שֶׁהוּא שְׁלִיחַ שֶׁל אוֹתָהּ
הִרְשָׁעִית, וְהוֹרְגָת אוֹתוֹ. וְהוּ שְׁכָתוּב (קהלת ד) וּמִיֵּד
עֲשִׂקִיהֶם כַּח, וְלֹא ^(דף קיא ע"ב) כָּמוֹ שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים,
אֲלֹא אוֹתוֹ כַּח שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ. וְעַל זֶה פְּעָמִים
כָּתוּב בַּפְּסוּק הַזֶּה וְאִין לָהֶם מְנַחֵם - אַחַד מְלִילִית
הִרְשָׁעָה, וְאַחַד מֵאוֹתָהּ הָרוּחַ.

אִי סָבֵא, עֲתָה יֵשׁ לָךְ רַחֲמִים, וְאַתָּה מְדַבֵּר כְּמִי
שֶׁלֹּא רָאָה אֵלָיו הַיּוֹצֵאִים לְקָרְב, הֲרִי בְּלֵם
בְּשִׁלּוֹם עִמָּךְ. עֲתָה מִכָּאן וּלְהֵלָאָה לֹא אֶפְשַׁט
מֵעַלִי כְּלִי הַקָּרֵב בַּעֲבוּר שְׁאוּזְכִיר שְׁמִי.

אוֹתוֹ חֲטָאת רַבִּין עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח כְּמוֹ כָּלֵב.
בְּזִמְנ שֶׁהַקּוֹל הֵאֱחָרוֹן שְׁנוֹתְנָת הָאִשָּׁה
יוֹצֵא, הוּא מְדַלֵּג מֵעַל הַפֶּתַח וְעוֹבֵר מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ
אַחֲרֶיהָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹלַח מִפֶּתַח אַחַד שְׁלוֹ, וְהַקּוֹל פּוֹרֵחַ, וְהַמִּפְתָּח
בָּא, וְהַנְּחָשׁ הוֹלֵךְ אַחַר הַקּוֹל שֶׁהוּא יוֹצֵא לְעוֹלָם,
וְעַד הָחָר שְׁכַבְּטָן הוֹלֵךְ וּמְכַשְׁפֵּשׁ, עַד הַזִּמְנ
שֶׁמִּתְנַקֵּית מֵאוֹתָהּ תְּוַחֲמָה שֶׁל נְשִׁיכוֹת הַנְּחָשׁ

הָרַע. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַבֵּב סְבוּבִים וְעוֹשֶׂה
מַעֲשִׂים בְּרָאוּי.

וְכָל זֶה מְשׁוּם שְׂאוֹתָהּ הַכְּטֵן נִדְחָתָה. הֲרִי וְדַאי
שְׁנִדְחָה מֵאוֹתָהּ הַכְּטֵן, וְאִין לֹא חֶלְקָה, וְנִדְחָה
מִהַכְּטֵן שְׁלִמְטָה שֶׁל שְׂאָר נְשׁוֹת הָעוֹלָם. שְׂאֵף עַל
גַּב שְׁעוֹשֶׂה צַעַר, לֹא נִתְּנָת לֹא רְשׁוֹת לְשִׁלְטַת בָּהֶם.
וְאִיזוּ כְּטֵן נִתְּנָת לֹא וְשׁוֹלְט עָלֶיהָ? אוֹתָהּ הַכְּטֵן שֶׁל
הַסּוֹטָה, שְׂכָתוּב (במדבר ה) וְצָבְתָה כְּטָנָה. מְשׁוּם
שְׂכָכְטֵן הוּא עוֹשֶׂה בָּהּ נְקָמוֹת בְּרָצוֹנוֹ, וְהַכְּטֵן הוּא
הִיא שְׁלוֹ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לֹא בְּשִׁבִיל שְׁלֵא
יִדְחָה מִהַכָּל. עֲכָשׁוּ, אֲהוּבִים שְׁלִי, הַקְשִׁיבוּ. לֹא
רְאִיתִי אֶתְכֶם וְדַבַּרְתִּי עִמָּכֶם, (קהלת א) כָּל הַדְּבָרִים
יִגְעִים, לֹא יָכוֹל אִישׁ לְדַבֵּר, אֲפֹלוּ דְבָרֵי הַתּוֹרָה
הֵם יִגְעִים.

כְּתוּב (בראשית לה) וַיִּזְתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶק אִישׁ
עָמוֹ, וְכָתוּב וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לֹא וַיִּגַּע בְּכַף
יָרְכוֹ. וְאוֹתָהּ יָרַךְ שְׁחֲרוּיָת מִיַּעֲקֹב. וְאוֹתָהּ תִּיָּרַךְ
בְּחִלְשָׁתָה עַד שְׂבֵא שְׁמוּאֵל. מַה זֶה בְּחִלְשָׁה? שְׁלֵא

מִשֶׁךְ נְבוּאָה. כְּשָׂבָא שְׁמוּאֵל, נָטַל אוֹתָהּ יֵרֶךְ
וְהַעֲלָה אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם וְחִטָּף אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ,
וּמֵאוֹתוֹ זְמַן הָעֵבְרָה מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיָה לוֹ חֶלֶק
בְּקִדְשָׁה כָּלֵל.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא קִפַּח וְלֹא דָחָה אוֹתוֹ מִן
הַכֵּל, מִשּׁוֹם שְׁשִׁמוּאֵל נָטַל אֶת הַיֵּרֶךְ
שָׁלוֹ, אֵלֶּא נָתַן לוֹ חֶלֶק אַחֵר, וּמֵהוּ? נָתַן לוֹ אוֹתָהּ
יֵרֶךְ וּבִטָּן שֶׁל הַסּוּטָה הַמּוֹרֶת אוֹתָהּ יֵרֶךְ וּבִטָּן
שֶׁהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן אֶת שְׁנֵיהֶם נָתַן לוֹ הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת הַמְּקוֹם הַקְדוּשׁ פָּנּוּי מְכַל טְמֵאָה.

וְלִנְפֹל יֵרֶךְ. מַה זֶה וְלִנְפֹל? וְנִפְלָה יֵרֶכָה הָיָה
צָרִיךְ לְהִיּוֹת! וְלִצְבוֹת, וְצִבְתָּה הָיָה צָרִיךְ
לְהִיּוֹת! אֵלֶּא כְּמִי שְׁזוֹרֵק עֵצִים לְכָלֵב וְאוֹמֵר לוֹ:
טַל אֶת זֶה לְחֶלְקֶךָ. וּמֵהַכֵּל לֹא הִרַע לְפָנָיו אֵלֶּא
שְׁגוּלוֹ (שְׁהוּצִיאוּ) מִמֶּנּוּ יֵרֶךְ, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא יָנַע וְהִתְעַיֵּף
עָלֶיהָ וְהִרְוִיחַ אוֹתָהּ וְהוּצִיאוּ אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. וְלָכֵן
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִפִּיל לוֹ אֶת הָעֵצִים הַזֵּזוֹ שֶׁל

הַסּוֹטָה וְהוֹצִיא אוֹתוֹ לוֹ, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, וּבָזָה הוּא
רְוָה וְשָׂמַח.

כָּל אוֹתָן הַמְרַבּוֹת וְהַסִּיּוּעַ שֶׁלוֹ תָּמִיד רוֹצִים
יָרֶךְ, וְהוֹלְכִים בְּתִשׁוּקָה אַחֲרֶיהָ, וּמִשׁוֹם כָּךְ
הַמְרַבִּים שֶׁל הַרְבָּנִים עֵינֵימָם, וְזֶה מִן זֶה. שֶׁכָּל
הַתִּשׁוּקָה שֶׁלָּהֶם אַחַר הַיָּרֶךְ הִיא, וְכָל שֶׁכֵּן יָרֶךְ שֶׁל
חֲכָמִים, וְכָל דָּבָר חוּזֵר לְמָקוֹמוֹ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לֹא גוֹרֵעַ כְּלוּם מִכָּל מַה שְׂצָרֶיהָ, וְלֹא רוֹצֵה
שִׁיתְקַרֵּב לְקַדְשָׁהּ חוּץ מֵעַמּוֹ וּגְדוּלוֹ, חֶלְקוֹ וְנִחְלָתוֹ.
כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה, כָּךְ עוֹשִׂים
יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וְכָךְ צָרֶיהָ לַעֲשׂוֹת. וְכָךְ שְׂנִינּוּ, אֲסוּר
לְיִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד תּוֹרָה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת,
שֶׁכֶּתוּב (תהלים קמז) מִגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב וְגו', לֹא עָשָׂה
בֵּן לְכָל גּוֹי וְגו'.

וְלִכֵּן דָּחָה אוֹתוֹ יַעֲקֹב וּדְחָה אוֹתוֹ שְׂמוּאֵל, שֶׁלֹּא
יִהְיֶה לוֹ חֶלֶק ^(דף קיב ע"א) בְּקַדְשָׁהּ. וּמִשׁוֹם כָּךְ כָּל
שְׂמִירַת הַשְּׂנֵאָה לְיִשְׂרָאֵל הִיא עַל כָּף. לְכָלֵּב
שֶׁחִטָּף עוֹף טָהוֹר מִהַשּׁוֹק וְהִבִּיא אוֹתוֹ, וְטָרַם

שְׁנַשְׁבֵּר בָּא אִישׁ אֶחָד וְחָטַף אוֹתוֹ מִפְּנֵי, וְאַחַר כֵּן
נָתַן לוֹ עֵצָם בְּגֵרָת אַחַת בְּלִי תוֹעֵלָת.

כֵּן לְשֵׁרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מֵאוֹתָהּ הַכְּטָן,
חָטְפוּ מִפְּנֵי אֶת אוֹתָהּ הַיָּרֵךְ, אַחַר כֵּן נָתַנוּ
לוֹ עֵצָם אַחַת - אוֹתָהּ הַכְּטָן וְאוֹתָהּ הַיָּרֵךְ שֶׁל
הַסּוֹטָה, וְלֹא אַחַר. זֶה הָעֵצָם שֶׁנָּתַנוּ לְחֶלְקוֹ וְלַגּוֹרְלוֹ
וְעָרְבָה לוֹ. וּמִשּׁוֹם כֵּן כָּל דִּינֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הֵם דִּינֵי אֱמֶת, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁנִיחִים
לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְכֹלם בְּדָרֵךְ אֱמֶת. הִיא הַסְּטָתָה
אֶת עֲצָמָה מִבְּעֵלָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב) הַעֲזֹבֵת
אֶלּוֹף נְעוּרֶיהָ וְגו'. אִם כֵּן הָאִשָּׁה כְּגוֹן שֶׁלָּהּ בְּאֶרֶץ.

בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁמוֹצֵא חֵבֵר כְּמוֹתוֹ שֶׁעוֹשֶׂה
כְּמַעֲשָׂיו בְּעוֹלָם, אוֹהֵב אוֹתוֹ וְנִדְבֵק עִמּוֹ
וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ טוֹב. אֲבָל הַצַּד הָאֲחֵר לֹא כֵּן; כִּיּוֹן
שֶׁמוֹצֵא מִי שֶׁעוֹב אֶת צַד הַתְּרָשָׁה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְעוֹשֶׂה כְּמַעֲשָׂיו וְנִדְבֵק בּוֹ, אִזּוֹ הוּא
רוֹצֵה לְכַלּוֹתוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִן הָעוֹלָם. הָאִשָּׁה הַזֹּאת
עֲשֵׂתָה כְּמַעֲשָׂיו וְנִדְבְּקָה בּוֹ, רְאֵה מַה הוּא עוֹשֶׂה

בָּהּ - וְצִבְתָּהּ בְּמִנְהָ וְנִפְלָה יִרְכָהּ. וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֵינּוּ בָּהּ; מִי שְׁעוֹזֵב אֶת הַצַּד הָאֲחֵר וְנִדְבָק
 בְּקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אָז אֹהֵב אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ כָּל
 טוֹב שְׂפָעוּלָם. עֲבָשׁוּ, זָקֵן, תִּקְוֵן עֲצָמָהּ, שְׁחֵרֵי
 הַנְּחָשׁ הִלְךְ לוֹ וְרוּצָה לְהִתְנַדְּרוֹת בָּהּ וְלֹא יָכוֹל.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מִה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ
 שִׁיעֵמַל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְכִי לֹא בָּא שְׁלֹמָה
 אֲלָא לְלַמֵּד דְּבַר זֶה? אֵלּוּ אָמַר (וכי מה בא שלמה המלך
 ללמד בדבר זה? ועוד, אלו אמר) בְּעֲמָלוֹ שִׁיעֵמַל - יָפֵת, שְׁחֵרֵי
 נִשְׁאָר עֲמָל שִׁישׁ בּוֹ יִתְרוֹן. אֲלָא כִּיּוֹן שְׂפָתוֹב בְּכָל
 עֲמָלוֹ, חֵרֵי הַכָּלָל שֶׁל הַכָּל - שְׁלֹא נִשְׁאָר כְּלוּם
 שִׁישׁ בּוֹ יִתְרוֹן.

אֲלָא שְׁלֹא לְכָל אָדָם אָמַר שְׁלֹמָה אֶת הַדְּבָר הַזֶּה,
 אֲלָא יֵשׁ אָדָם בְּעוֹלָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל תָּמִיד בְּרַע
 וּלְחָרַע, וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל בְּטוֹב אֲפִלּוּ רָנַע אַחֵר, וְעַל
 זֶה כָּתוּב עֲמָלוֹ וְלֹא כָּתוּב יְגִיעוֹ. עֲמָלוֹ - כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (תהלים ס) יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְּרֵאשׁוֹ. וְלֹא רָאָה עֲמָל
 בְּיִשְׂרָאֵל. יְגִיעוֹ - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם קכח) יְגִיעַ כַּפִּיךְ

כִּי תֹאכַל וְגו'. וְכָתוּב (בראשית לא) וְאֵת יְגִיעַ כַּפֵּי רֹאֵה
 אֱלֹהִים. אֲכַל עֲמֶלוֹ, כָּתוּב (תהלים י) עֲמַל וְכַעַס.
 הַשְׁתַּדְּלוּתוֹ הִיא תְּמִיד לְרַע, וְעַל כֵּן הוּא תַּחַת
 הַשָּׁמַשׁ.

בַּשָּׁעָה שֶׁהָאָדָם הֵיחָ מִשְׁתַּדֵּל בְּרַע, עַל זֶה כָּתוּב
 (איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכְדַּר בְּעַמּוֹ וְגו',
 שְׁתֵּרֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה שְׁלֵא יַעֲשֶׂה
 תּוֹלְדוֹת, שְׁאֵלְמַלְא יַעֲשֶׂה תּוֹלְדוֹת, הֵיחָ מִחֲרִיב
 אֵת הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל
 עֲמָלוֹ. וּמִי שְׁלֵא מִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, גְּדַבֵּק
 בַּצַּד הַזֶּה שֶׁל אָדָם רַע, וְנִכְנָס תַּחַת בְּנִפְיוֹ.

רוֹת אִמְרָה, (רות ג) וּפְרִשְׁתָּ בְּנִפְיָךְ עַל אִמְתְּךָ, כִּדִּי
 לְהִזְדַּוֵּג עִם הַצַּדִּיק, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת,
 וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹרֵם בְּנִפְיוֹ עַל בֶּן אָדָם כִּדִּי
 לְהִתְרַבּוֹת בְּעוֹלָם, וּמִי שְׁלֵא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת
 תּוֹלְדוֹת, בְּנִפּוֹ יָבֵא - בְּנִפּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רַע, שֶׁהוּא
 הוֹלֵךְ עֲרִירִי בְּנִחַשׁ הַזֶּה שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי. בְּנִפּוֹ יֵצֵא -
 כְּמוֹ שְׁנֵת־בְּאֵר, הוּא שְׁלֵא הַשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת,

הָרִי נִתְבָּאֵר כָּל מַה שְּׁצָרֶיךָ. (בא וְרָאָה שְׁנַיִם לְחֹדֶר וְזָמַן בְּדִבְרֵי
הָרֵאשׁוֹנִים).

הָרִיב שְׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָרִי נֹאמֵר, רִיב
- שְׂפָתוֹב (מיכה ו) קוּם רִיב אֶת הַהָרִים. מִי
הֵם? אֵלֶּא אֹתָם הָרִים שְׁלִמְטָה. לָמָּה הָרִיב הָיָה?
מִשׁוּם שְׂבָהָם תְּלוּיִים כָּל הַחֲטָאִים שְׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל
לְאַבְיָהָם שְׂבֻשָׁמִים. מָה הַטַּעַם? כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ
יֹדְעִים שְׂמוֹשׁ שָׁל כָּל הַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים
שְׂבֻשָׁמִים, וְלֹא נֶעְלָם מֵהֶם אִפְלוּ שְׁמוֹ שָׁל אַחַד
מֵהֶם, וְכָל הַשְּׂמוֹשׁ שְׁלָהֶם.

וּבְשָׁנֵי צַדִּיִם הָיוּ טוֹעִים אַחֲרֵיהֶם. אַחַד - שְׁהִיוּ
יֹדְעִים לְמַשְׁךְ אֶת כַּחַם שָׁל הַכּוֹכָבִים
וְהַמְּזוֹלוֹת לְאַרְצָן. וְאַחַד - שְׁהִיוּ יֹדְעִים אִיךְ
לְהַשְׁבִּיעַם בְּכָל מַה שְׁהַצְטַרְכוּ, וְלִכְּזֵן רְצָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בָּהֶם רִיב וְדִין. וְכִיּוֹן שְׂבָהָם יִהְיֶה
רִיב וְדִין, כָּל הַשְּׁלֵשֶׁלֶת נוֹפְלֶת, שְׁהִרִי לֹא תִהְיֶה
בוֹ תוֹעֵלֶת, וּמִשׁוּם כֶּךָ קוּם רִיב וְגו'. וְתִשְׁמַעְנָה
הַנְּבִיעוֹת קוֹלָךְ, (דף קיב ע"ב) מִי הַנְּבִיעוֹת? אֵלֶּה הֵן

האמהות, הדרגות שנקראות בתולדות אחריה וגו',
 ומשום כך ותשמענה הנבעות קולך. שפך היו
 עושים ישראל עד שהשתתפו בדרגות תחתונות.
 בא וראה שיש לחזר, זקן, לדברים ראשונים,
 שפך היו עושים ישראל עד שהשתתפו
 בדרגות התחתונות. תירך שאמרנו, הרבה
 התקיפו את ישראל באותה תירך. מרדכי היה
 מראה לאותו הזמן הרשע את אותה ירך שלו,
 ולכן היה רוגז, דבר שנראה לו, והוא הרגיו אותו
 עמו. ראו החברים מה פתוב - (בראשית כו) ותקח
 רבקה את בגדי עשו בנה הנדל החמדת וגו'.
 בלבוש הללו שלו גזל אותו והוציא אותו מכל
 ברכותיו ומהכבוד.

ומשום כך, העלה שפצאו המרכבות שלו
 לחכמים הוא החפוף שלהם עם בגדי
 רבותינו תמיד לירכים שלהם ולבגדים שלהם.
 ואלו שני הדברים היו של הצד האחר, וכל זה
 משום שגזלו ממנו אותם, ואין להם עלה אלא

לַחֲכָמִים. וּמִשׁוֹם כֶּן הַבְּגָדִים הִלְלוּ שָׁל הַחֲכָמִים
 הֵם מִתְבַּלִּים מִתְחַבּוֹף שְׁלָהֶם, וְהַכְּרָבִים הַכּוֹשְׁלוֹת
 הִלְלוּ זֶה מֵהֶם וְדָאֵי, וּמִשְׁלָהֶם הָיוּ, וּמֵהֶם נוֹמְלִים
 תּוֹאֲנָה, וּמִמָּה שֶׁהָיוּ מֵהֶם. וְרוֹצִים לַחֲכָמִים, שְׁהֵם
 כָּלֵל שָׁל אוֹתוֹ שִׁיּוֹשֵׁב אֱהָלִים, וְלִכֵּן אֵין עֲלָה כְּלִי
 עֲלָה, וְלִכֵּן אֵין דְּבַר כְּלִי דִין, וְכֹל דְּבַר שָׁב
 לְמִקּוֹמוֹ.

שְׁלֵמָה אָמַר, (קהלת ד) וְשִׁבְתִּי אֲנִי וְאֶרְאֶה אֶת כָּל
 הָעֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה
 דְּמַעַת הָעֲשׂוּקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם וּמִיד עֲשִׁקִיהֶם
 כַּח וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם. הַפְּסוּק תְּהֵא רְמִזְנוּ בוֹ
 וּנְתַבְּאָר. אֲבָל שִׁבְתִּי אֲנִי, וְכִי מֵאִיזָה מְקוֹם שָׁב
 שְׁלֵמָה? אִם נֹאמַר, לְאַחַר שֶׁאָמַר דְּבַר זֶה שָׁב כְּמוֹ
 מִקְדָּם וְאָמַר דְּבַר אַחַר - יִפְתָּ. אֲבָל שִׁבְתִּי וְאֶרְאֶה.
 שָׁם שְׁנִינּוּ, בְּכֹל יוֹם תְּהֵא מִקְדָּים שְׁלֵמָה בְּכַקְר
 וְהִתָּה שָׁם פְּנִיּוֹ לְצַד מְזֻרְחָ וְרוֹאֶה מֵה שְׁרוֹאֶה,
 וְאַחַר כֶּן שָׁב לְצַד דְּרוֹם וְרוֹאֶה מֵה שְׁרוֹאֶה, וְאַחַר

כִּדְּ שָׁב לְצַד צָפוֹן וְעוֹמֵד שָׁם. מִנְּמִיד עֵינָיו וּמְרִים
רֵאשׁוֹ.

בַּשָּׁעָה הַזֹּאת הָיָה עֹמֵד אֵשׁ וְעֹמֵד עָנָן הָיוּ בָּאִים,
וְעַל אוֹתוֹ עֹמֵד הָעָנָן הָיָה בָּא נֶשֶׁר אֶחָד,
וְאוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר הוּא גָּדוֹל וְחָזָק. וְכִדְּ הָיָה בָּא: כְּנֶפֶס
יָמִין עַל גְּבִי עֹמֵד הָאֵשׁ, וְהַגּוֹף וְכְנֶפֶס שְׂמָאל עַל
גְּבִי עֹמֵד הָעָנָן. וְאוֹתוֹ נֶשֶׁר הָיָה מְבִיא שְׁנֵי עֲלִים
בְּפִיו. בָּא עֹמֵד הָעָנָן וְעֹמֵד הָאֵשׁ, וְאוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר
עֲלֵיהֶם, וּמְשַׁתְּחוּיִם לְפָנָיו שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ.

בָּא הַנֶּשֶׁר וְהַנְּמִיד לְפָנָיו, וְנָתַן לוֹ אוֹתָם עֲלִים.
לוֹקַח אוֹתָם הַמְּלֶךְ שְׁלֵמָה וּמְרִיחַ בָּהֶם, וְהָיָה
יֹדֵעַ בָּהֶם סִימָן וְאוֹמֵר: זֶהוּ הַנּוֹפֵל, וְזֶהוּ גְלוּי
הָעֵינָיִם. בַּשָּׁעָה שְׁשָׁנֵי עֲלִים הָיוּ, הָיָה יֹדֵעַ שְׁשָׁנֵיהֶם
- נּוֹפֵל וְגְלוּי עֵינָיִם - רוֹצִים לְהוֹדִיעוֹ דְּבָרִים.

מָה עָשָׂה? חָתַם אֶת כַּסְאוֹ בְּחוֹתָם שֶׁהָיָה חָקוֹק
בוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְנוֹטֵל טַבַּעַת שֶׁחָקוֹק עָלֶיהָ
הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְעוֹלָה לְגַג וְרוֹכֵב עַל אוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר
וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְאוֹתוֹ נֶשֶׁר הָיָה מְתַעֲלָה לְרוֹם הָעֵנָנִים,

וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא עֹבֵר, הָיָה הָאֹר נֶחֱשֵׁף.
הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁחֲשָׁף הָאֹר, הָיוּ
יּוֹדְעִים, וְהָיוּ אוֹמְרִים: שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ תִּרִי הוֹלֵךְ
וְעוֹבֵר כָּאֵן. וְלֹא יוֹדְעִים לְאִיזָה מָקוֹם הָיָה הוֹלֵךְ.
הַטַּפְּשִׁים שֶׁהָיוּ שָׁם הָיוּ אוֹמְרִים, שֶׁהֵם הָיוּ עֲנָנִים
שֶׁהוֹלְכִים וּמַחְשִׁיכִים אֶת הָעוֹלָם.

הַגְּבִיּוֹת הַנֶּשֶׁר עִמּוֹ וּפּוֹרַח אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָאוֹת,
עַד שֶׁמִּנְיַע לְהִרִי הַחֲשָׁף. שָׁם הוּא תִרְמוֹד
בְּמִדְבָּר בְּהָרִים, וְהוּא יוֹרֵד שָׁם. מֵרִים רֵאשׁוֹ וְרוֹאֵה
הַר הַשּׁוֹף, וְשָׁם הָיָה יוֹדֵעַ כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ, וְהָיָה
יּוֹדֵעַ שְׁשֵׁם יַכְנֵם. הָיָה רוֹכֵב עַל הַנֶּשֶׁר בְּמִקְדָּם,
וְשָׁם וְנִכְנֵם לְתוֹךְ הַהָרִים עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשֵׁם
תַּוִּית, קוֹרָא בְּתִיל וְאוֹמֵר, ה' רַמָּה יִדְךָ בַּל יַחֲזִיזוּן
וְגו'.

נִכְנֵם לְשָׁם, עַד שֶׁקָּרַב לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְשָׁם מִבַּעַת
לְפָנֵיהֶם וְקָרַב, וְשָׁם הָיָה יוֹדֵעַ כָּל מַה
שֶׁרָצָה מֵאוֹתָן תְּחִמּוֹת וְרוֹת שֶׁרָצָה לְדַעַת. כִּיּוֹן
שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לוֹ כָּל מַה שֶׁרָצָה, אִזּוֹ הָיָה רוֹכֵב עַל

אותו ^(דף קיג ע"א) נָשָׂר, וְיָשָׁב לְמִקוֹמוֹ. כִּיּוֹן שָׁהָיָה יוֹשֵׁב
עַל כִּסֵּאוֹ, הִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ וְהָיָה מְדַבֵּר בְּדַעְתּוֹ
דְּבָרֵי חֲכָמָה וְנִכְבָּדָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה אוֹמֵר,
וְשִׁבְתִּי אֲנִי וְאֶרְאֶהָ. שִׁבְתִּי וַדַּאי מֵאוֹתָהּ דְּבָרָה,
שִׁבְתִּי מֵאוֹתָהּ חֲכָמָה וְהִתְיַשְּׁבָה בְּלִבִּי וּבְדַעְתִּי.
וְאִזּוֹ, וְאֶרְאֶה אֶת כָּל הַעֲשׂוֹקִים. (וכי מעטים הם בעולם שהיא
אָמַר אֶת כָּל הַעֲשׂוֹקִים?)

(העלה על דעתך שכל העשוקים שהיו בעולם הנה
רוצה שלמה המלך?!) אלא מי העשוקים
הללו שהיא אמר? אותם התינוקות שמתים בתיק
אמותיהם, שהרי הם עשוקים מכמה צדדים -
עשוקים במקום עליון שלמעלה, ועשוקים למטה.
והרי התעוררו החברים, וכך הוא, אבל רבים הם.
קום וקום, התעורר בכתף. וקום, אמר דברך, שוודאי
תאמר בלי פחד.

אין עשוק באותם עשוקים, שהיה הוא עשוק
בהתחלה, או משלישי לאחר, כפתוב (שמות

(ד) פֶּקֶד עֵזֶן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל
שְׁלֵשִׁים וְעַל רַבְעִים.

אִיךְ הָיָה עוֹשֶׂק? שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ צוֹנֵחַ וְאוֹמֵר, (משלי
כח) אָדָם עֹשֶׂק בְּרֵם נֶפֶשׁ עַד בּוֹר יָנוּם אֵל
יִתְמָכוּ בּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהוּא עֹשׂוֹק בְּרֵם נֶפֶשׁ, הוּא אִו
בְּנוֹ אִו בֶּן בְּנוֹ יִהְיוּ עֹשׂוֹקִים בְּמֵאוֹנִים, שְׁכַתוֹב עַד
בּוֹר יָנוּם אֵל יִתְמָכוּ בּוֹ. עַד אֹתוֹ הַבּוֹר רַק יָנוּם
מִמָּקוֹם קְדוֹשׁ, וְאֵל יִתְמָכוּ בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. כִּיּוֹן
שֶׁהוּא עֹשׂוֹק בְּרֵם נֶפֶשׁ, הוּא אִו זֶרְעוֹ יִהְיוּ עֹשׂוֹקִים
מֵאוֹתוֹ הַצַּד הַאֲחֵר.

יֵשׁ עֹשׂוֹק מִשְׁאָר עֹשׂוֹקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תַעֲשֶׂק
אֶת רֵעֶךָ. הוּא עֹבֵר וְעֹשֶׂק, הוּא עֹשׂוֹק בְּכַנְיָו,
מֵאוֹתוֹ הַצַּד הַאֲחֵר, וּמִשׁוֹם כֶּף אָמַר אֶת כָּל
הָעֹשׂוֹקִים. אָמַר שְׁלֵמָה, עֲמַדְתִּי בְּכָל אוֹתָם
עֹשׂוֹקִים בְּכָל הַצַּדִּים שֶׁעֹשֶׂק.

וְלָמָּה הֵם עֹשׂוֹקִים? אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַחַת הַשָּׁמַשׁ.
אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ? אֲשֶׁר גָּרוּ הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת!

מה זה אשר נעשו? אם העשיה היא לשבת, אין עשיה שלהם אלא למעלה מן השמש.

אבל ודאי נעשו. איך נעשו? אלא בין שעשוקים מרוחם שם, למה באים לעולם הזה? אלא ודאי רוחות נעשו, נעשו ברוחות וגוף בעולם הזה. בין שנתקן הגוף שלהם ונעשתה אותה רוח בגוף וך ונקי בלי לבלוד של חטאים בעולם הזה, אז נעשק הגוף כמו שנעשקה הרוח. וזהו הגוף שנהנה בו יותר מהכל. ויש עשוקים אחרים בכמה מינים מרוחות שם, ולא נעשו בגופים. אבל אלה הם עשוקים אשר נעשו.

יש אחרים אשר נעשו, והטריחו בני אדם את רבונם. ומי הם? מי שעשק אשת חברו בסתר או בגלוי, ואותו ולד שנולד מהם הוא עשוק, בלי רצון רבונם, ולא יודע בעל האשה שאותם המעשים הם עשוקים, והטריחו את הקדוש ברוך הוא לעשות להם גוף ולציר להם צורה. אלו עשוקים אשר נעשו. אשר נעשו ודאי הגופים

שָׁלָחָם עַל כְּרַח. מִשׁוֹם כֶּךָ שָׁלַמְהָ הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר,
 (קהלת ד) וְאִרְאֶה אֶת כָּל הַעֲשׂוּקִים, בְּכָל מִינֵי
 עֲשׂוּקִים עַמְדָּתִי, אֹתָם אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וְנַעֲשׂוּ בַעֲשִׂיָהּ.

כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה (הוא בְּעֵרְלָה, אֵינוֹ גֵּדֵל וְעוֹשֶׂה, וְאַחַר כֶּךָ עוֹשְׁקִים אוֹתוֹ מִמְּנוֹ,
 בְּ) אֹתָם עֲשׂוּקִים, שֶׁכָּבֵר נַעֲשׂוּ בְּעֵרְלָה,
 וְהַתְּרַבָּה וְנָטַל וְגֵדֵל הַגּוֹת, וְעָשָׂה אוֹתוֹ, וְאַחַר כֶּךָ
 עוֹשְׁקִים אֹתָם מִמְּנוֹ וְלוֹקְחִים אֹתָם, הֲרֵי עֲשׂוּקִים
 אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְעַל הַכֹּל עָמַד הַמֶּלֶךְ שָׁלַמְהָ וְאָמַר,
 עַמְדָּתִי עַל כָּל הַעֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

וְהִנֵּה דְמַעַת הַעֲשׂוּקִים, בְּכֹל שׁוֹפְכִים דְּמַעוֹת עִם
 טַעֲנָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא. אֵלוֹ שׁוֹפְכִים
 דְּמַעוֹת, שֶׁהֲרֵי הָעֵרְלָה מִרְבָּה וּמִגְדֵּלְתָּ אֹתָם עַד
 שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְאַחַר כֶּךָ עוֹשְׁקִים אֹתָם
 מִהָעֵרְלָה וְהַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא לוֹקֵחַ אֹתָם. הֲרֵי לָךְ
 עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ כְּבָר.

עֵבֶר עֵבְרָה - הוֹרְגִים אוֹתוֹ. לָהֶם יֵשׁ טַעֲנָה,
 וְעַתִּידִים לוֹמַר: רְבוּן הָעוֹלָם, תִּינּוֹק בֶּן יוֹמוֹ
 שֶׁחָטָא, דָּנִים אוֹתוֹ דִּין? אֲנִי בֶּן יוֹמֵי הָיִיתִי, שֶׁהֲרֵי

מאותו יוֹ קוֹרָא לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּנֵי, שְׂכָתוֹב
(תהלים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנֵי אֶתָּה אֲנִי (דף קיג ע"ב) הַיּוֹם
יְלֻדְתִּיךָ. רְבוֹן הָעוֹלָם, יְלִיד בְּנֵי יוֹם, הֵינְ עוֹשִׂים לוֹ?
הֲרֵי דְמַעַת אוֹתָם הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם מְנַחֵם.

וַיֵּשׁ עֲשׂוּק אַחֵר, אוֹתוֹ עֲשׂוּק שְׂנֵקְרָא מִמְּזוֹר,
כְּשִׁיזְצָא מִן הָעוֹלָם, מִיַּד מִפְרִידִים אוֹתוֹ
מִקְהַלֵּת הָעָם הַקְדוּשׁ. אוֹתוֹ מִמְּזוֹר, עָנִי מִסְכֵּן,
שׂוֹפֵךְ דְּמַעוֹת לְפִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְטוֹעֵן לְפָנָיו:
רְבוֹן הָעוֹלָם, אִם אֲבוֹתֵי חָטְאוּ, אֵיזָה חָטָא אֲנִי
עֲשִׂיתִי? הֲרֵי מַעֲשֵׂי תְקִינִים הָיוּ לְפָנֶיךָ, וְהִנֵּה
דְּמַעַת הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם מְנַחֵם. וְכֵן לְכֹל אוֹתָם
עֲשׂוּקִים יֵשׁ לָהֶם טַעֲנָה לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וּמֵאוֹתָהּ טַעֲנָה אִין לָהֶם מְנַחֵם, וְאִין שְׂיָשִׁיב דְּבָר
עַל לִבָּם.

וְזֶה שְׂאָמַר וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים - אֵלּוֹ אוֹתָם
שְׂמֵתִים בְּחִיק אֲמוֹתֵיהֶם, אֵלָּה עוֹשִׂים לְשִׂפְךָ
דְּמַעוֹת לְכֹל בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשׁוּם שְׂאִין דְּמַעוֹת
שְׂיֻזְצָאוֹת מִן הַלֵּב בְּדְמַעוֹת הַלָּלוּ, שְׂכָל בְּנֵי הָעוֹלָם

תוהים ואומרים: דיני הקדוש ברוך הוא הם אמת, והולכים על דרך אמת. התינוקות המסכנים הללו שלא חטאו, למה מתו? איפה דין האמת שעושה רבון העולם? אם בחטאי אבותם מסתלקים מן העולם - למה? ודאי אין להם מנחם.

עוד, והנה דמעת העשוקים - אותה דמעה שלהם באותו העולם, שמגנים על החיים. ששנינו, יש מקום מתקן להם באותו עולם שאפלו צדיקים גמורים לא יכולים לעמד שם. והקדוש ברוך הוא אוהב אותם ונדבק בהם, ומתקן בהם את הישיבה העליונה שלו, ועליהם פתוב (תהלים ח) מפי עוללים וינקים יסדת עז. ומה התועלת שעושים שם, ולמה עוללים לשם? שפתוב למען צורריך להשבית אויב ומתנגם. וכן יש מקום אחר לבעלי תשובה.

שנינו, עשרה דברים נבראו בערב שבת וכו'. הפתב והמכתב והלוחות, שפתוב (שמות לב) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא. מה המדבר מכה שתינה ערב שבת,

וְאוּלַי זֶה הָיָה אֵלֶיךָ שָׁנָה אַחֲרֵי כֵן, אוֹ בַשָּׁעָה
שָׁעַמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי? אֵלֹא וְדַאי שָׁוָה הָיָה
בְּעָרֵב שַׁבָּת. בֹּא וּרְאֵה, בְּכֹל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית לֹא
נֵאמַר שֵׁם מְלֵא, אֵלֹא אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכֹל מֵה
שָׁנִבְרָא, וּבְכֹל שֵׁם אֱלֹהִים, עַד שֶׁכָּל הַמַּעֲשֵׂה נִתְקַן
בְּעָרֵב שַׁבָּת. מִשְׁנַתְקֵנוּ כָּל הַמַּעֲשִׂים, נִקְרָא ה' **אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא.**

וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּשֵׁם אֱלֹהִים, לֹא נִתְקַן
בְּעֲשִׂיָה כָּל מֵה שָׁנִבְרָא עַד עָרֵב שַׁבָּת.
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַכֹּל נִתְקַן בְּעֲשִׂיָה, שַׁכְּתוּב (בראשית ב)
מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. מְכֹל מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.
וְעוֹמֵד בְּמַעֲשֵׂה. וְלִבֵּן כְּתוּב וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים,
בְּשִׁנְתְּקֵן הָעוֹלָם בְּשֵׁם אֱלֹהִים בְּמַעֲשֵׂה, וְלֹא אַחֲרֵי
כֵן, שַׁכְּתוּב ה' אֱלֹהִים. וּבְזוֹה נִתְקַן הָעוֹלָם וְעַמְד
עַל קִיּוּמוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁשָּׂבַר מִלְּשָׁה אֶת
הַלּוֹחֹת, שַׁכְּתוּב (שמות לב) וַיִּשְׂבַּר אֶתֶם תַּחַת
הַהַר, צָף הָאוֹקֵינּוּם מִמְּקוֹמוֹ וְעָלָה לְשִׁטְף אֶת

הָעוֹלָם. רָאָה מֹשֶׁה שְׂאוֹקֵינוֹם עוֹלָה אֵלֵיהֶם וְהָיָה רוּצָה לְשַׁטֵּף אֶת הָעוֹלָם, מִיָּד - וַיִּקַּח אֶת הָעֶגְלָה אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ וְגו', וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם. עָמַד מֹשֶׁה עַל מֵי הָאוֹקֵינוֹם וְאָמַר: מַיִם מַיִם, מָה אַתֶּם רוּצִים? אָמְרוּ: וְכִי מֵתֻקְּיִם הָעוֹלָם אֵלָּא בְּתוֹרַת הַלּוּחוֹת?! וְעַל הַתּוֹרָה שֶׁשִּׁקְרוּ בָּהּ פְּנֵי יִשְׂרָאֵל (וְעָשׂוּ אֶת עֶגְלַת הַזֶּהָב אֲנֵנוּ רוּצִים לְשַׁטֵּף אֶת הָעוֹלָם).

מִיָּד אָמַר לָהֶם: הֲרֵי כָּל מַה שֶׁעָשׂוּ בְּחַטָּא הָעֶגְלָה, הֲרֵי מְסוּר לָכֶם, וְלֹא דִי כָּל אוֹתָם הָאֱלֹפִים שֶׁנִּפְּלוּ מֵהֶם?! מִיָּד - וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם. וְלֹא הָיוּ הַמַּיִם שׁוֹכְכִים עַד שֶׁנִּטְּלָה מֵהֶם וְהִשְׁקָה אוֹתָם. מִיָּד נִשְׁקַע הָאוֹקֵינוֹם בְּמִקוּמוֹ.

נִשְׁתַּחֲוֶי בְּאוֹתוֹ הַמְדַבֵּר לֹא הָיוּ מַיִם, שְׂכַתוֹב (כמדבר ב) לֹא מְקוּם זֶרַע וְגו'. וּמַיִם אֵינִן לְשִׁתוֹת. וְאִם תֹּאמַר, לְבֹאֵר מְרִים זֶרַק - חֵם וְשָׁלוֹם שֶׁשָּׂם יִזְרַק מֹשֶׁה אֶת הַזֶּבֶר הַזֶּרַע הַזֶּה לְשִׁתוֹת מִמֶּנּוּ אַחֲרַי כְּפִי. וְעוֹד, שֶׁעַד עַכְשָׁיו לֹא הִיָּתְהָ לָהֶם בְּאֵר, עַד שֶׁבָּאוּ לְמִדְבַּר מִתְּנָה, שְׂכַתוֹב בְּאֵר תְּפָרוּחַ

עָרִים וְגו'. וּמִמְדַּבֵּר מִתְנַה. מִשָּׁם יָרְשׁוּ בְּאֵר. כְּתוּב
עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְכְתוּב שָׁם עַל פְּנֵי תְהוֹם.

חָרוֹת עַל הַלְּחָת. מַה זֶה חָרוֹת עַל הַלְּחָת? כִּי
פְּרָשׁוּהָ, חָרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמַּוֶּת, חָרוֹת
מִשְׁעֲבוֹד מַלְכֵיזוֹת, (דף קיד ע"א) חָרוֹת מִהַכֹּל. כִּי הוּא.
וּמַה זֶה חָרוֹת? חוֹתָם שֶׁל הָעוֹלָם הַבֹּא, שָׂבוּ יֵשׁ
חָרוֹת בְּכֹל מִיְנֵי חָרוֹת. וְאַלְמָלֵא לֹא נִשְׁפְּרוּ, כִּי
מַה שָּׂבֵא לָעוֹלָם אַחֵר כִּי - לֹא בָא, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל
בְּדִיוקְנָאוֹת שֶׁל מַלְאָכִים עֲלִיוֹנִים שְׁלֹמְעֵלָה. וְעַל
כִּי מִכְרִיז הַכְּתוּב וְאוֹמֵר וְהַלְּחָת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים
וְגו'. אֵל תֹּאמֵר שְׁלֹא־אֵחָר שְׁהָעוֹלָם נִתְקַן וְנִזְכָּר שָׁם
מֵלֵא הָיוּ, אֲלֵא בְּשַׁעַה שֶׁנִּתְקַן בְּשֵׁם אֱלֹהִים, מָרָם
שֶׁנִּכְנְסָה שַׁבָּת.

הַמָּה, מַה זֶה הַמָּה? הַפּוּךְ מִה"ה הָיוּ, מִשְׁנֵי
צְדָדִים הָיוּ - אֶחָד בְּמַעֲשֵׂהָ, וְאֶחָד מִחָרוֹת
שֶׁל מַעֲלָה. רָשׁוּם לְמַעֲלָה לְשֹׁמֵר אֶת הַכֹּל. וְעַל זֶה
הַמ"ה. וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא - אֵשׁ שְׁחָרָה
עַל נַפְּי אֵשׁ לְבָנָה. מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא, תִּינּוּ

שְׁפֹתוֹב וְעֵבֶד הַלְוִי הוּא. חָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,
שְׁחַרְי יוֹבֵל נִקְרָא חָרוֹת, וְעוֹשֶׂה חָרוֹת לְכָל
הָעוֹלָמוֹת.

לְבֵן, חֲבָרִים, מִפְּאֵן וְהִלָּאָה תִדְעוּ שְׁחַרְי הַצַּד הָרַע
לֹא שׁוֹלֵט עֲלֵיכֶם, וְאֲנִי יִבָּא סָבָא עוֹמֵד
לְפָנֵיכֶם לְעוֹרֵר דְּבָרִים אֱלוֹ. קָמוּ יֵה, כְּמִי
שֶׁהִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו, וְלֹא הָיוּ
יְכוּלִים לְדַבֵּר. אַחֲרַי כְּשָׁעָה יֵה כְּבוֹ.

פֶּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, שִׁימְנֵי בַחֲוֹתָם עַל לְבָבְךָ
בַחֲוֹתָם עַל זְרוּעֶךָ וְגוֹ'. שִׁימְנֵי בַחֲוֹתָם,
בְּשָׁעָה שֶׁנִּדְבָקָה בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּבַעֲלָהּ, הִיא אָמְרָה
שִׁימְנֵי בַחֲוֹתָם עַל לְבָבְךָ. דְּרָךְ הַחֲוֹתָם, בִּיּוֹן שֶׁנִּדְבָק
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּדְבָק, מִשְׁאִיר בּוֹ אֶת כָּל דִּיּוֹקְנוֹ.
אִף עַל גַּב שְׁאוֹתוֹ חוֹתָם הוֹלֵךְ כָּאֵן וְכָאֵן וְלֹא
עוֹמֵד שָׁם וְנִעְבֵּר מִמֶּנּוּ, כָּל דִּיּוֹקְנוֹ מִשְׁאִיר שָׁם,
וְשָׁם עוֹמֵד. אִף כִּי אָמְרָה בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בִּיּוֹן
שֶׁנִּדְבָקְתִי בָּהּ, כָּל דִּיּוֹקְנֵי יִתְיָה חֲקוּק בָּהּ, שֶׁאִף עַל

גב שאֵלֶךְ לְכָאן וּלְכָאן, תִּמְצָא אֶת דְּיוֹקְנֵי חֲקוּק
בָּךְ וְתִזְכֹּר אוֹתִי.

וּבְחֹתָם עַל זְרוּעֶךָ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (שיר ב) שְׂמֵאלוֹ
תַּחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ תְּחַבְּקֵנִי, אֵף בָּךְ
יְהִי דְּיוֹקְנֵי חֲקוּק שָׁם, וּבְכֵן אֶהְיֶה דְבוּקָה בָּךְ
לְעוֹלָמִים וְאֵל אֲשַׁתְּבַח מִמֶּךָ. כִּי עֵינַי כְּמוֹת אֶהְבֶּה,
חֲזָקָה כְּמוֹת אֶהְבֶּה, בְּחֹזֶק חֹזֶק, כְּמוֹ אוֹתוֹ מְקוֹם
שִׁשׁוּרָה בּוֹ הַמּוֹת. אֶהְבֶּה - אוֹתוֹ מְקוֹם שִׁשְׁקָרָא
אֶהְבֶּת עוֹלָם.

קָשָׁה כִּשְׂאוֹל קִנְיָאָה - אֵף בָּךְ, שְׁחֲרֵי אֵלוֹ הַשְּׂמוֹת
הֵם מֵאוֹתוֹ צַד. רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ, מַה הֵם
רְשָׁפִי אֵשׁ הִלְלוּ? אוֹתָם אֲבָנִים וּמְרַנְּלִיּוֹת טוֹבוֹת
שִׁנּוּלְדוֹ מֵאוֹתָהּ אֵשׁ. שְׁלֶהֶבֶת יְהוָה, מֵאוֹתָהּ שְׁלֶהֶבֶת
שִׁיוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְנִאֲחֲזָה בְּכַנְסֵת
יִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת הַכֹּל יְחוּד אֶחָד. וְאֵנוּ, הֲרֵי אֶהְבֶּה
וְרֵשָׁפִי שְׁלֶהֶבֶת שֶׁל הַלֵּב אֶחָרִיף, יְהִי רְצוֹן
שְׁחֲדִיּוֹקָן שְׁלָנוּ יְהִי חֲקוּק בְּלִבְךָ כְּמוֹ שְׁחֲדִיּוֹקָן
שְׁלֶךְ חֲקוּק בְּלִבְנוּ. נִשְׁק אוֹתָם וּבִרְךָ אוֹתָם וְהִלְכוּ.

בַּשְּׂהִיָּעוֹ אֶל רַבֵּי שְׂמֵעוֹן וְסִפְרוּ לוֹ כָּל מַה
 שֶׁקָּרָה לָהֶם, שָׂמַח וְתָמָה וְאָמַר,
 אֲשֶׁרִיכֶם שְׂזֻכִיתֶם לְכָל זֶה. וּמָה הֵייתֶם עִם הָאֲרִיָּה
 הָעֲלִיּוֹן גְּבוּר תָּזֹק, שֶׁכַּמָּה גְּבוּרִים לֹא הָיוּ אֵלָיו
 כְּלוּם, וְלֹא יִדְעֶתֶם לְהוֹדֵעַ לוֹ מִיָּד, תַּמְהִתִּי אִיךָ
 נִצַּלְתֶּם מִעַנְשׁוֹ, אֲלֹא שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה
 לְהַצִּילְכֶם. קָרָא עֲלֵיהֶם, וְאֵרַח צְדִיקִים כְּאֹר נִגְהָ
 הוֹלֵךְ וְאֹר עַד נִכוֹן הַיּוֹם. בְּלִבְתָּךְ לֹא יֵצֵר צִעְדְּךָ
 וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכְשַׁל. (ישעיה ס) וְעַמּוֹךְ כָּלֶם צְדִיקִים
 לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפִאֵר.

(עַד כָּאן מִן רַב יִיבֵא סָבֵא)

רַעֲיָא מְהִימְנָא

כִּי יִנְצִו אֲנָשִׁים - אֵלָיו מִיכָאֵל וְס"מ. וְנִגְפּוּ אִשָּׁה
 קָרָה - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וַיֵּצְאוּ יְלָדֶיהָ - בְּנֵלּוֹת.
 עַנּוּשׁ יַעֲנֵשׁ - זֶה ס"מ. כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו בַּעַל
 הָאִשָּׁה - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מְצֻוָּה (מא) אַחַר זֶה - לְהָשִׁיב אֲבֵרָתָהּ, וְאַחֲרָיו -
 לְהָשִׁיב הַגּוֹל. אָמַר מְנוּרָתָה הַקְּדוֹשָׁה, הַקְּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַחְזִיר לְךָ אֶת הָאֲבֹדֹת שְׂאֵבֶדֶת
 מִשׁוּם הָעֵרֶב רַב, וְזוֹ הַכֶּלֶה שְׁלֹךְ, שְׂבֹזְמֵן שְׁעֵשׂוֹ
 הָעֵרֶב רַב אֶת הָעֶגְלָה, יִצְאָה הַכֶּלֶה שְׁלֹךְ. וְהוּ שְׂפֹתוֹב
 (שְׁמוֹת לֵב) וַיִּשְׁלֹךְ מִיָּדוֹ אֶת הַלְּחָת.

וְנֹאמַר בְּךָ לְךָ יְדָה. שָׁם נִרְמְזָה יְרִידָה שְׁלֹךְ לְגִלּוֹת
 הַרְבִּיעִית. לְךָ - (דף קיד ע"ב) כְּמוֹ (בראשית יב) לְךָ
 לְךָ מֵאֶרֶץ וְגו'. כָּאֵן ש', (איוב לב) הֵן כָּל אֱלֹהִים יִפְעַל
 אֵל פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עִם גְּבַר. כָּאֵן רוֹמֵז לְךָ לְךָ שְׁלֵשׁ
 פְּעָמִים (בְּגִלְגֹּל) בְּגִלּוֹת. בְּרִבִּיעִית יְדָה, בְּשִׁבִיל בַּת
 יְחִידָה, הַכֶּלֶה שְׁלֹךְ שְׂנֵפֶלֶת. וְהוּ שְׂפֹתוֹב (עמוס ה)
 נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם. וּמִיָּד שְׂאֵתָה יוֹרֵד בְּשִׁבִילָה,
 תִּקּוּם עֲלֶיךָ, וְזוֹ (וּזוֹ הַשְּׂבֵת אֲבֹדָה, וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהַתְּגִלָּתָה עַל יְדָה, וְזוֹ)
 הִיא הַשְּׂבֵת הָאֲבֹדָה שְׁלֹךְ. שְׁלֵא לְחֵנָם נִגְלָתָה לְךָ
 תּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְעֵלְתָה אֵלַיךְ כְּמוֹ מִי
 הַבָּאָר שְׁעָלוּ אֵלַיךְ, וְלֹא לְאֲבוֹת וְלֹא לְאִישׁ, שְׁחֵרִי
 הַבָּאָר מִכִּירָה אֶת אֲדוֹנֶיהָ. וְעַל הַתּוֹרָה הוּזוּ נֹאמַר
 (במדבר כא) וּמִשָּׁם בָּאָרָה הִיא הַבָּאָר וְגו'. הַבָּאָר הִיא
 מְלֵאָה, וְלֹא יוֹצְאִים מִיָּמֶיהָ תְּחוּצָה, וְהִיא בָּאָר מִי

הַתּוֹרָה שְׁמוּצִיָּאָה כָּל הַמִּים, וְכָל הַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם
נִכְנָסִים בָּהּ, וְלֹא יוֹצֵאִים מִיָּמֶיהָ הַחוּצָה.

וְהִיא הַבַּיִר שְׂאֵפְלוֹ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שׁוֹאֲבִים
מִמֶּנָּה מִים וְאֵפְלוֹ כָּל עַנְיֵי הָעוֹלָם, לֹא
חִסְרִים מִמֶּנָּה אֵפְלוֹ כְּחוּט הַשְּׁעָרָה. מִשּׁוּם שְׂבִיִּיר
זוֹ אֵין לָהּ סוּף. יוֹתֵר עֲמֻקָּה הִיא מִן הַתּוֹרָה
שְׁנֵאֲמַר בָּהּ (איוב יא) וּרְחֹבָה מִנִּי יָם. וּבִכְרַד שֶׁל מִי
שְׁשׁוֹאֵב מִמֶּנָּה מִים, הוּא בּוֹלְעַ (כָּל מֵימוֹת וְכָל חֻקִּמוֹת) אֶת
כָּל חֻקִּמוֹת הָעוֹלָם. כָּל שְׂכֵן הַבַּיִר עֲצָמָה.

וְכֵן עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְזִיר לָךְ אֶת הַגּוֹל
שְׁלָךְ, שֶׁהוּא הַמַּטָּה, שְׁנֵאֲמַר בּוֹ (שְׁמוּאֵל ב' כג)
וַיִּגְדֹּל אֶת הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי, שְׁעָלֶיךָ נֵאֲמַר אִישׁ
מִצְרִי. וּבְגָלוֹת שְׁלָךְ וּבְגָלוֹל שְׁלָךְ יִפְרִישׁ לָךְ עָרֵי
מִקְלָט לְהַנְצִיל מִכַּפָּה שְׂרוּדָפִים אַחֲרֶיךָ שְׂאֵין לָהֶם
סוּף.

וְזוֹהִי מִצְוָה (מב) (אחת) לְהַפְרִישׁ עָרֵי מִקְלָט לְמִי
שְׁתָּרַג, מִשּׁוּם אֹתוֹ הַמִּצְרִי שְׁתָּרַגָּת
בְּמִצְרַיִם, שְׁשֵׁם הָיָה נֶחֱשׁ הַקְּדָמוֹנִי וְכָל מַחֲנֹת

שָׁהוּ מְקִיפִים אוֹתוֹ, וְהִרְגַּת אוֹתוֹ כְּלִי זְמַנּוֹ, וְלֹא
כְּחֻדָּת מִהֲרוֹדִפִּים שָׁלוֹ, שְׂכַכְמָה מְקוֹמוֹת רָדְפוֹ
אַחֲרָיָךְ כְּמָה נָשִׁים בְּנִעְרוֹתָיָךְ, שָׁחַן נִעַמָּה אֲנִי-
לִי"ת שְׁחָרָה. וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְךָ עָרִי
מִקְלָט לְהִנָּצֵל מִחַז, וְהֵם שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה.

מִשׁוּם שְׂאֵתָה בֶּן יְהוֹ, בֶּן שָׁל אֲפֵא וְאֲפֵא. אַחַר
שְׁחֻרָתָ בְּה"א בְּתְּשׁוּבָה, עָלִיתָ לְבִינָה,
יח"ו, עֵץ הַחַיִּים, וּבִגְלָלָה זְכִיתָ לְאוֹת ה', מִשׁוּם
שֶׁהִכְנַסְתָּ אֶת עֲצָמְךָ אַחֲרָיָה בְּתְּשׁוּבָה לְהַחֲזִירָה
לְרִבּוֹנָךְ וּלְהַעֲלוֹתָה מִתְּהַלּוֹת, וְלֹא שְׂתִקְבֵּל אֶתָּה
שָׁכֵר.

וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁם שְׁמוֹ בְּךָ, וּמִשׁוּם
שֶׁמִּחְשַׁבְתָּ הִיָּתָה לְעֵלַת הָעֲלוֹת, שָׁם
בְּךָ מִחְשַׁבְתּוֹ, שְׁהִיא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וְעֵלַת
הָעֲלוֹת הוּא מִיַּחַד אֶת הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ בְּךָ בְּרִי
לְהַכִּיר אוֹתוֹ בְּאוֹתֵיּוֹת הִלְלוּ.

וּמִשׁוּם שְׂאֵתָה הִיָּתָה גּוֹמֵל חֶסֶד עִם הַשְּׂכִינָה,
שְׂכַל הַמְצוֹת שְׁלָךְ לְקַיֵּם, אֵיזוֹתוֹ חֲסִיד?

הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ - נָתַן לָךְ מִדַּת חֶסֶד. וּמִשׁוֹם
 שֶׁשְׁמֵרְתָּ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהָיָה לָךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל
 יִצְרָךְ, לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ תַּחַת יָדְךָ, וְלֹא תִשְׁתַּדְּלֶתָ
 בְּמִצְוֵה הַזֶּה, אֲלֵא לְקַשֵּׁר אֶת סִמָּא"ל תַּחַת יָדוֹ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבֵת זִוְגוֹ, שֶׁהִיא שְׂפָתָה רַעָה,
 תַּחַת יַד גְּבֻרָתָהּ, אוֹתָם וְאֵת כָּל הַמְּמַנִּים וְהַמְּחַנּוֹת
 שְׁלָהֶם - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָךְ אֶת מִדַּת
 גְּבוּרָתוֹ לְהִיּוֹת בְּעֶזְרְךָ שְׂוִיתֶחֱלַחְלוּ וַיִּפְתְּחוּ מִמֶּךָ
 סִמָּא"ל וּבֵת זִוְגוֹ, וְכָל הַמְּמַנִּים וְהַמְּחַנּוֹת שְׁלָהֶם,
 וַיְהִיו קַשׁוּרִים בְּשִׁלְשָׁלוֹת תַּחַת יָדְךָ.

וּמִשׁוֹם שֶׁחַנּוּרְתָּ בְּתִשׁוּבָה בְּאוֹת הַבְּרִית, יִרְדָּה
 בֵּינָה יַח"ו לְהִתְחַבֵּר בְּצַדִּיק. בְּשִׁבְלֶךָ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָךְ אוֹת בְּרִית צַדִּיק שְׁלוֹ.
 וּמִשׁוֹם שֶׁבְּמַחְשָׁבָה מוֹכָה עֲשִׂיתָ אֶת הַכֹּל, כֶּךָ יִרְדַּ
 שֵׁם הַמַּפְרָשׁ (שֶׁל רַבּוֹנָה) עֲלֶיךָ, וּמִשָּׁם (הַרְשָׁם שְׂוִירָה) יִרְדַּ
 עֲלֶיךָ.

וּמִשׁוֹם שֶׁאַתָּה תִּשְׁתַּדְּלַל בְּכָל יוֹם בְּשִׁתֵּי הַשְּׂפָתַיִם
 שְׁלָךְ בְּתַפְלָה, לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנֶךָ בְּאֹדְנֵי

שְׁפָתַי תִּפְתַּח בְּשִׁתִּי הַשְּׁפָתִים שְׁלֶךָ, בְּנִבְיָאִים
 וּבְכַתּוּבִים, וּבְכָל מִינֵי זְמָר וְנִגּוֹן בְּתַפְלָה - הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הוֹרִיד אוֹתָם בְּשִׁפְתֵי שְׁלֶךָ. כָּל שִׁבּוֹן
 הַדְרָגָה שְׁלֶךָ, עֲמוּד הָאֲמָצִי, וּבוֹ הַשְׁתַּדְּלֹת בְּכָל
 יָמָיךְ בְּאַמֶּת - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן אוֹתוֹ לְךָ
 לְהַעֲלוֹת אוֹתָךְ בּוֹ, בְּתוֹרַת אֱמֶת, כְּלוּלָה מְכֹל
 הַמִּדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת, בְּשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ בְּאַרְבַּע
 הָאוֹתִיּוֹת.

שְׁקִדְמָה שְׁתוֹרַת בְּתִשׁוּבָה (דף קטו ע"א) לֹא הָיִיתָ אֵלָּא
 בְּעֵץ שֶׁל טוֹב וְרָע. עֶבֶד וְנֶעֱרַר הָיָה שְׁמֶךָ
 בְּתַחֲלָה, וְהִנֵּה נֶעֱרַר בְּכֶה, עֶבֶד נְאֻמָּן. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 (במדבר יב) לֹא בֵּן עֶבְדִּי מוֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נְאֻמָּן הוּא.
 וְאוֹתוֹ הָרַע, הַשְׁתַּף שֶׁל הָעֶבֶד, גָּרַם לְךָ לַחֲטֹא
 בְּסֵלַע, מוֹשֶׁם שְׁתַּמְטָה שְׁנַמְסָר לְךָ (בְּיָדְךָ) הָיָה שֶׁל
 הָעֵץ טוֹב וְרָע. מִטְטְרוֹ"ן טוֹב, סַמָּא"ל רָע.

וּבְשֵׁם שְׁתוֹרַת בְּתִשׁוּבָה וְנִדְבַקְתָּ בְּעֵץ הַחַיִּים, הָרִי
 יֵצֵאתָ מֵעֶבֶד, וְהַפְּכָתָה לְהִיּוֹת בֵּן
 לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְהַמְטָה שְׁנַמְסָר בְּיָדְךָ יְהִיָה עֵץ

החיים, ו', שְׁהוּא בֶן י"ה, וְתַכְנִים בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעַת
הַפָּנִים שֶׁלָּךְ בַּתּוֹרָה, וַיַּעֲשֶׂה מוֹט, וַיִּתְקַיֵּם בָּךְ (תהלים
נח) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק. אַרְבָּעִים וְתִשְׁעַת
פָּנִים, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעַת אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמֵעַ יִשְׂרָאֵל
וּבְרוּךְ שֵׁם, שֵׁשׁ תִּבּוֹת הַתִּבּוֹת שֶׁל הַיְחִוּד הָעֲלִיּוֹן,
ו' עֲלִיּוֹנָה תִּפְאֶרֶת. שֵׁשׁ תִּבּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁל בְּרוּךְ
שֵׁם, ו' שְׁנֵי צַדִּיק. מ"ט. בְּאַמְצַע ו'. וַיִּשְׂאוּהוּ בַּמוֹט
בְּשָׁנִים.

בְּלֹא וְא"ו בְּאַמְצַע, הוּא מ"ט. (בְּלֹא א' הָאֲמֻצְעִית שֶׁל ו"ו)
וְצַדִּיק מ"ט לְפָנֵי רָשָׁע, וּמִי גִרַע אֶת זֶה? א'.
אֶחָד מִחַמְשִׁים, שְׁחַמְשִׁים שְׁעָרִים נִתְּנוּ לָךְ חֶסֶד
אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁבָּאָרוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, חַמְשִׁים שְׁעָרֵי
בֵּינָה נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה חוּץ מֵאֶחָד. וְזֶהוּ א' שְׁחֶסֶד
מִחַמְשִׁים, וְנִשְׂאָרוּ מ"ט, וְזֶה גָּרַם לָךְ צַדִּיק מ"ט
לְפָנֵי רָשָׁע. מִי הִרְשָׁע? זֶה סַמָּא"ל.

וְזֶהוּ מ"ט, מִהַמָּטָה שֶׁלָּךְ, שְׁנֵאמַר בּו (שמות יז) וּמִמָּטָה
הָאֱלֹהִים בְּיָדֵי. הַמָּטָה שֶׁלָּךְ הוּא הַמָּטָה שֶׁל
מֹשֶׁה, וּמִשׁוֹם זֶה א, שְׁחֵיֵא בֵּינָה, חוֹזֶרֶת לָךְ, כְּמוֹ

שְׂבִיאוֹתָ בַּמִּשְׁנָה, אֶלֶף בִּינָה. שְׁהִיא חוֹזֶרֶת לָךְ
 בְּתִשְׁבִּיאוֹתָ וְתִכְנִים בֵּין ו"ו, וְתַעֲשֶׂה וְא"ו, לְתָנִים בְּךָ
 לְיִשְׂרָאֵל, (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבִּיעֶךָ (ירמיה לא)
 וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֶם). מִשָּׁם וְאֵילֶךְ יִתְקַיֵּם בְּךָ, לֹא יִתֵּן
 לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּמוּ בְךָ שְׁתֵּי מִצְוֹת: אַחַת - (דברים
 כב) הִקֵּם תְּקִים עִמוֹ. שְׁנִיָּה - עֹזב תַּעֲזֹב
 עִמוֹ. הִקֵּם עִם ו' עֲלִיוֹנָה, מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן. תְּקִים עִם
 ו' שְׁנִיָּה. עִמוֹ - זֶה בֶּן עֶמְרָם, שְׁעֲלִיתָ לְבִינָה שְׁהִיא
 א'.

וְאַתָּה מִי הִקֵּם תְּקִים? אֵת אוֹת ה', שְׁנַפְלָה בְּאֶלֶף
 הַחֲמִישִׁי אַחֵר ע"ב, כְּמִנְיַן עִזו"ב תַּעֲזֹב עִמוֹ.
 עֹזב - ע"ב ו"ו. וְזֶה שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת, וַיִּסַּע
 וַיָּבֵא וַיֵּט. זֶה וְא"ו מִן וְה"ו, שָׁם עֶזְרָה, וְלֹא קִימָה,
 וְזֶהוּ עֹזב תַּעֲזֹב, שָׁם (שם יא) בְּעֵתוֹ יוֹרָה וּמְלָקוֹשׁ
 וְאִם־כֶּתֶב דְּגָנָךְ וְתִירְשֶׁךָ וַיִּצְהַרְךָ, שְׁהֵם יִשְׂרָאֵל. לְקַט
 שְׂכָחָה וּפְאָה, (ויקרא יט) לְעֵנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֶתָּם.

כָּאֵן לְמִדְנֹו מְצֹוה שְׁלִישִׁית. וְצָרִיךְ לַחֲזֹר עֲלֵיהֶם,
 שְׁחָרִי מִצַּד הַצְּדִיק, עָנִי - עֹזב תַּעֲזֹב, צְדִיק.
 עֲמוּ - זֶה בֶּן עֲמָרָם. וְזֶהוּ לְעָנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם.
 גֵּר אֶתָּה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ בִּפְתֻחַת עֵם עָנִי, (שמות יח)
 גֵּר תִּיְיִתִי בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה.

אֲבָל הַקָּמָה בְּדִרְגָּה שְׁלֹשׁ, הָקָם - ו' תַּחֲתוֹנָה.
 תְּקִים עֲמוּ - עִם בֶּן עֲמָרָם, בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה
 שְׁלֹשׁ, תַּפְּאֶרֶת. כַּמ"ה שְׁלֹשׁ הַשָּׁם הַמְּפָרֵשׁ
 בְּשִׁלְמוֹת. אַחַר ק' ק' שָׁל הָקָם תְּקִים (וּמְשֹׁם בְּךָ הָקָם
 תְּקִים) נִשְׁאָר תִּים. מַה זֶה מְרָאָה? (בראשית כה) יַעֲקֹב
 אִישׁ תָּם. עֲמוּ - עִם בֶּן עֲמָרָם יָקִים. הָקָם - צְדִיק.
 תְּקִים - תָּם.

מְצֹוה אַחַר זֶו לְפָדוֹת עֶבֶד עִבְרִי וְאִמָּה הָעִבְרִיָּה,
 לִיעַד אִמָּה הָעִבְרִיָּה לָדוֹן בְּקִנְיִן עֶבֶד עִבְרִי,
 הָעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי
 שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. מִהֵן שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, וּמִהֵן קִנְיָנוּ?
 אֵלֶּא בְּסִתְרֵי תוֹרָה, מִטְּטָרוֹ"ן עֶבֶד ה' כּוֹלֵל שְׁשָׁה
 צְדָדִים בְּחֻשְׁבוֹן שֵׁשׁ אוֹתִיוֹתָיו, שְׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה.

וּבְהֵן יֵשׁ לְאָדָם לַעֲבֹד לְרַבּוֹנוֹ לְהִיּוֹת לוֹ עֶבֶד (מְבַרְר),
 לַעֲשׂוֹת קִנְיָן בְּסִפּוֹ שֶׁל כֶּסֶף יָמִין, שְׂאֵבְרָהֶם חֶסֶד
 הוּא תְּדַרְגָּה שָׁלוֹ, הַתּוֹרָה נִתְּנָה מִשָּׁם.

וּמִי שֶׁמְשַׁתִּידֵּל בָּהּ בְּדֵי לְזִכּוֹת לְעוֹלָם הַבָּא, נִקְרָא
 קִנְיָן. בְּסִפּוֹ - עוֹלָם הַכְּסוּף. קִנְיָן - עַל שֵׁם
 (בראשית יד) אֵל עֲלִיּוֹן קִנָּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. קִנָּה חֲכָמָה
 קִנָּה בִּינָה. קִנָּה לוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה. רַבּוֹ אַחֵר שֶׁקִּנָּה
 לוֹ, נֶאֱלָה תִּתְּיָה לוֹ. יֵשׁ שֶׁהוּא קִנּוּי (לו) לְעוֹלָם, וְיֵשׁ
 שֶׁהוּא קִנּוּי לוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים. מִי שֶׁהוּא קִנּוּי לוֹ לְעוֹלָם,
 כְּתוּב בּוֹ וְרָצַע אֲדָנָיו אֶת אֲזָנוֹ בַּמְרָצַע וַעֲבָדוּ
 לְעֵלָם. אִין עוֹלָם אֵלָא עוֹלָמוֹ (דף קטו ע"ב) שֶׁל יוֹבֵל, שֶׁהֵם
 חֲמִשִּׁים. וְזוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שְׁשָׁם כ"ה כ"ה אוֹתִיּוֹת,
 עֲרֵבִית וְשַׁחֲרִית. חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בִּינָה.

אַחֵר שֶׁמִּיּוֹד בָּהֶם הָאָדָם אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שֶׁהוּא עֶבֶד שָׁלוֹ, בְּעַל הַתְּפִלִּין עַל רֵאשׁוֹ,
 וְאֲזָנוֹ נִרְצָעָה וּפְתוּחָה לְשִׁמְעַת קְרִיאַת שְׁמַע, הֲרֵי
 שְׁמַע - בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁאֵתָּה שׁוֹמֵעַ, שֶׁהֵינוּ מְשַׁמְעוֹת.

נְשָׂמִי שְׁפָדְיוֹנִי תְלוּי בְּקִרְיַאת שְׁמַע, שֶׁהוּא סוּד שֶׁל
 תְּמָשִׁים, אִין לוֹ פְּדִיּוֹן עַל יְדֵי אֲחֵר בְּגִלְגּוּל,
 שְׁרָצוּעַ הוּא לְרַבּוֹנוֹ. כָּאֵן לֹא נֶאֱמַר אִן דוּדוֹ אִן בֶּן
 דוּדוֹ יִנְאָלְנוּ. שְׁבַת־פְּלַת הָאָדָם הוּא כְּמוֹ עֶבֶד
 שְׁנֶאֱמַר בּוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, וְאִין עֲבוּדָה אֵלֹא
 תְּפִלָּה. שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד - ג' רֵאשׁוֹנוֹת וְג' אַחֲרֹנוֹת
 שֶׁל שְׁלִיחַ צְבוּר מוֹצִיא אֶת הָאָדָם יְדֵי חוֹבְתוֹ לְמִי
 שְׁלֹא יוֹדֵעַ לְהַתְּפִלֵּל בָּהֶם, שְׁצַדִּיק חֵי הָעוֹלָם נִקְרָא
 בָּהֶם עַל שְׁמוֹ. בְּעוֹ, צַדִּיק, גּוֹאֵל, קָרוֹב וְנֶאֱמָן. (וְשֵׁם)
 קָרוֹב ה' לְכָל קְרָאִיו. וְטוֹב לוֹ לְאָדָם שָׁכֵן קָרוֹב
 מֵאֵח רְחוּק, שְׁתִּינּוּ עֲמוּד הָאֲמִצְעִי, שֶׁהוּא
 בֶּן יְהוָה, שֶׁהַתְּעִלָּה לְמַעַלָּה שֶׁהוּא לְבִינָה, שְׁעוֹלָם זֶה
 הוּא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל, שֶׁהוּא תְּמָשִׁים אוֹתִיּוֹת
 תִּיחוּד. שְׁבַעֲוֹלָם תִּזְהַ יְכוּל אָדָם לְהִיּוֹת לוֹ פְּדִיּוֹן
 בְּצַדִּיק ו' שָׁנִים שְׁכוּלֵל שְׁלֹשׁ רֵאשׁוֹנוֹת, וְשְׁלֹשׁ
 אַחֲרֹנוֹת שֶׁל תְּפִלָּה. ו' קִטְנָה הוּא שֵׁשׁ שָׁנִים
 יַעֲבֹד.

אֲבָל בְּעוֹלָם הֵבֵא, שֶׁהוּא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל, שְׁשָׁם
 חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, אֵין שְׁלִיחַ
 צְבוּר מוֹצִיא אוֹתוֹ יְדֵי חוֹבְתוֹ, מִשּׁוֹם שְׂאִין לוֹ
 בְּדִיוֹן עַל יְדֵי אַחֲרִים, וּמִשּׁוֹם כֶּף שְׁמַע, בְּכָל לְשׁוֹן
 שְׂאֵתָה שׁוֹמֵעַ. וּמִשּׁוֹם כֶּף רוֹמֵז, אִם אֵין אֲנִי לִי מִי
 לִי. מ"י - וַדַּאי עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל.

מִיָּד שְׁשֻׁמְעוּ דְבָרִים הֶלְלוּ רָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁהֵיוּ
 יוֹרְדִים עִם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, פְּתָחוּ וְאָמְרוּ,
 רוּעָה הַנְּאֻמָּן, פִּי הַשְּׂכִינָה הָעֲלִינָה וְהַתְּחַתּוֹנָה,
 שְׂבִשְׁתִּיחֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דְבַר עֲמֹד פֶּה אֶל פֶּה
 בְּקְרִיאַת שְׁמַע, שְׁנַאֲמַר בּוֹ (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל
 בְּגִרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. שְׁחֲרֵי וַדַּאי י' רֵאשׁ
 הַחֶרֶב שְׁסוֹבְבַת אֶת הַשְּׂפָה שְׁלֶךְ. ו' לְשׁוֹן הַחֶרֶב
 שְׁלֶךְ. ה' ה' שְׁתֵּי פִיפִיּוֹת, בְּשְׁתֵּי שְׂפֹתוֹתֶיךָ. וְחֲרֵי
 וַדַּאי שֵׁם רְבוּנְךָ מְדַבֵּר בְּפִיךָ. יו"ד ה"א וַא"ו ה"א
 הוּא בְּמַחְשְׁבֶתְךָ שְׁמוֹצִיא אֶת הַחֲמִשִּׁים הֶלְלוּ
 מִפִּיךָ.

בְּיַדְאֵי מִשּׁוּם הַדְּבָרִים הַלָּלוּ אֵלֵיהוּ הִתְעַכֵּב
 לְמַעַלָּה, שֶׁהוּא תָּפוּם, שְׁלֹא יוֹרֵד אֵלֶיךָ,
 שֶׁהֲרִי בְּכַמָּה עֶשֶׂר הָיָה יוֹרֵד אֵלֶיךָ, וְהוּא תָּפוּם
 לְמַעַלָּה, שְׁלֹא יוֹרֵד אֵלֶיךָ. מִשּׁוּם שֶׁהֶעֱנִי שְׁלֹךְ הוּא
 בְּאֵלָה לְיִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כֶּן אָמַר מְשִׁית, עַד שֶׁיָּבֹא
 עֲנִי, וְזָהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה נג) וּבְחִבְרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ.

אָמַר לָהֶם, אִם כֶּן, נַעֲשֶׂה לוֹ הַתְּרָה וְיִרֵד אֵלַי,
 שֶׁחָשׁוֹב הוּא לִי מְכַל מְמוֹן שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְהֲרִינִי מוֹחֵל וּמְשַׁחֲרֵר אוֹתוֹ וּמַתִּיר לוֹ אֶת
 הַשְּׁבוּעָה, וְאִף אַתֶּם הַתִּירוּ לוֹ. וְאִם צָרִיךְ הַתְּרָה
 יוֹתֵר, נִשְׁתַּדֵּל בְּחִבְרָתוֹ, כִּדְרֵי שְׁיִרֵד אֵלַי.

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׁבוּעַת ה', הִיא
 שְׁכִינָה, בַּת יְחִידָה. וְלֹא לְחִנָּם תִּקְנוּ שְׁלֹשֶׁת
 בְּנֵי אָדָם לְפִטֵר אוֹתוֹ, אֵלֶּא ש' שֶׁל שַׁבָּת, שְׁלֹשֶׁת
 עֲנָפֵי הָאֲבוֹת, בַּת יְחִידָה, שְׁבוּעָה שֶׁהַשְּׁתַּתְּפָה (כ"ה
 כ"א ודאי) בָּהֶם.

בְּיַדְאֵי שְׁבוּעָה לֹא חָלָה אֵלֶּא עַל דְּבַר שְׂיִישׁ בּוֹ
 מִמַּשׁ. נִדָּר חָל אֲפִלוּ עַל דְּבַר שְׂאִין בּוֹ

מִמָּשׁ, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ בַּמִּשְׁנָה. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא יוֹתֵר
אָמְרוּ, נְדָרִים עַל גְּבֵי שְׁבוּעוֹת עוֹלָיִם, וְכָל הַנִּשְׁבָּע
בְּאֵלוֹ נִשְׁבָּע בַּמֶּלֶךְ עֲצָמוֹ, וְכָל הַנּוֹדֵר בְּאֵלוֹ נוֹדֵר
בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ.

אָמַר לָהֶם רוּעָה הַנְּאֻמָּן, רְאֵי יְשִׁיבוֹת, יִדְעֵתִי
בְּכֶם שְׂאֵתֶם יוֹדְעִים, אֲכַל אוֹתוֹ שְׁמַחֲדֵשׁ
בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית יִחַדֵּשׁ לָכֶם חֲדוּשִׁים,
שְׁתֵּרֵי וְדָאֵי קִהְלֵת אָמַר, (קהלת א) אֵינן כָּל חֲדָשׁ תַּחַת
הַשֶּׁמֶשׁ. אֲכַל לְמַעְלָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ יֵשׁ לוֹ. וּבְסִתְרֵי
תוֹרָה אֲנִי רוּעָה לוֹמַר, (תהלים סד) שְׁמֵשׁ וּמִינן ה'
אֱלֹהִים צְבָאוֹת, בְּעוֹלָם שָׁלוֹם, וְלֹא בְּעוֹלָם שָׁל
הַדְּיוּט. אַף עַל גַּב שְׁנוֹה לְעִמַּת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים,
מֵתוּךְ תַּחֲשִׁכָּה יוֹצֵא הָאוֹר.

וּבַדְּרָאֵי בְּעוֹלָם הַבָּא, בִּינָה הִיא לְמַעְלָה מֵהַשֶּׁמֶשׁ,
שֶׁהוּא עֲמוּד הָאֲמֻצְעֵי. מִשָּׁם עוֹלָיִם נְדָרִים
עַל גְּבֵי שְׁבוּעָה וְחָלִים עַל דְּבַר שְׂאִין בּוֹ מִמָּשׁ,
מִשּׁוֹם שֶׁהַשְּׁבוּעָה הוּא הָעוֹלָם הַזֶּה, שְׂאִין לוֹ קִיוּם

אֵלָא עַל יְסוּד. וְהוּ שְׁפָתוֹב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוּד
עוֹלָם. (דף קטז ע"א)

וּבוּ שְׁבוּעָה, שְׁפָתוֹב חַי ה' שְׁבָבִי עַד הַבְּקָר.
שְׁשִׁבְיָנָה תַחַתוֹנָה, כַּתֵּל מְעַרְבִי הוּא הַדִּיּוֹר
שְׁלָה, עַל שֵׁם שֶׁהוּא תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ. כ"ו
ת"ל, יְדוּ"ד כ"ו, וְדַאי שְׁבִינָה הִיא תֵּל שְׁלוֹ, עַל
שֵׁם (שִׁיר ה) קְנֻצוֹתָיו תִּלְתְּלִים שְׁחָרוֹת כְּעוֹרֵב.
וּפְרָשׁוּהָ עַל כָּל קוּץ וְקוּץ תִּלְיֵי תִלִּים שָׁל הַלְכוֹת.
ד' מִן אַחַד, תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ. וְהַקוּץ הָיָה
אַחוּז בֵּין א"ח וּבֵין ד'. וְהוּ שְׁפָתוֹב כִּי כָל בְּשָׁמַיִם
וּבְאָרֶץ, וְתַרְגָּם יְהוֹנָתָן, שְׁאַחוּז בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

וְעֲלִיו בְּאֵרוֹ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה בַּחֲגִינָה, עַל מָה הָעוֹלָם
עוֹמֵד? עַל עַמּוּד אַחַד שְׁשָׁמוֹ צַדִּיק,
שְׁנַאֲמַר וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם. וּבְדַאי הוּא בְּרִית שָׁל
שְׁבוּעָה שְׁעֲלִיו עוֹמְדִים א"ח ד', שֶׁהֵם שָׁמַיִם וְאָרֶץ,
שְׁפָתוֹב (יִרְמִיָּה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת
שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. א"ח שָׁמַיִם, וְהוּ שְׁפָתוֹב

(מלכים א-ח) ואתה תשמע השמים. ד' הארץ, והו
שפתוב (ישעיה סו) והארץ הרים רגלי.

ומשום שפריית אחוזה בין שמים וארץ ובה
שבועה, והו שפתוב חי ה' שכני עד
הבקר. מי שנשבע בשמו לשקר, פאלו הרם את
בנין השמים והארץ והחזיר את העולם לתהו
ובהו. שאם אדם יזיו הקוץ של ד' מן אחר, ישאר
אחר, סמא"ל במקומו שקר. וכאלו אותו איש
בונה שמים וארץ על שקר. ואמת עומד, שקר לא
עומד. הרם הבנין, ונפלו שמים וארץ.

וזהו פאלו השליך משמים ארץ תפארת ישראל.
שמי נותן ארץ בשמים, שאמר (איכה ב) השליך
משמים ארץ? ודאי זו שכינה, ותפארת עמה,
שלא נפרד ממה בנפילתה, לקיים פה (ישעיה מב) אני
ה' הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן. ומנין לנו
שאמת נפל עמה? שפתוב (דניאל ח) ותשלך אמת
ארצה. ומי שנשבע אמת הוא מקיים (תהלים פה)
אמת מ"ארץ ת"צמת. שהיא העמוד האמצעי

שָׁבוּ הַבְּנֵי קָיָם. וְהוּ שְׁכַתוֹב בְּר"א אֱלֹהִים אֵ"ת,
וְאַחַר כֵּן - הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.

וּמִשּׁוֹם שֶׁשְׁבוּעָה הִיא בְּנֵן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵין
לוֹ קִיּוֹם לְלֹא יְסוֹד, דְּבָר שְׂיֵישׁ בּוֹ מִמָּשׁ.
נֶדֶר, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, עוֹלָה עַל גַּבֵּי שְׁבוּעָה,
וְהוּא חָל עַל דְּבָר שְׂאִין בּוֹ מִמָּשׁ, שְׁלֹא צְרִיכָה
יְסוֹד לְעִמּוּד עֲלָיו, שֶׁהוּא בְּרִית, שָׁבוּ תִשְׁמִישׁ
הַמְּטָה. וּמִשּׁוֹם כֵּן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, הָעוֹלָם הַבָּא,
שָׁבוּ תִקְנּוּ כָּל נְדָרֵי, אֲסוּר בְּתִשְׁמִישׁ הַמְּטָה.

שָׁם אֵזֶת בְּרִית, י' הִיא תָּג עַל סֵפֶר תּוֹרָה צְדִיקָה,
כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹתָ, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא
אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִּיָּה וְלֹא תִשְׁמִישׁ הַמְּטָה, אֲלֹא
צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעִטְרוֹתֵיהֶם בְּרֵאשֵׁיהֶם.

וּמִשּׁוֹם שְׂאִין שְׁמוּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּתָג, בְּאֵרוֹ בְּעֲלֵי
הַמְּשָׁנָה, כָּל הַמְּשָׁתֵּמֵשׁ בְּתָגָא חֲלָף. שְׁתָּג
לְמִטָּה הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה. הַנְּקֻדָּה שְׁמוּשׁ הָאֵזֶתִיּוֹת.
אֲבָל בְּעוֹלָם הַבָּא אֵין שְׁמוּשׁ בְּאֵזֶתִיּוֹת, וְלָכֵן בְּסֵתֶר
תּוֹרָה אֵין נִקּוּד בְּאֵזֶתִיּוֹת, אֲלֹא תְּנִים. וְלָכֵן מִי

שְׁמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּסֵפֶר תּוֹרָה חוֹלָף, וְכִךְ מִי שְׁמַשְׁתַּמֵּשׁ
בְּמִי שְׁשׁוֹנָה הַלְכוֹת, עָלָיו בְּאָרוּ רַבּוֹתֵינוּ
שְׁהַמְשַׁתֵּמֵשׁ בְּתַנָּא - חוֹלָף.

בָּאוּ כָּל רְאֵי הַיְשִׁיבוֹת וְהַשְׁתַּמְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ,
וַדַּאי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר בְּפִיָּה, וְלוֹ אָנוּ
מְשַׁתְּחוּיִם. וְאָנוּ מְכִירִים בְּדַבְרִים הַלְלוּ שְׂאִין יְלוּד
אִשָּׁה אַחַר פְּרֹט לָךְ שְׂיִכּוֹל לְדַבֵּר אוֹתָם. וַדַּאי
שְׁהַדְּבָרִים הַלְלוּ מְעִידִים בָּךְ שְׁאֵתָה הוּא שְׁנֵאֲמַר
בּוֹ (במדבר יב) פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. אִין לְעַכְבֵּי אֵת
אֵלֶיהוּ אֵלֶיךָ, אֵלָּא לְפִיָּם אֵת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׂיִזְרִיד אוֹתוֹ אֵלֶיךָ, מָלֵא עֵשֶׂר וּמְלֵא סְגֻלוֹת אֵלֶיךָ.

רוּעָה הַנֶּאֱמָן, עֵבֶד נֶאֱמָן, אֵלֶיךָ עֵבֶד עֲבָרִי - (דברים
טו) הַעֲנִיךָ תַעֲנִיךָ לוֹ. הַעֲנִיךָ - לוֹ, תַעֲנִיךָ -
לְבָנָיו, בְּדַבְרִים הַגְּנוּזִים הַלְלוּ. וּמְגֻרְנָךְ - גְּרָנָה שֶׁל
הַתּוֹרָה שְׁלָךְ. וּמִיָּקְבֶךָ - בְּגֻרְן וְיִקְבֵּי הַכֶּתוּב מְדַבֵּר,
כְּמוֹ שְׁבְּאָרוּ בְּעֵלֵי הַמְשָׁנָה, בְּפִסְלֵת גֻּרְן וְיִקְבֵּי
הַכֶּתוּב מְדַבֵּר.

יִקְ"ב - י"חוד, ק"דָּשָׁה, בְּרָכָה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. וְזוֹ הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא בְּרָכָה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מִיָּמִין, וְהִיא קְדָשָׁה מְשֻׁמָּלוֹ, וְהִיא
 יְחוּדוֹ בְּאִמְצָע, וְכָךְ עוֹלוֹת אוֹתֵינוּתֵינוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יב"ק. כְּמוֹ (דף קטז ע"ב) זֶה הַקַּב"ה בְּחֻשְׁבוֹן
 יב"ק.

וְיָמֵי שֶׁהוּא בְּק"י בְּהִלְכָה שְׁלוֹ, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה -
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמוֹ, שֶׁבְשִׁבְיָלָה לֹא יִזוּז
 מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם. שֵׁישׁ הִלְכָה שֶׁהִיא נִעְרָה שְׁלֹה מִצַּד
 שֶׁל נֵעֵר, וּבְגִלְלָה נֹאמֵר הִלְכָה כְּפִלוֹנִי. אֲבָל
 הַהִלְכָה שְׁלֹה, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, הִיא שֶׁנֹּאמֵר כָּהֵן
 הִלְכָה לְמִשְׁחָה מְסִינִי. מִפִּי הַגְּבוּרָה נִתֵּן לָךְ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת בְּתוֹ.

וְלִכֵּן עַל הִלְכוֹת אֲחֵרוֹת נֹאמֵר, (משלי לא) רַבּוֹת
 כְּנֹת עָשׂוּ חֵיל. עַל הִלְכָה שְׁלֹה נֹאמֵר, וְאֵת
 עֲלִית עַל כְּלָנָה. שֶׁהַתְּנַבְּרָתָּ עַל כָּלָם כְּגִבוּרָה.
(שופטים ו) ה' עִמָּךְ גְּבוּרַת הַחֵיל. נִתְקַן (נתיבות) בְּךָ

והשלים בְּנִין הַמֶּלֶךְ, וְהוּא בּוֹנֵה בְּנֵינוּ עַל פִּיךָ וְעַל
יָדְךָ. אֲשַׁרְיָךְ!

פָּתַח הַרוּעָה הַנְּאֻמָּן וְאָמַר, (בראשית מח) הַמְּלֹאךְ
הַנְּאֻל אֹתִי מִכָּל רָע, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה
שֶׁנְּאֻמַּר בָּהּ (שמות יד) וַיִּסַּע מִלְּאֲךָ הָאֱלֹהִים. יְבָרַךְ
אֶתְכֶם בְּעוֹלָם הַבָּא, וַיְדַגּוּ לָרֹב בְּקִרְבַּי הָאָרֶץ
בְּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁתְּהִיחַ שְׁלִיטַתְכֶם בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת
שֶׁאַתֶּם חַיִּים. שְׁמִי שֶׁהוּא מִהָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא חַי,
בְּכַתּוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמְּחַיִּיקִים בָּהּ. חַיִּים
שָׁם - חַיִּים כָּאֵן.

מֵה שְׂאִינוֹ בָּךְ, מִי שֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ בְּקַלְפוֹת הַקְּלוֹ,
שֶׁל עוֹר וּבָשָׂר וְעֲצָמוֹת וְגִידִים שֶׁל הַגּוֹף
הַשָּׂפֵל, שֶׁהָרוּחַ מֵתָה שָׁם. מָה הַמֵּת לֹא רוֹאֵה וְלֹא
שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר וְאִין לוֹ תְּנוּעָה בְּכָל אֵיבָרָיו, בָּךְ
הָרוּחַ לֹא רוֹאֵה לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, שֶׁנְּאֻמַּר עֲלֵיהֶם
בַּתּוֹרָה, דַּע מֵה לְמַעְלָה מִמֶּךָ - עֵין רוֹאֵה וְאִין
שׁוֹמֵעַת, וְכָל מַעֲשֵׂיךָ בְּסִפּוֹר נִכְתָּבִים.

וְשִׁבְכָה מִלְּאֲכִים הוֹלְכִים עִמוֹ, וְשֵׁנָאֲמַר בָּהֶם (תהלים
 זא) כִּי מִלְּאֲכִיו יִצְוֶה לָּהּ. וְאִין לוֹ רְשׁוֹת
 בְּגוֹף תְּזַה לְהַסְתַּכַּל בָּהֶם וְלִשְׁמַע בְּקוֹלָם, וְשִׁהֶם
 חַיּוֹת שֶׁל אֵשׁ, מְדַבְּרוֹת וּמְקַדְּשׁוֹת וּמְבָרְכוֹת
 וּמְיַחַדוֹת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל כְּאַחַד,
 כָּל שֶׁכֵּן אֶת הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא עֲלֵיהֶם, כָּל שֶׁכֵּן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מַעַל לְשְׂכִינְתּוֹ, וְשִׁבְכָה הוּא
 מְקַבֵּל אֶת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל.

וּמִשׁוֹם הַחֲטָאִים הָיוּ מִתְּלַבְּשִׁים בְּקַלְפוֹת הַלָּלוּ,
 כְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁחֲטָא אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם.
 וְזֶהוּ שֶׁבָּאָרוּ בְּעַלֵּי הַמִּשְׁנָה, כְּשֶׁאֲוֹחִזִּים מַעֲשֵׂה
 אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וּמִשׁוֹם הַקַּלְפוֹת הַלָּלוּ שֶׁל
 הַחֲטָאִים, אָמַר הַכֹּתוּב (ישעיה נט) כִּי אִם עֲזַנְתִּיכֶם
 הָיוּ מִבְּדָלִים בֵּינְכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם. וּבְשִׁבְלֵי
 הַקַּלְפוֹת הַלָּלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּכַסֶּה בְּכַמָּה
 כְּנָפִים, וְשִׁבְכָה נֵאֶמַר (שם ו) בְּשִׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו
 וּבְשִׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וְגו'.

לְעֵתִיד לְבֹא, (שם ל) וְלֹא יִכְנַף עוֹד מוֹרִיךְ וְהָיוּ
 עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרִיךְ. שְׁאַתֶּם בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, שְׂאִין לָכֶם קְלָפוֹת וְעוֹרוֹת, יֵשׁ לָכֶם רְשׁוֹת
 לְהִסְתַּכֵּל בְּבִנֵי הָעוֹלָם, וְלִבְנֵי הָעוֹלָם (אין) יֵשׁ רְשׁוֹת
 לְהִסְתַּכֵּל בָּכֶם, וְלִכְּזֹנְ עֲלֵיכֶם נֹאמֵר שְׁאַתֶּם חַיִּים,
 וְעוֹלָמְכֶם הוּא עוֹלָם הַחַיִּים. אֲבָל הָעוֹלָם הַשְּׂפָל
 הוּא עוֹלָם הַמֵּתִים, שְׂפָל אֱלֹהוֹת שָׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם
 מִבְּלַעֲדֵי ה', כָּלָם מֵתִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׂמַעוֹן, (הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה) (רוּעָה הַנְּאֻמָּן), עַם
 כָּל זֶה שְׁאַתָּה לֹא יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּבִנֵי
 הָעוֹלָם הַבָּא בְּעֵינַיִם וְלֹא בְּמִלְאָכִים, כָּל שְׂכֵן
 בְּקְדוּשׁ-פְּרוּךְ-הוּא וְשִׁכְיָנְתוֹ, אֲבָל בְּעֵין הַשְּׂכָל
 שָׁל לִבְךָ אֲתָה רוּאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הַבָּא,
 וּבְמִלְאָכִים וּבְקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְיָנְתוֹ
 שְׂמַקְיָפִים אוֹתָךְ. וּמִשׁוּם זֶה אָמַר שְׂלֵמָה, שְׂפָתוֹב
 בּוֹ (מִלְכִים-א ה) וַיִּחַכֶּם מִכָּל הָאָדָם, (קַהֲלַת א) וְלִבִּי
 רָאָה הַרְבֵּה חֲכָמָה וְדַעַת.

אֲבָל בְּנִבְיָאָה אֵין רְשׁוֹת לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ (כַּל שְׂבִיב) נְבִיא
 בְּעֵין הַשֶּׁכֶל, אֵלֶּא בְּעֵינִים, שְׁהִיא מְרָאָה
 וְחִזְיוֹן הָעֵינִים. וְהוּ שְׁכַתוֹב בְּמְרָאָה אֵלִיו אֶתְיֹדֵעַ.
 וְעוֹד בְּחִזְיוֹן לִילָה - מְרָאָה בַּיּוֹם, תְּחִיזוֹן פְּלִילָה.
 וְהַכֵּל בְּעֵינִים, וְלֹא בְּעֵין הַשֶּׁכֶל שֶׁל הַלֵּב. וְהָעֵינִים
 הֵן שְׁנֵי סְרָסוּרֵי הַלֵּב, וּמְשַׁמְשִׁים שָׁלוֹ, וְהוּא מְלֻךְ
 בִּינֵיהֶם (אֵלֵיהֶם), וְלִבְּן חֶכֶם עֲדִיף מִנְבִיא. וְכֹדָהֶם
 שְׁתֵּי הָאֲזוּנִים, שְׁנֵי שְׁמֹשֵׁי הַלֵּב.

וּמִשׁוֹם זֶה פְּרָשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, הַלֵּב רוֹאָה וְהַלֵּב
 שׁוֹמֵעַ. וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שְׁנֵאמַר בְּלֵב, הַלֵּב
 מִבִּין, הַלֵּב יוֹדֵעַ. (שְׁמוֹת לֹא) וּכְלֵב כָּל חֶכֶם לֵב נְתַתִּי
 חֲכָמָה. הֲרִי חֲכָמָה וְתַבּוּנָה וְדַעַת בְּלֵב, שְׁפָתָם
 נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְתַחּוֹמוֹת, וּכְתָם נַעֲשֶׂה חֲמֻשָּׁן.
 (דף קיז ע"א) וְהוּ שְׁכַתוֹב (שֵׁם) וְאִמְלֵא אֶתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים
 בְּחֲכָמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת. מַה שְּׂאִין כָּל זֶה בְּעֵינִים.
 וְרוֹעָה הַנְּאֻמָּן, מִי שֶׁכֵּל זֶה בְּלִבּוֹ רוֹאָה יוֹתֵר
 מִנְבִיא, כָּל שְׂבִיב מִחֲשַׁבְתּוֹ שְׂאִין לָהּ סוּף,
 וְכֹה תַסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ שְׂאִין לוֹ סוּף, מַה שְּׂאֵל הַיְתָה

לְךָ רְשׁוֹת בְּרֵאשׁוֹנָה לְהִסְתַּכַּל בְּעֵינַיִם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב
(שם לג) וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ.

מִפְּשֵׁי הַלֵּב הִלְלוּ הֵם מִתִּים, וְעוֹרִים בְּקִלְפוֹת
הִלְלוּ. אֲבָל אֵלֶיךָ אֵינָם חֲשׁוּבִים לְכָלוֹם,
וְאֵינָם מִפְּסִיקִים בִּינְךָ לְבֵין הַקְּרוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא
וְשְׂכִינְתּוֹ, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם הֵבֵא וְהַמְּלֹאכִים, שְׂכָךְ
יִכְנָס אֵלֶיךָ בְּאוֹתָם חִלּוֹנוֹת שֶׁל הָעֵינַיִם וְהָאֲזָנִים
וְנִקְבֵי הַחֹטֵם וְהַפֶּה, כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁנִּכְנָס בְּכֶסֶף
לְחֻדְרֵי חֻדְרִים לְדַבֵּר עִם בְּנוֹ. וּמִשׁוֹם זֶה מִתְּפַלְּלִים
יִשְׂרָאֵל בּוֹ בְּתַפְלָתָם: אֵתָּה חוֹפֵשׁ כָּל חֻדְרֵי בְטֵן
רוּאָה כְּלִיּוֹת וְלֵב וְאֵין כָּל דְּבָר נֶעְלָם מִפָּנֶיךָ.

וְהֵינּוּ מֵה שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה, (שיר ב) מִשְׁגִּיחַ מִן הַחִלּוֹנוֹת
וְנֹו'. וְאֵלֶּה הֵם הַחִלּוֹנוֹת שֶׁל עֵינַיִם וְאֲזָנִים
וְנִקְבֵי הַחֹטֵם וְהַפֶּה. בְּשִׁבְעַת הַנְּקִבִים הִלְלוּ עוֹלָה
הַנְּשָׁמָה בְּשִׁבְעָה מִיַּי בְּשָׁמַיִם, וְכָךְ הַתְּפִלָּה עוֹלָה
בְּשִׁבְעָה הַבְּשָׁמַיִם הִלְלוּ, שְׁהֵם: (שם ד) גִּרְדֵּי וְכִרְכָּם
קָנָה וְקִנְמוֹן עִם כָּל עֵצֵי לְבוֹנָה מֵר וְאֶהְלוֹת עִם
כָּל רְאֵשֵׁי בְּשָׁמַיִם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׂכָךְ הַתְּפִלָּה עוֹלָה,

מִקְטָרֶת מֵר וְכוּ'. הַקְדוּשׁ כָּרוֹךְ הוּא שׂוֹאֵל עֲלֶיהָ,
 (שם ג) מִי זֹאת עֲלָה מִן הַמְדָּבָר וְגו', מִקְטָרֶת מֵר
 וְלִבְנָה וְגו'. מִי זֹאת וַדַּאי, מִצַּד שֶׁל מ"י הִיא וַדַּאי
 בִּינָה, כְּלוּלָה מִשְׁבָּעָה מִיְיָ בְּשָׁמַיִם.

וְזוֹ קְרִיאַת שְׁמַע, כְּלוּלָה מִחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, שֶׁהֵם
 כ"ה כ"ה, כְּלוּלָה מִשְׁבַּע בְּרָכוֹת, בְּשֶׁחַר -
 שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעֶרְב - שְׁתֵּים
 לְפָנֶיהָ וּשְׁתֵּים לְאַחֲרֶיהָ, וְהֵם: הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה
 וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד, עַד לְךָ ה' הַמְּלֻכָּה,
 שֶׁהִיא מְלָכוֹת, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשְׁלֹשָׁה בְּשָׁמַיִם:
 מִקְטָרֶת מֵר - זֶה כְּתוּב, וְלִבְנָה - זוֹ חֲכָמָה, מְכַל
 אֲבָקַת רוּכַל - זוֹ בִּינָה. קוּם וְהַשְׁלֵם אֶת מְצוּוֹת
 רַבּוֹנָךְ.

לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לְרַעַת וְגו', אַחֲרֵי רַבִּים
 לְהַטָּה. אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטָּה - אֵין רַבִּים פְּחוֹת
 מִשְׁלֹשָׁה, וְאִם אֵין בֵּית דִּין בְּשֹׁלֶשָׁה, אֵין לְהַטָּה
 אַחַר דֵּינּוּ. בֵּית דִּין - שְׁכִינָה. בְּשֹׁלֶשָׁה - שְׁלֹשׁ חֵיוֹת
 הַמְּרַכְּבָה שְׁלֹשָׁה, וְהִיא דֵּין תּוֹרָה, דֵּין אֱמֶת, הַעֲמוּד

הַאֲמָצְעִי. וְכֹל דֵּינָא שְׂלֵא דֵּין אִמְתָּ לְאִמְתָּו, וְהוּ
 בְּאֵלוֹ הַשְּׁלִיט אֶת סַמְא"ל בְּעוֹלָם. (דניאל ח) וְתִשְׁלַךְ
 אִמְתָּ אֶרְצָה, וְהַפִּיל עָמָה אֶת הַשְּׂכִינָה, וְיָקִים אֶת
 גִּיהֵנָם, בֵּת הוּוּג שְׁל סַמְא"ל עִם סַמְא"ל. בַּמָּקוֹם
 שְׁל דֵּין הַאִמְתָּ יָקִים שְׂפַת שְׁקָר. דֵּין אִמְתָּ - עַמּוּד
 הַאֲמָצְעִי. שְׂפַת שְׁקָר - גִּיהֵנָם וְסַמְא"ל.

וּמִשּׁוֹם כָּה, בְּשִׁדְיָן דֵּין דֵּין, גִּיהֵנָם פְּתוּחָה לְפָנָיו
 מִשְׁמַאלוֹ, בֵּת זוּגוֹ שְׁל סַמְא"ל. וְחָרַב עַל
 צוּאָרוֹ, מִלְּאֲדָה הַמְּוֹת. סַמְא"ל מֵאַחֲזָרָיו מַעַל
 צוּאָרוֹ, וְגַן עֶדֶן פְּתוּחָה לְיָמֵינוֹ, וְעֵץ הַחַיִּים פְּתוּחָה
 לְפָנָיו עַל רֵאשׁוֹ.

אִם דֵּין דֵּין שְׁקָר, שׁוֹלֵט עָלָיו מִלְּאֲדָה הַמְּוֹת וְשׁוֹחֵט
 אוֹתוֹ, וְאַחַר כֵּן שׁוֹרֵף אוֹתוֹ בְּגִיהֵנָם. וְאִם דֵּין
 דֵּין אִמְתָּ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִכְנִיסוֹ לְגַן עֶדֶן
 וּמְטַעֵם אוֹתוֹ מִעֵץ הַחַיִּים, שְׂפַתוֹב עָלָיו (בראשית ג)
 וְלָקַח גַּם מִעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעוֹלָם. שְׂנַבְרָא
 בַּתוֹרָה, שְׂפָה נְאֻמָּר (משלי ג) עֵץ חַיִּים הוּא לְמַחְזִיקִים

בָּהּ. עֵץ חַיִּים - תְּפֹאֶרֶת. חַיִּים שְׁלוֹ חֲכָמָה וּבִינָה.
חַיִּי הַמֶּלֶךְ וְדָאִי.

וְלְעוֹלָם דִּין הַמְּלָכוֹת הוּא דִּין, וְתֵדִין בְּלֵב, וְנֹאמַר
בּוֹ הַלֵּב רוֹאֶה. וְלִכֵּן אֵין לוֹ לִדִּין אֶלָּא
מֵה שְׁעִינְיוֹ רוֹאֹת. וְכֵאֵן אֵין דִּין אֶלָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. מֵה שְׁעִינְיוֹ רוֹאֹת, כִּי ה' עֵינָיו מְשׁוּטְמוֹת.
עֵינָיו עַל דְּרָכֵי אִישׁ.

וּבְהֵן מִשְׁנִיחַ מִן הַחֲלוּנוֹת בְּשַׁבַּעַת נִקְבֵי הָאָדָם:
בְּשֵׁתֵי עֵינַיִם, וּשְׁתֵי אָזְנוֹיִם, וּשְׁנֵי נִקְבֵי
הַחֹטֵם, וְהַפֶּה. הֵרִי שְׁבַע שָׁל הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה. וְכֹךְ
בְּמַעֲשָׂיו הִסְתַּכֵּל בְּשַׁבַּע מִצַּד הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה,
בְּשֵׁתֵי יָדַיִם וְצַוָּאֵר - שָׁלֵשׁ, וְגוּף וּבְרִית - שְׁתַּיִם.
הֵרִי חֲמִשָּׁה שְׁתֵי רַגְלָיִם - הֵרִי שְׁבַע. י"ה, יו"ד ה"א
- בְּשַׁבַּע אוֹתִיּוֹתָיו מִסְתַּכֵּל בְּשַׁבַּעַת נִקְבֵי הָרֹאשׁ.
נְקָבִים, עַל שֵׁם נִקְבָּה, שְׁנִקְבִיָּה פְתוּחוֹת
לְקַבֵּל. ו"ה, וַא"ו ה"א - בְּשַׁבַּע אוֹתִיּוֹתָיו מִסְתַּכֵּל
בְּשַׁבַּעַת הָאֵיבָרִים שְׁלֵמָטָה, שְׁהֵם תִּקּוּן הַגּוּף,
שְׁבָהֵם עֲשִׂית הַמְּצוּוֹת.

אֲשֶׁתוֹ דוֹמָה לְגוֹפּוֹ, וְעַל שֵׁם הַמְצוּוֹת נִקְרָאוּ
אֵיבָרִים. עַל שֵׁם הַשְּׂכִינָה - הַגּוֹף. שְׂמֵצַד
הָאֶחָד לְבוֹשׁוֹ, שָׁהֵם עוֹר וּבָשָׂר. וְהוּא שְׂפָתוֹב (אֵיבָר י)
עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישָׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תִּשְׂכְּבֵנִי.
בְּמָקוֹם שְׂאִיִן שְׂכִינָה, אוֹתוֹ הַגּוֹף לֹא נִקְרָא אֱלָא
לְבוֹשׁ שֶׁל אָדָם, שָׁהוּא תוֹרָה, (ויקרא יט) זֹאת הַתּוֹרָה
אָדָם כִּי יָמוֹת בָּאֵהָל. (ישעיה מד) כְּתַפְּאֶרֶת אָדָם
לְשֶׁבֶת בָּיִת. וּבְמָקוֹם שְׂשֵׁם מְצוּהָ נִקְרָא גּוֹף שֶׁל
אָדָם, כְּמוֹ גּוֹפֵי הַלְּכוֹת וּפְסָקֵי דִינִים.

הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹפֵט, הָעָמוּד הָאֲמֻצְעִי,
מֵצַד שֶׁל הַבֵּינָה, שָׁהוּא
יְדוּ"ד. דִּין מֵצַד הַמְּלָכוֹת. שׁוֹטֵר הוּא שְׁלִיט, (מֵצַד
שֶׁל יוֹסֵף הַצְּדִיק מִשֵּׁם (בראשית מב)) וַיּוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט. וְכֹל
הַסְּפִירוֹת הֵיוּ שׁוֹפְטִים מֵצַד שֶׁל הָאֵם הָעֲלִיזָה
(בֵּינָה), שְׂתַפְּאֶרֶת שׁוֹפֵט. וְהֵם שׁוֹטְרִים מֵצַד
הַמְּלָכוֹת. שְׂצִדִּיק מִשֵּׁם שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל.

מְדַבֵּר שְׁקָר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל תִּתְרַג וְגו'.

מְצוּהָ לְהַשׁוּוֹת בְּעֲלֵי דִינִים וּלְהַתְרַחַק

מְדַבֵּר שָׁקֵר, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ מִשׁוּא פָּנִים (יש בְּדָבָר),
 שֶׁתִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נֹאמֵר בּוֹ (דברים י) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא
 פָּנִים. וְל"א יק"ח שח"ד - בְּסוֹפֵי תְבוֹת אֶחָד. תִּדְוֶן
 הַזֶּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּנִיזָן שֶׁל אֶחָד, שֶׁהוּא יְדוֹ"ד אֶחָד,
 שֶׁלֹּא יקח שח"ד, שֶׁהוּא יתִּיחַ בְּדִיוֹקְנוֹ. וּבְדִין
 לְהַשְׁוֹת שְׁנֵיהֶם בְּאֶחָד, וְלֹא יִשָּׂח דִּין לְזֶה יוֹתֵר
 מִזֶּה, אֲלֵא בְּמִשְׁקָלֶת אַחַת עַד שֶׁיִּקְבְּלוּ תִדְוֶן. וְאַחַר
 כֵּן כָּל אֶחָד נִדוֹן לְפִי מַעֲשָׂיו.

וּפְרָשׁוֹת בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, צְדִיק - יֵצֵר הַטּוֹב
 שׁוֹפֵטוֹ. רָשָׁע - יֵצֵר הָרָע שׁוֹפֵטוֹ.
 בִּינּוֹנֵי - זֶה וְזֶה שׁוֹפֵטוֹ. מִי שֶׁהוּא מַעֲזֵן הַחַיִּים אֵין
 לוֹ דִּין כָּלֵל, אֵין לוֹ יֵצֵר הָרָע, וְזֶה צְדִיק נְמוּד, וְזֶה
 צְדִיק וְטוֹב לוֹ. וְאֵין טוֹב אֲלֵא תוֹרָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 (משלי ד) כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ.
 וְצְדִיק וְרָע לוֹ, מֵצַד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע. וְלָמָּה
 נִקְרָא צְדִיק אַחַר שָׂרַע לוֹ, שֶׁהוּא יֵצֵר הָרָע? אֲלֵא
 מִשׁוּם שֶׁטּוֹב שׁוֹלֵט עָלָיו נִקְרָא צְדִיק וְרָע לוֹ,
 שְׂאוֹתוֹ רָע הוּא תַחַת רְשׁוֹתוֹ. (בְּעֵבֶד תַּחַת רַבּוֹ).

רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, לָמָּה נִקְרָא רָשָׁע? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא
 הִתְעַלָּה לְהִיּוֹת רֹאשׁ בַּיִצָר הָרַע שְׁלוֹ,
 וְהַטוֹב הוּא תַחַת רִשּׁוֹתוֹ כְּמוֹ עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ. וְאִם
 עַל גַּב שְׂרָשָׁע הוּא מִכְתִּיר אֶת הַצְּדִיק, וְיִכּוֹל צְדִיק
 גָּמוּר לְהַעֲנִישׁ אוֹתוֹ, גַּם עֲנוּשׁ לַצְּדִיק לֹא טוֹב.
 מִשּׁוֹם אוֹתוֹ טוֹב שֶׁהוּא תַחַת רַגְלֵי הָרָשָׁע, אִין
 לְהַעֲנִישׁוֹ, שְׂאוּלֵי יַחֲזֹר בְּתַשׁוּבָה וְיִתְנַפֵּר עַל יִצְרוֹ,
 וְיִהְיֶה עֹפֵר תַּחַת רַגְלָיו.

שְׂמֵצֵד שֶׁל רָשָׁע וְטוֹב לוֹ (שְׂכִינָה) שׁוֹכֶכֶת, (רות ג)
 וְתַגֵּל מִרְגְּלָתוֹ וְתִשְׁכָּב. זְהוּ (משלי ל)
 וְשִׁפְחָה כִּי תִירֵשׁ גְּבֻרָתָהּ. (ומֵצֵד שֶׁל צְדִיק גָּמוּר) שִׁפְחָה -
 יִצָר הָרַע נִקְבָּה. יִצָר הָרַע - זָכָר. בְּגִלְלוֹ נֶאֱמַר (ישעיה
 מב) וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֶן, (במדבר א) וְחֲזֹר תִקְרַב
 יוֹמָת.

וּמֵצֵד שֶׁל צְדִיק וְרַע לוֹ, שְׂכִינָה הִיא עֹפֵרָה עַל
 רֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם, וְשִׁפְחָה - יִצָר הָרַע -
 נִכְנָעַת תַּחַת גְּבֻרָתָהּ. וּמֵצֵד שֶׁל צְדִיק גָּמוּר אִין זָר
 וְאִין יִצָר הָרַע. וּמֵצֵד שֶׁל רָשָׁע גָּמוּר אִין לוֹ חֵלֶק

בְּשִׁכְנָה, שְׂאִין חֶלֶק לְאָדָם בְּשִׁכְנָה אֲלֵא מִצַּד
הַטּוֹב.

וְאִין כָּל שְׁכִינָה שְׁקוּלוֹת, שְׁהָרִי שְׁכִינָה שֶׁל עֵץ
טוֹב וְרַע הִיא כִּסֵּא, אֲבָל שְׁכִינָה שֶׁל עֵץ
הַחַיִּים, עָלֶיהָ נֵאמַר (תהלים ה) לֹא יִגְרֶה רָע. (אֲלֵא)
מִשּׁוּם שֶׁנֵּאמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בְּכֹל מְשָׁלָה, מִי
שֶׁפּוֹגֵם אֶת מְקוֹמוֹ נֶחֱשֵׁב כְּאִלּוֹ עָשָׂה קָלוֹן לַגְּבִירָה.
שְׁקָלוֹן הַגְּבִירָה הוּא מִי שֶׁמּוֹלִיל בְּמְקוֹמָהּ, וְקָלוֹן
הַגְּבִירָה הוּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמַּעֲבִיר אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ וְשֵׁם שֶׁפָּחָה
בְּמְקוֹמָהּ, שֶׁכָּכֵל מְקוֹם שֶׁהוּא פּוֹגֵם, הַגְּבִירָה
אֵינָה שְׂרוּיָה שָׁם, אֲלֵא שֶׁפָּחָה, שֶׁהִיא פְּנוּמָה,
שׁוֹרָה בְּמְקוֹם פְּנוּם. וּפְּנָם שֶׁל אָדָם שֶׁל חֲטָאִיו
פּוֹגֵם בְּכֹל אֵיבָרָיו, עַד שֶׁלֹּא מוֹצֵאת הַגְּבִירָה מְקוֹם
לְשָׂרוֹת שָׁם, וְאִין לוֹ תְּקוּן ^(דף קיח ע"א) עַד שֶׁיַּחְזִירָנָה לְכֹל
אֵיבָרָיו.

אָמַר הַמְּנוֹרָה תְּקוּרָשָׁה, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, מִשּׁוּם זֶה
אֶתָּה מְתַקֵּן בְּחִבּוּר הַזֶּה שֶׁל רַמ"ח מַצּוּוֹת

לְהַמְלִיךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל אֵיבָרֵי
הַשְּׂכִינָה בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, וְאֵינָךְ חוֹשֵׁשׁ לְכַבֹּדְךָ.
אֲשֶׁרִי חֶלְקֶךָ. שְׂכַמוּ שְׂאֵתָה מִמְּלִיךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּכָל אֵיבָרֵי הַשְּׂכִינָה, שְׂהֵם בַּעֲלֵי מִדּוֹת
שָׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, בַּעֲלֵי מִדּוֹת הֵם אֵיבָרֵי הַשְּׂכִינָה,
כִּי עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁרֹת אֶת שְׁמוֹ
עָלֶיךָ וַיְמַלִּיךְ אוֹתְךָ עַל כָּל הַמַּחֲנוֹת הָעֲלִיוֹנִים
וְהַתַּחְתּוֹנִים.

קוּם רוּעָה הַנְּאֻמָּן לְסִדֵּר דֵּינִים בְּהַלְכוֹת נְזִיקִין,
בְּסִדּוּר שָׁל הַשֵּׁם הַזֶּה, הַנּוֹי"ה, שְׂהוּא (תהלים סח)
רַכֵּב אֱלֹהִים רַבְתִּים אֲלֵפֵי שְׂנֵאָן, שְׂהֵם שׁוּר נְשָׂר
אֲרִיָּה אָדָם, שְׂהַרִי מִצַּד הַיָּמִין, שְׂשֵׁם יְדוֹ"ה, אֲרַבַּע
חַיּוֹת, כִּי הוּא סִדּוּרָם: אָדָם אֲרִיָּה נְשָׂר שׁוּר. וּכְפִי
הַשְּׂנַוּיִים שְׂמַתְחִוּים, כִּי הִיא תְּנוּעַת וְסִדּוּר תַּחֲיּוֹת.
וְהַתַּחֲיּוֹת שָׁל הַצַּד הָאַחֵר, שְׂהֵם נְזִיקִין שָׁל שְׂמַאֵל,
כִּי סִדּוּרָם: שְׂנֵאָן. וּמִשׁוּם זֶה תַּתְּחַלָּה שְׂלָהֶם -
הַשׁוּר - קְשׁוּר לְאַרְבַּעָה אַבּוֹת נְזִיקִין - הַשׁוּר
וְהַבּוּר וְהַמְּבַעָה וְהַהֲבַעָה, וְהַסִּיּוּם שְׂלָהֶם אָדָם,
מוֹעֵד.

קום התעורר בְּדִינִים. פָּתַח רוּעָה הַנְּאֻמָּן וְאָמַר,
 (שם כא) אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ.
 אֲדֹנָי בְּהַפּוֹף אוֹתֵינוּ - דִּינָ"א, וּמִשּׁוֹם זֶה אָמְרוּ
 בְּעַלְי הַמִּשְׁנָה, דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. כָּל הַדִּינִים
 בַּשֵּׁם הַזֶּה נִדּוּנוּ. (בְּה' בְּד') בְּד', בְּנ'. בְּד' - שְׂכִינָה (בֵּית
 דִּין בְּשִׁלְשָׁה, בֵּית דִּין שְׂכִינָה בְּשִׁלְשָׁה) בְּנִגְד שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת. עֲמוּד
 הָאֲמֻצָּעִי, דִּין אֱמֶת, וְהוּא דִּין לְדוֹן מִצַּד שֶׁל אֲדֹנָי,
 שְׁשֵׁם הוּא דִּין אֱמֶת. וּמִצַּד שֶׁל שֵׁם אֱלֹהִים, שׁוֹפֵט.
 זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם עה) כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט.

וּמָהֵם הַדִּינִים? אַחַד, לְדוֹן בְּנֻקְי שׁוֹר. שְׁנֵי, לְדוֹן
 בְּנֻקְי בּוֹר. שְׁלִישִׁי, לְדוֹן בְּנֻקְי אֵשׁ. רְבִיעִי,
 לְדוֹן בְּנֻקְי אָדָם. וְאַחֲרֵיהֶם לְדוֹן בְּדִינֵי אֲרַבְעָה
 שׁוֹמְרִים: שׁוֹמֵר חֲנָם, וְשׁוֹמֵר שְׂכָר, וְהַשׁוֹאֵל,
 וְנוֹשֵׂא שְׂכָר. (וְהַשׁוֹבֵר) בְּנִגְדָם אֲרַבְעָה דִינִים: דִּין
 חֲלָקַת הַשְּׁתָּפִים, דִּין חֲלָקַת קַרְקָעוֹת, דִּינֵי עֲבָדִים
 וְשִׁפְחוֹת, דִּינֵי תוֹבֵעַ וְנִתְבָּע בְּכַמָּה מִינֵי תְּבִיעוֹת
 שֶׁל חֵיּוֹב מְמוֹן וְגוֹל וְאַבְדָּה, אוֹ שְׁמֹיִק לְחִבְרוּ
 וְהוֹרְגוּ בְּאַחַת מֵאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין.

אָדוֹן הוּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּאֲדֹנָי, לָדוֹן בְּכָל
מִיַּי דִּינִים אֶת הַשְּׁפָחָה הֶרְעָה כִּי תִירֶשׁ
וְגִבְרָתָהּ, שְׂמֹמֶנָה כָּל הַנְּזָקִים נִמְצְאִים, שָׁהֵם (כָּל)
מִלְאֲכֵי חֲבָלָהּ, שְׂמֹמֶהֶם נִשְׁמֹת הֶרְשָׁעִים, כְּמוֹ
שְׂבָאָרוֹ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, נִשְׁמֹת הֶרְשָׁעִים הֵן הֵן
הַמִּזְיָקִים שֶׁל הָעוֹלָם. אֵל אַחֵר, מִזְיָק, גְּזֹלֵן רָשָׁע.
וּבֵת זוּגוֹ סֵם הַמְּוֹת.

נְזָק שְׂכָת וּבִשְׂת וְרַפּוּי - לְשִׁכְיָנָה וּבְנִיָּה. שְׂכָת -
שֶׁל כְּטוֹל תוֹרָה שְׂכַבְטָלָה אֶת בְּנִיָּה. וְרַפּוּי -
שְׂגָרְמָה לָהֶם שְׂמֵת־רַפִּים מִדְּבָרֵי תוֹרָה. נְזָק - כְּכֹמָה
נְזָקִים שֶׁל מִלְאֲכֵי חֲבָלָהּ, בְּעֲלֵי מִשְׁחִית אַף וְחִמָּה.
וּבִשְׂת - שְׁחִיו מְבוּיִם אֶת הַשְּׁכִינָה בְּכוֹכְבִים
וּמְזֹלוֹת, הַשְּׂקָר שְׁלָהֶם, וְהָיוּ אוֹמְרִים אִיָּה אֱלֹהֵיךָ.
וּכְמָה גְּזֹלוֹת מִהַשְּׁפָחָה הֶרְעָה, שְׂנֵאֲמַר כָּה (ישעיה ג)
גְּזֹלַת הָעֲנִי בְּבִתֵּיכֶם.

כְּמָה בְּרָכוֹת גְּזֹלוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה הַשְּׁפָחָה הֶרְעָה;
כְּכֹד הַמָּס, וּבְכֹד שֶׁל כְּמָה דִּינִים מְשָׁנִים
עַל בְּנִיָּה, וּכְמָה קְרַבְנוֹת שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׂכַבְטָלָה

לְגִבְיָהּ. וּבִשְׁתֵּי שָׁל הַגִּבְיָהּ שְׁנֵשְׂאָרָה עֲרָמָה
 מֵאַרְבָּעָה בְּגֵדֵי זָהָב שְׁמַאִירִים מֵאַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן
 בְּשֵׁתִים עֲשָׂרָה אֲבָנִים מְרֻגְלִיּוֹת. מְעִיל בְּכֶמֶח זָגִים
 וְרַמּוֹנִים. וְאַרְבָּעָה בְּגֵדֵי לָבָן שְׁפָתָם הִיָּתָה הַגִּבְיָהּ
 מִתְקַשְׂמֶת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. וְהוּא שְׁפָתוֹב (בראשית ט)
 וְרֵאִיתִיָּה לְזִכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְגוֹזֵלֶת אֶת גְּבֻרָתָהּ
 כֶּמֶח מֵאֲכִלֵי הַקָּרְבָּנוֹת.

שׁוֹר מוֹעֵד בַּעֲלָה, נִכְנָם לְבֵית הַמֶּלֶךְ רַבּוֹנוֹ
 בְּאַרְבָּעָה אֲבוֹת הַנְּזִיקִין שָׁלוֹ, (שְׁחָם (יחזקאל א)
 וּפְנֵי הַשׁוֹר מִחֲשָׁמֹאֵל לְאַרְבָּעֵתוֹ) עֶזֶן וּמִשְׁחִית אֵף וְחִמָּה,
 שְׂכָלָם מוֹעֲדִים לְקַלְקֵל. בְּגוֹף שָׁלוֹ הַרְבִּיץ עַל
 הַפְּלִים, מוֹזֵבַח מְנוֹרָה שְׁלֶחַן וְשֵׁאֵר פְּלִים. רַבִּין
 עֲלֵיהֶם וְשִׁבְרָם. וּבִשְׁנֵי שָׁלוֹ אֲכַל כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שָׁל
 מֵאֲכִלֵי הַשְּׁלֶחַן, וְאֶת הַשֵּׁאֵר רָמַם בְּרֻגְלָיו, (וּמִחֶק הַכֹּל,
 וְהַשֵּׁאֵר שְׁחָם אֲמוּרִים וּפְדָרִים, שְׁנֵי מְנַחֹת, רָמַם בְּרֻגְלָיו) וּבְקָרְנוֹ הִרְגַּ
 בְּהֵנִים וְלוֹיִם. תָּרַם הַכֹּל, חֵלֶל (דף קיח ע"ב) מִמְּלָכָה
 וְשָׂרִיָּה.

תָּבוֹר נִקְבָּה רָעָה, לִילִית, בְּבִיתָהּ, שֶׁהִיא בֵּית
הַסֵּהר, תִּפְסָה אֶת הַגְּבִירָה וּבְנִיָּהּ, הַשְּׂפָחָה
רָעָה, בַּנְּלוֹת שָׁלָה, וְשָׁמָּה אוֹתָהּ בְּכַמָּה שְׁלֹשָׁאוֹת,
וְאָסְרוּ לְבְנִיָּהּ אֶת יְדֵיהֶם מִהֲדַקִּים לְאַחֹר. (איכה א)
הִיא יֹשֶׁבֶת בְּנוֹיִם לֹא מִצָּאָה מְנוּחָה. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא
(שם) כָּל מִכְבְּדֶיהָ הִזְלִוּהָ כִּי רָאוּ עֲרוֹתָהּ גַּם הִיא
נִאֲנָחָה וַתִּשָּׁב אַחֲרָהּ.

וְלֹא עוֹד, אֵלָּא זוֹנָה, שֶׁהִיא הַבְּעֵר, שֶׁהִינּוּ אִישׁ,
וַיַּצֵּת אִישׁ בְּצִיּוֹן. אַחַר כֵּן קָם אָדָם בְּלִיעַ"ל
רָשָׁע, רְבִיעֵי לְאַבוֹת הַנְּזִיקִין, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָדָם
מוֹעֵד לְעוֹלָם, בֵּין עַר בֵּין יָשָׁן, וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירָהּ,
וְאָכַל וְהִשְׁמִיד וְגִדַּע בְּרָמִים וּפְרֻדִּים שָׁל יְרוּשָׁלַיִם,
וּבְלָה הַכֹּל.

רְבוֹן הָעוֹלָם, אֶתָּה אִמָּת וְתוֹרָתְךָ אִמָּת, נְתַתְּ לָנוּ
מִצְוֹת תְּפִלִּין, לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים הוּא שְׂכָר
כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם, פֶּאֶר עַל רֵאשִׁים, וּמִשְׁמָשִׁים אֶת
אֲבוֹתֵיהֶם וְאִמָּם, כִּמוֹ שֶׁהִגִּיף שְׁכָל אֵיבָרָיו

מִשְׁפָּטִים אֶת הָרֹאשׁ, כִּדְ הָאִשָּׁה מִשְׁפָּטֵת אֶת
בַּעֲלָהּ.

וַיֵּשׁ מִלְּאֲכִים הַמִּשְׁפָּטִים אֶת הַגּוֹף, וּמִלְּאֲכִים
הַמִּשְׁפָּטִים אֶת הַנְּשֻׁמָּה. וּכְמוֹ שֵׁיֵשׁ הַפְּרָדָה
בֵּין גּוֹף וְנְשֻׁמָּה, כִּדְ יֵשׁ הַפְּרָדָה בֵּין הַמִּלְּאֲכִים שֶׁל
הַגּוֹף לְבֵין הַמִּלְּאֲכִים שֶׁל הַנְּשֻׁמָּה. וַיֵּשׁ נְשֻׁמָּה
לְנְשֻׁמָּה, וּמִלְּאֲכִים לְמִלְּאֲכִים, (קחלת ה) כִּי גִבָּהּ מֵעַל
גִּבָּהּ שֶׁמֶר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם. וְאֵלֶּה שְׁתֵּם נְשֻׁמָּה
לְנְשֻׁמָּה, בְּכֶם אַחֵד. וְאַף עַל גַּב שְׁדָרְךָ מִשָּׁל, הֵם
כְּגוֹף אֲצֵל הַנְּשֻׁמָּה אֵלֶּה לְאֵלֶּה, מִשּׁוּם שְׁמִקְבָּלִים
אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. כִּדְ הַשְּׂכִינָה (הַנְּשֻׁמָּה), אֵף עַל גַּב שְׁתֵּי
כְּנֶגֶד שְׂאֵר הָאֲוֵרוֹת שֶׁל הַפְּרִיָּאָה כְּנְשֻׁמָּה אֲצֵל
הַגּוֹף, כְּנֶגֶד תְּקוּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא הוּא תְּשׁוּבָה כְּגוֹף,
אֲבָל חֶבֶל אַחֵד. כָּאֵן גּוֹף וְנְשֻׁמָּה חֶבֶל אַחֵד. מֵה
שְׂאֵין כִּדְ בְּאֲדָם, שְׁגוּפוֹ וְנְשֻׁמָּתוֹ בְּפִירוּד, זֶה חִמֶּר
וְזֶה שֶׁבֶל, זֶה חַיִּים וְזֶה מוֹת. אֲבָל תְּקוּדוֹשׁ פְּרוּךְ
הוּא חַיִּים וְשְׂכִינָתוֹ חַיִּים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי ג) עֵץ
חַיִּים הוּא לְמַחְזִיקִים בָּהּ.

וְכָל אֹתָם שְׂרָשׁוּמִים בְּסִימְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְשָׁכֵינָתוּ, הֵם רְשׁוּמִים בְּיָמֵי הַחַל בָּאוֹת שָׁל
 הַתְּפִלִּין, בָּאוֹת שָׁל הַמִּלָּה, וְרְשׁוּמִים בְּזִכּוֹר וְשִׁמּוֹר
 בְּשֵׁפֶת. רְשׁוּמִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין,
 וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּתְּנָה מִשְּׂמָאל. וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא זְכוֹר מִיָּמִין, וְשִׁמּוֹר מִשְּׂמָאל. וְהַשְּׁכִינָה זְכוֹרָה
 מִיָּמִין, וְשִׁמְרָה מִשְּׂמָאל. הֵן הַתְּפִלִּין שָׁל רֵאשׁ שָׁל
 הָאָדָם, וְהַתְּפִלִּין שָׁל יָד. וְכֹךְ שְׁכִינָה, תּוֹרַת ה'
 תְּמִימָה, וְהַמְצָוָה שָׁלוֹ. וְזֶה מֵהַצַּד שָׁל הָעֵמוּד
 הָאֲמֻצָּעִי, שֶׁהוּא כּוֹלֵל דִּין וְרַחֲמִים. זְכוֹר וְשִׁמּוֹר.
 נִקְרָאת הִיא זְכוֹרָה וְשִׁמְרָה. וּבְכָל הַמְצָאוֹת הִיא
 שְׁקוּלָה אֵלָיו בַּמְדְּרָגָה.

אֲבָל מֵצַד הַחֶסֶד - הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא זְכוֹר,
 וְהַשְּׁכִינָה שִׁמּוֹר. כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּחַ בְּעֵלֵי
 הַמְּשָׁנָה, זְכוֹר לְזָכָר, וְשִׁמּוֹר לְכֹלֵה. מִשּׁוּם שֶׁבְּיָמִין
 וּבְשְׂמָאל הָעֵנָפִים מֵתְּפָרְדִים, כְּמוֹ כְּנָפֵי רֵאשׁ שֶׁהֵן
 פְּרוּדוֹת מְלֻמָּעָלָה. כְּנָנְדָם חִיּוֹת, וּפְנִיָּהֶם וּכְנִפְיָהֶם
 פְּרֻדוֹת מְלֻמָּעָלָה. וּכְנָנְדָם פְּתוּחוֹת שָׁל סֵפֶר תּוֹרָה.
 לְמַטָּה שְׁנִיָּהֶם בְּיַחַד אַחֵר, כְּמוֹ סְתוּמוֹת שָׁל סֵפֶר

תּוֹרָה, שְׂאִין שָׁם פֶּרוּד. וּמִשׁוּם כֶּךָ בְּמָקוֹם שֶׁל
 יַחֲוֵד, שֶׁהוּא גּוֹף, דּוֹמָה לְשִׁדְרָה שֶׁל לוֹלָב. אִם
 נִפְרָצוּ אוֹ נִפְרְדוּ עָלָיו - פָּסוּל.

בְּכַמָּה רִשׁוּמִים רָשָׁם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 יִשְׂרָאֵל לְהַנְדִיעַ לַמְּלָאכִים. אֵלּוּ מִיָּמִין,
 שְׁתֵּלוּיִים מִהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹ אֵלּוּ מִשְּׂמָאל,
 שְׁתֵּלוּיִים מִהַשְּׂכִינָה, אוֹ אֵלּוּ שְׁתֵּלוּיִים מִהַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינָתוֹ בְּיַחֲוֵד אַחֵד. וַדַּאי אֵלֶּה שְׁיֵשׁ
 בָּהֶם תּוֹרָה רִשׁוּמִים בְּחֶסֶד, וְאֵלֶּה שְׁיֵשׁ בָּהֶם מִצְוָה
 רִשׁוּמִים בְּגִבּוֹרָה, וְאֵלּוּ בַּעֲלֵי הַתְּפִלִּין וְאוֹת שְׁפָת
 וְאוֹת בְּרִית רִשׁוּמִים בְּצַדִּיק.

וְהַבְּהֵמוֹת, עֲמֵי הָאָרֶץ, הֵם רִשׁוּמִים בְּהַעֲבֵרַת
 עֲרָלָה וּפְרִיעָה. עוֹפּוֹת - בּוֹפֶק
 וּבְקַרְקָבוֹ נִקְלָה, בְּהַעֲבֵרַת הַבּוֹפֶק וְקִלְפַת הַקְּרָקָבוֹ,
 הֵם רִשׁוּמִים בְּעוֹפּוֹת לֶאֱכֹל. וּבְהֵמוֹת בְּשָׁנֵי סִימָנִים
 - מֵעֲלֵת גֵּרָה וּמִפְרָסַת פֶּרֶסָה. כָּלֶם רִשׁוּמִים בְּשָׁנֵי
 סִימָנִים, כְּמוֹ עֲרָלָה וּפְרִיעָה, שְׂמַעְבָּרִים מִהָעַם
 הַקְּדוּשׁ.

אֲבָל תִּלְמִידֵי חֲכָמִים, כָּלֵם רְשׁוּמִים מֵהֶם בַּכֶּסֶף.
וּמֵהֶם בַּמְּלָאכִים, בְּאַרְבַּע חֵיוֹת הַכֶּסֶף. מֵהֶם

בַּבּוֹכָבִים (דף קיט ע"א) וּבַמְזֻלוֹת, וּמֵהֶם רְשׁוּמִים בַּמְדוֹת
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹדֵעַ בָּהֶם. וְאוֹתָם
שֶׁמִתְעַסְקִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת לְשִׁמּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׂלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶם, אֲלֵא כִּבֵּן
הַמְחִיב בַּכְּבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ, זֶה וְדָאֵי נִקְשָׁר וְנִרְשָׁם
בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעֵי וְשִׁכְיֵנְתוֹ, כְּאֵלוֹ בּוֹ הֵם חֵיוֹ אֶחָד.

וְמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תוֹרָה כְּלִי מִצְוָה אוֹ מִצְוָה כְּלִי תוֹרָה,
כְּבִיכּוֹל כְּאֵלוֹ חֵיוֹ בּוֹ בְּפִרוּד. אֲבָל כְּזֶה וְזֶה,
כְּמוֹ אֵילָן שֶׁעֲנָפָיו נִפְרָדִים לְיָמִין וְלִשְׂמָאל, וְהָאֵילָן
חֵיחוד שֶׁל שְׁנֵיהֶם בְּאֲמֻצֵּעַ.

הַרְשָׁעִים רְשׁוּמִים כְּלִי סִימְנֵי מְהֵרָה, אוֹתָם שְׂאִין
לָהֶם תְּפִלִּין עַל הָרֵאשׁ וְהַזְרוּעַ, וְאוֹתָם
שְׂלֵא רְשׁוּמִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאֵלֶּה שְׂלֵא שׁוֹמְרִים
זְכוּר וְשָׁמור, וְלֵא רְשׁוּמִים בְּתַכְלֵת וְלָבֵן שֶׁל
צִיצִית. וְאֵלֶּה שְׂלֵא רְשׁוּמִים בְּסִימְנֵים הַלָּלוֹ, שֶׁקָּץ
הֵם לָכֶם, אֵינָם יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא עַמֵּי הָאָרֶץ. מֶה אֵלֶּה

שָׁקֵץ וְשָׂרֵץ - אֵף הֵם (כָּד) שָׁקֵץ וְשָׂרֵץ. כְּמוֹ
 שֶׁבְּאֵרוֹהָ בְּעָלֵי הַמְּשָׁנָה, עָמִי הָאָרֶץ הֵם שָׂרֵץ,
 וְנִשְׁוֹתֵיהֶם שָׁקֵץ. וְעַל בְּנוֹתֵיהֶם נֹאמַר, (דברים כו)
 אָרוּר שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה.

וּמִיִּתְתֶם מִיָּתָה בְּגִלוֹי, וְאִין מִיָּתָה אֶלָּא עֲנִי,
 וּמִיָּתָה הָעֲנִי שְׁלָהֶם לֹא תִהְיֶה בְּכֶסֶף,
 כְּמוֹ עוֹפּוֹת שְׂדוּמִים לְבַעֲלֵי מְצוּוֹת, אֶלָּא בְּגִלוֹי,
 לְעֵינֵי הָעָם, שְׁעֲנִי חָשׁוּב בְּמֵת. וַיֵּשׁ עֲנִי בְּכֶסֶף
 מֵעֵינֵי בְּנֵי אָדָם. וַיֵּשׁ עֲנִיּוֹת לְעֵינֵי כָל, כְּזִרְיָקַת דָּם
 הַבְּהֵמָה, וּזְרִיקָתָה לְעֵינֵי כָל, שְׁשׁוּפְכִים דָּם לְפָנֵי
 הַכֹּל. כִּי הָעֲנִיִּים שְׂדָמָם נִשְׁפָּךְ בְּפָנֵיהֶם לְעֵינֵי בְּנֵי
 אָדָם וְנִעֲשִׂים לִירְקִים כְּמוֹ מֵתִים.

וְאִם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה וְלֹא פוֹתְחִים פִּיהֶם לְהִטִּיחַ
 דְּבָרִים כְּלָפִי מֵעַלָּה, וּמִיָּתְתֶם בְּסִתִּימַת פֶּה,
 כְּמוֹ בְּהֵמָה שֶׁהִיא מֵתָה וְאִין לָהּ קוֹל וְדַבּוּר. וּבְיָדוּי
 כִּי הוּא יֹאמַר: אִין לִי פֶה לְהִשִּׁיב, וְלֹא מִצַּח
 לְהָרִים רֹאשׁ. וַיִּתְנַדָּה, וּמִנִּיחַד אֶת הַקָּרוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּכָל יוֹם לְהִיזוֹת מִיָּתְתוֹ בְּאֶחָד. כְּמוֹ שְׁחִיטַת

הַבְּהֵמָה בְּשֵׁתִים עֲשֶׂרָה בְּדִיקוֹת סְבִיב, וּבְסִבִּין
שֶׁהוּא אָח"ד.

וּמְבָרֵךְ וּמְקַדֵּשׁ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם
בְּבָרְכוֹ וּבְקַדְשָׁהּ, וּבְכָל אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה
שָׁלוֹ. כְּמוֹ שֶׁמְבָרֵךְ הַכֹּהֵן: בְּרוּךְ אַתָּה - ה'רִי בְּרַכָּה.
אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ - ה'רִי קִדְשָׁהּ. בְּשִׁחְרוּת מְבָרַכַת אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם בְּבָרוּךְ, וּמְקַדְשֵׁת אוֹתוֹ
בְּקַדְשָׁתוֹ וּמִיַּחְדָּת אוֹתוֹ בְּיַחְדוֹ שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עַל אוֹתָהּ רוּחַ בְּכַמָּה
מַחְנוֹת.

אֵלֶיהוּ, וְדַאי אָדָם שֶׁמְבָרֵךְ וּמְקַדֵּשׁ וּמִיַּחַד אֶת
הַגְּבִירָה, כַּמָּה מַחְנוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה עוֹלָיִם
עִמוֹ, וּמַחְנוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹרְדִים אֵלָיו. וְכֵלָם בְּדִי
לְשִׁמְרוֹ, וְלְהוֹדִיעָה לְאוֹתָהּ רוּחַ כַּמָּה חַדוּשִׁים
וְעִתִּידוֹת בְּחִלּוּמוֹת בְּנִבּוּאָהּ, וְכַמָּה סְתָרִים, כְּמוֹ
שֶׁיַּעֲקֹב שָׁנְאָמַר בּוֹ, (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים
עֲלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. וְעַל מַחְנוֹת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה נֶאֱמַר

(שם לב) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מִתְנַיִם. אֲבָל הַמֶּלֶךְ
וְהַנְּבִיָּא לֹא יוֹרְדִים לְשָׁם.

אָמַר אֱלֹהֵינוּ, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, כִּדְּ זֶה וַדַּאי, אֲבָל
מִשׁוֹם שֶׁכָּל מִצְוָה וּמִצְוָה הַיְתָה
הַשְׁתַּדְּלוֹת שֶׁלְּךָ לַיְחַד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְשִׁכְנָתוֹ בְּכָל הַמַּחְנוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, כִּדְּ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנָתוֹ וְכָל מַחְנוֹתָיו מַעְלָה
וּמַטָּה מִתְיַחֲדִים עִם רוּחְךָ בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, כִּבְּן
הַמֶּלֶךְ שֶׁהָאֵב וְהָאֵם אוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּמְנַשְּׁקִים אוֹתוֹ,
וּמַחְבִּיבֹת שְׁלוֹ אֵינָם מֵאֲמִינִים לְמַחְנוֹתֵיהֶם, אֶלָּא
הֵם בְּנוֹפֵם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ.

מִשׁוֹם שֶׁאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁלְּךָ הִיא מֵצַד הָעֲמוּד
הָאֲמִצְעִי, שֶׁהוּא ו' כּוֹלֵל אֵב וְאֵם, שֶׁהֵם
י"ה. הַנֶּפֶשׁ שֶׁלְּךָ, בַּת יַחֲדָה, מֵצַד הָאוֹת ה',
הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה לֹא זֹוּה מִמֶּךָ. וּכְמוֹ שֶׁאֵפֶא
וְאֵפֶא שׁוֹמְרִים אֶת הַבֶּן, כִּדְּ שׁוֹמְרִים אֶת הַבַּת
בְּמַחְנוֹת עֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם מִתְנַיִם. וּבְמַחְשָׁבָה
הָעֲלִיוֹנָה עוֹלִים לְרוּחְךָ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֶה, יִשְׂרָאֵל

עָלָה בְּמַחְשָׁבָה. יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וּמְתֵי רוּחָךְ
 עָלְתָה בְּמַחְשָׁבָה? כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה, וְנֹאמַר כָּה (תהלים
 קג) כֹּל הַנְּשָׁמָה תִּהְיֶה לְיָהּ. (דף קיט ע"ב) וּבְנִפְשׁ שְׁהִיא ה'.

בְּרוּחַ ה' נֹאמַר, כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי
 הָרוּחַ. וְהֵם רוּחַ ה', רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה, רוּחַ
 עֲצָה וּגְבוּרָה וְגו'. שְׁלֵם בְּאַרְבַּע אוֹתֵינוֹת, עָלָה
 בְּמַחְשָׁבָה, וְעָלַת הָעֲלוֹת מְעֻטְרוֹ בְּכֶתֶר. בְּכֹל
 הַכְּבוֹד הַזֶּה רוּחָךְ עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת כָּל לַיְלָה, וְכֹל
 הַדְּבָרִים שֶׁתִּגְלוּ (לֵךְ בְּחֶסֶד, וְעֲלִיָּהֶם נֹאמַר וְאַתֶּם וְכו') עַל כֶּתֶר
 (דברים ה) וְאַתֶּם תְּדַבְּקוּם בָּה'. אַתֶּם, וְלֹא אֲמוֹת
 עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וּמִשּׁוֹם זֶה, (שמות כב) זָבַח
 לְאֱלֹהִים יִתְּרָם. אֱלֹהִים אַחֲרֵיהֶם. בְּלִתֵּי לֵה' לְבַדּוֹ.

אֲשֶׁרֵי הָעַם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָאוּ צֵאֵן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, לְהַקְרִיב אֶת עֲצָמָם קָרְבָּנוֹת
 לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הִרְגַּנוּ כָּל
 הַיּוֹם נִחַשְׁבָנוּ כְּצֵאֵן טְבַחָה. וּמִקְרִיבִים אֶת עֲצָמָם
 כְּמוֹ צֵאֵן, בְּתַעֲנִית. שְׂמֵעוּט הַחֲלָב וְהַדָּם שֶׁבַתְעֵנִית
 חָשׁוּב יוֹתֵר מִקְרִיבֵן בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵיָה מִתְמַעֵט הַדָּם

וְהַחֲלֹב וְכָל אוֹתָם אִמּוּרִים וּפְדָרִים שְׁנֵאֲכָלִים כָּל
הַלֵּילָה.

אֲשֶׁרֵיהֶם (יִשְׂרָאֵל) שְׁמִקְרִיבִים אֶת רוּחָם קְרִבְנוֹת
לְפָנַי ה', וּבְכָל לַיְלָה וְלַיְלָה שְׁרוּחָם
היא הָעוֹלָה אֵלַי, אִם מִעֲלָה אוֹתָהּ בְּתוֹרָה וּמִצְוָה,
בְּתוֹרָה שֶׁהיא עֲשֹׂר אֲמִירוֹת, שְׁנַתְנּוּ מִהָאוֹת י'
שְׁבַעֲשֹׂר וּדְבָרוֹת, מֵאוֹתֵיזוֹת ה"ה. (בּוֹ, בְּשֵׁשָׁה) בְּשֵׁשׁ
חֲמִשִּׁי תוֹרָה בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית. חֲמִשָּׁה הֵם שְׁנִקְרְאוּ
חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁי תוֹרָה. שְׁשִׁי נִקְרָא סֵפֶר בְּרֵאשִׁית.
וּבַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, שְׁנֵאֲמַר בּוֹ
יִשְׂרָאֵל עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה. וְלֹאִיזָה מְקוֹם עוֹלָה? לְכַתֵּר
שָׁשִׁם עֲלֵת הָעֲלוֹת, מִפְּלֵא וּמִכֶּסֶה.

אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמַעְלָהוּ בְּמִצְוָה, שֶׁהיא מִצְוֹת תְּפִלִּין,
שְׁבַתֵּן אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת, שְׁבַתֵּן שֵׁם יְהוָה: י'
- קִדְּשׁ לִי. ה' - וְהָיָה כִּי יִבְיָאָךְ. ו' - שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.
ה' - וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ. בַּמַּחֲשָׁבָה. לְקִשֵּׁר אוֹתָהּ בְּיָד,
שֶׁהַשְּׂכִינָה היא י"ה וּכְלוּלָה מִמַּעֲשֵׂה שֶׁהיא ה'.
וְדַבּוֹר שֶׁהיא בִּינָה כְּלוּלָה ו' סְפִירוֹת. וּבַמַּחֲשָׁבָה,

זָהוּא יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, יְהוֹנָה. י"ד אֹתִיּוֹת,
בְּחֻשְׁבוֹן יָד. וְנִרְמְזוּ בְּאַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת, וּבֵית הַתְּפִלִּין
א', וּשְׁתֵּי רְצוּעוֹת הָרֵאשִׁי - שְׁבַע. שְׁשָׁנִי שֵׁנִי"ן
תִּשְׁעָ, וְקֹשֶׁר הָרְצוּעָה עֶשְׂרֵה. וְאַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת הַיָּד -
תְּרֵי י"ד, יָד הַשְּׂכִינָה, יָד יְהוֹנָה.

בְּשִׁבְלָה נֶאֱמַר, (שם לא) בְּיַד אֶפְקִיד רוּחִי וְגו'.
הָרוּחַ נִפְקְדָה לִיהוֹנָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא יוֹרֵד אֵלָיו לְקַבְּלוֹ לְשִׁכְנָה, וְשׁוֹמְרִים אֹתוֹ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנָתוֹ. וּמִי גוֹרֵם אֶת זֶה? מִי
שֶׁבָּבֵל מְצוּהָ וּמְצוּהָ מֵעֵלָה שְׂכִינָה אֵל הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

וְשִׁבְעִים תִּבּוֹת שֶׁל יַעֲקֹב ה' בְּיוֹם צָרָה, וּבִמָּה הִיא
צוֹנְחָת? אֵלֶּה וְדַאי בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ בַּעֲלֵי
תוֹרָה, מְלֹאכִים, מְצַד שֶׁל אֵינְתָה הַשְּׁחָר, שֶׁהִיא
שְׂכִינָה. וּשְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן - בְּקָר וְשְׁחָר, וְעֲלִיָּהֶן
נֶאֱמַר (תהלים מז) נְעֻמּוֹת בְּיַמִּינְךָ נִצַּח. בְּקָר שֶׁל
אֲבֹרָתָם, שֶׁהוּא חֶסֶד, זֶה עוֹלָה יוֹתֵר בְּיוֹם הַנְּאֻלָּה,

אָבֵל הַשַּׁחַר מִקָּדִים לְיוֹם הַנִּאֲלָה, וּמִיְהוּ? נִצַּח,
שְׁשֻׁכִּינָה מִצְדוֹ נִקְרָאת אֵילַת הַשַּׁחַר.

וּמִשׁוֹם בָּךְ, ל"מ נִצַּח, שָׁם נִצַּח, שָׁם ל"מ, שָׁהֵם
שְׁבָעִים הַקּוֹלוֹת שְׁצוֹנַחַת אֵילַת הַשַּׁחַר עַל
בְּנֵיהָ, שְׁהַתְחִיב עֲלֵיהֶם הַקְּדָרוֹת בְּגִלוֹת, שְׁחָרוֹת
הַשַּׁחַר בְּשְׁבָעִים הַשָּׁנִים הָאֲחֵרוֹנוֹת. (בְּשְׁבָעִים) בְּאוֹתוֹ
זְמַן יִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל, (ישעיה בו) כְּמוֹ הָרָח תִּקְרִיב
לְלֶדֶת תְּחִיל תִּזְעַק בְּחִבְלֶיהָ בֵּן הַיִּינוּ מִפְּנֵיךְ ה'.
וְעַל בֵּן נִקְנָה לָךְ ה' אֱלֹהֵינוּ:

וּבָהֶם הָאֵילַת מִכְּבִיסָה רֹאשָׁה בֵּין בְּרָכִיָה. הָרֹאשׁ
הוּא צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם. בֵּין בְּרָכִיָה שָׁהֵם
נִצַּח וְהוֹד. וְנִשְׁבַּע לָהּ בּוֹ לְפָדוֹת אֶת בְּנֵיהָ בַּבֶּקֶר,
שְׁהִיא אֲרִיָה, בִּקְרַיִם יִמִּין שָׁל אֲבָרְתָם, מְשִׁיחַ בֵּן דָּוִד
שְׁיוֹצֵא מִיְהוּדָה, שְׁנֹאמַר בּוֹ (בראשית מט) גֹּר אֲרִיָה
יְהוּדָה. וּמִשׁוֹם זֶה (רות ג) חֵי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר.

וּבָהּ (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מִשָּׁה זְרוּעַ תִּפְאָרְתוֹ
בּוֹקֵעַ מִים וְגו'. מִשׁוֹם שְׁתִּפְאָרְתָּ הִיא דְרָגַת
מִשָּׁה, הַגּוֹף, וְחֶסֶד זְרוּעוֹ, וּמִשָּׁה נִקְשָׁר בְּע"ב

וְהָיָה חֶסֶד, וְדִנְתּוּ שָׁל אֲבָרְהָם. שְׂכָר עוֹלָה
 בְּחֻשְׁבוֹן ח"י - וו"ו מִן וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט, שְׁלֹשֶׁת עֲנָפֵי
 הָאֲבוֹת. ש, שְׁנֵי שָׂרָה בְּש' שָׁל מֵשָׁה, שְׁנַאֲמַר בָּהֶם
 (יחזקאל א) וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין לְאֲרַבְעָתָם וּפְנֵי שׁוֹר
 מִהַשְּׂמַאל וְגו', וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאֲרַבְעָתָן. מ"ה מִן מֵשָׁה,
 וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

בְּזוֹעַ שְׂמַאל נֶאֱמַר שְׂמַאל דּוּחָה, וַיָּמִין מְקַרְבָּת.
 שְׂאֵף עַל גַּב (דף קב ע"א) שְׁהַקְדִּים בְּתִשְׂרֵי,
 שְׂבִאֲרוּחָ בּוּ בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה, בְּתִשְׂרֵי עֲתִידִים לְהִנָּאֵל
 - תְּהִיָּה דּוּחָה, בְּדֵי שְׁלֵא יָמוֹת מְשִׁיחַ בֶּן אֲפָרַיִם.
 דּוּחָה מִתִּשְׂרֵי שְׁהִיָּא שְׂמַאל, עַד שְׂיִקְרַב יָמִין, פְּסַח
 זְרוּעַ יָמִין. לְקַיִם בָּה (מיכה ז) כִּימֵי צִאֲתָךְ מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת, וְזָחַו בְּנִיסָן נִנְאֵלוּ וּבְנִיסָן
 עֲתִידִין לְהִנָּאֵל, לְקַיִם בָּהֶם (ישעיה נד) וּבְחֶסֶד עוֹלָם
 רַחֲמֵתֶיךָ אָמַר גְּאֻלְךָ ה'.

וְאַחַר כֵּן כָּלֶם נוֹטְלִים מִגְּבוּרָה, שְׂמַמְנָה מְשִׁיחַ
 בֶּן אֲפָרַיִם, לְטַל נְקָמָה מִשׁוֹנְאָיו. שְׂכָר
 צְרִיף לְנִקּוֹת אֶת הַתְּבוּאָה, שְׁהֵם יִשְׂרָאֵל, בְּיָמִין,

ואחר כך לשרף את הקש בשמאל. וְהוּ שָׁפְתוּב
 (עובדיה א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהָבָה וּבֵית
 עֲשׂוֹ לְקֶשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וְאֶכְלוּם. וְכִנּוּם הַתְּבוּאָה
 וְהוּ הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, כּוּ (בראשית כה) וַיֵּאָסֶף (אֶל עֲמִי).
 לְאִיזָה מָקוֹם? לַבַּיִת, זו הַשְּׂכִינָה.

אֲבָל בְּדַרְגָּת מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף הוּא רֹמְזוּ, (במדבר כה)
 עָתָה יִלְחָכוּ הַקָּהָל אֶת כָּל סְכִיבֵתֵינוּ כְּלַחֲךְ
 הַשּׁוֹר אֶת יָרֵךְ הַשְּׂדָה. שְׁעֲלִיָּהֶם נֹאמֵר (תהלים צא)
 בְּפֶרֶח רִשְׁעִים כָּמוֹ עֵשֶׂב וְגו'. מִפֶּסַח וְעַד תְּשׁוּרֵי
 תְּהִיָּה הַנְּאֻלָּה, שְׁהוּא עַד. וּמִשָּׁם וְאִילָךְ תְּהִיָּה
 הַשְּׂמֻדָּתָם, לְהַשְּׂמֻדָּם (נְאֻלָּה) עַדִּי עַד. (ולא עד בְּכָלֵל, אֵלֵא עַד
 שְׂמֻנִיעַ לְעַד. מִשָּׁם וְאִילָךְ לְהַשְּׂמֻדָּם עַדִּי עַד) כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתֵשֻׁרֵי,
 שְׁהוּא שׁוֹר, כּוּ כְּלַחֲךְ הַשּׁוֹר.

וּסְמִיכָתָם (שָׁל יִשְׂרָאֵל וְהַנְּסִיחַ שְׁלָהֶם בְּיָמָיו) שָׁל יִשְׂרָאֵל
 בְּיָמָיו, שְׁהוּא אֲרִיָּה. אֲבָל הַקִּימָה
 שְׁלָהֶם בְּגוֹף הָאֵילָן. וְזֶהוּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּכַרְוָה,
 צַדִּיק. שְׁנֹאמֵר כּוּ בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק, (בראשית לו) וְהָיָה
 תְּסַפִּינָה אֲלֵמֵתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶיִן לְאֵלֵמֵתִי. וְזֶהוּ (רות ג)

חי ה' שכבי עד הפקר. וכל הזיקה זיקה בשם -
 ברגת משה רבנו למעלה. (ובמשה) ומשה למטה, בו
 יקומו כל ישראל כמו איברים של הגוף, שבו כלם
 זקופים בעמידה. ובזה הוא כל הזיקה זיקה בשם,
 משום שעליו נאמר (שמות לג) ואדעך בשם.

יהיו משיח בן דוד, שהוא אריה, מימינו, ומשיח
 בן יוסף, שהוא שור, משמאל. מימין
 אברהם, משמאל יצחק, והוא הנשר באמצע.
 השלשלת שלהם מצד של יעקב. ש' של משה,
 קדשה לך ישלשו. מצד של אריה שלשת פני
 האבות נקראו אריות. בקר. מצד של שמאל
 נקראו פרים מננחים. ומצד האמצע נקראו
 נשרים, ועליהם נאמר (שמות יט) ואשא אתכם על
 כנפי נשרים ואבא אתכם אלי. חרי הם ט'. עשירי
 ורביעי אדם (מה שמו) של משה שרוכב על שלש
 חיות.

ונאמר בישראל, (בראשית א) וירדו ברגת תים -
 הממנים על תים בצד של הנחש, שהיה

שָׁרָה שָׁל מִצְרַיִם, שְׁהַתְּפִשֵׁט בְּגָלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה מִיָּם
 עַד יָם. וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם - עֲרַבּוּבִיהָ רָעָה. עֲמֻלָּקִים,
 נְפִילִים, תַּעֲרֹכֶת שָׁל כָּל הָאֲמוֹת בְּכָל צַד בְּגָלוֹת
 הָאֲחֵרוֹנָה, בֵּין בְּיִשְׂרָאֵל, בֵּין בְּיִשְׁמָעֵאל, בֵּין בְּעֵשָׂו.
 וּבִבְהֵמָה - יֵאלּוּ בְּנֵי עֵשָׂו שִׁשְׁלִטוֹנָם בְּכָל הָאָרֶץ.

וַיִּתְקַיֵּם בְּמִשְׁיַח, (תהלים עב) וַיִּרְדּוּ מִיָּם עַל יָם וּמִנְהַר
 עַד אַפְסֵי אָרֶץ. וְכֹךְ בַּשָּׁנִי מִשִּׁיחִים, וְכֹךְ
 בְּיִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל בְּזָכוֹת מ"ה (שָׁמוֹ) שָׁל מִשְׁחָה. וַיָּבִיאוּ
 גַם שָׁל מִשִּׁיחַ בֶּן דָּוִד מִיְהוּדָה - אֲרִיֵּה רָשׁוּם עֲלָיו,
 וְגַם שָׁל מִשִּׁיחַ בֶּן יוֹסֵף - שׁוֹר רָשׁוּם עֲלָיו. וְגַם שָׁל
 שִׁילָה - אֲרִיֵּה לְיָמִין, שׁוֹר לְשִׁמְאֵל, וְנֶאֱשַׁר בְּאֶמְצַע,
 וְאָדָם עַל בָּלָם. וְאַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד, אֲרַבְּעָה
 שְׁבָטִים שָׁל שְׁלֹשׁ חִיּוֹת - שְׁנַיִם עֶשֶׂר. וְלְאָדָם שֶׁהוּא
 מֵה שָׁמוֹ, בְּנֵי מִשְׁחָה, שִׁבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בְּמִשְׁחָה
 (במדבר יד) וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְּדוֹל וְעֵצוֹם מִמֶּנּוּ.
 בְּאוֹתוֹ זְמַן, (קהלת ג) מ"ה ש"ה תִּיְהִי ה"וּא שִׁיְהִיָּה, וְאֶשַׁר
 לְחִיּוֹת כְּבָר הָיָה.

וְהֵאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת נִרְדָּף - יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם
 (יחזקאל לד) וְאַתָּן צֵאֲנִי צֵאֵן מִרְעִיתִי אֲדָם

אֲתָם, הָיוּ נִרְדָּפִים לְפָנַי הָעָרֶב רַב, וְאֲנִים רָעִים,
 חֲרֵי בְנֵי־מִין זָאֵב יִטְרֹף אֲלֵיהֶם, שְׁטוּרָף אוֹתָם,
 וַיִּתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ זְמַן - בַּבֶּקֶר יֹאכֵל עֵד, שְׁחִינּוֹ עַד
 כִּי יָבֹא שְׂוִלָה, וְזֶה בֶּקֶר שֶׁל אֲבָרָהָם. (בראשית מט)
 וְלָעָרֶב יִחְלַק שָׁלָל - זֶה עָרֶב שֶׁל יִצְחָק, שֵׁשֶׁם שְׁנֵי
 מְשִׁיחִים. בְּאֶחָד יֹאכֵל (הַמִּמּוֹן) הַמְּמַנָּה שֶׁל אֲמוֹת
 הָעוֹלָם, וּבְאֶחָד יִחְלַק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל.

יִשְׂרָאֵל, שָׁהֶם אֵינֶלֶת, נִרְדָּפִים לְפָנַי הָרָשָׁעִים
 אֲרִיּוֹת, וַיִּתְעוֹרֵר נִפְתָּלִי, שֶׁהוּא אֵינֶלֶת

שְׁלָחָה חֲנַנִּתֵּן אֲמַרִי שֶׁפֶר. יתְעוֹרֵר בְּיָמָיו, (דף קב ע"ב)
 שֶׁהוּא אֲרִיָּה, מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גּוֹר אֲרִיָּה
 יִהְיֶה מִטְרֹף בְּנֵי עֲלִיָּת. וַיִּיחָזֵק (וַיִּסְיֶה) עַל אֲמוֹת
 הָעוֹלָם, כָּרַע שָׁכַב עֲלֵיהֶם לְטְרֹף אוֹתָם, מִי יִקְיָמֵנוּ.
 בְּאוֹתוֹ זְמַן נִרְאָה מִי הוּא אֵלּוּה אַחַר שְׂיָקִים אוֹתוֹ
 מִלְטְרֹף עֲלֵיהֶם אוֹ אִמָּה וְלָשׁוֹן.

וַיִּשְׁרָאֵל שָׁהוּ כִּי־זָנָה, נִרְדָּפִים לְפָנַי נָשָׂר מֵצַד שֶׁל
הָעוֹפּוֹת שֶׁל אַמּוֹת הָעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן
יִתְעוֹרֵר נָשָׂר וַיִּפְרֹשׂ כְּנָפָיו עַל עַרְבוּכַי הָאֲמּוֹת,
וַעֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל, שָׁהֵם עֲמֻלְקִים, וְעַרְבוּכִיהָ רָעָה
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְטוֹרַף אוֹתָם שֶׁלֹּא יִשְׂאֵר אֶחָד מֵהֶם,
לְקַיֵּם מָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (דברים לב) ה' בָּרַד יִנְחֲנוּ
וַאֲיֵן עִמּוֹ אֵל נֹכַר.

מִשָּׁם וַאֲיֵלֶךְ אֵינן מְקַבְּלִים גְּרִים, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרוּךְ
בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵינן מְקַבְּלִים גְּרִים לִימּוֹת
הַמַּשִּׁיחַ. וְאֲמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזּוֹלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
שֶׁיִּשְׂאֲרוּ, יִעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲזָה שֶׁל אָדָם
לְשֹׁלֵט עֲלֵיהֶם, לְקַיֵּם בָּהֶם (ישעיהו ט) כִּי חֲגוּי
וְחַמְמִלְכָּה אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹדוּךָ יֵאָבְדוּ. לְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל,
(בראשית א) וַיִּרְדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם וְגו'. (שם ט) וּמִוֵּרָאֲכֶם
וְחַתְּכֶם וְגו'.

וּמֵצַד שֶׁל תְּבוּאוֹת חַמְשָׁה מִיְּנֵי לֶחֶם, שְׁבוּרִים
מִכָּלֵם, וְהֵם: חֲטָה, וּשְׁעוּרָה, וּבִסְמֵת,
וְשִׁבְלַת שׁוּעַל, וְשִׁיפּוֹן. הַמְּשִׁיל אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ

שָׁפְתוֹב (ירמיה ב) קָדַשׁ יִשְׂרָאֵל לְה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ,
 בָּה'. כְּשֵׁי־צֵאוֹ מִהַגְּלוּת, כִּךָּ יִהְיוּ שְׂבוּרִים, עַד
 שְׁיִתְּבַרֵר אֶכְל מִתּוֹךְ פֶּסֶלֶת, שְׁחִינּוֹ קֵשׁ, עָרַב רַב,
 עַד שְׁיִתְּבַרְרוּ וַיִּוָּדְעוּ יִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ כִּר
 שְׁנִבְרָר מִתּוֹךְ מוֹץ וְתִבְנֶן.

וְעַד שְׁיִתְּבַרְרוּ מֵהֶם, י', שֶׁהִיא מַעֲשֵׂר, לֹא שׁוֹרָה
 עַל ה', שֶׁהִיא לָחֶם שֶׁל חַמְשָׁה מִיָּנִים, לְבָנִים
 אֶת הַשְּׂבוּעָה (שמות יז) כִּי יָד עַל כֶּסֶף י"ה. וּמִשׁוּם כִּךָּ
 מוֹץ וְתִבְנֶן אֵינוֹ מְחִיב כְּמַעֲשֵׂר עַד שְׁיִתְּבַרֵר. אַחַר
 שְׁיִתְּבַרֵר, מִתְּכַנְסִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא
 יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שְׁאֵת הַחֲטָא, אַחַר שְׁנִבְרָר קֵשׁ
 וְתִבְנֶן, מִכְּנִיסִים אוֹתָהּ לְאוֹצֵר. כִּךָּ יִתְּכַנְסוּ יִשְׂרָאֵל,
 שְׁחֵם כִּר, לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא בְּנוּיָה עַל הַר ה',
 שְׁנִיאָמַר בָּהּ (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְיִמִּי יִקּוּם
 בְּמִקּוֹם קָדְשׁוֹ נְקִי כַפַּיִם וְכַר לֵבָב. נְקִי כְּמוֹ כִּר,
 שֶׁהִיא תְּבוּאָה כְּשִׁנְבְּרָרֶת מִתּוֹךְ פֶּסֶלֶת. כְּאוֹתוֹ זְמַן
 - נִשְׁקוּ כִּר, כְּבִתְחִלָּתָהּ, שְׁנִיאָמַר כּוֹ (שיר א) יִשְׁקֵנִי
 מִנְּשִׁיקוֹת פִּיחֹו. כִּר תִּרְגְּמוּ כֵּן. כְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁיִהְיוּ

נְקִיִּים כְּמוֹ כֹּהֵן מִתּוֹךְ קָשׁ וְתִבְּזוֹן, שׁוֹרֵה שְׂמוֹ עֲלֵיהֶם,
וְקוֹרֵא לָהֶם בְּנֵי כְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכֹהֵן מִכָּל הָאֵילָנוֹת אֵין שָׁבוֹר כְּגֹפֶן. בְּנִטְיַעְתּוֹ
שָׁבוֹר, בְּעֲנָבָיו שָׁבוֹר, שָׁהֵם כְּתוּשִׁים בֵּין
הַרְגָּלִים. וְכֹהֵן זֶה, הַיִּזְיָתִים שְׁלָה כְּתוּשִׁים. בְּגָלוֹת
נִמְשָׁלוּ יִשְׂרָאֵל לָהֶם, וְהוּא שְׁכָתוּב (תהלים פ) גֹּפֶן
מִמְצָרִים תִּסְיַע. וְכֵן בְּגָלוֹת הַרְבִּיעִית, (ישעיה ה) כִּי
כָּרַם ה' צִבְאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְכֵמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל
מִשׁוּלִים לְזֵיתָא, (ירמיה יא) זֵיתָא רַעֲנָן יִפָּה פְּרֵי תֵּאֲרָ.
וּמִשׁוּם כֹּהֵן (תהלים קכח) אֲשַׁתְּךָ כְּגֹפֶן פְּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי
בֵּיתְךָ בְּנֵיךָ בְּשַׁתְּלֵי זֵיתִים. סָמוּךְ זֶה לְזֶה, מִשׁוּם
שָׁהֵם שָׁבוֹרִים בְּגָלוֹת.

וְאַחַר שִׁיחֵיו נְקִיִּים מִתּוֹךְ פֶּסֶלֶת, יתְקַדְּשׁוּ לְבֵית
הַמִּקְדָּשׁ בֵּינָם לְנִסְךְ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, וְזֵיתִים
לְהַדְּלִיק מְאֹד גֵּרוֹת לְמִנּוֹרָה. וּמִי זֹכֵר לְזֶה? יֵין
שְׁלֵא הַתְּנִסְךְ לְכֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת. שְׁעָרָב רַב הֵם יֵין
שְׁהַתְּנִסְךְ לְכֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת, וּמָהֶם מִשְׁמָדִים,

מינים, אפיקורסים, משמדים לעברות שכל
התורה בלה.

וישראל שנאמר בהם, ויתערבו בגוים וילמדו
מעשיהם. עד שיהיו דרוכים בין
רגליהם, בגלות הם לא נבררו מהם. ובשבילם
אמר דוד, עליו השלום, (שם מט) למה אירא בימי
רע עון עקבי יסבני. ועליהם אמר שלמה (שיר השירים
א) צאי לך בעקבי הצאן. ביצק"ב. שעליו נאמר
אל הנחש הקדמוני שפתה את תנה, (בראשית ג) הוא
ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. אחר שיצאו מן
הגלות נמשלים לתפוחים ולכל הריחות הטובים,
כמו שביציאת מצרים, שכתוב בה (שיר השירים ח)
תחת התפוח עוררתיך.

המצוה שאחר זו - להביא פבורים, ואחריה -
להתודות על הפבורים, ואחריה -
להתודות על המעשר. ובעלי המשנה מקשים על
המעשר, שאם יהיה קדם לקיטתו, או אחר
לקיטתו עשורו, כמו אתרוג, שנאמר בו באילן,

הַלֵךְ אַחֲרֵי חֲנֻטָה. יֵשׁ מִי שֶׁאָמַר אַחֲרַי בְּשׁוֹל
הַפְרוֹת. וְאַתְרוּג מִקְצָתוֹ דוֹמָה לְאֵילָן וּמִקְצָתוֹ
לְתַבּוּאָה, שֶׁהֵם יָרְעִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁלֹאֲחֵר
לְקִיטָתוֹ עֲשׂוּרוֹ. שְׁאֵילָן אֵינוֹ אֵלֶּא עַד אַחֲרַי נִמַּר
בְּשׁוֹלוֹ.

וּמִשּׁוּם כִּךְ תִּקְנוּ הַמוֹצִיא ^(דף קכא ע"א) מִמָּקוֹם שֶׁבְּשׁוֹלוֹ
יָפֵה, לְהוֹצִיא פֶת שְׂרוּתָה, אֵלֶּא מִמָּקוֹם
שֶׁהוּא מִטְעָם. וְכִךְ תַּבּוּאָה, אַחֲרַי לְקִיטָתוֹ הוּא
בְּשׁוֹל פְּרוֹת. וַיִּשְׁרָאֵל מְשׁוּלִים לְאֵילָן וּלְתַבּוּאָה,
שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שְׁמוֹת כג) רֵאשִׁית בְּבוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא
בֵּית ה' אֶלְהֵיךָ. וְכִךְ (דְּבָרִים יח) רֵאשִׁית גֵּזוֹ צִאנְךָ תִּתֵּן
לוֹ, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל לד) וְאַתֵּן
צִאנֵי. וְכִךְ יִשְׂרָאֵל, קִדְשׁ (קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל) יִשְׂרָאֵל לְה'
רֵאשִׁית תַּבּוּאָתָה, לְאַחֲרַי לְקִיטָתוֹ מִן הַגְּלוּת -
עֲשׂוּר. וְנִקְרָאוּ קִדְשׁ לְה'.

וַיִּשְׁרָאֵל נִקְרָאוּ אֵילָן גְּדוֹל וְתַקִּיף וְבוֹ מְזוּזָה לְכָל
בוֹ תוֹרָה, שֶׁהִיא מְזוּזָה לְמַעְלָה. בוֹ
תַּפְּלָה, שֶׁהִיא מְזוּזָה לְמַטָּה. וְאַפְלוֹ לְמַלְאָכִים אֵין

מִזֶּזֶן אֵלֶּיךָ בְּיִשְׂרָאֵל. שָׂאֵם יִשְׂרָאֵל לֹא יִתְעַסְקוּ
בַּתּוֹרָה, לֹא הָיָה יוֹרֵד לָהֶם מִזֶּזֶן מִצַּד שֶׁל הַתּוֹרָה
שֶׁנִּמְשָׁלָה לְעֵץ. וְהוּא שֶׁכָּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הוּא
לְמַחְזִיקִים בָּהּ. וְלִפְרִי, שֶׁהוּא מִצְוָה.

וְכִךְ הַתּוֹרָה נִמְשָׁלָה לְמִים, וְאֵלֶּיךָ לְאֵשׁ, וְלֹא הָיוּ
יוֹרְדִים מִים מִלְּמַעְלָה, וְחָמָה שֶׁהִיא אֵשׁ, לֹא
הִיָּתְהָ יוֹרְדָתָ (מִלְּמַעְלָה) לְבַשֵּׁל אֶת פְּרוֹת הָאֵילָן, אֵלֶּיךָ
בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוֹם זֶה נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (שיר ג)
הַתְּאֵנָה חֲנֻטָה פְּנִיָּה. אֵלֶּיךָ בְּעֵלֵי מִצְוֹת. וְהַגִּפְנִים
סְמִדָּר נָתְנוּ רִיחַ, כְּשֶׁפּוֹתְחִים בַּתְּשׁוּבָה, וּמִיָּד נֶאֱמַר
בְּיִשְׂרָאֵל, קוֹמֵי לָךְ רַעֲיִתִי יָפְתִי וְלִכִּי לָךְ, מִן
הַגִּלּוֹת.

וּמִשּׁוֹם זֶה בְּאֵילָן, שֶׁהוּא עֵץ חַיִּים, בַּתּוֹרָה,
בְּאֵלֶּיךָ שֶׁמְשַׁתְּדָלִים בָּהּ הוֹלְכִים אַחֵר
חֲנֻטָה וּמְעַשְׂרִים אוֹתוֹ, שֶׁשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם יו"ד, שֶׁהִיא
חֲכָמָה, א' מִי, וּבָהּ מִתְּכַנְּסִים ה"ה, שֶׁהֵם פְּרוֹת
הָאֵילָן. וּמֵהוּ הָאֵילָן? ו'. אֲבָל שָׂאֵר הָעָם, אַחֵר
לְקִיּוּטוֹ מִן הַגִּלּוֹת - עֲשׂוּרוֹ, אוֹתָם צְדִיקִים

שָׁנְאֵמֶר בָּהֶם (ויקרא כג) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם פִּיּוֹם הַרְאֵשׁוֹן
פְּרֵי עֵץ הָדָר. הָדָר בְּמַעֲשֵׂיהֶם, שְׂאֵחֻזִּים בְּבַעֲלֵי
תוֹרָה וּמְצוּוֹת, וְאַחַר לְקִיּוּטָה הוֹלְכִים לְגַבִּיהֶם (וּלְגַבֵּי
דָרְעִים שֶׁל רֹבְעוֹת. וְאַחַר חֲנֻטָה הוֹלְכִים אֲלֵיהֶם) פְּאִילָן.

וּמִשּׁוֹם זֶה פִּרְשׁוּהָ בְּמִסְכַּת קְדוּשֵׁינוּ, בְּאֵ
לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׂאֵתְרוֹג בְּיָרֵק. מֵה יָרֵק
דְּרָכּוֹ לְגִדְלָל עַל כָּל מַיִם וּבְשַׁעַת לְקִיּוּטוֹ עֲשׂוּרוֹ,
אֵף אֶתְרוֹג גַּם דְּרָכּוֹ לְגִדְלָל וְכוּ' וּמֵצֵד שֶׁל הַחֲכָמָה,
אֵין מַיִם אֵלָּא תוֹרָה. וּבְמָקוֹם אַחֵר לְמַעֲלָה, וְזֶה
שְׂשַׁנִּינוּ, אֶתְרוֹג שְׁוֶה לְאִילָן בְּשַׁלְשָׁה דְרָכִים; הֵרִי
אֶתְרוֹג אוֹחֻז שְׁנֵי צְדָדִים, וְאֶתְרוֹג הוּא דִּיּוֹקֵן הַלֵּב
שְׂאֵחֻז לְמַעֲלָה וְאֵחֻז לְמַטָּה. אֵחֻז לְמַעֲלָה - הַלֵּב
רוֹאֶה. אֵחֻז לְמַטָּה - בְּדַעַת, כְּמוֹ שְׂבָאוֹת, הַלֵּב
יודֵעַ. דַּעַת הִיא אִילָן, הַתוֹרָה הַפְּרִי שָׁלוֹ. הָעֵינַיִם
שֶׁהֵן הַמְצוּוֹת שְׂבָהֵן - הַלֵּב רוֹאֶה. (ע"כ רע"א מהימנא)

וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּן לִי וְגו'. רַבִּי יְהוֹדָה פָּתַח, (אויב
כח) וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם
בִּינָה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁתִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה

לְכַבְּדָם יוֹתֵר (פּבְּכֹד שְׁלָהֶם) מִכָּל שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם.
בַּתְּחִלָּה אָמַר לָהֶם, (שְׁמוֹת י"ט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֻכַת
בְּחַיִּים. לֹא זֹוּה הָאֲהָבָה הַרְבָּה מֵהֶם עַד שֶׁקָּרָא
לָהֶם וְגוֹי קְדוֹשׁ, שֶׁהוּא יוֹתֵר. לֹא זֹוּה הָאֲהָבָה מֵהֶם
עַד שֶׁקָּרָא לָהֶם (דְּבָרִים י"ד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה. לֹא זֹוּה
הָאֲהָבָה מֵהֶם עַד שֶׁקָּרָא לָהֶם (שְׁמוֹת כ"ב) וְאַנְשֵׁי קְדוֹשׁ
תִּהְיוּ לִי, שֶׁהוּא יוֹתֵר מִן הַכָּל.

כְּתוּב וְהִחַכְמָה מֵאִין תִּמְצֵא. הַתּוֹרָה יִצְאָה
מִחַכְמָה, מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קְדוֹשׁ, וְהִחַכְמָה
יִצְאָה מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קְדוֹשׁ הַקְּדוֹשִׁים. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, וְכֵן יוֹבֵל נִקְרָא קְדוֹשׁ, שְׁכַתּוּב (וִיקְרָא כ"ה) יוֹבֵל
הִיא קְדוֹשׁ תִּהְיֶה לָכֶם. וְיִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים מֵהֶם. זֶהוּ
שְׁכַתּוּב וְאַנְשֵׁי קְדוֹשׁ תִּהְיוּ לִי.

בַּתְּחִלָּה קְדוֹשׁ, וְעַכְשָׁו קְדוֹשׁ. מַה בֵּין זֶה לָזֶה?
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֶה לְמַעַלָּה וְזֶה לְמַטָּה.
וְזֶה לֹא כָּהֵן, שְׁכַתּוּב (יִשְׁעִיָּה ד') וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן
וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ. בְּמָקוֹם זֶה נִקְרָא
קְדוֹשׁ, וְלְמַעַלָּה לְמַעַלָּה קְדוֹשׁ. (דף קכא ע"ב)

רַבִּי אֲבָא הָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְהָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲנִיָּא. אָמַר רַבִּי חֲנִיָּא, וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּן לִי, מִנֵּינ לָנוּ? אָמַר לוֹ, הֲרֵי רַבִּי יוֹסִי וְכָל הַחֲבֵרִים יָפָה אָמְרוּ, וְכָךְ זֶה. מִנֵּינ לָנוּ? שְׁפָתוֹב (ירמיה ב) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תִּבּוֹאֲתָהּ. רֵאשִׁית, וְדַאי חֲכָמָה נִקְרְאת רֵאשִׁית, שְׁפָתוֹב (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יֵרָאֵת ה'.

וּמִשּׁוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ קִדְשׁ (יִשְׂרָאֵל) בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל, כְּתוּב (שמות כב) וְכָשָׁר בַּשְּׂדֵה מְרִפָּה לֹא תֹאכְלוּ, שְׁחֲרֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם שְׁלָמִים עַל הַכֹּל, לֹא יוֹנְקִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה. לְכָלֵב תִּשְׁלַכּוּן אֲתוֹ, לְכָלֵב וְדַאי, שֶׁהוּא הַדִּין הַחֲצוּף הַחֲזוֹק עַל הַכֹּל. בֵּינָן שְׁחֲדִין הַקָּשָׁה שְׂרׁוּי עָלָיו וְהַטִּיל בּוֹ וְהִמָּה, אָסוּר לָהֶם לְאוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּם קִדְשׁ. אֵלֶּא לְכָלֵב תִּשְׁלַכּוּן אֲתוֹ וְדַאי, שֶׁהוּא הַדִּין הַחֲצוּף, דִּין הַקָּשָׁה יוֹתֵר מִן הַכֹּל, שְׁפָתוֹב (ישעיה כו) וְהַכְּלָבִים עֲזִי נִפְשׁ.

בֹּא וְרֵאֵה, כְּשֶׁנּוֹכְרָה נִבְלָה בַּתּוֹרָה, כְּתוּב בְּיִשְׂרָאֵל קְדוֹשׁ, וְלֹא קִדְשׁ. כָּאֵן כְּתוּב

וְאֲנֹשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבֶשֶׂר בְּשָׂדֵה טְרֵפָה לֹא
 תֹאכְלוּ. וְשֵׁם בְּנִבְלָה פְּתוּב (דברים יד) לֹא תֹאכְלוּ כָּל
 נִבְלָה לִגְר אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךָ תִּתְּנֶנָּה וְגו', כִּי עִם קְדוֹשׁ
 אֶתָּה. קְדוֹשׁ וְלֹא קֹדֶשׁ, שְׁתֵּרִי נִבְלָה מִצֵּד שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂתָה, שְׁלֹא פוֹסֵל אֶת זֶה אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל.
 וְרַבִּים הַגּוֹנִים יֵשׁ בָּהּ בְּנִבְלָה, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, פְּתוּב כָּאֵן וְאֲנֹשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן
 לִי, וְכֵתוּב שָׁם, כִּי עִם קְדוֹשׁ אֶתָּה לְה'
 אֶלְהִיךָ. לְה' אֶלְהִיךָ? לִי הָיָה צָרִיךְ לְהִיוֹת! אֵלֶּא
 שָׁם (בָּאֵן) לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְכֵאֵן (וְשָׁם) הַשְׁכִּינָה.
 וְכֵתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר
 בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֹאמַר לוֹ, וְלֹא קֹדֶשׁ. בְּכֵאֵן קְדוֹשׁ
 וְלְמַעַלָּה קֹדֶשׁ. פְּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לְה' רֵאשִׁית
 תְּבוּאָתָה, בְּה"א, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. וְעַל כֵּן אֲנֹשֵׁי קֹדֶשׁ
 תִּהְיוּן לִי וְדַאִי.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ,
 תֵּרִי פְּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לְה'. בְּסוּף הַפְּסוּק
 פְּתוּב כָּל אֲכָלְיוֹ יִאֲשָׁמוּ, מַה זֶה אוֹמֵר? אָמַר לוֹ

רַבִּי שְׂמַעוֹן, יָפֵה אָמַר, כָּל אֹכְלֵי יַאֲשֹׁמוּ - הֵינּוּ
 שְׂפָתוֹב וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁנָּה וְכוּ'. וְכֵתוֹב
 וְכֹל זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וּמִשּׁוֹם שִׂישְׁרָאֵל נִקְרְאוּ
 קֹדֶשׁ, כֵּתוֹב כָּל אֹכְלֵי יַאֲשֹׁמוּ. כֹּא רַבִּי יַצְחָק
 וְנִשְׁק יָדוֹ וְאָמַר, אִם לֹא כָּאתִי לְכָאן אֵלֶּה לְשִׁמְעַ
 וְדָבַר זֶה - מִמְּפִיק.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, הֲרִי שְׂנִינּוּ שְׂקֹדֶשׁ יוֹתֵר לְמַעְלָה
 מִקְדוֹשׁ. אִם כֵּן, הֲרִי כֵּתוֹב (ישעיה ו) קֹדֶשׁ
 קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ ה' צְבָאוֹת, וְזוֹ שְׁלֵמוֹת הַכֹּל? אָמַר
 לוֹ, כֹּא וְרֵאָה, כְּשִׁמְתְּחִפְרִים כְּאַחֵר, כֹּלֵם נַעֲשִׂים
 בֵּית אַחֵר, וְהַבֵּית הַזֶּה נִקְרָא קֹדֶשׁ. הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל
 קֹדֶשׁ, וּמִשּׁוֹם כֵּן קֹדֶשׁ. הוּא כֹּלֵל שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בּוֹ.
 וּכְשִׁנְכֵלֵלֵת בְּיִשְׂרָאֵל הָאִמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, הֵם
 נִקְרְאוּם קֹדֶשׁ, הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל, שְׂפָתוֹב קֹדֶשׁ
 יִשְׂרָאֵל לְה'. וּמִשּׁוֹם כֵּן, וְאִנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי.

לְגִיּוֹן אַחֵר שָׁאֵל אֶת רַבִּי אֲבָא וְאָמַר לוֹ, לֹא
 כֵּתוֹב וּכְשֶׁר בְּשִׁדָּה מְרַפָּה לֹא תֹאכְלוּ?!
 אִם כֵּן, מַחֲוֹ שְׂפָתוֹב (תהלים קיא) מְרַפָּה נִתֵּן לִירְאָיו?

מָרָף נָתַן לַפְּלָגִים הָיָה צָרִיךְ לְהִיזֹת! לָמָּה נָתַן
 לִירָאִיו? אָמַר לוֹ, רִיקָא, הָאֵם פְּתוּב מְרַפָּה נָתַן
 לִירָאִיו?! מָרָף פְּתוּב! וְאֵם הַנְּאֻמָּה, מָרָף כְּמוֹ
 מְרַפָּה, נָתַן לִירָאִיו וַדַּאי, שְׁדָבָר זֶה לֹא נָתַנוּ
 לְהַזְוִיחַ כּוּ אֶלָּא לְאוֹתָם יִרְאִי שְׂמוּ וִירָאִים מִמֶּנּוּ.
 מִשּׁוּם זֶה דְּבָר זֶה לֹא נָתַן לָכֶם, שְׁחֲרִי יָדַע שְׂאִינְכֶם
 יִרְאִים מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹמְרִים מְצוּוֹתָיו, וּמִשּׁוּם דְּבָר
 זֶה חֲמָרָה שֶׁל הַתּוֹרָה וְצָרִיךְ לְהַזְוִיחַ בָּהּ. נָתַן
 לִירָאִיו, נָתַן לִירָאִיו וַדַּאי, וְלֹא לְאַחֲרִים. וְכָל
 חֲמָרוֹת הַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָם תְּקוּדָשׁ פְּרוּךְ הוּא אֶלָּא
 לְאוֹתָם יִרְאִי חֲטָא, לְאוֹתָם יִרְאִי מְצוּוֹתָיו וְלֹא
 לָכֶם.

שָׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר, פְּתוּב (קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל, וּכְתוּב וְאֲנֹשִׁי וְכוּ)
 וְאֲנֹשִׁי קִדְשׁ תְּהִיּוֹן לִי. מַה זֶה וְאֲנֹשִׁי,
 וְאַחֲרָיו קִדְשׁ? אֶלָּא וְאֲנֹשִׁי קִדְשׁ וַדַּאי. שְׂשֻׁנִינוּ, לֹא
 יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל לְאַחֲרוֹת אֶלָּא מִצַּד הַיּוֹזֵבֵל. אַחַר
 שְׂשֻׁנִינוּ לְאַחֲרוֹת, לָקַח אוֹתָם הַיּוֹזֵבֵל הָיָה בְּכַנְפָּיו,
 וְנִקְרְאוּ אֲנָשִׁים שָׁלוֹ, בָּנִים שָׁלוֹ. וְכְתוּב כּוּ בַּיּוֹזֵבֵל,
 (וַיִּקְרָא בַּהּ) יוֹזֵבֵל הוּא קִדְשׁ תְּהִיָּה לָכֶם, קִדְשׁ וַדַּאי,

לְכֶם וַדַּאי. וּמִשּׁוֹם כֶּה, וְאֲנִישֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּן לִי,
אֲנִישֵׁי קִדְשׁ וַדַּאי, אֲנָשִׁים שְׁלוֹ מִמֶּשׁ.

וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר אֶת זֶה, ^(דף קכב ע"א) וְעַל זֶה
זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְהִקְרָא אֲחִים לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׁפָתוֹב (תהלים קכב) לְמַעַן אֲחֵי וַרְעֵי וְגו'. אַחַר
כֶּה נִקְרְאוּ קִדְשׁ מִמֶּשׁ, שְׁפָתוֹב (ירמיה ב) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל
לִה' רֵאשִׁית תִּבּוֹאֶתָהּ. קִדְשׁ וְלֹא אֲנִישֵׁי קִדְשׁ. מִשּׁוֹם
כֶּה כָּל אֲכָלְיוֹ יֵאָשְׁמוּ, וְכָתוֹב (ויקרא כב) וְכָל זֶר לֹא
יֹאכַל קִדְשׁ. (שם) וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קִדְשׁ בְּשִׁנְגָה.

שְׁנֵינּוּ, יִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ קִדְשׁ, וּמִשּׁוֹם שֶׁהֵם קִדְשׁ
אֲסוּר לְאָדָם לְקָרָא לְחִבְרוֹ בְּשֵׁם גְּנָאֵי וְלֹא
לְכַנּוֹת שֵׁם לְחִבְרוֹ, וְעֲנִשׁוֹ גְדוֹל, וְכָל שֶׁכֵּן בְּדַבָּרִים
אַחֲרֵיכֵן. שְׁנֵינּוּ, כָּתוֹב (תהלים לד) נִצַּר לְשׁוֹנֵךְ מִרַע וְגו'.
מִהוּ מִרַע? שְׁבַגְלָל לְשׁוֹן הָרַע מִחִלּוֹת יוֹרְדוֹת
לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל מִי שֶׁקוֹרָא לְחִבְרוֹ בְּשֵׁם שְׂאִין
בוֹ וּמִנְגֵּה אֹתוֹ, נִתְפָּס בְּמַה שְׂאִין בוֹ.
שְׂאִי מִרַע רַבִּי חֵיָא אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כָּל מִי שֶׁקוֹרָא

לְחַבְרוּ רָשָׁע, מוֹרִידִים אוֹתוֹ לְגִיהֶנָם, וַיּוֹרְדִים לוֹ
לְלַחֲטִיּוֹ, פָּרַט לְאוֹתָם חֲצוּפִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמִּתָּר
לְאָדָם לְקַרְא לָהֶם רָשָׁע.

אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁקָּלַל אֶת חֲבֵרוֹ, עֶבֶר רַבִּי יִיסָא, אָמַר
לוֹ, כִּמּוֹ רָשָׁע עָשִׂיתָ. כָּא לְפָנֵי רַבִּי יְהוּדָה.
אָמַר לוֹ, רָשָׁע לֹא אָמַרְתִּי לוֹ, אֲלֵא כְּרָשָׁע,
שֶׁמֵּרְאָה דְּבָרָיו כְּרָשָׁע, וְלֹא אָמַרְתִּי שֶׁהוּא רָשָׁע.
כָּא רַבִּי יְהוּדָה וְשֶׁאֵל לְמַעֲשֵׂה לְפָנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר.
אָמַר לוֹ, וַדַּאי שְׂלֵא הִתְחַיַּב. מַנֵּינ לָנוּ? שְׂכַתוֹב
(אֵיבָה ב) הִיָּה ה' כְּאוֹיֵב, וְלֹא אוֹיֵב. שְׂאֵם לֹא כָּה, לֹא
נִשְׂאָר מִיִּשְׂרָאֵל גּוֹעִים בְּעוֹלָם. כִּמּוֹ זֶה, (שם א) הִיָּתָה
כְּאֶלְמָנָה, וְלֹא אֶלְמָנָה. כְּאֶלְמָנָה שֶׁחֲלָדָה בְּעֵלָה
לְעֶבֶר תַּיִם וּמְחַכָּה לוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲטִיָּא, וּמַכָּאן מִשְׁמָע? מִשָּׁם מִשְׁמָע,
שֶׁהוּא עֶקֶר הַכֹּל, שְׂכַתוֹב (יחזקאל א) וְעַל
דְּמוֹת הַכִּפָּא דְּמוֹת כְּמֵרְאָה אָדָם. כְּמֵרְאָה אָדָם,
וְלֹא מֵרְאָה אָדָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוֹב כְּתַפּוּחַ
בְּעֵצֵי תִיעֵר וְגו' . כְּתַפּוּחַ, וְלֹא תַפּוּחַ. כְּתַפּוּחַ,

שְׁנֵינֵנוּ, בְּגִזְנוֹנוֹ, וּבְגִזְנוֹנוֹ אֶחָזוּ הַדְּבָר. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, אֵלֹהֵינוּ לֹא בָאתָ לְבָאֵן אֵלָּא לְשִׁמְעַע הַדְּבָרִים
הַלְלוּ - רַי.

שְׁנֵינֵנוּ, כְּתוּב (זכריה יב) וְהָיָה הַנִּבְשָׁל בָּהֶם בַּיּוֹם
הַהוּא בְּדוֹד. בְּדוֹד, וְלֹא דוֹד. בְּדוֹד שְׂאֵמַר
וְהִנֵּה בְּעֵינַי הַכִּינּוֹתַי לְבַיִת ה'. וְכְתוּב (תהלים פו) כִּי
עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. וְהוּא הָיָה מִלֶּךְ עַל מְלָכִים וְהָיָה
קוֹרָא לְעֵצְמוֹ כֶּה. אָמַר רַבִּי אַבְבָּא, אֲשֶׁרִיחֵם יִשְׂרָאֵל
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא קָרָא לָהֶם בְּקִדְשׁ, אֵלָּא
קִדְשׁ מִמֶּשׁ, שְׂכַתוּב קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לְה', וּמִשׁוּם כֶּה
כָּל אֲכָלְיוֹ יִאֲשָׁמוּ וְגו'.

שְׁנֵינֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מָה רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְתֵת דִּינִים לְיִשְׂרָאֵל אַחַר עֲשׂוֹר הָאֲמִירוֹת?
אֵלָּא כֶּה שְׁנֵינֵנוּ, מִצַּד הַגְּבוּרָה נִתְּנָה תּוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם כֶּה צָרִיךְ לְתֵת שְׁלוֹם בִּינֵיהֶם בְּרַי
שֶׁהַתּוֹרָה תְּהִיָּה שְׁמוּרָה מִכָּל צַדֻּדִיהָ. שְׂאֵמַר רַבִּי
אַבְבָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֵלָּא עַל

דין, שאִלְמָלֵא הַדִּין לֹא יַעֲמֵד, וּמִשּׁוּם כִּךָ הָעוֹלָם
נִבְרָא בְּדִין וְהַתְּקִינִים.

שְׁנֵינוּ, רַבֵּי אַבְא, פְּתוּב (ירמיה כא) דִּינוּ לְבַקֵּר
מִשְׁפָּט. וְכִי לְבַקֵּר וְלֹא כָּכָל הַיּוֹם? אֵלֵא
לְבַקֵּר, מָרָם שְׂיֵאכְלוּ הַדְּיָנִים וְלֹא יִשְׁתּוּ, שְׂכָל מִי
שְׂדָן דִּין אַחַר שְׂאֵכֵל וְשִׁתָּה, אִינוּ דִּין אֲמַת,
שְׂכַתוּב (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. מַה זֶה עַל
הַדָּם? אֲזַהְרָה לְדִיָּנִים שְׂלֵא יֹאכְלוּ עַד שְׂדָנִים דִּין.
שְׂכָל מִי שְׂדָן דִּין אַחַר שְׂאֵכֵל וְשִׁתָּה, כְּאֵלוּ חַיֵּב
אֶת דָּם חֲבֵרוֹ לְאַחַר, שְׂחֵרֵי דָמוֹ מִמַּשׁ נָתַן לְאַחַר.
זֶה בְּמִמוֹן, כָּל שְׂכָן בְּדִיָּנֵי נִפְשׁוֹת שְׂצָרִיכִים הַדְּיָנִים
לְהַשְׁמֵר שְׂלֵא לְדוֹן דִּין אֵלֵא קָדָם שְׂאֵכְלוּ וְשִׁתּוּ,
וְעַל זֶה כְּתוּב דִּינוּ לְבַקֵּר מִשְׁפָּט, וְכַתוּב (ירמיה ט)
אֲנִי ה' עֹשֶׂה חֶסֶד וּמִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה כְּאֶרֶץ כִּי בְּאֵלֶּה
חֲפָצְתִּי נֶאֱמַר ה'.

שְׁנֵינוּ, אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, מִי שְׂמִשְׁקַר בְּדִין, מְשַׁקֵּר
בְּתַקוּנֵי תַּמְלִיךְ. מַהֵם תַּקוּנֵי תַּמְלִיךְ? אֹתָם
שְׂנַאֲמַר, שְׂכַתוּב עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה כְּאֶרֶץ.

וְכָתוּב כִּי בְּאֵלֶּה חֲפָצַי נֶאֱמַר ה'. וְהַכֹּל תְּלוּי זֶה
 בָּזֶה (וְהֵלֵא בָּזֶה תְּלוּי). רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אֵלֶּה הֵם תְּקוּנֵי
 הַכֶּסֶּא, שְׁכַת־תוֹב (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוּן כֶּסֶּאֱךָ.
 וְכָתוּב (ישעיה טז) וְהוֹכֵן בַּחֶסֶד (דף קכב ע"ב) כֶּסֶּא.

וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְגו'. מַה זֶה
 תִּשְׁמְרוּ? תִּשְׁמְרוּ הִנֵּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֵלֶּא
 תִּשְׁמְרוּ וְדַאי. מַה זֶה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם? כְּלוּמַר
 שְׁהוֹתְהֵרְתִּיכֶם עַל מֵאֲמַר עֲבוּדְתִּי. תִּשְׁמְרוּ, שְׁלֵא
 יִגִּיעַ אֵלֵיכֶם שׁוֹם רַע. תִּשְׁמְרוּ מֵאוֹתָהּ שְׁמִירָה
 וּנְטִיָּה שְׁלִי בְלִבִּי. וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרַיִם לֹא תִזְכְּרוּ
 - לֹא תִזְכְּרוּ כִּמּוֹ שְׁבַאֲרֵנוּ. דְּבַר אַחַר וְשֵׁם אֱלֹהִים
 לֹא תִזְכְּרוּ - כְּלוּמַר לֹא תִסְכְּבוּ, שְׁתַּפְּלוּ בֵּין
 הָעַמִּים בְּאֶרֶץ אַחֲרַת, וַיִּקְיִם בְּכֶם מַה שְׁכַת־תוֹב (דברים
 כח) וְעַבַדְתֶּם שָׁם אֱלֹהִים אַחֲרַיִם וְגו'.

דְּבַר אַחַר וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ -
 רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים פא) שְׁמַע עַמִּי וְאַעֲיֵדָה
 בְּךָ וְגו', לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְגו'. אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ
 חֲמַעְלֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. הַפְּסוּקִים הִלְלוּ אֲמַרְם

דוד ברוח הקודש, ויש להתבונן בהם. שמע עמי -
בכמה מקומות הזהירה התורה את האדם, בכמה
מקומות מזהיר הקדוש ברוך הוא את האדם,
והכל לתועלת האדם כדי שישמר את מצוות
התורה. שכל מי ^(דף קכד ע"א) שישמר את מצוות התורה
ומשתדל בה, כמי שמשתדל בשם הקדוש.

ששנינו, כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך
הוא, ומי שמשתדל בה כמי שמשתדל
בשם הקדוש, משום שכל התורה היא שם קדוש
אחר, שם עליון, שם שכולל את כל השמות, ומי
שגורע ממנה אות אחת כאלו עשה פגם בשם
הקדוש. שנינו, ושם אלהים אחרים לא תזכירו -
לא תוסיף על התורה ולא תגרע ממנה. רבי חייא
אמר, ושם אלהים אחרים - זה מי שמתעסק
בספרים אחרים שאינם מצד התורה. לא ישמע
על פיך - שאסור אפלו להזכירם וללמד מהם
טעם, כל שכן על התורה.

רַבִּי יְהוּדָה שׁוֹנֵה כָּהֵן, מָה הַטַּעַם כָּתוּב וְשֵׁם
 אֱלֹהִים אַחֲרֵיהֶם, וְסוּמְךָ לֹא אֵת חַג הַמִּצּוֹת
 תִּשְׁמַר? אֵלֶּיךָ מִי שָׁמִי שְׁלֹא שׁוֹמֵר אֵת זֶה, כְּמִי
 שְׁלֹא שׁוֹמֵר אֵת אֲמוּנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה
 הַטַּעַם? מִשּׁוּם שָׁבוּ תְּדַבֵּר אֲחוּזוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 וְכֵן בְּכָל שְׂאֵר תַּחֲנִיּוֹת וְהוֹמָנִים, שְׁחֲרִי כָּלֶם אֲחוּזִים
 בַּשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, מָה שְׁכַתּוּב
 שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, מִשּׁוּם שְׁכַחָם תְּלוּיָהּ הָאֲמוּנָה.
 יִרְאֶה כָּל זְכוּרָה, לָמָּה כָּל זְכוּרָה? אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, כָּל זְכוּרָה מִמַּשׁ, מִשּׁוּם שְׁנוּטָלִים
 בְּרָכָה מִהַמַּעֲיָן שֶׁל הַנַּחֲל. מִכַּאֲן שְׁנִינּוּ, כָּל בֶּן
 יִשְׂרָאֵל שְׁנִמּוּל, צָרִיךְ לְהִתְרַאוֹת לְפָנַי הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ,
 מִשּׁוּם שְׁנוּטָל בְּרָכָה מִמַּבּוּעַ הַנַּחֲל. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
 בְּבִרְכַת ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְכַתּוּב אֵל פָּנַי
 הָאֵדוּן ה', כְּמוֹ שְׁבַאֲרֵנוּ, שְׁמִשָּׁם מְרִיקִים בְּרָכוֹת
 וְנוּטָלִים בְּרָכָה. אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכָּל
 שְׂאֵר הָעַמִּים.

פַּעַם אֶחָת עָלוּ יִשְׂרָאֵל לָחֹג אֶת הַחֹג, וְהִתְעַרְבוּ
 עֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת עִמָּם, וְאוֹתָהּ
 שָׁנָה לֹא נִמְצְאוּ בְּרָכָה בְּעוֹלָם. כָּאוּ וְשָׂאוּ אֶת
 רַב הַמְּנוּנָא סָבֵא. אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם בְּתַחֲלָה סִימָן
 לְזוֹה? אָמְרוּ לוֹ, רְאִינוּ סִימָן, שְׂכַשְׂשֻׁכְנוּ מִשָּׁם כָּל
 הַדְרָכִים הָיוּ סְתוּמִים מִמֵּימַי, וְעַנְוּ וַחֲשִׁכָה נִמְצְאוּ,
 שְׁלֹא יָכְלוּ לְלַקֵּת כָּל אוֹתָם שְׁעָלוּ לְשָׁם. וְעוֹד,
 בְּשַׁעַה שְׂנַכְנַסְנוּ לְהִתְרַאוֹת, פָּנֵי הַשָּׁמַיִם נִחְשְׁכוּ
 וְרָגְזוּ. (נְחִיר וְרָגָה) אָמַר לָהֶם, וַדַּאי אוּ שְׁיִישׁ בְּכֶם
 אֲנָשִׁים לֹא נִמּוּלִים, אוּ עֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
 וּמִזְלוֹת עָלוּ עִמָּכֶם, שְׁחֵרִי לֹא הִתְפָּרְכוּ בְּאוֹתָהּ
 שַׁעַתָּה, פָּרַט לְאוֹתָם יִשְׂרָאֵלִים שְׂנִמּוּלוּ, וּבְאוֹת
 הַקְּדוּשָׁה הָיוּ מִסְתַּכְּלִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמְבָרֵךְ
 אוֹתָם.

לְשָׁנָה הָאֶחָדָת עָלוּ, וְעָלוּ אוֹתָם עֹבְדֵי עֲבוֹדַת
 כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, שֶׁהִתְעַרְבוּ עִמָּם כְּשֶׁהָיוּ
 אוֹכְלִים קְרִבְנוֹת וְהָיוּ שְׂמֵחִים. וְרָאוּ אֶת אוֹתָם
 עֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת שְׂדֵפוּסָם בְּקִשְׁרֵיהֶם
 לְקִשֵׁר הַכֶּתֶל. הַשְּׂגִיחוּ בָהֶם שְׂכַלָם מְבָרְכִים וְהֵם

לֹא בָּרְכוּ. בָּאוּ וְאָמְרוּ אֶת הַדָּבָר לְבֵית הַדִּין. בָּאוּ
 וְשָׁאֲלוּ אוֹתָם. אָמְרוּ, זֶה שְׂאֵכְלֹתְכֶם, תִּחְלַק שְׁלֹכֶם
 אֵיזָה קָרְבֵן תְּיָה? לֹא תְיָה בְיָדָם. בָּדְקוּ וּמָצְאוּ שֶׁהֵם
 עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת וְהָרְגוּ אוֹתָם. אָמְרוּ,
 בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁהֲצִיל אֶת עַמּוֹ, שְׂוֹדָאֵי אֵין בְּרָכָה
 שְׂרוּיָה אֱלֹא בַּק בְּיִשְׂרָאֵל, תִּדְרַע תִּקְדוּשׁ, בְּנֵי
 הָאֱמוּנָה, בְּנֵי הָאֱמֶת. וְאוֹתָהּ הַשְּׁנָה נִמְצְאָה בְּרָכָה
 בְּעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹת. פְּתַחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים קט) אֲדָ
 צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְגו'.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, בְּזִכּוֹת יִשְׂרָאֵל מְהוֹלִים, נִכְנָעִים
 שׂוֹנְאֵיהֶם תַּחְתֵּיהֶם וַיּוֹרְשִׁים נִחְלָתָם. בֹּא
 וּרְאֵה מַה כְּתוּב, יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ. וְכַתוּב אַחֲרָיו,
 כִּי אֹרֵישׁ גּוֹיִם מִפְּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת גְּבֻלְךָ.
 שֶׁתִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹקֵר דְּיָרִים מִמְּקוֹמָם וּמוֹשִׁיב
 דְּיָרִים לְמְקוֹמָם, וּמְשׁוּם כָּךְ, (שמות לד) יִרְאֶה כָּל
 זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי הָאֲדוֹן ה'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאֲדוֹן,
 כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה י) תִּנְה הָאֲדוֹן ה' צְבָאוֹת מִסְּעָף
 פְּאֶרֶה וְגו', וַיֵּצֵא חֲטָר וְגו'. וְהַכֹּל אַחַד, מְעַקֵּר

דְּבָרִים וּמוֹשִׁיב דְּבָרִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, יֵשׁ אֲדוֹן
וְיֵשׁ אֲדוֹן, וְהַכֹּל בְּאֶחָד תְּלוּי.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲדָנִי - אֵלֶּיךָ דְּלִי"ת נו"ן יו"ד,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא, ^(דף קבר ע"ב) וְאוֹתוֹ
שֶׁנִּקְרָא בְּמוֹ שֶׁהוּא כְּתוּב, וּמִיְהוּ? רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
מֵרֵאֵת אֱלֹהִים. מֵרֵאֵת כְּתוּב. וּמִתּוֹ מֵרֵאֵת?
שְׁלֵמוֹת הַכֹּל - יו"ד ה"א וְאו"ו ה"א. (מֵרֵאֵת הוּא א' כו')
מֵרֵאֵת לְמָה הוּא אֵלֶּיךָ דְּלִי"ת נו"ן יו"ד? זֶה נִקְרָא
בְּכַתְּבוֹ, וְזֶה לֹא נִקְרָא בְּכַתְּבוֹ, וּמִשּׁוּם כִּךָ בְּזֶה
נִקְרָא, וְעַל כֵּן מֵרֵאֵת אֱלֹהִים כְּתוּב.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְפַעְמִים עֲלִיּוֹנִים שֶׁנִּקְרָאוּ בְּשֵׁם
תַּחְתּוֹנִים, וְלְפַעְמִים תַּחְתּוֹנִים נִקְרָאוּ בְּשֵׁם
הָעֲלִיּוֹנִים. הָאֲדוֹן ה' - בְּשֵׁם עֲלִיּוֹן הוּא אֲדָנִי, וְהָרִי
בְּאֲרָנוּ הַדְּבָרִים. וּבְגוֹנִים רַבִּים נִתְּפָרְשׁוּ הַדְּבָרִים,
וְהַכֹּל אֶחָד. בְּרוּךְ הַרְחֵמָן וּבְרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם
וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

תֵּינָה אֲנִכִּי שְׁלַח מִלְּאָךְ לְפָנֶיךָ וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
פָּתַח, (שיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגו'.

אמרה בנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו. מה הטעם ישקני? יאהבני היה צריך להיות! למה ישקני? אלא כף שנינו, מה נשיקות של דבקות של רוח ברוח, שפגלל כף נשיקה בפה, שהרי הפה הוא המוציא והמקור של הרוח, ולכן נשיקות בפה פתכיבות, ודבקים רוח ברוח, שלא נפרדים זה מזה.

ולכן מי שמוציא נשמתו בנשיקה, נדבק ברוח אחרת, ברוח שלא נפרדת מפנו. והינו נקרא נשיקה. ועל זה אמרה בנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו, להדביק רוח ברוח, שלא יפרד זה מזה.

כי טובים הדין מיין. מה עושה פאן יין? והרי פתוב (ישעיה כח) וגם אלה ביין שגו וגו', וכתוב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת אפה ובניך. מה הטעם פאן יין? רבי חייא אמר, מיינה של תורה. רבי חזקיה אמר, זה שפתוב (תהלים קד) ויין ישמח לבב

אָנוּשׁ. וְעַל זֶה כָּתוּב כִּי מַזְבִּיחַ הַדִּיף מִיָּזֶן, לְחֶדְוֹת
הַלֵּב. מִיָּזֶן - שְׁמִשְׁמִיחֵנִי יוֹתֵר מִחֶבְל.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּתוּב (בראשית כט) וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב
לְרַחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קוֹלוֹ וַיִּבְכֶּה. לָמָּה בָכָה? אֵלֶּא
בְּדַבְּקוֹת הָרוּחַ בָּהּ לֹא יָכֹל הַלֵּב לְסַבֵּל, וּבָכָה. וְאִם
הִיא אָמַר, הֲרֵי כָּתוּב וַיִּשָּׂקֶהוּ וַיִּבְכּוּ? שְׁנֵינּוּ, לָמָּה
נִקְוֶה עַל וַיִּשָּׂקֶהוּ? אֵלֶּא שְׁלֹא נִדְבְּקָה בּוֹ רוּחַ כָּלֵל,
וְעַל זֶה כָּתוּב וַנְּעַתְרוֹת נְשִׂיקוֹת שׁוֹנֵא. מַה זֶה (משלי
כז) וַנְּעַתְרוֹת נְשִׂיקוֹת שׁוֹנֵא? אֵלֶּא מִי שֶׁנִּשְׂוֹשֵׂק
בְּחֻבִּיבוֹת, מִדְּבִיק רוּחוֹ בְּרוּחוֹ בְּדַבְּקוֹת הַחֻבִּיבוֹת,
וּמִי שְׁלֹא נִשְׂוֹשֵׂק בְּחֻבִּיבוֹת, זֶה לֹא בְּדַבְּקוֹת, אֵלֶּא
וַנְּעַתְרוֹת. מַה זֶה נְעַתְרוֹת? נְפֹסוֹת, שְׁלֹא דְבָקָה
רוּחוֹ בְּאוֹתָהּ נְשִׂיקָה וְלֹא נִדְבְּקָה בּוֹ כָּלֵל. וּמִשּׁוּם
כֵּן כָּתוּב, יִשָּׂקֶהוּ מִנְּשִׂיקוֹת פִּיחוֹ, שֶׁהִיא דַבְּקוֹת
רוּחַ בְּרוּחַ.

שְׁנֵינּוּ, כָּל זְמַן שֶׁתִּקְדֹּשׁ בְּרוּחַ הוּא הוֹלֵךְ עִם
יִשְׂרָאֵל, כְּכִיבוֹל נִדְבְּקָת רוּחַ בְּרוּחַ, וְעַל זֶה כָּתוּב
(דברים ז) וְאַתֶּם תִּדְבְּקוּם בָּהּ, בְּכֹל אוֹתָם גּוֹנֵי

הַדְּבָקוֹת, וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. בְּשָׁעָה שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה
אָנֹכִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ, יָדַע מִשָּׁה שְׂוֹן פְּרִישָׁה.
אָמַר, (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הַלְכִים אֶל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, מַה כְּתוּב לְמַעַלָּה מִזֶּה? (שם לד)
רֵאשִׁית בְּבוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ
לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ. מַה זֶה אוֹמֵר? אֵלֹא
שָׁלֹא לְעָרֵב דְּבָר תַּחֲתוֹן בְּעַלְיוֹן, שָׁלֹא יִנַּק הַצַּד
הַחִיצוֹן מִהַצַּד הַפְּנִימִי. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? זֶה שֶׁבַחֲוִין
מִצַּד הַטְּמֵאָה, וְזֶה שֶׁלְּפָנִים בְּצַד הַקְּרִישָׁה. מִי הוּא
אִמּוֹ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאָת אִם. בַּחֲלָב אִמּוֹ
- שָׁלֹא יוֹנֵק מִצַּד זֶה מִי שָׁלֹא צָרִיךְ. וְכֵאן כְּתוּב,
הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ. אָמַר מִשָּׁה, הָרִי
קַבְּלָתִי בַּטְּחֹן מִמֶּךָ שָׁלֹא תִפְרַד מֵעַמָּנוּ, וְדַאי אִם
אֵין פָּנֶיךָ הַלְכִים אֶל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה. וּבְמַה יִּדְעַ אִפּוּא
וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּבָר זֶה לֹא אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֵלֹא בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל וּלְהַתְּפִים עַמָּם.
לְמַלְךְ שֶׁתִּיָּה רוּצָה לְלָכֵת עִם בְּנוֹ, וְלֹא רָצָה לְעֹזֵב

אותו. בא בנו ^(דף קכה ע"א) ופחד לבקש מהמלך שילך עמו. הקדים המלך ואמר, הרי לגיונר פלוני ילך עמך לשמרך בדרך. לאחר מכן אמר, השמר לך ממנו ^(בדרך), שחרי אינו נכר שלם. אמר בנו, אם כך, או שאני אשב כאן, או שאתה תלך עמי ולא אפרד ממך. כך הקדוש ברוך הוא, בתחלה אמר, הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך. ואחר כך אמר, השמר מפניו וגו'. באותה שעה אמר משה, אם אין לפניך הלכים וגו'.

בא רבי שמעון, מצא אותם בזה. אמר, אלעזר בני, יפה אמרת, אבל בא וראה, במקום הזה לא אמר משה דבר ולא השיב דבר פנגדו, מה הטעם? משום שכאן לא נמצאת פרישה ממנו, וחרו בארנו דבר זה לחברים. ויש שונים להפך, ולא כך פרושה הראשונים. וכשיסתכלו הדברים, הכל יפה, וכלם אמרו הטעמים שלהם בדבר אחר.

מַתִּי הַשִּׁיב מִשָּׂה? בְּזִמְנֵי שֶׁאָמַר וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ
 מִלְּאָדָּה. וְכַתּוּב, כִּי יֵלֶךְ מִלְּאָכִי לְפָנֶיךָ. סִתָּם
 וְלֹא פִרַשׁ אֶת הַדְּבָר. וְעַל כֵּן פָּתוּב כָּאן, כִּי אִם
 שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקִלּוֹ וְעָשִׂיתָ כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר. אֲשֶׁר
 אֲדַבֵּר בְּיֻקָּא. וְכַתּוּב, וְאֵיבַתִּי אֶת אֲנִיָּךְ וְצַרְתִּי אֶת
 צַרְרֶיךָ, וְהִכַּל תִּלּוּי בּוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִם תֵּאמַר שֶׁשְּׁנֵיהֶם מִמֶּשׁ מִלְּאָדָּה
 - מִשָּׂה לֹא הַשִּׁיב עֲלֵיהֶם, שְׁלֹא רָאָה מְקוֹם.
 וּמַתִּי הַשִּׁיב? בְּזִמְנֵי שֶׁפָּתוּב אִם אֵין פָּנֶיךָ הַלְכִים
 אֶל תַּעֲלֵנוּ וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּלֵל שָׁל הַכֹּל -
 מִשָּׂה לֹא רָצָה מִלְּאָדָּה. שְׁחַרֵי פָתוּב, (שמות לד) וַיֹּאמֶר
 אִם נָא מַצְאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדַנִּי יֵלֶךְ נָא אֲדַנִּי
 בְּקַרְבֵּנוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי אֲבָא, שֶׁפָּתוּב
 לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בַחֲלָב אֲמוֹ, בַּחֲלָב הָאֵם הָיָה
 צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶה אֲמוֹ? וְאִם תֵּאמַר, כְּנֻסָת
 יִשְׂרָאֵל אֲמוֹ שֶׁמֶצַד הַטְּמֵאָה - לֹא כֵּן! שְׁחַרֵי
 שְׁמַעְתִּי שֶׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּנֻסָת יִשְׂרָאֵל הָאֵם

הַקְדוּשָׁה נֶאֱחָזָה בַּחֶלֶק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׂפָתוֹב (דברים)
ל"ב) כִּי חֶלֶק ה' עָמוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, יָפָה אִמְרַת, וְזֶה שֶׁל רַבִּי אֲבָי
יָפָה, וְהַכֹּל תְּלוּי זֶה בְּזֶה. בֵּא וּרְאֵה, הָאִם
נֶאֱחָזָה לָהֶם לְמַעְלָה לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, וְשֵׁנִים הֵם
- אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לְשְׂמָאל. וּמִשּׁוֹם כֶּה, מִהֶם
לְיָמִין וּמִהֶם לְשְׂמָאל, וְכֻלָּם תְּלוּיִים בָּאִם הַזֹּאת,
הָאִם הַקְדוּשָׁה, וְנֶאֱחָזִים בָּהּ.

מִתִּי הֵם נֶאֱחָזִים בָּהּ? בְּשַׁעַה שְׁהָאִם הַזֶּה יוֹנְקָת
מִן הַצַּד הָאֲחֵר וְהַמְקַדֵּשׁ נִמְכָּר, וְהַתְּנַחֵשׁ
הַחֲזוֹק מִתְחִיל לְהַתְּגַלּוֹת, וְאִזּוּ הַגְּדִי יוֹנֵק מִחֵלֶב
אֲמוֹ, וּמִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל מִקְדִּימִים
וּמְבִיאִים בְּבוֹרִים. וּבְשַׁעַה שְׁהֵם מְבִיאִים אוֹתָם,
צְרִיכִים לוֹמַר וְלִפְתָּח בְּלָבוֹן, שְׂרָצָה בְּכַשְׁפִּי אֵלֹהִים
לְשֹׁלֵט בְּיַעֲקֹב וּבְיֹרֵעַ הַקְדֵּשׁ, וְלֹא נִתְּנוּ בְּיָדוֹ וְלֹא
נִמְסְרוּ יִשְׂרָאֵל לְצַד זֶה. וְעַל זֶה פָּתוֹב, רֵאשִׁית
בְּבוֹרֵי אֲדָמַתְךָ וְגו', לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אֲמוֹ. וְלֹא

יוֹנֵק אוֹתוֹ תֵּצֵד מִחֶלֶב אָמוֹ, שְׁחֵרֵי לֹא נִטְמָא
הַמִּקְדָּשׁ, וְהַדִּינִים לֹא מֵתְעוֹרְרִים.

מִשּׁוּם כֶּךָ לֹא יֵאָכֵל בְּשָׂר בְּחֶלֶב כָּל יִרְעֵה הַקְּדוֹשׁ,
וְכֹל מִי שֶׁבָּא מִהֵצֵד הַזֶּה, שְׂלֵא יִתֵּן מְקוֹם
לְמִי שְׂלֵא צָרִיךְ, שְׁחֵרֵי בְּמַעֲשֵׂה תְלוּי הַדְּבָר,
בְּמַעֲשֵׂה שְׁלִמְטָה לְעוֹרֵר לְמַעֲלָה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמְזוֹלוֹת,
שְׂרַבּוֹנָם קוֹרֵא עֲלֵיהֶם, (שם יד) וְכֶךָ בְּחַר ה' לְהִיּוֹת
לוֹ לְעַם סִגְלָה. וְכַתוּב (שם) כִּי עַם קְדוֹשׁ אַתָּה לַה'
אֱלֹהֶיךָ. וְכַתוּב (שם) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

בֵּא וְרֵא, בְּשַׁעַת שִׁישְׂרָאֵל לֹא הִכְשָׁרוּ מַעֲשֵׂיהֶם,
מַה כְּתוּב? (ישעיה ג) עַמִּי נִגְשָׁיו מְעוֹלָל וְנָשִׁים
מְשָׁלוּ בוֹ. הַיְקָא מְשָׁלוּ בוֹ, וְחֵרֵי בְּאֲרָנוּ הַדְּבָרִים
בְּסוּד סְפָרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמְּלֵךְ, וְכֶךָ מְצִאֵנוּ בוֹ. וְעוֹד
מְצִאֵנוּ, שְׁכָל מִי שֶׁאֹכֵל מֵאֶכֶל זֶה שֶׁהִתְחַבֵּר
בְּאַחֵר, (א) בְּשַׁעַת אַחַת אוֹ בְּסַעוּדָה אַחַת, אֲרַבְעִים
יוֹם נִרְאָה גְדֵי מְקַלָּם בְּקִלְפָתוֹ אֶל אוֹתָם שְׁלִמְעָלָה,

וְסִיעָה טְמֵאָה (דף קכה ע"ב) מִתְקַרְבִּים עִמוֹ, וְגוֹרֵם לְעוֹרֵר
דִּינִים בְּעוֹלָם, דִּינִים שְׂאֵינָם קְדוֹשִׁים.

וְאִם מוֹלִיד בֵּין פְּאוֹתָם יָמִים, מִלּוּיִם לוֹ נִשְׁמָה
מֵהַצַּד הָאֲחֵר, שְׁלֹא צָרִיךְ אוֹתוֹ. וְכַתוּב (ויקרא
יא) וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. פֶּאֶה לְהַטְמֵא -
מִטְמָאִים אוֹתוֹ וְדֹאֵי, שְׂכַתוּב (שם) וְנִטְמַתֶּם בָּם.
חֶסֶר א'. טְמֵאָה אֲטוּמָה יוֹתֵר מִכָּל, שְׂאֵינן רְשׁוֹת
לְהַטְהֵר כֶּךָ כְּמוֹ שְׂאֵר מִיַּי הַטְמָאוֹת שְׁנִטְהַרוֹת.
וְעוֹד, שְׁפוּחַד מַחִיּוֹת רְעוּת, שְׁחֵרֵי בְּעֵינֵיהֶם נִמְצָא
גְּדִי וְיִכּוֹל לְהַנְזֹק, שְׁחֵרֵי צֶלֶם אָדָם הָעֶבֶר מִפְּנֵי.

רַבִּי יִיסָא הַתִּיר לֶאֱכֹל תְּרִנְגוּל בְּגִבְיָהּ אוֹ פִּתְחָהּ.
אָמַר רַבִּי שְׂמֵעוֹן, אָסוּר לָהּ, שְׁלֹא יִתֵּן אִישׁ
פֶּתַח לַמִּינִים הָרָעִים. לָךְ לָךְ אוֹמְרִים לְנִזְוֵר, סָבִיב
סָבִיב לְפָרֶם לֹא תִקְרַב. וְדֹאֵי אָסוּר לָךְ הוּא,
שְׁחִמְרָה יֵשׁ בּוֹ כְּבִהְמָה לְשְׁחִיטָה, וְכִי שְׁמַתִּיר אֶת
זֶה מַה כָּתוּב? (עמוס ב) וַתִּשְׁקוּ אֶת הַנְּזוּרִים יַיִן. מִי
שְׁמַתִּיר אֶת זֶה, כְּכִי שְׁמַתִּיר אֶת זֶה. וְכַתוּב (דברים
יד) לֹא תֹאכַל כָּל תוֹעֵבָה. כָּל - לְהַכְלִיל הַכָּל.

וְשִׁנֵּינוּ, בַּמָּה זָכוּ דְנִיָּאל, חֲנֻנְיָה, מִישָׂאֵל וְעִזְרָיָה
 שֶׁנֶּצְלוּ מֵאוֹתָם נְסִיוֹנוֹת? אֵלָּא מִשׁוּם
 שְׂלֵא נִטְמְאוּ בְּמֵאכְלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב
 (דְּנִיָּאל א) וַיִּשָּׂם דְּנִיָּאל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְנַאֵל בְּפֶת
 בֶּן הַמְּלֶכֶךְ וְגו'. וְשִׁנֵּינוּ בְּסֵתֵר הַמְּשֻׁנָּה, מֵאֲכֹל אוֹתוֹ
 הַרְשָׁע, בְּשֶׁר בְּחֵלֶב הָיָה וְנִבְיָנָה עִם בְּשָׂר, פָּרַט
 לְמֵאכְלִים אֲחֵרִים, וְזֶה עָלָה לוֹ עַל שֶׁלְּחָנוּ בְּכָל
 יוֹם.

וְדְנִיָּאל שֶׁנֶּשְׁמַר מִזֶּה, כְּשֶׁזָּרְקוּהוּ לְגַב הָאֲרִיּוֹת,
 הַשְּׂתֵלִים בְּצֵלִים רַבּוֹנוּ, וְלֹא שָׁנָה צֵלְמוֹ
 לְצֵלִים אֲחֵר, וְלִכֵּן פָּתְחוּ מִמֶּנּוּ הָאֲרִיּוֹת וְלֹא חָבְלוּ
 בוֹ. וְאוֹתוֹ רָשָׁע, בְּשָׁעָה שֶׁהָעֶבְרָה מִמֶּנּוּ מְלָכוֹתָיו
 וּמְדוּרוֹ הָיָה עִם חֵיוֹת הַשָּׂדֶה, הָעֶבֶר מִמֶּנּוּ צֵלִים
 פָּנְיוֹ, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם לֹא נִרְאָה צֵלְמוֹ צֵלִים שֶׁל אָדָם,
 וְכָל בְּחֵמָה שֶׁבָּאָה, נִרְאָה לָהּ בְּצֵלִים שֶׁל מִינָהּ
 וְנִקְבְּתָהּ, וְכֵלָם הָיוּ בָּאִים עֲלָיו, וּבְכַמָּה פְּעָמִים הָיוּ
 אוֹכְלוֹת אוֹתוֹ חֵיוֹת הַשָּׂדֶה זוֹלָת נִגְזֹר עֲלָיו הָעֵנֶשׁ
 הַזֶּה, מִשׁוּם שֶׁכָּתוּב (חֲבִקוּק א) וְהוּא בְּמִלְכִים יִתְקַלֵּם,
 מִשׁוּם כִּדּוּ בָּלָם תִּתְקַלְסוּ בוֹ כָּל אוֹתוֹ זְמַן.

בֵּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וּמְקַצֵּת יָמִים עֲשָׂרָה נִרְאָה
 מִרְאִיהֶם טוֹב (וְגו') מִן כָּל הַיְלָדִים הָאֲכִלִּים אֶת
 פֶּת פֶּגַּת הַמֶּלֶךְ. נִרְאָה מִרְאִיהֶם טוֹב - שְׁעֵלָם רַבּוֹנָם
 לֹא זָו מֵהֶם, וּמֵאַחֲרֵים זָו. מִי נָרַם אֶת זֶה? מִשׁוֹם
 שְׁלֹא נִגְעְלוּ בְּנִעְוָלֵי מֵאֲכִלְיָהֶם. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שָׁל
 יִשְׂרָאֵל שְׁכֵתוֹב בָּהֶם, וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ תַּהֲיוּן לִי.

וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵל ה' וְגו'. וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר
 - מִי אָמַר? זֶה שְׁכִינָה. עֲלֵה אֶת ה', כְּכֹתוֹב
 (שְׁמוֹת יט) וּמֹשֶׁה עָלָה אֵל הָאֱלֹהִים וְגו'. (וַיִּקְרָא אֵלָיו ה')

לָמָּה כָּל זֶה? לְקַיֵּם עִמָּם בְּרִית, כִּי חָרִי נִפְרָעוּ, מַה
 שְׁלֹא יֵצְאוּ כָּף מִמְצָרֵיכֶם, שֶׁנִּמְּלוּ וְלֹא נִפְרָעוּ, וְכֹאן
 חָרִי נִפְרָעוּ וְנִכְנְסוּ בְּבְרִית הַקִּדְשׁ, שְׁכֵתוֹב שָׁם שָׁם
 לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט. וְשָׁם נִסְחָו - בָּאוֹת הַקִּדְשׁ הַזֶּה
 שֶׁנִּגְלָתָה בָּהֶם, וְכֹאן הִתְקַיְּמָה בָּהֶם עַל יְדֵי מֹשֶׁה
 מִיֵּלֶת הַבְּרִית, שְׁכֵתוֹב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַדָּם וַיִּזְרַק
 עַל הָעַם וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה שְׁכֵתוֹב וְחֲצִי הַדָּם יִזְרַק עַל
 הַמִּזְבֵּחַ, בְּמִזְבֵּחַ לֹא כְּתוּב, אֲלֵא בְּזִקָא עַל

הַמְזֹבֶתֶת. וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחֹק, מֵהוּ מִרְחֹק? כִּמּוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי. וְכַתּוּב (שמות
 ב) וַתִּתְצַב אֶחָתוּ מִרְחֹק. שָׁנָה רַבִּי אַבְא, שֶׁעֲמָדָה
 הִלְבְּנָה בְּפִנִּימָתָהּ, וְכֵן בְּשַׁעַר זָכוּ יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר
 בְּחֵלֶק קְדוּשָׁה, וְנִזְרוּ בְּרִית קִדְּשׁ עִם הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ
 הוּא.

וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֶיהָ אֵל ה'. מָה הַטַּעַם? אָמְרָה
 לוֹ שְׂכִינָה, עֲלֶיהָ לְמַעְלָה, שְׁחֵרֵי אֲנִי וְיִשְׂרָאֵל
 נִשְׁתַּתַּף בְּאַחַד בְּשָׁלְמוֹת עַל יְדֵי, מַה שְּׁלֵא תִּהְיֶה
 עַד כָּאֵן. מַה כָּתוּב? וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצִי הַדָּם וְגו'.
 חֲלָקוּ לְשֵׁנִים, חֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הָעַם, וְחֲצִי הַדָּם
 זָרַק (דף קכו ע"א) עַל הַמְזֹבֶתֶת, כִּמּוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. וְכַתּוּב, וְהִנֵּה
 דָּם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ה' עִמָּכֶם. וַיִּשֶׂם בְּאַגָּנֹת,
 כָּתוּב בְּאַגָּנֹת, חֶסֶד וָאֱמוּנָה, כִּמּוֹ שֶׁכָּתוּב (שיר השירים ז)
 שָׂרְרֵךְ אֲנִי חֶסֶד הַמְּזֹבֶתֶת.

וְנִגְשׁ מֹשֶׁה לְבָדוֹ אֵל ה'. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שָׁל מֹשֶׁה
 שֶׁהוּא לְבָדוֹ זָכָה לְמַה שְּׁלֵא זָכָה אָדָם אַחֵר.
 יִשְׂרָאֵל זָכוּ עֲבָשׁוּ מַה שְּׁלֵא זָכוּ עַד לְאוֹתָהּ שַׁעַר,

ואתה שעשה התקיימו בקיום עליון קדוש, ובאותה
 שעשה התבשרו להיות המקדש ביניהם, כמו
 שנאמר (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה
 לבנת הספיר וגו'. רבי יהודה פתח, (שיר

השירים ז) זאת קומתך דמתה לתמר וגו'. כמה חביבה
 בנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שלא
 נפרדת ממנו בתמר הזה שלא נפרד הזכר
 מהנקבה לעולמים, ולא עולה זה פלי זה. כך
 בנסת ישראל לא נפרדת מהקדוש ברוך הוא.

בא וראה, בשעה שגדב ואביתוא ראו, ושבעים
 זקנים, מה פתוב בהם? ויראו את אלהי
 ישראל. שהתגלתה עליהם שכניתה. רבי יהודה
 ורבי יוסי אומרים, את דוקא, וזה את הוא
 מרחוק. את - להכליל את מה שבתוכו.

רבי יצחק אומר, ותרתי פתוב (יחזקאל י) היא החיה
 אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר פבר.
 מי החיה הזו? אומר רבי יוסי אומר רבי חנינא, חיה

קִטְנָה. וְכִי יֵשׁ חֵיהָ קִטְנָה? כֵּן. חֵיהָ קִטְנָה, וְחֵיהָ
עֲלִיוֹנָה, וְחֵיהָ קִטְנָה שֶׁבְּקִטְנֹת.

וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְדִקְא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרָנוּ.
וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנַּת הַסְּפִיר,
כְּמַרְאֵה אֶבֶן מִזְבֵּחַ שְׁעֵתִיד הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא
לְבַנֹּת הַמִּקְדָּשׁ, שְׁכָתוֹב (ישעיה נד) וַיִּסְדְּתִיד
בַּסְּפִירִים.

וְאֵל אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - זֶה נֶדֶב וְאֲבִיהוּא. לֹא
שָׁלַח יְדוֹ - שֶׁהֶעֱלָה אוֹתָם לְאַחַר זְמַן, וְכֵן
לֹא נֶעֱנְשׂוּ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר דָּבָר זֶה לְשִׁכְחָם, שְׁכָתוֹב
וַיֵּאבְלוּ וַיִּשְׁתּוּ, שָׁזְנוּ עֵינֵיהֶם מִהָאֹר הַזֶּה. רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, אֲכִילָה וְדֵאִית אֲכָלוּ וְזָנוּ עֲצָמָם, וְכֵן
נִקְשְׂרוּ לְמַעְלָה אִם לֹא שִׁסְטוּ דְרִכֵּיהֶם אַחַר כָּה,
כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַאֲפֵלוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
הַכְּשָׂרוּ וְנִקְשְׂרָה בָּהֶם שְׁכִינָה, וְהַפְרִית הוּוּ
וְכָל הַתּוֹרָה בְּזִמְן אַחַד זֶה הָיָה, וַיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ
שְׁעָה לֹא רָאוּ לְעוֹלָמִים. וְלַעֲתִיד לָבֵא עֲתִיד

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַגְלוֹת עַל בְּנָיו וּלְהֵרָאוֹת אֶת
כָּל כְּבוֹדוֹ עֵין בְּעֵין, שְׂכַת־טוֹב (שם נב) כִּי עֵין בְּעֵין
יֵרָאוּ בְּשׁוֹב ה' צִיּוֹן. וְכַתּוּב (שם ט) וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'
כָּל בְּשָׂר יִתְדוּ וְגו'.

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדָּי

יתרו

משפטים

432 עמודים

6

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדָּה

שמות

וארא

בא

בשלה

560 עמודים

5

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדָּד

מקץ

ויגש

ויחי

512 עמודים

4

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדָּג

חיי שרה

ותולדות

ויצא

וישלח

וישב

624 עמודים

3

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדָּב

נח

לך לך

וירא

544 עמודים

2

סֵפֶר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדָּא

הקדמות

לתורת

הזוהר

הקדמת

הזוהר

בראשית

640 עמודים

1

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יב

בלק

פנחס

מטות

592 עמודים

12

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יא

במדבר

נשא

בהעלותך

שלח

קרח

חוקת

בלק

592 עמודים

11

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי י

אחרי

קדושים

אמור

בהר

בחוקותי

528 עמודים

10

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי ט

ויקרא

צו

שמיני

תזריע

מצורע

496 עמודים

9

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי ח

ויקהל

פקודי

640 עמודים

8

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהר

תְּרַגּוּם

הַזֶּהר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי ז

תרומה

תצוה

כי תשא

560 עמודים

7

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תִּרְגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יג

תְּקוּנֵי

הַזֶּהָר

חֶלֶק

ב'

448 עמודים

18

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תִּרְגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יז

תְּקוּנֵי

הַזֶּהָר

חֶלֶק

א'

512 עמודים

17

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תִּרְגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי טז

זֶהָר חֲדָשׁ

שִׁיר

הַשִּׁירִים

רוֹת

אִיכָה

תִּיקוּנֵי

זוֹהַר חֲדָשׁ

556 עמודים

16

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תִּרְגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי טו

זֶהָר חֲדָשׁ

צו

אֲחֵרֵי

בְּהַר

נִשְׂאָה

חֻקֹּת

בְּלֶקֶת

מִטּוֹת

כִּי תִצְאָה

כִּי תִבְּרֹא

528 עמודים

15

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תִּרְגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יד

זֶהָר חֲדָשׁ

בְּרֵאשִׁית

נַח-לֶךְ

וִירָא

תּוֹלְדוֹת

וַיִּצְאָה

וַיִּשָּׁב

בְּשִׁלְחָה

יִתְרוֹ

תְּרוּמָה

כִּי תִשָּׂא

592 עמודים

14

ספר

תּוֹרַת

הַזֶּהָר

תִּרְגּוּם

הַזֶּהָר

בְּלִשׁוֹן

הַקִּדְּשׁ

כַּרְדִּי יב

וְאֶתְחַנֵּן

עֶקֶב

שׁוֹפְטִים

כִּי תִצְאָה

וַיִּלְךְ

הָאֲזִינוּ

320 עמודים

13

